BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 197 4°
INKUNABUŁY

X B
204

X B
204

Iste e[st] lib[er] emptus p[er] M[agistrum] ... Leopoldi Artium et medicine doctore physicum Serenissimi Wladislai Ungarie et bohemie etc. Regis. Anno Christi 1501

~~A.D. MDLXV.~~

Est Veneta cum praefatione
Boni Accursii 1486.
Vid. Bibl. Fabrician. L. I. p. 469.

Ex libris Johannis
Stoephasii.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu Uniw. im. A. Mickiewicza

BIBLIOTEKA NAUCZYCIELSKA Gimnazjum Państwowego LESZNO

124

Roma manus rodit quos nō valet rodere odit
dantes exaudit· non dantibus hostia claudit
Curia curarum genitrix nutrix q3 malorū
Ignotos notis inhonestos equat honestis

Curia curarū ge ~~[illegible]~~

OVIDII NASONIS

BIBLIOTEKA GŁOWNA
UNIWERSYTETU im. A. MICKIEWICZA
W POZNANIU

Z bibljoteki nauczycielskiej
Państwowego Gimnazjum
im. Komeńskiego
w Lesznie

26/IX 1932 r.

H* 12143

Or 7195

4°

8 vtto

Iste e lib emptus p Mathiam ... d Leopoli Arciu et medicine doctore phicu Serenissimi Wladislai Vngarie et bohemie etc Regis. Anno Xpi 1501

~~A.D. MDLXV.~~

Est Veneta cum praefatione
Boni Accursii 1486.
Vid. Bibl. Fabrician. L. I. p. 469.

Ex libris Johannis
Stoephasii.

BIBLIOTEKA NAUCZYCIELSKA Gimnazjum Państwowego LESZNO

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu Uniw. im. A. Mickiewicza

Bonū̃s Accurſius Piſanus ſalutē dicit plurimam Ma
gnifico equiti aurato & ſapientiſſimo ac primo duca
li ſecretarie Ciccho Simonetæ.

Eſcio quibus aliis ſtudiis meis oſtēdere ti
bi uir clariſſime atq; optime Cicche Simo
neta diiucidius poſſim meam erga te beni
uolentiā atque obſeruātiam quā re littera
ria librariaque. Hec enim mea munuſcula ſunt: quibuſ
& ipſe cum per otium liceat: aliquando delecteris. & li-
beris tuis. quos tibi opto quam ſimilimos fore: conſulas
ad doctrinam & uſum intelligendi. Qua ipſe ductuſ ſen
tentia. Pu. Ouidium Naſonem metamorphoſeon mea
opera correctum atque emendatum imprimendum cu
raui. Verum cum diligentius quærerem: quæ priſci ſcri
ptoreſ litteris mandauerunt: incidi in Cœlium firmianū
Lactantium Placidum: qui in Statii Thebaida ſcripſit:
uirum mea ſententia & diligentiſſimū & diſertiſſimum
& qui in fabulas eiuſdem poetæ commētatus eſt. Cuius
ego ingenium non potui equidem non mirari. Nam in-
credibili quadam breuitate fabulam quanque cōplecti
tur: & iterpretatur. Quæ omnia ita in hoc opere inſerui:
ut nimiam pulchritudinem præ ſe ferant. Scis enim no
ſtra tempeſtate ueniſſe in lucem hanc imprimendorum
uoluminum artem rem profecto & utilem & perpul-
chram. Nam libros excriptos haut facile eſt omnibus ſi
bi comparare propter pretii ac pecuniarum difficultatē
Quæ tam & ſi diuina bēignitate tibi nulli impedimēto
eſſe poteſt: non tamen eſt contemnenda propter pulcrhi
tudinem artificii: & quia ubi huiuſmodi librorum ipreſ
ſio & tanquam formatio recte fuerit initio cōſtituta: ſem
per eodem procedit ordine in omnibuſ huiuſmodi uo-
luminibus: ut uix errare liceat. Id quod in excribendiſ li
bris lōge ſecus uenire ſolet. Sed hæc ignota tibi certe nō
ſunt. Ego autem quicquid feci: eo ductus feci conſilio: ut
rem tibi facerem pergratā. Tu uero ut es humanitate ſin
gulari: animum meum potius quam rem ipſam conſide
rabis. Sed quoniam tu harum rerum grauiſſimus iudex
es longior eſſe nolim. Suſcipe igitur munuſculū hoc me
um iudicium certe mei ſummi erga te amoris atque ob
ſeruantiæ. Nam ſi rem ipſam in ſeſe animo uolueris taci
tus cogitare: intelliges profecto apprime dignā eſſe quā
plurimi facias: habeaſque cariſſimam. Vale Vir cla-
riſſime & me commendatum habe.

D. 19376.401.
Inc. 197
1402908 (W)

CVm uſitatiſſimũ eſſe morem animaduerterim Splendidiſſime eques aurate Cicce Simoneta in exponẽdis auctoribus cuiuſcunque tandem ii ſunt facultatis ut in legendi principio eorum uita referatur in medium:qua etiam mores ipſi continentur. Non erit alienum a præſenti meo inſtituto. P. Ouidii Naſonis amœni elegantiſſimique poetæ quicquid de uita eius inuenerim. in medium referre. Qua quidem in re nihil equidẽ noui ex me ipſo afferam. Id quod facere non nulli conſueuerunt oſtentationis magis cupidi q̃ ueritatis At ego ita de hoc poeta uerba facturuſ ſum ut quicquid dixero id ex eiuſdem operibus a me collectum liquido appareat. Qua in re ſi a me tibi ſatis factum fuerit uir. Magnifice:& grates habebo maximas omnipotenti deo:& ex iudicio tuo maximam capiam uoluptatem. Nec inficiaſ ibo me tibi debere plurimũ cuius approbatiõibus & adiutus fuero & ornatus: Nunc autem. ne prolixior ſim uenio ad rem ipſam. Fuit igitur Poeta noſter claris parẽtibus ex ordine equeſtri procreatus eodem quarto triſtium ſic ſcribente.

Si quid id a proauis uſque eſt uetus ordinis hæres:
Non ſum fortunæ munere factus eques & ſexſto faſtorũ ad Octauianum:

Sancte pater patrie tibi ples tibi curia nomen.
Hoc dedit:hoc dedimus nos tibi nomen eques.

Quod etiam in ponto confirmauit.

Si genus excutias:equites ab origine prima
Vſque per innumeros inueniemur auos. Patriam habuit:Sulmonem riuis & fontibus affluentem ab urbe per nonagita millia paſſuũ diſtantem ipſo dicente in tribus.

Sulmo mihi patria eſt gelidis uberrimus undis:
Millia qui nouies diſtat ab urbe decem. & in faſtis.

Sulmonis gelidi patriæ Germanice noſtræ:
Me miſerum ſcythico quam procul illa loco eſt:

Vnde his carminibus facile comprobari poteſt. Ouidi. faſtorum libros in exilio ſaltem edidiſſe. Condidit autẽ ciuitatem ipſam comeſ quidam æneæ nomine Solemuſ Vnde faſtorum quarto poſtquã æneam nominauerat inquid Huius erat ſoléus phrygia comes unus ab ida. A quo Sulmonis mœnia nomen habet. Regiumcula autem in qua condita fuit pelignũ uocabitur multorũ funtiũ uenis ſcaturiens Ideo. ii. de amoribus ita profatus ẽ. Hoc quoque compoſui pelignis natus aquoſis. & iterũ in triſtibus Me pars Sulmo tenet peligni tertia ruris: & rurſus in fine amorum.

Mantua Virgilio gaudet Verona Catullo.
Peligne genus gloria dicar ego. Patrimonium uero eius ſatis amplũ conſtat extitiſſe ut liquide ab eodẽ in ponto declaratur. Vbi inquid.

Non meus amiſſos animus deſyderat agros:
Ruraque peligni conſpicienda ſolo.

Nec quæ piniferis poſitos in collibus hortos:
Spectat flaminiæ claudia iuncta uiæ. Habuit etiam domum nō longe a capitolio.
Vnde primo triſtium.
Hanc ego ſuſpiciens & ab hac capitolia cernens:
Quæ noſtro fruſtra iuncta fuere lari. Habuit autem fratrem unicum nomine Lucium ſe nimirum ætate maiorē ſeptem menſibus procreatum, & quod mirum eſt: ambo ſub quartodecimo Calendas apriles ſecunda diæ ex quinque feſtis Mineruæ in lucem. licet annus unus natiuitatibus interfuiſſet: peruenerunt.
Vnde quarto triſtium.
Nec ſtirps prima fui genito ſum fratre creatus:
Qui tribus ante quater menſibus ortus erat.
Lucifer ambobus natalibus affuit idem
Vna celebrata eſt per duo liba dies.
Hæc eſt armiferæ de feſtis quinque Mineruæ:
Quæ fieri pugna prima cruenta ſolet.
Ipſe ſiquidem minor natu eo anno ortus eſt quo Hirtiuſ & Panſa conſules romani in bello Mutinenſi periere.
Vnde de triſtibus.
Editus hinc ego ſum: nec non ut tempora noris
Cum cecidit fato conſul uterque pari. Aetate poſtmodū conſentiente grammaticam ſimul imbuerunt: ac frater exinde oratoriæ facultati operam dederat. Ouidius. uero natura iubente furtim etiam poeticæ maxime adherebat. Quod pater Botius cognoſcens illum a propoſito ſæpiſſime dimouere coactus eſt aſſerens huiuſmodi ſententiam nullas opes parare conſueuiſſe. Vnde monitus Naſo orationem ſolutam conponere temptabat. At ſe etiam inuito natura magiſtra clauſulas ſæpiſſimæ uerſu finiebat. Poſtmodum ab ambobus fratribus ſumpta uirili toga Lucius cum uigeſimum annum ageret: a uita diſcedit. Quæ omnia quarto triſtium in hunc modum declarantur.
Protinus excolimur teneri curaque parentis.
Imus ad inſignes urbis ab arte uiros
Frater ad eloquium uiridi tendebat ab æuo
Fortia uerboſi natus ad arma fori.
At mihi iam puero cæleſtia ſacra placebant:
Inque ſuum furtim muſa trahebat opus:
Sæpe pater dixit ſtudium quid in utile temptas:
Meonides nullas ipſe reliquit opes.
Motus eram dictis totoque helicone relicto
Scribere conabar uerba ſoluta modis.
Sponte ſua carmen numeros ueniebat adaptos:
Et quod temptabam dicere uerſus erat.
Interea tacito paſſu labentibus annis
Liberior fratri ſumpta mihique toga eſt
Induiturque humeris cum lato purpura clauo:
Et ſtudium nobis quod fuit ante manet.
Iamque decem frater uitæ geminauerat annos:
Cum perit: & cœpi parte carere mei.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu Uniw. im. A. Mickiewicza

Primam habuit dignitatem apũd triumuiratum maxi mas dignitates aſpernendo.corpus ſiquidem ad laboreſ impatiens cum haberet ambitionis etiam ſolicitudine minime uexabatur.
Vnde quarto triſtium.
Cepimus & teneræ primos ætatis honores:
Deque uiris quondam pars tribus una fui:
Curia reſtabat:claui Menſura coacta eſt.
Maius erat noſtris uiribus illud honus
Nec patiens corpus nec mens fuit apta labori.
Solicitæque fugax ambitionis eram.
Cum autem otia libenter amaret: poetis omnibus illius temporis familiariſſime utebatur. Macro Scilicet: Propertio. Horatioque ac etiam Tibullo.Gallo inſuper & Virgilio:quem tantum ſe uidiſſe profitetur Vnde ſub iunxit.
Et petere aoniæ ſuadebant tuta ſorores
Otia:iudicio ſemper amata meo.
Temporis illius colui fouique poetas.
Quodque aderant uates rebar adeſſe deos.
Sæpe ſuas uolucres legit iam grandior æuo
Quæque nocet ſerpens quæ iuuet hærba macer.
Sæpe ſuos ſolitus recitare propertius ignes:
Iure ſodalitii qui mihi iunctus erat.
Ponticus heroicis Bacchus quoque clarus iambis.
Dulcia cuniunctus membra fuere mei.
Detinuit noſtras nemoroſus Horatius aures:
Cum ferit auſonia carmina culta lyra.
Virgilium uidi tantum nec auara Tibullo.
Tempus amicitiæ fata dedere meæ:
Succeſſorque fuit tibi Calle Propertius:illi
Quartus ab his ſerie temporis ipſe fui.
Orauit etiam iuuenis apud iudices ſæpiſſime.nec non etiam iudex fuerat ipſo dicente Quinto triſtium.
Nec mala commiſſa eſt nobis fortuna reorum:
Vſque decem decies inſpicienda uiris.
Res quoque priuatas ſtatui ſine crimine iudex:
Deque mea paſſa eſt pars quoque uita fide.
Fuit etiam adeo natura benignus: ut nullũ poetarum an te quinquageſimum annum habuerit detractatorem: Ideo prædicto libro inquit.
Nec qui detractat præſentia liuor iniquus
Vllum de noſtris dente momordit opus.
Moribus præterea fuit excultiſſimis. Nam in primis ui ni parciſſimus tum etiam deteſtandum puerorum uiti- um maxime horrebat:ac penitus omni labe carere uide batur. Nam inquit in ponticia uerſibus.
Non hæc in modico contraxi damna lyæo.
Scis mihi quam puræ pœnæ bibantur aquæ & ſecun- do de arte Odi concubitus:qui utrunque reſoluunt.
Hoc eſt. cur pueri tangor amore minus & quarto de ponto.
Vita prior uitio caret:& ſine labe peracta eſt:

Habuit & inſuper poeta noſter pelignus tris uxores qua rum prima citiſſime caruit. Secundam ſine tamen cri mine repudiauit. Tertiam ex nobili Maximorum fa milia uſque ad ultimum fideliſſimam tenuit ipſo dicen te quarto Triſtium.

Pœne mihi puero nec digna nec utilis uxor.
Eſt data quæ tempus per breue nupta fuit.
Illi ſucceſſit quamuis ſine crimine coniunx:
Non tamen in noſtro firma futura thoro.
Vltima quæ mecum ſeros permãſit in annos
Suſtinuit coniunx exulis eſſe uiri.

Filiam unicam bis nuptiui dederat:ex una nepotes con ſtat ſibi contigiſſe. Vnde ſubiunxit. Filia me mea bis prima fæcunda iuuenta.

Sed non ex uno coiuge fecit auum.

Patet etiam ex tertio triſtium cum plures filios habuiſ ſe:cuius uerba hæc ſũt. Vtque ſit exiguum pœnæ quod coniuge cara.

Quod careo patria pignoribuſque meis.

Cum autem eſſet Ouidius annorum quinquaginta ira principis Octauiani ad Euxinos relegatus eſt ipſo dicen te in triſtibus.

Poſtque meos ortus piſæa iunctus oliua.
Abſtuleram decies præmia uictor eques:
Cum maris Euxini poſitos ad læua tomitas:
Quærere me læſi principis ira iubet.

Ipſo accedente in exiliũ arctophylax occidere coſmice uidebatur. Quare conſtat receſſũ ſuũ tertio nonas Mar tias extitiſſe. Quod teſtatur ipſe primo triſtiũ ita ſcribẽs

Tingitur oceano cuſtos Erimanthidos urſæ:
Aequoreaſque ſuo ſydere turbat aquas.
Nos tamen ionium non noſtra ſcindimus æquor
Sponte:ſed audaces cognimur eſſe metu.

Errores autem ſuos dum nauigaret tacendoſ eſſe iudica ui tum ne te uir magnifice faſtidio afficiam :cũ id longiſ ſimum quidem eſſe uideatur:tũ etiã quod legere uolẽti ex primo triſtium clariſſime patere põt. Venit igitur tã dẽ in Scythiam Poeta ipſe infeliciſſimus:in Miletoque ſic Octauiano iubente ſedem ſuam collocauit. Quod patet ex triſtibus ibi uidelicet.

Denique quo Scythia eſt:propero: quo mittimur inq̃ & ibidem. Ah quibus adueniat Miletidos hoſpes ad urbẽ.

Offenſi quo me contulit ira dei.

Quibus omnibus eius īfortunius omnes moueri debe mus:tũ propter eius innocentiam & ingenii acrimoniã tũ etiam maxime quod in locis barbaris bonis moribuſ humanitate:ac tam bono carentibus uitam ducere coa ctus erat. Quæ omnia perpulcre idem poeta ad Rufinũ primo ponti ita deſcribit.

Orbis in extremi iaceo deſertus harenis:
Fert ubi perpetuas obruta terra niues.
Non ager hic pomum:non dulces educat uuas.
Non ſalices ripa:robora monte uirent.

Neue fretum laudes terra magis:æquora ſemper
Ventorum rabie ſolibus orba tument.
Quocunque aſpicies campi cultore carentes:
Vaſtaque quæ nemo uendicet arua iacent.
Hoſtis adeſt dextra læuaque a parte timendus:
Vicinoque metu terret utrunque latus.
Altera biſtonias pars eſt ſenſura ſagittas
Altera ſarmatica ſpicula miſſa manu.
Cauſam exilii uariam fuiſſe comperio. Nõ nunq̃ eni con
feſſus eſt ipſe Oui.carmina artiſ peperiſſe. Aliquando ue
ro errorem potius extitiſſe. Quo ſuſpicandum eſt: eũ cũ
familiariſſimus eſſet octauiano:forte eum uel pro phœ/
bo ſe adorari facientem aut eumdẽ puero abutentẽ ui/
diſſe. Excuſauit & alio in loco uxorem Octauiani ab oĩ
noxa. Ex quo compræhendi poteſt:ſniam illorũ qui aſ/
firmant:eum ob adulterã liuiã exulẽ eſſe factũ.oĩno non
carere ueritate. Inteſtimonium quarum ſententiarum li
cet plurimos uerſus adducere poſſem.attamẽ paucis cõ
tentus ero. Ex quarto igitur de ponto hoc elicitur.
Carmina nil poſſunt:nocuerunt carmina quondam.
Primaque tã miſeræ cauſa fuere fugæ.& ſecũdo eiuſdẽ
Neue roges.quæ ſit ſtultam quam ſcripſimus artem:
Innocuas nobis hæc uetat eſſe manus.
Et quid præterea peccarim.quærere noli.
Vt patet ſola culpa ſub arte mea & parum infra ſubiũxit
Naſo parum prudens artem dum tradit amandi.
Doctrinæ pretium triſte magiſter habet
& tertio eiuſdem ad amorem.
Nec ſatis.hoc fuerat ſtultus quoque carmina feci
Artibus ut poſſis non rudis eſſe meis.
Pro quibus exilium miſere mihi tradita marces:
Id quoque in extremis & ſine pace lociſ.
Quarto uero triſtiũ inquit.
Aut timor aut error nobis prior obfuit error.
In tertio uero eiuſdem dixerat.
Inſcia quod crimen uiderunt lumina plector.
Peccatumque oculos eſt habuiſſe meum
Non equidem totam poſſum defendere culpam:
Sed parte noſtri criminis error habet. Inſuper de pon
to hæc carmina Ouidio in ſomnis amor ipſe reſpondit.
Vtque hæc ſic utinam defendere cætera poſſem:
Scis aliud.quod te læſerit eſſe magis:& ſecundo de triſti
bus clarius loquens de errore camina poſuit.
Cur aliquid uidi?cur noxia lumina feci?
Cur impudenti cognita culpa mihi eſt?
Inſtius Actæon uidit ſine ueſte Dianam.
Præda fuit canibus non minus ipſe ſuis.
Fatetur autem ipſe Ouidius in triſtibuſ libro ſecundo er
rorem & carmen aliud neſcio quid exilium ſibi peperiſ
ſe licet carmen per multos annos nihil ſibi nocuiſſe mani
feſtum ſit. Sed error carminis peccatum iam antiquita
te ſopitũ reuiuiſcere fecit. Vnde illud Ouidianũ triſtiũ
ſecundo. Perdiderint cũ me duo crimia carmẽ & error

Alteius facti culpa ſilenda mihi:
& eodem loco.
Carmina quæ edideram tum te delicta notantem
Præterii totiens irrequietus eques.
Ergo quæ itiuenimihi non nocitura putaui:
Scripta parum prudens tunc nocuere ſeni.
Suſpicionem autem tertiæ cauſæ:qua de adulterio cum uxore Octauiani culpabatur:nobis afferre poſſunt duo illa carmina in ſecundo ponti in hunc modũ ſignificãtia.
Fœmina ſed princeps in qua fortuna uidere
Se probat:& certe crimina falſa tulit:
Quæ auté paſſus fuerit in exilio ſilentio pertranſibimus cum longiſſimum id futurum eſſe cognoſcam: Quique ſiquidem libros de triſti.& quattuor de ponto euoluere opus eſſet:ſi ſingula enucleare cõtẽderé. Quare moderã dũ orationi meæ iam ſiquidé eſſe iudicaui . fugiẽdamq; animi tui ſatietatem.Quo circa finem faciam ſi prius libellos ab eo compoſitos breuiter & ſuccincte nominauerim.In primis cum iuuenis aduc eſſet.ſparſim ſe falſo captum amore fingendo carmina plurima & precipue de amoribus compoſuerit eo ita dicente ſecundo triſtium
Ad leue rurſus opus iuuenilia carmina ueni.
Et falſo moui pectus amore meum.
Antea ſi quidem heroidum epiſtolas ad populum ſtilo elegantiſſimo perſcripſit:ut idem quarto triſtium teſtatur:cum inquit:
Carmina cum primum populo iuuenilia ſcripſi:
Barba reſeſta mihi biſue ſemelue fuit.
Cum autem eſſet ætate grandiori : opus de amoribus inſcriptum quinque etiam uoluminibus compræhenſum obquedam puerilia in eis reperta ſeuiore lima caſtigans in tria dumtaxat ſibi placuit redegiſſe Vnde primo amorum
Qui modo Naſonis.fueramus quinque libelli:
Tres ſumus hoc illi prætulit auctor opus.
Reperiuntur præterea plurima & multa carmina ab eodem:ut mihi perſuadeo.pone puero compoſita . ut de ſõno cuculo aurora . medicamine aurium & faciei pulice. nuce.& philomela.quorum cum maior pars puerile aliquid ſonare uideatur nuſquam eum cõperio feciſſe mentiõem de limace autem & quattuor humoribus & ludo ſcacorum & de uetula auſim nequaquã ſua extitiſſe propria affirmare. Traduxit elegiam illã a Saphone græca compoſitã.quod facilime perſuaderi poteſt:cum hic uerſus Eſt in te facies ſunt apti luſibus anni:& in prædicta elegia & in libro amorum reperiatur: Cum autem uideret Catullum Propertium. Tibullũ de amoribus decantaſſe:non dubitauit & ipſe:ut aliquid nouum præceteriſ compoſuiſſe uidetur tris libros de arte componere quoſ edidit:& emendauit. In quibus cum ad ſolutos ſcriberet.monuit pudicas a lectione talis libelli deſiſtere
Vnde ſecũdo triſtium eadem carmina:quæ in principio artis poſuerat.in hunc modum replicauit.

Neue quibus ſcribam poſſis dubitare libellis:
Quattuor hos uerſus e tribus unus habet
Eſte procul uittæ tenues inſigne pudoris:
Quæque tegis medios inſtita longa pedes.
Nil niſi legitimum conceſſaque furta canemus:
Inque meo nullum carmine crimen erit.

Poſt longa aũtem tempora ut crimini:quod ſibi obedi/tam artem imponebatur: mederi poſſet: remedia philoſopho digna ad id morbi ſubiũxit ut pater in primo prænominati libri.

Ad mea decepti iuuenes præcepta uenite.
Quos ſuus ex omni parte feſellit amor
Diſcite ſanari:per quem didiciſtis amare:
Vna manus uobis uulnus opemue feret.

Faſtorum libros.duodecim ante exilium conſtructos & cum eſſet exul ad Cæſarem Germanicum inſcriptos edidit licet uetuſtate omnia corrodentes ex ultimis careamus. Tragigis etiam non nunquam dederat operam Mutatas prætcrea formas hominum non ſatis elimatas igni cum recederet Roma:ſemianimis dederat. Quod liquido patet ex tertio triſtium per hæc carmina.

Sex ego faſtorum ſcripſi totidemque libellos:
Cumque ſuo finem menſe libellus habet.

Inde ſubiunxit.

Et dedimus tragigis ſcriptum regale cothurnis:
Quæque grauis debet:uerba cothurnus habet.
Dictaque ſub nobis quamuis manus ultima cœpto
Defuit in facies corpora uerſa nouas.

& primo eiuſdem

Carmina mutatas hominum dicentia formas
Infelix domini fuga rupit opus.
Hæc ego diſcendens ſicut bona multa meorum
Ipſe mea poſui mœſtus in igne manu & ſubdens inquit:
Vel quod eram & carmina noſtra peroſus.
Vel quod adhuc creſcens & rude carmen erat.

Sed alter res atq; crediderat euenit Nã uti fieri ſolet iam apud multos ſeries illorum habebatur. Quod poſtea quam ſibi exuli nunciatum eſt. hos uerſus quos primo triſtium repperi:præponendos metamorphoſi a ſuis cultoribus cupidiſſime expoſtulauit. Verſus autem ſunt tales.

Hos quoque ſex uerſus in prima fronte libelli
Si præponendos eſſe putabis:habe.
Orba parente ſuo.quicunque uolumina cernis:
His ſaltem noſtra detur in urbe locus.
Quoque magis faueas:non ſunt hæc edita ab ipſo:
Sed quaſi de domini funere rapta ſui.
Quicquid in his igitur uitii rude carmen habebit:
Emendaturus ſi licuiſſet:eram.

Edidit præterea epithalamium metricum pronunciauit.

Maximo amiciſſimo ducente uxorem:ut ipſe primo põti monſtrauit: hæc ſcribens ille ego qui dixi ueſtros hymenæon ad ignes.

Et cecini fauſto carmina digna thoro.

Scripſit & exul cum in itinere & cum eſſet apud tomitas quinque libellos de triſtibus epiſtolis ac amicos ſine tamen nomine inſcriptos. Verum audatior factus cum libellos quattuor de ponto ederet:mutare non dubitauit ibi ſiquidem nomina:quibuſcunque amicis impoſuerat Nec ipſe primitus in unum illa collegit. hæc ipſe de ponto i teſtimonium adduxit

Inuenies quamuis non ſit miſerabilis indes:
Non minus hoc illo triſte quod ante fuit.
Rebus idem eſt. titulo differt:& epiſtola cui ſit:
Non occultato nomine miſſa docet:& in triſtibus.
Vos quoque pectoribus noſtris hæretis amici
Dicere quos cupio nomine quenque ſuo.
Sed timor officium cautus compeſcit.& illos
In noſtro poni carmine nolle puto. Iterum in ponto.
Nec liber ut fieret:ſed uti ſua cuique daretur
Littera propoſitum curaque noſtra fuit.
Poſtmodo collectas utcunque ſine ordine iunxi:
Hoc opus electum ni mihi forte putes.

Triumphum autem Cæſaris quo caremus:ſcripſit ellegãtiſſime & adeo ad omnia natum ingeniũ habebat ut etiam apud tomitas geticum libellum de Cæſaris laudibuſ componeret. Vnde tertio ponticorum carminum ad Rufinum ſcribens illa elegia.

Hæc tibi non uana portantia uerba ſalutem:
id quod diximus:declarat & infine ſubdit.
Vtque ſuo faueas mandat Ruphine triumpho:
Inueſtras ueniet ſi tamen ille manus.
Eſt opus exiguum noſtriſque paratibus impar.
Quale tamen cunque eſt:ut tueare:rogo. De getico autem libello in quarto eiuſdem inquit.
Ah pudet:& getico ſcripſi ſermone libellum:
Structaque:ſunt noſtris brachia uerba modis.
Materiam quæris:laudes de Cæſare dixi.
Cætera conſulto. prætereo cum autem ſexto anno ſui exilii ſpes eum ſolita defeciſſet. ad uxorem ſuam ſcriſit: ut oſſa ſua poſt mortem ſaltem Romã reportarentur. Hoc tertio triſtium demonſtratur. cum legimus ad uxorem.

Oſſa tamem facito parua referantur in urna.
Sic ego non etiam mortuus exul ero

Iuſſit & eidem. ut hoc epitaphium ab eo compoſitum marmoreo tumulo inſcribendum curaret. Videlicet

Quoſque legat uerſus oculo properante uiator:
Grandibus in tumuli marmore cæde notis.
Hic ego qui iaceo tenerorum luſor amorum:
Ingenio perii Naſo poeta meo.
At tibi qui tranſis.ne ſit graue quiſquis amaſti:
Dicere naſonis molliter oſſa cubent.

Fabule Lactantij

¶ Fabule primi Libri

.i. Chaos in ſpecies
.ii. Terra in uarias perſonas
.iii. Mundus inſæcula quatuor aureũ argenteum. aereum & ferreum.
.iiii. Item annus intempora quattuor:
.v. Gigantum ſanguis in homines.
vi. Lycaon Pelaſgi filius in lupum.
vii. A Deucalione iacti lapides in uiros & a Pirrha in mulieres.
viii. Phython ſerpens in figuras.
ix. Daphne penei filia in laurum.
.x. Io Inachi filia in uaccam.
xi. Mercurius in paſtorem.
xii. Syrinx nympha in fiſtulam.
xiii. Argus Ariſtoris filius in pauonem.
xiiii. Io ſupradicta in iſidem.

¶ Fabule Secundi Libri.

.i. Phaeton ſolis & clymenes filius fulmine ictuſ
.ii. Heliades ſorores. Aegle. Lampetie Phaethuſa. Phœbe. in arbores Populos
.iii. Lachrymæ earum in electrum.
.iiii. Cygnus ſthéeli filius ligurum rex in auem ſui nominis.
.v. Calyſto Lycaonis filia in urſam.
vi. Eademque cũ filio Arcade a Ioue in ſideribꝰ
vii. Coruus uolucris ĩtio cãdidus dehinc niger
viii. Coronis Coronei filia in auem cornicem.
ix. Nyctimene Nycthei filia in noctuam.
.x. Ocyroe Chironis filia centauri in equam.
xi. Battus Nelei filius ruricola in ſaxum.
xii. Aglaurus Cecropis filia in lapidem.
xiii. Iup. Satur. & opis filius ad Europam ĩ taurũ

¶ Fabule Tertii Libri.

.i. Dentes draconis in homines.
.ii. Actæon Ariſtæi & Autonoes filius in ceruum
.iii. Iuno Saturni & Opis filia in anum.
.iiii. Tireſia Seueri filius in fœminam.
.v. Item in uirum augurem.
vi. Echo Iunonis filia in uocem.
vii. Narciſſus Epheſii & Lyriopes filius in florem ſui nominis.
viii. Liber pater Semeles & Iouis filius in Acœtẽ
ix. Idemque liber pater in puerum.
.x. Tyrrheni nautæ in aues & in delphinos
xi. Pentheus Echionis filius dilaceratus.

¶ Fabule Quarti Libri.

.i. Dercetis Nini regis filia in piſcem ceſſit
.ii. Semiramis Dercetis filia in columbam

.iii. Pyrami & Thiſbes cruor in arborem morum.
.iiii. Leucotoe orcami regis filia in uirgam thureā
.v. Clyne Orcami coniunx in herbā Heliotropū
vi. Daphnis Idei filius in ſaxum.
vii. Scithon ex uiro fœminam.
viii. Ex hymbribus procreati Celmus & Adamaſ
ix. Crocus & Smilax famuli in flores.
.x. Salmacis & Hermaphroditus in unū corpus
xi. Minides thebanæ in ueſpertiliones.
xii. Ino & Melicertes, dii maris Leucotheaque & Palæmon.
xiii. Spuma maris in Venerem.
xiiii. Sidoniæ comites Inus in ſaxa & in aues
xv. Cadmus & Armonia in dracones
xvi. Guttæ Meduſæ in ſerpentes.
xvii. Atlas Iapeti filius in montem ſui nominis
xviii. Virgæ ſubiectæ capiti Gorgonis in Coralium lapidem
xix. Meduſæ crines in ſerpentes.
xx. Nais nympha in piſcem.

Fabule Quinti Libri.

.i. Phineus & ſocii eius in ſaxum.
.ii. Polydectes in lapidem.
.iii. Muſæ in aues.
.iiii. Cyne in fontem.
.v. Steles puer in lacertam.
vi. Aſcalaphus in bubonem.
vii. Sirenæ ex parte in aues.
viii. Arethuſa in fontem.
ix. Lyncus rex in Lyncem.
.x. Pierides in picas.

Fabule Sexti Libri.

.i. Aragne in araneam
.ii. Niobe in lapidem.
.iii. Agreſtes Lycii in ranas.
.iiii. Marſias in flumem.
.v. Pelopis humerus in eburneum.
vi. Progne & philomela in aues.
vii. Tereus in uolucrem Epopem
viii. Zetas & Calais ex parte in aues.

Fabule Septimi Libri.

.i. Dentes draconis in homines.
.ii. Aeſon ex ſene in iuuenem.
.iii. Liberi nutrices in iuuentam.
.iiii. Aries in ſpecies agni uidetur.
.v. Cerambus in auem.
vi. Draco in ſaxum.
vii. Iuuencus liberi in cerui figuram.
viii. Cobidus in ſpeciem monumenti.
.ix. Mæra in canis figuram.

.x. Cææ matronæ in boues.
xi. Telchines in ſcopulos.
xii. Alcidamantis filia in columbam.
xiii. Cygnus Hyries filius in Olorem.
xiiii. Hyriæs mater in ſtagnum.
xv. Cambe in auem.
xvi. Lotois ex uiro in uolucrem.
xvii. Menephron in feram.
xviii. Cephinis in focem
xix. Eumeli filia in uolucrem·
xx. Ephyre in ſerpentem.
xxi. Phene Periphas in aues.
xxii. Polyphemonis neptis in uolucrem.
xxiii. Spuma Cerberi in uenenum.
xxiiii. Sciron in petram.
xxv. Arne in auem Monedulam.
xxvi. Formicæ in homines.
xxvii. Cephalus ab aurora immutatur.

Fabule Octaui libi.
.i. Scilla niſi filia in auem Ciri.& niſus pater eiuſ in auem Alietum.
.ii. Ariadne in Coronam.
.iii. Perdix in auem ſui nominis
.iiii. Meleagrides in aues.
.v. Nymphæ Naides in inſulas ſepoſitæ.
vi. Perimele in inſulam.
vii. Iuppiter & Mercurius in hominum ſpés & Caſa Baucidis & Pilæmonis in templum & Baucis & Pilemon in arborum ſpés.
viii. Proteus in ſpecies.
ix. Menſtre Eriſitonis filia in diſſimilem figurã. & Eriſiton in famem.

Fabule Noni Libri.
i. Achelous in uarias figuras.
.ii. Neſſi cruor in uenenum.
.iii. Licas in ſcopulum.
.iiii. Hercules in deum.
.v. Galantis in Muſtellam.
vi. Driope in arborem Loton:
vii. Iolaus in adoleſcentem
viii. Calliores filii in iuuenes.
.ix. Biblydis lacrymæ in fontem:
.x. Iphis ex uirgine in puerum.

Fabule Decimi libri
.i. Cerberus. Olenus. Letheus in lapides.
.ii. Attis in pinum.
.iii. Cypariſſus in cupreſſum.
.iiii. Iuppiter in aquilam.
.v. Hyacinthus in florem.
vi. Cypri incolæ in boues.

vii. Propedides in lapides.
viii. Pigmalion in uæcordem amorem.
.ix. Mirrha in arborem ſui nominis.
.x. Ex connubio Myrrhæ &
Cynare in ceſto Adonis.
xi. Hippomenes & Atalanta in leones.
xii. Adonis cruor in florem purpureum.
xiii. Mynthe nympha in herbam mentam.

Fabule Vndecimi Libri.

.i. Serpens in lapidem.
.ii. Cææ matrone in ſpecies.
.iii. Contactus Midæ in aurum & Pactolus am-
nis in colorem auri.
.iiii. Midae aures in aſini aures.
.v. Ex harena obruta harundinem.
vi. Neptumnus & apollo in homines.
vii. Thetis nympha in plura.
viii. Dedalion in uolucrem.
.ix Lupus in ſaxum.
.x. Ceix & Alcione in auem ſui nominis.
xi. Eſacus in uolucrem mergum.

Fabule duodecimi libri.

.i. Serpens in lapidem.
.ii. Iphigenia in ceruam.
.iii. Cignus in auem.
.iiii. Cænis in uolucrem.
.v. Peridemenus in plura.
.vi. Apollo in Alexandrum.

Fabule xiii. Libri.

.i. Aiacis cruor in florem.
.ii. Hecuba in canem.
.iii. Memnonides in aues.
.iiii. Anienis filiæ in columbas.
.v. Orionis filiæ in Coronidas.
.vi. Ambraſius in ſaxū & Moloſii filii in aues.
.vii. Acis in flumen.
.viii. Glaucus in deum marinum

Fabule Decimiquarti Libri.

.i. Scylla in feram.
.ii. Eadem in ſaxum.
.iii. Cecropides in ſimias.
.iiii. Sibylla in uocem.
.v. Socii Vlyſſis in feras
vi. Iidem in homines.
vii. Picus in auem.

viii. Socii eius in feras.
.ix. Canenſpici uxor in locum.
.x. Diomedis ſocii in aues.
xi. Apulus paſtor in Oleaſtrum.
xii. Naues Aeneæ in nymphas.
xii. Nereti naues in ſaxum.
xiiii. Ardea Turni in auem.
xv. Aeneas in deum.
xvi. Vertumnus in anum.
xvii. Anaxarete in lapidem.
xviii. Romulus in Quirinum.
xix. Herſilia in horam.

Fabule Decimiquinti Libri:

.i. Calculi nigri in candidum colorem.
.ii. Animæ in uarias ſpecies:
.iii. Panthus in Euphorbium.
.iiii. Tempora in ſpecies.
.v. Amnis Lyciæ in regionem mutatus.
vi. Eraſinus amnis in regionem ſimiliter aliam.
vii. Caicum flumẽ in regionem aliam ſimiliter.
viii. Amaſenum flumen in ferræ ſpeciem.
.ix. A nigrum flumẽ dulce in aquæ amaritudineſ
.x. Hiſpanis ãnis in aquæ amaritudinẽ ſimiliter.
xi. Anthiſa & pharos inſulæ in ſcopulos mutate.
xii. Leucades inſulæ tres in montium ſpecies. & Zancle inſula in ſcopulum.
xiii. Elyce & Buris inſulæ in ſcopulum ſimiliter.
xiiii. Tumulus Troezena in arcam mutatus eſt.
xv. Lacus in Africa Hãmõis in glaciẽ cõuertitur.
xvi. Lignũ in Athamãta a tactu aquæ in ignem.
xvii Flumen Ciconũ bibẽtes in lapidẽ mutãtur.
xviii. Gratis amnis colorem in uarium uertit.
xix. Salmacis fontẽ q cõtigit. in mollicie uertitur.
.xx. Lacũ æthiopiæ qui bibit: in inſaniã uertitur.
xxi. Clytonium fontẽ qui bibit: Odiũ uini capit.
xxii. Linceſtium amnem qui bibit in ebrietatem conuertitur.
xxiii. Aqua in urbe Phinea in uarias uertitur.
xxiiii. Symplegades cautes in ponto in petras redactas.
xxv. Aetna mons Siciliæ in ignem.
xxvi. In Palena urbe Titonides a tactũ in aues.
xxvii. Scytides fœminæ a tactu immutatæ ueneni.
xxviii. Ex uitulis apes naſcuntur.
xxix. Ex equo Scabrones.
.xxx. Ex Cancro Scorpio.
xxxi. Ex tineis agreſtibus papiliones.
xxxii. Ranæ ex limo produntur.
xxxiii. Ex carne urſe effigies eius apparet: poſtea lãbendo efficit.
xxxiiii. Apes initio uermes poſt in ſuã ſpẽm ueniant

xxxv. Ex oui uitello prodeunt aues.
xxxvi. Ex medulla humana angues naſcuntur.
xxxvii. Phœnix auis ex ſanie ſua aliam progenerat.
xxxviii. Hyena fera in uarias figuras.
xxxix. Anima labentis in uarias ſpecies.
.xl. Lynces liberi ex urina in lapidem.
xli. Coralium lapis ſub aqua mollis eſt: extra dureſcit.
xlii. Gentium ſpecies in uarias.
xliii. Numa Pompilius in aera.
xliiii. Aegeria poſt morté mariti Numæ in uallem Aricinam ſe contulit lugens.
xlv. Hyppolitus in deum Virbium.
xlvi. Aegeria nympha coniunx Numæ in fontem.
xlvii. Gleba in puerum eundem Itagen nomen.
xlviii. Iaculum Romuli in arborem.
xlix. Cypi frons in cornua.
.l. Aeſculapius in Draconem.
.li. Cæſar in ſtellam.

Orba parente ſuo quicunque uolumina tangis:
His ſaltem noſtra detur in urbe locus.
Quoque magis faueas: non hæc ſunt edita ab ipſo.
Sed quaſi de domini funere rapta ſui.
Quicquid in his igitur uitii rude carmen habebit:
Emendaturus ſi licuiſſet: eram.

.i. Chaos in ſpecies.
.ii. Terra in uarias perſonas.
.iii. Mundus in ſæcula quatuor: aureum argenteum aereum & ferreum.
.iiii. Item annus in tempora quatuor.
.v. Gigantum ſanguis in homines.
.vi. Lycaon Pelaſgi filius in lupum.
vii. A Deucalione iacti lapides in uiros & a Pyrrha in mulieres.
viii. Phithon ſerpens in figuras.
.ix. Daphne Penei filia in laurum.
.x. Io Inachi filia in uaccam.
xi. Mercurius in paſtorem.
xii. Syrinx nympha in fiſtulam.
xiii. Argus ariſtoris filius in pauonem.
xiiii. Io ſupradicta in iſidem.

Fabula prima.

Chaos ut Heſiodi indicat uolumen: quod deorum originem continet: fuit initio quedam rerum confuſio: quæ poſtea in ſuas ſpecies diſtributa eſt, ut leuiſſima corporum æther igneus: & hũc infra aer frigidus: & cætera ſidera ſub limen partem paterent. per quæ ſolis ſplendor ac lunæ uagaretur. grauiſſima autem humus liquorque in ima parte ſubſiderent.

P.OVIDII NASONIS METAMORPHOSEOS

LIBER PRIMVS.

INNOVA fert animus
mutatas dicere formas:
Corpora dii cæptis:nam
uos mutaſtis & illas:
Aſpirate meis.primaque ab
origine mundi
Ad mea perpetuum dedu
cite tempora carmen.
Ante mare & terras:&
quod tegit omnia cœlum
Vnus erat toto naturæ uultus in orbe
Quem dixere chaos:rudis indigeſtaque moles.
Nec quicquam niſi pondus iners:congeſtaque eodem
Non bene iunctarum diſcordia ſemina rerum.
Nullus adhuc mundo præbebat lumina titan:
Nec noua creſcendo reparabat cornua phœbe.
Nec circunfuſo pendebat in aere tellus
Ponderibus librata ſuis,nec brachia longo
Margine terrarum porrexerat amphitrite.
Quaque erat & tellus:illic & pondus & aer.
Sic erat inſtabilis tellus innabilis unda.
Lucis egens aer.nulli ſua forma manebat.
Obſtabatque aliis aliud:quia corpore in uno
Frigida pugnabant calidis. humentia ſiccis:
Mollia cum duris:ſine pondere habentia pondus:
Hanc deus:& melior litem natura diremit.
Nam cœlo terras:& terris abſcidit undas:
Et liquidum ſpiſſo ſecreuit ab æthere cœlum:
Quæ poſtquam euoluit,cæcoque exemit aceruo:
Diſſociata locis concordi pace ligauit.
Igniea connexi uis & ſine pondere cæli
Emicuit:ſummaque locum ſibi legit in arce.
Proximus eſt aer illi læuitate:locoque.
Denſior his tellus:elementaque grandia traxit:
Et preſſa eſt grauitate ſui.circumfluus humor
Vltima poſſedit,ſolidumque coercuit orbem.
Sic ubi diſpoſitam:quiſquis fuit ille deorum:
Congeriem ſecuit,ſectamque in membra redegit:

Fabula Secunda.

Ex terra cum omnia generata ſint:omniumque rerũ mater reperiatur:ut humanum genus cuncta uincat:Prometheus Iapeti filius. ut idem Heſiodus oſtendit: hominem ex humo finxit:cui Minerua ſpiritũ immiſit.

Principio terram.ne non æquales ab omni
Parte foret:magni ſpeciem glomerauit in orbis.

Tum freta diffudit: rapidiſque tumeſcere uentis
Iuſſit: & ambitæ circundare littora terræ.
Addidit & fontes: & ſtagna immenſa lacuſque:
Fluminaque obliquis cinxit decliuia ripis
Quæ diuerſa locis partim ſorbentur ab ipſa:
In mare perueniunt partim: campoque recepta
Liberioris aquæ: pro ripis littora pulſant.
Iuſſit & extendi campos: ſubſidere ualles:
Frõde tegi ſiluas: lapidoſos ſurgere montes.
Vtque duæ dextra cœlum: totidemque ſiniſtræ
Parte ſecant zonæ: quinta eſt ardentior illis:
Sic onus incluſum numero diſtinxit eodem
Cura dei: totidemque plagæ tellure premuntur:
Quarumque media eſt: non eſt habitabilis æſtu.
Nix tegit alta duas: totidem inter utranque locauit:
Temperiemque dedit mixta cum frigore flamma.
Imminet his aer: qui quanto eſt pondere terræ
Pondere aquæ leuior: tanto eſt oneroſior igne.
Illic & nebulas: illic conſiſtere nubes
Iuſſit: & humanas motura tonitrua mentes:
Et cum fulminibus facietes frigora uentos.
His quoque non paſſim mundi fabricator habendum
Aera permiſit. uix nunc obſiſtitur illis:
Cum ſua quiſque regat diuerſo flamina tractu:
Qui lanient mundum: tanta eſt diſcordia fratrum:
Eurus ad auroram nabatæaque regna receſſit:
Perſidaque. & radiis iuga ſubdita matutinis.
Veſper & occiduo quæ littore ſola tepeſcunt:
Proxima ſunt zephyro: ſcythiam ſeptemque triones
Horrifer inuaſit boreas. contraria tellus
Nubibus aſſiduis: pluuioque madeſcit ab auſtro:
Hæc ſuper impoſuit liquidum & grauitate carentem
Aethera: nec quicquam terrenæ fecis habentem.
Vix ita limitibus diſcerpſerat omnia certis:
Cum quæ preſſa diu maſſa latuere ſub ipſa:
Sydera cœperunt toto efferueſcere cœlo.
Neu regio foret ulla ſuis animalibus orba:
Aſtra tenent cæleſte ſolum: formæque deorum:
Ceſſerunt nitidis habitandæ piſcibus undæ.
Terra feras cœpit: uolucres agitabilis aer

Separata terra erat a cæteris elementis: Sed homo nõdũ natus ipſius terræ futurus cultor ac dominus. Itaque Prometheus iapeti filius terram hymbri molliuit. & ex hac hominem ad dei ſimilitudinẽ & imaginem finxit: cuius facies non prona ut cætera animalia eſſet: non terram ſed cælum ſpectaret erecta.

Sanctius his animal: mentiſque capatius altæ
Deerat adhuc: & quod dominari in cætera poſſet
Natus homo eſt: ſiue hunc diuino ſemine fecit
Ille opifex rerum mundi melioris origo:
Siue recens tellus ſeductaque nuper ab alto
Aethere cognati retinebat ſæmina cæli:
Quam ſatus Iapeto mixtam fluuialibus undis

Quatuor sunt elementa
Terra: aqua: aer: ignis

Finxit in effigiem moderantum cuncta deorum.
Pronaque cum ſpectent animalia cætera terram:
Os homini ſublime dedit: cœlumque uidere
Iuſſit: & erectos ad ſydera tollere uultus.
Sic modo quæ fuerat rudis: & ſine imagine tellus.
Induit ignotas hominum conuerſa figuras:

Fabula Tertia.

Ex quo chaos tenebroſum iniecta luce diſcuſſum eſt: & diſcretis elementis: faciem hāc tam claram mundus Accepit: deinceps quaſi rn ætates quaſdam ln ſecula quattuor diſtributum eſt. hoc eſt aureum & argenteum. aereum & ferreū: quibus pro qualitate ſui aſcripta ſunt nomina. Nam aureum ſæculum dictum eſt Quod Saturno regnante omnium rerum erat plena tranquillitas. nō furor ſæuiebat armorum. non auaricia hominum fluctibus commiſerat uitam: & ceſſantibus raſtris inarata grauidas fruges terra premebat ocioſa erat ac ſecura uita mortalibus: ac ſine uiciſſitudine temporum continua ueris gratia fruebantur.

Deinde ſecundum ſæculum in argenteū ab aureo colore migrauit. tum primū & æſtus ardentior cœli & grauiora frigora in cubuere mortalibus: Tunc meditate domorū tutiora ſecreta. Antea enim aut in antris habitabant aut in colebant frutecta ſiluarum. Sæmia etiā tum primū ſulcis cœpere cōmittere: cū iam terra ſolita hominibus denegaret alimenta. Tertiū ſæculum ſucceſſit aereum argento iam durius: cepere homines inuerecundius uiuere. Nam cupiditate habendi auaricia cum perfidia exorta eſt inde mare paruiū factum: dum diuitiæ requiruntur. Terra quoque antea cūctis cōmunis limitibuſ terminiſq; diſcreta eſt. & in uenis eius non ſolū frumenta quæſita ſunt ſed metalla inuenta crepuerunt. Quartum ſæculum ferreum a rigore duratum eſt. quod in tantam rabiem furoris erupit: ut omnia ſcelera cupiditatis excelleret. Nā ab odioſa uita & inſaniētis auaritiæ craſſationibus ad parricidia uſq̄ue peruentum eſt.

Aurea prima ſata eſt ætas: quæ uindice nullo
Sponte ſua ſine lege fidem rectumque colebat.
Pœna metuſque aberant: nec uerba minantia fixo
Aere ligabantur: nec ſupplex turba timebat
Iudicis ora ſui: ſed erant ſine iudice tuti.
Nondum cæſa ſuis peregrinum ut uiſeret orbem:
Montibus in liquidas pinus deſcenderat undas
Nullaque mortales præter ſua littora norant.
Nondum præcipites cingebant oppida foſſæ
Non tuba directi: non æris cornua flexi:
Non galeæ: non enſis erat: ſine militis uſu
Mollia ſecuræ peragebant ocia gentes.
Ipſa quoque immunis raſtroque intacta: nec ulli
Saucia uomeribus per ſe dabat omnia tellus.

Contentique cibis nullo cogente creatis:
Arbuteos fœtus montanaque fraga legebant:
Cornaque:& in duris hærentia mora rubetis:
Et quæ deciderant patula iouis arbore glandes.
Ver erat æternum:placidique tepentibus auris
Mulcebant zephyri natos ſine ſemine flores.
Mox etiam fruges tellus inarata ferebat.
Nec renouatus ager grauidis canebat ariſtis.
Flumina iam lactis.iam flumina nectaris ibant.
Flauaque de uiridi ſtillabant ilice mella.

Fabula Quarta.

Cum ſaturno aurei ſeculi rectore cæli arce deiecto teneret Iuppiter mundũ:ſic ipſe mundus quattuor ac diuerſa tempora coartauit:ut uer:quod fuerat ãte unũ ſemper ad ſerenã tranquillitatem cõtinuum:in partẽ ãni quartã:& ãguſtiſſimũ coegerit tẽpus:ut huic ſuccederet ardor eſtatis:& tertio ſequeretur autũni ſiſida tẽperies.& poſt hæc totus ãnus rigida hyeme cluderetur. Quæ quattuor tempora ueris exordio qualitatem imitarentur & ordinem ſæculorum

Poſtquam ſaturno tenebroſa in tartara miſſo
Sub ioue mundus erat:ſubiitque argentea proles
Auro deterior:fuluo præcioſior aere:
Iuppiter antiqui contraxit tempora ueris:
Perque hyemes:æſtuſque & inæquales autumnos:
Et breue uer ſpatiis exegit quattuor annum.
Tum primum ſiccis aer feruoribus uſtus
Canduit & uentis glacies aſtricta pependit.
Tum primum ſubiere domos.domus antra fuerunt
Et denſi frutices:& iunctæ cortice uirgæ.
Semina tum primum longis cerealia ſulcis
Obruta ſunt:preſſique iugo gemuere iuuenci
Tertia poſt illam ſucceſſit ænea proles.
Sæuior ingeniis:& ad horrida promptior arma
Non ſcelerata tamen/de duro eſt ultima ferro.
Protinus irrupit uenæ peioris in æuum
Omne nefas:fugere pudor:uerumque:fideſque.
In quorum ſubiere locum fraudeſque.dolique:
Inſidiæque:& uis:& amor ſceleratus habendi.
Vela dabat uentis:nec adhuc bene nouerat illos
Nauita:quæque diu ſteterant in montibus altis
Fluctibus ignotis inſultauere carinæ.
Communemque prius ceu lumina ſolis & auræ
Cautus humum longo ſignauit limite menſor.
Nec tantum ſegetes alimentaque debita diues
Poſcebatur humus.ſed itum eſt in uiſcera terræ:
Quiſque recondiderat:ſtigiiſque admouerat umbris
Effodiuntur opes irritamenta malorum.
Iamque nocens ferrum:ferroque nocentius aurum
Prodierat.prodit bellum:quod pugnat utroque:
Sanguineaque manu crepitantia concutit arma.

Viuitur ex rapto. non hoſpes ab hoſpite tutus.
Non ſocer a genero. fratrum quoque gratia rara eſt.
Imminet exitio uir coniugis: illa mariti.
Lurida terribiles miſcent aconita nouercæ.
Filius ante diem patrios inquirit in annos:
Victa iacet pietas: & uirgo cæde madentes
Vltima cæleſtum terras aſtræa reliquit.

Fabula Quinta.

Gigantes nomie immēſæ molis & ſimiles matri filios parens terra progenuit: quorum magnitudini par exarſit audacia. Nā extructis in excelſum aggerem montibus ſacrilegas manus inicere cæleſtibus. Sed fulminum igne deiecti impiū genus pœnæ ſuæ cruore generarūt. Nam ſanguis eorum permixtus terræ homines Procreauit haud longe ab origine diſcrepantes.

Neue foret terris ſecurior arduus æther.
Affectaſſe ferunt regnum cæleſte gigantes:
Altaque congeſtos ſtruxiſſe ad ſydera montes.
Tum pater omnipotens miſſo perfregit olympum
Fulmine: & excuſſit ſubiectum pelion oſſæ.
Obruta mole ſua cum corpora dira iacerent:
Perfuſam multo natorum ſanguine terram
Immaduiſſe ferunt: calidumque animaſſe cruorem:
Et ne nulla ſuæ ſtirpis monumenta manerent:
In faciem uertiſſe hominum: ſed & illa propago
Contemptrix ſuperum: ſæuæque auidiſſima cædis:
Et uiolenta fuit: ſcires e ſanguine natam.

Fabula Sexta.

De gigantum ſanguine nati: quam ſacrilega mente ueſati ſunt: Lycaonis teſtatur exēplū. qui tyrannus arcadiæ cū aduenas hoſpites trucidaret: etiam iouem in ſe accendit iratum. Nam iuppiter humani ſceleris impatiens: in deos querimonia delata hominis ſpecie ſimulata ad Lycaonis regiam uenit: cui Lycaon tanq̄ mortali præparans mortem prius humana membra deuorāda uelut hoſpitali humanitate appoſuit. Quæ poſtquam Iuppiter ſenſit. non eum penitus interemit ne ſupplicii amitteret ſēſum: ſed in lupi ſæui cum formam conuertit: qui & mores in rabiem: & nomē Lycaonis in appellationem ſeruaret. Non cōtentus fuit Iuppiter cæteros hoīes unius Lycaonis terrere ſupplicio: niſi in genus ōne ſæuiret. Inde deniq; tātam iuſſit aquarum copiam redundare: ut opertis diluuio mōtibus cuncti homines interirent.

Quæ pater ut ſumma uidit ſaturnius arce:
Ingemit: & facto nondum uulgata recenti
Fœda lycaoniæ referens conuiuia menſæ:
Ingentes animo dignas ioue concipit iras.
Conſiliumque uocat: tenuit mora nulla uocatos.

Liber

Eſt uia ſublimis cœlo manifeſta ſereno
Lactea nomen habet: candore notabilis ipſo.
Hac iter eſt ſuperis ad magni tecta tonantis
Regalemque domum. dextra leuaque deorum
Atria nobilium ualuis celebrantur apertis.
Plebs habitat diuerſa locis: a fronte potentes
Cælicolæ clarique ſuos poſuere penates.
Hic locus eſt: quem ſi uerbis audacia detur:
Haud timeam magni dixiſſe palatia cœli.
¶ Ergo ubi marmoreo ſuperi ſedere receſſu:
Celſior ipſe loco: ſceptroque innixus eburno:
Terrificam capitis concuſſit terque quaterque
Cæſariem: cum qua terram: mare: ſydera mouit.
Talibus inde modis ora indignantia ſoluit.
Non ego pro mundi regno magis anxius illa
Tempeſtate fui: qua centum quiſque parabat
Inijcere anguipedum captiuo brachia cœlo:
Nam quanquam ferus hoſtis erat: tamen illud ab uno
Corpore: & ex una pendebat origine bellum.
Nunc mihi qua totum nereus circumſonat orbem
Perdendum eſt mortale genus: per flumina iuro
Infera ſub terras ſtygio labentia luco.
Cuncta prius tentanda. ſed immedicabile uulnus
Enſe recidendum eſt: ne pars ſynſcera trahatur:
Sunt mihi ſemidei: ſunt ruſtica numina fauni.
Et nymphæ ſatyrique & monticolæ ſiluani:
Quos quoniam cœli nondum dignamur honore:
Quas dedimus certa terras habitare ſinamus.
An ſatis o ſuperi tutos fore creditis illos:
Cum mihi: qui fulmen: qui uos habeoque: regoque.
Struxerit inſidias notus feritate lycaon.
Contremuere omnes: ſtudiiſque ardentibus auſum
Talia depoſcunt. ſic cum manus impia ſæuit.
Sanguine cæſareo romanum extinguere nomen:
Attonitum tanto ſubitæ terrore ruinæ
Humanum genus eſt: totuſque perhorruit orbis.
Nec tibi grata minus pietas auguſte tuorum:
Quam fuit illa Ioui: qui poſtquam uoce manuque
Murmura compreſſit: tenuere ſilentia cuncti.
Subſtitit ut clamor preſſus grauitate regentis:
¶ Iuppiter hoc iterum ſermone ſilentia rupit.
Ille quidem pœnas: curam hanc dimittite: ſoluit.
Quod tamen admiſſum: quæ ſit uindicta docebo.
Contigeret noſtras infamia temporis aures:
Quam cupiens falſam ſummo delabor olympo.
Et deus humana luſtro ſub imagine terras:
Longa mora eſt: quantum noxæ ſit ubique repertum
Enumerare: minor fuit ipſa infamia uero.
Menela tranſieram latebris horrenda ferarum
Et cum cylleno gelidi pineta lycæi.
Arcados hinc ſedes & inhoſpita tecta tyranni
Ingredior: traherent cum ſera crepuſcula noctem:
Signa dedi ueniſſe deum: uulguſque precari

Cœperat:irridet primo pia uota lycaon.
Mox ait:experiar deus hic diſcrimine aperto:
An ſit mortalis:nec erit dubitabile uerum
Nocte grauem ſomno nec opina perdere morte
Me parat:hæc illi placet experientia ueri.
Nec contentus eo eſt.miſſi de gente moloſſa
Obſidis unius iugulum mucrone reſoluit.
Atque ita ſemineces partim feruentibus artus
Mollit aquis:partim ſubiecto torruit igni:
Quos ſimul impoſuit menſis:ego uindice flamma
In dominum dignos euerti tecta penates.
Territus ipſe fugit:nactuſque ſilentia ruris
Exululat:fruſtraque loqui conatur.ab ipſo
Colligit hos rabiem:ſolitæque cupidinæ cædis
Vtitur in pecudes:& nunc quoque ſanguine gaudet.
In uillos abeunt ueſtes:in crura lacerti
Fit lupus:& ueteris ſeruat ueſtigia formæ.
Canicies eadem eſt:eadem uiolentia uultus.
Iidem oculi lucent.eadem feritatis imago eſt.

Fabula Sebtima.

Iuppiter propter audaciā Lycaonis cæterorūq; mortalium:qui ſceleribus ſuis etiā deorū potētiā tēptabant Itaq; orbē terrarū profuſis imbribus inundauit. Et cū duo pietate cæteros mortales āteceſſiſſēt. Deucalion Promæthei filius:ac pyrrha eadē ſoror atque cōiūx & Parnaſo mōte Proluuiē hymbriū effugiſſēt: ſorte moniti Thēidis quæ eo tēpore ātiſtes terræ fuiſſe traditur a deis ueniā acceperunt per preces generādæ prolis.Ita ut lapides poſt tergū iacerēt:ex quibus homines naſcebantur:& a Deucalione miſſi in uiros uertebantur a Pyrrha autem in fœminas.

Occidit una domus:ſed non domus una perire
Digna fuit.qua terra patet fera regnat erynnis:
Infacinus iuraſſe putes.dent ocyus omnes
Quas meruere pati:ſic ſtat ſententia:pœnas.
Dicta iouis pars uoce probant.ſtimuloſque frementi
Adiiciunt.alii partes aſſenſibus implent.
Eſt tamen humani generis iactura dolori
Omnibus:& quæ ſit terræ mortalibus orbe
Forma futura rogant:quis ſit laturus in aras
Thura.feris ne paret populandas tradere terras.
Talia quærentes:ſibi enim fore cætera curæ:
Rex ſuperum trepidare uetat:ſobolemque priori
Diſſimilem populo promittit origine mira.
Iamque erat in totas ſparſurus fulmina terras:
Sed timuit:ne forte ſacer tot ab ignibus æther
Conciperet flammas:totuſque ardeſceret axis.
Eſſe quoque in fatis reminiſcitur:affore tempus:
Quo mare:quo tellus correptaque regia cæli
Ardeat:& mundi moles operoſa laboret.
Tela reponuntur manibus fabricata cyclopum.

Pœna placet diuerſa genus mortale ſub undis
Perdere & ex omni nimbos dimittere cœlo.
Protinus æoliis aquilonem claudit in antris:
Et quæcunque fugant inductas flamina nubes.
Emittitque notum: madidis notus euolat alis
Terribilem picea tectus caligine uultum.
Barba grauis nymbis: canis fluit unda capillis.
Forte ſedent nebulæ: rorant penneque ſinuſque.
Vtque manu late pendentia nubila preſſit:
Fit fragor: & denſi funduntur ab æthere nimbi.
Nuncia iunonis uarios induta colores
Concipit iris aquas: alimentaque nubibus affert
Sternuntur ſegetes: & deplorata colonis
Vota iacent: longique perit labor irritus anni.
Nec cœlo contenta ſuo eſt iouis ira: ſed illum
Cæruleus frater iuuat auxiliaribus undis.
Conuocat hic amnes: qui poſtquam tecta tyranni
Intrauere ſui. non eſt hortamine longo
Nunc ait utendum. uires effundite ueſtras.
Sic opus eſt. aperite domos: ac mole remota
Fluminibus ueſtris totas imittite abenas
Iuſſerat. hi redeunt: ac fontibus ora relaxant.
Et defrenato uoluuntur in æquora curſu.
Ipſe tridente ſuo terram percuſſit. at illa
Intremuit: motuque uias patefecit aquarum.
Expatiata ruunt per apertos flumina campos:
Cumque ſatis arbuſta ſimul: pecudeſque uiroſque:
Tectaque cunque ſuis rapiunt penetralia ſacris.
Si qua domus manſit: potuitque reſiſtere tanto
Indeiecta malo: culmen tamen altior huius
Vnda tegit: præſſeque latent ſub gurgite turres
Iamque mare & tellus nullum diſcrimen habebant.
Omnia pondus erat. deerant quoque littore ponto.
Occupat hic collem. cymba ſedet alter adunca
Et ducit remos illic: ubi nuper ararat:
Ille ſuper ſegetes: aut merſæ culmina uillæ
Nauigat: hic ſumma piſcem deprendit in ulmo.
Figitur in uiridi: ſic fors tulit. anchora prato:
Aut ſubiecta tegunt curuæ: uineta carinæ
Et modo qua graciles gramen carpſere capellæ:
Nunc ibi deformes ponunt ſua corpora phocæ.
Mirantur ſub aqua lucos. urbeſque. domoſque
Nereides: ſiluaſque tenent delphines & altis
Incurſant ramis: agitataque robora pulſant:
Nat lupus inter oues: fuluos uehit unda leones.
Vnda nehit tigres: nec uires fulminis apro
Crura nec ablato proſunt uelocia ceruo:
Quæſitiſque diu terris ſubſiſtere poſſit:
In mare laſſatis uolucris uaga decidit alis.
Obruerat tumulos immenſa licentia pōti.
Pulſabantque noui montana cacumina fluctus.
Maxima pars unda rapitur quibus unda pepercit:
Illos longa domant inopi ieiunia uictu.

Separat aonios actæis phocis ab aruis.
Terra ferax:dum fuit:ſed tempore in illo
Pars maris:& latus ſubitarum campus aquarum.
Mons ibi uerticibus petit arduus aſtra duobus
Nomine parnaſus:ſuperatque cacumine nubes:
Hic ubi deucalion:nam cætera texerat æquor:)
Cum conſorte tori parua rate adhæſit.
Coricidas nymphas:& numina montis adorat:
Fatidicamque themin:quæ tunc oracla tenebat.
Non illo melior quiſquam:nec amantior æqui.
Vir fuit:aut illa reuerentior ulla deorum.
Iuppiter ut liquidis ſtagnare paludibus orbem:
Et ſupereſſe uirum de tot modo millibus unum:
Et ſupereſſe uidet de tot modo millibus unam:
Innocuos ambos:cultores numinis ambos.
Nubila diſiecit:nimbiſque aquilone remotis:
Et cœlo terras oſtendit:& æthera terris.
Nec maris ira manet:poſitoque tricuſpide telo
Mulcet aquas rector pelagi:ſupraque profundum
Extantem:atque humeros innato murice tectum
Cæruleum tritona uocat:conchaque ſonanti
Inſpirare iubet:fluctuſque:& flumina ſigno
Iam reuocare dato:caua buccina ſumitur illi
Tortilis in latum:quæ turbine creſcit ab imo.
Buccina:quæ in medio concepit ubi aera ponto:
Littora uoce replet ſub utroque iacentia phœbo.
Tum quoque ut ora dei madida rorantia barba
Contigit:& cecinit iuſſos inflata receſſus:
Omnibus audita eſt telluris & æquoris undis.
Et quibus eſt undis audita:coercuit omnes.
Iam mare litus habet plenos capit alueus amnes.
Flumina ſubſidunt:colleſque exire uidentur.
Surgit humus,creſcunt loca decreſcentibus undis.
Poſtque diem longam nudata cacumina ſiluæ.
Oſtendunt.limumque tenent in fronde relictum
Redditus orbis erat:quem poſtquam uidit apertum:
Et deſolatas agere alta ſilentia terras:
Deucalion:lachrymis ita pyrrham affatur abortis.
O ſoror:o coniunx o fœmina ſola ſuperſtes:
Quam commune mihi genus:& patruelis origo:
Deinde torus iunxit.nunc ipſa pericula iungunt:
Terrarum:quaſcunque uident occaſus & ortus:
Nos dūo turba ſumus:poſſedit cœtera pontus.
Hæc quoque aduc uitæ non eſt fiducia noſtræ
Certa ſatis.terrent etiam nunc nubila mentem.
Quis tibi:ſi ſine me fatis erepta fuiſſes:
Nunc animus miſeranda foret:quo ſola timorem
Ferre modo poſſes:quo conſolante dolores:
Namque ego:crede mihi ſi te quoque pontus haberet
Te ſequerer coniunx:& me quoque pontus haberet.
O utinam poſſem populos reparare paternis
Artibus:atque animas formatæ infundere terræ.
Nunc genus in nobis reſtat mortale duobus.

Sic uiſum eſt ſuperis:hominumque exēpla manemus.
Dixerat:& flebant:placuit cæleſte precari
Numen:& auxilium per ſacras quærere ſortes.
Nulla mora eſt:adeunt pariter cephiſidas undas:
Et nondum liquidas:ſed iam uada nota ſecantes.
Inde ubi libatos irrorauere liquores
Veſtibus & capiti:flectunt ueſtigia ſacræ
Ad delubra deæ:quorum faſtigia turpi
Pallebant muſco:ſtabantque ſine ignibus aræ.
Vt templi tetigere gradus:procumbit uterque
Pronus humi:gelidoque pauens dedit oſcula ſaxo.
Atque ita:ſi precibus dixerunt numina iuſtis
Victa remolleſcunt:ſi flectitur ira deorum:
Dic themi qua generis damnum reparabile noſtri
Arte ſit:& merſis fer opem mitiſſima rebus.
Mota dea eſt:ſortemque dedit.diſcedite templo:
Et uelate caput:cinctaſque reſoluite ueſtes:
Oſſaque poſt tergum magnæ iactate parentis.
Obſtupuere diu:rupitque ſilentia uoce
Pyrrha prior:iuſſiſque deæ parere recuſat
Detque ſibi ueniam pauido rogat ore.pauetque
Lædere iactatis maternas oſſibus umbras.
Interea repetunt cæcis obſcura latebris
Verba datæ ſortis ſecum:inter ſeque uolutant.
Inde promethides placidis epimethida dictis
Mulcet:& aut fallax ait eſt ſolertia nobis:
Aut pia ſunt:nullumque nefas oracula ſuadent:
Magna parens terra eſt.lapides in corpore terræ
Oſſa reor dici:iacere hos poſt terge iubemur.
Coniugis augurio quanquam titania mota eſt:
Spes tamen in dubio eſt:adeo cæleſtibus ambo
Diffidunt monitis:ſed quid tentare nocebit:
Diſcedunt:uelantque caput:tunicaſque recingunt.
Et iuſſos lapides ſua poſt ueſtigia mittunt.
Saxa:quis hoc credat:niſi ſit pro teſte uetuſtas:
Ponere duriciem cœpere ſuumque rigorem:
Mollirique mora:mollitaque ducere formam.
Mox ubi creuerunt:naturaque mitior illis
Contigit ut quædam:ſic non manifeſta uideri
Forma poteſt hominis:ſed uti de marmore cœpta
Non exacta ſatis:rudibuſque ſimillima ſignis:
Quæ tamen ex illis aliquo pars humida ſucco:
Et terrena fuit:uerſa eſt in corporis uſum.
Quod ſolidum eſt:flectique nequit mutatur in oſſa:
Quæ modo uena fuit:ſub eodem nomine manſit.
Inque breui ſpacio ſuperorum numine ſaxa
Miſſa uiri manibus faciem traxere uirorum.
Et de fœmineo reparata eſt fœmina iactu.
Inde genus durum ſumus:experienſque laborum.
Er documenta damus:qua ſimus origine nati.

Fabula Octaua.

Primus

Poſt Cathacliſmon factum edidit terra Phytonem ſerpẽtem ſpeciem ignotam mortalibus. Hunc apollo ſagittis interemit. & ne eius aboleret nomen: inſtituit ludos & certamina: quæ iam in his ludis oſtendit. Vnde etiã apollo Phytius eſt apellatus ludiq; phytii

Cætera diuerſis tellus animalia formis
Sponte ſua peperit. poſtquam uetus humor ab igne
Percaluit ſolis: cœnumque: udæque paludes
Intumuere æſtu: fœcundaque ſemina rerum
Viuaci nutrita ſolo ceu matris in aluo
Creuerunt: faciemque aliquam cœpere morando:
Sic ubi deſeruit madidos ſeptenfluus agros
Nilus: & antiquo ſua flumina reddidit alueo:
Aethereoque recens exarſit ſydere limus:
Plurima cultores uerſis animalia glebis
Inueniunt: & in his quædam modo cœpta per ipſum
Naſcendi ſpacium: quædam imperfecta: ſuiſque
Trunca uident humeris: & eodem corpore ſæpe
Altera pars uiuit. rudis eſt pars altera tellus.
Quippe ubi temperiem ſumpſere humorque calorque
Concipiunt. & ab his oriuntur cuncta duobus.
Cumque ſit ignis aquæ pugnax: uapor humidus omnes
Res creat: & diſcors concordia fœtibus apta eſt.
Ergo ubi diluuio tellus lutulenta recenti
Solibus æthereis: altoque recanduit æſtu:
Edidit innumeras ſpecies: partimque figuras
Rettulit antiquas: partim noua monſtra creauit.
Illa quidem nollet: ſed te quoque maxime phyton
Tum genuit: populiſque nouis incognite ſerpens
Terror eras. tantum ſpacii demonte tenebas.
Hunc deus arcitenens: & nunquam talibus armis
Ante niſi in damis capreiſque fugacibus uſus:
Mille grauem telis exhauſta pene pharetra
Perdidit effuſo per uulnera nigra ueneno.
Neue operis famam poſſet delere uetuſtas:
Inſtituit ſacros celebri certamine ludos
Phytia perdomitæ ſerpentis nomine dictos.
Hic iuuenum quicunque manu pedibuſue rotaue
Vicerat: æſculæ capiebat frondidis honorem.
Nondum laurus erat: longoque decentia crine
Tempora cingebat de qualibet arbore phœbus.

Fabula Nona.

Daphne Penei fluminis filia cum omniũ uirginum que in Theſſalia eſſent ſpecioſiſſima haberetur: adeo qdẽ ut eos pulchritudine ſua caperet. Apollo cũ eam conſpexiſſet: forma eius expalluit. Quam cũ neq; pollicitis neque precibus adire potuiſſet. uim ut inferret: inſtituit. & illa curſu conſpectum eius effugere cupienſ patrem inuocauit: ut uirginitati ſuæ: quã ſibi permiſerat: ferret auxilium quam ille auditi precibus filiæ deorum ut uim effugeret: in laurum conuertit.

Primus amor phœbi daphne peneia: quem non
Sors ignara dedit: ſed ſæua cupidinis ira.
Delius hunc nuper uicto ſerpente ſuperbus
Viderat adducto flectentem cornua neruo:
Quidque tibi laſciue puer cum fortibus armis?
Dixerat: iſta decent humeros geſtamina noſtros.
Qui dare certa feræ: dare uulnera poſſumus hoſti.
Qui modo peſtifero tot iugera uentre prementem
Strauimus innumeris tumidum pythona ſagittis
Tu face neſcio quos eſto contentus amores
Irritare tua: nec laudes aſſere noſtras.
Filius huic ueneris: figat tuus omnia phœbe:
Te meus arcus ait: quantoque animalia cedunt
Cuncta deo: tanto minor eſt tua gloria noſtra.
Dixit. & eliſo percuſſis aere pennis
Impiger umbroſa parnaſi conſtitit arce.
Atque ſagittifera prompſit duo tela pharetra
Diuerſorum operum. fugat hoc facit illud amorem:
Quod facit auratum eſt: & cuſpida figit acuta.
Quod fugat obtuſum eſt: & habet ſub arũdine plumbũ
Hoc deus in nympha peneide fixit: at illo
Læſit apollineas traiecta per oſſa medullas:
Protinus alter amat: fugit altera nomen amantis.
Siluarum latebris captiuarumque ferarum
Exuuiis gaudens: innuptæque æmula phœbes.
Vita coercebat poſitos ſine lege capillos.
Multi illam petiere: illa auerſata petentes:
Impatiens experſque uiri nemora auia luſtrat.
Nec quid hymen: quid amor: quid ſint connubia curat.
Sæpe pater dixit: generum mihi filia debes:
Sæpe pater dixit: debes mihi nata nepotes.
Illa uelut crimen tædas exoſa iugales
Pulchra uerecundo ſuffundens ore rubore:
Inque patris blandis hærens ceruice lacertis:
Da mihi perpetua genitor cariſſime dixit
Virginitate frui. dedit hoc pater ante dianæ:
Ille quidem obſequitur: ſed te decor iſte: quod optas
Eſſe uetat: uotoque tuo tua forma repugnat
Phœbus amat. uiſæque cupit connubia daphnes:
Quodque cupit: ſperat: ſuaque illum oracula fallunt.
Vtque leues ſtipulæ demptis adolentur ariſtis:
Vt facibus ſepes ardent. quas forte uiator
Vel nimis admouit: uel iam ſub luce reliquit:
Sic deus in flammas abiit: ſic pectore toto
Vritur & ſterilem ſperando nutrit amorem.
Spectat inornatos collo pendere capillos.
Ecquid ſi comantur ait? uidet igne micantes
Syderibus ſimiles oculos: uidet oſcula. quæ non
Eſt uidiſſe ſatis: laudat digitoſque manuſque.
Brachiaque: & nudos media plus parte lacertos.
Siqua latent. meliora putat. fugit ocyor aura.
Illa leui: neque ad hæc reuocantis uerba reſiſtit:
Nympha precor peneia mane. non iſequor hoſtis:

Nympha mane.ſic agna lupum:ſic cerua leonem:
Sic aquilam penna fugiunt trepidante columbæ.
Hoſtes quæque ſuos.amor eſt mihi cauſa ſequendi.
Me miſerum ne prona cadas:indignaue lædi
Crura notent ſentes:& ſim tibi cauſa doloris.
Aſpera qua properas loca ſunt.moderantius oro
Curre:fugamque inhibe::moderantius inſequar ipſe.
Cui placeas inquire tamen:non incola montis.
Non ego ſum paſtor.non hic armenta gregeſque
Horridus obſeruo:neſcis temeraria:neſcis
Quem fugias:ideoque fugis.mihi delphica tellus:
Et claros & tenedos pataræaque regia ſeruit
Iuppiter eſt genitor.per me quod eritque:fuitque
Eſtque.patet.per me concordant carmina neruis.
Certa quidem noſtra eſt:noſtra tamen una ſagitta
Certior:in uacuo quæ uulnera pectore fecit.
Inuentum medicina meum eſt opiferque per orbem
Dicor & herbarum ſubiecta potentia nobis.
Hei mihi quod nullis amor eſt medicabilis herbis:
Nec proſunt domino:quæ proſunt omnibus artes.
Plura locuturum timido peneia curſu
Fugit.cumque ipſo uerba imperfecta reliquit.
Tunc quoque uiſa decens.nudabant corpora uenti:
Obuiaque aduerſas uibrabant flamina ueſtes.
Et leuis in pulſos retro dabat aura capillos.
Aucta fuga forma eſt.ſed enim non ſuſtinet ultra
Perdere blandicias iuuenis deus:utque monebat
Ipſe amor:admiſſo ſequitur ueſtigia paſſu.
Vt canis in uacuo leporem cum gallicus aruo
Vidit:& hic prædam pedibus petit:ille ſalutem:
Alter inhæſuro ſimilis:iam iamque tenere
Sperat:& extenſo ſtringit ueſtigia roſtro:
Alter in ambiguo eſt:an ſit conprenſus:& ipſis
Morſibus eripitur:tangentiaque ora relinquit:
Sic deus & uirgo eſt.hic ſpe celer:illa timore.
Qui tamen inſequitur pennis adiutus amoris
Ocyor eſt.requiemque negat:tergoque fugacis
Imminet.& crinem ſparſum ceruicibus afflat.
Viribus abſumptis expalluit illa.citæque
Victa labore fugæ:ſpectans peneidos undas:
Fer pater inquit opem ſi flumina nomen habetis:
Qua nimium placui tellus ait hiſce:uel iſtam
Quæ facit:ut lædar mutando perde figuram
Vis præce finita torpor grauis occupat artus
Mollia cinguntur tenui præcordia libro:
In frondes crines.in ramos brachia creſcunt.
Pes modo tam uelox pigris radicibus hæret.
Ora cacumen habent remanet nitor unus in illa.
Hanc quoque phœbus amat poſitaque in ſtipite dextra
Sentit adhuc trepidare nouo ſub cortice pectus.
Conplexuſque ſuis ramos ut menbra lacertis
Oſcula dat ligno.refugit tamen oſcula lignum.
Cui deus:at quoniam coniunx mea non potes eſſe:

Arbor eris certe dixit mea:ſemper habebunt
Te coma:te cytharæ:te noſtræ laure pharetræ
Tu ducibus lætis aderis:cum læta triumphum
Vox canet.& longas uiſent capitolia pompas.
Poſtibus auguſtis eadem fidiſſima cuſtos
Ante fores ſtabis:mediamque tuebere quercum:
Vtque meum intonſis caput eſt iuuenile capillis:
Tu quoque perpetuos ſemper gere frondis honores.
Finierat pæan factis modo laurea ramis
Annuit:utque caput uiſa eſt agitaſſe cacumen.

Fabula Decima:

Io Inachi amnis filia cum æquales ſuas ſpecie precederet ab Ioue adamata ē: qui admotis precibus deſideriū expleuit & ne puella Iunonis irā incideret:a cōpreſſo re ī uaccā eſt trāſfigurata:cuius fallaciā Iuno cū intellexiſſet: petit eā a Ioue uelut munus ſibi daret uaccā quia ſpecioſiſſima erat cæteris armentis:quæ in peloponneſo eſſent. Iuppiter uero ne:ſi negaſſet: proderet puellā:tribuit cōfeſtim. Iuno āt ne āplius eius pellex cū Ioue concūberet. Argum Areſtoris filium centum oculos habentem ei præpoſuit. Quem Mercurius patris iuſſu interemit & a caſu eius argiphonos eſt cognominatus. Iuno Argum quem ob cuſtodiam ille occiderat:in uolucrē pauonē transformauit. & receptum in ſuam tutelā pennis inſignibus quibus amiſſa lumina indicaret:ornauit.

Eſt nemus æmoniæ:prærupta quod undique claudit
Silua uocant tempe:per quæ peneus ab imo
Effuſus pindo ſpumoſis uoluitur undis:
Deiectuque graui tenues agitantia fumos
Nubula conducit:ſummiſque aſpergine ſiluis
Influit:& ſonitu plus q̄ uicina fatigat.
Hæc domus:hæc ſedes:hæc ſunt penetralia magni
Amnis.in his reſidens facto de cautibus antro
Vndis iura dabat:nymphiſque colentibus undas.
Conueniunt illuc popularia flumina primum
Neſcia gratentur:conſolentur ne parentem.
Populifer ſperchius:& irrequietus enipheus:
Eridanuſque ſenex:leniſque amphryſus:& æas:
Moxque amnes alii.qui qua tulit impetus illos
In mare deducunt feſſas erroribus undas.
Inachus unus abeſt:imoque reconditus antro
Fletibus auget aquas:natamque miſerrimus io
Luget ut amiſſam:neſcit uita ne fruatur:
An ſit apud manes:ſed quam non inuenit uſquam
Eſſe putat nuſquam.atque animo peiora ueretur.
Viderat a patrio redeuntem iuppiter illam
Flumine & o uirgo ioue digna tuoque beatum
Neſcio quem factura toro pete dixerat umbras:
Aut horum:aut horum nemorum:& monſtrauerat ābaſ
Dum calet:& medio ſol eſt altiſſimus orbe.

Quod ſi ſola times latebras intrare ferarum
Præſide tuta deo nemorum ſecreta ſubibis:
Nec de plebe deo:ſed qui cæleſtia magna
Sceptra manu teneo.ſed qui uaga fulmina mitto.
Ne fuge me:fugiebat enim iam paſcua lernæ
Conſitaque arboribus lycæa reliquerat arua:
Cum deus inducta latas caligine terras
Occuluit:tenuitque fugam.rapuitque pudorem.
¶Interea medios iuno deſpexit in agros:
Et noctis faciem nebulas feciſſe uolucres
Sub nitido mirata die:non fluminis illas
Eſſe nec humenti ſenſit tellure remitti
Atque ſuus coniunx ubi ſit circunſpicit:ut quæ
Deprenſi totiens bene noſſet furta mariti.
Quem poſtquam cœlo non repperit aut ego fallor
Aut ego lædor ait:delapſaque ab æthere ſummo
Conſtitit in terris:nebulaſque recedere iuſſit.
Coniugis aduentum præſenſerat:inque ni tentem
Inachidos uultus mutauerat ille iuuencam:
Bos quoque formoſa eſt.ſpeciem ſaturnia uaccæ
Quamquam in uita probat:nec non & cuius:& unde
Quoue ſit armento ueri quaſi neſcia quærit.
Iuppiter e terra genitam mentitur:ut auctor
Deſinat inquiri:petit hanc ſaturnia munus
Quid faciat.crudele ſuos ab dicere amores
Non dare ſuſpectum.pudor eſt qui ſuadet illud:
Hinc diſſuadet amor.uictus pudor eſſet amore:
Sed leue ſi munus ſociæ generiſque torique
Vacca negaretur:poterat non uacca uideri
Pellice donata:non protinus exuit omnem
Diua metum:timuitque iouem:& fuit anxia furti:
Donec ariſtoridæ ſeruandum tradidit argo.
Centum luminibus cinctum caput argus habebat:
Inde ſuis uicibus capiebant bina quietem.
Cætera ſeruabant:atque in ſtatione manebant.
Conſtiterat quocunque loco:ſpectabat ad io:
Ante oculos io quamuis auerſus habebat.
Luce ſinit paſci.cum ſol tellure ſub alta eſt:
Claudit.& indigno circundat uincula collo.
Frondibus arboreis:& amara paſcitur herba.
Proque toro terræ non ſemper gramen habent
Incubat infelix.limoſaque flumina potat.
Illa etiam ſupplex argo cum brachia uellet
Tendere non habuit quæ brachia tenderet argo.
Et conata queri:mugitus edidit ore.
Pertinuitque ſonos.propriaque exterrita uoce eſt.
Venit & ad ripas ubi ludere ſæpe ſolebat
Inachidas ripas.nouaque ut conſpexit in unda
Cornua:pertimuit:ſeque externata refugit
Naiades ignorant:ignorat & inachus ipſe
Quæ ſit & illa partem ſequitur:ſequiturque ſorores
Et patitur tangi.ſeque admirantibus offert.
Decertas ſenior porrexerat inachus hærbas:

Illa manus lambit: patriſque dat oſcula palmis.
Nec retinet lachrymas: & ſi modo uerba ſuperſint:
Oret opem: nomenque ſuum caſuſque loquatur.
Littera pro uerbis: quam pes in puluere duxit
Corporis indicium mutati triſte peregit.
Me miſerum exclamat pater inachus: inque gementis
Cornibus: & niueæ pendens ceruice iuuencæ
Me miſerum ingeminat tu ne es queſita per omnes
Nata mihi terras: tu non inuenta reperta es.
Luctus erat leuior: retices: nec Mutua noſtris
Dicta refers: alto tantum ſuſpiria ducis
Pectore quodque unum potes ad mea uerba remugis.
At tibi ego ignarus thalamos: tædaſque parabam.
Speſque fuit generi mihi prima: ſecunda nepotum.
De grege nunc tibi uir: & de grege natus habendus.
Nec finire licet tauros mihi morte dolores.
Sed nocet eſſe deum: præcluſaque ianua lethi
Aethernum noſtros luctus extendit in æuum.
Talia dicenti ſtellatus ſummouet argus:
Ereptamque patri diuerſa in paſcua natam
Abſtrahit. ipſe procul montis ſublime cacumen
Occupat: unde ſedens partes ſpeculator in omnes.

Fabula Vndecima:

Iuppiter mittit Mercurium in habitu paſtoris ad argum ſupradictum interficiendum.

Nec ſuperum rector mala tanta phoronidos ultra
Ferre poteſt: natumque uocat: quem lucida partu
Pleias exina eſt lethoque det imperat argum.
Parua mora eſt. alas pedibus uirgamque potenti
Somniferam ſumpſiſſe manu: tegimenque capillis.
Hæc ubi diſpoſuit patria ioue natus ab arce
Deſilit in terras: illic tegimenque remouit:
Et poſuit pennas. tantummodo uirga retenta eſt:
Hac agit ut paſtor per deuia rura capellas.
Dum uenit adductas. & ſtructis cantat auenis.
Voce noue captus cuſtos iunonius artis:
Quiſquis es: hoc poteras mecum conſidere ſaxo
Argus ait: neque enim pecori fecundior ullo
Hærba loco eſt: aptamq; uides paſtoribus umbram.
Sedit atlantiades: & euntem multa loquendo
Detinuit ſermone diem: iunctiſque canendo
Vincere harundinibus ſeuantia lumina tentat.
Ille tamen pugnat molles euincere ſomnos
Et quamuis ſopor eſt oculorum parte receptus:
Parte tamen uigilat: quærit quoque (namque reperta
Fiſtula nuper erat) qua ſit ratione reperta.

Fabula Duodecima.

Syrinx nympyarum naiadum: quæ circa montes archadiæ uagabantur: ſpecioſiſſima proditur fuiſſe.

Quã cũ Pan Mercurii filius adamaſſet:& eã perſequeretur. Cũ ad ãnẽ ladona Archadiæ cõpuliſſet: ne ui caſtitatẽ deponere cogeretur:ſororũ auxilio i harũdinẽ cõuerſa ẽ: ex qua fiſtula ẽ cõpoſita: quæ noĩe eius ſyrinx nũcupatur cuius cãtu argus in ſõnos cõpulſus eſt quo facilius eum Mercur. interficere poſſet.

Tum deus archadiæ gelidis in montibus inquit
Inter amadryadas celeberrima nonacrinas
Naias una fuit:nymphæ ſyringa uocabant.
Non ſemel et ſatyros eluſerat illa ſequentes
Et quoſcunque deos:umbroſaque ſilua feraxque
Rus habet:ortygiam ſtudiis ipſamque colebat
Virginitate deam:ritu quoque cincta dianæ
Falleret:& poſſet credi latonia:ſi non
Corneus huic arcus.ſi non foret aureus illi.
Sic quoque fallebat.redeuntem colle lycæo
Pan uidet hanc pinuque caput præcinctus acuta
Talia uerba refert. reſtabat uerba referre:
Et precibus ſpretis fugiſſe per auia nympham:
Donec arenoſi placidum ladonis ad amnem
Venerat:hic illam curſum impedientibus undis
Vt ſe mutarent liquidas oraſſe ſorores.
Panaque.cum prenſam ſibi iam ſyringa putaret:
Corpore pro nymphæ calamos tenuiſſe paluſtres:
Dumque ibi ſuſpirat motos in harũdine uentos
Effeciſſe ſonum tenuem:ſimilemque querenti.
Arte noua uociſque deum dulcedine captum
Hoc mihi conſilium tecum dixiſſe manebit:
Atque ita diſparibus calamis compagine ceræ
Inter ſe iunctus nomen tenuiſſe puellæ.
Talia dicturus:uidit cyllenius omnes
Succubuiſſe oculos:adopertaque lumina ſomno
Supprimit extemplo uocem:firmatque ſoporem
Languida permulcens medicata lumina uirga.
Nec mora:falcato nutantem uulnerat enſe:
Qua collo eſt confine caput:ſaxoque cruentum
Deiicit:& maculat præruptam ſanguine rupem
Arge iaces:quodque in tot lumina lumen habebas:
Extinctum eſt centumque oculos nox occupat una
Excipit hos uolucriſque ſuæ ſaturnia pennis
Collocat & gemmis caudam ſtellantibus implet

Fabula Decima tertia:

Io ſupradicta cum furiis exagitata orbe terrarum percucurriſſet: nouiſſime in Aegyptum delata. ac placata Iunone a Ioue in priſtinam figuram reuerſa eſt Iſidis deæ nomen accepit uigilanſque eſt apellata.

Protinus exarſit:nec tempora diſtulit iræ:
Horriferamque oculis animoque obiecit erinnym:
Pellicis argolicæ:ſtimuloſque in pectore cæcos
Condidit:& profugam per totum terruit orbem.
Vltimus immenſo reſtabas nile labori:

Quem ſimulas tetigit:poſitiſque in margine ripæ
Procubuit genibus:reſupinoque ardua collo
Quos potuit ſolos tendens ad ſydera uultus
Et gemitu & lachryimis & lucti ſono mugitu
Cum ioue uiſa quæri eſt:finemque orare malorum
Coniugis ille ſuæ compleſſus collo lacertis:
Finiat ut pœnas tandem rogat:inque futurum
Pone metus inquit:nunquam tibi cauſa doloris
Hæc erit:ut ſtigias iubet hoc audire paludes.
Vt lenita dea eſt:uultus capit illa priores:
Fitque quod ante fuit.fugiunt de corpore ſetæ.
Cornua decreſcunt.fit luminis arctior orbis.
Contrahitur rictus:redeunt humerique manuſque:
Vngulaque in quinos dilapſa aſſumitur ungues.
De boue nil ſupereſt formæ:niſi candor in illa
Officioque pedum nymphæ contenta duorum
Erigitur:metuitque loqui:ne more iuuencæ.
Mugiat:& timide uerba intermiſſa retentat.
Nunc dea lanigera colitur celeberrima turba.
¶Hinc epaphus magni genitus de ſemine tandem
Creditur eſſe iouis:perque urbes iuncta parenti
Templa tenet:fugit huic animis æqualis & amnis
Sole ſatus phaethon:quem quondam magna loquentē:
Nec ſibi cedentem phœboque parente ſuperbum
Non tulit inachides. matrique ait omnia demens
Credis:& es tumidus genitoris imagine falſi:
Erubuit phaethon:iramque pudore repreſſit.
Et tulit ad clymenen epaphi conuicia matrem.
Quoque magis doleas genitrix ait:en ego liber
Ille ferox tacui:pudet hæc obprobria nobis
Et dici potuiſſe:& non potuiſſe refelli.
At tu:ſi modo ſum cæleſti ſtirpe creatus:
Ede notam tanti generis:meque aſſere cœlo:
Dixit:& implicuit materno brachia collo.
Perque ſuum:meropiſque caput:thedaſque ſororum
Traderet:orauit:ueri ſibi ſigna parentis.
Ambiguum eſt clymene precibus phaethontis an ira
Mota magis ficti ſibi criminis:utraque cœlo
Bracchia porrexit:ſpectanſque ad lumina ſolis:
Per iubar hoc inquit radiis inſigne coruſcis
Nate tibi iuro:quod nos auditque:uidetque:
Hoc te quem ſpectas:hoc te qui temperat orbem
Sole ſatum ſi fata loquor:neget ipſe uidendum
Se mihi:ſitque oculis lux iſta nouiſſima noſtris:
Nec longus patrios labor eſt tibi noſſe penates.
Vnde oritur terræ domus eſt contermina noſtræ:
Si modo fert animus gradere:& ſcitabere ab ipſo.
Emicat extemplo lætus poſt talia matris
Dicta ſuæ phaethon:& concipit æthera mente.
Aethiopaſque ſuos:poſitoſque ſub ignibus indos
Sydereis tranſit:patrioſque adit impiger ortus

Liber Secundus.

.i. Phaeton ſolis & climenes filius flumine ictus
.ii. Heliades ſorores. Aegle Lampetie. Phaetuſa Phœbe in arbore populos.
.iii. Lachrymæ earum in electrum.
.iiii. Cygnus Stheneli filius ligurum rex in auem ſui nominis.
.v. Caliſto Lycaonis filia in urſam.
vi. Eademque cum filio arcade a Ioue in ſydera
vii. Coruus uolucris initio candidus: de hic niger
viii. Coronis Coronei filia in auem cornicem.
ix. Nyctimene Nycthei filia in noctuam.
.x. Ocyroe Chironis filia centauri in equam
xi. Battus Nelei filius ruricola in ſaxum.
xii. Aglaurus Cecropis filia in lapidem.
xiii. Iupiter. Satur. & opis filius ad Europã i taurũ

.i.

Clymene Ociani & Tethios filia cũ phaethõtem ex ſole conceprũ genuiſſet. & in adultã perduxiſſet ætatem: monuit: ut patrẽ cognoſceret. Qui infeliciter progreſſus ad orientẽ ſolem peruenit agnituſque eſt ab eo cõnubii indicia. accenſuſque agitãdi currus amore: quẽ quattuor equi. pyrous. Eous. Aethon. ac Phlegon. per orbẽ aſſueuerant trahere diu ueto petitũ currũ accepit: & a Pud miniſtris horis iunctum conſcendit. Monitis itaque inſtructus patris per iter ignotum cum equis obniti nequiſſet: equi ignoto agitatore conterriti mundi pronam partem petierũt. Quáobrẽ cũ cuncta mortaliũ ardore ſubito proſlagrantia incenderentur a Ioueque opẽ implorãtes peterent: ne orbis terrarum conflagraret: phaethon fulmine ictus & in terram præcipitatus eſt. atque ita liberati equi uiculis agnito itinere ad ſuam ſtationem reuerſi ſunt.

PV. OVI. NASONIS METAMORPHOSEOS

LIBER SECVNDVS

REGIA ſolis erat ſublimibus alta columnis:
Clara micante auro: flammaſque imitante pyropo:
Cuius ebur nitidum faſtigia ſumma tegebat.
Argenti bifores radiabant lumine ualuæ.
Materiam ſuperabat opus. nam mulciber illic
Aequora cælarat medias cingentia terras:
Terrarumque orbem: cœlumque: quod imminet orbi
Cæruleos habet unda deos: tritona canorum:
Pratheaque ambiguum: balnearumque prementem
Eegæona ſuis immania terga lacertis.
Doridaque: & natas: quarum pars nare uidetur:

Pars in mole ſedens uirides ſiccare capillos:
Piſce uehi quædam: facies non omnibus una:
Non diuerſa tamen: qualem decet eſſe ſororum.
Terra uiros: urbeſque gerit: ſiluaſque feraſque:
Fluminaque: & nymphas: & cætera numina ruris:
Hæc ſuper impoſita eſt cœli fulgentis imago.
Signaque ſex foribus dextris: totidemque ſiniſtris:
Quo ſimul accliuo clymenea limite proles
Venit: & intrauit dubitati tecta parentis:
Protinus ad patrios ſua fert ueſtigia uultus
Conſiſtitque procul: neque enim propriora ferebat
Lumina: purpurea uelatus ueſte ſedebat
In ſolio phœbus claris lucente ſmaragdis.
A dextra læuaque dies: & menſis: & annus:
Sæculaque: & poſitæ ſpaciis æqualibus horæ:
Verque nouum ſtabat cinctum florente corona.
Stabat nuda æſtas: & ſpicea ſerta gerebat:
Stabat & autumnus calcatis ſordibus uuis:
Et glacialis hyems canos hirſuta capillos.
Inde loco medius rerum nouitate pauentem
Sol oculis iuuenem quibus aſpicit omnia uidit.
Quæque uiæ tibi cauſa: quid hac ait arce petiſti
Progenies phaethon haud inficienda parenti:
Ille refert: o lux immenſi publica mundi
Phœbe pater: ſi das uſum mihi nominis huius:
Nec falſa clymene culpam ſub imagine cælat:
Pignora da genitor: per quæ tua uera propago
Credar: & hunc animis errorem detrahe noſtris.
Dixerat at genitor circum caput omne micantes
Depoſuit radios: propriuſque accedere iuſſit.
Amplexuque dato: ne tu meus eſſe negari
Dignus es: & clymene ueros ait edidit ortus.
Quoque minus dubites: quod uis pete munus: & illud
Me tribuente feres. promiſſi teſtis adeſto
Diis iuranda palus oculis incognita noſtris.
Vix bene deſierat: currus petit ille paternos:
Inque diem alipedum ius & moderamen equorum.
¶ Pœnituit iuraſſe patrem: qui terque quaterque
Concutiens illuſtre caput temeraria dixit
Vox mea facta tua eſt: utinam promiſſa liceret
Non dare confiteor: ſolum hoc tibi nate negarem:
Diſuadere licet. non eſt tua tuta uoluntas.
Magna petis phaethon: & quæ non uiribus iſtis
Munera conueniunt: nec tam puerilibus annis:
Sors tua mortalis. non eſt mortale: quod optas.
Plus etiam q̃ quod ſuperis contingere fas eſt:
Neſcius affectas. placeat ſibi quiſque licebit:
Non tamen ignifero quiſquam conſiſtere in axe
Me ualet excepto. uaſti quoque rector olympi
Qui fera terribili iaculatur fulmina dextra:
Non aget hos currus. & quid ioue maius habetur:
¶ Ardua prima uia eſt: & qua uix mane recentes
Enituntur equi. medio eſt altiſſima cœlo:

Vnde mare & terras ipſi mihi ſæpe uidere
Fit timor & pauida trepidat formidine pectus.
Vltima prona uia eſt. & eget moderamine certo
Tunc etiam: quæ me ſubiectis excipit undis.
Ne ferat in preceps tethys ſolet ipſe uereri.
Adde quod aſſidua rapitur uertigine cœlum:
Syderaque alta trahit: celerique uolumine torquet.
Nitor in aduerſum: nec me: qui cætera: uincit
Impetus & rapido contrarius euehor orbi.
Finge datos currus: quid agis? poteris ne rotatis
Obuius ire polis: ne te citus auferat axis?
Forſitan & lucos illic: urbeſque deorum
Concipias animo: delubraque ditia donis
Eſſe per inſidias iter eſt. formaſque ferarum:
Vtque uiam teneas: nulloque errore traharis:
Per tamen aduerſi gradieris cornua tauri:
Aemonioſque arcus: uiolentique ora leonis:
Sæuaque circuitu curuantem brachia longo
Scorpion: atque aliter curuantem brachia cancrum.
Nec tibi quadrupedes animoſos ignibus illis:
Quos in pectore habent: quos ore & naribus efflant:
Impromptu rege eſt: uix me patiuntur: ubi acres
Incaluere animi: ceruixque repugnat habenis.
At tu: funeſti ne ſim tibi muneris auctor.
Nate caue: dum reſque ſinit: tua corrige uota.
Scilicet ut noſtro genitum te ſanguine credas.
Pignora certa petis: do pignora certa timendo.
Et patrio pater eſſe metu probor. aſpice uultus
Ecce meos: utinamque oculos in pectore poſſes
Inſerere. & patrias intus deprendere curas.
Denique quicquid habet diues: circunſpice: mundus
E que tot ac tantis cœli terræque: mariſque:
Poſce bonis aliquid. nullam patiere repulſam
Deprecor hoc unum quod uero nomine pœna:
Non honor eſt pœnam phaethon pro munere poſcis.
Quid mea colla tenes blandis ignare lacertis?
Ne dubita: dabitur ſtygias iurauimus undas:
Quodcunque optaris ſed tu ſapientius opta.
Finierat monitus dictis tamen ille repugnat:
Propoſitumque premit: flagratque cupidine currus.
Ergo qua licuit genitor cunctatus ad altos
Deducit iuuenem uulcania munera currus.
Aureus axis erat: temo aureus: aurea ſummæ
Curuatura rotæ: radio rum argenteus ordo.
Per iuga chryſoliti: poſitæque ex ordine gemmæ
Clara repercuſſo reddebant lumina phoebo.
Dumque ea magnanimus phaethon miratur: opuſque
Perſpicit: ecce uigil nitido patefecit ab ortu
Purpureas aurora fores: & plena roſarum
Atria diffugiunt ſtellæ: quarum agmina cogit
Lucifer. & cœli ſtatione nouiſſimus exit.
Tum pater ut terras: mundumque rubeſcere uidit
Cornuaque extremæ uelut euaneſcere lunæ:

Iungere equos titan uelocibus imperat horis.
Iuſſa deæ celeres peragunt: ignemque uomentes
Ambroſiæ ſucco ſaturos præſepibus altis
Quadrupedes ducunt: adduntque ſonantia fræna
Tum pater ora ſui ſacro medicamine nati
Contigit: & rapidæ fecit patientia flammæ:
Impoſuitque comæ radios: præſagaque luctus
Pectore ſollicito repetentes ſuſpiria dixit:
Si potes his ſalutem monitis parere parentis
Parce puer ſtimulis. & fortius utere loris.
Sponte ſua properant. labor eſt inhibere uolantes:
Nec tibi directos placeat uia quinque per arcus.
Sectus in obliquum eſt lato curuamine limes:
Zonarumque trium contentus fine poluſque
Effugit auſtralem: iunctaque aquilonibus arcton.
Hac ſit iter: manifeſta rotæ ueſtigia cernes:
Vtque ferant æquos: & cœlum: & terra colores
Nec preme: nec ſummum molire per æthera currum.
Altius egreſſus cæleſtia ſigna cremabis:
Inferius terras. medio tutiſſimus ibis.
Neu te dexterior tortum declinet ad anguem.
Neue ſiniſterior preſſam rota ducat ad aram.
Inter utrunque tene: fortunæ cætera mando:
Quæ iuuet & melius quam tu tibi cōſulat opto.
Dum loquor heſperio poſitas in littore metas
Humida nox tetigit. non eſt mora libera nobis:
Poſcimur. & fulget tenebris aurora fugatis.
Corripe lora manu: uel ſi mutabile pectus
Eſt tibi: conſiliis non curribus utere noſtris:
Dum potes. & ſolidis etiam nunc ſedibus aſtas:
Dumque male optatos nondum premis inſcius axes.
Quæ tutus ſpectes: ſine me lumina terris.
Occupat ille leuem iuuenili corpore currum:
Statque ſuper: manibuſque datas contingere habenas
Gaudet: & inuito grates agit ille parenti.
Interea uolucres. pyrous. eous. & ethon
Solis equi: quartuſque phlegon hinnitibus auras
Flammiferis implent: pedibuſque repagula pulſant.
Quæ poſtquam tethys fatorum ignara nepotis
Repulit: & facta eſt immenſi copia cœli:
Corripuere uiam pedibuſque per aera motis
Obſtantes ſcindunt nebulas: penniſque leuati
Prætereunt ortos iiſdem de partibus euros.
Sed leue pondus erat: nec quod cognoſcere poſſent
Solis equi. ſolitaque iugum grauitate carebat.
Vtque labant curuæ iuſto ſine pondere naues:
Perque mare inſtabiles nimia leuitate feruntur:
Sic onere inſueto uacuos dat in aere ſaltus
Succutiturque alte: ſimiliſque ē currus inani
Quod ſimulac ſenſere: ruunt: tritumque relinquunt
Quadriiugis ſpacium: nec quo prius ordine currunt
Ipſe pauet: nec qua commiſſas flectat habenas:
Nec ſcit qua ſit iter: nec ſi ſciat imperet illis

Tum primum radiis gelidi caluere triones:
Et uetito fruſtra tentarunt æquore tingi.
Quæque polo poſita eſt glaciali proxmia ſerpens
Frigore pigra prius:nec formidabilis ulli
Incaluit:ſumpſitque nouas feruoribus iras.
Te quoque turbatum memorant fugiſſe boote:
Quamuis tardus eras:& te tua plauſtra tenebant.
¶ Vt uero terras deſpexit ab æthere ſummo
Infelix phaethon penitus penituſque iacentes
Palluit & ſubito genua intremuere timore.
Suntque oculis tenebræ per tantum lumen obortæ:
Et iam mallet equos nunquam tetigiſſe paternos.
Iam cognoſſe genus piget:& ualuiſſe rogando
Iam meropis dici cupiens:ita fertur ut acta
Præcipiti pinus borea:cui cuncta remiſit
Frena ſuus rector:quam diis uotiſque reliquit.
Quid faciat:multum cœli poſt terga relictum:
Ante oculos plus eſt.animo.metitur utrunque:
Et modo quos illi fatum contingere non eſt:
Proſpicit occaſus:interdum reſpicit ortus:
Quidque agat ignarus:ſtupet:& nec frena remittit:
Et retinere ualet:nec nomina nouit equorum.
Sparſa quoque in uario paſſim miracula cœlo:
Veſtrarumque uidet trepidus ſimulacra ferarum:
Eſt locus:in geminos ubi brachia concauat arcus
Scorpius:& cauda flexiſque utrinque lacertis
Porrigit in ſpacium ſignorum membra duorum:
Hunc puer ut nigri madidum ſudore ueneni
Vulnera curuata minitantem cuſpide uidit.
Mentis inops gelida formidine lora remiſit.
¶ Quæ poſtquam ſummo tetigere iacentia tergo
Expatiahtur equi:nulloque inhibente per auras
Ignotæ regionis eunt:quaque impetus egit
Hac ſine ruunt.altoque ſub æthere fixis
Incurſant ſtellis:rapiuntque per auia currum:
Et modo ſumma petunt:modo per decliua uiaſque
Precipites ſpatio terræ propriore feruntur:
Inferiuſque ſuis fraternos currere luna
Admiratur equos ambuſtaque nubila fumant:
Corripitur flammis:ut quæque altiſſima tellus:
Fixaque agit rimas.& ſuccis aret ademptis
Pabula caneſcunt.cum frondibus uritur arbor.
Materiamque ſuo præbet ſeges arida damno.
Parua quæror:magnæ pereunt cum mœnibus urbes
Cumque ſuis totas populis incendia gentes
In cinerem uertunt:ſiluæ cum montibus ardent.
Ardet athos:tauruſque cilix:& timolus:& œthe:
Et cum ſicca.prius celeberrima pontibus ida.
Virgineuſque helicon:& nondum œagrius æmus
Ardet & in immenſum geminatis ignibus ætna.
Parnaſuſque biceps:& eryx & cynthus:& othrys
Et tandem niuibus rhodope caritura minaſque:
Dydimaque:& mycale:natuſque ad ſacra cithæron:

Nec proſunt ſcythiæ ſua frigora:caucaſus ardet
Oſſaque cum pindo:maiorque ambobus olympus:
Aeriæque alpes:& nubifer apeninus.
Tum uero phaethon cunctis e partibus orbem
Aſpicit accenſum:nec tantos ſuſtinet æſtus.
Feruenteſque auras:uelut e fornace profunda
Ore trahit:curruſque ſuos candeſcere ſentit
Et neque iam cineres:eiectaque fauillam
Ferre poteſt:calidoque inuoluitur undique fumo:
Quoque eat:aut ubi ſit picea caligine tectus
Neſcit:& arbitrio uolucrum raptatur æquorum.
Sanguine tunc credunt in corpora ſumma uocato
Aethiopum populos nigrum traxiſſe colorem
Tum facta eſt libye raptis humoribus æſtu
Arida.tum nymphæ paſſis fonteſque:lacuſque
Defleuere comis:quærit boetia dircen:
Argos amimonen.ephyre pirenidas undas.
Nec ſortita loco diſtantes flumina ripas
Tuta manent:mediis tanais fumauit in undis:
Peneuſque ſenex theutrantæuſque caycus:
Et celer iſmenos cum phocaico erymantho:
Arſuruſque iterum xanthus:flauuſque licormas:
Quique recuruatis ludit Meandrus in undis:
Mygdoniuſque melas:& Tænarius eurotas:
Arſit & euphrates babylonius:arſit orontes:
Termodoonque citus:gangeſque:& pheſis:& iſter
Aeſtuat alpheus:ripe ſpercheidos ardent
Quodque ſuo tagus amne uehit fluit ignibus aurum
Et quæ mæonias celebrarunt carmine ripas
Flumineæ uolucres medio caluere cayſtro
Nilus in extremum fugit perterritus orbem:
Occuluitque caput:quod adhuc latet hoſtia ſeptem
Puluerulenta uacant ſeptem ſine flumine ualles.
Fors eadem iſmarios hebrum cum ſtrymone ſiccat:
Heſperioſque amnes rhenum:rhodanumque.padumq;
Cuique fuit rerum permiſſa potentia thibrim.
Diſſilit omne ſolum.penetratque in tartara timis
Lumen:& infernum terret cũ coniuge regem.
Et mare contrahitur:ſiccæque eſt campus harenæ:
Quod modo pontus erat:quoſque altum texerat æquor
Exiſtunt montes:& ſparſas cycladas augent.
Ima petunt piſces:nec ſe ſuper æquora curui
Tollere conſuetas audent delphines in auras.
Corpora phocarum ſummo reſupina profundo
Exanimata iacent.ipſum quoque nerea fama eſt.
Doridaque & natas tepidis latuiſſe ſub undis.
Ter neptunus aquis cum toruo brachia uultu
Exerere auſus erat.ter non tulit aeris ignes.
Alma tamen tellus:ut erat circundata ponto
Inter aquas pelagi contractoſque undique fontes:
Qui ſe condiderant in opacæ uiſcera matris.
Suſtulit omniferos collo tenus arida uultus:
Oppoſuitque manum fronti:magnoque tremore

Omnia concutiens paulum ſubſedit:& infra
Quam ſolet eſſe:fuit:ſacraque ita uoce locuta eſt.
Si placet hoc:meruique:quid o tua fulmina ceſſant
Summe deum:liceat periture uiribus ignis
Igne perire tuo.clademque auctore leuare.
Vix equidem fauces hæc ipſa in uera reſoluo.
Preſſerat ora uapor:toſtos en aſpice crines:
Inque oculis fumum:uolitant ſuper ora fauillæ.
Hos ne mihi fructus:hunc fertilitatis honorem
Officiique refers:quod adunci uulnera aratri
Raſtrumque fero:totoque exerceor anno:
Quod pecori frondes:alimentaque mitia fruges
Humano generi:uobis quoque thura miniſtro:
Sed tamen exitium fac me meruiſſe.quid undæ:
Quid meruit frater:cur illi tradita ſorte
Aequora decreſcunt:& ab æthere longius abſunt:
Quod ſi nec fratris:nec te mea gratia tangit:
At cœli miſerere tui.circumſpice utrinque:
Fumat uterque polus.quos ſi uiolauerit ignis
Atria ueſtra ruent:atlas en ipſe laborat:
Vixque ſuis humeris candentem ſuſtinet axem:
Si freta:ſi terræ pereunt:ſi regia cœli:
In chaos antiquum confundimur.eripe flammis
Si quid adhuc ſupereſt:& rerum conſule ſummæ.
Dixerat hæc tellus.neque enim tollerare uaporem
Vlterius poterat:nec dicere plura:ſuumque
Rettulit os in ſe:proprioraque manibus antra.
At pater omnipotens ſuperos teſtatus & ipſum
Qui dederat currus:niſi opem ferat:omnia fato
Interitura graui:ſummã petit arduus arcem:
Vnde ſolet nubes latis inducere terris:
Vnde mouet tonitrus.uibrataque fulmina iactat:
Sed neque quas poſſet terris inducere nubes
Tunc habuit:nec quos cœlo dimitteret imbres:
Intonat:& dextra libratũ fulmen ab aure
Miſit in aurigam:pariterque animaque rotiſque
Expulit:& ſæuis compeſcuit ignibus ignes.
Conſternantur equi:& ſaltu in contraria facto
Colla iuga eripiunt:abruptaque lora relinquunt.
Illic fræna iacent.illic temone reuulſus
Axis:in hac radii fractarum parte rotarum:
Sparſaque ſunt late laceri ueſtigia currus.
At phaethon rutilos flamma populante capillos
Voluitur in preceps:longoque per aera tractu
Fertur:ut interdum de cælo ſtella ſereno
Et ſi non cecidit:potuit cecidiſſe uideri.
Quem procul a patria diuerſo maximus orbe
Excipit eridanus:fumantiaque abluit ora.

Fabula Secunda

Sorores Phaethontis Phaetuſa. Lampetie. Phœbe.caſũ fratris dum deflent:deorum miſericordia in arbores populeas mutatæ ſunt.

Naiades heſperiæ trifida fumantia flamma

Corpora dant tumulo: ſignant quoque carmine ſaxum
Hic ſitus eſt phaethon currus auriga paterni:
Quem ſi non tenuit: magnis tamen excidit auſis
¶ At pater obductos luctu miſerabilis ægro
Condiderat uultus: & ſi modo credimus: unum
Iſſe diem ſine ſole ferunt: incendia lumen
Præbebant: aliquiſque malo fuit uſus in illo:
At clymene: poſtquam dixit quæcunque fuerunt
In tantis dicenda malis: lugubris: & amens:
Et laniata ſinus totum percenſuit orbē:
Exanimes artus primo: mox oſſa requirens:
Reperit oſſa tamen peregrina condita terra:
Incubuitque loco: nomenque in marmore lectum
Perfudit lachrymis: & aperto pectore fouit.
¶ Nec minus heliades lugent: & inania morti
Munera dant lachrymas: & cæſæ pectora palmis
Non auditurum miſeras phaethonta querelas
Nocte dieque uocant: aſternunturque ſepulchro
Luna quater iunctis implerat cornibus orbem
Illæ more ſuo (nam morem fecerat uſus.)
Plangorem dederant: e quis phaetuſa ſororum
Maxima cum uellet terræ procumbere: queſta eſt
Diriguiſſe pedes. ad quam conata uenire
Candida lampetie ſubita radice retenta eſt.
Tertia cum crinem manibus laniare pararet:
Auellit frondes. hæc ſtipite crura teneri:
Illa dolet fieri longos ſua brachia ramos:
Dumque ea mirantur: complectitur inguina cortex.
Perque gradus uterū pectuſque humeroſque manuſq;
Ambit & extabant tantum ora uocantia matrem.
¶ Quid faciat mater: niſi: quo trahit impetus illam:
Huc eat atque illuc: & dum licet oſcula iungat:
Non ſatis eſt truncis auellere corpora tentat:
Et teneros manibus ramos abrumbit, at inde
Sanguineæ manant tanquam de uulnere guttæ.
Parce precor mater quæcunque eſt ſaucia clamat:
Parce precor: noſtrum laceratur in arbore corpus:
Iamque uale: cortex in uerba nouiſſima uenit:

Fabula Tertia.

Lachrymæ earum: ut Heſiodus & euripides indicant:
Electrum conuerſæ ſunt: ac fluiſſe dicunt.
Inde fluunt lachrymæ. ſtillataque ſole rigeſcunt:
De ramis electra nouis: quæ lucidus amnis
Excipit: & nuribus mittit geſtanda latinis.

Fabula Quarta.

Cygnus Stheneli filius materno genere Phaethōti proximus: cū Liguria icoleret: & i ripa Eridani amnis quē qdā padū uocant: cū uidiſſet corpus Phaetōtis a ſororibus eius ablui: pari calamitate eſt cōcuſſus plus eni iuſto deflendo propinqui interitum deorū uoluntate iuolucrem Cygnum abiit: qui peroſus cæleſtem ignē paludes ac flumina. quibus inſeneſceret: eſt ſecutus. Hæc phanocles in cupidinibus auctor.

Affuit huic monſtro proles Sthenelcia cygnus:
Qui tibi materno quanuis a ſanguine iunctus
Mente tamen phaeton proprior fuit: ille relicto:
Nam ligurum populos: & magnas rexerat urbes:
Imperio ripas uirides amnemque querelis
Eridanum implerat: ſiluamque ſororibns auctam:
Cum uox eſt tenuata uiro: canæque capillos
Diſſimulant plumæ: collumque a pectore longe
Porrigitur: digitoſque ligat iunctura rubentes.
Penna latus uelat. tenet os ſine acumine roſtrum.
Fit noua cygnus auis: nec ſe cœloque ioui que
Credit ut iniuſte miſſi memor ignis ab illo.
Stagna petit: patuloſque lacus ignemque peroſus
Quæ colat elegit contraria flumina flammas.

Fabula Quinta.

Iupptter cum reliquias torrentis ignis perſequeretur ut laborantibus opē ferret mortalibus: cum circa mōtes Archadiæ ubi genitus exſtimatur: uageretur: in Calyſtos Lycaōis filiæ incidit amorem. Cui cum preces de expleméto deſiderii ſui admonuiſſet: fruſtraſque uoces ſuas intellexiſſet: aſtu eam ſubiit. in Dianæ nā que ſexum ſe reiecit: ac fatigatæ ornatus pharetra ſagittiſque uelut Diana occurrit: ac ueſte pariter poſita uirgo Iouem experta eſt. Neque ideo a Iunone inmerenti delictum remiſſum eſt. Nam confeſti pellicatu eius incenſa ne amplius pulcritudine coniugē caperet: in urſam eam transfigurauit. Quæ a Ioue cū Arcade filio: quem erat enixa inter ſydera collocatur A græcis autē Helice a noſtris ſeptētrio nūcupatur. & a Tethy & Oceāo ob Iunōis irā inter cætera ſydera liquore nō tigitur ut auctor Heſiodꝰ idicat uelalii. Sed
lucet i aſtris Caliſto renouatq; ſuos ſine fluctibꝰ ignes
Squalidus interea genitor phaethontis: & expers
Ipſe ſui decoris. qualis cum deficit orbi
Eſſe ſolet lucemque odit: ſeque ipſe diemque:
Datque animum in luctus: & luctibus adiicit iram:
Officiumque negat mundo. ſatis inquid ab æui
Sors mea principiis fuit irrequieta: pigetque
Actorum ſine fine mihi: ſine honore laborum.
Quilibet alter agat portantes lumina currus
Si nemo eſt: omneſque dii non poſſe fatentur:
Ipſe agat. ut ſaltem dum noſtras tentat habenas:
Orbatura patres aliquando fulmina ponat.
Tunc ſciet ignipedum uires expertus equorum
Non meruiſſe necem: qui non bene rexerit illos:
Talia dicentem circunſtant omnia ſolem
Numina neue uelit tenebras inducere rebus
Supplice uoce rogant. miſſos quoque iuppiter ignes
Excuſat: precibuſque minas regaliter addit
Colligit amentes & adhuc terrore pauentes
Phœbus equos ſtimuloque dolens & uerbere ſæuit
Sæuit enim: natumque obiectat. & imputat illis.

¶ At pater omnipotens ingentia mœnia cœli
Circuit & ne quid labefactum uiribus ignis
Corruat: explorat: quæ poſtquam firma: ſuique
Roboris eſſe uidet: terras: hominumque labores
Perſpicit arcadiæ tamen eſt impenſior illi
Cura ſuæ fonteſque: & nondum audientia labi
Flumina reſtituit. dat terre gramina: frondes
Arboribus læſaſque iubet reuireſcere ſiluas:
Dum redit: itque frequens: in uirgine nonacrina
Hæſit: & accepti caluere ſub oſſibus ignes:
Non erat huius opus lanam mollire trahendo:
Nec poſitas uariare comas: ſed fibula ueſtem
Vitta coercuerat neglectos alba capillos.
Et modo leue manu iaculũ: modo ſumpſerat arcum:
Miles erat phœbes: nec mænalon attigit ulla
Gratior hac triuiæ: ſed nulla potentia longa eſt.
Vlterius ſpacium medio ſol altus habebat.
Cum ſubit illa nemus. quod nulla ceciderat ætas.
Exuit hic humero pharetram: lentoſque retendit
Arcus inque ſolo: quod texerat hærba: iacebat:
Et pictam poſita pharetram ceruice premebat.
Iuppiter ut uidit feſſam: & cuſtode uacantem:
Hoc certe furtim coniunx mea neſciet inquit:
Aut ſi reſcierit: ſunt o ſunt iurgia tanti:
Protinus induitur faciem: cultumque dianæ:
Atque ait: o comitum uirgo pars una mearum
In quibus es uenata iugis: de ceſpite uirgo
Se leuat & ſalue numen me iudice dixit:
Audiat ipſe licet. maius ioue. ridet: & audit:
Et ſibi preferri ſe gaudet: & oſcula iungit:
Nec moderata faris: nec ſic a uirgine danda:
Qua uenata foret ſilua narrare parentem
Impedit amplexu nec ſe ſine crimine prodit.
Illa quidem contra quantum modo fœmina poſſet.
(Aſpiceres utinam ſaturnia: mitior eſſes:)
Illa quidem pugnat: ſed que ſuperare puella:
Quiſue iouem poterat: ſuperum petit æthera uictor
Iuppiter: huic odio nemus eſt: & conſcia ſilua.
Vnde pedem referens pene eſt oblita pharetram
Tollere cum tælis: & quem ſuſpenderat arcum
¶ Ecce ſuo comitata choro dictynna per altum
Mænalon ingrediens: & cede ſuperba ferarum
Aſpicit hanc uiſamque uocat. clamata refugit:
Et timuit primo: ne iuppiter eſſet in illa
Sed poſtquam pariter nyphas incedere uidit:
Senſit abeſſe dolos: numerumque acceſſit ad harum
Heu q̃ difficile eſt crimen non prodere uultu:
Vix oculos attollit humo: nec ut tante ſolebat:
Iuncta deæ lateri: nec toto eſt agmine prima:
Sed ſilet: & læſi dat ſigna rubore pudoris.
Et: niſi quod uirgo eſt poterat ſentire diana
Mille notis culpam: nymphæ ſenſiſſe feruntur.
Orbe reſurgebant lunaria cornua nono:

Cum dea uenatu fraternis languida flammis:
Nacta nemus gelidum: de quo cum murmure labens:
Ibat: & attritas uerſabat riuus harenas:
Vt colla laudauit: ſummas pede contigit undas:
His quoque laudatis procul eſt ait arbiter omnis:
Nuda ſuperfuſis tingamus corpora lymphis:
Parrhaſis erubuit. cunctæ uelamina ponunt.
Vna moras quærit: dubitanti ueſtis adempta eſt:
Qua poſita nudo patuit cum corpore crimen
Attonite manibuſque uterum cælare uolenti:
I procul hinc dixit: nec ſacros pollue fontes
Cynthia de qua ſuo iuſſit ſecedere cœtu.
Senſerat hoc olim magni matrona tonantis:
Diſtuleratque graues in idonea tempora pœnas.
Cauſa moræ nulla eſt: & iam puer arcas id ipſum
Indoluit iuno fuerat de pellice natus.
Quo ſimul obuertit ſæuam cum lumine mentem
Scilicet hoc etiam reſtabat adultera dixit
Vt fœcunda fores: fieretque iniuria partu
Nota: iouiſque mei teſtatum dedecus eſſet
Haud impune feres. adimam tibi nanque figuram:
Qua tibi: quaque places noſtro importuna marito.
Dixit. & arreptam prenſis a fronte capillis
Strauit humi pronam tendebat brachia ſupplex.
Brachia cœperunt nigris horreſcere uillis.
Curuarique manus: & aduncos creſcere in ungues:
Officioque pedum fungi: laudataque quondam
Ora ioui: lato fieri deformia rictu.
Neue preces animes: & uerba precantia flectant:
Poſſe loqui eripitur: uox iracunda: minaxque:
Plenaque terroris rauco de gutture fertur:
Mens antiqua manet: facta quoque anſit in urſa:
Aſſiduoque ſuos gemitu teſtata dolores
Qualeſcunque manus ad cœlum & ſydera tollit
Ingratumque iouem nequeat cum dicere: ſentit.
Ah quotiens ſola non auſa quieſcere ſilua
Ante domum quondamque ſui errauit in agris.
Ah quotiens per ſaxa canum latratibus acta eſt:
Venatrixque metu uenantum territa fugit.
Sæpe feris latuit uiſis oblita quid eſſet:
Vrſaque conſpectos in montibus horruit urſos:
Pertimuitque lupos: quanuis pater eſſet in illis.
Ecce lycaoniæ proles ignara parentis
Arcas adeſt ter quinque ferens natalibus annos:
Dumque feras ſequitur: dum ſaltus eligit aptos.
Nexilibuſque plagis ſiluas erymanthidos ambit:
Incidit in matrem: que reſtitit arcade uiſo:
Et cognoſcenti ſimilis fuit. ille refugit.
Inmotoſque oculos in ſe ſine fine tenentem
Neſcius extimuit: propriuſque accedere fugit

Fabula Sexta.

Caliſto ſupradicta cum filio Arcade in ſyderibus a Ioue tranſlati ſunt.

Vulnifico fuerat fixurus pectora telo:
Arguit omnipotens. pariterque ipſoſque nefaſque
Suſtulit: & celeri raptos per inania uento.
Impoſuit cœlo: uiciniaque ſydera fecit.
Intumuit iuno poſtquam inter ſydera pellex
Fulſit: & ad canam deſcendit in æquore tethym:
Oceanumque ſenem: quorum reuerentia mouit
Sæpe deos: cauſamque uiæ ſcitantibus inſit.
Quæritis æthereis quare regina deorum
Sedibus hic abſim? pro me tenet altera cælum.
Mentiar: obſcurum niſi nox confecerit orbem
Nuper honoratas ſummo mea uulnera cælo
Videritis ſtellas: illic ubi circulus axem
Vltimus extremum: ſpacioque breuiſſimus ambit.
Eſt uero cur quis iunonem lædere nolit?
Offenſamque tremat? quæ proſum ſola nocendo?
O ego quantum egi: q̄ uaſta potentia noſtra eſt.
Eſſe hominem uetui: facta eſt dea. ſic ego pœnas
Sontibus impono: ſic eſt mea magna poteſtas.
Vendicet antiquam faciem: uultuſque ferinos
Detrahat: argolica quod in ante phoronide fecit:
Cur non expulſa ducit iunone: meoque
Collocat in thalamo: ſocerumque lycaonia ſumat?
At uos: ſi læſe tangit contemptus alumnæ:
Gurgite cæruleo ſeptem prohibere triones:
Syderaque in cœlum ſtupri mercede recepta
Pellite: ne puro tingatur in æquore pellex:
Dii maris annuerant. habili ſaturnia curru
Ingreditur liquidum pauonibus aera pictis:
Tam nuper pictis cæſo pauonibus argo:

.vii.

Coruus uolucris initio nature candidis pennis plumatus fuit: Sed quia Coronidam Coronei filiã indicauerat Apollini in adulterio morari: Itaque propter acerbiſſimum indicium flagrantis dei ſagittis confixa eſt Ergo ille niger ex candido factus. Ex hac & apolline naſcitur Aſclepius: quē pater exciſo utero matris cum ea rogo eſſet impoſita: abſtulit. is ad Chironem a patre in Pelium delatus eſt montem. ut ab eo incrementum ſimulque ſcientiam acciperet medendi.

Quam tu nuper eras: cum candidus ante fuiſſes
Corue loquax ſubito nigrantes uerſus in alas:
Nam fuit hæc quondam niueis argeneta pennis
Ales: ut æquaret totas ſine labe columbas.
Nec ſeruaturis uigili capitolia uoce
Cederet anſeribus: nec amanti flumina cygno.
Lingua fuit damno: lingua faciente loquaci:
Qui color albus erat: nunc eſt contrarius albo.

.viii.

Coronis Coronei filia refert Coruo: ne indicium Apollini faceret. Cum igitur Minerua Erichthonium Vulcani filium: quod ex complexu ſui in terram ceciderat ſuſtuliſſet. & comitibus ſuis Pandraſo &

Herſe aglauroq; filiis ciſtula ĩclusũ cuſtodiẽdũ tradi
diſſet:monuiſſetq; neq; omnino id cõſpiceret. Coro
nis ſupradicta nobiliſſima uirginũ cuſtodibus laxatã
ciſtulam & inſpectã:cũ dracone reperiſſet:diuulga-
uit. Quãobrẽ dea a ſe alienauit.quæ cũ ſolitudine in
littore oblectaretur.neptunus procul conſpecta uene
re eius incaluit:cũ uim afferrẽt.ab eadẽ dea propter
uirginitatem tenaciter cuſtoditam in auem cornicẽ
Couuerſa eſt. Ita ut templo deæ admoueretur:

Pulchrior in tota q̃ lariſſæa coronis
Non fuit æmonia.placuit tibi delphice certe
Vel dum caſta fuit uel in obſeruata.ſed ales
Senſit adulterium phœbeius:utque latentem
Detegeret culpam non exorabilis index
Ad dominum tendebat iter:quem garrula motis
Conſequitur pennis:ſcitetur ut omnia cornix
Auditaque uiæ cauſa.non utile carpis
Inquit iter:ne ſperne meæ præſagia linguæ:
Quid fuerim:quid ſimque uide:meritumque require.
Inuenies nocuiſſe fidem:nam tempore quondam
Pallas Erichthonium prolem ſine matre creatam
Clauſerat actæo texta de uimine ciſta:
Virginibuſque tribus gemino de cecrope natis
Seruandum dederat ſic inconfeſſa quid eſſet.
Et legem dederat:ſua ne ſecreta uiderent.
Abdita fronde leui denſa ſpeculabar ab ulmo
Quid facerent.commiſſa duæ ſine fraude tuentur
Pandraſos atque herſe.timidas uocat una ſorores
Aglauros:nodoſque manu deducit & intus
Infantemque uident.apporrectumque draconem.
Acta deæ refero: pro quo mihi gratia talis
Reditur ut dicar tutela pulſa mineruę:
Et ponar poſt noctis auem.mea pœna uolucres
Ad monuiſſe poteſt.ne uoce pericula querant.
At:puto:non ultro:nec quicquam tale rogantem
Me petiit:licet hoc ex ipſa pallade queras:
Quanuis irata eſt:non hoc irata negabit.
Nam me phocaica clarus tellure coroneus:
Nota loquor:genuit:fuerantque ego regia uirgo:
Diuitibuſque procis:ne me contemne:petebar.
Forma mihi nocuit:nam cum per littora lentis:
Paſſibus:ut ſoleo:ſumma ſpaciarer harena.
Vidit & incaluit pelagi deus.utque precando
Tempora cum blandis abſumpſit inania uerbis:
Vim parat: & ſequitur.fugio:denſoque relinquo
Littus:& in molli ne quicquam laſſor harena.
Inde deos hómineſque uoco. nec contigit ullum
Vox mea mortalem:mota pro uirgine uirgo:
Auxiliumque tulit.tendebam brachia cœlo.
Brachia cœperunt leuibus nigreſcere pennis.
Reiicere ex humeris ueſtem molibar:at illa
Pluma erat:inque cutem radices fixerat imas.
Plangere nuda meis conabar pectora palmis

Sed neque iam palmas:nec pectora nuda gerebam.
Currebam:nec ut ante pedes retinebat harena:
Sed ſumma tollebar humo.mox acta per auras
Euehor:& data ſum comes inculpata Mineruæ.
¶Quid tamen hoc prodeſt:ſi diro facta uolucris
Crimine nyctimene noſtro ſucceſſit honori?

.ix.

Nyctimene Nyctei filia uirgo leſbia nimia libidine effrenata in patris cubile ſe implicuit.Ideoque aduerſantibus deis ob admiſſum ceſſit in noctuam. Quod ſcelus ipſa nocturno tempore occultat:& in luce uiſa ab omnibus uolucribus petitur obnoxia..

An quæ per totam res eſt notiſſima leſbon:
Non audita tibi eſt? patrium temeraſſe cubile
Nyctimenen.auis illa quidem:ſe conſcia culpæ
Conſpectum lucemque fugit:tenebriſque pudorem
Cælat:& a cunctis expellitur æthere tôto.
Talia dicenti tibi ait reuocamina coruus
Sint precor iſta malo:nos uanum ſpernimus omen
Nec cœptum dimittit iter:dominoque iacentem
Cum iuuene æmonio uidiſſe coronida narrat.
Laurea delapſa eſt audito crimine amantis:
Et pariter uultuſque deo plectrumque colorque
Excidit:uterque animus tumida feruebat ab ira
Arma aſſueta capit:flexumque a cornibus arcum
Tendit:& illa ſuo totiens cum pectore iuncta
Indeuitato traiecit pectore tælo.
Icta dedit gemitum:tractoque a uulnere ferro.
Candida puniceo perfudit membra cruore:
Et:dixit potui pœnas tibi phœbe dediſſe:
Sed peperiſſe prius duo nunc moriemur in una:
Hactenus.& pariter uitam cum ſanguine fudit.
Corpus inane animæ frigus lœtale ſecutum eſt
¶Pœnitet heu ſero pœne crudelis amantem.
Seque quod audierit:quod ſic exarſerit:odit.
Odit auem:per quam crimen cauſamque dolendi
Scire coactus erat:nec non arcumque:manumque
Odit:cumque manu temeraria tœla ſagittas.
Collapſamque fouet.ſeraque ope uincere fata
Nititur.& medicas exercet inaniter artes.
Quæ poſtquam fruſtra temptata:rogumque parari
Vidit & arſuros ſupremis ignibus artus:
Tum uero gemitus(neque enim cæleſtia tingi
Ora licet lachrymis)alto de corde petitos
Edidit:haud aliter q̃ cum ſpectante iuuenca
Lactentis uituli dextra libratus ab aure
Tempora diſcuſſit claro caua malleus ictu.
Vt tamen ingratos in pectora fudit odores:
Et dedit amplexus:iniuſtaque buſta peregit:
Non tulit in cineres labi ſua phœbus eoſdem
Semina.ſed natum flammis uterqne parentis
Eripuit:geminique tulit chironis in antrum

Sperantemque ſibi non falſæ præmia linguæ
Inter aues albas uetuit conſiſtere coruum:

Fabula Decima.

Ocyroe Chironis & charictæ filia contemptis patris arti
bus ueſāia futura præcinuit. infāti Aſclepio prædixit
quod medicina mortuos ad ſuperos educturus eſſet
ab auo fulminis ictū experturū. Patrē quoq; Chiro/
na ſagittis cruciandum cupidūq; mortis ex deo mor
talium numerū inuenturū. Quæ cum eſſet elocuta
in equæ ceſſit figuram: ne aduerſantibus fatis plura
ederet: quam prædicta Apollinis ſinerent:

Semifer interea diuinæ ſtirpis elumno
Lætus erat: mixtoque oneri gaudebat honore.
Ecce uenit rutilis humeros porrecta capillis
Filia centauri: quam quondam nympha Caici
Fluminis in rapidi ripis enixa uocauit
Ocyroen. non hæc artes contenta paternas
Edidiciſſe fuit. fatorum arcana canebat.
Ergo ubi uaticinos concepit mente furores:
Incaluitque deo: quem clauſum pectore habebat:
Aſpicit infantem: totique ſalutifer orbi
Creſce puer dixit. tibi ſe mortalia ſæpe
Corpora debebunt. animas tibi reddere ademptas
Fas erit. idque ſemel diis indignantibus auſus
Poſſe dare hoc iterum flāmma prohiberis auita.
Eque deo corpus fies exangue: deuſque
Qui modo corpus eras: & bis tua fata nouabis
Tu quoque care pater non iam mortalis: & æuis
Omnibus ut maneas naſcendi lege creatus
Poſſe mori cupies tum cum cruciabere diræ
Sanguine ſerpentis per ſaucia membra recepto.
Teque ex æterno patientē numina mortis
Efficient: tripliceſque deæ tua fila reſoluent.
Reſtabat fatis altis aliquid. ſuſpirat ab imis
Pectoribus: lachrymæque genis labuntur abortæ:
Atque ita: præuertūt me inquit mea fata: uetorque
Plura loqui: uociſque meæ præcluditur uſus.
Non fuerant artes tanti: quæ numinis iram
Contraxere mihi: mallem neſciſſe futura.
Iam mihi ſubduci facies humana uidetur.
Iam cibus herba placet. iam latis currere campis
Impetus eſt: in equam cognataque pectora uertor
Tota tamen quare? pater eſt mihi nempe biformis.
Talia dicenti pars eſt extrema querelæ
Intellecta parum: confuſaque uerba fuerunt.
Mox nec uerba quidem: nec equæ ſonus ille nidetur.
Sed ſimulantis equæ paruoque in tempore certos
Edidit hinnitus: & bracchia mouit in hærbas.
Tum digiti coeunt: & quinos alligat ungues
Perpetuo cornu leuis ungula creſcit & oris
Et colli ſpacium longe pars maxima pallæ
Cauda fit utque uagi crines per colla iacebant:
In dextras abiere iubas: pariterque nouata eſt

Et uox & facies:nomen quoque monſtra dederunt.

Fabula Vndecima.

Apollo Iouis & Latonæ filius cum pecus Admeti Pheretis filii paſceret:fiſtulæ cantu ſolitudinem protegens boueſ eius in agro Pyliæ regioniſ progreſſe ſunt quaſ Mercurius auertit: & in ſylua occuluit Quod cum battus Nelei filius equa paſcens uidiſſet: Mercurius uero.ut inditium premeret; ex armentis formoſiſſimam uaccam ei conceſſit: At ille diſcedenti affirmauit:lapidem proximum quē uidiſſet:celerius quā ſe quicquam indicaturum· Deus uero: ut mortalis fidem experiretur:paulopoſt mutata figura ad eūdē reuerſus eſt: ſimulauitque ſe amiſſos boues quærere & premium promiſit: ſi demonſtraſſet. at ille cum ſub quo monte paſcerentur.oſtendiſſet: Mercurius perfidia eius offenſus in lapidē eum mutauit qui ab euentu index circa Pylium uocatur.

Flebat opemque tuam fruſtra phyllirius heros
Delphice poſcebat:nam nec reſcindere magni
Iuſſa iouis poteras nec ſi reſcindere poſſes:
Tunc aderas elim miſeniaque arua colebas.
Illud erat tempus:quo te paſtoria pellis
Texit:onuſque fuit baculus ſylueſtris oliuæ
Alterius diſpar ſeptenis fiſtula cannis:
Dumque amorē eſt curæ:dum te tua fiſtula mulcet.
Incuſtoditæ pylios memorantur in agros
Proceſſiſſe boues:uidet has atlantide maia
Natus: & arte ſua ſyluis occultat abactas.
Senſerat hoc furtum nemo:niſi notus in illo
Rure ſenex:battum uicinia tota uocabat.
Diuitis hic ſaltus:hærboſaque paſcua nelei:
Nobiliumque greges cuſtos ſeruabat equarum
Hunc timuit:blandaque manu ſeduxit & illi
Quiſquis es hoſpes ait:ſi forte armenta requiret
Hæc aliquis:uidiſſe nega:neu gratia facto
Nulla reprendatur:nitidam cape præmia uaccam.
Et dedit:accepta uoces has reddidit hoſpes.
Tutus eas:lapis iſte prius tua furta loquetur:
Et lapidem oſtendit ſimulat ioue natus abire:
Mox redit:& uerſa pariter cum uoce figura:
Ruſtice uidiſti ſi quas hoc limite dixit
Ire boues:fer opem:furtoque ſilentia deme.
Iuncta ſuo pariter dabitur tibi fœmina tauro.
At ſenior poſtquam merces geminata.ſub illis
Montibus inquit.erant.& erant ſub montibus illis
Riſit atlantiades.& me mihi perfide prodis:
Me mihi prodis ait:periuraque pectora uertit
In durum ſilicem.qui nunc quoque dicirur index.
Inque nihil merito uetus eſt infamia ſaxo

Fabula Duodecima.

Athenis uirgines per ſolemne ſacrificiū caniſtris Mineruæ ferunt pigmenta.inter quas a Mercurio eminens ſpecie conſpecta eſt herſe Cecropis filia.Itaq; aggreſ-

ſus ſororē eius aglauron: præcatuſq; ut ſe herſe ſorori
ſuæ iūgeret. at illa cū pro miniſterio aurū eum popo
ſciſſet: Minerua grauiter offenſa eſt auaricia eius. ob
quā ciſtulam etiam traditam ſororibus eius cuſtodi
endam aduerſum ſuum prædictum apperuiſſet: Inui
diæ nouiſſime imperauit & eam ſorori herſe exacer
bauit: diuque cruciatam ſaxo mutauit.

Hinc ſe ſuſtulerat paribus caducifer alis:
Munichioſque uolans agros: gratamque mineruæ
Deſpiciebat humum. cultique arbuſta lycæi.
Illa forte die caſtæ de more puellæ
Vertice ſuppoſito feſtas in palladis arces
Pura coronatis portabant ſacra caniſtris
Inde reuertentes deus aſpicit ales: iterque
Non agit in rectum: ſed in orbem curuat eundem:
Vt uolucris uiſis rapidiſſima miluius extis
Dum timet: & denſi circunſtant ſacra miniſtri:
Flectitur in gyrum. nec longius audet abire
Spemque ſuam motis auidus circunuolat alis
Sic ſuper attæas agilis cyllenius arces
Inclinat curſus: & eaſdem circinat auras
Quanto ſplendidior q̄ cætera ſydera fulget
Lucifer: & quanto q̄ lucifer aurea phœbe:
Tanto uirginibus præſtantior omnibus herſe
Ibat: eratque decus pompæ comitumque ſuarum.
Obſtupuit forma ioue natus. & æthere pendens
Non ſecus exharſit: quam cum balearica plumbum
Funda iacit. uolat illud: & incandeſcit eundo:
Et quos non habuit ſub nubibus inuenit ignes.
Vertit iter: cœloque petit diuerſa relicto:
Nec ſe diſſimulat. tanta eſt fiducia formæ:
Quæ quamquam iuſta eſt: cura tamen adiuuat illam:
Permulcetque comas chlamidemque ut pendeat apte
Collocat ut lymbus totumque appareat aurum:
Vt teres in dextra: qua ſomnos ducit: & arcet
Virga ſit. ut terſis niteant talaria plantis.
Pars ſecreta domus ebore: & teſtudine cultos
Tres habuit thalamos: quorum tu pandroſe dextrum:
Aglauros læuum: medium poſſederat herſe.
Quæ tenuit leuum uenientem prima notauit
Mercurium: nomenque dei ſcitarier auſa eſt:
Et cauſam aduentus: cui ſic reſpondit atlantis
Pleioneſque nepos. ego ſum qui iuſſa per auras
Verba patris porto. pater eſt mihi iuppiter ipſe:
Nec fingam cauſas: tu tantum fida ſorori
Eſſe uelis. proliſque meæ matertera dici.
Herſe cauſa uiæ eſt: faueas oramus amanti.
Aſpicit hunc oculis iiſdem: quibus abdita nuper
Viderat aglauros flauæ ſecreta mineruæ
Proque miniſterio magni ſibi ponderis aurum
Poſtulat. interea tectis excedere cogit:
¶ Vertit ad hanc toruū dea bellica luminis orbes
Et tanto penitus traxit ſuſpiria motu:

Vt pariter pectus:poſitamque in pectore forti
Aegida concuteret.ſubit hanc arcana prophana
Detexiſſet manu:tum cum ſine matre creatā
Lemniacam ſtirpem contra data fœdera uidit.
Ingratamque deo fore iam ingratamque ſorori.
Et ditem ſumpto quod auara popoſcerat auro.
Protinus inuidiæ nigro ſqualentia tabo
¶ Tecta petit:domus eſt imis in uallibus antri
Abdita ſole carens:non ulli peruia uento:
Triſtis & ignaui pleniſſima frigoris & quæ
Igne uacet ſemper caligine ſemper abundet:
Huc ubi peruenit bello metuenda uirago:
Conſtitit ante domum:neque enim ſuccedere tectis:
Fas habet & poſtes extrema cuſpide pulſat.
Concuſſæ patuere fores.uidet intus edentem
Vipereas carnes uiciorum alimēta ſuorum
Inuidiam uiſaque oculos auertit.at illa
Surgit humo pigre:ſe meſarumque relinquit
Corpora ſerpentum:paſſuque incedit inerti
Vtque deam uidit:formaque armiſque decora
Ingemuit:uultuque deæ ad ſuſpiria duxit.
Pallor in ore ſedet:macies in corpore toto.
Nuſquam tecta acies:liuent rubigine dentes.
Pectora felle uirent:linguaeſt ſuffuſa ueneno.
Riſus abet:niſi quē uiſi fecere dolores:
Nec fruitur ſomno uigilantibus excita curis:
Sed uidet ingratos:intabeſcitque uidendo
Succeſſus hominum:carpitque:& carpitur una:
ſuppliciumque ſuum eſt,quamuis tamen oderit illam
Talibus affata eſt breuiter tritonia dictis
Infice tabe tua natarum Cecropis unam:
Sic opus eſt.aglauros ea eſt:aut plura locuta
Fugit:& impreſſa tellurem repulit haſta
Illa deam obliquo fugientem lumine cernens
Murmura parua dedit:ſucceſſorumque Mineruæ
Indoluit:baculum capit:quem ſpinea totum
Vincula cingebant:adopertaque nubibus atris
Quacunque ingreditur florentia proterit arua:
Exuritque herbas:& ſumma papauera carpit.
Afflatuque ſuo populos urbeſque domoſque
Polluit:& tandem tritonida conſpicit arcem
Ingeniis opibuſque & feſta pace nitentem.
Vixque tenet lachrymas:quia nil lachrymabile cernit
Sed poſtquam thalamos intrauit Cecrope natæ:
Iuſſa facit:pectuſque manu ferrugine tincta
Tangit & hamatis præcordia ſentibus implet:
Inſpiratque nocens uirus:piceumque per oſſa
Diſſipat:& medio ſpargit pulmone uenenum
Neue mali cauſæ ſpatium per latius errent:
Germanam ante oculos:fortunatumque ſororis
Coniugium.pulchraque deum ſub imagine ponit:
Cunctaque magna facit:quibus irritata dolore
Cecropis occulto mordetur:& anxia nocte.

Liquitur:ut glacies incerto ſaucia ſole:
Feliciſque bonis aliter non uritur herſes:
Quam cum ſpinoſis ignis ſupponitur hærbis:
Quæ neque dant flammas.lenique tempore cremantur
Sæpe mori uoluit:ne quicquam tale uideret:
Sæpe uelut crimen rigido narrare parenti:
Denique in aduerſo uenientem limine ſedit
Excluſura deum:cui blandimenta preceſque
Verbaque iactanti mitiſſima deſine dixit.
Hinc ego me non ſum niſi te motura repulſo.
Stemus ait pacto uelox cyllenius iſto:
Cælataſque fores uirga patefecit.at illi
Surgere conanti partes quaſcunque ſedendo
Flectitur ignaua nequeunt grauitate moueri.
Illa quidem pugnat recto ſe attollere trunco:
Sed genuum iunctura riget:friguſque per ungues
Labitur:& pallent amiſſo ſanguine uenæ
Vtque malum late ſolet immedicabile cancer
Serpere:& illæſas uiciatis addere partes:
Sic lethalis hyems paulatim in pectora uenit:
Vitaleſque uias:& reſpiramina clauſit:
Nec conata loqui eſt:nec ſi conata fuiſſet.
Vocis habebat iter ſaxum iam colla tenebat.
Oraque duruerant:ſignumque exãgue ſedebat.
Nec lapis albus erat.ſua mens infecerat illã.

Fabula Decimatercia.

Cum Mercurius iuſſu patris in phœnicẽ tranſgreſſus ẽet ut armenta illius regionis ad littus cõpleret: Iuppiter in taurũ cõuerſus eſt. Cũ ſe iuuencis agenoris regis ĩmiſcuiſſet.& in amorẽ ſui ſpaciãtes ĩ harena uirgines cõſiſtere coegiſſet:ac paulatĩ ſingulas alludẽs nouiſſime Europã agenoris filiã:cuius amore cõpulſus auerterat figurã:Inſidentẽ ſibi tergo per mare in inſulam Cretam detulit:ibique concubitu eius fruitus eſt:

Has ubi uerborum pœnas.mentiſque prophanæ
Cepit atlantiades: dictas a pallade terras
Linquit:& ingreditur iactatis æthera pennis:
Seuocat hunc genitor:nec cauſſam faſſus amoris
Fide miniſter ait iuſſorum nate meorum
Pelle moram : ſubitoque celer:delabere curſu·
Quæque tuam matrem tellus a parte ſiniſtra
Suſpicit indigenæ ſidonida nomine: dicunt:
Hanc pete:quod procul montano gramine paſci
Armentum regale uides:ad littora uerte
Dixit.& expulſi iamdudũ monte iuuenci
Littora iuſſa petunt:ubi magni filia regis
Ludere uirginibus tyriis comitata ſolebat.
Non bene conueniunt:nec in una ſede morantur
Maieſtas & amor.ſceptri grauitate relicta
Ille pater rectorq; deum:cui dextra triſulcis
Ignibus armata eſt:qui nutu concutit orbem:
Induitur faciem tauri:mixtuſq; iuuencis
Mugit & inteneris formoſus obambulat herbis

Quippe color niuis eſt:quam ne ueſtigia duri
Calcauere pedis:nec ſoluit aquaticus auſter:
Colla toris extant.armis palearia pendent.
Cornua parua quidem: ſed quæ contendere poſſes
Facta manu:puraque magis perlucida gemma.
Nullæ in fronte:minæ:nec formidabile lumen.
Pacem uultus habet.miratur Agenore nata
Quod tam formoſus:quod prelia nulla minetur.
Sed quamuis mitem metuit contingere primo:
Mox adit:& flores ad candida porrigit ora:
Gaudet amans:& dum ueniat ſperata uoluptas:
Oſcula dat manibus:uix ah uix cætera differt:
Et nunc alludit: uiridique exultat in hærba:
Nunc latus in fuluis niueum deponit harenis.
Paulatimque metu dempto nunc pectora præbet
Virginea palpanda manu:modo cornua ſertis
Impedienda nouis.auſa eſt quoque regia uirgo.
Neſcia quem premeret tergo conſidere tauri.
Tum deus a terra:ſiccoque a littore ſenſum
Falſa pedum primo ueſtigia ponit in undis:
Inde abit ulterius:mediique per æquora ponti
Fert prædam pauet hæc littuſque ablata relictum
Reſpicit.& dextra cornu tenet:altera dorſo
Impoſita eſt:tremulæ ſinuantur flamine ueſtes:

Liber Tertius:

.i.	Dentes draconis in homines
.ii.	Actæon Ariſtæi & Autonoes filius in ceruum
.iii.	Iuno ſaturni & opis filia in anum.
.iiii.	Tireſia Seueri filius in fœminam
.v.	Item in uirum augurem.
vi.	Echo Iunonis filia in uocem.
viii	Narciſus Epheſii & Lyriopes filius in florem ſui nominis.
viii.	Liber pater Semeles & Iouis filius in Acœté.
ix.	Idemque liber pater in puerum.
.x.	Tyrrheni nautæ in naues & in delphinos:
xi.	Pentheus Echionis filius dilaceratus.

Fabula Prima.

Agenor rapta Europa fratres eius ad requirendã ſororẽ Dimiſit:ita ut niſi eam reperiſſent: ad ſe ne reuerterẽtur. imperat. Cilix diuerſas petit regiones nouiſſime conſtituit Ciliciam. Ne minus phœnix a nomine phœnicem:Cadmus uero deſperata ſpe uiſendi parẽtis Apollinis oraculum ingreditur ſciſcitans in quibus partibus orbis cõſiſteret. accepta itaque ſorte ut uaccam a grege ſecretam:quæ lunæ ſignum in latere haberet ageret.& ubi feſſa procubuiſſet ibi ſtatueret urbem parens præcepto in eam terram deuenit:quæ poſtea a boue boetia eſt dicta. Hic cum ad fontẽ Martis ſocios aquatũ miſiſſet: & cũ etiã ipſe illuc uiſiſſet

ut uidit a dracone ſocios cõſũptos:ſerpentẽ interfecit & dẽteſq; eius Mineruæ mõitu humo ſparſit. ex quibus armatorũ multitudo propignitur. quæ iter ſe domeſtico bello cõfligit. ita ut ex ea quinque relinquerẽtur: qui Mineruæ uoluntate creandi populi qui thebis cõſiderẽt: princeps eſſent: quorũ nomina hæc prodũtur fuiſſe. Ethion. Idæus. Chromius: Pelorus: Hypperenon Cadmo ſocii condẽde uerbis additi ſunt.

P. OVI. NASONIS METAMORPHOSEOS LIBER TERTIVS.

Amque deus poſita fallacis imagine tauri
Se confeſſus erat: dictæaque rura tenebat.
Cum pater ignarus raptam perquirere Cadmo
Imperat & pœnam ſi non inuenerit: addit
Exilium: facto pius & ſceleratus eodem.
Orbe pererrato: quis enim deprendere poſſet
Furta iouis? profugus patriamque iramque parentis
Vitat Agenorides: phœbique oracula ſupplex
Conſulit: & quæ ſit tellus habitanda requirit.
Bos tibi phœbus ait ſolis occurret in aruis
Nullum paſſa iugum curuique immunis aratri.
Ac duce carpe uias: & qua requieuerit hærba
Mœnia fac condas: boetiaque illa uocato.
Vix bene caſtalio Cadmus deſcenderat antro:
Incuſtoditam lente uidet ire iuuencam
Nullum ſeruitii ſignum ceruice gerentem.
Subſequitur: preſſoque legit ueſtigia greſſu:
Auctoremque uiæ phœbum taciturnus adorat:
Iam uada cephesi: panepeſque euaſerat arua:
Bos ſtetit & tollens ſpecioſam cornibus altis
Ad cœlum frontem mugitibus impulit auras.
Atque ita reſpiciens comites ſua terga ſequentes
Procubuit. teneraque latus ſubmiſit in herba.
Cadmus agit grates: peregrinæque oſcula terræ
Figit: & ignotos montes: agroſque ſalutat.
Sacra ioui facturus erat. iubet ire miniſtros:
Et petere e uiuis libandas fontibus undas.
Sylua uetus ſtabat nulla uiolata ſecuri
Et ſpecus in medio uirgis ac uimine denſus
Effigiens humilem lapidum compagibus arcum
Vberius fœcundus aquis. ubi conditus antro
Martius anguis erat criſtis preſignis & auro.
Igne micant oculi: corpus tumet omne ueneno.
Treſque micant linguæ: triplici ſtant ordine dentes.
Quem poſtquam tyria lucum de gente profecti

Infauſto tetigere gradu: demiſſaque in undas
Vrna dedit ſonitum: longo caput extulit antro
Cæruleus ſerpens: horrendaque ſibila miſit.
Effluxere undæ manibus: ſanguiſque reliquit
Corpus & attonitos ſubitus tremor occupat artus.
Ille uolubilibus ſquamoſos nexibus orbes
Torquet: & immenſo ſaltu ſinuatur in arcus.
At media plus parte leues erectus in auras
Deſpicit omne nemus: tantoque eſt corpore: quamto
Si totum ſpectes geminas qui ſeparat arctos.
Nec mora phœnicas: ſiue illi tela parabant:
Siue fugam: ſiue ipſe timor prohibebat utrunque:
Occupat hos morſu: longis complexibus illos:
Hos necat afflatu: funeſta hos tabe ueneni.
Fecerat exiguas iam ſol altiſſimus umbras:
Quæ mora ſit ſociis miratur Agenore natus.
Veſtigatque uiros: tegimen direpta leonis
Pellis erat: telum ſplendenti lancea ferro:
Et iaculum: telo que animus præſtantior omni.
Vt nemus intrauit lethata corpora uidit:
Victoremque ſupra ſpacioſi corporis hoſtem
Triſtia ſanguinea lambentem uulnera lingua.
Aut ultor ueſtræ fidiſſima corpora mortis:
Aut comes inquit ero. dixit: dextraque molarem
Suſtulit & magnum magno conamine miſit.
Illius impulſi cum turribus ardua celſis
Mœnia mota forent. ſerpens ſine uulnere manſit:
Loricæque modo ſquamis defenſus & atræ
Duricia pellis ualidos cute repulit ictus.
At non duricia iaculum quoque uicit eadem:
Quod medio lentæ ſpine curuamine fixum
Conſtitit & totum deſcendit in ilia ferrum.
Ille dolore ferox caput in ſua terga retorſit:
Vulneraque aſpexit: fixumque haſtile momordit.
Idque ubi ui multa partem labefecit in omnem:
Vix tergo eripuit. ferrum tamen oſſibus hæſit.
Tum uero poſtquam ſolitas acceſſit ad iras
Cauſa recens: plenis tumuerunt guttura uenis:
Spumaque peſtiferos circunfluit albida rictus
Terraque raſa ſonat ſquamis quoque halitus exit:
Ore niger ſtudio uiciatas inficit hærbas.
Ipſe modo immenſum ſpiris facientibus orbem
Cingitur: interdum longa trabe rectior extat:
Impete nunc uaſto ceu concitur imbribus amnis
Fertur: & obſtantes pertubat pectore ſyluas.
Cedit Agenorides paulum: ſpolioque leonis
Suſtinet in curſus: inſtantiaque ora retardat
Cuſpide prætenta. furit ille: & mania duro
Vulnera dat ferro: figitque in acumine dentes.
Iamque uenenifero ſanguis manare palato
Cœperat: & uirides aſpergine tinxerat hærbas
Sed leue uulnus erat: quia ſe retrahebat ab ictu
Læſaque colla dabat retro: plagamque ſedere

Cedendo arcebat:nec longius ire ſinebat.
Donec Agenorides coniectum in gutture ferrum
Vſque ſequens preſſit:dum retro quercus eunti
Obſtitit:& fixa eſt pariter cum robore ceruix:
Pondere ſerpentis curuata eſt arbor:& imæ
Parte flagellari gemuit ſua robora caudæ.
¶ Dum ſpacium uictor uicti conſiderat hoſtis.
Vox ſubita audita eſt:neq; erat cognoſcere promptum
Vnde:ſed audita eſt:quid agenore nate peremptum
Serpentem ſpectas? & tu ſpectabere ſerpens.
Ille diu pauidus pariter cum uoce colorem
Perdiderat:gelidoque come terrore rigebant?
Ecce uiri fautrix ſuperas delapſa per auras
Pallas adeſt:motæque iubet ſupponere terræ
Vipereos dendes populi incrementa futuri.
Paret:& impreſſo ſulcum patefecit aratro:
Spargit humi iuſſos mortalia ſœmina dentes:
Inde fide maius glebæ cœpere moueri:
Primaque de ſulcis acies apparuit haſte:
Tegmina mox capitum picto nutantia cono:
Mox humeri pectuſque:onerataque brachia telis
Exiſtunt:creſcitque ſeges clypeata uirorum.
Sic ubi tolluntur feſtis aulæa theatris:
Surgere ſigna ſolent:primumque oſtendere uultus:
Cætera paulatim:placidoque educta tenore
Tota patent,imoque pedes in margine ponunt.
¶ Territus hoſte nouo Cadmus capere arma parabat.
Ne cape de populo:quem terra creauerat:unus
Exclamat:nec te ciuilibus inſere bellis:
Atque ita terrigenis rigido de fratribus unum
Cominus enſe ferit.iaculo cadit eminus ipſe.
Hic quoque qui dederat letho:non longius illo
Viuit:& exſpirat modo quas acceperat auras.
Exemploque pati furit omnis turba:ſuoque
Marte cadunt ſubiti per mutua uulnera fratres
Iamque breuis uitæ ſpatium ſortita iuuentus
Sanguineam tepido plangebat pectore matrem
Quinque ſuperſtitibus.quorum fuit unus echion.
Is ſua iecit humi monitu Tritonidis arma:
Fraternæque fidem pacis petiitque deditque
Hos operis comites habuit ſidonius hoſpes:
Cum poſuit iuſſam phœbeis ſortibus urbem:

Fabula Secunda.

Diana cum in ualle Gargaphie æſtiuo tempore fatigata ex aſſidua uenatione ſe ad fontem perlueret: Acteō Ariſtæi & autones filius eūdem locum petens Ad refrigerandum ſe & canes quos exercuerat: feras perſequens in conſpectu deæ incidit Qui ne eloqui poſſet habitus eius:in ceruum ab ea conuerſus eſt:ita ut pro fera laceratus a ſuis canibus ſit.

Iam ſtabant Thebæ:poteras cum Cadme uideri
Exilio felix.ſoceri tibi marſque uenuſque
Contigerant.huc adde genus de coniuge tanta:

Tot natos nataſque & pignora cara nepotes:
Hos quoque iam iuuenes. ſed ſcilicet ultima ſemper
Expectanda dies homini eſt: dicique beatus
Ante obitum nemo: ſupremaque funera debet.
Prima nepos inter tot res tibi Cadme ſecundas
Cauſa fuit luctus: alienaque cornua fronti
Addita: uoſque canes ſaciati ſanguine herili.
At: bene ſi quæras: fortunæ crimen in illo.
Non ſcelus inuenies: quod enim ſcelus error habebat:
Mons erat infectus uariarum cæde ferarum.
Iamq; dies medius rerum contraxerat umbras:
Et ſol ex æquo meta diſtabat utraque:
Cum iuuenis placido per deuia luſtra uagantes
Participes operum compellat hiantius ore.
Lina madent comites: ferrumque cruore ferarum:
Fortunamque dies habuit ſatis. altera lucem
Cum croceis inuecta rotis: aurora reducet:
Propoſitum repetemus opus. nunc phœbus utraque:
Diſtat idem terra: finditque uaporibus arua.
Siſte opus præſens: nodoſaque tollite lina.
Iuſſa uiri faciunt: intermittuntque laborem.
Vallis erat piſceis & acuta denſa cupreſſu
Nomine gargaphie ſuccinctæ crura dianæ:
Cuius in extremo eſt antrum nemorale receſſu
Arte laboratum nulla. ſimulauerat artem
Ingenio natura ſuo: nam pumice uiuo:
Et leuibus tophis natiuum duxerat arcum.
Fons ſonat a dextra tenui perlucidus unda
Margine gramineo patulos ſuccinctus hiatus
Hic dea ſyluarum uenatu feſſa ſolebat
Virgineos artus liquido perfundere rore.
Quo poſtquam ſubiit: nympharum tradidit uni
Armigeræ iaculum: pharetramque: arcuſque retentos
Altera depoſitæ ſubiecit brachia pallæ.
Vincla duæ pedibus demunt. nam doctior illis
Iſmenis crocale ſparſos per colla capillos
Colligit in nodum: quamuis erat ipſa ſolutis.
Excipiunt laticem nymphæq; hialeque rachniſque
Et pſecas: & phiale: funduntque capacibus urnis:
Dumque ibi perluitur ſolita titania lympha:
Ecce nepos cadmi dilata parte laborum
Per nemus ignotum non certis paſſibus errans
Peruenit in lucum: ſic illum fata ferebant.
Qui ſimul intrauit rorantia fontibus antra:
Sicut erant nudæ uiſo ſua pectora nymphæ
Percuſſere uiro: ſubitiſque ululatibus omne
Impleuere nemus: circumfuſæque dianam
Corporibus texere ſuis: tamen altior illis
Ipſa dea eſt: colloque tenus ſupereminet omnes
Qui color infectis aduerſi ſolis ab ictu
Nubibus eſſe ſolet: aut purpureæ auroræ:
Is fuit in uultu uiſæ ſine ueſte dianæ.
Quæ quamquam comitum turba ſtipanta ſuarum:

In latus obliquum tamen aſtitit:oraque retro
Flexit:& ut uellet promptas habuiſſe ſagittas:
Quas habuit ſic auſit aquas:uultumque uirilem
Perfudit:ſpargenſque comas ultricibus undis:
Addidit hæc cladis prænuncia uerba futuræ.
Nunc tibi me poſito uiſam uelamine narres:
Si poteris narrare licet.nec plura minata
Dat ſparſo capiti uiuacis cornua cerui.
Dat ſpacium collo:ſummaſque cacuminat aures
Cum pedibuſque manus.cum longis brachia mutat
Cruribus & uelat maculoſo uellere corpus.
Additus & pauor eſt.fugit Autoneius heros:
Et ſe tam celerem curſu miratur in ipſo
Vt uero uultus & cornua uidit in unda.
Me miſerum dicturus erat:uox nulla ſecuta eſt.
Ingemuit uox illa fuit:lachrymæque per ora
Non ſua fluxerunt.mens priſtina manſit.
Quid ſaciat? repetat ne domum:& regalia tecta?
An lateat ſiluis? pudor hoc:timor impedit illud.
Dum dubitat uidere canes:primuſque Melampus
Ichnobateſque ſagax latratu ſigna dederunt.
Gnoſius ichnobates:ſpartana gente melampus.
Inde ruunt alii rapida uelocius aura
Pamphagus:& dorceus:& oribaſus:arcapes omnes
Nebrophonoſque uallens:& trux cum lælape theron
Et pedibus plerelas:& naribus utilis agre:
Hyleuſque ferox nuper percuſſus ab apro:
Deque lupo concepta nape:pecudeſque ſecuta
Pœmenis:& natis comitata harpyia duobus:
Et ſubſtricta gerens Sicyon ius ilia ladon
Et dromas:& canace.Tictæque:& tigris& alce
Et niueis leucon & uillis aſbolus atris:
Præualiduſque lacon.& curſu fortis aello:
Et thous:& cyprio uelox cum fratre lyciſſe
Et nigram medio frontem diſtinctus ab albo
Harpalos & melaneus:hirſataque corpore lachne.
Et patre dictæo:ſed matre iaconide nati
Labros:& agriodos.& acutæ uocis hylactor.
Quoſque referre mora eſt:ea turba cupidine præde
Per rupes ſcopuloſq;.audituq; carentia ſaxa.
Quaq; eſt difficilis:quaq; eſt uia nulla ſequuntur.
Ille fugit perque fuerat loca ſæpe ſecutus.
Heu famulos fugit ille ſuos.clamare libebat
Actæon ego ſum.dominum cognoſcite ueſtrum.
Verba animo deſunt.reſonat latratibus æther:
Prima melanchetes in tergo uulnera fecit.
Proxima theridamas:oreſitrophus hæſit in harmo.
Tardius exierant:ſed per compendia montis
Præcipitata uia eſt.dominum retinentibus illis
Cætera turba coit:confertque in corpore dentes.
Iam loca uulneribus deſunt.gemit ille:ſonumque
Et ſi non hominis:quem non tamen edere poſſit
Ceruus habet.mœſtiſque replet iuga nota querelis:

Et genibus pronis ſupplex:ſimiliſque roganti
Circunfert tacitos tāquam ſua brachia uultus:
At comites rapidum ſolitis hortatibus agmen
Ignari inſtigunt:oculiſque actæona quærunt:
Et uelut abſentem certatim actæona clamant.
Ad nomen caput ille refert:& abeſſe quæruntur:
Nec capere oblatæ ſegnem ſpectacula prædę.
Vellent abeſſe quidem:ſe adeſt:uelletque uidere:
Non etiam ſentire canum fera facta ſuorum.
Vndique circunſtant:merſiſque in corpore roſtris:
Dilacerant falſi dominum ſub imagine cerui.
Nec niſi finita per plurima uulnera uita
Ira pharetratæ fertur ſaciata dianæ.

Fabula Tertia.

Iuno ſuſpectam Semelē Cadmi:& Hermione filiā cū haberet:quod cū Ioue cōcubuiſſet:in anū conuerſa eſt. ut ſe fallacia ſiue inuidia cuiuſquam ulciſceretur: ad eam uenit:perſuadetque ei: ne alio Iouem apparata recipiat ad cubile:quam ſolitus ſit apparere Iunoni. Quo ut illius auctoritas grauis proinde ipſius concubitus inſignis eſſet. Quod cum impetraſſet a cupiente deus inſtrūctus tonitribus ac fulminibus domum Semeles ingreſſus eſt:tecta eius deceptæ optatis flāmis adurit:liberumque conceptū utero grauidæ incendio eripit:ac femore inſuit ſuo. poſtea completis menſibus nymphas.quæ Nyſam montem Indiæ per frequentarent:Iam tradidit nutriendum.

Rumor in ambiguo eſt:aliis uiolentior æquo
Viſa dea eſt:alii laudant:dignamque ſeuera
Virginitate uocant:pars inuenit utraque cauſa.
Sola iouis coniunx non tam culpet ne:probet ne
Eloquitur:ꝙ clade domus ab Agenore ductæ
Gaudet:& a tyria collectum pellice transfert
In generis ſocios odium:ſubit ecce priori
Cauſa recens:grauidāque dolet de ſemine magni
Eſſe iouis Semelen.tum linguam ad iurgia ſoluit.
Profeci quid enim totiens per iurgia dixit:
Ipſa petenda mihi eſt.ipſam ſi maxima iuno
Rite uocor perdam:ſi me gemmantia dextra
Sceptra tenere decet:ſi ſum regina:iouiſque.
Et ſoror & coniunx:certe ſoror.at puto furto eſt
Contenta:& thalami breuis eſt iniuria noſtri:
Concipit:id de erat:manifeſtaque crimina pleno
Fert utero:& mater:quod uix mihi contigit uni:
De ioue uult fieri:tanta eſt fiducia formæ
Fallat eam faxo.nec ſum ſaturnia:ſi non
A ioue merſa ſuo ſtygias penetrauit ad undas.
Surgit ab his ſolio:fuluaque recondita nube
Limen adit ſemeles:nec nubes ante remouit:
Quam ſimulauit anū:poſuitque ad tempora cano:
Sulcauitque cutem rugis:& curua trementi
Membra tulit greſſu:uocem quoque fecit anilem.
Ipſaque erat Beroe Semeles epidauria nutrix

Ergo ubi captato ſermone:diuque loquendo
Ad nomen uenere iouis.ſuſpirat:& opto
Iuppiter ut ſit ait:metuo tamen omnia.multę
Nomine diuorum thalamos iniere pudicos:
Non tamen eſſe iouem ſatis eſt.det pignus amoris:
Si modo uerus is eſt:quantus & qualis ab alta
Iunone excipitur:tantus taliſque rogato
Det tibi complexus:ſuaque ante inſignia ſumat.
Talibus ignaram Iuno cadmeida dictis
Formarat:rogat illa iouem ſine nomine munus
Cui deus elige ait.nullam patiere repulſam.
Quoque magis credans:ſtygii quō conſcia ſunto
Numina torrentis.timor & deus ille deorum eſt.
Læta malo:nimiumque potens:perituraque amantis.
Obſequio ſemel:equalem ſaturnia dixit
Te ſolet amplecti:ueneris cum fœdus initis
Da mihi te talem:uoluit deus ora loquentis
Opprimere:exierat iam uox properata ſub auras.
Ingemuit:neque enim non hæc optaſſe:nec ille
Non iuraſſe poteſt.ergo mœſtiſſimus altum
Aethera conſcendit uultumque ſequentia traxit
Nubila.quis nimboſ:immixtaque fulgura uentis
Addidit:& tonitrus:& ineuitabile fulmen:
Qua tamen uſque poteſt uires ſibi demere temptat.
Nec quo centimanum deiecerat igne Typhæa:
Nunc armatur eo:nimium feritatis in illo eſt:
Eſt aliud leuius fulmen:cui dextra cyclopum
Sæuitiæ.flammeque minus:minus addidit iræ:
Tela ſecunda uocant ſuperi:capit illa.domumque
Intrat agenoream:corpus mortale tumultus
Non tulit æthereos:doniſque iugalibus arſit
¶Imperfectus adhuc infans genitricis ab aluo
Eripitur:patrioque tener:ſi credere dignum eſt:
Inſuitur femori:maternaque tempora complet
Furtim illum primis Ino matertera cunis
Educat.inde datum nymphe niſeides antris
Occuluere ſuis:lactiſque alimenta dedere

Fabula Quarta.

Iuppiter cū Iunone iocoſius omiſſis omnibus iurgiis referēs in cōiunctiōe maiorē capere fœmias Quā uiros uoluptatē:Tireſiā·iudicē adeūdū cenſuit:qui utrāq; naturā maris ac fœmine fuerat expertus. Nā quodā tēpore cū ſerpētes cōcubitu hærentes baculo percuſſiſſet.in mulierē uerſus fuerat.ac rurſus proximo uere eadem uſus ratione:ac tactu in uirum ceſſerat. Qui cum Iouis ſententiam tutatus eſſet:damnata Iuno luſum in iracondiam uertit:ac Tireſiam luminibꝰ orbauit. Pro qua iniuria:quod maius eſſet. Iuppiter futurorum ei ſcientiam tribuit.

Dumque ea per terras fatali lege geruntur:
Tutaque bis geniti ſunt incunabula Bacchi
Forte iouem memorant diffuſum nectare curas
Se poſuiſſe graues.uacuaque agitaſſe remiſſos

Cum iunone iocos:& maior ueſtra profecto eſt:
Quam quæ contingit maribus dixiſſe uoluptas:
Illa negat:placuit quæ ſit ſententia docti
Quærere tireſiæ.uenus erat huic utraque nota:
Nam duo magnorum uiridi coeuntia ſylua.
Corpora ſerpentum baculi uiolauerat ictu:
Deque uiro factus(mirabile)fœmina ſeptem
Egerat autumnos:octauo rurſus eoſdem
Vidit:& eſt ueſtræ ſi tanta potentia plagæ
Dixit ut auctoris ſortem in contraria mutet:
Nunc quoque uos feriam:percuſſis anguibus iiſdem
Forma prior rediit:genitiuaque uenit imago.
¶ Arbiter hic igitur ſumptus de lite iocoſa
Dicta iouis firmat:grauius ſaturnia iuſto:
Nec pro materia fertur doluiſſe:ſuique
Iudicis æterna damnauit lumina nocte.
At pater omnipotens(neque enim licet irrita cuiquam
Facta dei feciſſe deo)pro lumine adempto
Scire futura dedit:pœnamque leuauit honore.

Fabula Quinta.

Liriope nympha ex āne cephiſo procreauit narciſſū: cui Tireſia Seueri filius oīa proſpera reſpōſo pollicitus ē: ſi pulchritudinis ſuæ nullā habuiſſet notitiam. Hunc igitur Echo cū diligeret:neq; ullā uiā potiundi inuēiret:cura & ſollicitudine iuuenis.quē extremis uocibus perſequebatur fugientē:extabuit: Eiuſq; reliqæ corporis in lapidē conuerſæ ſunt. Quod ei incidit Iunonis ira quia garrulitate ſua eā ſæpe eſſet morata ne Iuppiter in montibus perſequens nymphas manifeſto deprehēdi poſſet. Fertur Echo filia Iunonis ob deformitatē montibus recondita:neque eius præter uocem inſpici poſſet: quæ tamen poſt obitum auditur.

Ille per aonias fama celeberrimus urbes
Irrepræhenſa dabat populo reſponſa petenti:
Prima fidem:uociſque datæ temtamina ſumſpit
Cærula liriope:quam quondam flumine curuo
Implicuit:clauſæque ſui cephiſus in undis
Vim tulit.enixa eſt utero pulcherrima pleno
Infantem nymphæ:iam nunc qui poſſet amari.
Narciſſumque uocat:de quo conſultus:an eſſet
Tempora maturæ uiſurus longa ſenectæ.
Fatidicus uates:ſi ſe non nouerit inquit.
Vana diu uiſa eſt uox auguris.exitus illam
Reſque probat:lethique genus:nouitaſque furoris.
Nam quater ad quinos unum Cephiſius annos
Addiderat.poteratque puer:iuueniſque uideri.
Multi illum iuuenes:multæ cupiere puellæ.
Sed fuit in tenera tam dura ſuperbia forma:
Nulli illum iuuenes:nullæ tetigere puellæ.
¶ Aſpicit hunc trepidos agitantem in retia ceruos
Vocalis nymphæ:quæ nec reticere loquenti:
Nec prior ipſa loqui didicit reſonabilis echo.
Corpus adhuc echo:non uox erat:& tamen uſum

Garrula non alium quam nunc habet oris habebat:
Reddere de multis ut uerba nouiſſima poſſet:
Fecerat hoc iuno: quia cum deprendere poſſet.
Sub ioue ſæpe ſuo nymphas in monte iacentes:
Illa deam longo prudenſ ſermone tenebat
Dum fugerent nymphæ. poſtquam ſaturnia ſenſit:
Huius ait linguæ: qua ſum deluſa: poteſtas
Parua tibi dabitur: uociſque breuiſſimus uſus:
Reque minas firmat. tamen hæc in fine loquendi
Ingeminat uoces: auditaque uerba reportat.
Ergo ubi narciſſum per deuia rura uagantem
Vidit. & incaluit: ſequitur: ueſtigia furtim.
Quoque magis ſequitur: flamma propriore caleſcit.
Non aliter quam cum ſummis circumlita tædis
Admotas rapiunt uiuacia ſulfura flammas.
O quotiens uoluit blandis accedere dictis:
Et molles adhibere preces. natura repugnat.
Nec ſinit: incipiat: ſed quod ſinit illa parata eſt
Expectare ſonos: ad quos ſua uerba remittat.
Forte puer comitum ſeductus ab agmine fido
Dixerat hic quis adeſt? & adeſt reſponderat echo
Hic ſtupet: atque aciem partes demiſit in omnes.
Voce ueni magna clamat uocat illa uocantem.
Perſpicit: & rurſus nullo ueniente: quid inquit
Me fugis? & totidem quod dixit uerba recepit.
Perſtat & alternæ deceptus imagine uociſ
Huc coeamus ait. nullique libentius unquam
Reſponſura ſono coeamus rettulit echo.
Et uerbis fauet ipſa ſuis: egreſſaque ſylua
Ibat: ut iniiceret ſperato brachia collo.
Ille fugit: fugienſque manus complexibus aufert.
Ante ait emoriar: q̄ ſit tibi copia noſtri.
¶Retulit illa nihil: niſi: ſit tibi copia noſtri.
Spreta latet ſyluis pudibundaq; frondibus ora
Protegit: & ſolis ex illo uiuit in antris.
Sed tamen hæret amor: creſcitque dolore repulſæ:
Et tenuant uigiles corpus miſerabile curæ
Adducitque cutem macies: & in aera ſuccus
Corporis omnis abit. uox tantum atq; oſſa ſuperſunt.
Vox manet. oſſa ferunt lapidis traxiſſe figuram.
Inde latet ſyluis: nulloque in monte uidetur.
Omnibus auditur. ſonus eſt qui uiuit in illa.

Fabula Sexta:

Narciſſum tunc ſupradictum ob nimiam crudelitatem quam in Echo exhibuerat: Nemeſis ultrix faſtidientiū in amorē ſui ipulit: ut nō minore flāma ille exureretur. Qui cū ex aſſidua uenatiōe fatigatus ſecundū fontē in opaco procubuiſſet & hauriens aquā imaginem ſui coſpexiſſet: & diutius ibi remoraretur: opuſſime tabuit: ita ut uita priueretur. ex cuius reliquiis flos extitit: quem Naiades nymqhæ flētes caſum fratris narciſſi nomen eius ad notauerunt.

Sic hanc: ſic alias undis aut montibus ortas

Luſerat hic nymphas:ſic cœtus ante uiriles:
Inde manus aliquis deſpectus ad æthera tollens:
Sic amet ipſe licet:ſic non potiatur amato:
Dixerat:aſſenſit precibus rhamnuſia iuſtis.
Fons erat illimis nitidis argenteus undis:
Quem neque paſtores:neque paſtæ monte capellæ
Contigerant:aliunde pecus:quem nulla uolucris:
Nec fera turbarat:nec lapſus ab arbore ramus.
Gramen erat circa:quod proximus humor alebat.
Syluaque ſole locum paſſura tepeſcere nullo.
Hic puer & ſtudio uenandi laſſus.& æſtu
Procubuit:faciemque loci:fontemque ſecutus.
Dumque ſitim ſedere cupit:ſitis altera creuit:
Dumque bibit: uiſæ correptus imagine formæ
Spem ſine corpore amat.corpus putat eſſe quod ũbra ẽ:
Ac ſtupet ipſe ſibi:uultuque immotus eodem
Hæret:ut e pario formatum marmore ſignum:
Spectat humi poſitus geminum ceu limina ſydus:
Et dignos baccho digitos:& apolline crines:
Impubeſque genas:& eburnea colla:decuſque
Oris:& in niueo mixtum canora ruborem.
Cunctaque miratur:quibus eſt mirabilis iſpe.
Se cupit imprudens:& qui probat:ipſe probatur.
Dumque petit:petitur:pariterque accendit:& ardet.
Irrita fallaci quotiens dedit oſcula fonti:
In medias quotiens uiſum captantia collum
Bracchia merſit aquis nec ſe deprendit in illis.
Quid uideat:neſcit:ſed quod uidet:uritur illo.
Atque oculos idem qui decipit incitat error.
Credule quid fruſtra ſimulacra fugacia captas?
Quod petis eſt nuſquam.quod amas auertere:perdes.
Iſta repercuſſæ quam cernis imaginis umbra eſt.
Nil habet iſta ſui.tecum ueniteque:manetque.
Tecum diſcedet:ſi tu deſcedere poſſis.
Non illum Cereris:non illum cura quietis
Abſtrahere inde poteſt:ſed opaca fuſus in hærba
Spectat in expleto mendacem lumine formam.
Perque oculos perit ille ſuos.paulumque leuatus
Ad circunſtantes tendens ſua bracchia ſyluas
Ecquis io ſiluæ crudelius inquit amauit?
Scitis enim:& multis latebra opportuna fuiſtis:
Ecquem:cum ueſtræ tot agantur ſæcula uitæ.
Qui ſic tabuerit longo meminiſtis in æuo?
Et placeat:& uideo:ſed quod uideoque:placetque:
Non tamen inuenio:tantus tenet error amantem.
Quoque magis doleam:non nos mare ſeparat ingens:
Nec uia:nec montes:nec clauſis mœnia portis:
Exigua prohibemur aqua cupit ipſe teneri.
Nam quotiens liquidis porreximus oſcula lymphis
Hic totiens ad me reſupino nititur ore
Poſſe putes tangi.minimum eſt quod amantibus obſtat
Quiſquis es:huc exi:quid me puer unice fallis?
Quoue petitus abis?certe nec forma.nec ætas

Eſt mea:quam fugias:& amarũt me quoq; nymphæ
Spem mihi neſcio quam uultu promittis amico.
Cumque ego porrexi tibi brachia:porrigis ultro:
Cum riſi:arrides.lacrymas quoque ſæpe notaui
Me lachrymante tuas.nutu quoque ſigna remittis
Et quantum motu formoſi ſuſpicor oris
Verba refers aures non peruenientia noſtras.
Iſte ego ſum:ſenſi:nec me mea fallit imago:
Vror amore mei:flammas moueoque:feroque.
Quid faciam? roger.an ne rogem? quid inde rogabo?
Quod cupio mecum eſt:in opem me copia fecit.
O utinam a noſtro ſecedere corpore poſſem.
Votum in amante nouum.uellẽ:quod amamus:abeſſet.
Iamque dolor uires adimit:nec tempora uitæ
Longa meæ ſuperant.primoque extinguor in æuo.
Nec mihi mors grauis eſt poſituro morte dolores.
Hic qui diligitur:uellem diuturnior eſſet.
Nũc duo concordes anima moriemur in una.
Dixit & ad faciem rediit male ſanus eandem
Et lachrymis turbauit aquas.obſcuraque moto
Reddita forma lacu eſt:quam cum uidiſſet abire
Quo refugis? remane.nec me crudelis amantem
Deſere clamauit.liceat quod tangere non eſt:
Aſpicere & miſero præbere alimenta furori.
Dumque dolet:ſummo ueſtemq; reduxit ab ore:
Nudaque marmoreis percuſſit pectora palmis.
Pectora traxerunt tenuẽ percuſſa ruborem.
Non aliter quam poma ſolent:quæ cãdida parte
Parte rubent aut ut uariis ſolet uua racemis
Ducere purpureum nondum matura colorem.
Quæ ſimul aſpexit liquefacta rurſus in unda:
Non tulit ulterius:ſed ut intabeſcere flauæ
Igne leui cæræ:matutinæq; pruinæ
Sole tepente ſolent:ſic attenuatus amore
Liquitur:& tecto paulatim carpitur igni:
Et neque iam color eſt mixto candore rubori:
Nec uigor:& uires.& quæ modo uiſa placebant:
Nec corpus remanet:quondam quod amauerat echo
Quæ tamen ut uidit:quamuis irata memorque:
Indoluit.quotienſque puer miſerabilis eheu
Dixerat:hæc reſonis iterabat uocibus eheu
Cumque ſuos manibus percuſſerat ille lacertos:
Hæc quoque reddebat ſonitum plangoris eundem:
Vltima uox ſolitam fuit hæc ſpectantis in undam:
Heu fruſtra dilecte puer:totidemque remiſit
Verba locus.dictoque uale:uale inquit & echo.
Ille caput uiridi feſſum ſummiſſit in herba.
Lumina mors clauſit domini mirantia formam.
Tunc quoque ſe poſtquam eſt inferna ſede receptus:
In ſtygia ſpectabat aqua:planxere ſorores
Naiades & ſectos fratri impoſuere capillos.
Planxerunt dryades.plangentibus aſſonat echo:
Iamque rogum.quaſſaſque faces:pheretrumq; parabãt.

Nuſquam corpus erat.croceum pro corpore florem
Inueniunt foliis medium cingentibus albis.

Fabula Septima.

Pentheus Echionis & Agaues filiusin contemptũ trahẽſ prædicta Tireſiæ auguris cũ in aduentu Liberi Thebani hedera redimiti procederẽt:ac ſacra ſuſciperẽt prohibet ſuos Pẽtheus parere monitis:quod negaret ex Semele Bacchum deum proditũ. Confeſtim itaq; famulus imperat:ut in conſpectũ ſuum liberum uinctum adtrahant. At ille ut ue ſanientem eluderet uerſus in Aceten ducitur uinctus.& Cuſtodia clauditur.

Cognita res uatis.meritam per achaidas urbes
Attulerat famam:nomenque erat auguris ingens.
Spernit Echionides tamen hunc ex omnibus unus
Contemptor ſuperum Pentheus præſagaque ridet
Verba ſenis tenebraſque:& cladem lucis ademptæ
Obiicit. ille mouens albentia tempora canis
Quam felix eſſes:ſi tu quoque luminis huius
Orbus ait fieres:nec bracchia ſacra uideres.
Namque dies aderit:quam non procul auguror eſſe:
Qua nouus huc ueniet proles ſemeleia liber:
Quem niſi templorum fueris dignatus honore:
Mille lacer ſpargere locis:& ſanguine ſyluas
Fœdabis: matremque tuam: matriſque ſorores:
Et ueniet:neque enim dignabere numen honore:
Meque ſub his tenebis nimium uidiſſe quereris.
Talia dicentem perturbat echinone natus.
Dicta fides ſequitur:reſponſaque uatis aguntur.
Liber adeſt.feſtiſque premunt ululatibus agri.
Turba ruit:mixteque uiris matreſque:nuruſque:
Vulguſque:& proceres ignota ad ſacra feruntur:
Quis furor anguigenæ proles mauortia ueſtras
Attollit mentes Pentheus ait:æra ne tantum
Aera repulſa ualent:& adunco tibia cornu:
Et magicæ fraudes:ut quos non bellicus enſis:
Non tuba terruerit:non ſtrictis agmina telis:
Fœmineæ uoces.& mota inſania uino:
Obſcœnique greges:& inania tympana uincant:
Vos ne ſenes mirer: qui longa per æquora uecti
A tyro hac profugos poſuiſtis ſede penates.
Nunc ſinitis ſine marte capi.uos ne acrior ætas
O iuuenes propriorque meæ:quos arma tenere
Non thyrſos:galeaque tegi:non fronde decebat
Eſte precor memores qua ſitis ſtirpe creati:
Illiuſque animos:qui multos perdidit unus:
Sumite ſerpentis.pro fontibus ille lacuque
Interiit:at uos pro fama uincite ueſtra:
Ille dedit letho fortes.uos uincite molles
Et patrium retinere decus:ſi fata uetabunt
Stare diu thebas:utinam tormenta:uirique
Mœnia diruerent:ignis ferrumque ſonaret:
Eſſemus miſeri ſine crimine:ſorſque querenda
Non cælanda foret:lachrymæque pudore carerent:

At nunc a puero thebæ capietur inermi:
Quem neque bella iuuant:nec tela:nec uſus equorum:
Sed manibus myrrha crinis.molleſque coronæ:
Purpuraque:& pictis intextum ueſtibus aurum:
Quem quidem ego acturum:modo uos aſiſtite:cogam
Aſumptumque patrem:commenta que ſacra fateri.
An ſatis acriſio eſt animi contemnere uanum
Numen & argolicas uenienti claudere portas:
Penthea terrebit cum totis aduena thebis:
Ite citi:famulis hoc imperat:ite:ducemque
Attraite huc uinctũ.iuſſis mora ſegnis abeſto.
Hunc auus:hunc athamas.hunc cætera turba ſuorum
Corripiunt dictis:fruſtraque inhibere laborant
Acrior admonitu eſt: irritaturque retenta
Et creſcit rabies:moderaminaque ipſa nocebant
Sic ego torremtem:qua nil obſtabat eunti
Lenius & modico ſtrepitu decurrere uidi.
At quacunque trabes:obſtructaque ſaxa tenebant:
Spumeus:& feruens & ab obiice ſæuior ibat.
Ecce cruentati redeunt:& bacchus ubi eſſet
Quærenti domino.bacchum uidiſſe negarunt.
Hunc dixere tamen comitum famulumque ſacrorum
Cepimus: & tradunt manibus poſt terga ligatis
Sacra dei quondam.tyrrhena gente ſecutum.

Fabula. viii. .ix. .x. .xi.

Acoetes ſupradictus liberi comes:cuius ſub imagine deus latuerat:eludens Pẽthea indicat regi:quia ita exigeret:nomen genuſq; artis ſuæ:& quãta uis apparuerit in libero:quo tẽpore petẽs Naxũ in tyrrhenos incideret:ab his enim propter eximiã pulchritudinẽ captus pro præda ĩpoſitu nauigio eſt.Qui ut uidit in aliam ſe duci regionem:armamẽta nauis in feras ac ſerpẽtes conuertit. Quo prodigio exterriti Tyrrheni in pelagu ſe præcipitauere:ac ĩ delphinos & aues ſe mutauere. Poſt hæc iterum cuſtodia clauditur: quæ cũ ſponte dei patuiſſet:& uincla a manibus defluxiſſent in montem Cytherona digreditur: ibique Agauẽ matrem eius alienatam furore ad iuuantibus ſororibus Ino & Autonoe impellit: ut ſacra proterentem ſua interimat manu.

Aſpicit hunc pentheus oculis:quos ire tremendos
Fecerat & q̃q̃ uix pœnæ tempora differt:
Operiture: tuaque aliis documenta dature
Morte ait. ede tuum nomen:nomen que parentum:
Et patriam:moriſq; noui cur ſacra frequentes:
Ille metu uacuus nomen mihi dixit Acœſtes:
Patria mæonia eſt:humili de plebe parentes.
Non mihi quæ duri colerent pater arua iuuenci
Lanigeroſque greges:non ulla armenta reliquit.
Pauper & ipſe fuit:linoque ſolebat & hamis
Decipere & calamo ſalientes ducere piſces.
Ars illi ſua cenſus erat:cum traderet artem
Accipe quas habeo ſtudii ſucceſſor & hæres

Dixit opes:moriens que mihi nil ille reliquit
Præter aquas:unum hoc poſſum appellare paternum:
Mox ego:ne ſcopulis hærerem ſemper in iiſdem:
Addidici regimen dextra moderante carinæ
Flectere:& oleniæ ſydus pluuiale capellæ:
Taygetemque:hyadaſque oculis:arctonque notaui:
Ventorumque domos:& portus puppibus aptos.
Forte petens delon chiæ telluris ad oras
Applicor:& dextris adducor littora remis.
Doque leues ſaltus:udæque immittorque harenæ:
Nox ibi conſumpta eſt:aurora rubeſcere primo
Cœperat:exurgo:laticeſque inferre recentes
Admoneo.monſtroque uiam:quæ ducit ad undas.
Ipſe:quid aura mihi tumulo promittas ab alto
Proſpicio.comiteſque uoco:repetoque carinam.
Adſumus en inquit ſociorum primus Opheltes.
Vtque putat prædam deſerto nactus in agro
Virginea puerum ducit per littora forma.
Ille mero:ſomnoque grauis titubare uidetur:
Vixque ſequi.ſpecto cultum.faciemque:gratumque
Nil ibi quod credi poſſet mortale uidebam.
Et ſenſi:& dixi ſociis:quod numen in iſto
Corpore ſit dubito:ſed corpore numen in iſto eſt.
Quiſquis es o faueas:noſtriſque laboribus adſis.
His quoque des ueniam.pro nobis mitte precari
Ditis ait:quo non alius conſcendere ſummas
Ocyor antemnas:preſoque rudente relabi.
Hoc libys:hoc flauus proræ tutela melanthus:
Hoc probat alcymedon:& qui requieque modumque
Voce dabat remis animorum hortator epopeus.
Hoc omnes alii:præde tam cæca cupido eſt.
Non tamen hanc ſacro uiolari pondere pinum
Perpetiar dixi.pars hic mihi maxima iuris.
Inque aditu obſiſto.furit audaciſſimus omni
De numero Licabas:qui tuſca pulſus ab urbe
Exilium dira pœnam pro cæde luebat.
Is mihi dum reſto iuuenili guttura pugno
Rupit:& excuſſum miſiſſet in æquora:ſi non
Hæſiſſem:quis amens in fune retentus.
Impia turba probat factum:tum denique bacchus:
Bacchus enim fuerat ueluti clamore ſelutus
Sit ſopor:atque mero redeant in pectora ſenſus
Quid facitis? quid clamor ait? qua dicite nautæ
Huc ope perueni? quo me deferre paratis?
Pone metum Porrheus:& quos contingere portus
Ede uelis dixit.terra ſiſtere petita.
Naxon ait liber curſus aduertite ueſtros:
Illa mihi domus eſt.uobis erit hoſpita telluſ.
Per mare fallaces:perque omnia numina iurant
Sic fore.meque iubent picte dare uela carinæ.
Dextra naxos erat.dextra mihi lintea danti:
Quid facis o demens? quis te furor inquit Opheltes?
Pro ſe quiſque timet.leuam pete maxima nutu

Pars mihi ſignificat.pars:quid uelit:aurę ſuſurrat:
Obſtupui:capiatque aliquis moderamina dixi.
Meque miniſterio ſceleriſque artiſque remoui.
Increpor a cunctis:totumque immurmurat agmen:
Et quibus Ethalion:te ſcilicet omnis in uno
Noſtra ſalus poſita eſt ait & ſubit ipſe:meumque
Explet opus naſoque peti diuerſa relicta
Tum deus illudens tanquam modo deniq; fraudem
Senſerit e puppi pontum proſpectat adunca:
Et flenti ſimilis:non hæc mihi littora nautæ
Promiſiſtis ait.non hæc mihi terra rogata eſt
Quo merui pœnam facto:que gloria ueſtra eſt:
Si puerum iuuenes:ſi multi fallitis unum
Iamdudum flebam.lachrymas manus impia noſtras.
Ridet & impellit properantibus æquora remis.
Per tibi nunc ipſum neque enim pręſentior illo
Eſt deus adiuro:tam me tibi uera referre:
Quam ueri maiora fide.ſtetit æquore puppis
Haud aliter:q̄ ſi ſiccum nauale teneret
Illi admirantes remorum in uerberę perſtant:
Velaque deducunt:geminaque ope currere tentant.
Impediunt hederæ remos:nexuque recuruo
Serpunt:& grauidis diſtingunt uela corimbis.
Ipſe racemiferis frontem circundatus uuis
Pampineis agitat uelatam frondibus haſtam:
Quem circa tigres.ſimulacraque inania lyncum:
Pictarumque iacent fera corpora pantherarum.
Exiliere uiri:ſiue hoc inſania fecit:
Siue timor.primuſque Medon nigreſcere cœpit
Corpore depreſſo:& ſpine curuamine flecti:
Incipit.huic lycabas.in quæ miracula dixit
Verteris:& lati rictus:& panda loquēti
Naeris erat:ſquamamque cutis durata trahebat.
At libys obſtantes dum uult obuertere remos:
In ſpacium reſilire manus breue uidit:& illas
Iam non eſſe manus:iam pennas poſſe uocari:
Alter ad intortos cupiens dare brachia funes:
Brachia non habuit:truncoque repandus in undas
Corpore deſiluit.falcata nouiſſima cauda eſt:
Qualia dimidiæ ſinuantur cornua lunæ.
Vndique dant ſaltus:multaque aſpergine rorant.
Emerguntque iterum.redeuntque ſub æquora rurſus
Inque chori ludunt ſpeciem.laſciuiaque iactant
Corpora:& acceptum patulis mare naribus afflant.
De modo uiginti:tot enim ratis illa ferebat:
Reſtabam ſolus pauidus gelidiſque trementi
Corpore:uixque meum firmat deus excute dicens
Corde metum diamque tene delatus in illam
Acceſſi ſacris:baccheiaque ſacra frequento.
¶Prebuimus longis pentheus ambagibus aures
Inquit:ut ira mora uires abſumere poſſet.
Precipitem famuli rapite hunc:cruciataque duris
Corpora tormentis ſtygiæ dimittite morti

Protinus abſtractus ſolidis tyrrhenus Acœtes
Clauditur intectis:& dum crudelia iuſſæ
Inſtrumenta necis ferrumque:igneſque parantur:
Sponte ſua patuiſſe fores:lapſaſque lacertis
Sponte ſua fama eſt nullo ſoluente catenas:
Perſtat Echionides.nec iam iubet ire:ſed ipſe
Vadit ubi feſtus facienda ad ſacra cithæron
Cantibus:& clara bacchantum uoce ſonabat:
Vt fremit acer equus:cum bellicus ære canoro
Signa dedit tibicem:pugnæque aſſumit amorem
¶ Penthea ſic ictus longis ululatibus æther
Mouit:& audito clamore recanduit ira.
Monte fere medio eſt cingentibus ultima ſiluis
Purus ab arboribus ſpectabilis undique campus.
Hic oculis illum cernentem ſacra prophanis
Prima uidet:prima eſt inſano concita curſu:
Prima ſuum miſſo uiolauit penthea thyrſo
Mater:& o geminæ clamauit adeſte ſorores
Ille aper in noſtris errat qui maximus agris:
Ille mihi feriendus aper.ruit omnis in unum
Turba furens.cunctæ coeunt.trepidumque ſequntur
Iam trepidum: iam uerba minus uiolenta loquentem:
Iam ſe damnantem:iam ſe peccaſſe fatentem.
Saucius ille tamen:fer opem matertera dixit
Autonoe moueant animos Actæonis umbræ.
Illa quis Actæon dixit.dextramque precantis
Abſtulit.inoo lacerata eſt altera raptu.
Non habet infelix:quæ matri brachia tendat:
Trunca ſed oſtendens deiectis uulnera membris
Aſpice mater ait.uiſus ululauit Agaue.
Collaque iactauit:crimenque per aera mouit
Auulſumque caput digitis complexa cruentis
Clamat:io comites opus hoc uictoria noſtra eſt:
Non citius frondes autumni frigore tactaſ
Iamque male hærentes alta rapit arbore uentus
Quam ſunt membra uiri manibus direpta nefandis.
Talibus exemplis monite noua ſacra frequentant.
Thuraque dant:ſanctaſque colunt Iſmenides aras.

.P.OVI.NASONIS METAMORPHOSEOS

LIBER QVARTVS.

.i. Dircetis Nini regis filia in piſcem ceſſit.
.ii. Semiramis Dircetis filia in columbam.
.iii. Pyrami & Thiſbes cruor in arborem morum
.iiii. Leucotoe Orcami regis filia in uirgã thureã
.v. Clyne Orcami coniunx in herbã Helitropiũ
vi. Daphnis Idæi filius in ſaxum.
vii. Scithon ex uiro in fœminam.
viii. Ex hymbribus procreati Celmus & adamas
.ix. Crocus & Smilax famuli in flores.
.x. Salmacis & Hermaphroditus in unũ corpus

xi. Minides thebanæ in Veſpertiliones.
xii. Ino & Melicertes dii maris: Leucotheaque & Palemon
xiii. Spuma maris in Venerem.
xiiii. Sidoniæ comites Inos in ſaxa & in aues:
xv. Cadmus & Armiona in dracones.
xvi. Guttæ Meduſæ in ſerpentes.
xvii: Athlas Iapeti filius in montem ſui nominis.
xviii. Virgæ ſubiectæ capiti Gorgonis in Coralium lapidem.
xix. Meduſe crines in ſerpentes
xx. Nais nympha in piſcem.

Fabula Prima.

Thebis cũ Tireſia: Seueri filius diem feſtũ ſacrorũ Liberi edidiſſet: alcithoe Minæ filia eiuſdẽ ciuitatis in codẽ permanſit iudicio: quo Pentheus cum ſororibus: quæ lanæ potius operande ſtudio quã ſacrorũ adeſſe uolũt. itaque rogata eſt. ut inter opus lanificii referret fabulas: quibꝯ oblectarẽt aſſuetũ laborẽ: dubitabat: an de babylonia quæ in piſcem conuerſa ſit: an de filia quæ ceſſit ĩ colũbã. an de Naide nympha quæ ſimiliter ceſſit in piſcem. an etiam de ea arbore: cuius poma albi coloris in ſanguinem ceſſerunt.

At non alcithoe mineias orgia cenſet
Accipienda dei: ſed adhuc temeraria bacchum
Progeniẽ negat eẽ iouis ſociaſq; ſorores
Impietatis habet. feſtum celebrare ſacerdos
Immunes operum famulas: dominaſque ſuorum
Pectora pelle tegi. crinales ſoluere uittas:
Serta comis: manibus frondentes ſumere thyrſos
Iuſſerat & ſæuam læſi fore numinis iram
Vaticinatus erat. parent matreſque nuruſque.
Telaſque: & calathos infecta penſa reponunt.
Thuraque dant. bacchumque uocant bromiumq; lyeũ:
Ignigenamque: ſatumque iterum: ſolumque bimatrem
Additur his Nyſeus: indetonſuſque Thyoneus:
Et cum lenæo genialis conſitor uuæ:
Nyctileus: Hæleuſque parens: & Inachus: & Euan.
Et quæ præterea per graias plurima gentes
Nomina liber habes. tibi enim inconſumpta iuuenta
Tu puer æternus: tu formoſiſſimus alto
Conſpiceris cœlo: tibi cum ſine cornibus aſtas
Virgineum caput eſt. oriens tibi uictus aduſque
Decolor extremo qua cingitur india gange.
Penthea tu uenerande: bipenniferumque lycurgum
Sacrilegos mactas: tyrrhenaque mittis in æquor
Corpora tu biiugum pictis inſignia frænis
Colla premis lyncum: bacchæ: ſatirique ſequuntur:
Quique ſenex ferula titubantes ebrius artus

Suſtinet & pando non fortiter hæret aſello.
Quacunque ingrederis clamor iuuenilis:& una
Fœmineæ uoces:impulſaque tympana palmis.
Concauaque æra ſonant:longoque foramine buxus:
Placatus mitiſque rogant Iſmenides adſis:
Iuſſaque ſacra colunt:ſole mineides intus
In tempeſtiua turbantes feſta Minerua:
Aut ducunt lanas:aut ſtamina pollice uerſant:
Aut hærent telæ:famulaſque laboribus urgent:
E quibus una leui deducens pollice filum:
Dum ceſſant aliæ:commentaque ſacra frequentant:
Nos quoque:quas Pallas melior dea detinet:inquit
Vtile opus manuum uario ſermone leuemus.
Perque uices aliquid:quod tempora longa uideri
Non ſinat in medium uacuas referamus ad aures
Dicta probant.primamque iubent narrare ſorores.
Illa quid e multis referat:nam plurima norat.
Cogitat:& dubia eſt de te babylonia narret:

Fabula Secunda.

Docet an de Babylonia Dirceti filia dicat:quæ in piſcẽ conuerſa erat:

Dirceti quam uerſa ſquamis uelantibus artus
Stagna paleſtini credunt mutaſſe figura.

An magis de filia quoque eius quæ in Columbam mutata fuerat.

An magis ut ſumptis illius filia pennis
Extremos altis in turribus egerit annos.

An etiam de nympha Naiade:quæ iuuenes propter libidinem ſuam ſolita erat in piſces immutare: & ipſa in eundem caſum reciderit. An de ea arbore:cuius poma albi coloris in ſanguinem ceſſerint: de qua quoniam trita non erat:ſic incipit.

Nais an ut cantu nimiumque potentibus herbis
Verterit in tacitos iuuenilia corpora piſces:
Donec idem paſſa eſt.an quæ poma alba ferebat:
Vt nunc nigra ferat:contactu ſanguinis arbor:
Hæc placet:hæc quoniam uulgaris fabula non eſt.
Talibus orſa modis lana ſua fila ſequente:

Fabula Tertia.

Pyramus & Thiſbe urbis Babyloniæ:quam Semiramis regina muro cinxerat:& ætate & forma pares cum ĩ propinquo habitarent:rima parietis:& collquii & amoris initia inter ſe pignerati ſunt. Conſtituerunt itaque ut amatutino ad monumentum Nini regis ſub arborem morum conuenirent ad amorem. Et cum celerius ſub lucem Thiſbe nacta ocaſionem ad deſtinatum locum ueciſſet: conſpectu leænæ exterrita abiecto amictu in ſyluam refugit: At fera a recenti præda cum ad fontem uicinum tumulo ſitiẽs decurreret:relictam ueſtem cruento ore lacerauit. Poſt cuius diſceſſum Pyramus cum ad eundem ueniſſet locum: & amictum ſanguine aſperſum in ueniſſet: exiſtimans a fera conſumptam:ferro ſe ſub arbore inter

fecit: Deinde Thiſbe depoſito metu cum ad eundem fuiſſet reuerſa locum: & comperiſſet ſe cauſam mortis adoleſcentis extitiſſe: Ne diutius dolori ſupereſſet eodem ferro ſe traiecit. quorum cruore morus arbor aſperſa quia ſpectaculi fuerat inſpectrix: poma quæ gerebat alba: inconſcium uertit colorem.

Pyramus & Thiſbe iuuenum pulcherrimus alter.
Altera quas oriens habuit prælata puellis
Contiguas habuere domos ubi dicitur altam
Coctilibus muris cinxiſſe Semiramis urbem.
Notitiam primoſque gradus uicinia fecit
Tempore creuit amor. tædæ quoque iure coiſſent:
Sed uetuere patres: quod non potuere uetare:
Ex æquo captis ardebant mentibus ambo.
Conſcius omnis abeſt. nutu ſigniſque loquuntur.
Quoque magis tegitur: tectus magis æſtuat ignis.
Fixus erat tenui rima: quam duxerat olim
Cum fieret paries domui communis utrique.
Id uicium nulli per ſæcula longa notatum.
Quid non ſentit amor? primi uidiſtis amantes:
Et uocis feciſtis iter. tutæque per illud
Murmure blandiciæ minimo tranſire ſolebant.
Sæpe ubi conſtiterant hic Thiſbe: pyramus illinc:
Inque uices fuerat captatus anhelitus oris:
Inuide dicebant paries quid amantibus obſtas?
Quantum erat ut ſineres toto nos corpore iungi.
Aut hoc ſi nimium eſt: uel ad oſcula danda pateres
Nec ſumus ingrati: tibi nos debere fatemur:
Quod datus eſt uerbis ad amicas tranſitus aures:
Talia diuerſa nequicquam ſede locuti
Sub noctem dixere uale. partique dedere
Oſcula quiſque ſuæ non peruenientia contra.
¶ Poſtera nocturnos aurora remouerat ignes
Solque pruinoſas radijs ſiccauerat herbas
Ad ſolitum coiere locum. tum murmure paruo
Multa prius queſti ſtatuunt: ut nocte ſilenti
Fallere cuſtodes: foribuſque excedere tentent.
Cumque domo exierint: urbis quoque tecta relinquant
Neue ſit errandum lato paciantibus aruo:
Conueniant ad buſta Nini: lateantque ſub umbra
Arboris. arbor ibi niueis uberrima pomis
Ardua morus erat gelido contermina fonti.
Pacta placent. & lux tarde diſcedere uiſa
Præcipitatur aquis: & aquis nox erit ab iiſdem.
Callida per tenebras uerſato cardine Thiſbe
Egreditur: fallitque ſuos: adopertaque uultum
Peruenit ad tumulum: dictaque ſub arbore ſedit:
Audacem faciebat amor uenit ecce recenti
Cæde leæne boum ſpumantes oblita rictus
Depoſitura ſitim uicini fontis in unda.
Quam procul ad lunæ radios babylonia Thiſbe
Vidit & obſcurum timido pede fugit in antrum.
Dumque fugit: tergo uelamina lapſa reliquit.

Vt lea ſæua ſitim multa compeſcuit unda:
Dum redit in ſyluas. inuentos forte ſine ipſa
Ore cruentato tenues laniauit amictus
¶ Serius egreſſus ueſtigia uidit in alto
Puluere certa feræ: totoque expalluit ore
Pyramus ut uero ueſtem quoque ſanguine tinctam
Repperit una duos inquit nox perdet amantes.
Et quibus illa fuit longa digniſſima uita:
Noſtra nocens anima eſt. ego te miſeranda peremi:
In loca plena metus qui iuſſi nocte uenires:
Nec prior huc ueni. noſtrum diuellite corpus:
Et ſcelerata fero conſumite uiſcera morſu
O quicunque ſub hac habitatis rupe leones.
Sed timidi eſt optare necem: uelamina Thiſbes
Tollit: & ad pactæ ſecum fert arboris umbram
Vtque dedit notæ lachrymas: dedit oſcula ueſti.
Accipe nunc inquit noſtri quoque ſanguinis hauſtus
Quoque erat accinctus dimiſit in ilia ferrum.
Nec more feruenti moriens e uulnere traxit.
Et iacuit reſupinus humo. cruor emicat alte.
Non aliter q̄ cum uiciato fiſtula plumbo
Scinditur & tenui ſtridente foramine longas
Eiaculatur aquas: atque ictibus aera rumpit
Arborei fœtus aſpergine cædis in atram.
Vertuntur faciem: madefactaque ſanguine radix
Purpureo tinxit pendentia mora colore.
¶ Ecce metu nondum poſito: ne fallat amantem
Illa redit: iuuenemque oculis: animoque requirit:
Quantaque uitarit narrare pericula geſtit.
Vtque locum & uiſam cognoſcit in arbore formam:
Sic facit incertam pomi color: hæret an hæc ſit:
Cum dubitat: tremebunda uidet pulſare cruentum
Membra ſolum: retroque pedem tulit: oraque buxo
Pallidiora gerens exhorruit æquoris inſtar:
Quod fremit exigua cum ſummum ſtringitur aura
Sed poſtquam remorata ſuos cognouit amores:
Percutit indignos claro plangore lacertos:
Et laniata comas: amplexaque corpus amatum.
Vulnera ſuppleuit lachrymis: fletumque cruori
Miſcuit & gelidis in uultibus oſcula figens
Pyrame clamauit: quis te mihi caſus ademit?
Pyrame reſponde: tua te cariſſima Thiſbe
Nominat. exaudi uultuſque attolle iacentes.
Ad nomen Thiſbes oculos im morte grauatos
Pyramus ereſerit. uiſaque recondidit illa.
Quæ poſtquam ueſtemque ſuam cognouit: & enſe
Vidit ebur uacuum: tua te manus inquit: amorque
Perdidit infelix. eſt & mihi fortis in unum
Hæc manus. eſt & amor. dabit hic in uulnera uires.
Perſequar extinctum. letique miſerrima dicar
Cauſa comeſque tui: quique a me morte reuelli
Heu ſola poteras: poteris nec morte reuelli.
His tamen amborum uerbis eſtote rogati

O multum miſerique mei illiuſque parentes:
Vt quos certus amor:quos hora nouiſſima iunxit.
Componi Tumulo non inuideatis eodem.
At tu:quæ ramis arbor miſerabile corpus
Nunc tegis unius:mox es tectura duorum.
Signa tene cædis:pulloſque & luctibus aptos
Semper habe fœtus:gemini monumenta cruoris:
Dixit & aptato pectus mucrone ſub imum
Incubuit ferro:quod adhuc a cæde tepebat:
Vota tamen tetigere deos:tetigere parentes.
Nam color in pomo eſt:ubi per maturuit:ater.
Quodque rogis ſupereſt:una requieſcit in urna.

Fabula Quarta.

Sol prælatã Leucothoé ex Eurymone & Orcéo Acheme nide principe origine belli genitã Clymene Archadi Circe matri & Clycie:quarũ pulchritudine ante ſolli citum animũ egerat:dilexit. Et cupiens ut in ante di ctis cupiditatem ſedat:& in ſpeciem matris puellæ Eurimones conuerſus uirginẽ deceptam dolo uitia-uit: Cuius adulterio Clicye incenſa: qua nondũ ſacia tus erat ſol:parenti puellæ indicauit. Quã ille cũ ter-ræ defodiſſet:uitiator admiſſi miſericordiã exhibẽs deducto ſolo:cui ſubiecta fuerat: pro ea uirgam tin-ctã nectare quæ gratiſſima deis hominibq; cẽt extu lit,quæ thurea apellatur:& hoc heſiodus indicat.

Deſierat mediumque fuit breue tempus. & orſa eſt
Dicere leucothoe. uocem tenuere ſorores.
Hunc quoque:ſyderea qui temperat omnia luce
Cæpit amor ſolem. ſolis referamus amores.
Primus adulterium ueneriſ cum marte putatur
Hic uidiſſe deus. uidet hic deus omnia primus
Indoluit facto iunonigenæque marito
Furta tori:furtique locum monſtrauit.at illi
Et mens: & quod opus fabrilis dextra tenebat
Excidit extemplo graciles ex ære catenas:
Retiaque.& laqueos:quæ lumina fallere poſſent
Elimat.non illud opus tenuiſſima uincant
Stamina non ſummo quæ pendet aranea tigno
Vtque leues tactus:momentaque parua ſequantur
Efficit & lecto circundata collocat apte.
Vt uenere torum coniunx.& adulter in unum:
Arte uiri.uincliſque noua ratione paratis
In mediis ambo depreñſi amplexibus herent.
Lemnius exemplo ualuas patefecit eburnas:
Admiſitque deos.illi iacuere ligati
Turpiter atque aliquis de diis non triſtibus optat
Sic fieri turpis.ſuperi riſere:diuque
Hæc fuit in toto notiſſima fabula cœlo:
Exigit indicii memorem cythereia pœnam.
Inque uices illum tectos qui læſit amores:
Lædit amore pari quid nũc hyperione nate
Forma:colorque tibi.radiataque lumina proſunt:
Nempe tuis omnes qui terras ignibus uris

Vreris igne nouo:quique omnia cernere debes:
Leucothoen ſpectas:& uirgine figis in una
Quos mundo debes oculos.modo ſurgis eoo
Temporius cœlo:modo ſerius incidis undis.
Spectandique mora brumales porrigis horas:
Deficiſ interdum: uitiumque in lumina mentiſ
Tranſit:& obſcurus mortalia pectora terres.
Nec tibi quod lunæ terris proprioris imago
Obſtiterit palles:facit hunc amor ipſe colorem.
Diligis hanc unam:nec te clymeneque:rhodoſque:
Nec tenet æææ genitrix pulcherrima circes
¶Quæque tuos clycie quamuis deſpecta petebat
Concubitus ipſoque illo graue uulnus habebat
Tempore.Leucothoe multarum obliuia fecit:
gentis odoriferæ:quam formoſiſſima partu
Edidit Eurymone:ſed poſt quam filia creuit:
Quam mater cunctas:tam matrem filia uicit:
Rexit achæmenias urbes pater orcamus:iſque
Septimus a priſco numeratur origine bello.
Axe ſub heſperio:ſunt paſcua ſolis equorum
Ambroſiam pro gramine habent:ea feſſa diurnis
Membra miniſteriis nutrit:reparatque labori.
Dumque ibi quadrupedes cæleſtia pabula carpunt.
Noxque uicemq; peragit:thalamos deus intrat amatos
Verſus in Eurymones faciem genitricis:& inter
Bis ſex Leucothoen famulas ad lumina cernit
Lenia uerſato ducentem ſtamina fuſo.
Ergo:ubi ceu mater caræ dedit oſcula natæ:
Res ait arcana eſt:famule diſcedite neue
Eripite arbitrium matri ſecreta loquendi.
Paruerant:thalamoque deus ſine teſte relictus:
Ille ego ſum dixit:qui longum metior annum
Omnia qui uideo:per quem uidet omnia tellus.
Mundi oculus:mihi crede places.pauet illa: metuque
Et colus & fuſi digitis ceciderere remiſſis.
Ipſe timor decuit.nec longius ille moratus
In ueram rediit ſpeciem:ſolitumque nitorem.
At uirgo quamuis inopino territa uiſu
Victa nitore dei:poſita uim paſſa querela eſt:
Inuidit clycie:neque enim moderatus in illam
Solis amor fuerat:ſtimulataque pellicis ira
Vulgat adulterium:diffamatumque parenti
Indicat illa ferox immanſuetuſque precantem
Tendentemque manus ad lumina ſolis:& ille
Vim tulit inuitæ dicentem:defodit alta
Crudus humo:tumulumque ſuper grauis addit arenæ:
Diſſipat hunc radiis hyperione natus:iterque
Dat tibi:quo poſſis defoſſos promere uultus.
Nec tu iam poteras enectum pondere terræ
Tollere nympha caput:corpuſque exangue iacebas.
Nil illo fertur uolucrum moderator equorum
Poſt phaethonteos uidiſſe dolentius ignes.
Ille quidem gelidos radiorum uiribus artus

Si queat in uiuum temptat reuocare colorem.
Sed quoniam tantis fatum conatibus obſtat:
Nectare odorato ſparſit corpuſque locumque:
Multaque prequeſtus:tanges tamen æthera dixit.
Protinus imbutum cœleſti nectare corpuſ
Delicuit:terramque ſuo madefecit odore.
Virgaque per glebas ſenſim radicibus actis
Thurea ſurrexit:tumulumque cacumine rupit.

Fabula Quinta.

Clycie nympha ſupradicta ob iniuriam ante dilecta ab amatore deſerta ita tenuata uiſceribuſ ē. ut in hærbā conuerteretur. quæ primum conſeruans amorem eiuſdem dei Heliotropium diceretur curſumque ſeruaret eiuſdem dei.

At clycien q̄uis amor excuſare dolorem:
Indiciumque dolor poterat:non amplius auctor
Lucis adit:ueneriſque modum ſibi fecit in illa.
Tabuit ex illo dementer amoribus uſa
Nympharum impatiens:& ſub ioue nocte dieque
Sedit humo nuda nudis in compta capillis.
Perque nouem luces expers:undæque cibique
Rore mero:lachrymiſque ſuis ieiunia pauit.
Nec ſe mouit:humo tantum ſpectabat euntis
Ora dei:uultuſque ſuos flectebat ad illum.
Membra ferunt hæſiſſe ſolo.partemque coloris
Luridus exangues pallor conuertit in hærbas.
Eſt in parte rubor:uioleque ſimillimus ora
Flos tegit. illa ſuum q̄uis radice tenetur:
Vertitur ad ſolem:mutataque ſeruat amorem.

Fabula Sexta.

Adiicit quoq; de Daphnide Idæo paſtore dictura. Qui quia fidem cōiugij non præſtiterit:abierit in ſaxum.

Dixerat:& factum mirabile ceperat aures.
Pars fieri potuiſſe negant:pars omnia ueros
Poſſe deos memorant.ſed non eſt bacchus in illis.
Poſcitur Alcitoe.poſtq̄ ſiluere ſorores:
Quæ radio ſtantis percurrens ſtamina telæ
Vulgatos taceo dixit paſtoris amores
Daphnidis idæi:quem nymphæ pellicis ira
Contulit in ſaxum:tantus dolor urit amantes.

Fabula Septima.

Nec de ſcythone qui ex uiro in fœminam ceſſerat.

Nec loquor:ut quondam naturæ iure nouato
Ambiguus fuerit modo uir:modo fœmina ſcython.

Fabula Octaua.

Neque etiam caſus relatura Celmi aut adamātis Curetumque qui ex hymbribus ſunt procreati.

Te quoque nunc adamas quondam fidiſſime paruo
Celme ioui:largoque ſatos curetas ab imbri.

Fabula Nona.

Vel aut de croco aut Similace qui in florem uerſi ſunt.

Et crocon in paruos uerſum cum Similace flores.

Fabula Decima.

Refert quoque Salmacidem fontem Cariæ: cuius liquore contacti in mollitiem uerſi defigurentur. Mercurius cum ex Venere: qui duplici figura Hermaphroditus uocatur: genuiſſet enim: quem naiades nymphæ in Ida monte educauiſſent: relictis ſedibus in Cariã uenit. hic conſpicato fonte opaciſſimi ſoli ac perlucentis aquæ curſum continuit. Quo diutius eo loco morante Salmacis Naiadum dum flores legit: conſpicatis ueſtigiis diligere cæpit qui paulati circa montem Nonacrinũ moratus dũ blandicia liquoris precibuſq; tenetur nymphæ: fonte ſe merſit. at cõfeſtim cõplexu Naiadis inhæſit. nec ãte ab ea dimiſſus eſt: quã a diis impetraſſet: in unã ut cederet ſpeciẽ. data itaq; uenia Hermaphroditus poſtquã ſe animaduertit nec uirũ nec fœminã factũ: a parentibus inpetrauit: ne infamis ſolus eſſet: ut quicunque eius fontis aqua contactus eſſet: proinde ut ipſe molleſceret.

Prætereo: dulcique animos nouitate tenebo.
Vnde ſit infamis: quare male fortibus undis
Salmacis eneruet tactoſque remolliat artus
Dicite cauſa latet. uis eſt notiſſima fontis.
Mercurio puerum diua cythereida natum
Naiades idæis enutriuere ſub antris.
Cuius erat facies: in qua materque paterque
Cognoſci poſſent nomen quoque traxit ab illis.
Is: tria cum primum fecit quinquennia montes
Deſeruit patrios: idaque altrice relicta
Ignotis errare locis: ignota uidere
Flumina gaudebat ſtudio minuente laborem.
Ille etiam lycias urbes: lycææque propinquas
Carras adit. uidet hic ſtagnum lucentis ad imum
Vſque ſolum lymphæ. non illic canna paluſtris:
Nec ſteriles uluæ: nec acuta cuſpide iunci.
Perſpicuus liquor eſt. ſtagni tamen ultima uiuo
Ceſpite cinguntur: ſemperque uirentibus herbis
Nympha colit: ſed nec uenatibus apta: nec arcus
Flectere quæ ſoleat. nec quæ contendere curſu.
Solaque naiadum celeri non nota dianæ:
Sæpe ſuas illi. fama eſt: dixiſſe ſorores
Salmaci uel iaculum: uel pictas ſume pharetras
Et tua cum duris uenatibus ocia miſce.
Nec iaculum ſumit: nec picta illa pharetras:
Nec ſua cum duris uenatibus ocia miſcet:
Sed modo fonte ſuo formoſos perluit artus:
Sæpe cytheriaco deducit pectine crines
Et quid ſe deceat ſpectatas conſulit undas:
Nunc perlucenti circumdata corpus amictu
Mollibus aut foliis: aut mollibus incubat hærbis.
Sæpe legit flores: & tunc quoque forte legebat:
Cum puerum uidit: uiſumque optauit habere.
Nec tamen ante adiit. & ſi properabat adire.
Quam ſe compoſuit: q̃ circunſpexit amictus.
Et finxit uultum: & meruit formoſa uideri.

Tunc ſic orſa loqui:puero digniſſime credi
Eſſe deus:ſeu tu deus es:potes eſſe cupido.
Siue es mortalis:qui te genuere beati:
Et mater felix:& fortunata profecto
Si quo tibi ſit ſoror eſt.& quæ dedit ubera nutrix.
Sed longe cunctis.longeque beatior illa eſt:
Si qua tibi ſponſa eſt:ſi quam dignabere tæda.
Hæc tibi ſiue aliqua eſt:mea ſit furtiua uoluptas:
Seu nulla eſt:ego ſim.thalamumque ineamus eundem
Nais ab his tacuit.pueri rubor ora notauit.
Neſcit quid ſit amor.ſed & erubuiſſe decebat:
Hic color aprica pendentibus arbore pomis:
Aut ebori tincto eſt:aut ſub candore rubenti:
Cum fruſtra reſonant æra auxiliaria lunæ
Poſcendi nymphæ ſine fine ſororia ſaltem
Oſcula:iamque manus ad eburnea colla ferenti
Deſinis:an fugio:tecumque ait iſta relinquo?
Salmacis extimuit:locaque hæc tibi libera trado
Hoſpes ait.ſimulatque gradu diſcedere uerſo.
Tum quoque reſpiciens fruticumque recōdita ſylua
Delituit flexoque genu ſummiſit:at ille
Siclicet ut uacuus:& in obſeruatus in herbis
Huc it:& hinc illuc & in alludentibus undis
Summa pedum:taloque tenus ueſtigia tingit
Nec mora:temperie blandarum captus aquarū
Mollia de tenero uelamina corpore ponit
Tum uero ſtupuit:nudæque cupidine formæ
Salmacis exarſit:flagrant quoque numina nymphæ.
Non aliter:quam cum puro nitidiſſimus orbe
Oppoſita ſpeculi refertur imagine phœbus.
Vixque moram patitur.uix iam ſua gaudia differt:
Iam cupit amplecti:iam ſe male continet amens:
Ille cauis uelox applauſo corpore palmis
Deſilit in latices:alterna que brachia iactans
In liquidis tranſlucet aquis ut eburnea ſi quiſ
Signa tegat claro uel candida lilia uitro.
Vicimus & meus eſt exclamat nais:& omni
Veſte procul iacta mediis immittitur undis:
Pugnantemque tenet:luctantiaque oſcula carpit:
Subiectatque manus:inuitaque pectora tangit.
Et nūc ac iuueni:nunc circumfunditur illac
Denique nitentem contra elabique uolentem
Implicat ut ſerpens:quam regia ſuſtinet ales:
Sublimemque rapit.pendens caput illa pedeſque
Alligat:& cauda ſpaciantes implicat alas:
Vtque ſolent hederæ longos intexere truncos
Vtue ſub æquoribus deprenſum polypus hoſtem
Continet ex omni demiſſis parte flagellis.
Perſtat atlantiades:ſpartanaque gaudia nymphæ
Denegat.illa premit:demiſſaque corpore toto
Sicut inhærebat:pugnes licet improbe dixit:
Non tamen effugies.ita dii iubeatis:& iſtum
Nulla dies a me:nec me deducat ab iſto

Vota ſuos habuere deos:nam mixta duorum
Corpora iunguntur.facieſque inducitur illis
Vna uelut ſi quis conducat cortice ramos
Creſcendo iungi pariterque adoleſcere cernit.
Sic ubi complexu coierunt membra tenaci:
Nec duo ſunt:ſed forma duplex:nec fœmina dici:
Nec puer ut poſſit:neutrumque & utrunque uidetur:
Ergo ubi ſe liquidas:quo uir deſcenderat undas:
Semimarem feciſſe uidet.mollitaque in illis
Membra manus tendens:ſed iam non uoce uirili
Hermaphroditus ait.nato date munera ueſtro
Et pater & genitrix amborum nomen habenti:
Quiſquis in hos fontes uir uenerit.exeat inde
Semiuir:& tactis ſubito molleſcat in undis.
Motus uterque parens nati rata uerba biformis
Fecit:& incerto fontem medicamine tinxit.

Fabula Vndecima.

Minides Thebanæ ſorores fuiſſe produntur.quarũ ſoler tiſſime Leucothoe & Leuconoe quod liberi ſacra in contẽptũ deuocauerint:Mineruæ lanicio addictæ ex improuiſo die numinis uocibus tibiarũ & tympanorum ſono exterritæ ſunt:quæ in conſpectu nõ uiderẽt & ut animaduertere telas inſtrumentaque ſua in hederam ac uites repente mutata: & iocum aſſuetum feris repletum noctemque offuſam timentibus in uolucres conuerſe ſunt:quæ ueſpertiliones uocantur.

Finis erat dictis:& adhuc mineia proles
Vrget opus:ſpernitque deum:feſtumque profanat:
Tympana cum ſubito non apparentia raucis
Obſtupuerunt ſonis:& adunco tibia cornu.
Timulaque æra ſonant:& olent myrrhæque crocique.
Reſque fide maior: cœpere uireſcere telæ.
Inque hederæ faciem pendens frondeſcere ueſtis:
Pars abit in uites:& quæ modo filia fuerunt:
Palmite mutantur:de ſtamine pampinus exit:
Purpura fulgorem pictis accomodat uuis.
Iamque dies exactus erat:tempuſque ſubibat:
Quod tu nec tenebras nec poſſes dicere lucem:
Sed cum luce tamen dubiæ confinia noctis.
Tecta repente quati:pingueſque ardere uidentur
Lampades:& rutilis collucent ignibus ædes.
Falſaque ſæuarum ſimulacra ululare ferarum.
Fumida iamdudum latitant per tecta ſorores
Diuerſæque locis ignes ac lumina uitant.
Dumque petunt tenebras:paruos membrana per artus
Porrigitur:tenueſque includent brachia pennæ.
Nec qua perdiderint ueterem ratione figuram
Scire ſinunt tenebræ:non illas pluma leuauit.
Suſtinuere tamen ſe perlucentibus alis.
Conatæque loqui minimam pro corpore uocem
Emittunt peraguntque leues ſtridore quærelas.
Tectaque non ſyluas celebrant.lucemque peroſæ
Nocte uolant:ſeroque tenent a ueſpere nomen.

Fabula Duodecima.

Iuno grauiter ferens quod Ino liberi altrix ſororibus punitis cū duobus remaneret liberis in uita contēptrix numinis ſui per Tænarū promontoriū peloponneſe iferorū ſequens iter ad Erinnes ultrices impiorum deſcendit: petitq; ab eis: ut Athamanta cū coniuge Ino aduerſos numinis ſui ulciſcerentur: quarū una imperio parens deæ relicta regia Ditis ad ſuperos egreſſa eſt: ut Athamantis regiā contigit. in ſinu eius ac coniugis angues ac uirus quibus ſenſus eorū alienarentur iniecit. Quā ob inſaniā ille Learchū filiū in uenatione pro fera interfecit. Ino autem Melicerten ex ſcopulo ſecū in profundum præcipitauit. Qui Veneris precibus pro nepote habitis a Neptuno pelagi rectore in deorū ceſſere numerū. Ita ut Melicertes: Palemon Ipſa Ino Leucothoe inter marinos deos nūcupentur.

Tum uero totis bacchi memorabile thebis
Numen erat: magnaſque noui matertera uires
Narrat ubique dei. deq; tot ſororibus expers
Vna doloris erat. niſi quem fecere ſorores.
Aſpicit hanc natis thalamoq; athamantis habentem
Sublimes animos & alumni numine iuno.
Non tulit & ſecum: potuit de pellice natus
Vertere mœonios ī pelagoq; immergere nauta:
Et laceranda ſuæ nati dire uiſcera matri?
Et triplices operire nouis mineidas alis:
Nil poterit iuno: niſi multos flere dolores
Idq; mihi ſatis eſt. hæc una potentia noſtra eſt:
Ipſe docet quid agam. fas eſt & ab hoſte doceri.
Quidq; furor ualeat penthæa cede: ſatiſq;
Ac ſuper oſtendit: cur non ſtimuletur? eatque
Per cognata ſuis exempla furoribus ino?
¶ Eſt uia decliuis funeſta nubila taxo:
Ducit ad infernas per multa ſilentia ſedes:
Stix nebulas exhalat iners: umbræq; recentes
Deſcendunt illac: ſimulacraq; functa ſepulchris.
Pallor hyemſq; tenent late loca ſenta: nouiq;
Qua ſit iter manes ſtygiam quod ducat ab urbem
Ignorant ubi ſit nigri fera regia ditis.
Mille capax aditus: & apertas undiq; portas
Vrbs habet. utq; fretum de tota flumina terras:
Sic omnes animas locus accipit ille: nec ulli
Exiguus populo eſt: turbamue accedere ſentit.
Errantes exangues ſine corpore & oſſibus umbræ.
Parſq; forum celebrant: pars imi tecta tyranni:
Pars aliquas artes antiquæ imitamina uitæ
Exercent aliam partem ſua pœna coercet.
¶ Suſtinet ire illuc cæleſti ſæde relicta.
Tantum odiis iræq; dabat: ſaturnia iuno.
Quo ſimul intrauit ſacroq; a corpore preſſum
Intremuit limen: tria Cerberus extulit ora:
Et tres latratus ſimul edidit. illa ſorores
Nocte uocat genitas graue & implacabile numen.

Carceris ante fores clauſas adamante ſedebant:
Deque ſuis atros pectebant crinibus angues:
Quam ſimul agnorunt inter caliginis umbras
Surrexere deæ. ſedes ſcelerata uocatur.
Viſcera præbebat Tytius lanianda nouemque
Iugeribus diſtractus erat. tibi Tantale nullæ
Deprenduntur aquæ: quæque imminet effugit arbor
Aut petis aut urges ruiturum Siſyphe ſaxum.
Voluitur Ixion: & ſequiturque: fugitque.
Molirique ſuis lethum patruelibus auſæ
Aſſidue repetunt quas perdunt Belides undas:
Quos omnes facie poſtquam ſaturnia torua
Vidit: & ante omnes Ixiona: rurſus ab illo
Siſyphon aſpiciens: cur hic e fratribus inquit
Perpetuas patitur pœnas? athamanta ſuperbum
Regia diues habet: qui me cum coniuge ſemper
Spreuit: & exponit cauſas odiique uiæque:
Quidque uelit. quod uellet erat ne regia Cadmi
Staret: & in facinus traherent athamanta furores.
Imperium. promiſſa. preces. confundit in unum:
Sollicitatque deas: ſic hæc Iunone locuta
Thiſiphone canos ut erat turbata capillos
Mouit: & obſtantes reiecit ab ore colubras
Atque ita: non longis opus eſt ambagibus inquit:
Facta puta quæcunque iubes. inamabile regnum
Deſere teque refer cœli melioris ad auras:
Læta rediit Iuno: quam cœlum intrare parentem
Roratis luſtrauit aquis Thaumantias Iris.
Nec mora: Tiſiphone madefactam ſanguine ſumit
Importuna facem: fluidoque cruore rubentem
Induitur pallam: tortoq; incingitur angue.
Egrediturq; domo. luctus comitatur euntem:
Et pauor: & terror: trepidoq; inſania uultu.
Limine conſtiterat: poſtes tremuiſſe feruntur:
Aeolii: pallorq; fores infecit acernas.
Solque locum fugit: monſtris exterrita coniunx:
Territus eſt athamas: tectoq; exire parabant.
Obſtitit in felix: aditumq; obſedit erynnis
Nexaque uipereis diſtendens brachia nodis
Cæſariem excuſſit. motæ ſonuere colubræ.
Parſque iacens humeris: pars circũ pectora lapſæ
Sibila dant: ſaniemque uomũt: linguiſque coruſcãt
Inde duos mediis abrupit crinibus angues.
Peſtiferaq; manu raptos immiſit. at illi
Inooſque ſinus: athamantæoſque pererrant:
Inſpirantque graues animos: nec uulnera membriſ
Vlla ferunt: mens eſt quæ diros ſentiat ictus.
Attulerat ſecum liquidi quoque monſtra ueneni
Oris cerberei ſpumas: & uirus echidnæ
Erroreſque uagos: cæcæque obliuia mentis:
Et ſcelus & lachrymas rabiemque: & cædis amorem:
Omnia trita ſimul: quæ ſanguine mixta recenti
Coxerat ære cauo uiridi uerſata cicuta:

Dumq; pauent illi: uertit furiale uenenum
Pectus in amborum: præcordiaque intima mouit.
Tum face iactata per eundem ſæpius orbem:
Conſequitur motos uelociter ignibus ignes:
Sic uictrix. iuſſique potens ad inania magni
Regna redit ditis: ſumptũque recingitur anguem.
Protinus Aeolides media furibundus in aula
Clamat io comites his retia tendite ſyluis.
Hic modo cum gemina uiſa eſt mihi prole leæna.
Vtque feræ ſequitur ueſtigia coniugis amens:
Deque ſinu matris ridentem: & parua Learchum
Brachia tendẽtem rapit. & bis terque per auras
More rotat fundæ: rigidoque infantia ſaxo
Diſcutit ora ferox: tum denique concita mater:
Seu dolor hoc fecit: ſeu ſparſi cauſa ueneni
Exululat: ſparſiſque fugit male ſana capillis.
Teque ferens paruũ nudis melicerta lacertis
Ehohe bacche ſonat: bacchi ſub nomine iuno
Riſit: & hos uſus præſtet tibi dixit alumnus.
Imminet æquoribus ſcopulus. pars ima cauatur
Fluctibus: & tectas defendit ab hymbribus undas:
Dum riget: frontemque in apertum porrigit æquor
Occupat hunc: uires inſania fecerat: ino.
Seque ſuper pontum nullo tardata timore
Mittit: onuſque ſuum. percuſſa recanduit unda.

Fabula Tertiadecima.

Refert quoque Venerẽ petiſſe a Neptuno de Ino & Melicerte: ut in numerum deorum referat. Significat enim Venus ſe in undis eſſe creatam: quo facilius mouerit neptunum.

At uenus immeritæ neptis miſerata labores
Sic patruo blandita ſuo eſt. o numen aquarum:
Proxima cui cœlo ceſſit neptune poteſtas:
Magna quidem poſco: ſed tu miſerere meorum:
Iactari quos cernis in ionio immenſo:
Et diis adde tuis. aliqua & mihi gratia ponto eſt.
Si tamen in medio quondam concreta profundo
Spuma fui. gratũque manet mihi nomen ab illa.
Annuit oranti neptunus: & abſtulit illis
Quod mortale fuit. maieſtatemque uerendam
Impoſuit nomenque ſimul: faciemque nouauit:
Leucothoeque deũ cum matre palemona dixit.

Fabula Decimaquarta.

Comites Inus: quod deſiderio reginæ affectæ caſũ eius mœrentes defleuerãt: ob eandẽ irã Iunonis cũ præcipitare ſe deſtinaſſent: ne pari honore a Neptuno excipi poſſent. in ſaxa & aues effecit: ut transfigurarẽtur.

Sidoniæ comites quantũ maluere ſecutæ
Signa pedũ primo uidere nouiſſima ſaxo.
Nec dubiũ de morte ratæ cadmeida palmis
Deplanxere domum ſciſſis cũ ueſte capillis.
Vtque parum iuſtæ. nimiumque in pellice ſæue
Inuidiam fecere deæ. conuitia iuno

Non tulit.& faciam uos ipſas maxima dixit
Sæuiciæ monumenta meæ.res dicta ſecuta eſt:
Nam quæ præcipue fuerat pia:perſequar inquit
In freta reginam:ſatūque:datnra moueri
Haud uſquam potuit:ſcopuloque affixa cohæſit.
Altera dū ſolito temptat plangore ferire
Pectora:tentatos ſentit riguiſſe lacertos.
Illa manus:ut forte tetenderat in maris undas:
Saxea facta manus in eaſdem porrigit undas.
Huius:ut arreptum laniabat uertice crinem.
Duratos ſubito digitos in crine uideres
Quo quæque in geſtu deprenſa eſt:hæſit in illo:
Pars uolucres factæ:quæ nunc quoque gurgite in illo
Aequora diſtringunt ſummis cadmeides alis.

Fabula Decimaquinta:

Cadmus Agenoris filius poſtq̄ inſpector fueat ſuarū cala
mitatū i exitu neptiū peroſus Thebarū ſedes cū Har
monia Martis & Veneris filia coniuge ſua in illyricoſ
profugit.ibi petita uenia a deis in ſpeciem draconis
conuertitur qui inicio cauſa malorum ſuorum fuiſſet
uota eius expleta ſunt in dracones uerſi ſunt.

Neſcit agenorides natam:paruumque nepotem
Aequoris eſſe deos:luctu:ſerieq; malorum
Victus:& oſtentis:quæ plurima uiderat:exit
Conditor urbe ſua tamquā fortuna locorum
Non ſua ſe premeret:longiſque erroribus actus
Contigit illyricos profuga cū coniuge fines.
Iamque malis:anniſque graues:dū prima retractant
Facta domus.releguntque ſuos ſermone labores:
Num ſacer ille mea traiectus cuſpide ſerpens
Cadmus ait fuerat:tum cum ſidone profectus
Vipereos ſparſi per humum noua ſemina dentes?
Quem ſi cura deum tam certa uindicat ira:
Ipſe precor ſerpens in longam porrigar aluum:
Dixit:& ut ſerpens in longam tenditur aluum
Duratæq; cuti ſquamas increſcere ſentit:
Nigraque cæruleis uariari corpora guttis.
In pectus cadit pronus:commixtaq; in unum
Paulatim tereti tenuantur acumine crura.
Bracchia iam reſtant:quæ reſtant brachia tendit.
Et lachrymis per adhuc humana fluentibus ora
Accede o coniunx:accede miſerrima:dixit:
Dumque aliquid ſupereſt de me:me tange: manumque
Accipe dum manus eſt:dū non totū occupat anguis.
Ille quidem uult plura loqui:ſed lingua repente
In parte eſt fiſſa duas nec uerba loquenti
Sufficiunt quotienſq; aliquos parat edere queſtuſ
Sibilat.Hanc illi uocem natura reliquit.
Nuda manu feriens exclamat pectora coniunx
Cadme mane.teque his infelix exue monſtris.
Cadme quid hoc?ubi pes?ubi ſunt humeriq;:manuſq;
Et color:& facies?& dum loquor omnia cur non
Me quoque cæleſtes in eundem uertitis anguem?

Dixerat ille ſuæ lambebat coniugis ora:
Inque ſinus caros: ueluti cognoſceret: ibat
Et dabat amplexus. aſſuetaque colla patebat.
Quiſquis adeſt: aderant comites: terretur. at illis
Lubrica: perlucent criſtati colle draconis.
Et ſubito duo ſunt: iunctoque uolumine ſerpunt:
Donec in appoſiti nemoris ſubiere latebras:
Nunc quoque nec fugiunt hominem. nec uulnere ledunt
Quidque prius fuerint placidi meminere dracones.

Fabula Decimaſexta.

Perſeus Iouis & Danaes filius miſſus a Polidecte ad Meduſæ caput perferẽdũ: quæ aſpectu ſuo oculos in ſilicẽ cõuertere ſolebat. Minerua adiutrice euicit propoſitũ laborẽ. & itercepto Phorcidũ lumiẽ: quæ inuicẽ cuſtodias Gorgonũ alebant: Aſpectũ caput Meduſæ rettulit. E ſanguine autẽ qui perſeo per Africã iter faciente ſtillauerat: genus ſerpentũ eſt procreatũ. Vtero autem eiuſdem Meduſæ pegaſus cum pẽnis exit.

Sed tamen ambobus uerſæ ſolacia formæ
Magna nepos dederat: quem debellata colebat
India: quem poſitis celebrabat achaia templis.
Solus Abantiades ab origine cretus eadem
Acriſius ſupereſt: qui mœnibus arceat urbis
Argolicæ: contraque deũ: neq; enim iouis eſſe putabat
Perſea: quem pluuio danae conceperat auro.
Mox tamen Acriſium tanta eſt preſentia ueri:
Tam uiolaſſe deum: quam non agnoſſe nepotem
Pœnitet impoſitus iam cœlo eſt alter: & alter
Vipereii referens ſpolium memorabile monſtri
Aera carpebat tenerum ſtridentibus alis.
Cumque ſuper libycas uictor penderet harenas.
Gorgonei capitis guttæ cecidere cruentæ.
Quas humus exceptas uarios animauit in angues:
Vnde frequens illa eſt: infeſtaque terra colubris.

Fabula Decimaſeptima.

Athlas Iapeti & hleioẽs filius a Themide quæ initio ãtiſtes deorũ erat: reſpõſũ accepit: ne quem hoſpitio ex progenie Iouis reciperet: ſi uellet hortũ quo põa aurea erãt: cuſtoditũ habere. Quã ob cauſã cũ perſeo fatigato ex aſſiduo curſu requieſcẽdi hoſpitiũ negauiſſet: eũq; uirib9 propelleret: ille elatũ caput Gorgonis ei obiecit. Quo uiſo in montem pari nomine ẽ uerſus Cui ultimus Africæ locis mundus iniectus eſt.

Inde per immenſum uentis diſcordibus actus
Nunc huc. nunc illuc exemplo nubis aquoſæ
Fertur: & ex alto ſeductas æthere longe
Deſpectat terras: totumque ſuperuolat orbem.
Ter gelidas arctos: ter Cancri brachia uidit.
Sæpe ſub occaſus: ſæpe eſt ablatus in ortus.
Iamque cadente die ueritus ſe credere nocti
Conſtitit heſperio regnis Athlantis in orbe.
Exiguamque petit requiem: dum lucifer ignes

Euocet aurorae:curſus aurora diurnos.
Hic hominum cunctis ingenti corpore praeſtans
Iapetionides athlas fuit.ultima tellus
Rege ſub hoc:& pontus erat:qui ſolis anhelis
Aequora ſubdit equis:& feſſos excipit axes.
Mille greges illi:totidemq; armenta per herbas
Errabant:& humum uicinia nulla premebat.
Arboreae frondes auro radiante nitentes:
Ex auro ramos:ex auro poma ferebant.
Hoſpes ait Perſeus illi:ſe gloria tangit
Te generis magni.generis mihi iuppiter auctor:
Siue es mirator rerum.mirabere noſtras.
Hoſpitium requiemq; peto.memor ille uetuſtae
Sortis erat. Themis dederat hanc parnaſſia ſortem:
Tempus athla ueniet:tua quo ſpoliabitur auro
Arbor:& hunc praede titulum ioue natus habebit:
Id metuens:ſolidis pomaria clauſerat athlas
Montibus:& uaſto dederat ſeruanda draconi:
Arcebatq; ſuis externos finibus omnes.
Huic quoq;:uade procul ne longe gloria rerum:
Quas mentiris ait:loge tibi iuppiter abſit.
Vimq; minis adit:manibuſq; expellere tentat
Cunctantem:& placidis miſcentem fortia dictis.
Viribus inferior:quis enim par eſſet athlantis
Viribus?at quoniam parui tibi gloria noſtra eſt:
Accipe munus ait.laeuaq; parte meduſae
Ipſe retrouerſus ſqualentia protulit ora.
Quantus erat mons factus athlas.nā barba:comaeq;
In ſyluas habeunt.iuga ſunt humeriq;:manuſque
Quod caput ante fuit:ſummo eſt in monte cacumen
Oſſa lapis fiunt.tum partes altus in omnes
Creuit in immenſum:ſic dii ſtatuiſtis:& omne
Cum tot ſyderibus caelum requieuit in illo.

Fabula Decimaoctaua.

Perſeus per Aethiopiā iter faciēs poſtq̄ Andromedā propter ſuperbiā matris quae ſe nympharū pulchritudini praetulerat:ſaxo alligatā ac marinae beluae obiectā uidit: captus ſpecie eius exarſit. Pactuſque a Cepheo & Caſſiopia parentibus uirginis:ut ſibi matrimonio eā daret::ſi belluā interemiſſet.uotiq; cōpos ē factus. Interfecto igitur monſtro cupiens requieſcere.ne caput Gorgōis laederet uirgulas lectas in littore ſubiecit:& haec ſuperinduruerūt:ita ut adeptis radicibus ſanguinei coloris mari ut arbuſculas naſcerētur nomenque haberent Coralium.

Clauſerat hippotades aeterno carcere uentos:
Admonitorq; operum coelo clariſſimus alto
Lucifer ortus erat pennis ligat ille reſumptis
Parte ab utraque pedes:teloq; accingitur unco
Et liquidum motis talaribus aera findit.
Gentibus innumeris circūque infraque relictis
Aethiopum populos:cepheiaq; conſpicit arua.
Illic immeritam maternae pendere linguae

Andromedam pœnas iniuſtus iuſſerat hammon:
Quam ſimul ad duras religatam brachia cautes
Vidit Abantiades: niſi quod leuis aura capillos
Mouerat: & tepido manabant lumina fletu:
Marmoreum ratus eſſet opus: trahit inſcius ignes
Et ſtupet: & uiſæ correptus imagine formæ
Pene ſuas quatere eſt oblitus in aeræ pennas:
Vt ſtetit: o dixit non iſtis digna catenis:
Sed quibus inter ſe cupidi iunguntur amantes:
Pande requirenti nomen terræque tuumque:
Et cur uincla geras. primo ſilet illa: nec audet
Appellare uirum uirgo. manibusque modeſtos
Celaſſet uultus: ſi non religata fuiſſet.
Lumina quod potuit: lachrymis impleuit abortis
Sæpius inſtanti ſua ne delicta fateri
Nolle uideretur: nomen terræque ſuumque
Quanteq; maternæ fuerit fiducia formæ
Indicat: & nondum memoratis omnibus unda
Inſonuit: ueniensque inmenſo bællua ponto
Eminet: & latum ſub pectore poſſidet æquor.
Conclamat uirgo. genitor lugubris: & una
Mater abeſt. ambo miſeri: ſed iuſtius illa:
Nec ſecum auxilium: ſed dignos tempore fletus:
Plangoremque ferunt iunctoque in corpore adhærent.
Tunc ſic hoſpes ait. lachrymarum longa manere
Tempora uos potuerunt: ad opem breuis ora ferenda ē
Hanc ego ſi peterem perſeus ioue natus: & illa
Quam clauſam impleuit fœcundo iuppiter auro:
Gorgonis anguicomæ Perſeus ſuperator: & alis
Aethereas auſus iactatis ire per auras
Præferrer cunctis certe gener: addere tantis
Dotibus & meritum: faueant modo numina: tento.
Vt mea ſit ſeruata mea uirtute paciſcor.
Accipiunt legem. quis enim dubitaret & orant:
Promittuntque ſuper regnum dotale parentes.
Ecce uelut nauis præfixo concita roſtro
Sulcat aquas iuuenum ſudantibus acta lacertis:
Sic fera dimotis impulſu pectoris undis
Tantum aberat ſcopulis: quantum balearica torto
Funda poteſt plūbo medii tranſmittere cœli:
Cum ſubito iuuenis pedibus tellure repulſa
Arduus in nubes abiit. & in æquore ſummo
Vmbra uiri uiſa eſt. uiſam fera ſæuit in umbram.
Vtque iouis præpes uacuo cum uidit in aruo
Præbentem phœbo liuentia terga draconem
Occupat aduerſū: neu ſæua retorqueat ora
Squamigeris auidos figit ceruitibus angues
Sic celeri miſſo præceps per inane uolatu
Terga feræ preſſit: dextroque frementis in harmo
Inachides ferrum curuo tenus abdidit hamo
Vulnere læſa graui modo ſe ſublimis in auras
Attolit: modo ſubdit aquis: modo more ferocis
Verſat apri: quem turba canum circunſona terret

Ille auidos morſus uelocibus effugit alis:
Quaque patent nunc terga cauis ſuper obſita conchis
Nunc laterum coſtas:nunc qua tenuiſſima cauda
Deſinit in piſcem falcato uulnerat enſe.
Bællua puniceo mixtos cum ſanguine fluctus
Ore uomit.manduere graues aſpergine pennæ.
Nec bibulis ultra Perſeus talaribus auſus
Credere conſpexit ſcopulum:qui uertice ſummo
Stantibus extat aquis:operitur ab æquore moto:
Nixus eo:rupiſque tenens iuga prima ſiniſtra
Ter quater exegit repetita per ilia ferrum.
Littora cum plauſu clamor:ſuperaſque deorum
Impleuere domos.gaudent:generumque ſalutant:
Auxiliumque domus ſeruatoremque fatentur
Caſiope:Cepheuſque pater.reſoluta catenis
Incedit uirgo preciumque & cauſa laboris.
Ipſe manus hauſta uictrices abluit unda.
Angniferum caput dura ne lædat harena:
Mollit humum foliis:nataſque ſub æquore uirgas
Sternit & imponit:phorcynidos ora Meduſæ
Virga recens:bibulaque etiam nunc uiua medulla
Vim rapuit monſtri:tactuque induruit huius:
Percepitque nouū ramis:& fronde rigorem.
At pelagi nymphæ factum mirabile tentant
Pluribus in uirgis.& idem contingere gaudent
Semina quæ ex illis ut erant iactata per undas:
Nunc quoque coraliis eadem natura remanſit:
Duriciam tacto capiant ut ab aere:quodque
Vimen in æquore erat: fiat ſuper æquora ſaxum

Fabula Decimanona

Meduſa Gorgo cum proptee pulchritudinem a pluribus peteretur.coniugium Neptuni effugere non potuit. Quæ quod in templo Mineruæ cum eo concubuit: propter religionem loci: quam obtriuerat: crines eius in ſerpentes ab eadē dea ſunt mutati:ut quæ petita initio a plurimis procis eſſet: obiecta deformitate obuios in fugam uerteret. quos ſerpentes in ægide portat Pallas: ut hoſtes terrant.

Diis tribus ille focos totidem de ceſpite ponit:
Læuum mercurio:dextrum tibi bellica uirgo.
Ara iouis media eſt:mactatur uacca Mineruæ.
Alipedi uitulus:taurus tibi ſumme deorum.
Protinus Andromedan:& tanti præmia facti
Indotata rapit:tædas himenæus amorque
Præcipiunt.largis ſaciantur odoribus ignes:
Sertaque dependent tectis:& ubique lyræque:
Tibiaque & cantus animi fœlicia læti
Argumenta ſonant.reſeratis aurea ualuis
Atria tota patent:pulchroque inſtructa paratu
Cepheni proceres ineunt conuiuia regis.
Poſtquam epulis functi generoſi munere bacchi
Diffudere animos.cultuſque:genuſque locorum
Quærit abantiades.quærenti protinus unuſ

Narrat Lyncides moreſque:habitumque uirorum:
Quæ ſimul edocuit:nunc o fortiſſime dixit
Fare precor Perſeu quanta uirtute:quibuſque
Artibus abſtuleris crinita draconibus ora.
Narrat Abantiades gelido ſub Athlante iacentem
Eſſe locum ſolidæ tutum munimine molis:
Cuius in introitu geminas habitaſſe ſorores
Phorcidas unius ſortitas luminis uſum.
Id ſe ſolerti:furtim dum traditur:aſtu
Suppoſita cepiſſe manu:perque abdita longe
Deuiaque:& ſyluis horrentia ſaxa fragoſis
Gorgoneas tetigiſſe domos:paſſimque per agros:
Perque uias uidiſſe hominum ſimulacra ferarumque
In ſilicem ex ipſis uiſa conuerſa Meduſa.
Sed tamen horrendæ:clipei quem leua gerebat
Aere repercuſſo formam aſpexiſſe meduſæ.
Dumque grauis ſomnus colubras:ipſamque tenebat:
Eripuiſſe caput collo:penniſque fugacem
Pegaſon & fratres matris de ſanguine natos.
Addidit & longi non falſa pericula curſus:
Quæ freta:quas terras ſub ſe uidiſſe ab alto:
Et quæ iactatis tetigiſſet ſydera pennis.
Ante expectatum iacuit.tamen excipit unus
Ex numero procerum quærens cur una ſororum
Geſſerit alternis immixtos crinibus angues.
Hoſpes ait:quoniam ſcitaris digna relatu:
Accipe quæſiti cauſam.clariſſima forma
Multorumque fuit ſpes inuidioſa procorum
Illa:nec in tota conſpectior ulla capillis
Pars fuit.inueni:qui ſe uidiſſe referrent:
Hanc pelagi rector templo uitiaſſe Mineruæ
Dicitur.auerſa eſt:& caſtos ægide uultus
Nata iouis texit.neue hoc impune fuiſſet:
Gorgoneum crinem turpes mutauit in hydros:
Nunc quoque ut attonitos formidine terreat hoſtes:
Pectore in aduerſo:quos fecit ſuſtinet angues.

.i. Phineus & ſocii eius in ſaxum.
.ii. Polydectes in lapidem.
.iii. Muſæ in aues.
.iiii. Cyane in fontem.
.v. Steles puer in lacertam.
vi. Aſcalaphus in bubonem.
vii. Sirenæ ex parte in aues.
viii. Arethuſa in fontem.
.ix. Lyncus rex in Lyncem.
.x. Pierides in picas.

Fabula Prima.

Andromedã Cephei: & Caſſiopes filiã in Aethiopia pro=
poſitam belluæ marine Perſeus Iouis & Danes filius
Meduſæ Gorgonis caput ferẽs paciſcitur cõiugẽ:ſi eã
periculo liberaſſet: Cã ãt proſtituendæ extiterat ob
Nerridũ irã quarũ pulchritudini ſe mater prætulerat

Perfecto igitur a perſeo pollicito cũ fides promiſſa a
Cepheo eſſet præſtita & nuptiarũ cõiugaliũ epulis re
galibus principes intereſſẽt: Phineus Cephei frater:
cui Andromeda deſpõſata fuerat: cõtumeliá ſibi exi
ſtimãs grauiſſimã iniũctã: quod aduene cõſanguine-
us poſtpoſitus eſſet: ueſcentiũ animos pugna cõfudit.
Et cũ res miſerabilis dimicantiũ ageretur in regia: ac
multi ex utraq; parte animis qua caſus obſtuliſſet: ce
cidiſſẽt: nouiſſime perſeus Prætimẽs multitudiné ad
uerſariorũ iperauit: ut diſcederẽt ex cõſpectu ſui: ca-
putq; Gorgonis extulit. quo uiſo Phineus cũ auxiliã
tibus diriguit in ſaxũ. Nomina ãt eorũ ſũt Theſſalus
ãphix. Nileus. a cõtheus ãt Perſei miles dũ proſpicit
dimicãs per iprudentiã aſpectã Gorgonis ſpecié pro
ĩde i lapidé ceſſit. Ité aſtyages: Rhoethus idus. at
his. phorbas: ãphimedon Actorides. Phritus. Soly
medon. Abaris. Licetus: Helice. Phlegyaſq; Clytus.
Idas. Clymeneus. Protéor. Hypſeus. Lyncides. Ema
thion. Cromis. Proteus. Telames. Epites. Iapetides:
Pepalus. Licormas. Pelates. Corinthius. Abas. Mena
leus. Dorilas: Alcioneus. Clicius. Clanius. Echiõ. Agir
tes. Molpheus. Ethemon. Ité in lapides. Teſſalus. Am
phix. Lincides. Nileus. Eryx. Nouiſſime Phineus &
ipſe cum ſuis ſociis diriguit in ſaxum.

.P.OVIDII NASONIS METAMORPHOSEOS

LIBER QVINTVS.

Vmq; ea cepheum
medio daneius heros
Agmine commemorat:
fremitu regalia turbæ
Atria complentur.
nec coniugalia feſta
Qui canat: eſt clamor: ſed qui fera nunciet arma.
Inque repentinos conuiuia uerſa tumultus
Aſſimulare freto poſſis: quod ſæua quietum
Ventorum rabies motis exaſperat undis.
Primus in his Phineus belli temerarius auctor
Fraxineam quatiens æratæ cuſpidis haſtam
En ait en adſum præreptæ coniugis ultor.
Nec mihi te pennæ: nec falſum uerſus in aurum
Iuppiter eripiet. conanti mittere Cepheus
Quid facis exclamat? quæ te germane furentem
Mens agit in facinus? meritis ne hæc gratia tantis
Redditur? hac uitam ſeruatæ dote rependis?
Quam tibi non perſeus: uerum ſi quæris: ademit:
Sed graue Nereidum numen: ſed corniger Hãmon
Sed quæ uiſceribus ueniebat bellua ponti
Exaturanda meis. illo tibi tempore rapta eſt:

Quo peritura fuit: niſi ſi crudelis id ipſum
Exigis: ut pereat: luctuque leuabere noſtro.
Scilicet haud ſatis eſt: quod te ſpectante reuicta eſt?
Et nullam quod opem patruus: ſponſuſue tuliſti?
Inſuper a quoq̄ quod ſit ſeruata dolebis?
Præmiaq; eripies? quæ tibi ſi magna uidentur
Ex illis ſcopulis ubi erant affixa petiſſes.
Nunc ſine qui petiit: per quem non hæc orba ſenectus?
Ferre: quod & meritis & uoce eſt pactus: eumq;
Non tibi: ſed certe prælatum intellige morti.
Ille nihil contra: ſed & hunc: & Perſea uultu
Alterno ſpectans petat hunc ignorat: an illum.
Cunctatuſq; breui contortam uiribus haſtam
Quantas ira dabat ne quicquam in Perſea miſit.
Et ſtetit illa thoro. ſtratis tum denique Perſeus
Exiliit: teloque ferox inimica remiſſo
Pectora rupiſſet: niſi poſt altaria Phineus
Iſſet. & in dignum ſcelerato profuit ara.
Fronte tamen Rhoeti non irrita cuſpis adhæſit.
Qui poſtquam cecidit: ferrumq; ex oſſe reuulſum eſt:
Calcitrat: & poſitas aſpergit ſanguine menſas.
Tum uero indomitas ardeſcit uulgus in iras.
Telaque coniiciunt & ſunt qui Cephea dicunt
Cum genero debere mori: ſed limine tecti
Exierat Cepheus teſtatus iuſq; fidemque
Hoſpiciique deos ea ſe prohibente moueri.
Bellica Pallas adeſt: & protegit ægide fratrem.
Datque animos. erat indus Athis. quem flumine gange
Edita Lemniate uitreis peperiſſe ſub undis
Creditur: egregius forma: quam diuite cultu
Augebat bis adhuc octonis integer annis
Indutus tyriam chlamidem: quam limbus obibat
Aureus. ornabant aurata monilia collum
Et madidos myrrha curuum crinale capillos.
Ille quidem iaculo quamuis diſtantia miſſo
Figere doctus erat: ſed tendere doctior arcus.
Tum quoque lenta manu flectentem cornua Perſeus
Stipite: qui media poſitus fumabat in ara:
Perculit: & fractis confudit in oſſibus ora.
Hunc ubi fœdatos iactantem ſanguine uultus
Aſſyrius uidit lycabas iunctiſſimus illi
Et comes: & ueri non diſſimulator amoris:
Poſtquam exhalantem ſub acerbo uulnere uitam
Deplorauit athin: quos ille tetenderat arcus
Arripit: & mecum tibi ſint certamina dixit.
Nec longum pueri fato lætabere: quo plus
Inuidiæ q̄ laudis habes. hæc omnia nondum
Dixerat: emicuit neruo penetrabile telum.
Vitatumque tamen ſinuoſa ueſte pependit.
Vertit in hunc harpen ſpectantem cæde meduſæ
Acriſioniades. adigitq; in pectus. at ille
Iam moriens oculis ſub nocte natantibus atra
Circumſpexit athin: ſeque acclinauit ad illum.

Et tulit ad manes iunctæ ſolatia mortis.
Ecce ſuenites genitus Methione Phorbaſ:
Et libys amphimedon auidi committere pugnam:
Sanguine quo late tellus madefacta tepebbat.
Condiderant lapſi:ſurgentibus obſtitit enſis
Alterius coſtis iugulo phorbantis adactus.
At non actoriden Erithum:cui lata bipennis
Telum erat admoto perſeus petit enſe:ſed altis
Extantem ſignis:multæque in pondere maſſæ
Ingentem manibus tollit cratera duabus:
Infligitque uiro:rutilum uomit ille cruorem.
Et reſupinus humum moribundo uertice pulſat.
Inde Semiramio Polidæmona ſanguine cretum
Caucaſeumque Abarim:Sperchesiademq; Lycetum
Intonſumq; comas Elicen:Phlegyamq;:Clytũque:
Sternit.& extructos morientum calcat aceruos.
Nec Phineus auſus concurrere cominus hoſti
Intorquet iaculum:quod detulit error in idam
Expertem fruſtra belli:& neutra arma ſecutum.
Ille tuens oculis immitem phinea toruis
Quando quidem in partes ait abſtrahor : accipe phineu
Quem feciſti hoſtem:penſaque hoc uulnere uulnus:
Iamque remiſſurus tractum de corpore telum
Sanguine defectos cecidit collapſus in artus.
Hic quoque Cephenum poſt regem primus Odites
Enſe iacet clymeni.Protenora percutit Hypſeus
Hypſea Lyncides.fuit & grandæuus in illis
Emathion æqui cultor:timiduſque deorum:
Qui quoniam prohibent anni bellare.loquendo
Pugnat:& inceſſit:ſcelerataque deuouet arma.
Huic Cromis amplexo tremulis altaria palmis
Decutit enſe caput:quod protinus incidit aræ:
Atque ibi ſemianimis uerba execrantia lingua
Edidit & medios animam expirauit in ignes
Hic gemini fratres Proteaſque:& cæſtibus Hammon
Inuicti:uinci ſi poſſent ceſtibus enſes:
Pineia cecidere manu:Cæreriſque ſacerdes
Alphitus albenti uelatus tempora uitta·
Tu quoque iapetide non hos adhibendus ad uſus:
Sed qui pacis opus citharam cum uoce moueres:
Iuſſus eras celebrare dapes feſtumque canendo:
Quem procul aſtantem:plectrumque ibelle tenentem
Petalus irridens ſtygiis cane cætera dixit
Manibus:& leuo mucronem tempore fixit.
Concidit:& digitis morientibus ille retentat
Fila lyræ:caſuque fuit miſerabile carmen.
Nec ſinit hunc impune ferus cecidiſſe Lycormas.
Raptaque de dextro rubuſta repagula poſte
Oſſibus illiſit medie ceruicis at ille
Procubuit terræ mactati more iuueni.
Demere tentabat leui quoque robora poſtis
Cinypheus Pelates:tentanti dextera fixa eſt
Cuſpide Marmaride Coriti.lignoque cohæſit.

Hærenti latus hauſit Abas. nec corruit ille:
Sed retinente manu moriens de poſte pependit.
Sternitur & Menaleus perſeia caſtra ſecutus:
Et Naſamoniaci Dorilas ditiſſimus agri
Diues agri Dorilas: quo non poſſederat alter
Latius aut totidem tollebat farris aceruos.
Huius in obliquo miſſum ſtetit inguine ferrum:
Lethifer ille locus: quem poſtquam uulneris auctor
Singultantem animam: & uerſantem lumina uidit
Bracteus Alcioneus: hoc quod premis inquit habeto
De tot agris terræ. corpuſq; exangue reliquit.
Torquet in hunc haſtam calido de uulnere raptam
Vltor Abantiades: media quæ nare recepta
Ceruice exacta eſt: in parteſq; eminet ambas:
Dumq; manum fortuna iuuat: Cliciumq; Danumque
Matre ſatos una diuerſo uulnere fudit:
Nam Clicii per utrunq; graui librata lacerto
Fraxinus acta femur. iaculum Danus ore momordit.
Occidit & Celedon: Mindeſius occidit Aſtretus:
Matre palæſtina & dubio genitore creatus.
Echionq; ſagax quondam uentura uidere:
Nunc aue deceptus falſa: regiſque Thoactes
Armiger & cæſo genitore infamis Agirtes:
Plus tamen exhauſto ſupereſt namque omnibus unum
Opprimere eſt animus. coniurata undique pugnant
Agmina pro cauſa meritum inpugnante fidemq;.
Hac pro parte ſocer fruſtra pius: & noua coniūx
Cum genitrice fauent: ululatuque atria complent
Sed ſonus armorum ſuperat: gemituſq; cadentum:
Pollutoſque ſimul multo bellona penates
Sanguine perfundit: renouatque prælia miſcet:
Circumeunt unum Phineus: & mille ſecuti
Phinea: tela uolant hyberna grandine plura.
Præter utrunque latus: præterque & lumen: & aures.
Applicat hic humeros ad magnæ ſaxa columnæ:
Tutaque terga gerens: aduerſaque in agmina uerſus
Suſtinet inſtanteſ. inſtabat parte ſiniſtra
Chaonius Molpheus: dextra Nabatheus Ethemon.
Tigris ut auditis diuerſa ualle duorum
Extimulata fame mugitibus armentorum
Neſcit utro potius ruat: & ruere ardet utroque:
Sic dubius Perſeus dextra: læua ne feratur
Molphea traiecti ſummouit uulnere cruris.
Contemptuſq; fuga eſt: neque enim dat tempus Ethemō
Sed furit: & cupiens alto dare uulnera collo
Non circumſpectis exactum uiribus enſem
Fregit. & extrema percuſſæ parte columnæ
Lamina diſſiluit: dominique in gutture fixa eſt.
Non tamen ad læthum cauſas ſatis illa ualentes
Plaga dedit: trepidum Perſeus: & inertia fruſtra
Brachia tendentem Cillenide confodit harpe.
Verum ubi uirtutem turbæ ſuccumbere uidit:
Auxilium Perſeus: quoniam ſic cogitis ipſi:

Dixit:ab hoſte petam.uultus auertite ueſtros
Si quis amicus adeſt.ut gorgonis extulit ora.
Quare alium:tua quem moueant miracula dixit
Theſſalus:utque manu iaculum lætale parabat
Mittere:in hoc hæſit ſignum de marmore geſtu.
Proximus huic Amphix animi pleniſſima magni
Pectora Lyncidæ gladio petit:inque petendo
Dextera diriguit:nec citra mota nec ultra eſt.
At Nileus:qui ſe genitum ſeptemplice nilo
Ementitus erat:clipeo quoque flumina ſeptem
Argento partim:partim celauerat auro:
Aſpice ait perſeu noſtræ primordia gentis.
Magna feres tacitas ſolatia mortis ad umbras
A tanto cecidiſſe uiro.pars ultima uocis
In medio ſuppreſſa ſono eſt:adapertaque uelle
Ora loqui credas.nec ſunt ea peruia uerbis:
Increpat hos:uicioque animi non uiribus inquit
Gorgoneis torpetis Eryx:incurrite mecum:
Et proſternite habui iuuenem magica arma mouentem
Incurſurus erat:tenuit ueſtigia tellus.
Immotuſque ſilet:armataque manſit imago.
Hi tamen ex merito pœnas ſubiere:ſed unus
Miles erat Perſei:pro quo dum pugnat Acontheus
Gorgone conſpecta ſaxo concreuit oborto.
Quem ratus Aſtyages etiam nunc uiuere longo
Enſe ferit:ſonuit tinnitibus enſis acutis.
Dum ſtupet Aſtyages:naturam traxit eandem:
Marmoreoque manet uultus mirantis in ore.
Nomina longa mora eſt media de plebe uirorum
Dicere:bis centum reſtabant corpora pugnæ.
Gorgone bis centum riguerunt corpora uiſa.
Pœnitet iniuſti tunc denique Phinea belli:
Sed quid agat?ſimulacra uidet diuerſa figuris.
Agnoſcitque ſuos:et nomine quemque uocatum
Poſcit opem:credenſque Parum ſibi proxima tangit
Corpora marmor erant.auertitur:atque ita ſupplex
Confeſſaſque manus obliquaque brachia tendens:
Vincis ait Perſeu:remoue tua monſtra:tuæque
Saxificos uultus quæcunque ea tolle Meduſæ
Tolle precor:non nos odium regnique cupido
Compulit ad bellum:pro coniuge mouimus arma.
Cauſa fuit melior meritis tua:tempora noſtra:
Non ceſſiſſe piget:nil o fortiſſime preter
Hanc animam concede mihi.tua cetera ſunto.
Talia dicenti:neque eum quem uoce rogabat
Reſpicere audenti:quod ait timidiſſime Phineu
Et poſſum tribuiſſe:& magnum eſt munus inerti:
Pone metum:tribuam.nullo uiolabere ferro.
Quin etiam manſura dabo monumenta per æuum
Inque domo ſoceri ſemper ſpectabere noſtri:
Vt mea ſe ſponſi ſoletur imagine coniunx.
Dixit:& in partem Phorcinida tranſtulit illam:
Ad quam ſe trepido Phineus obuerterat ore.

Tunc quoque conanti ſua flectere lumina ceruix
Diriguit:ſaxoque oculorum induruit humor.
Sed tamen oſ timidum:uultuſque in marmore ſupplex:
Summiſſæque manus:facieſque obnoxia manſit.

Fabula Secunda.

Polydectes rex inſulæ Seriphi ad quá Perſeus cū Dane matre icluſus arca peruenerat:cupiés allegare arbitriū ut matre eiuſ libere potiretur:ad Gorgōiſ meduſæ reſecandū caput eū miſit:quod ille Minerua uolé te ad polydecté pertulit inficiátique laborem operis oſtendit.ac prius ille diriguit:q̄ ſe ulciſceretur.

Victor abantiades patrios cum coniuge muros
Intrat:& immeriti uindex ultorque parentis
Aggreditur Prœtum.nam fratre per arma fugato
Acriſioneas Prœtus poſſederat arces.
Sed nec ope armorum:nec quam male ceperat arce
Torua colubriferi ſuperauit lumina monſtri
Te tamen o parue rector Polydecte Seriphi:
Nec iuuenis uirtus per tot ſpectata labores:
Nec mala mollierant:ſed in exorabile durus
Exerces odium nec iniqua finis in ira eſt:
Detractas etiam laudem:fictamque Meduſæ
Arguis eſſe necem:dabimus tibi Pignora ueri:
Parcite luminibus perſeus ait:oraque regis
Ore Meduſæo ſilicem ſine ſanguine fecit.

Fabula Tertia.

Muſe cū parnaſſum monté petiſſent.aduerſis tépeſtatibus inuitatæ a Pironeo qui Daulida phocidis urbē incolebat:tecta ſubierunt.qui pulchritudine captus uirginū cū regiá claudi imperaſſet ad uim inferédá: Ne cupiditaté eius experiréturːin uolucres conuerſe ſunt.quas ille dumper ardua montium perſequitur prolapſuſ altitudine ſcopulorum præcipitatus eſt.ita ut toto corpore eliderétur:uitamque finiret.

Hactenus aurigenæ comitem Tritonia fratri
Se dedit: inde caua circūdata nube Seriphon
Deſerit adextra Cypro Gyaroque relictis.
Quaque ſuper pontum uia uiſa bræuiſſima Thebas
Virgineumque helicona petit:quo monte potita
Conſtitit:& doctas ſic'eſt affata ſorores.
Fama noui fontis noſtras peruenit ad aures:
Dura Meduſæi quem præpetis ungula rupit.
Is mihi cauſa uiæ.uolui mirabile factum
Cernere:uidi ipſum materno ſanguine naſci.
Excipit Vranie.quæcunque eſt cauſa uidendi
Has tibi diua domos animo gratiſſima noſtro:
Vera tamen fama eſt:& pegaſus huius origo
Fontis.& ad latices deduxit pallada ſacros.
Quæ mirata diu factas pedis ictibus undas
Siluarum lucos circumſpicit antiquarum
Antraque:& innumeris diſtinctas floribus herbas:
Feliceſque uocat pariter ſtudiique locique
Meonidas: quam ſic affata eſt una ſororum:

O niſi te uirtus opera ad maiora tuliſſet:
In partem uentura chori Tritonia noſtri:
Vera refers meritoque probas artemque locumque
Et gratam ſortem:tutæ modo ſimus:habemus.
Sed:uetitum eſt adeo ſceleri nihil:omnia terrent
Virgineas mentes:diruſque ante ora Pyreneus
Vertitur:& nondum me tota mente recepi.
Daulia thraicio phoceaque milite rura
Ceperat ille ferox:iniuſtaque regna tenebat.
Templa petebamus parnaſia:uidit euntes:
Noſtraque fallaci ueneratus numina uultu
Meonides:cognorat enim:conſiſtite dixit:
Ne dubitate precor:tecto graue ſydus & imbrem
Imber erat:uitate meo ſubiere minores
Sæpe caſas ſuperi.dictis & tempore motæ
Annuimuſque uiro:primaſque intrauimus ædes:
Deſierant imbres.uictoque aquilonibus auſtro
Fuſca repugnato fugiebant nubila cœlo:
Impetus ire fuit.claudit ſua tecta Pyreneus:
Vimque parat:quam nos ſumptis effugimus alis:
Ipſe ſecuturo ſimilis ſtetit arduus arce.
Quaque uia eſt uobis erit & mihi dixit eadem.
Seque iacit uecors e ſummo culmine turris:
Et cadit in uultus:diſcuſſiſque oſſibus oris
Tundit humum moriens ſcelerato ſanguine tinctam.

Fabula Quarta.

Venus indignata quod & diana & Proſerpina Cereris filia numē ſuū coniugiaq; aſpernarentur: Ditē qui territus uiribus Typhonis mouentis ætnā:cui ſubiectuſ a diis erat.cum ab inferis emerſiſſet: impulit in amorē:uti Proſerpinam circa ætnam flores legentē cū Minerua atq; Diana raperet qua capta cū properanter curru fugeret:a Cyane nympha quam dilexerat Anapis Amnis:intercedente tardatus eſt. At ille incenſus ira propter morā intercedentis relicto ſceptro iter ſtagna diſcuſſit ūdam:præcepſq; mari merſus Cyanem quæ currui obſtiterat.i liquorē ſui nominis uertit. cuius lacus contiguus Arethuſæ uidetur.

Muſa loquebatur:pennæ ſonuere per auras:
Voxque ſalutantū ramis ueniebat ab altis.
Suſpicit & linguæ quærit tam certa loquentes
Vnde ſonent:hominemq; putat ioue nata locutū.
Ales erat:numeroq; nouem ſua fata querentes
Inſtituerant ramis imitantes omnia picæ
Miranti ſic orſa deæ dea nuper & iſtæ
Auxerunt uolucrum uictæ certamine turbam.
Pireus has genuit pellæis diues in aruis.
Pæonis Anippe mater fuit.illa potentem
Lucinam nouies nouies paritura uocauit.
Intumuit numero ſtolidarū turba ſororū
Perq; tot Aemonias & per tot Achaidas urbes
Huc uenit:& tali cōmittit prælia uoce.
Deſinite in doctū uana dulcedine uulgus

Fallere:nobiſcum ſi qua eſt fiducia uobis
Theſpiades certate deæ:nec uoce nec arte
Vincemur:totidemque ſumus:uel cedite uictæ
Fonte Meduſæo & Hyantea Aganippe:
Vel nos Aemathiis ad pæonas uſque niuoſos
Cedemus ſiluis:dirimant certamina nymphæ
Turpe quidem cõtendere erat:ſed cedere niſum
Turpius.electæ iurant per flumina nymphæ.
Factaque deuiuo preſſere ſedilia ſaxo.
Tunc ſine ſorte prior:quæ ſe certare profeſſa eſt
Bella canit ſuperum:falſoque in honore gigantes
Ponit:& extenuat magnorum facta deorum:
Emiſſumque ima de ſede Thiphoea terræ
Cælitibus feciſſe metum:cunctoſque dediſſe
Terga fugæ:donec feſſos ægiptia tellus
Ceperit & ſeptem diſcretus in hoſtia nilus:
Huc quoque torrigenam ueniſſe Typhoea narrat.
Et ſe mentitis ſuperos celaſſe figuris:
Duxque gregis dixit ſit iuppiter:unde recuruis
Hunc quoque formatus libys eſt cum cornibus Hãmon
Delius in coruo:proles Semeleia capro:
Fele ſoror phoebi:niuea ſaturnia uacca:
Piſce uenus latuit:Cyllenius Ibidis alis.
Hactanus ad citharam uocalia nouerat ora:
Poſcimur Aonides:ſed forſitan ocia non ſunt.
Nec noſtris præbere uacat tib cantibus aures.
Ne dubita.ueſtrumque mihi refer ordine carmen
Pallas ait.nemoriſque leui conſedit in umbra.
Muſa refet dedimus ſumma certaminis uni.
Surgit:& immenſos hedera collecta capillos
Calliope querula prætemptat pollice cordas.
Atque hæc percuſſis ſubiungit carmina neruis.
Prima Ceres unco glebam dimouit aratro.
Prima dedit fruges alimentaque mitia terris:
Prima dedit leges.Cereris ſunt omnia munus.
Illa canenda mihi eſt utinam modo dicere poſſem
Carmina digna dea.certe eſt dea carmine digna:
Vaſta giganteis iniecta eſt inſula membris
Trinacris:& magnis ſubiectum molibus urget
Aethereas auſum ſperare typhoea ſedes
Nititur ille quidem:temptat reſurgere ſæpe:
Dextra ſed auſonio manus eſt ſubiecta Peloro:
Leua pachynne tibi:lilybæo crura premuntur.
Degrauat ætna caput:ſub qua reſupinus harenas
Eiectat.flammamque fero uomit ore Typhoeus
Sæpe remoliri luctatur pondera terræ:
Oppidaque & magnos deuoluere corpora montes.
Inde tremit tellus.& rex pauet ipſe ſilentum:
Ne pateat latoque ſolum retegatur hiatu:
Immiſſuſque dies trepidantes terreat umbras
Hanc metuens cladem tenebroſa ſede tyrannus
Exierat:curruque atxorum uectus equorum
Ambibat ſiculæ cautus fundamina terræ.

Biblioteka Główna w Poznaniu Uniw. im. A. Mickiewicza

Poſtquam exploratum ſatis eſt loca nulla labare:
Depoſitoque metu uidet hunc Erycina uagantem
Monte ſuo reſidens: natumque amplexa uolucrem
Arma manuſque meæ mea nate potentia dixit:
Illa quibus ſuperas omnes cape tæla cupido:
Inque dei pectus celeres molire ſagittas.
Cui triplicis ceſſit fortuna nouiſſima regni:
Tu ſuperos ipſumque iouem: tu numina ponti
Victa domas: ipſumque regit qui numina terræ
Tartara quid ceſſant? cur non matriſque tuumque
Imperium profers? agitur pars tertia mundi.
Et tamen in cælo quoque iam patientia noſtra eſt.
Spernimur: ac mecum uires minuuntur amoris.
Pallada nonne uides iaculatricemque Dianam
Abſceſſiſſe mihi? Cereris quoque filia uirgo
Si patiemur erit: nam ſpes affectat eaſdem.
At tu pro ſocio ſi qua eſt ea gratia regno:
Iunge deam patruo dixit Venus. ille pharetram
Soluit & arbitrio matris de mille ſagittis
Vnam ſe poſuit: ſed qua nec acutior ulla:
Nec minus incerta eſt: nec quæ magis audiat arcum
Oppoſitoque genu curuauit flexile cornu:
Inque cor hamata percuſſit harundine ditem.
Haud procul ætneis lacus eſt a mœnibus altus
Nomine Perguſa: non illo plura Cayſter
Carmina cygnorum labentibus audit in undis.
Silua coronat aquas cingens latus omne: ſuiſque
Frondibus ut uelo Phœbeos ſummouet ignes.
Frigora dant rami: uarios humus humida flores
Perpetuum uer eſt: quo dum proſerpina luco
Ludit: & aut uiolas aut candida lilia carpit:
Dumque puellari ſtudio calatoſque ſinumque
Implet: & æquales certat ſuperare legendo.
Pene ſimul uiſa: dilectaque raptaque diti:
Vſque adeo eſt properatus amor: dea territa mœſto
Et matrem & comites: ſed matrem ſæpius ore
Clamat: & ut ſumma ueſtem laniarat ab ora
Collecti flores tunicis cecidere remiſſis.
Tantaque ſimplicitas puerilibus affuit annis:
Hæc quoque uirgineum mouit iactura dolorem.
Raptor agit currus & nomine quenque uocando
Exhortatur equos: quorum per colla iubaſque
Excutit obſcura tinctas ferrugine habenas:
Perque lacus altos & olentia ſulphure fertur
Stagna palicorum rupta feruentia terra
Et qua bacchiade bimari gens orta corintho
Inter inæquales poſuerunt mœnia portus.
Eſt medium Cyanes & Piſææ Arethuſæ.
Quod coit anguſtis incluſum cornibus æquor.
Hic fuit: a cuius ſtagnum quoque nomine dictum eſt
Inter ſicelidas Cyane celeberrima nymphas:
Gurgite quæ medio ſumma tenus extitit aluo:
Agnouitque deá: nec longius ibitis inquit.

Non potes inuitæ Cereris gener eſſe.roganda:
Non rapiéda fuit:quod ſi componere magnis
Parua mihi fas eſt.& me dilexit anapis:
Exorta tamen:nec ut hæc exterrita nupſi:
Dixit & in partes diuerſa brachia tendens
Obſtitit.haud ultra tenuit ſaturnius iram:
Terribileſque hortatus equos in gurgitis ima
Contortum ualido ſceptrum regale lacerto
Condidit:ita uiam tellus in tartara fecit:
Et pronos currus medio cratere recepit:
At Cyane raptamque deam contemptaque fontis
Iura ſui mœrens inconſolabile uulnus
Mente gerit tacita:lachrymiſque abſumitur omnis.
Et quarum fuerat magnum modo numen in illas
Extenuatur aquas.molliri membra uideres:
Oſſa pati flexus:ungues poſuiſſe rigorem.
Primaque de tota tenuiſſima quæque liqueſcunt:
Cerulei crines digitique & crura pedeſque:
Nam breuis in gelidas membris exilibus undas
Tranſitus eſt poſt hæc humeri tergumque latuſque
Pectoraque in tenues abeunt euanida riuos.
Denique pro uiuo uitiatas ſanguine uenas
Lympha ſubit.reſtatque nihil quod prendere poſſis.

Fabula Qninta.

Ceres cũ orbe terrarũ peragraſſet requirens filiam Proſerpiná æſtu torrida ad caſam cuiuſdam anus nomine Miſmes deuenit:petitq; ab ea ut ſibi aquá ad colluendum ieiuniũ porrigeret. Quæ cũ polentatá potionem ei dediſſet:& illa auidius biberet puer quidã ex eiuſdé caſæ nomine Steles procacius é proſecutus prædicans auiditatem eius in bibendo.cuius dea audacia pueri offenſa in malis partem potionis in eũ effudit:fecitque ut in Stellionem conuerteretur:qui potionem ſparſam polenta oſtenderet.

Interea pauidæ nequicquam filia matri
Omnibus eſt terris:omni quæſita profundo.
Illam non udis ueniens aurora capillis:
Ceſſantem uidit:non heſperus:illa duabus
Flammiferas pinus manibus ſuccendit ab ætna:
Perque pruinoſas tulit irrequieta tenebras.
Rurſus ubi alma dies hebetarat ſydera:natam
Solis ab occaſu:ſolis quærebat ad ortus.
Feſſa labore ſitim conceperat.oraque nulli
Colluerant fontes:contectam ſtramine uidit
Forte caſam paruaſque fores pulſauit at inde
Prodit anus.diuamq; uidet:lymphamque roganti
Dulce dedit teſta quod coxerat ante polenta.
Dum bibit illa datum:duri puer oris & audax
Conſtitit ante deam:riſit:auidamque uocauit.
Offenſa eſt:neque adhuc epota parte loquentem
Cum liquido mixta perfudit diua polenta.
Combibit os maculas:& quæ modo brachia geſſit
Crura gerit:cauda eſt mutatis addita membris.

Inque breuem formam.ne ſit uis magna nocendi:
Contrahitur:paruaque minor menſura lacerta eſt.
Mirantem flentemque & tangere monſtra pauentem
Fugit anum:latebraſque petit:aptumque colori
Nomen habet uariis ſtellatus corpora guttis:

Fabula Sexta.

Cũ Arethuſa nympha Siciliæ fõtis qui humo preſſus ab Elide fluit:idicauiſſet Cereri a Dite raptã Proſerpinã & illa ab Ioue ĩpetraſſet ſi fratris nuptiis cõtẽta nõ eẽt ea lege ab ĩferis duceret eã:ſi nihil guſtaſſet. Quã ob cauſã cũ iudiciũ fieret:Aſcalaphus hoſpes Acherõtis filius ad iudiciũ prius deſcẽdit:docuitq; eã mali punici granũ guſtaſſe. Quãobrẽ in auẽ bubonẽ abominãdi ominis cõuerſus eſt. Iuppiter autẽ ex æquo Cererię; fratrię; tribuit:ut partem ãni Proſerpina apud uirum partem autem apud matrem ageret.

Quas dea per terras:& quas errauerit undas
Dicere longa mora eſt.quærenti defuit orbis.
Sicaniam repetit.dumque omnia luſtrat eundo
Venit & ad Cyanen.ea ni mutata fuiſſet.
Omnia narraſſet.ſed & os & lingua uolenti
Dicere non aderant:nec qua loqueretur habebat:
Signa tamen manifeſta dedit:notamque parenti
Illo forte loco delapſam in gurgite ſacro
Perſephone zonam ſummis oſtendit in undis.
Quam ſimul agnouit tanquam tum denique raptam
Sciſſet:inornatos laniauit diua capillos:
Et repetita ſuis percuſſit pectora palmis.
Neſcit adhuc ubi ſit:terras tamen increpat omnis:
Ingrataſque uocat:nec frugum munere dignas
Trinacriam ante alias:in qua ueſtigia damni
Repperit.ergo illic ſæua uertentia glebas
Fregit aratra manu:parilique irata colonos
Ruricolaſque boues lœto dedit:aruaque iuſſit
Fallere depoſitum:uiciataque ſæmina fecit.
Fertilitas terræ latum uulgata per orbem
Sparſa iacet.primis ſegetes moriuntur in herbis
Et modo ſol nimius:nimius modo corripit imber
Syderaque:& uenti nocent:auideque uolucres
Semina iacta legunt:lolium tribulique fatigant
Triticias meſſes:& inexpugnabile gramen.
Tum caput heleis alpheias extulit undis.
Roranteſque comas a fronte remouit ad aures.
Atque ait o toto quæſitæ uirginis orbe
Et frugum genitrix immenſos ſiſte labores.
Neue tibi fidæ uiolenta iraſcere terræ.
Terra nihil meruit:patuitque inuita rapinæ:
Nec ſum pro patria ſupplex:huc ſoſpita ueni
Piſa mihi patria eſt & ab Helide ducimus ortus:
Sicaniam peregrina colo.ſed gratior omni
Hæc mihi terra ſolo eſt:hos nunc Arethuſa penates
Hanc habeo ſedem:quã tu mitiſſima ſerua.
Mota loco cur ſim tanti que per æquoris undas

Quintus

Aduehor Ortygiam:ueniet narratibus hora
Tempeſtiua meis:cum tu curaque leuata
Et uultus melioris eris:mihi peruia tellus
Præbet iter:ſubterque imas ablata cauernas
Hic caput attollo:deſuetaque ſydera cerno.
Ergo dum ſtygio ſub terris gurgite labor:
Viſa tua eſt oculis illic proſerpina noſtris.
Illa quidem triſtis:neque adhuc interrita uultu:
Sed regina tamen:ſed opaci maxima mundi.
Sed tamen inferni pollens matrona tyranni.
Mater ad auditas ſtupuit ceu ſaxea uoces:
Attonitæque diu ſimilis fuit.utque dolore
Pulſa graui grauis eſt amentia:curribus auras
Exit in æthereas:ibi toto nubila uultu
Ante iouem ſparſis ſtetit inuidioſa capillis.
Proque meo ueni ſupplex tibi iuppiter inquit
Sanguine proque tuo.ſi nulla eſt gratia matris
Nata patrem moueat. neu ſit tibi cura precamur
Vilior illius quod noſtro eſt edita partu:
En queſita diu tandem mihi nata reperta eſt.
Si reperire uocas amittere certius:aut ſi
Scire ubi ſit reperire uocas:quod rapta feremus:
Dummodo reddat eam:neque enim prædone marito
Filia digna tua eſt:ſi iam mea filia non eſt.
Iuppiter excepit.commune eſt pignus onuſque
Nata mihi tecum.ſed ſi modo nomina rebus
Addere uera placet:non hoc iniuria factum:
Verum amor eſt:neque erit nobis gener ille pudori:
Tu modo diua uelis ut deſint cætera:quantum eſt
Eſſe iouis fratrem:quid quod non cætera deſunt:
Nec ſedit niſi ſorte mihi:ſed tanta cupido
Si tibi diſſidii eſt:repetet Proſerpina cœlum.
Lege tamen certa:ſi nullos:contigit illic
Ore ciboſ:nam ſic parcarum fœdere cautum eſt.
Dixerat.at cereri certum eſt educere natam.
Non ita fata ſinunt:quoniam ieiunia uirgo
Soluerat & cultis dum ſimplex errat in hortis
Puniceum curua decerpſerat arbore pomum.
Sumptaque pallenti ſeptem de cortice grana
Preſerat ore ſuo:ſoluſque ex omnibus illud
Aſcalaphus uidit: quem quondam dicitur Orphne
Inter auernales haud ignotiſſima nymphas
Ex Acheronte ſuo furuis peperiſſe ſub antris.
Vidit:& indicio reditum crudelis ademit.
Ingemuit regina herebi:teſtemque prophanum
Fecit auem:ſparſumque caput flegethontide lympha
In roſtrum & plumas & grandia lumina uertit:
Ille ſibi ablatus fuluis amicitur in alis
Inque caput creſcit:longoſque reflectitur ungues
Vixque mouet natas per inertia brachia pennas.
Fœdaque fit uolucris uenturi nuncia luctus
Ignauus bubo dirum mortalibus omen.

Fabula Septima.

Sirenes Acheloi & Melpomenes Muſe filiæ cũ Proſerpinã raptam requirerent: neq; eam ullo modo poſſent inuenire: a deis nouiſſime impetrauiſſent ut uerſæ in uolucres non tantũ in terram ſed etiam in mare reqſitam conſequi poſſent: nouiſſime deuenerunt ad petram maris: quæ imminebat proxima pelago. Harũ ita fatum fuit. quam diu earum uox audita non eſſet mortalibus: manerent incolumes Forte Vlyſſes monitu Circes præteruectus ẽ. tum ſe præcipitauerunt.

Hic tamen indicio pœnam linguaque uideri
Commeruiſſe poteſt. uobis Acheloides undæ
Pluma pedeſque auium: cum uirginis ora geratis:
An quia cum legeret flores Proſerpina uernos:
In comitum numero mixtæ ſirenes eratis:
Quam poſtquam toto fruſtra quæſiſtis in orbe:
Protinus: ut ueſtram ſentirent æquora curam
Poſſe ſuper fluctus alarum inſiſtere remis
Optaſtis: facileſque deos habuiſtis: & artus
Vidiſtis ueſtros ſubitis flaueſcere pennis.
Nec tamen ille canor mulcendas natus ad aures:
Tantaque dos oris linguæ deperderet uſum:
Virginei uultus & uox humana remanſit.

Fabula Octaua.

Iuppiter diuiſit annum: ut Proſerpina partim apud uirũ partim apud matrẽ moraretur. ergo Ceres exigit ab Arethuſa: ut ſibi originẽ ſuã exponat. Arethuſa Achaidũ nympharũ formoſiſſima cũ ab Alpheo amne perſequeretur: cuperetque perſequentis impetũ effugere: inuocauit Dianã: cuius comes & Aemula ſtudii fuerat: ut laboranti inferret auxiliũ obiectaque ea numini ne in conſpectũ cupiẽtis poſſet uenire: tellure rupta in inſulã Aetnã admiſit per obſcurũ iter: & in fõtẽ cognominis ſui Ortygium uerſam ad ſuperos euocauit. cuius liquore Alpheus amnis infunditur.

At medius fratriſque ſui mœſtæque ſororis
Iuppiter ex æquo uoluentem diuidit annum.
Nunc dea regnorum numen commune duorum
Cum matre eſt totidem. totidem cum coniuge menſeſ.
Vertitur extemplo facies & mentis & oris.
Nam modo quæ poterat diti quoque mœſta uideri
Læta deæ frons eſt. ut ſol qui tectus aquoſis
Nubibus ante fuit: uictis e nubibus exit.
Exigit alma Ceres nata ſecura recepta
Quæ tibi cauſa fugæ. cur ſis Arethuſa ſacer fons
Conticuere undæ: quarum dea ſuſtulit alto
Fonte caput: uirideſque manu ſiccata capillos
Fluminis Alphei ueteres narrauit amores.
Pars ego nympharum quæ ſunt in Achaide dixit
Vna fui: nec me ſtudioſius altera ſaltus
Legit. nec poſuit ſtudioſius altera caſſes
Sed quamuis formæ nunquam mihi fama petita eſt:
Quamuis fortis eram: formoſe nomen habebam:

Nec mea me facies nimium laudata iuuabat.
Quaque aliæ gaudere ſolent ego ruſtica dote
Corporis erubui:crimenque placere putaui.
Laſſa reuertebar:memini:ſtymphalide ſilua.
Aeſtus erat:magnuſque labor geminauerat æſtum
Inuenio ſine uortice aquas:ſine murmure euntes
Perſpicuas ad humum:per quas numerabilis alte
Calculus omnis erat:quas tu uix ire putares.
Cana ſalicta dabant nutritaque populus unda
Sponte ſua natas ripis decliuibus umbras.
Acceſſi:primumque pedis ueſtigia tinxi:
Poplite deinde tenus:neque eo contenta recingor:
Molliaque impono ſalici uelamina curuæ.
Nudaque mergor aquis:quas dum ferioque trahoque
Mille modis labens:excuſſaque brachia iacto:
Neſcio quod medio ſenſi ſub gurgite murmur.
Territaque inſiſto proprioris margine fontis.
Quo properas Arethuſa ſuis alpheus ab undis
Quo properas iterum rauco mihi dixerat ore.
Sicut eram fugio ſine ueſtibus:altera ueſtes
Ripa meas habuit:tanto magis inſtat:& ardet.
Et quia nuda fui:ſum uiſa paratior illi.
Sic ego currebam:ſic me ferus ille premebat:
Vt fugere accipitrem penna trepidante columbæ:
Vt ſolet accipiter trepidas urgere columbas.
Vſque ſub Orchomenon Sophidaque Cyllenenque
Mænalioſque ſinus:gelidumque Erimanthon:& Elim
Currere ſuſtinui:nec me uelocior ille:
Sed tollerare diu curſus ego uiribus impar
Non poteram:longi patiens erat ille laboris.
Per tamen & campos & opertos arbore montes
Saxa quoque & rupes & qua uia nulla cucurri:
Sol erat a tergo uidi præcedere longam
Ante pedes umbram niſi ſi timor illa uidebat:
Sed certe ſonituque pedum terrebar:& ingens
Crinales uitta afflebat anhelitus oris:
Feſſa labore fugæ fer opem deprendimur inquam
Armigeræ diana tuæ:cui ſæpe dediſti
Ferre tuos arcus:incluſaque tæla pharetra.
Mota dea eſt ſparſiſque ferens e nubibus unam
Me ſuper iniecit:luſtrat caligine tectam
Amnis:& ignarus circum caua nubila quærit.
Biſque locum:quo me dea texerat:inſcius ambit:
Et bis io arethuſa io arethuſa uocauit.
Quid mihi tunc animi miſeræ fuit:an ne quod agne
Si qua lupos audit circum ſtabula alta frementes:
Aut lepori:qui uepre latens hoſtilia cernit
Ora canum:nullos audet dare corpore motus.
Non tamen abſcedit neque enim ueſtigia cernit
Longius ulla pedum:ſeruat nubemque locumque
Occupat obſeſſos ſudor mihi frigidus artus
Cæruleæque cadunt toto de corpore guttæ.
Quaque pedem moui.manat locus:eque capillis

Liber

Res cadit:& citius q̃ nunc tibi fata renarro:
In latices mutor:ſed enim cognoſcit amatas
Amnis aquas.poſitoque uiri quod ſumpſerat ore
Vertitur in proprias ut ſe mihi miſceat undas.
Delia rupit humum:cæciſque ego merſa cauernis
Aduehor Ortygiam:quæ me cognomine diuæ
Grata mihi ſuperas eduxit prima ſub auras

Fabula Nona.

Triptholemus a Cerere fruges diuidẽdas accepit per terras currũq; draconibus iũctũ cum feciſſet: nouiſſime delatus eſt in Scythiã: & a Lynco rege exceptus hoſpicio Cui cũ expoſuiſſet:qualiter a dea eſſet honoratus:inuidia honoris inſtinctus dormientẽ ut interficeret:agreſſus eſt. Dea memor nuncii ſui ut quẽ dignũ habuerat diuini honoris conſeruaret:anteq̃ occideretur:hoſpitem in Lyncam feram conuertit.

Hac arethuſa tenus.geminos dea fertilis angues
Curribus admouit frænisque coercuit ora.
Et medium cœli terræque per aera uecta eſt.
Atque leuem currum Tritonida miſit in urbem
Triptholemo:partimque rudi data ſemina iuſſit
Spargere humo:partim poſt tempora longa recultæ:
Iam ſuper Europem ſublimis & aſida terram
Vectus erat iuuenis:ſcythicaſque aduertitur oras.
Rex ibi Lyncus erat:regis ſubit ille penates.
Qua ueniat:cauſamque uiæ:nomenque rogatus:
Et patriam.patria eſt claræ mihi dixit athenæ.
Triptholemus nomen:ueni nec puppe per undas.
Nec pede per terras.patuit mihi peruius æther.
Dona fero Cereris:latos quæ ſparſa pe agros
Frugiferas meſſes:alimentaque mitia reddant.
Barbarus inuidit:tantique ut muneris auctor
Ipſe ſit:hoſpitio recipit:ſomnoque grauatum
Aggreditur ferro.conantem figere pectus
Lynca Ceres fecit.rurſuſque pe aera iuſſit
Mopſopium iuuenem ſacros agittare iugales

Fabula Decima.

Pieri qui macedoniã poſſedit & Enipes nouẽ filiæ iſolẽtius dũ gloriarẽtur muſas i certamina prouocarũt:cantuſq; quarũ una carmẽ exorſa ẽ. quod gigãtes aduerſus deos cõtenderit.ex q̃bus Typhœus terrigena deformitate terruiſſet deos cõpulſos i ægyptũ.ubi iuppiter ob metũ i arietẽ uerſus ẽ. Apollo in coruũ. liber in caprã:Diana in felẽ.Iuno in uaccã. Venus in piſcẽ. Inuicẽ ãt muſæ cũ Cereris laudẽ Ceciniſſẽt: & qualiter Typhœus ætnæ montis Siciliæ ſubiectus eſſet. Pierides uictæ in picas ſunt transfigutatæ.

Finierat doctos e nobis maxima cantus:
At nymphæ uiciſſe deas Helicona colentes
Concordi dixere ſono:conuicia uictæ
Cum facerent:quoniam dixi certamine uobis
Supplicium meruiſſe parum eſt:maledictaque culpæ
Additis:& non eſt patientia libera nobis:

Ibimus in pœnas.& qua uocat ira ſequemur:
Rident Enipedes:ſpernuntque minantia uerba:
Conatæque loqui magno clamore proteruas
Intentare manus.pennas exire per ungues
Aſpexere ſuos:operiri & brachia plumis:
Alteraq; alterius rigido concreſcere roſtro
Ora uidet:uolucreſq; nouas accedere ſiluis.
Plangere dumque uolunt per brachia mota leuatæ
Aere pendebant nemorum conuicia picæ.
Nunc quoque in alitibus facundia priſca remanſit:
Raucaq; garulitas ſtudiumque immane loquendi.

.i. Aragne in araneam
.ii. Niobe in lapidem
.iii. Ageſtes Lyci in ranas
.iiii. Marſias in flumen
.v. Pelopis humerus in eburneum
vi. Progne & philomela in aues
vii. Tereus in uolucrem Epopem
viii. Zetes & Calais ex parte in aues

Fabula Prima.

Aragne Lydia Idmonis filia cuius mater genita Hippelis ſtudio lāſificii famā queſierat:cū materna īduſtria cūctas præceſſiſſet in opere faciēdo feſtiſ diebus inſolentius gloriata quā mortalem decuit:elocuta eſt.Nā Mineruam a qua docta fuerat:in certamen prouocauit. Quæ in anum uerſa in hoc ad eam uenerat:ut audaciæ impetū otio futurū conpeſceret.Quam cū uidiſſet in certamine permanentē reuerſa ī ſuā ſpeciem opere propoſito in certāen deſcendit: & ſingula quæ ſequētur:inſeruerunt telæ.Tādem prius Minerua dehinc Aragne. Sunt enim quædam neceſſaria poſita interuerſus.quæ repreſentant opus utrarumque.

PV.OVIDII NASONIS METAMORPHOSEOS LIBER SEXTVS.

Præbuerat dictis tritonia
talibus aures:
Carminaq; Aonidum:
iuſtamq; probauerat.irā.
Tum ſecum:laudare parum
eſt.laudemur & ipſe.
Numina nec ſperni ſine pœna noſtra ſinamus:
Mœoniæque animum fatis intendit Aragnes:
Quam ſibi lanificæ non cedere laudibus artis
Audierat:non illa loco nec origine gentis.
Clara:ſed arte fuit:pater huic Colophonius Idmon
Phocaico bibulas tingebat murice lanas.
Occiderat mater.ſed & hæc de plebe:ſuoque
Aequq uiro fuerat.Lydias tamen illa per urbes

Quæſierat ſtudio nomen memorabile:quamuis
Orta domo parua paruis habitabat hipepis.
Huius ut aſpicerent opus admirabile ſæpe
Deſeruere ſui nymphæ uineta Tmoli.
Deſeruere ſuas nymphæ Pactolides undas.
Nec factas ſolum ueſtes ſpectare iuuabat:
Tunc quoque cum fierent:tantus decor affuit arti:
Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes:
Seu digitis ſubigebat opus:repetitaque longo
Vellera mollibat nebulas æquantia tractu:
Siue leui teretem uerſabat pollice fuſum:
Seu pingebat acu:ſcires a Pallade doctam.
Quod tamen ipſa negat:tantaque offenſa magiſtra
Certet ait mecum:nihil eſt quod uicta recuſem.
Pallas anum ſimulat.falſoſque in tempora canos
Addit:& infirmos baculo quoque ſuſtinet artus:
Tunc ſic orſa loqui:non omnia grandior ætas:
Quæ fugiamus habet:ſeris uenit uſus ab annis:
Conſilium ne ſperne meum.tibi fama petatur
Inter mortales faciendæ maxima telæ.
Cede deæ.ueniamque tuis temeraria dictis
Supplice uoce roga.ueniam dabit illa roganti.
Aſpicit hanc toruis:inceptaque fila relinquit:
Vixque manus retinens confeſſam uultibus iram
Talibus obſcuram reſecuta eſt Pallada dictis.
Mentis inops:longaque uenis cōfecta ſenecta.
Et nimium uixiſſe diu nocet.audiat iſtas
Siqua tibi nurus eſt:ſi qua eſt tibi filia:uoces:
Conſilii ſatis eſt in me mihi:neue monendo
Profeciſſe putes:eadem eſt ſententia nobis.
Cur non ipſa uenit?cur hæc certamina uitat?
Tunc dea uenit ait:formaque remouit anilem.
Palladaque exhibuit.uenerantur numina nymphæ.
Mygdonideſque nurus ſola eſt interrita uirgo
Sed tamen erubuit:ſubituſque inuita notauit
Ora rubor:rurſuſque euanuit.ut ſolet aer
Purpureus fieri:cum primum aurora mouetur:
Et breue poſt tempus candeſcere ſolis ab ortu.
Perſtat in incepto : ſtolidæque cupidine palme
In ſua fata ruit.neque enim ioue nata recuſat.
Nec mouet ulterius:nec iam cermamina differt:
Haud mora.conſiſtunt diuerſis partibus ambæ:
Et gracili geminas intendunt ſtamine telas.
Tela iugo iuncta eſt.ſtamen ſecernit arundo.
Inſeritur medium radiis ſub tegmen acutis:
Quod digiti expediunt:atque inter ſtamina ductum
Percuſſo feriunt inſecti pectine dentes.
Vtraque feſtinat:cinctæque ad pectora ueſtes
Brachia docta mouent ſtudio fallente laborem:
Illic & tyrium quæ purpura ſenſit ahenum
Texitur:& tenues parui diſcriminis umbræ:
Qualis ab imbre ſolet percuſſis ſolibus arcus
Inficere ingenti longum curuamine cœlum

In quo diuerſi niteant cum mille colores:
Tranſitus ipſe tamen ſpectantia lumina fallit:
Vſque adeo quod tangit idem eſt: tamen ultima diſtant
Illic & lentum filis immittitur aurum.
Et uetus in tela deducitur argumentum.

Fabula Prima.

Certamen Mineruæ ſub uno capite.

Minerua incipit. Itaque telæ ſuæ intexuit contentionem Athenarum inter ſe Neptunumque habitam: qui la/cuſalſo in arce edito ſuam poſſeſſionem uendicabat ipſa oliua a ſe arbore inuenta.

Cecropia pallas ſcopulum Mauortis in arce
Pingit: & antiquam de terræ nomine litem.
Bis ſex cæleſtes medio Ioue ſedibus altis
Auguſta grauitate ſedent. ſua quenque deorum
Inſcribit facies. Iouis eſt regalis imago.
Stare deum pelagi: longoque ferire tridente
Aſpera ſaxa facit. medioque e uulnere ſaxi
Exiluiſſe ferum: quo pignore uendicet urbem.
At ſibi dat clipeum: dat acutæ cuſpidis haſtam:
Dat galeam capiti: defenditur ægide pectus.
Percuſſamque ſua ſimulat de cuſpide terram
Edere cum bacis fœtum canentis oliuæ.
Mirarique deos: operis uictoria finis.
Vt tamen exemplis intelligat æmula laudis
Quod precium ſperet pro tam furialibus auſis
Quatuor in partes certamina quattuor addit
Clara colore ſuo breuibus diſtincta ſigillis.

Fabula Secunda.

Item Rhodopen Threiciam & Hemum qui pari in ſania & amore coniugii Iouis ac Iunonis abuſi erant nominibus: transfigurati ſunt.

Threiciam Rhodopen habet angulus unus: & Hemum
Nunc gelidos montes: mortalia corpora quondam:
Numina ſummorum ſibi qui tribuere deorum.

Fabula Tertia.

Pigantes caſu ab Iunone in gruem uerſa eſt:

Altera pigmeæ fatum miſerabile matris
Pars habet. hanc iuno iuſſit certamine uictam
Eſſe gruem: populiſque ſuis indicere bellum

Fabula Quarta.

Itē Antigonē Laomedontis filia: quæ cum ioue coiſſet: ob admiſſū Iuno eam tranſſigurauit in Ciconiam.

Pinxit & antigonem auſam contendere quondam
Cum magni Conſorte iouis: quam regia iuno
Inuolucrem uertit. nec profuit Ilion illi
Laomedonue pater: ſumptis quin candida pennis
Ipſa ſibi plaudat crepitante ciconia roſtro

Fabula Quinta.

Cinyræ regis aſſiryorū præterea filias ob inſolētiā ab ea dē dea ī graduū tēpli ſui lapidē mutatas. per quæ exē pla frangi poſſet de Mineruæ numine. finemq; operis ſui explicuit. is modus eſt: & facit ſua arbore finem.

Quí ſuper eſt ſolus Cynaram habet angulus orbum.
Iſque gradus templi natarum membra ſuarum
Amplectens ſaxoque iacens lachrymare uidetur
Circuit extremas oleis pacalibus oras.
Is modus eſt:operiſque ſua facit arbore finem.

Fabula Prima.

Item aragneſ certamen ſub eodem capite.

Aragne autem ut uideretur per opera reſpondiſſe contétionem telæ intexuit: Iouem in taurum uerſum ob Europæ amorem.

Meonis eluſam deſignat imagine tauri
Europam·uerum taurum:freta uera putares.
Ipſa uideretur terras ſpectare relictas:
Et comites clamare ſuas:tactumque uereri
Aſſilentis aquæ:timidaſque recondere plantas

Fabula Secunda.

Eundemque fecit in aquilam ut comprimeret Aſterien.

Fecit & aſterien aquila luctante teneri.

Fabula Tertia.

Eundé in olorem:ut Ledam Theſti filiam comprimeret.

Fecit olorinis ledam recubare ſub alis:

Fabula Quarta.

Eundé in Satyrũ:ut Nycteida Nyctei filiã comprimeret

Addidit ut ſatyri celatus imagine pulchra
Iuppiter impleuit gemino Nycteida fœtu:

Fabula Quinta.

Eundem in Amphitryona:ut Almenam Electryonis filiã comprimeret.

Amphitryon fuerit cum te trynthia cepit.

Fabula Sexta.

Eundem in aurum ut danaé Acriſii filiam comprimeret: ut Aſopidam in ignem . duo ſenſus iſti in unum uerſũ continentur.

Aureus ut danaen:Aſopida luſerit ignis.

Fabula Septima.

Eundem in paſtorem ut Mennoſinen comprimeret: i ſerpentem:ut Deolidam.& hi duo ſenſus in unum uerſum ueniunt.

Mennoſinen paſtor:uariuſque Deolia ſerpens.

Fabula Octaua.

Neptuni etiam cupiditatem inſerit : ita ut doceret eum í iuuencum eſſe mutatum . ut Aeoli filiam ſtupraret in amnem Enipheum. ut Aeoliam in arietem. ut bis Alpidam comprimeret. In tres ſenſus in tribus uerſibus aliter cadere non poſſunt.

Te quoque mutatum toruo Neptune iuuenco
Virgine in æolia poſuit.tu uiſus Enipheus
Gignis & Aloidas:aries Biſalpida fallis.

Fabula Nona.

Eundem ut Cererem in equum : inuolucrem ut Gorgonam Meduſam . ex qua equus Pegaſus proditur fuiſſe . in delphinum:ut Melantho . hi ſenſus continétur: in tribus uerſibus.

Et te flaua comas frugum mitiſſima mater
Senſit equum:te ſenſit equum crinita colubris
Mater equi uolucris:ſenſit delphina melantho.

Fabula Decima.

Apollinis præterea ĩ eadẽ cõtentiõe amoris furta ĩtexuit
reddita. indicat eũ in accipitrẽ interdũ ĩ leonem alias
in paſtorem. ut Iſſen Macarei filiam comprimeret.

Omnibus his faciemque ſuam faciemque locorum
Reddidit eſt illic agreſtis imagine Phœbus:
Vtque modo accipitris pennas:modo terga leonis
Geſſerit.ut paſtor macareida luſerit Iſſen:

Fabula Vndecima.

Liber pater quoq; in uuã uerſus ut Erigonẽ cõprimeret:

Liber ut Erigonen falſa deceperit uua:

Fabula Duodecima.

Saturnus præterea uerſus in equum:ut Phyllyra Ocea/
ni filiam ex qua Chirona centaurum uidetur procre
aſſe:comprimeret.

Vt ſaturnus equo geminum chirona crearit.

Fabula Decimatertia.

Poſtquam Aragne ordinata tela cum cõtumelioſe a dea
pulſa eſſet:ſuſpẽdioſe affecit. Sed in ultimo caſu pro
pter ſtudium quod a dea acceperat:in araneam uer/
ſa:ut opere in utili nullum ſui effectum capere poſſet
Plura uero opera Aragnes poeta rettulit fuiſſe quam
Mineruæ.ut hanc ſcientia artis quæ potior eſt. illam
laborue contendiſſe demonſtraret:

Vltima pars tele tenui circundata limbo
Nexilibus flores hederis habet inter textos:
Non illud Pallas:non illud carpere liuor
Poſſit opus.doluit ſucceſſu flaua uirago.
Et ruit pictas cæleſtia crimina ueſtes.
Vtque cythariaco radium de monte tenebat:
Ter quater Idmoniæ frontem percuſſit Aragnes.
Non tulit infelix:laqueoque animoſa ligauit
Guttura.pendentem Pallas miſerata leuauit.
Atque ita:uiue quidem.pende tamen improba dixit.
Lexque eadem pœnæ ne ſis ſecuta futuri
Dicta tuo generi:ſeriſque nepotibus eſto.
Poſtea diſcedens ſucis. Hecateidos herbe
Sparſit:& exemplo triſti medicamine tactæ
Defluxere comæ:cum quis & naris & aures
Fitque caput minimum:totoque eſt corpore parua.
In latere exiles digiti pro cruribus hærent.
Cætera uenter habet:de quo tamen illa remittit
Stamen:& antiquas exercet aranea telas.

Fabula Secunda.

Niobe Tantali filia ſiphilo Lydiæ orta ob inſolentiam
Apollinis ac Dianæ numen experta eſt: Nam ex Am
phione ſeptem filiis totidemq; uirginibus editis dũ
comitata gauderet: & quondam tempore Mantho
Tireſiæ filia reſponſo monuiſſet Thebanos: ut La
tonæ & liberis eius per preces thura redderent;

ſola extitit:quæ ſacrificio intereſſe noluerit prædicāſ
potētiorē ſe numine deæ ac liberis eius eē. Itaq; ora/
tiōe inſtructa Latona queſta cū filiis quod ſuarū iniu
riarū nō exiſterēt ultores.cōſeſti itaq; Apollo & Dia/
na tecti nubibus ut præceperat genitrix Thebas ue/
nerūt.ac Niobes filios cū in cāpo eqs exercerētur: ſa
gittis necauerūt:quorū noīa hæc ſūt.Iſmenius Siphi/
lus.Phædius.Tātalus.Archēor. Damaſithō Ilioneus
Pater Amphiō Poſt necē filiorū ferro ſe iterfecit. Nec
minor uiolētia deſiit eē Niobes: quod Diana idigne
tulit. Nā uirgines pari calāitate affecit uita. Nouiſſie
Niobe flēs diriguit: turbineque uentorum in patri/
am Siphilum delata eſt:ceſſitque in ſilicem uolūtate
Apollinis & Dianæ.

Lydia tota fremit.phrygiæque per oppida facti
Rumoris magnum ſermonibus occupat orbem.
Aante ſuos Niobe thalamos cognouerat illam:
Tunc cum Meoniam uirgo Siphilūque colebat:
Nec tamen admonita eſt pœna popularis Aragnes
Cedere cælitibus uerbiſque minoribus uti.
Multa dabant animos.ſed enim nec coniugis arces
Nec genus amborum magnique potentia regni
Sic placuere illi:quis ea cuncta placerent:
Vt ſua progenies:& feliciſſima matrum
Dicta foret niobe.ſi non ſibi uiſa fuiſſet
Nam ſata Tireſia uenturi præſia Mantho
Per medias fuerat diuino concita motu
Vaticinata uias.Iſmenides ite frequentes:
Et date Latonæ Latonigeniſque duobus
Cum prece thura pia:lauroque inuectite crinem.
Ore meo Latona iubet.paretur.& omnes
Thebaides iuſſis ſua tempora frondibus ornant:
Turaque dant ſanctis & uerba precantia flammis:
Ecce uenit comitum niobe celeberrima turba
Veſtibus intexto phrygiis ſpectabilis auro:
Et quantum ira ſinit formoſa mouenſque decoro
Cum capite immiſſos humerum per utrunque capillos
Conſtitit:utque oculos circuntulit alta ſuperbos.
Quis furor auditos inquit præponere uiſis
Cæleſtes? aut cur colitur Latona per aras?
Numen adhuc ſine thure meū eſt? mihi Tantalus auctor
Cui licuit ſoli ſuperorum tangere menſas.
Pleiadum ſoror eſt genitrix mea.maximus Athlas
Eſt auus:æthereum qui fert ceruicibus axem.
Iuppiter alter auus:ſocero quoque glorior illo.
Me gentes metuunt phrygiæ.me regia Cadmi
Sub domina eſt.fidibuſque mei commiſſa mariti
Mœnia cum populis a meque uiroque reguntur.
Inquacunque domus aduerti lumina partem:
Immenſæ ſpectantur opes.accedit eodem
Digna dea facies.huc natas adiice ſeptem:
Et totidem iuuenes:& mox generoſque nuruſque.
Quærite nunc habeat quam noſtra ſuperbia cauſam?

Quoque modo audetis genitam titanida cæo
Latonam præferre mihi? cui maxima quondam
Exiguam ſedem pariturę terra negauit
Nec cœlo:nec humo:nec aquis dea ueſtra recepta eſt
Exul erat mundi:donec miſerata uagantem
Hoſpita tu terris erras ego dixit in undis:
Inſtabilemque locum delos dedit:illa duorum
Facta parens.uteri pars hæc eſt ſeptima noſtri.
Sum felix.quis enim neget hoc? felixque manebo.
Hoc quoque quis dubitat? tutam me copia fecit:
Maior ſum q̄ cui poſſit fortuna nocere.
Multaque ut eripiat:multo mihi plura relinquet.
Exceſſere metum mea iam bona.fingite demi
Huic aliquid populo natorum poſſe meorum
Non tamen ad numerum redigar ſpoliata duorum
Ite ſacris propere ſacris:laurumque capillis
Ponite.deponunt:& ſacra infecta relin quunt:
Quodque licet tacito uenerantur murmure numen
Latonæ turba quæ q̄ diſtabat ab orba
Indignata dea eſt.ſummoque in uertice Cynthi
Talibus eſt dictis gemina cum prole locuta.
En ego ueſtra parens uobis animoſa creatis
Et niſi Iunoni nulli ceſſura dearum
An dea ſim dubitor.perque omnia ſæcula cultis
Arceor:o nati:niſi uos ſuccurritis:aris:
Nec dolor hic ſolus.diro conuicia facto
Tantalis adiecit:uoſque eſt poſtponere natis
Auſa ſuis:& me quod in ipſam recidat orbam
Dixit & exibuit linguam ſcelerata paternam.
Deiectura preces erat his latona relatus.
Deſine phœbus ait.pœnæ mora longa querela eſt:
Dixit idem phœbe:celerique per aera lapſu
Contigerant tecti Cadmeida nubibus arcem.
Planus erat lateque patens prope mœnia campus
Aſſiduis pulſatus equis:ubi turba rotarum
Duraque molierat ſubiectas ungula glebas.
Pars ibi de ſeptem genitis Amphione fortes
Conſcendunt in equos:tyrioque rubentia ſuco
Terga premunt:auro grauidis moderatur habenis
Equibus Iſmenos:qui matri ſarcina quondam
Prima ſuæ fuerat:dum certum flectit in orbem
Quadrupedi currus:ſpumantiaque ora coercet:
Hei mihi conclamat:medioque in pectore fixa
Tela gerit:freniſque manu monente remiſſis
In latus a dextro paulatim defluit harmo.
Proximus audito ſonitu per inane pharetræ
Fræna dabat Siphilus:ueluti cum præſius imbres
Nube fuit uiſa:pendentiaque undique rector
Carbaſa deducit.ne qua leuis affluat aura
Fræna tamen dantem non euitabile tælum
Conſequitur.ſummaque tremen ceruice ſagitta
Hæſit:& extabat nudum de gutture ferrum.
Ille ut erat pronus per crura admiſſa iubaſque

Voluitur:& calido tellurem ſanguine fœdat.
Phædimus infœlix:& auiti nominis hæres
Tantalus:ut ſolito finem impoſuere labori:
Tranſierant ad opus nitidæ iuuenile paleſtræ:
Et iam contulerant arcto luctantia nexu
Pectora pectoribus: contento concita neruo:
Sicut erat iuncti:traiecit utrunque ſagitta.
Ingemuere ſimul:ſimul incuruata dolore
Membra ſolo poſuere:ſimul ſuprema iacentes
Lumina uerſarunt:animam ſimul exhalarunt.
Aſpicit Alphenor:laniataque pectora plangens
Euolat:ut gelidos complexibus alleuet artus:
Inque pio cadit officio:nam Delius illi
Intima fatifero rupit præcordia ferro.
Quod ſimul eductum eſt:pars eſt pulmonis in hamis
Eruta cumque anima cruor eſt effuſus in auras.
At non intonſum ſimplex Damaſitona uulnus
Afficit.ictus erat qua crus eſſe incipit:& qua
Mollia nodoſus facit internodia poples.
Dumque manu tentat trahere exiſtimabile tælum:
Altera per iugulum pennis tenus acta ſagitta eſt.
Expulit hanc ſanguis:ſeque eiaculatus in altum
Emicat.& longe terebrata proſilit aura.
Vltimus Ilioneus non profectura precando
Brachia ſuſtulerat:diique o communiter omnes
Dixerat ignarus non omnes eſſe rogandos:
Parcite motus erat:cum iam reuocabile telum
Non fuit arcitenens.minimo tamen occidit ille
Vulnere:non alte percuſſo corde ſagitta.
Fama mali populique dolor lachrymæque ſuorum
Tam ſubitæ matrem certam fecere ruinæ
Mirantem potuiſſe.iraſcentemq; quod auſi
Hoc eſſent ſuperi:quod tantum iuris haberent:
Nam pater Amphion ferro per pectus adacto
Finierat moriens pariter cum luce dolorem.
Heu quantum hæc niobe niobe diſtabat ab illa:
Quæ modo latois populum ſummouerat aris:
Et mediam tulerat greſſus reſupina per urbem
Inuidioſa ſuis:at nunc miſeranda uel hoſti
Corporibus gelidis incumbit:& ordine nullo
Oſcula biſpenſat natos ſuprema per omnes.
A quibus ad cœlum liuentia brachia tollens
Paſcere crudelis noſtro latona dolore:
Paſcere ait:ſaciaque meo tua pectora luctu:
Corque ferum ſacia.dixit per funera ſeptem
Efferor.exulta:uictrixque inimica triumpha:
Cur autem uictrix? miſeræ mihi plura ſuperſunt
Quam tibi felici:poſt tot quoque funera uinco.
Dixerat & ſonuit contemto neruus ab arcu:
Qui præter niobem unam conterruit omnes.
Illa mala eſt audax:ſtabant cum ueſtibus atris
Ante toros fratrum demiſſo crine ſorores:
E quibus una trahens hærentia ui ſcera tæla:

Impoſito fratri moribunda relanguit ore
Altera ſolari miſeram conata parentem
Conticuit ſubito: duplicataque uulnere cæco eſt.
Oraq; compreſſit. niſi poſtquam ſpiritus ibat
Hæc fruſtra fugiens collabitur: illa ſorori
Immoritur. latet hæc. illam trepidare uideres.
Sexque datis lœto: diuerſaq; uulnera paſſis
Vltima reſtabat: q̄ toto corpore mater
Tota ueſte tegens unam minimáque relinque
De multis: minimam poſco: clamauit: & unam
Dumque rogat: pro qua rogat occidit: orba reſedit
Exanimes inter natos nataſque: uirũque:
Diriguitque malis. nullos mouet aura capillos
In uultu color eſt ſine ſanguine. lumina mœſtis
Stant immota genis: nihil eſt in imagine uiuum:
Ipſa quoque interius cum duro lingua palato
Congelat: & uenæ deſiſtunt poſſe moueri.
Nec flecti ceruix: nec brachia reddere geſtus.
Nec pes ire poteſt: intra quoque uiſcera ſaxum eſt.
Flet tamen: & ualidi circundata turbine uenti
In patriam rapta eſt: ubi fixa cacumine montis
Liquitur: & lachrymis etiam nunc marmora manant

Fabula Tertia:

Latona Cæi filia cũ Iunonis ira ob adulteriũ ex Ioue cõceptos Apollinem & Dianá. parere non poſſet. & nulla eam errantem regio reciperet: nouiſſime uenit in Lyciam. & cũ ex ardore æſtus ac longitudine uiæ ſiti ſedare uellet: ab iis qui uluam & iuncũ ſecũdũ Lacũ legerent: prohibita eſt proprius accedere. Quamobrem accenſa ira digrediens petit ad eis: accolæ nunquam ſtagno carerent. auditis itaque precibus eius Iuppiter agricolas in ſpeciem ranarũ transfigurauit.

Tunc uero cuncti manifeſtam numinis iram
Fœmina uirque timent: cultu impenſius omnes
Magna gemelliparæ uenerantur numina diuæ.
Vtque fit a facto propriore priora renarrant:
E quibus unus ait: lyciæ quoque fertilis agris
Non impune deam ueteres ſpernere coloni.
Res obſcura quidem eſt ignobilitate uirorum:
Mira tamen: uidi præſens ſtagnumque locumq;
Prodigio notum. nam me grandior æuo
Inpatienſque uiæ genitor deducere lectos
Iuſſerat inde boues: gentiſque illius eunti
Ipſe ducem dederat: cum quo dum paſcua luſtro
Ecce lacu medio ſacrorum nigra fauilla:
Ara uetus ſtabat: tremulis circundata cannis.
Reſtitit & paruo faueas mihi murmure dixit
Dux meus: & ſimili faueas mihi murmure dixi.
Naiadum fauni ne foret tamen ara rogabam
Indigenæue dei: cum talia rettulit hoſpes.
Non hæc o iuuenis montanum numen in ara eſt.
Illa ſuam uocat hanc: cui quondam regia coniunx
Orbem interdixit. quam uix erratica delos

H

Errantem accepit: tūnc cum leuis inſula nabat:
Illic incumbens cum palladis arbore palmæ:
Edidit inuita geminos latona nouerca.
Hinc quoque Iunonem fugiſſe puerpera fertur:
Inque ſuo portaſſe ſinu duo numina natos.
Iamque chimæriferæ cum ſol grauis ureret arua.
Finibus in lyciæ:longo dea feſſa labore
Syderio ſiccata ſitim collegit ab æſtu:
Vberaque ebiberant auidi lactantia nati.
Forte lacum mediocris aquæ proſpexit in imis
Vallibus: agreſtes illic fruticoſa legebant
Vimina cum iuncis:gratamque paludibus uluam.
Acceſſit poſitoque genu titania terram
Preſſit:ut hauriret gelidos potura liquores.
Ruſtica turba uetat.dea ſic affata uetantes
Quid prohibetis aquas? uſus communis aquarum eſt?
Nec ſolem proprium natura nec aera fecit:
Nec tenues undas:ad publica munera ueni:
Quæ tamen ut detis ſupplex peto.non ego noſtros
Abluere hic artus:laſſataque membra parabam.
Sed releuare ſitim.caret os humore loquentis
Et fauces arent:uixque eſt uia uocis in illis.
Hauſtus aquæ mihi nectar erit:uitam que fatebor
Accepiſſe:ſimul uitam dederitis in undis.
Hi quoque uos moueant:qui noſtro brachia tendunt
Parua ſinu & caſu tendebant brachia nati.
Quem non blanda deæ potuiſſent uerba mouere?
Hi tamen orantem perſtant prohibere:minaſque
Ni procul abſcedat:conuiciaque inſuper addunt.
Nec ſatis eſt.ipſos etiam pedibuſque manuque
Turbauere lacus:imoque e gurgite mollem
Huc illuc limum ſaltu mouere maligno
Diſtulit ira ſitim.neque enim iam filia Cæci:
Supplicat indignis:nec dicere ſuſtinet ultra
Verba minora dea:tollenſque ad ſydera palmas:
Aeternum ſtagno dixit uiuatis in iſto.
Eueniunt optata deæ.iuuat eſſe ſub undis.
Et modo tota caua ſummergere membra palude:
Nunc proferre caput:ſummo non gurgite nare.
Sæpe ſuper ripam ſtagni conſiſtere:ſæpe
In gelidos reſilire lacus.ſed nunc quoque turpes
Litibus exercent linguas:pulſoque pudore
Quamuis ſint ſub aqua:ſub aqua maledicere temptant
Vox quoque iam rauca eſt:inflataque colla tumeſcunt:
Ipſaque dilatant.patulos conuicia rictus.
Terga caput tangunt.colla intercepta uidentur.
Spina uiret:uenter pars maxima corporis albet:
Limoſoque noue ſaliunt in gurgite ranæ.

Fabula Quarta.

Satyrus nomine Marſias dum cum apolline tibiis contē
dit:quas Minerua inueniſſe proditur: per audaciam
quod deo cedendum non putaret:ſuſpenſus acute eſt
nudatus tergore.quem nymphæ ac Satiri cæterique

ruris incolæ ita fletu proſecuti ſunt: Quod eius cantu carituri eſſent ita ut lachrymis eorum flumen increuerit. quod eius nomine in phrygia Marſias a prioribus noſtris nuncupari uidetur.

Sic ubi neſcio quis lycia de gente uirorum
Rettulit: exitium ſatyri reminiſcitur alter.
Quem Tritoniaca Latous harundine uictum
Affecit pœna. quid me mihi detrahis inquit:
Ah piget: ah non eſt clamabat tibia tanti.
Clamanti cutis eſt ſummos direpta per artus
Nec quicquam niſi uulnus erat. cruor undique manat
Detectiq; patent nerui: trepidæq; ſine ulla
Pelle micant uenæ: ſalientia uiſcera poſſes,
Et perlucẽtes numerare in pectore fibras.
Illum ruricolæ ſyluarum numina fauni
Et ſatyri fratres & tunc quoque clarus olympus
Et nymphæ flerunt: & quiſquis montibus illis
Lanigeroſq; greges: armentaque bucera pauit.
Fertilis immaduit: madefactaq; terra caducas
Concepit lachrymas: ac uenis præbibit imis.
Quas ubi fecit aquas: uacuas emiſit in auras:
Inde petens rapidum ripis decliuibus æquor:
Marſia nomen habet: phrygiæ liquidiſſimus amnis.

Fabula Quinta.

Tantalus epulis Iouis cũ intereſſet: & cũ uellet experiri an futura proſpiceret. inuitato ad epulas Pelopen nothũ ex filiis interemit: uiſceraq; eius reliquis dapibus immiſcuit. Quo pro merito punito miſericordia deorũ qui conuiuii participes fuerãt partes uiſcerũ Pelopis cõpoſuerũt. & hũcrus q̃ defuerat: effectus ẽ de ebore

Talibus exemplis reddit ad præſentia dictis
Vulgus & extinctum cum ſtirpe Amphiona luget:
Mater in inuidia eſt. hanc tunc quoque dicitur unus
Fleſſe Pelopſ: humeroq; ſuas a pectore poſtq̃
Deduxit ueſtes: ebur oſtendiſſe ſiniſtro.
Concior huic humerus naſcendi tempore dextro
Corporeuſq; fuit: manibus mox cæſa paternis
Membra ferunt iunxiſſe deos: aliiſq; repertis
Qui locus eſt iuguli medius: ſummique lacerti
Defuit: impoſitum eſt non comparentis in uſum.
Partis ebur: factoq; Pelops fuit integer illo.

Fabula Sexta Septima.

Tereus martis filius Thracũ rex cũ auxilia multis regibus ferret: Pãdioni quoque Athenis regnãti cũ a proximis ciuitatibus oppugnaretur: nõ defuit: Quamobrem filiã ſuã Prognen illi in matrimoniũ dedit: huæ de portata in mariti regnũ cũ ex inter capedine ſororẽ Philomelã deſideraret: petit a Tereo: ut proficiſceretur Atheas: ſororẽ ſibi ad ſollẽne ſacrificiũ ut adduceret. Qui ut Athenas peruenit: ſoceri uſus hoſpicio in Philomelæ incidit amorem. quam ſecũ digreſſus mandato coniugis duxit in Trahiciam: & ſtabulis clauſit: ut ad eã ſine ſuſpicione cuiq̃ ſæpius commearet:

ac ne eloqui poſſet cõmiſſa:lingua trũcauit.& cõiugi eſt mentitus:dixit enim ſororẽ eius intereſſe. At Philomena ea quæ lingua prodere nõ poterat: ueſte intexuit notis litterarum: quæ ſorori dedit uni perferenda. Qua inſpecta illa cũ cõiugis libidinẽ caſumq; germanæ coperuiſſet. conſtituit ſe ſacra celebrare libero patri:& more bacchantis ad ſtabula uenit:ſororéque raptam in regiam duxit:filium Itym interemit:& dapibus immiſcuit. Quibus expletus Tereus filiũ eum deſyderaret Itym nouiſſime caput eius in ſinum abiecerunt itys:dicentes intus habes:quem deſyderas. Tereus cum intellexiſſe ſcelus ſcelere ultum eſſe: coniugem & ſororem coniugis dum perſequitur deorũ uoluntate uerſi ſunt in aues. Prognei Hirundinem. Philomela in luſciniam. Tereus in Epopem.

Finitimi proceres coeunt:urbeſque propinquæ
Orauere ſuos ire ad ſolatia reges.
Argoſque:& Sparte:Pelopeiadeſque Mycenæ
Et nondum torue Calydon inuiſa dianæ:
Orchomenoſque ferax:& nobilis ære Corinthos
Miſſeneq; ferox: patereque:humiliſque Cleone:
Et. Neleia Pylos:nec adhuc pytheia Troezen:
Quæque urbes aliæ bimari clauduntur ab Iſthmo.
Exteriuſq; ſitæ bimari ſpectantur ab Iſthmo.
Credere quis poſſet:ſole ceſſaſtis Athenæ.
Obſtitit offitio bellum:ſubiectaque ponto
Barbara Cecropios terrebant agmina muros.
Threicius Tereus hæc auxiliaribus armis
Fuderat & clarum uincendo nomen habebat.
Quem ſibi Pandion opibuſq; uiriſque potentem
Et genus a magno ducentem forte gradiuo
Connubio prognes iunxit. non pronuba iuno:
Non hymeneus adeſt illi non gratia lecto.
Eumenides tenutere faces de funere raptas:
Eumenides ſtrauere thorum:tectoque profanus
Incubuit bubo:thalamique in culmine ſedit.
Hac aue coniuncti progne Tereuſq;. parentes
Hac aue ſunt facti:gratata eſt ſcilicet illis
Thracia:diiſque ipſis grates egere:diemque
Quaque data eſt claro Pandione nata tyranno:
Quaque erat ortus Itys feſtum iuſſere uocari:
Vſque adeo latet utilitas iam tempora titan
Quinque per autumnos repetitis duxerat annis.
Cum blandita uiro Progne. ſi gratia dixit
Vlla mea eſt:uel me uiſcendam mitte ſorori:
Vel ſoror huc ueniat:redituram tempore paruo
Promittes ſocero:magni mihi muneris inſtar
Germanã uidiſſe dabis. iubet ille carinas
In freta deduci. ueloque & remige portus
Cecropios intrat piræa que littora tangit.
Vt primum ſoceri data copia. dextera dextræ
Iungitur:in fauſto cõmittitur ordine ſermo.
Ceperat aduentus cauſas mandata referre

Sextus

Coniugis & celeres miſſæ ſpondere recurſus:
Ecce uenit diues magno philomena paratu
Diuitior forma.quales audire ſolemus
Naiadas:& dryadas mediis incedere ſyluis:
Si modo des illis cultus:ſimileſque paratus
Non ſecus exarſit conſpecta uirgine Tereus:
Quam ſi quis canis ignem ſupponat ariſtis:
Aut frondem:poſitaſque cremet fœnilibus hærbas:
Digna quidem facies:ſed & hunc innata libido
Extimulat:pronumque genus regionibus illis
In uenerem:& flagrat uitio gentiſque ſuoque:
Impetus eſt illi comitum corrumpere curam.
Nutriciſque fidem:nec non ingentibus ipſam
Solicitare datis:totumque impendere regnum:
Aut rapere:& ſæuo raptam defendere bello.
Et nihil eſt:quod non effræno captus amore
Auſit.nec capiunt incluſas pectora flammas.
Iamque moraſ malefert:cupidoque reuertitur ore
Mandata ad Prognes:& agit ſua uota ſub illa.
Facundum faciebat amor:quotienſque rogabat
Vlterius iuſto:prognen ita uelle ferebat.
Addidit & lachrymas:tanquam mandaſſet & illas.
Pro ſuperi quantum mortalia pectore cæcæ
Noctis habent.iſpo ſceleris molimine Tereus
Creditur eſſe pius:laudemque acrimine ſumit
Quid quod idem philomena cupit:patrioſque lacertis
Blanda tenens humeros:ut eat uiſura ſororem:
Perque ſuam contraque ſuam petit illa ſulutem.
Spectat eam Tereus:præcontrectatque uidendo.
Oſculaque:& collo circundata bracchia cernens:
Omnia pro ſtimulis:facibuſque:cibo que furoris
Accipit:& quotiens amplectitur illa parentem:
Eſſe parens uellet:neque enim minus.impius eſſet
Vincitur amborũ genitor prece gaudet:agitque
Illa patri grates & ſucceſſiſſe duabus
Id putat infelix:quod erat lugubre duabus.
Iam labor exiguus phœbo reſtabat:equique
Pulſabant pedibus ſpacium decliuis olympi:
Regaleſ epulæ menſis & bacchus in auro
Ponitur.hinc placido dantur ſua corpora ſomno.
At rex Odryſius:quamuis ſuccesit:in illa
Aeſtuat:& repetens faciem:motuſque manuſque
Qualia uult fingit:quæ nondum uidit:& ignes
Ipſe ſuos nutrit:cura remouente ſoporem:
Lux erat:& generi dextram complexus euntis
Pandion:comitem lachrymis commẽdat ab ortis
Vt uoluere ambæ:uoluiſti tu quoque Tereu:
Hanc ego care gener:quoniam pia cauſa coegit
Do tibi:perque fidem:cognataque pectora ſupplex
Per ſuperos oro:patrio ut tuearis amore:
Et mihi ſolicito lenimem dulce ſenectæ
Quamprimum omnis erit nobis mora longa remitte
Tu quoque quam primum:ſatis procul eſſe ſororem:

Si pietas ulla eſt:ad me philomena redito.
Mandabat:pariterque ſuæ dabat oſcula natæ
Et lacrymæ mittes inter mandata cadebant·
Vt fidei pignus dextras utraſque popoſcit:
Inter ſeque datas iunxit:natamque nepotemque:
Abſentes pro ſe memori rogat ore ſalutent.
Supremumque uale pleno ſingultibus ore
Vix dixit:timuitque ſuæ præſagia mentis.
Vt ſimul impoſita eſt pictæ philomena carinæ:
Admotumque fretum remis:telluſque repulſa eſt:
Vicimus exclamat:mecum mea uota feruntur.
Exultatque:& uix animo ſua gaudia differt
Barbarus:& nuſq̄ lumen detorquet ab illa.
Non aliter q̄ cum pedibus prædator aduncis
Depoſuit nido leporem iouis ales ab alto.
Nulla fuga eſt capto ſpectat ſua præmia raptor.
Iamque iter effectum:iamque in ſua littora feſſis
Puppibus exierant:cum rex Pandione natam
In ſtabula alta trahit ſyluis obſcura uetuſtis.
Atque ibi pallentem:trepidamque:& cuncta timentem
Et iam cum lachrymis ubi ſit germana rogantem
Includit:faſſuſque nefas:& uirginem & unam
Vi ſuperat fruſtra clamato ſæpe parente
Sæpe ſorore ſua.magnis ſuper omnia diuis.
Illa tremit uelut agna pauens quæ ſaucia cani
Ore excuſſa lupi nondum ſibi tuta uidetur.
Vtque columba ſuo madefactis ſanguine plumis
Horret adhuc:auidoſque timet quibus hæſerat ungues
Mox ubi mens rediit:paſſos laniata capillos
Lugenti ſimilis cæſis plangore lacertis
Intendens palmas:o diris barbare factis:
O crudelis ait:nec te mandata parentis
Cum lachrymis mouere piis:nec cura ſororis:
Nec mea uirginitas:nec coniugalia iura:
Omnia turbaſti.pellex ego facta ſororis:
Tu geminus coniunx.hoſtis mihi:debita pœna.
Quin animam hanc:ne quod facinus tibi perfide reſtet:
Eripis:atque utinam feciſſes ante nefandos
Concubitus:uacuas habuiſſem criminis umbras.
Si tamen hoc ſuperi cernunt:ſi numina diuum
Sunt aliquid:ſi non perierunt omnia mecum:
Quandocunque mihi pœnas dabis ipſa pudore
Proiecto tua facta loquar:ſi copia detur:
In populos ueniam.ſi ſyluis clauſa tenebor:
Implebo ſyluas:& conſcia ſaxa mouebo:
Audiat hoc æther:& ſi deus ullus in illo eſt.
Talibus ira feri poſtquam commota tyranni:
Nec minor hac metus eſt:cauſa ſtimulatus utraque:
Quo fuit accinctus uagina liberat enſem.
Arreptamque coma flexis poſt terga lacertis
Vincla pati cogit.iugulum philomena parabat:
Spemque ſuæ mortis uiſo conceperat enſe
Ille indignantem.& nomen patris uſque uocantem:

Luctantemq; loqui:comprenſam forcipe linguam
Abſtulit enſe fero.radix micat ultima linguæ:
Ipſa iacet:terræq; tremens immurmurat atræ.
Vtque ſalire ſolet mutilatæ cauda colubræ.
Palpitat:& moriens dominæ ueſtigia quærit.
Hoc quoque poſt facinus:uix auſim credere:fertur
Sæpe ſua lacerum repetiſſe libidine corpus:
Suſtinet ad prognen poſt talia facta reuerti:
Coniuge quæ uiſo germanam quærit.at ille
Dat gemitus fictos:commentaq; funera narrat.
Et lachrymæ fecere fidem:uelamina progne
Diripit ex humeris auro fulgentia lato.
Induiturq; atras ueſtes.& inane ſepulchrum
Conſtituit:falſiſq; piacula manibus infert:
Et luget non ſic lugendæ fata ſororis.
Signa deus bis ſex acto luſtrauerat anno.
Quid faciat philomana?fugam cuſtodia claudit:
Structa rigent ſolido ſtabulorum mœnia ſaxo.
Os mutum facti caret indice.grande doloris
Ingenium eſt.miſeriſq; uenit ſolertia rebus:
Stamina barbarica ſuſpendit candida tæla.
Purpureaſq; notas filis intexuit albis
Indicium ſceleris:perfectaq; tradidit uni:
Vtque ferat dominæ geſtu rogat.illa rogata
Pertulit ad prognen nec ſcit quid tradat in illis:
Euoluit ueſtes ſæui matrona tyranni.
Fortunæque ſuæ carmen miſerabile legit.
Et mirum eſt potuiſſe:ſilet.dolor ora repreſſit:
Verbaq; quærenti ſatis indignātia linguæ.
Defluerant.nec flere uacat.ſed faſque nefaſq;
Confuſura ruit.pœnæq; in imagine tota eſt.
Tempus erat:quo ſacra ſolent trieterica bacchi
Sithoniæ celebrare nurus.nox conſcia ſacris:
Nocte ſonat rhodope tinnitibus æris acuti.
Nocte ſua eſt egreſſa domo regina:deiq;
Ritibus inſtruitur.furialiaque accipit arma.
Vitæ caput tegitur:lateri ceruina ſiniſtro
Vellera de pendent.humero leuis incupat haſta:
Concita per ſyluas turba comitante ſuarum
Terribilis Progne:furiiſq; agitata doloris:
Bacche tuas ſimulant:uenit ad ſtabula auia tandem
Exululatq;:ehoeque:ſonat.portaſq; refringit
Germanamque rapit.raptæq; inſignia Bacchi
Induit.& uultus hederarum frondibus abdit.
Attonitamque trahens intra ſua mœnia ducit.
Vt ſenſit tetigiſſe domum philomena nefandam:
Horruit infelix.totoq; expalluit ore:
Nacta locum progne ſacrorum pignora demit.
Oraq; deuelat miſeræ pudibunda ſororis.
Amplexumque petit.ſed non attollere contra
Suſtinet hæc oculos pellex ſibi uiſa ſororis.
Deiectoque in humum uultu.iurare uolenti:
Teſtarique deos.per uim ſibi dedecus illud

Illatum pro uoce manus fuit.ardet:& iram
Non capit ipſa ſuam Progne:fletumque ſororis
Corripiens non eſt lachrymis hoc inquit agendum
Sed ferro:ſed quid habes:quod uincere ferrum
Poſſit?in omne nefas ego me germana paraui.
Aut ego cum facibus regalia tecta cremabo:
Artificem mediis immittam Terrea flammis:
Aut linguam:aut oculos.& quæ tibi membra pudorem.
Abſtulerant ferro rapiam:aut per uulnera mille
Sontem animā expellā:magnū eſt qnodcunque paraui:
Quid ſit adhuc dubito:peragit dum talia progne:
Ad matrem ueniebat Itys.quid poſſit ab illo
Admonita eſt.oculiſque tuens immitibus ah q̄
Es ſimilis patri dixit:nec plura locuta
Triſte parat facinus:tacitaque exæſtuat ira.
Vt tamen acceſſit natus:matrique ſalutem
Attulit:& paruis adduxit colla lacertis:
Mixtaque blanditiis puerilibus oſcula iunxit:
Mota quidem eſt genitrix:infractaq; conſtitit ira:
Inuitique oculi lachrymis maduere coactis.
Sed ſimul ex nimia mentem pietate labare
Senſit:ab hoc iterum eſt ad uultus uerſa ſorotis:
Inque uicem ſpectans ambos cur admouet inquit
Alter blanditias?rapta ſilet altera lingua?
Quam uocat hic matrem?cur non uocat illa ſororem?
Cui ſis nupta uide Pandione nata marito.
Degeneras:ſcelus eſt pietas in coniuge Tereo.
Nec mora:traxit itym:ueluti gangetica ceruæ
Lactantem fœtum per ſyluas tigris opacas.
Vtque domus alte partem tenuere remotam:
Tendentemque manus:& iam ſua fata uidentem:
Et mater mater clamantem:& colla patentem:
Enſe ferit progne lateri qua pectus adhæret:
Nec uultum uertit.ſatis illi ad fata uel unum
Vulnus erat iugulum ferro philomena reſoluit:
Viuaque adhuc.animæque aliquid retinentia membra
Dilaniat.pars inde cauis exultat aenis:
Pars uerubus ſtridet.manant penetralia tabo.
His adhibet coniunx ignarum Terea menſis.
Et patrii moris ſacrum mentita:quod uni
Fas ſit adire uiro:comites famuloſque remouit.
Ipſe ſedens ſolio tereus ſublimis auito
Veſcitur:inque ſuam ſua uiſcera congerit aluum.
Tantaque uox animi eſt:Itym huc accerſite dixit.
Diſſimulare nequit crudelia gaudia Progne.
Iam que ſuæ cupiens exiſtere nuncia cladis:
Intus habes:quod poſcis ait circumſpicit ille
Atque ubi ſit:quærit: quærenti:iterumque uocanti:
Sicut erat ſparſis furiali cæde capillis
Proſiluit:Ityſque caput Philomena cruentum
Miſit in ora patris.nec tempore maluit ullo
Poſſe loqui & meritis teſtari gaudia dictis.
Thracius ingenti menſas clamore repellit:

Sextus

Vipereas quę ciet ſtygio de ualle ſorores:
Et modo ſi poſſet reſerato pectore diras
Egere inde dapes:emerſaque uiſcera geſtit:
Flet modo:ſeque uocat buſtum miſerabile nati.
Nunc ſequitur nudo genitas Pandione ferro.
Corpora Cecropidum pennis pendere putares:
Pendebant pennis.quarum petit altera ſyluas:
Altera tecta ſubit:neque adhuc de pectore cædis
Exercere notæ:ſignataque ſanguine pluma eſt.
Ille dolore ſuo:pœnæque cupidine uelox
Vertitur in uolucrem: cui ſtant in uertice criſtæ
Prominet immodicum pro longa cuſpide roſtrum:
Nomen Epops uolucri:facies armata uidetur.

Fabula Octaua.

Aq̄lo cũ Orithyã Erichthei filiã diligeret. neq; ullis precibus a parẽtibus puellæ ĩpetrare potuiſſet: ut ſe ĩ affinitatẽ reciperẽt:uiribus uſus ſuis athenas uenit:& puellã raptã in Thraciã pertulit ibiq; grauidã fecit. ex q̄ gẽinos Zetũ & Calain procreauit.quorũ poſtea hũeris alæ uolucrũ increuerũt:per quas parẽtis imagies referrẽt. Pãdion quoq; dolore natarum actus caruit uita regnũq; Erichtheus filius eius poſſedit.

Hicdolor ante diem:longæque extrema ſenectæ
Tempore tartarras Pandiona miſit ad umbras.
Sceptra loci:rerumque capit moderamen Erichtheus.
Iuſticia dubium eſt:ualidis ne potentior armis
Quattuor ille quidem iuuenes:totidemque crearat
Fœmineæ ſortis:ſed erat par forma duarum:
E quibus æolides Cephalus te coniuge felix
Procri fuit.boreæ tereus.thraceſque nocebant:
Dilectaque diu caruit deus Orithya:
Dum rogat:& precibus mauult q̄ uiribus uti.
Aſt ubi blandiciis agitur nihil:horridus ira
Quæ ſolita eſt illi nimiumque domeſtica uento.
Et merito dixit:quid enim mea tela reliqui?
Sæuiciam:& uires:iramque:animoſque:minaces?
Admouique preces:quarum me dedecet uſus?
Apta mihi uix eſt.hac triſtia nubila pello:
Hac freta concutio:nodoſaque robora uerto.
Induroque niues:& terras grandine pulſo.
Idem ego cum fratres cœlo ſum nactus aperto:
Nam mihi campus is eſt:tanto molimine luctor:
Vt medius noſtris concurſibus inſonet æther
Exiliantque cauis eliſi nubibus ignes.
Idem ego cum ſubii conuexa foramina terræ:
Suppoſuique ferox imis mea terga cauernis:
Sollicito manes:totumque tremoribus orbem.
Hac ope debueram thalamo petiiſſe:ſocerque
Non orandus erat mihi:ſed faciendus Erichtheus.
Hæc Boreas:aut his non inferiora locutus:
Excuſſit pennas:quarum iactatibus omnis
Afflata eſt tellus:latumque perhorruit æquor.
Puluereamque trahens per ſumma cacumina pallam:

Verrit humum:pauidamque metu caligine tectus
Orythyan adamans fuluis complectitur alis:
Dum uolat:arſerunt agitati fortius ignes:
Nec prius aerii curſus ſuppreſſit habenas:
Quam Ciconum tenuit populos:& mœnia raptor:
Illic & gelidi coniunx Actæa tyranni:
Et genitrix facta eſt:partus enixa gemellos:
Cætera qui matris:pennas genitoris habebant:
Non tamen has memorant una cum corpore natas:
Barbaque dum rutilis aberat ſubnixa capillis:
In plumas calaiſq; puer zetuſque fuerunt.
Mox pariter pennæ ritu cœpere uolucrum
Cingere utrunque latus:pariter flaueſcere malæ:
Ergo ubi conceſſit tempus puerile iuuentæ:
Vellera cum minyis nitido radiantia uillo
Per mare non notum prima petiere carina:

.i. Dentes draconis in homines.
.ii. Aeſon ex ſene in iuuenem:
.iii. Liberi nutrices in iuuentutem:
.iiii. Aries in ſpecies agni uidetur.
.v. Cerambus in auem:
vi. Draco in ſaxum.
vii. Iuuencus liberi in cerui figuram.
viii. Cobidus in ſpeciem monumenti:
.ix. Mera in canis figuram.
.x. Cææ Matronæ in boues.
xi. Telchines in ſcopulos.
xii. Alcidamantis filia in columbam.
xiii. Cygnus Hyries filius in Olorem.
xiiii. Hyries mater inſtagnum.
xv. Cambe in auem
xvi. Lotois ex uiro in uolucrem.
xvii. Menephron in feram:
xviii. Cephiſis in focem.
xix. Eumeli filia in uolucrem:
.xx. Ephyre inſerpentem.
xxi. Phene & Periphas in aues.
xxii. Polyphemonis neptis in uolucrem
xxiii. Spuma Cerberi in uenenum.
xxiiii. Schiron in petram.
xxv. Arne in auem Monedulam:
xxvi. Formicæ in homines:
xxvii. Cephalus ab aurora immutatur.

Fabula Prima.

Iaſon Aeſonis filius miſſus a Pelia Neptuni filio cũ proceribus graiorũ Colchõ ad pellem aureã apportãdã ad iutricibus Iunone ac Minerua ut Aeetæ ſolis filii cõtigit regiã pulchrytudine ſua perculit Medeã aduerſuſ parentẽ.ut ſibi potius quã patriæ cõſuleret.Ergo obligatũ Iaſonẽ coegit ut fidẽ præſtare cõiugii erga ſe.Nã tauros ſpirãtes ignẽ.& dracone custodientẽ tẽplũ: & tergus aurarũ uenenis atq; carminibus coegit parere

iaſoni ut proſciſſo ſolo dentes obſereret ſerpētis: ex quibus ſeges armatorum procreſceret: inter quos ut ei præceptum erat a Medea iactato ſilice coegit eos īter ſe dimicare: qui mutuo bello conciderunt. His geſtis Iaſon cum Medea Corinthum abiit.

PV. OVIDII NASONIS METAMORPHOSEOS LIBER SEPTIMVS.

Amque fretum minyæ
pagaſæa puppe ſecabant.
Perpetuaque thrahens inopem
ſub nocte ſenectam
Phineus uiſus erat: iuueneſque
aquilone creati
Virgineas uolucres miſeri ſeminis ore fugarant:
Multaque perpeſſi claro ſub iaſone: tandem
Contigerant rapidas limoſi phaſidos undas.
Dumque adeunt regem: Phryſeaq; uellera poſcunt:
Voxq; datur minyis magnorum horrenda laborum.
Concipit interea ualidos Oetias ignes.
Et luctata diu: poſtquam ratione furorem.
Vincere nō poterat: fruſtra Medea repugnas:
Neſcio quis deus obſtat ait: mirumque quid hoc eſt?
Aut aliquid certe ſimile huic quod amare uocatur.
Nam cur iuſſa patris nimium mihi dura uidentur?
Sunt quoque dura nimis? cur quem modo denique uidi
Ne pereat timeo? quæ tanti cauſa timoris?
Excute uirgineo conceptas pectore flammas:
Si potes infelix. ſi poſſem: ſanior eſſem.
Sed trahit inuitam noua uis: aliudque cupido:
Mens aliud ſuadet: uideo meliora proboque:
Deteriora ſequor. quid in hoſpite regia uirgo
Vreris & talamos alieni concupis orbis?
Hæc quoque terra pōt: quod ames dare. uiuat an ille
Occidat in diis eſt. uiuat tamen: idque precari:
Vel ſine amore licet: quid enim commiſit iaſon
Quem niſi crudelem non tangat iaſonis ætas?
Et genus? & uirtus? quem non ut cætera deſint:
Forma mouere pōt? certe mea pectora mouit.
At niſi opem tulero: taurorum afflabitur ore:
Concurretque ſuæ ſegetis tellure creatis
Hoſtibus: aut auido dabitur fera præda draconi.
Hoc ego ſi patiar. tunc me de tigride natam.
Tunc ferrum & ſcopulos geſtare in corde fatebor:
Cur non & ſpecto pereuntem? oculoſque uidendo
Conſcelero? cur non tauros exhortor in illum?
Terrigenaſque forox? inſopitumque draconem?
Dii meliora uelint: q̄q̄ non iſta precanda:
Sed facienda mihi. prodam ne ego regna parentis?
Atque ope neſcio quis ſeruabitur aduena noſtra?

Vt per me ſoſpes ſine me det lintea uentis:
Virque ſit alterius: pœnæ Medea relinquar?
Si facere hoc. aliamue poſtet præponere nobis:
Occidat ingratus. ſed non his uultus in illo
Non ea nobilitas animo eſt: ea gratia formæ:
Vt timeam fraudem: meritique obliuia noſtri
Et dabit ante fidem: cogamque in fœdera teſtes
Eſſe deos quid tuta times? accingere: & omnem
Pelle moram. tibi ſe ſemper debebit Iaſon.
Te face ſolemni iunget ſibi: perque pelaſgas
Seruatrix urbes matrū celebrabere turba
Ergo ego germanam: fratremque: patremque: deoſque:
Et natale ſolum uentis ablata relinquam?
Nempe pater ſæuus: nempe eſt mea barbara tellus:
Frater adhuc infans. ſtant mecum uota ſororis.
Maximus intra me deus eſt. non magna relinquam:
Magna ſequar: titulum ſeruatæ puppis achiue:
Noticiamque loci melioris: & oppida: quorum
Hic quoque fama uiget: cultuſque arteſque uirorum.
Quemque ego cum rebus. quas totus poſſidet orbis
Aeſonidem mutaſſe uelim. quo coniuge felix:
Et diis cara ferar: & uertice ſydera tangam.
Quid quod neſcio qui mediis incurrere in undis
Dicuntur montes? ratibuſque inimica carybdis
Nunc ſorbere fretum? nuc reddere? cinctaque ſæuis
Scylla rapax canibus ſiculo latrare profundo?
Nēpe tenens quod amo: gremioque in Iaſonis hærens:
Per freta longa ferar. nihil illum amplexa tenebo.
Aut ſi quid metuam: metuam de coniuge ſolo.
Coniugium me putas? ſpecioſaque nomina culpæ
Imponis medea tuæ? quin aſpice quantum
Aggrediare nefas: & dum licet. effuge crimen.
Dixit & ante oculos tectum: pietaſque pudorque
Conſtiterant: & uicta dabat iam terga cupido.
Ibat ad antiquas hecates Perſeidos aras:
Quas nemus umbroſum: ſecretaque ſilua tegebat.
Et iam fractus erat: pulſuſque reſederat ardor:
Cum uidet Aeſonidem: extinctaque flamma reluxit.
Et rubuere genæ: totoque recanduit ore:
Vt ſolet a uentis alimenta reſumere quæque
Parua ſub inducta latuit ſcintilla fauilla
Creſcere: & in ueteres agitata reſurgere uires:
Sic iam lenis amor: iam quem languere putares:
Vt uidit iuuenem: ſpecie præſentis inarſit.
Et caſu ſolito formoſior Aeſone natus
Illa luce fuit. poſſes ignoſcere amanti.
Spectat: & in uultu ueluti tum denique uiſo
Lumina fixa tenet. nec ſe mortalia demens
Ora uidere putat: nec ſe declinat ab illo.
Vt uero cœpitque loqui: dextramque præhendit
Hoſpes & auxilium ſummiſſa uoce rogauit:
Promiſitque thorum: lachrymis ait illa profuxis:
Quid faciam uideo: nec me ignorantia ueri

Decipiet:ſed amor:ſeruabere munere noſtro.
Seruatus promiſſa dato. per ſacra triformis
Ille deæ:lucoque foret quod numen in illo:
Perque patrem ſoceri:cernentem cuncta futuri:
Euentuſque ſuos:& tanta pericula iurat
Creditus accepit cantatas protinus herbas.
Edidicitque uſum:lætuſque intecta receſſit.
Poſtera depulerat ſtellas aurora micantes:
Conueniunt populi ſacrum Mauortis in aurum:
Cõſiſtuntq; iugis:medio rex ipſe reſedit:
Agmine purpureus.ſceptroq; in ſignis eburno.
Ecce adamanteis Vulcanum naribus efflant
Aeripedes tauri:tactæque uaporibus herbæ
Ardent ut ſolent pleni reſonare camini:
Aut ubi terrena ſilices fornace ſoluti
Concipiunt ignem liquidarum aſpergine aquarum:
Pectora ſic intus.clauſas uiolentia flammas
Gutturaque uſta ſonant:tamen illis aeſone natus
Obuius it.uertere truces uenientis ad ora
Terribiles uultus:præfixaque cornua ferro.
Puluereumque ſolum pede pulſauere biſulco.
Fumificiſque locum mugitibus impleuere.
Diriguere metu ſubito minyæ.ille nec ullos
Senſit anhelatus:tantum medicamina poſſunt:
Pendulaque audaci mulcet palearia dextra:
Suppoſitoſque iugo pondus graue cogit aratri
Ducere:& inſuetum ferro proſcindere campum.
Mirantur Colchi.minyæ clamoribus augent.
Adiiciuntque animos:galea tum ſumit ahena
Vigereos dentes:& aratos ſpargit in agros.
Sæmina mollit humus ualido præcincta ueneno:
Et creſcunt:fiuntque ſati noua corpora dentes.
Vtque hominis ſpeciem materna ſumit in aluo:
Perque ſuos intus numeros conponitur infans:
Nec niſi maturus communes exit in auras
Sic ubi uiſceribus grauidæ telluris imago
Effecta eſt omnis:fœto conſurgit in aruo.
Quodque magis mirum eſt:ſimul edita concutit arma
Quos ubi uiderunt præacutæ cuſpidis haſtas
In caput æmonii iuuenis torquere parantes:
Demiſere metu uultumque animumque pelaſgi.
Ipſa quoque extimuit:quæ tutum fecerat illum.
Vtque peri uidit iuuenem tot ab hoſtibus unum:
Palluit & ſubito ſine ſanguine frigida ſedit.
Neue parum ualeant a ſe data gramina:carmen
Auxiliare canit:ſecretaſque aduocat artes.
Ille grauem medios ſilicem iaculatus in hoſtes
A ſe depulſum Martem conuertit in ipſos
Terrigenæ pereunt per mutua uulnera fratres:
Ciuilique cadunt acie.gratantur achiui:
Victoremque tenent audiſque amplexibus hærent.
Tu quoque uictorem complecti barbara uelles:
Obſtitit incepto pudor:at complexa fuiſſes:

Sed te ne faceres tenuit reuerentia famæ.
Quod licet.affectu tacito lætatis:agiſque
Carminibus grates:& diis auctoribus horum.
Peruigilem ſupereſt hærbis ſopire draconem:
Qui criſta linguiſq; tribus præſignis:& uncis
Dentibus horrendus cuſtos erat arboris aureæ.
Hunc poſtquam ſparſit lethæi gramine ſuci:
Verbaque ter dixit placidos facientia ſomnos:
Quæ mare turbatum:quæ concita flumina ſiſtunt:
Somnus in ignotos oculos ubi uenit:& auro
Heros Aeſonius potitur.ſpolioque ſuperbus
Muneris auctorem ſecum ſpolia altera portans
Victor Cecropios tetigit cum coniuge portus:

Fabula Secunda.

Iaſon poſtquã Medeã adductã parentibus in Græciã duxit: & promiſſo cõiugio ſibi copulauit: multis rebus expertus ingeniũ huius petiit parenté aeſoné ſenectute eliſiũ in adoleſcentia perduceret. At illa amore nõdũ depoſito quẽ ex eius iuuẽtute ceperat: nihil negãdo ei ahenũ cõſtituit:hærbarũque genera quarũ ſciẽtiã habebat uariis regionibus quæſita incoquẽs poſtquam animaduertit ſtipitem quo uerſabat herbas ĩ arborem oleã oneratam bacis eſſe conuerſũ. matura tũ tempus exiſtimans que deſpumata aheno in terrã deciderant:in lætiſſimam hærbam eſſe conuerſa: Aeſonem interemptum madẽtibus hærbis immiſcuit: & ut promiſerat coniugi ex ſenectute in priſtinum rigorem ſiue uigorem uidetur perduxiſſe.

Aemoniæ matres pro natis dona receptis:
Grandæuique ferunt patres:congeſtaque flamma
Thura liquefaciunt:indutaque cornibus aurum
Victima uota facit.ſed abeſt gratãtibus Aeſon
Iam proprior læto:feſſuſque ſenilibus annis.
Tunc ſic Aeſonides:o cui debere ſalutem
Confiteor coniũx:quam mihi cũcta dediſti
Exceſſitque fidem meritorum ſumma tuorum:
Si tamen hoc poſſunt:quid enim non carmina poſſunt
Deme meis annis:& dẽptos adde parenti:
Nec tenuit lachrymas.mota eſt pietate rogantis
Diſſimilemq; animum ſubiit pater Oeta relictus
Non tamen affectus tales confeſſa:quod inquit
Excidit ore tuo coniunx ſcelus:ergo ego cuiqui
Poſſe tuæ uideor ſpacium tranſcribere uitæ:
Non ſinat hoc hecate.nec tu petis æqua.ſed iſto
Quo petis experiar maius dare munus Iaſon:
Arte meæ ſoceri longum temptabimus æuum
Non annis renouare tuis:modo diua triformis
Adiuuet:& præſens ingentibus annuat auſis
Tres aberant noctes:ut cornua tota coirent:
Efficerentque orbem:poſtquam pleniſſima fulſit
Et ſolida terras ſpectauit imagine luna:
Egreditur tectis ueſtes induta recinctas:
Nuda pedẽ:nudos humeris infuſa capillos:

Fertque uagos medie per muta ſilentia noctis
Incomitata gradus.homines uolucreſque feraſque
Soluerat alta quies:nullo cum murmure ſerpens
Sopitis ſimilis nullo cum murmure ſerpit:
Immotæque ſilent frondes.ſilet humidus aer:
Sydera ſola micant:ad quæ ſua brachia tendens
Ter ſe conuertit:ter ſumptis flumina crinem
Irrorauit aquis.ternis & hiatibus ora
Soluit & indura ſummiſſo poplite terra:
Nox ait arcanis fidiſſima quæque diurnis
Aurea cum luna ſucceditis ignibus aſtra:
Tuque triceps hecate:quæ cœptis conſcia noſtris
Adiutrixque uenis:cantuſq; arteſque magorum:
Quæque magos tellus pollentibus inſtruis hærbis:
Auræque:& uenti:monteſque:amneſque:lacuſque.
Diique omnes nemorum diique omnes noctis adeſte.
Quorum ope cum uolui ripis mirantibus amnes
In fontes rediere ſuos:concuſſaque ſiſto:
Stantia concutio cantu freta:nubila pello
Nubilaque induco:uentos abigoque:uocoque:
Vipereas rumpo uerbis & carmina fauces:
Viuaque ſaxa ſua conuulſaque robora terra
Et ſiluas moueo:iubeoque tremiſcere montes:
Et mugire ſolum:maneſque exire ſepulchris.
Te quoque luna traho:quamuis temerata labores
Aera tuos minuant.currus quoque carmine noſtro
Pallent:aut pallet noſtriſ aurora uenenis.
Vos mihi taurorum flammas habetaſtis & unco
Haud patiens oneris collum preſſiſtis aratro.
Vos ſerpenti genus in ſe fera bella dediſtis:
Cuſtodemque rudem ſomno ſopitis:& aurum
Vindice decepto graias miſiſtis in urbes.
Nunc opus eſt ſucis:per quos renouata ſenectus
In florem redeat:primoſque recolligat annos
Et dabitis.neque enim micuerunt ſydera fruſtra:
Nec fruſtra uolucrum tactus ceruice draconum
Currus adeſt:aderat demiſſus ab æthere currus:
Quo ſimul aſcendit:frænataque colla draconum
Permulſit:manibuſque leues agitauit habenas:
Sublimis rapitur:ſubiectaque theſſala tempe
Deſpicit:& cretis regionibus applicat angues.
Et quas oſſa tulit:quaſque altus pelion herbas:
Othriſque & pindus:& pindo maior olympus
Perſpicit.& placitas partim radice reuellit.
Partim ſuccidit curuamine falcis ahenæ:
Multa quoque Eridani placuerunt gramina ripis
Multa quoque Amphryſi.nec eras immunis Enipeu:
Nec non Peneus:nec non ſperchiades undæ
Contribuere aliquid:iuncoſaque littore phœbes
Carſpit:& euboica uiuax Anthedone gramæn:
Nondum uulgatum mutato corpore glauci:
Nona dies illam curru penniſque draconum:
Nonaque nox omnes luſtrantem uiderat agros.

Cúm rediit:nec erant tacti niſi odore dracones:
Et tamen annoſæ pellem poſuere ſenectæ.
Conſtitit adueniens citra limenque foreſq;:
Et tantum cælo tegitur:refugitque uiriles
Contactus.ſtatuitque aras e ceſpite binas.
Dexteriore hecates.at leua parte iuuentæ.
Has ubi uerbenis ſiluaque incinxit agreſti:
Haud procul egeſta ſcrobibus tellure duabus
Sacra facit:cultroſque in guttura uelleris atri
Coniicit.& patulas perfudit ſanguine foſſas
Tum ſuper inuergens tepidi carcheſia lactis:
Alteraq; inuergens liquidi carcheſia mellis:
Verba ſimul fundit:terrenaque numina poſcit:
Vmbrarumq; rogat rapta cum coniuge regem
Ne properent artus anima fraudare ſenili:
Quos ubi placauit precibuſq; & murmure longo:
Aeſonis effœtum proferri corpus ad aras
Iuſſit;& in plenos reſolutum carmine ſomnos
Exanimi ſimilem ſtratis porrexit in herbis.
Hinc procul Aeſonidem :procul hinc iubet ire miniſtros
Et monet arcanis oculos remouere prophanos:
Diffugiunt iuſſi.ſparſis Medea capillis
Bacchantum ritu flagrantes circuit aras:
Multifidaſq; faces in foſſa ſanguinis atra
Tingit:& infectas geminis accendit in aris.
Terq; ſenem flamma:ter aqua:ter ſulphure luſtrat.
Interea calido poſitũ medicamen aheno
Feruet & exultat:ſpumiſque tumentibus albet.
Illic Aemonia radices ualle reſectas:
Sæminaque:& flores:& ſucos incoquit atros.
Adiicit extremo lapides oriente petitos:
Et quas oceani refluum mare lauit arenas:
Addidit exceptas lunæ de nocte pruinas:
Et ſtrigis infames ipſis cum carnibus alas:
Inque uirũ ſoliti uultus mutare ferinos
Ambigui profecta lupi.nec defuit illi
Squamea cinyphei tenuis membrana chelydri:
Viuaciſq; iecur cerui:quibus inſuper addit
Ora caputq; nouem cornicis ſæcula paſſæ
His & mille aliis poſtquam ſine nomine rebus
Propoſitum inſtruxit mortali babara munus
Arenti ramo iampridem mitis oliuæ
Omnia confudit:ſummiſque immiſcuit ima.
Ecce uetus calido uerſatus ſtipes aheno
Fit uiridis primo. nec longo tempore frondes
Induit.& ſubito grauidis oneratur oliuis.
At quacũq; cauo ſpumas eiecit aheno
Ignis:& in terram guttæ cecidere cadentes:
Vernat humus floreſque:& mollia pabula ſurgunt:
Quæ ſimulac uidit:ſtricto Medea recludit
Enſe ſenis iugulum:ueteremque exire cruorem
Paſſa replet ſucis.quos poſtquam conbibit Aeſon
Aut ore,acceptos aut uulnere:barba comæque

Canicie poſita nigrum rapuere colorem.
Pulſa fugit macies.abeunt pallorque ſituſque:
Abiectoque cauæ ſupplentur corpore rugæ.
Membraque luxuriant.aeſon miratur:& olim
Ante quater denos nunc ſe reminiſcitur annos.
Diſſimilemque animum ſubiit ætate relicta.

Fabula Tertia.

Liber pater ut aīaduertit aeſonē ſenectutē remediis Me
deæ expuliſſe:petiit:ut proīde nutricibꝰ ſuis ferret au
xiliū:eaſque in adoleſcentiæ uigorē reduceret:cuius
auctoritate illa cōpulſa eiſdē remediis qbus aeſonē ī
primitias reduxit. Liberoq; æternū beneficiū dedit.

Viderat ex alto tanti miracula monſtri
Liber:& ammonitus iuuenes nutricibus annos
Poſſe ſuis reddi:capit hoc a Colchide munus:

Fabula Quarta.

Peliades Peliæ filiæ hærbis impulſe poſtq̄ uiderūt arie-
tē grauatū ætate in agni ſpeciē tranſfiguratū:ābitioſi
us a Medea petere cœperūt:ut Peliæ parēti earū re-
ſtitueret:quā tēpore proceſſiore amiſiſſet iuuentutē:
quod ut illa accepit cupiēs inimicum Iaſonis data oc
caſione punire impulit eas: ut parentem interficerēt:
& laceratū in ahenum feruens dimitterēt.quod ut fa
ctum eſt currum draconibus iunctum conſcendit. &
per aera elata conſpectum inimicorum profugit.

Neue doli ceſſent:odium cum coniuge falſum
Phaſias aſſimulat.Peliæque ad limina ſupplex
Confugit:atque illam:quoniam grauis ipſe ſenecta eſt
Excipiunt natæ:quas tempore callida paruo
Colchis amiciciæ fallacis imagine cepit.
Dumque refert inter meritorum maxima demptos
Aeſonis eſſe ſitus:atque hac in parte moratur:
Spes eſt uirginibus pelia ſubiecta creatis
Arte ſuum parili reuireſcere poſſe parentem.
Idque petunt iuuenes precium ſine fine paciſci.
Illa breui ſpacio ſilet.& dubitare uidetur.
Suſpenditque animos ficta grauitate rogantum.
Mox.ubi pollicita eſt:quo ſit fiducia maior
Muneris huius ait:qui ueſtras maximus æuo eſt
Dux gregis inter oues:agnus medicamine fiet.
Protinus innumeris effœtus laniger amniſ
Attrahitur flexo circum caua tempora cornu
Cuius ut æmoneo marcentia guttura cultro
Fodit:& exiguo maculauit ſanguine ferrum:
Membra ſimul pecudis ualidoſque ueneficia ſucos
Mergit in ære cauo:minuunt ea corporis artus:
Cornuaque exurunt:nec non cum cornibus annos.
Et tener auditur medio balatus aheno.
Nec mora balatum mirantibus exilit agnus
Laſciuitque fuga:lactantiaque ubera quærit.
Obſtupuere ſatæ Pelia:promiſſaq; quoſtquam
Exhibuere fidem:tum uero impenſius inſtant.
Ter iuga phœbus equis in hibero flumine merſis

Dempſerat:& quarta radiancia nocte micabant
Sydera:cum rapido fallas Aeetias igni
Imponit purum laticem & ſine uiribus herbas.
Iamque neci ſimilis reſoluto corpore regem:
Et cum rege ſuos cuſtodes ſomnus habebat:
Quem dederant cantus:magicæque potentia linguæ.
Intrarant iuſſæ cum colchide limina natæ:
Ambierantque thorum.quid nunc dubitatis inertes?
Stringite ait gladios:ueteremque haurite cruorem.
Vt repleam uacuas iuuenili ſanguine uenas.
In manibus ueſtris uita eſt.ætaſque parentis.
Si pietas ulla eſt:nec ſpes agitatis inanes.
Officium præſtate patri:teliſq; ſenectam
Exigite:& ſaniem coniecto emittite ferro.
His ut quæq; pia eſt hortatibus impia prima eſt.
Et ne ſit ſcelerata facit ſcelus.haud tamen ictus
Vlla ſuos ſpectare poteſt.oculoſq; reflectunt:
Cæcaq; dant ſæuis auerſæ uulnera dextris.
Ille cruore fluens:ſubito tamen alleuat artus:
Semilacerq; thoro tentat conſurgere.& inter
Tot medius gladios pallentia brachia tendens
Quid facitis natæ?quis uos in fata parentis
Armat ait?cecidere illis animiq;:manuſq;:
Plura locuturo cum uerbis guttura colchis
Abſtulit:& calidis laniatum merſit in undis.

Fabula Quinta.

Medeam fugientem docet Heſiodus Othryn montem Theſſaliæ petiſſe: in quem diluuio Deucalionis Cerãbus nympharum auxilio pennis delatus ſit: & in mõtem parnaſum:qui eſt altiſſimus.

Quæ niſi pennatis ſerpentibus iſſet in auras:
Non exempta foret pœnæ.fugit alta:ſuperq;
Pelion umbroſum philireaq; tecta:ſuperq;
Othryn:& euentu ueteris loca nota Cerambi
Hic ope nympharum ſublatus in aera pennis
Cum grauis infuſo tellus foret obruta ponto:
Deucalioneas effugit inobrutus undas:

Fabula Sexta.

Hinc Pitanen urbem Aeolie relinquentem uidiſſe draconem in ſaxum eſſe transfiguratum.

Aeoliam Pitanen a læua parte reliquit:
Factaq; de ſaxo longi ſimulacra draconis:

Fabula Septima.

Deinde Idæum nemus adiſſe.in quo liber pater iuuencũ transfiguratum in cerui figuram ſubtraxit.

Idæumq; nemus:quo nati furta iuuencum
Occuluit liber falſi ſub imagine cerui:

Fabula Octaua.

Nec minus patrem Coriti paruo conditum ſepulchro:
Quaq; pater coriti parua tumulatus harena:

Fabula Nona.

Item Mæram in figuram canis eſſe conuerſam.
Et quos mæra nouo latratu terruit agros:

Septimus

Fabula Decima:

Ab his regionib; digreſſā Eurypyli urbē cōtigiſſe: ī qua
Cææ matronæ in cornutas boues tranſfiguratæ ſunt.
propter effectum quod ueneri formam quam ante
poſuerunt.

Eurypyliq; urbem: qua Cææ cornua matres
Geſſerunt: tunc cum diſcederet herculis agmen:

Fabula Vudecima.

Dehinc Telinchias Ialiſios tranſgreſſam: quos Iuppiter
propter odium coniugis ſuæ Iunonis ſubiecit mari.

Phœbeamque rhodon: & Ialiſios telechinas:
Quorum oculos ipſo mutantes omnia uiſu
Iuppiter exoſus fraternis ſubdidit undis.

Fabula Duodecima.

Quorū regione relicta Cæā urbē peruenisse: ī qua alcida
mātē ſcribit ex filia uidiſſe colūbam procreatā eſſe.

Tranſit & antiquæ carcheſia Mœnia cææ:
Qua pater alcidamas placidam de corpore natæ
Miraturus erat naſci potuiſſe columbam.

Fabula Decimatertia.

Poſt hæc lacum hyries & Cygni Tempe: in quibus locis
cū graui amore pueri tenerentur: & imperio eius uo
lucres in domitas ac leonem manū pati coegiſſet tau
rumq; uiciſſet. Neq; ideo labor eius potiēdi merces
extitiſſet: īdignatus ex precipiti loco cū ſe odio labo
rum iaceret: in uolucrem olorem conuerſus eſt.

Inde lacus hyries uidet. & cygneia tempe.
Quæ ſubitus celebrauit olor. nam phillius illic
Imperio pueri uolucreſq; ferrumq; leonem
Tradiderat domitos. taurum quoque uincere iuſſus
Vicerat. & ſtricto totiens iratus amore
Præmia poſcenti taurum ſuprema negauit.
Ille indignatus cupiens darr dixit: & alto
Deſiluit ſaxo. cuncti cecidiſſe putabant.
Factus olor niueis pendebat in aere pennis.

Fabula Decimaquarta.

Hyrie āt mater eius flēdo aſſidue caſū filii ſui: in ſtagnū
elicuit miſericordia deorum: quod eſſet ſui nominis

At genitrix hyrie ſeruatū neſcia flendo
Delicuit: ſtagnumque ſuo de nomine fecit:

Fabula Decimaquinta:

Ab his digreſſam Pleurona perueniſſe in qua urbe Com
be cum Phaſnei filii occiderentur: deorum miſericor
dia effectum eſt: ut in auem transformaretur.

Adiacet his Pleuron: in qua trepidantibus alis
Ophias effugit natorum uulnera Combe.

Fabula Decicmaſexta.

Ab his Galaureā Lathoū regē cū coniuge in uolucrem:

Inde calaurea lathoidos aſpicit arua
In uolucrem uerſi cum coniuge conſcia regis.

Fabula Decimaſeptima.

Deinde Cyllenem adiſſe. hic Menephron ne cum matre
cōcuberet: ab Iou e eſt tranſfiguratus in feræ ſpeciem

Dextera cyllene eſt:in qua cum matre Menephron
Concubiturus erat ſæuarum more ferarum.

Fabula Decimaoctaua.

Poſt horum caſum uidiſſe Cephiſon nepotis exitum de-flentem:qui ab apolline in phocen tranſfiguratus eſt.

Cephiſon procul hinc deflentem fata nepotis
Reſpicit in tumidam phocen ab apolline uerſi.

Fabula Decimanona.

Itē Eumeli domū adiſſe lugentis filiā in uolucerē ceſſiſſe

Eumelique domum lugentis in aere natam.

Fabula Vigeſima

Aliq̄do ēt Ephyrē cōtigiſſe uerſā pennis uipereis : in qua urbe primū ex fungis edita exiſtimantur corpora.

Tandem uipereis ephyren pirenida pennis
Contigit.hic æuo ueteres mortalia primo
Corpora uulgarunt pluuialibus edita fungis.

Fabula Vigeſima .i.

Indicat Colchis cum parente Aeſone Creontem conſumptam uenenis arſiſſe. Nec minus natos a ſe interēptoſ Iaſone relicto: Inſpectis itaque caſibus miſerorum ueniſſe etiam athenas.

Sed poſtquam colchis arſit noua nupta uenenis:
Flagrantemque domū regis male uidit utroque
Sanguine natorum perfunditur impius enſis:
Vltaque ſe mater male Iaſonis effugit arma.
Hinc titaniacis ablata draconibus intrat
Palladias arces:quæ te iuſtiſſime phineu
Teque ſenex peripha pariter uidere uolantes.

Fabula Vigeſima .ii.

Itē neptē Polyphemonis uolucrū expleſſe numerum.

Innexáque nouis neptem poliphemonis alis.

Fabula Vigeſima .iii.

Ab iis nouiſſime excipitur ab Aegeo:nec minus iūgit fœdus. Inter hæc Theſeus Aegei filius errore & laboribus plenus excipitur a parte.cui protinus Medea parat uenenum:quod Aconiton appellāt. Hercules enī cū ad inferos deſcēdiſſet.miſſus ab Euryſtheo ut canem tricipitem ad ſuperos perduceret:Poſtquam eū in regiōem poticā perduxit: Territū animaduertit ex nouitate aeriſ uomitum profudiſſe.Notato itaque loco ſpumā eius in uenenum eſſe conuerſā:quod græci aconiton nominant:quia naſcitur in cautibus:

Excipit hanc Aegeus facto damnandus in uno:
Nec ſatis hoſpicium eſt.thalami quoque fœdere iungit.
Iamque aderat Theſeus proles ignara parenti:
Qui uirtute ſua bimarem placauerat iſthmon.
Huius in exitium miſcet Medea:quod olim
Attulerat ſecum ſcythicis aconiton ab oris.
Illud echidnææ memorant e dentibus ortum
Eſſe canis:ſpecus eſt tenebroſo cæcus hiatu.
Eſt uia decliuis:per quam tirynthius heros
Reſtantem contraque diem radioſque micantes
Obliquantem oculos nexis adamante cathenis

Cerberon attraxit:rapida qui concitus ira
Impleuit pariter ternis latratibus auras:
Et ſparſit uiride ſpumis albentibus agros:
Has con creſſeputant:nactaſq; alimenta feracis
Fœcundiq; ſoli uires cœpiſſe nocendi:
Quæ quia naſcuntur dura uiuacia caute:
Agreſtes aconita uocant.ea coniugis aſtu
Ipſe parens aegeus nato porrexit ut hoſti.
Sumpſerat ignara Theſeus data pocula dextra:
Cum pater in capulo gladii cognouit eburno
Signa ſui generis:facinuſq; excuſſit ab ore.
Effugit illa necem nebulis per carmina motis:

Fabula Vigeſima .iiii.

Poſt hæc referunt feſtos dies agentes laudes Theſei quẽ admodũ taurum Marathoniũ interemiſſet ut ẽt Procuſten: Certioniſq; necẽ:qui trabes opponebat hoſtibus ita ut uicti exanimarentur ab eis.Scyronem quoque Neptuni ſolitum inter faciẽtibus tendere inſidias:Qui poſtq̃ a Theſeo eſt interfectus eius fructibus agitatum propter crudelitatem ſcopulo in hæſit. Vnde ſcyronides petræ ſunt nominatæ ab eius nomine.

At genitor q̃q̃ lætatur ſoſpite nato:
Attonitus tamen eſt geniti diſcrimine paruo
Committi potuiſſe nefas fouet ignibus aras:
Muneribuſq; deos implet:feriuntq; ſecures
Colla toroſa boum uinctorum cornua uittis.
Nullus Erichthidis fertur celebratior illo
Illuxiſſe dies agitant conuiuia patres.
Et medium uulgus.nec non & carmina uino
Ingenium faciente canunt:te maxime Theſeu
Mirata eſt Marathon Cretæi ſanguine tauri.
Quodque ſua ſecurus arat Cromiona colonuſ
Munus opuſq; tuum eſt.tellus Epidauria per te
Clauigeram uidit uulcani occumbere prolem.
Vidit & immitẽ Cephiſias ora Procuſten.
Certionis lethum uidit cerealis Eleuſis
Occidit ille ſenis magnis male uiribuſ uſus:
Qui poterat curuare trabes.& agebat ab alto
Ad terram late ſparſuras corpora pinus.
Tutus ad Alcithoen lelegia mœnia limes
Compoſito ſcyrone patet:ſparſiſq; latronis
Terra negat ſedem:ſedem negat oſſibus unda
Quæ iactata diu fertur duraſſe uetuſtas
In ſcopulos:ſcopulis nomen Scyronis inhæret.
Si titulos annoſq; tuos munerare uelimus:
Facta prement annos.pro te fortiſſime uota
Publica ſuſcipimus:Bacchi tibi ſummimus hauſtus.
Conſonat aſſenſu populi:precibuſq; fauentum
Regia:nec tota triſtis locus ullus in urbe eſt.
Nec tamen:uſq; adeo nulla eſt ſyncera uoluptas:
Solicitumq; aliquid lætis interuenit:Aegeus
Gaudia percepit nato ſecura recepto.

Fabula Vigeſima .v.

Arne cũ iſulã Scythõ ĩqua genita eẽt.hoſtí athenas oppu gnãti capta pulchritudine auri uendidiſſet patriã: ne pro meritis ſuplícia pẽderet: ĩ uolucrẽ Monedulã eſt trãſfigurata: quæ adhuc amore ſplẽdoris eiuſ tenetur

Bella parat minos. qui q̃q̃ milite: quamquam
Claſſe ualet. patria tamen eſt firmiſſimus ira:
Androgeique necẽ iuſtis ulciſcitur armis.
Ante tamen bello uíres acquirit amicas:
Quaque patent aditus: uolucri freta claſſe pererrat:
Hinc Anapen ſibí iungit: & hinc ſtymphalea regna
Promiſſis Anapen regna ac ſtymphalea bello.
Hinc humilem Miconen: cretoſaque rura timoli:
Florentemque Tyron: Cypron: planãque Seriphon:
Marmoreamq; Paron: quãque impia prodidit Arnen:
Scythonis accepto quod auara popoſcerat auro:
Mutata eſt in auem: quæ nunc quoque diligit aurũ
Nigra pedes nigris uelata Monedula pennis:

Fabula Vigeſima .vi.

Aeacus Iouis & Aeginæ filius cũ Aſopidem inſulam con iugis nomine incoleret: & graui peſtilẽtia Iunonis ira populum amíſiſſet: precibus & miſericordia a Ioue ĩ petrauit: ut uaſtata inſula quot formícæ ĩ ea apparuiſ ſent: tot uerſæ in hominũ facies deſyderatã multitu dinem explerent. Neque in merito: ſi quidẽ ex huiuſ modi animalibus creuerant: myrmidones ſunt appel lati. Formícæ enim Grece myrmíces apellantur. Por ro autẽ hos ſenſus Cephalo ſciſcitanti edocet aeacus.

At non Olearos Didimeque: & ſenos: & andros:
Et Gyaros: nitideq; ferax Peparethos oliuæ
Gnoſiacas iuuere rates: latere inde ſiniſtro
Oenopiam Minos petit Aeacideia regna.
Oenopiam ueteres appellauere: ſed ipſe
Aeacus æginam genitricis nomine dixit.
Turba ruit. tantæque uirũ cognoſcere famæ
Expetit. occurrunt illi Telamonq;. minoque
Quam Telamon Peleus: & proles tertia Phocus:
Ipſe quoq; egreditur tardus grauitate ſenili
Aeacus: & quæ ſit ueniendi cauſa requirit.
Admonitus patrii luctus ſuſpirat: & illi
Dicta refert rector populorum talia centũ.
Arma iuues oro pro nato ſumpta: piæq;
Pars ſit militiæ: tumulo ſolatia poſco.
Huic aſopiades petis irrita dixit: & urbi
Non facienda meæ. neque enim coniunctior ulla
Cecropidis hac eſt tellus. ea fœdera nobis.
Triſtis abit: ſtabuntque tibi tua fœdera magno
Dixit & utilius bellum putat eſſe minari
Quam gerere: atq; ſuas ibi præconſummere uires
Claſſis ab Oenopiis etiam nunc lyctia muris
Spectari poterat: cum pleno concita uelo
Attica puppis adeſt: & portus intrat amicos:
Quæ Cephalum patriæque ſimul mandata ferabat.
Aeacidæ iuuenes longo poſt tempore uiſum

Agnouere tamen Cephalum:dextraſque dederunt.
Inque patris duxere domum ſpectabilis heros
Et ueteris retinens etiam nunc pignora formæ
Ingreditur:ramum tenens popularis oliuæ:
Et dextra læuaque duos ætate minores
Maior habet Cliton & Buten Pallante creatos.
Poſtq̄ congreſſi primi ſua uerba tulerunt
Cecropidæ: Cephalus peragit mādata.rogatq;
Auxilium.fœduſque refert:& iura parentum.
Imperiumq; peti totius Achaidos addit
Sic ubi mandatam iuuit facundia cauſam:
Aeacus in capulo regni nitente ſiniſtra
Ne petite auxilium.ſed ſumite dixit athenæ.
Nec dubiæ uires:quas hæc habet inſula ueſtras
Dicite.& omnis eat rerum ſtatus iſte mearum.
Robora non deſunt.ſuperat mihi miles.& hoſti
Gratia diis:felix & inexcuſabile tempus
Immo ita ſit Cephalus creſcat tua ciuibus:opto:
Vrbs ait:adueniens equidem modo gaudia cœpi:
Cum tam pulchra mihi:tam par ætate iuuentus
Obuia proceſſit multos tamen inde requiro:
Quos quondam uidi ueſtra prius urbe receptus:
Aeacus ingemuit.triſtiq; ita uoce locutus.
Flebile principium melior fortuna ſecuta eſt:
Hanc utinam uobis poſſem memorare:ſine ullo
Ordine nunc repetam:neu longa ambage morer uos:
Oſſa ciniſq; iacent memori quos mente requiris:
Et quota pars illi rerum periere mearum:
Dira lues populis ira Iunonis iniquæ
Incidit exoſæ dictas a pellice terras.
Dum uiſum eſt mortale malum:tantæq; latebat
Cauſa nocens cladis:pugnatum eſt arte medendi.
Exitium ſuperabat opes:uictæq; iacebant:
Principio cœlum ſpiſſa caligine terras
Preſſit & ignauos incluſit nubibus æſtus.
Dumq; quater plenis oxpleuit cornibus orbem:
Luna quater plenum tenuata retexuit orbem.
Lethiferis calidi ſpirarunt æſtibus:auſtri.
Conſtat & infontes uicium ueniſſe lacuſq;:
Miliaq; incultos ſerpentum multa per agroſ
Erraſſe atque ſuis fluuios temeraſſe uenenis.
Strage canum primo uolucrūque auiumque boumque
Inque feries ſubiti deprenſa potentia morbi eſt.
Concidere infelix ualidos miratur arator
Inter opus tauros:medioque recumbere ſulco:
Lanigeris gregibus balatus dentibus ægros
Sponte ſua lanæque cadunt:& corpora tabent.
Acer equus quondam magnæque in puluere famæ
Degenerat palmæ. ueterumque oblitus honorum
Ad præſepe gemit morbo moriturus inerti.
Non aper iraſci meminit:nec fidere curſu
Cerua:nec armentis incurrere fortibus urſi.
Omnia langor habet.ſyluis agriſque uiiſque

Corpora fœda iacent:uitiantur odoribus auræ:
Mira loquar.non illa canes auideq; uolucres:
Non cani tetigere lupi:delapſa liqueſcunt.
Afflatuq; nocent.& agunt contagia late.
Peruenit ad miſeros damno grauiore colonos
Peſtis.& in magnæ dominatur mœnibus urbis.
Viſcera torrentur primo flammiſq; fatiſcunt.
Indiciumq; rubor eſt:& ductus anhelitus igni:
Aſpera lingua tumet:tepidiſq; arentia uentis
Ora patent.aureq; graues captantur hiatu.
Non ſtratum:non nulla pati uelamina poſſunt.
Dura ſed interra ponunt præcordia.nec fit
Corpus humo gelidum:ſed humus de corpore feruet.
Nec moderator adeſt:inque ipſos ſcua medentes
Erumpit clades.obſuntque auctoribus artes:
Quo propior quiſque eſt:ſeruitque fidelius ægro
In partem lethi citiusuenit:atque ſalutis
Spes abiit.finemq; uident in funere morbi
Indulgent animis.& nulla quid utile cura eſt:
Vtile enim nihil eſt paſſim poſitoque pudore
Fontibus & fluuiis puteiſq; capacibus hærent
Nec ſitis eſt extincta prius:q̃ uita bibendo.
Inde graues morbo nequeunt conſurgere & ipſis
Immoriuntur aquis:aliquis tamen haurit & illas.
Tantaq; ſunt miſeris inuiſi tedia lecti.
Proſiliunt:aut ſi prohibent conſiſtere uites:
Corpora deuoluunt in humum:fugiuntq; penates
Quiſq; ſuos.ſua cuiq; domus funeſta uidetur:
Et quia cauſa latet.locus eſt in crimine notus.
Semianimes errare uiis dum ſtare ualebant
Aſpiceres flentes alios:terraq; iacentes:
Laſſaq; uerſantes ſupremo lumina motu.
Membraq; pendentis tendunt ad ſydera cœli:
Hic illic ubi mors deprenderat exhalantes.
Quid mihi tunc animi fuit:aut quid debuit eſſe?
Vt uitam odiſſem:& cuperem pars eſſe meorum.
Quo ſe cunque acies oculorum flexerat:illic
Vulgus erat ſtratum:ueluti cum putrida motis
Poma cadunt ramis:agitatæq; illice glandes.
Templa uides contra gradibus ſublimia longis:
Iuppiter illa tenet.quis non altaribus illis
Irrita thura dedit?quotiens pro coniuge coniunx:
Pro nato genitor dum uerba precantia dixit
Non exoratis animam finiuit in aris?
Inq; manu thuris pars inconſumpta reperta eſt.
Admoti quotiens templis:dum uota ſacerdos
Concipit & fundit purum inter cornua uinum
Haud expectato ceciderunt uulnere tauri.
Ipſe ego ſacra Ioui pro me patriaque tribuſque
Cum facerem natis:mugitus uictima diros
Edidit:& ſubito collapſa ſine ictibus ullis
Exiguo tinxit ſubiectos ſanguine cultros.
Fibra quoque ægra notas ueri monituſque deorum

Perdiderat triſtes penetrant ad uiſcera morbi.
Ante ſacros uidi proiecta cadauera poſtes.
Ante ipſas. quo mors foret:inuidioſior aras.
Pars animam laqueo claudunt:mortiſq; timorem
Morte fugant. ultroque uocant uenientia fata:
Corpora miſſa neci nullis de more feruntur
Funeribus. neque enim capiebat funera portæ:
Aut inhumata premunt terras:aut dantur in altos
Indotata rogos. & iam reuerentia nulla eſt.
Deque rogis pugnant:alieniſque ignibus ardent.
Qui lachryment deſunt:indefletæque uagantur
Natorumque matrumque animæ:iuuenumque: ſenūq;
Nec locus in tumulo eſt nec ſufficit arbor in ignes.
Attonitus tanto miſerarum turbine rerum
Iuppiter o dixi:ſi te non falſa loquuntur
Iſſe ſub amplexus quondam Aſopidos eginæ:
Nec te magne pater noſtri pudet eſſe parentem:
Aut mihi redde meos:aut me quoque conde ſepulchro
Ille notam fulgore dedit:tonitruque ſecundo.
Accipio. ſintque iſta precor felicia mentis
Signa tuæ dixi:quæ das mihi pignoris omen.
Forte fuit iuxta patulis rariſſima ramis
Sacra ioui quercus de ſemine dodonæo.
Hic nos frugilegas aſpeximus agmine longo
Grande onus exiguo formicas ore gerentes:
Rugoſoque ſuum ſeruantes cortice callem.
Dum numerum miror:totidem pater optime dixi
Tu mihi da ciues. & inania mœnia ſupple:
Intremuit:ramiſque ſonum ſine flamine motis
Alta dedit quercus:pauido mihi membra timore
Horruerant. ſtabantque comæ. tamen oſcula terræ
Roboribuſque dedi. nec me ſperare fatebar.
Sperabam tamen. atque animo mea uota fouebam.
Nox ſubit:& curis exercita corpora ſomnus
Occupat. ante oculos eadem mihi quercus adeſſe:
Et rami totidem totidemque animalia ramis
Ferre ſuis uiſa eſt. pariterque tremiſcere motu:
Graniferumque agmen ſubiectis ſpargere in aruis.
Creſcere quod ſubito maius maiuſque uidetur
Ac ſe tollere humo:rectoque aſſiſtere trunco:
Et maciem numerumque pedum nigrumque colorem
Ponere:& humanam membris inducere formam.
Somnus abit danno uigilans mea uiſa queror que
In ſuperis opis eſſe nihil. at in ædibus ingens
Murmur erat. uoceſque hominum exaudire uidebar
Iam mihi deſuetas dum ſuſpicor has quoque ſomni
Eſſe: uenit Telamon properus:foribuſque recluſis
Speque fideque pater. dixit maiora uidebis:
Egredere egredior:qualeſque in imagine ſomni
Viſus eram uidiſſe uiros ex ordine tales
Aſpicio noſcoque. adeunt:regemque ſalutant.
Vota ioui ſoluo. populiſque recentibus urbem
Partior. & uacuos priſcis cultoribus agros

Myrmidonaſque uoco.nec origine nomina fraudo.
Copora uidiſti.mores quos ante gerebant:
Nunc quoque habét.parcũ genus eſt:patienſque laborũ
Quæſitique tenax:& quod quæſita reſeruet.
Hi te ad bella pares annis animiſque ſequentur:
Cum primum qui te feliciter attulit eurus.
Eurus enim attulerat:fuerit mutatus in auſtros

Fabula Vigeſima .vii.

Cephalus De donis refert inuicé Aeaco de Procride coniuge:& cur aut unde telũ gereret. cũ in mõte Himeto attice regionis uenaretur: ab Aurora ob ſpecié raptus eſt:quem ut comperit dea Procridis prioris coniugis implicitum a ſe uelle diuerti:fecit ut mutata ſpecie remiſſus Cephalus Athenas contenderet: ut eam pollicitis muneribuſq; tentare:an pudicitiá purá poſſit ſeruare. Plurimis itaq; rebus ad uſũ fœminarũ cõperatis quibus capi poſſet:fallacia mẽté elicuit.quod ut illa cõperit:a marito ſe eſſe deceptam. pudore exterrita ut conſpectum eius uitare poſſit altis ſe recondidit ſaltibus. Hic cũ aſſidue Dianæ ſtudio feras per ſequeretur:& ambigua uox refrigerantis Cephali ad eá eſſet perlata: q ex nimio æſtu aurá ſæpius inuocaret. nõ immemor priſtini amoris dũ uirgultis ſe recõdit:ut ſpecularetur:an eét aliqua aura nomie cuius ille cupiditate ĩpulſus a ſe alieáretur: Cephalus procul ſpeculatus uehementius moueri uirgulta:dum latere ferá exiſtimat eo loco recõditá iaculo emiſſo cõiugé imprudés interfecit: Fertur autem & telum cũ cane ab eadé coniuge Procride Cephalo tributum Cuius uim ob iram Auroræ ſimiliter ut feræ ab eo percuſſe maximo cum luctu uiri experta eſt.

Talibus atque aliis longum ſermonibus illi
Impleuere diem.lucis pars optima menſæ
Eſt data:nox ſomnis.iubar aureus extulerat ſol.
Flabat adhuc eurus:reditura que uela tenebat.
Ad cephalum Pallante ſati:cui grandior ætas:
Ad regem cephalus ſimul & pallante creati
Conueniunt ſed adhuc regem ſopor altus habebat:
Excipit Aeacides illos in limine phocus.
Nam Telamon fraterque uiros ad bella parabant.
Phocus in interius ſpacium pulcroſq; receſſus
Cecropidas duxit:cum quis ſimul ipſe reſedit
Aſpicit Aeoliden ignota ex arbore factum
Ferre manu iaculum:cuius fuit aurea cuſpis.
Pauca prius mediis ſermonibus ille locutus
Sum nemorum ſtudioſus ait:cædiſque ferinæ:
Qua tamen a ſylua teneas haſtile reciſum
Iamdudum dubito.certe ſi fraxinus eſſet:
Fulua colore foret.ſi cornus:nodus ineſſet:
Vnde ſic ignoro:ſed non formoſius iſto
Viderunt oculi tælum iaculabile noſtri.
Excipit attæis e fratribus alter & uſum
Maiorem ſpecie mirabere dixit in iſto.

Conſequitur quodcunque petit.fortunaque miſſum
Non regit:& reuolat nullo referente cruentum.
Tum uero iuuenis Nereius omnia quærit
Cur ſit:& unde datum:quis tanti muneris auctor?
Quæ petit illa refer.& cætera nota pudore
Qua tulerit mercede ſilet:tactuſq; dolore
Coniugis amiſſæ lachrymis ita fatur abortis?
Hoc me nate dea:quis poſſit credere?telum
Flere facit:facietque diu:ſi uiuere nobis
Fata diu dederint.hoc me cum coniuge cara
Perdidit hoc utinam caruiſſem munere ſemper:
Procris erat.ſi forte magis peruenit ad aures
Orithya tuas magnæ ſoror Orithyæ.
Si faciem moreſq; uelis conferre duarum:
Dignior ipſa rapi.pater hanc mihi iunxit Erichtheus
Hanc mihi iuſſit amor.felix dicebar.eramque.
Non ita diis uiſum eſt.at nunc quoque forſitan eſſem
Alter agebatur poſt ſacra iugalia menſis:
Cum me cornigeris tendentem rætia ceruis
Vertice de ſummo ſemper florentis hymeti
Lutea mane uidet pulſis aurora tenebris.
Inuitumque rapit.liceat mihi uera referre
Pace deæ quod ſit roſeo ſpectaculis ore:
Quod teneat lucis:teneat confinia noctis:
Nectaris quod alatur aquis:ego Procrin amabam:
Pectore procris erat:procris mihi ſemper in ore:
Sacra thori coituſque nouos thalamoſque recentes
Primaque deſerti referebam fœdera lecti:
Mota dea eſt.& ſiſte tuas ingrate querelas:
Procrin habe,dixit.quod ſi mea prouida mens eſt
Non habuiſſe uoles:meque illi irata remiſit.
Dum redeo:mecumque deæ memorata retracto?
Eſſe metus cœpit:ne iura iugalia coniunx
Non bene ſeruaſſet.facies etaſque iubebant
Credere adulterium prohibebant credere mores.
Sed tamen abfueram:ſed hæc erat unde redibam
Criminis exemplum.ſed cuncta timemus amantes:
Quærere quod doleam:ſtatuo.doniſque pudicam
Solicitare fidem.fauet huic aurora timori:
Immutatque meam:uideor ſenſiſſe:figuram?
Palladiaſque in eo non cognoſcendus athenas:
Ingrediorque domum.culpa domus ipſa carebat.
Caſtaque ſigna dabat.dominoque erat anxia rapto:
Vix aditus per mille dolos ad Erichthida factus:
Vt uidi:obſtupui.meditataque pene reliqui
Tentamenta fide.male me quin uera faterer
Continui:male quin ut oportuit:oſcula ferrem.
Triſtis erat.ſed nulla tamen formoſior illa
Eſſe poteſt triſti.deſyderioque calebat
Coniugis arrepti.tu collige qualis in illa
Phoce decor fuerit:quam ſic dolor ipſe decebat.
Quid referam quotiens tentamina noſtra pudici
Reppulerint mores?quotiens ego dixerit uni

Seruor ubicunque eſt: uni mea gaudia ſeruo.
Cui non iſta fide ſatis experientia ſano
Magna foret: non ſum contentus:& in mea pugno
Vulnera: dum cenſus dare me promitto loquendo.
Muneraque augendo tandem dubitare coegi.
Exclamo mala pectora detego: tectus adulter.
Verus eram coniunx: me perfida teſte teneris.
Illa nihil. tacito tantum modo uicta pudore
Inſidioſa malo cum coniuge limina fugit.
Offenſaque mei genus omne peroſa uirorum
Montibus errabat ſtudiis operata Dianæ.
Tum mihi deſerto uiolentior ignis ad oſſa
Peruenit. orabam ueniam:& peccaſſe fatebar.
Et potuiſſe datis ſimili ſuccumbere culpæ
Me quoq; muneribus: ſi munera tanta darentur.
Hec mihi confeſſo læſum prius ulta pudorem
Redditur:& dulces concorditer exigit amnos.
Dat mihi præterea tanq̄ ſi parua dediſſet
Dona canem munus: qué cum ſua traderet illi
Cynthia currendo ſuperabit dixerat omnes.
Dat ſimul & iaculum manibus quod cernis habere.
Muneris alterius quæ ſit fortuna requiris:
Accipe mirandum. nouitate mouebere facti.
Carmina naiades non intellecta priorum
Soluunt ingeniis:& præcipitata iacebat
Immemor ambagum uates obſcura ſuarum
Scilicet alma Themis: nec talia liquit inulta
Protinus aoniis immiſſa eſt bellua thebis:
Ceſſit & exitio multis pecorumq; ſuoq;
Ruricolæ pauere feram. uicina iuuentus
Venimus:& latos indagine cinximus agros.
Illa leui uelox ſuperabat rætia ſaltu:
Summaq; tranſibat poſitarum lina plagarum.
Copula detrahitur canibus: quos illa ſequentes
Effugit:& cætum non ſegnior alite ludit.
Poſcor & ipſe meum conſenſu lælapa magno
Muneris hoc nomen: iamdudum uincula pugnat
Exuere ipſe ſibi. colloq; morantia tendit.
Vix bene miſſus erat. nec iam poteramus ubi eſſet
Scire pedum calidus ueſtigia puluis habebat.
Ipſe oculis ereptus erat. non ocyor illo
Haſta. nec exuto contorto uerbere glandes:
Nec Cortiniaco calamus leuis exit ab arcu.
Collis apex medii ſubiectis imminet aruis.
Tollor in hunc: capioq; noui ſpectacula curſus.
Quo modo deprendi: modo ſe ſubducere ab ipſo
Vulnere uiſa fera eſt: nec limite callida recto
In ſpaciumq; fugit: ſed decipit ora ſequentis:
Et redit in gyrum: ne ſit ſuus impetus hoſti.
Imminet hic: ſequiturq; parem: ſimiliſq; tenenti
Non tenet. & uanos exercet in aere morſus:
Ad iaculi uertebar opem. quod dextera librat
Dum mea: dū digitos amentis addere tento:

Lumina deflexi:reuocataque curſus eodem
Rettuleram & medio mirum duo marmora campo
Aſpicio.fugere hoc:illud latrare putares.
Scilicet inuictos ambos certamine curſus
Eſſe deus uoluit.ſi quis deus affuit illis.
Hactenus.& tacuit.iaculo quod crimen in ipſo eſt
Phocus ait:iaculi ſic crimina reddidit ille.
Gaudia principium noſtri ſunt phoce doloris
Illa prius referam.iuuat o meminiſſe beati
Temporis Aeacidæ quo primos rite per annos
Coniuge eram felix:felix erat illa marito.
Mutua cura duos:& amor ſocialis habebat.
Nec iouis illa meo thalamos præferret amori:
Nec me quæ caperet:non ſi uenus ipſa ueniret
Vlla erat.æquales urebant pectora flammæ.
Sole fere radiis feriente cacumina primis
Venatum in ſyluas iuueniliter ire ſolebam.
Nec mecum famuli:nec equi.nec naribus acres
Ire canes:nec lina ſequi nodoſa ſolebant:
Tutus erá iaculo:ſed cum ſaciata ferinæ
Dextera cædis erat:repetebam frigus & umbras:
Et quæ de gelidis exibat uallibus auram.
Aura petebatur medio mihi lenis in æſtu:
Auram expectabam.requies erat illa labori.
Aura:recordor enim:uenias cantare ſolebam.
Meque iuues intreſque ſinus gratiſſima noſtros:
Vtque facis releuare uelis:quibus urimur æſtus:
Forſitan addiderim:ſic me mea fata trahebant
Blanditias plures:& tu mihi magna uoluptas
Dicere ſum ſolitus.tu me reficiſque foueſque.
Tu facis ut ſyluas ut amé loca ſola.meoque
Spiritus iſte tuas ſemper capiatur ab ore.
Vocibus ambiguis deceptam præbuit aurem
Neſcio quis.nomenque auræ tam ſæpe uocatum
Eſſe putat nymphæ.nympham mihi credit amari.
Criminis extemplo ficti temerarius index
Procrin adit:linguaque refert audita ſuſurra.
Credula res amor eſt:ſubito collapſa dolore
Vt mihi narrauit:cecidit:longoque refecta
Tempore ſe miſeram.ſe fati dixit iniqui.
Deque fide queſta eſt.& crimine concita uano
Quod nihil eſt:metuit metuit ſine corpore nomen:
Et dolet infelix ueluti de pellice uera.
Sæpe tamen dubitat.metuitq; miſerrima falli.
Indicioq; fidem negat:& niſi uiderit ipſa
Damnatura ſui non eſt delicta mariti.
Poſtera depulerant auroræ lumina noctem.
Egredior:ſyluaſque peto:uictorque per herbas
Aura ueni dixi:noſtroque medere labori.
Et ſubito gemitus inter mea uerba uidebar
Neſcio quos audiſſe.ueni tamen optima dicens
Fronde leuem rurſus ſtrepitum faciente caduca
Sum ratus eſſe feram:telumque uolatile miſi.

Procris erat.medioque tenens in pectore uulnus
Hei mihi conclamat:uox eſt ubi cognita fidæ
Coniugis ad uocem præceps amenſqne cucurri:
Semianimē & ſparſas fœdantem ſanguine ueſtes.
Et ſua me miſerum de uulnere dona trahentem
Inuenio corpuſque meo mihi carius ulnis
Mollibus attollo.ſciſſaque a pectore ueſte
Vulnera ſæua ligo.conorque inhibere cruorem
Neu me morte ſua ſceleratum deſerat:oro.
Viribus:illa carens & iam moribunda coegit
Hæc ſe pauca loqui.per noſtri fœdera lecti:
Perque deos ſupplex oro ſuperoſque meoſque
Per ſi quid merui de te bene:perque manentem
Nunc quoque cum pereo cauſam mihi mortis amorem
Ne thalamis auram patiare innubere noſtris.
Dixit.& errorem tum denique nominis eſſe
Et ſenſi & docui:ſed quid docuiſſe: iuuabat?
Labitur & paruæ fugiunt cum ſanguine uires.
Dumque aliquid ſpectare poteſt me ſpectat:& in me
Infelicem animam noſtroque exhalat in ore.
Sed uultu meliore mori ſecura uidetur
Flentibus hæc lachrymans heros memorabat.& ecce
Aeacus ingreditur duplici cum prole:nouoque
Milite:quem Cephalus cum fortibus accipit armis.

.i. Scylla Niſi filia in auem Cirin: & Niſus pater eius in auem alietum:
;ii. Ariadne in Coronam:
.iii. Perdix in auem ſui nominis.
.iiii. Meleagrides in aues.
.v. Nymphæ Naiades in inſulas ſe poſitæ.
vi. Perimele in inſulam.
vii. Iuppiter & Mercurius in hominū ſpecies. & Caſa Baucidis: & Pilemonis in templum. & Baucis & Pilemon in arborum ſpecies
viii. Proteus in ſpecies.
.ix. Menſtre Eriſitonis filia in diſſimilem figuram & eriſiton in ſamen.

Fabula Prima.

Minos Iouis & Europæ filius cum propter filiū Androgeum interemptū ab Athenienſibus pœnas repeteret: Megaram in qua urbe Niſus regnabat continua:cum athenienſibus acceſſit. Qua expugnata animo cōceperat occiſis præſidiis hoſtiū uictoriam conſecuturū. Interque Scylla Niſi filiam ſæpe murum aſcendi delectandi gratia propter lapidē uocalem: qui Apollinis Citharæ poſitus ſonū adiecerat:ut aniaduertit minoen aſſidentē urbi cultu regali bellicisq; rebus inter eſſe pulchritudine eius exarſit.Et cum potiendi nullam uiam inueniret:ut uictorem hoſtem faceret gloriosū crinē purpureū abſcidit genitori dormiēti. quo fata patriæ contiebantur.Quem cum reſeratis portiſ accepto hoſte ad Minoē pertuliſſet: Ille impiū facino

auerſatus nouiſſime eã nauigio recipere uoluit: Pa-
tre iã in auẽ trãſfigurato: quã græci Alieton dicũt. &
perſequẽte filiã illa quoq; i uolucrẽ cirinẽ trãſfigurata

PV. OVI. NASONIS METAMORPHOSEOS

LIBER OCTAVS.

Am nitidũm regente diem: noctiſq; fugante
Tempora lucifero cadit eurus: & humida ſurgunt
Nubila. dant placidi curſum redeuntibus auſtri
Aeacidis Cephaloq;: quibus feliciter acti
Ante expectatum portus tenuere petitos.
Interea Minos lelegeia littora uaſtat.
Prætemptatq; ſui uires Mauortis in urbe
Alcithoe: quam niſus habet: cui ſplendidus oſtro
Inter honoratos medio de uertice canos
Crinis inhærebat magni fiducia regni.
Sexta reſurgebant orientis cornua lunæ
Et pendebat adhuc belli fortuna: diuque
Inter utrunque uolat dubiis uictoria pennis.
Regia turris erat uocalibus addita muris:
In quibus auratam proles Latonia fertur
Depoſuiſſe lyram. ſaxo ſonus eius inhæſit.
Sæpe illuc ſolita eſt aſcendere filia Niſi:
Et petere exiguo reſonãtia ſaxa lapillo.
Tunc cum pax eſſet: bello quoq; ſæpe ſolebat:
Expectare ex illa rigidi certamina Martis.
Iamq; mora belli procerum quoq; nomina norat:
Armaque: equoſque habituſque cydoneaſque pharetraſ
Nouerat ante alios faciem ducis Europæi.
Plus etiam q̃ noſſe ſat eſt hac iudice Minos:
Seu caput abdiderat criſtata caſſide pennis:
In galea formoſus erat: ſeu ſumpſerat ære
Fulgentem clypeum: clypeum ſumpſiſſe decebat.
Torſerat adductis haſtilia lenta lacertis:
Laudabat uirgo iunctam cum uiribus artem.
Impoſitis calamis patulos ſinuauerat arcus:
Sic phœbum ſumptis iurabat ſtare ſagittis.
Cum uero faciem dempto nudauerat ære:
Purpureuſque albi ſtratus inſignia pictis
Terga premebat equi: ſpumantiaque ora regebat:
Vix ſua uix ſane uirgo Niſeia compos
Mentis erat. felix iaculum: quod tangeret ille:
Quæque manu premeret felicia fræna uocabat.
Impetus eſt illi: liceat modo: ferre per agmen
Virgineos hoſtile gradus. eſt impetus illi

Turribus e ſummis ingnoſia mittere corpus
Caſtra:uel æratas hoſti recludere portas:
Vel ſi quid Minos aliud uelit.utque ſedebat
Candida dictæi ſpectans tentoria regis
Læter ait:doleam ne geri lachrymabile bellum
In dubio eſt:doleo quod Minos hoſtis amanti eſt.
Sed niſi bella forent:nunquam mihi cognitus eſſet.
Me tamen accepta poterat deponere bellum
Obſide.me comitem:me pacis pignus haberet:
Si quæ te peperit talis pulcherrime regum
Qualis es ipſa fuit:merito deus arſit in illa.
O ego ter felix:ſi pennis lapſa per auras
Gnoſiaci poſſem caſtris inſiſtere regis.
Faſſaque me flammaſque meas:qua dote rogarem
Vellet emi:tantum patrias ne poſceret arces.
Nam pereat potius ſperata cubilia:q̄ ſim
Proditione potens:quamuis ſæpe utile uinci
Victoris placidi fecit clæmentia multis.
Iuſta gerit certe pro nato bella perempto.
Et cauſaque ualet:cauſamque tuentibus armis
Vt puto uincemur:qui ſi manet exitus urbem:
Cur ſuus hæc illi reſeret mea mœnia mauors
Et non noſter amor? melius ſine cæde:moraque
Impenſaque ſui poterit ſuperare cruoris
Nam metuo certe:ne quis tua pectora Minos
Vulneret imprudens.quis enim iam dirus.ut in te
Dirigere immitem non inſcius audeat haſtam?
Cœpta placent.& ſtat ſententia tradere mecum
Dotalem patriam:finemque imponere bello.
Verum uelle parum eſt:aditus cuſtodia ſeruat.
Clauſtraque portarum genitor tenet hunc ego ſolum
Infelix timeo.ſolus mea uota moratur.
Dii facerent ſine patre forem.ſibi quiſque profecto
Eſt deus.ignauis precibus fotuna repugnat.
Altera iamdudum ſuccenſa cupidine tanto
Perdere gauderet quodcunque obſtaret amori:
Et cur ulla foret me fortior.ire per ignes:
Et gladios auſim:nec in hoc tamen ignibus ullis:
Aut gladiis opus eſt.opus eſt mihi crine paterno:
Ille mihi eſt auro precioſior: illa beatam
Purpura me uotique mei factura potentem.
Talia dicenti curarum maxima nutrix
Nox interuenit tenebriſque audacia creuit:
Prima quies aderat:qua curis feſſa diurnis
Pectora ſomnus habet:thalamos taciturna paternos
Intrat.& heu facinus fatali nata parentem
Crine ſuum ſpoliat.prædaque potita nefanda
Fert ſecum ſpolium celeris:progreſſaque porta.
per medios hoſtes:meriti fidutia tanta eſt:
Peruenit ad regem quem ſic affata pauentem eſt:
Suaſit amor facinus proles ego regia Niſi
Scylla tibi trado patriam:meoſque penates:
Præmia nulla peto:niſi te.cape pignus amoris

Purpureum crinem.ne me nunc tradere crinem:
Sed patrium tibi crede caput.ſcelerataque dextra
Munera porrexit.Minos porrecta refugit.
Turbatuſque noui reſpondit imagine facti
Dii te ſummoueant o noſtri infamia ſecli
Orbe ſuo telluſque tibi pontuſque negetur.
Certe ego non patiar iouis incunabula Creten:
Qui meus eſt orbis:tantum contingere monſtrum:
Dixit:& ut leges captis iuſtiſſimus auctor
Hoſtibus impoſuit:claſſis retinacula ſolui
Iuſſit:& æratas impleri remige puppes.
Scylla freto poſtquam deductas nare carinas:
Nec præſtare ducem ſceleris ſibi præmia uidit:
Conſumptis precibus uiolentam tranſit in iram:
Intendenſque manus paſſis furibunda capillis:
Quo fugis exclamat meritorum auctore relicta?
O patriæ prælate meæ:prælate parenti
Quo fugis immitis?cuius uictoria noſtrum
Et ſcelus & meritum eſt:nec te data munera nec te
Noſter amor mouit.nec quod ſpes omnis in unum
Te mea congeſta eſt.nam quo deſerta reuertar
In patriam.ſuperata iacet.ſed finge manere:
Proditione mea clauſa eſt mihi.patris ad ora:
Quæ tibi donaui?ciues odere merentem.
Finitimi exempli metuunt:obſtruximus orbem
Terrarum nobis:ut Crete ſola pateret.
Hanc quoque ſi prohibes:& nos ingrate relinquis:
Non genitrix Europa tibi eſt:ſed ĩhoſpita ſyrtis:
Armeniæue tigres:auſtroque agitata charybdis.
Nec ioue tu natus:nec mater imagine tauri
Luſa tua eſt.generis falſa eſt ea fabula:uerum
Et ferus & captus nullius amore iuuencæ
Qui te progenuit taurus fuit.exige pœnas
Niſe pater:gaudete malis modo prodita noſtris
Mœnia nam fateor merui:& ſum digna perire.
Sed tamen ex illis aliquis:quos impia læſi:
Me perimat:cur qui uiciſti crimine noſtro:
Inſequeris crimen?ſcelus hoc patriæque patriſque
Officium tibi ſit.te uero coniuge digna eſt.
Quæ toruum ligno decepit adultera taurum:
Diſcordemque utero fœtum tulit.ecquid ad aures
Perueniunt mea dicta tuas?an inania uenti
Verba ferunt idemq; tuas ingrate carinas?
Iam iam paſiphaen non eſt mirabile taurum
Prepoſuiſſe tibi.plus tu feritatis habebas.
Me miſeram properare iuuat:diuulſaque remis
Vnda ſonat:mecumq; ſimul mea terra recedit.
Nil agis o fruſtra meritorum oblite meorum.
Inſequar inuitum.puppimque amplexa recuruam.
Per freta longa trahar.uix dixerat.inſilit undis:
Conſequiturque rates:faciente cupidine uires.
Gnoſiaceque heret comes inuidioſa carinæ:
Quam pater ut uidit nam iam pendebant in auras:

Et modo factus auis fuluis alietus in alis
Ibat ut hærentem roſtro laceraret adunco:
Illa metu puppim dimiſit. & aura cadentem
Suſtinuiſſe leuis ne tangeret æquora uiſa eſt.
Pluma fuit. plumis in auem mutata uocatur
Ciris & atonſo eſt hoc nomen adepta capillo
Fabula Secunda.
Minos uictor cũ Atenieſibus ſtipendiũ impoſuiſſe: & nobiliũ liberi quot ãnis ad labrynthũ a dedalo factum Mitterentur: q̃ minotauro obiicerẽtur. quẽ Paſyphae ſolis filia Minois uxor eiuſdem Dædali fabri ope iũcta tauro enixa fuerat. Tertio ſtipẽdio Theſæus ægei & Aethræ filius in inſulam Cretam deuectus Ariadnæ Minois & Paſiphaes filiæ: quæ pulchritudiæ eius exarſerat amore periculũ capitis effugit. Digrediens itaque Athenas cum uirgine adducta ut diam inſulã contingit liberrum patrem habuit in malis: deſertã enim a Theſo ſibi copulauit deus memoria ut amoriſ exiſteret: corona in nomine eius inter ſydera eſt.
Vota ioui Minos taurorum ſanguine centum
Soluit. & egreſſus ratibus Curetida terram
Contigit: & ſpoliis decorata eſt regia fixis.
Creuerat obprobrium generis: Fœdumque patebat
Matris adulterium monſtri nouitate biformis.
Deſtinat hunc Minos thalami remouere pudorem:
Multiplicique domo cæcis includere tectis.
Dædalus ingenio fabræ celeberrimus artis
Ponit opus: turbatque notas: & limina flexu
Ducit in errorem uariarum ambage uiarum:
Non ſecus ac liquidis phrygius Mæandros in undis
Ludit. & ambiguo lapſu refluitque fluitque:
Occurrenſque ſibi uenturas aſpicit undas:
Et nunc ad fontes: nunc ad mare uerſus apertum
Incertas exercet aquas: ita Dædalus implet
Innumeras errore uias: uixque ipſe reuerti
Ad limen potuit. tanta eſt fallacia tecti:
Quo qoſtquã geminam tauri iuueniſq; figuram
Clauſit: & actæo bis paſtum ſanguine monſtrum
Tertia ſors annis domuit repetita nouenis:
Vtque ope uirginea nullis iterata priorum
Ianua Difficilis filo eſt inuenta relicto:
Protinus Aegides rapta minoide: diam
Vella dedit: comitemque ſuam crudelis in illo
Littore deſtituit. deſertæ & multa quærenti
Amplexuſque & opem liber tulit: utque perenni
Sydere clara foret: ſumptam de fronte coronam
Immiſit cœlo. tenues uolat illa per auras.
Dumque uolant gemmæ nitidos uertuntur in ignes:
Conſiſtuntque loco ſpecie remanentæ coronæ.
Qui medius nixique genu eſt anguemque tenentis
Fabula Tertia.
Dædalus Eupalami filius ſupradictus cũ propter cõmiſſa minoen: a quo clauſus tenebatur: fugere uellet:

pennas ſibi & filio Icaro aptauit: quibus ut uolucres profugerent regis imperiū: Quorum Icarus quia præceptis parentis obtemperare nequiuit: ī inſulā maris decidit: quæ eius nomine Icarea dicta eſt. Dedalus autem in Siciliā ad Cocalū regē ſepulto filio profugit cuius caſum Perdix Catai filius Atheniēſis pro gaudio tulit. Nam dum is cum a matre propter cognationem datus eſſet in diſciplinam: quia primus ſerræ inuentor fuerat: ob inuidiam ingenii ex muro a Dædalo præcipitatus eſt. Cui in malis minerua decidenti opem tulit ante enim quā terrā contingeret: ab ea ī uolucrē ē uerſus: quæ a nomine eius Perdix uocatur.

Dædalus interea creten: longumque peroſus
Exilium: tactuſque loci natalis amore:
Clauſus erat pelago: terras licet inquit & undas
Obſtruat: at cœlum certe patet: ibimus illac.
Omnia poſſideat: non poſſidet aera Minos.
Dixit. & ignotas animum dimittit in artes:
Naturamque nouat. nam ponit in ordiue pennas
A minima cæptas: longam breuiore ſequente:
Vt cliuo creuiſſe putes. ſic ruſtica quondam
Fiſtula diſparibus paulatim ſurgit auenis
Tunc lino medias: & cæris aligat imas:
Atque ita compoſitas paruo curuamine flectit:
Vt ueras immittetur auesrpuer Icarus una
Stabat & ingnarus ſua ſe tractare pericla
Ore renidenti modo quas uaga mouerat aura.
Captabat plumas: flauam modo pollice cæram
Mollibat: luſuque ſuo mirabile patris
Impediebat opus. poſtquam manus ultima cœpto
Impoſita eſt. geminas opifex librauit in alas
Ipſe ſuum corpus. motaque pependit in aura:
Inſtruit & natum. medioque ut limite curras
Icare ait moneo: ne ſi demiſſior ibis:
Vnda grauet pennas ſi celſior: ignis adurat:
Inter utrunque uola. neu te ſpectare Booten:
Aut elicen iubeo. ſtrictumque orionis enſem.
Me duce carpe uiam pariter præcepta uolandi
Tradit. & ignotas humeris accommodat alas.
Inter opus monituſque genæ maduere ſeniles:
Et patriæ tremuere manus. dedit oſcula nato
Non iterum repetenda ſuo: penniſque leuatus
Ante uolat: comitique timet: uelut ales ab alto
Quæ teneram prolem produxit in aere nido
Hortaturque ſequi: damnoſaſque erudit artes:
Et mouet iſpe ſuas: & nati reſpicit alas:
Hos aliquis tremula dum captat harundine piſces
Aut paſtor baculo: ſtiuæque innixus arator
Vidit: & obſtupuit. quique æthera carpere poſſent:
Credidit eſſe deos: & iam iunonia leua
Parte Samos fuerat: Deloſque Paroſque relictæ
Dextra Lebintos erat: fœcundaque melle calyndne.
Cum puer audaci cœpit gaudere uolatu:

Deſeruitque ducem: cœlique cupidine tactus
Altius egit iter. rapidi uicinia ſolis
Mollit odoratas. pennarum uincula cæras.
Tabuerant cæræ. nudos quatit ille lacertos.
Remigioque carens non ullas percipit auras.
Oraque cærulea patrium clamantia nomen
Excipiuntur aqua: quæ nomen traxis ab illo.
At pater infelix nec iam pater icare dixit
Icare dixit ubi es? qua te regione requiram?
Icare dicebat pennas aſpexit in undis
Deuouitque ſuas artes: corpuſque ſepulchro
Condidit. & tellus a nomine dicta ſepulti
Hunc miſeri tumulo ponentem corpore nati
Garrula ramoſa proſpexit ab ilice perdix.
Et plauſit pennis: teſtataque gaudia cantu eſt
Vnica tunc uolucris: nec uiſa prioribus annis:
Factaque nuper auis longum tibi dædale crimen
Namque hinc tradiderat fatorum ignara docendam
Progeniem germana ſuam natalibus actis
Bis puerum ſenis animi ad præcepta capacis.
Ille etiam medio ſpinas in piſce notatas
Traxit in exemplum ferroque incidit acuto
Perpetuos dentes. & ſerræ reperit uſum
Primus & ex uno duo ferrea brachia nodo.
Iuuxit ut æquali ſpatio diſtantibus illis
Altera pars ſtaret: pars æltera duceret orbem.
Dædalus inuidit: ſacraque ex arce Mineruæ
Præcipitem miſit lapſum mentitus. at illum
Quæ fauet ingeniis excepit pallas. auemque
Reddidit. & medio uelauit in aere pennis.
Sed uigor ingenii quondam uelocis in alas
Inque pedes abiit: nomen quod & ante remanſit.
Non tamen hæc alte uolucris ſua corpora tollit.
Nec facit in ramis altoque cacumine nidos.
Propter humum uolitat ponitque in ſepibus oua:
Antiquique memor metuit ſublimia caſus.

Fabula Quarta.

Oeneus Parthaonis filiuſ quia in ſacrificio cogẽdorũ fructuum conſulto prætererat Dianam: Aper ab ea miſſus eſt. qui Calidoniæ agros uaſtaret. Perſeuerante Oeneo in deſpectu deæ Meleager iuſſu parẽtis cõuocatis principibus græciæ aprum uenari ingreſſus ẽ cum quibus Athalãtis Cenei filia ex archadia digreſſa quæ prima aprum uulnerauit. Cuius uirtutẽ & ſpeciem miratus Meleager interempto apro exuuias ei cõceſſit. quas Plexippus. Toxeus. Agenor Theſti filii uirgini ereptas cum interitu rependerunt. At althæa mater Meleagri ut fratrum cædem accepit: ſtipitem fatalem conditum a parcis in quo uita Meleagri continebatur: flamma peruſſit. Quo conſumpto Meleager extinctus eſt. cuius interitu ſorores inter fletum conuerſæ in uolucres e fratris nomine meleagrides cognominantur.

Iamqūe fatigatum tellus ætnea tenebat
Dædalon:& ſumptiſ pro ſupplice Crocalus armis
Mitis habebatur iam lamentabile athnæ
Pendere deſierant theſea laude tributum.
Templa coronantur:bellatricemque mineruam
Cum ioue diiſque uocant aliis:quos ſanguine uoto
Muneribuſque datis & aceruis thuris honorant.
Sparſerat argolicas nomen uaga fama per urbes
Theſeos:& populi:quos diues achaia cepit:
Huius opem magnis implorauere periclis:
Huius opem Calydon q̄uis Meleagron haberet:
Sollicita ſupplex petiit prece:cauſa petendi
Sus erat infeſtæ famulus uindexque dianæ
Oenea nanque ferunt plenis ſucceſſibus anni
Primicias frugum cereri:ſua uina lyæo:
Palladios flauæ latices libaſſe Mineruæ:
Cœptus ab agricolis ſuperos peruenit ad omnes
Ambitioſus honor:ſolas ſine thure relictas
Præteritas ceſſaſſe ferunt ferunt latoidos aras.
Tangit & ira deos.at non impune feremus
Quæque inhonoratæ:non & dicemur inulte
Inquit:& Oeneios ultorem ſpreta per agros
Miſit aprum:quanto maiores herbida tauros
Non habet Epirus:ſed habeut ſicula arua minores
Sanguine & igne micant oculi.riget hoorrida ceruix
Et ſetæ denſis ſimiles haſtilibus horrent.
Stantque uelut uallum uelut alta haſtilia ſetæ.
Feruida cum rauco latos ſtridore per armos
Spuma fluit.dentes æquantur dentibus indis
Fulmen ab ore uenit:frondes afflatibus ardent.
Is modo creſcentes ſegetes proculcat in hærba.
Nunc matura metit fleturi uota coloni.
Et cererem in ſpicis intercipit.area fruſtra
Et fruſtra expectant promiſſas horrea meſſes:
Sternuntur grauidi longo cum palmite fœtus:
Bachaque cum ramis ſemper frondentis oliuæ:
Sæuit & in pecudes.non has paſtorue caniſue:
Non armenta truces poſſunt deffendere tauri:
Diffugiunt populi.nec ſeſe in mœnibus urbis
Eſſe putant tutos:donec Meleagros & una
Lecta manas iuuenum caluere cupidine laudis.
Tyndaridæ gemini præſtantes cæſtibus alter:
Alter equo primæque ratis molitor Iaſon.
Et cum pirithoo fælix concordia Theſeus:
Et duo theſtiadæ:proles Ephireia Lynceus:
Plexippuſque ferox:iaculoque inſiguis Acaſtus.
Et uelox Idas:& iam non fœmina Cæneus
Hippothouſque.Dryaſque:& cretus amyntore Phœnix
Actoridæque pares:& miſſus ab Elide Pileus:
Nec telamon aberat:magnique creator Achillis:
Cumqne Pheretiade & Hiantheo iolao
Impiger Eurition:curſuque inuictus Ethion:
Nariciuſque Ielex Panopeus:Hileuſque:feroxque

Hippaſus:& primis etiam nunc Neſtor in annis
Et quos hippocoon antiquis miſit Amiclis:
Penelopeſque ſacer cum parrhaſio Ancæo:
Amphitideſque ſagax:& adhuc a coniuge tutus
Oeclides:nemoriſque decus Tegæea lycei
Venit Athalantis cenei pulcherrima uirgo:
Raſilis hinc ſummam mordebat fibula ueſtem.
Crinis erat ſimplex nodum collectus in unum.
Ex humero pendens reſonabat eburnea leuo
Tælorum cuſtos:arcum quoque lena tenebat:
Talis erat cultu facies:quam dicere uere
Virgineam in puero:puerilem in uirgine poſſes.
Hanc pariter uidit:pariter Calydonius heros
Optauit renuente deo flammaſque latentes
Hauſit. & o felix ſi quem dignabitur inquit
Iſta uirum. nec plura ſinit tempuſque pudorque
Dicere. maius opus magni certaminis urget.
Silua frequens trabibus:quam nulla ceciderat ætas
Incipit a plano deuexaque proſpicit arua.
Quo poſtq̄ uenere uiri:pars retia tendunt:
Vincula pars adimunt canibus. pars preſſa ſequuntur
Signa pedum:cupiuntque ſuum reperire periclum.
Concaua uallis erat:quo ſe demittere riui
Aſſuerant pluuialis aquæ:tenet ima lacunæ
Lenta ſalix:uluæque leues:iuncique paluſtres:
Viminaque & longe parua ſub harundine canne.
Hic aper excitus medios uiolentus in hoſtes
Fertur:ut excuſſis eliſus nubibus ignis
Sternitur in curſu nemus. & propulſa fragorem
Silua dat:exclamant iuuenes:protentaque forti
Tæla tenent dextra lato uibrantia ferro:
Ille ruit:ſpargitque canes ut quiſque furenti
Obſtat. & obliquo latrantes diſſipat ictu.
Cuſpis Echionio primum contorta lacerto
Vana fuit:truncoque dedit leue uulnus acerno.
Proxima ſi nimiis mittentis uiribus uſa
Non foret in tergo uiſa eſt hæſura petito.
Longius it:auctor tæli Pegaſæus iaſon.
Phœbe ait Amphitides:ſi te coluique coloque:
Da mihi quod petitur certo contingere tælo:
Qua potuit precibus deus annuit:ictus ab illo eſt:
Sed ſine uulnere aper. ferrumque Diana uolanti
Abſtulerat iaculo:lignum ſine acumine uenit
Ira feri mota eſt:nec fulmine lenius arſit.
Emicat ex oculis:ſpirat quoque pectore flammas.
Vtque uolat moles adducto concita neruo
Cum petit aut muros aut plenas milite turres
In iuuenes certo ſic impete uulnificus ſus
Fertur:& Hippalemon pelagonaque dextra tuentes:
Cornua proſternit. ſocii rapuere iacentes.
At non lœtiferos effugit Eneſimus ictus
Hipoconte fatus:trepidantem & terga parantem
Vertere ſucciſo liquerunt poplite nerui:

Forſitan & Pilius citra troiana periſſet
Tempora ſed ſumpto poſita conamine ab haſta
Arboris inſiluit:quæ ſtabat proxima ramis.
Deſpexitque loco tutus:quem fugerat hoſtem.
Dentibus ille ferox:in querno ſtipite tritis.
Imminet exitio.fidenſque recentibus armis
Orthiæ magni roſtro femur hauſit aduncho:
At gemini nondum cæleſtia ſydera fratres
Ambo conſpicui niue candidioribus ambo
Vectabantur equis:ambo uibrata per auras
Haſtarum tremulo quatiebant ſpicula motu.
Vulnera feciſſent:niſi ſetiger inter opacas
Nec iaculis iſſet nec equo loca peruia ſiluas.
Perſequitur Telamon.ſtudioque incautus eundi
Pronus ab arborea cecidit radice retentus.
Dum leuat hunc peleus:celerem Tegæea ſagittam
Impoſuit neruo:ſinuatuque expulit arcu.
Fixa ſub aure feri ſummum deſtrinxit harundo
Corpus & exiguo rubeſecit ſanguine ſetas.
Nec tamen illa ſui ſucceſſu lætior ictus
Quam Meleager erat primus uidiſſe putatur:
Et primus ſociis uiſum oſtendiſſe cruorem:
Et meritum dixiſſe feres uirtutis honorem.
Erubuere uiri:ſeque exhortantur:& addunt
Cum clamore animos:iaciuntque ſine ordine tæla.
Turba nocet iactis:& quos petit impedit ictus.
Ecce furens contra ſua fata bibennifer arcas
Diſcite fœmineis quid tæla uirilia præſtent
O iuuenes operique meo concedite dixit
Ipſa ſuis licet hunc latonia protegat armis:
Inuita tamen hunc perimet mea dextra Diana.
Talia magni loquo tumidus memorauerat ore:
Ancipitemque manu tollens utraque ſecurim
Inſtiterat digitis primos ſuſpenſus in artus.
Occupat audentem:quaque eſt uia proxima lœto
Summa ferus geminos direxit ad inguina dentes
Concidit Ancæus.glomerataque ſauguine multo
Viſcera lapſa fluunt·mandefactaque terra cruore eſt.
Ibat in aduerſum proles ixionis hoſtem
Pirithous ualida quatiens uenabula dextra:
Cui procul Aegides:o me mihi carior inquit
Pars anime conſiſte meæ.licet e minus eſſe
Fortibus Ancæo nocuit temeraria uirtus:
Dixit & ærata torſit graue cuſpide cornu:
Cui bello librato notique potente futuro
Obſtitit æſculea frondoſus ab arbore ramis.
Miſit & Aeſonides iaculum:quod caſus ab illo
Vertit.& in mentum figit latrantis.& inter
Ilia coniectum tellure per ilia fixum eſt.
At manus Oenide uariat:miſſiſque duabus
Haſta prior terra:medio ſtetit altera tergo.
Nec mora:dum ſæuit:dum corpora uerſat in orbem
Stridentemqne nouo ſpuma cum ſanguine fundi t:

Vulneris auctor adeſt:hoſtemque irritat ad iram.
Splendidaque aduerſos uenabula condit in armos:
Gaudia teſtantur ſocii clamore ſecundo:
Victricemque petunt dextræ coniungere dextram.
Immanemque feram multa tellure iacentem
Mirantes ſpectant:neque adhuc contingere tutum
Eſſe putant.ſed tæla tamen ſua quiſque cruentat.
Ipſe pede impoſito caput exiſtimabile preſſit.
Atque ita ſumme mei ſpolium nonacria iuris
Dixit & in partem ueniat mea gloria tecum.
Protinus exuuias rigidis horrentia ſetis
Terga dat:& magnis inſigna dentibus ora:
Illi læticiæ eſt cum munere muneris auctor.
Inuidere alii.totoqne erat agmine murmur:
E quibus ingenti tendentes brachia uoce
Pone age:nec titulos intercipe fœmina noſtros
Teſtiadæ clamant.nec te fiducia formæ
Decipiat:ne ſit longe tibi captus amore
Auctor:& huic adimunt munus:ius muneris illi
Non tulit:& tumida frendens mauortius ira
Diſcite raptores alieni:dixit:honoris
Facta minis quamtū diſtent hauſitque nefando
Pectora plexippi nil tale timentia ferro.
Toxea quid faciat dubium pariterque uolantem
Vlciſi fratrem fraternaque fata timentem
Haud patitur dubitare diu:calidumque prioris
Cæde recalfecit conſorti ſanguine tælum.
Dona deum templis nato uictore ferebat:
Cum uidet extinctos fratres althæa referri.
Qui plangore dato mœſtis clamoribus urbem
Implet:& auratas mūtauit ueſtibus atris.
At ſimul eſt auctor necis editus:exidit omnis
Luctus:& a lachrymis in pœnæ uerſus amorem eſt.
Stipes erat:quem cum partus enixa iaceret
Theſtias in flammam triplices poſuere ſorores.
Staminaque impreſſo fatalia pollice nentes
Tempora dixerunt eadem lignoque tibique
O modo nate damus:quo poſtquam carmine dicto
Exceſſere deæ:flagrantem mater ab igne
Eripuit ramum.ſparſitque liquentibus undis:
Ille diu fuerat penetralibus abditus imis.
Seruatuſque tuos iuuenis ſeruauerat annos.
Protulit hunc genitrix:tædaſque & fragmina poni
Imperat & poſitis inimicos admouet ignes.
Tum conata quater flammis imponere ramum:
Cœpta quater tenuit.pugnat materque ſororque
Et diuerſa trahunt unum duo nomina pectus
Sæpe metu ſceleris pallebant ora futuri.
Sæpe ſuum feruens oculis dabat ira ruborem.
Et modo neſcio quid ſimilis crudele minanti
Vultus erat modo quem miſereri credere poſſes:
Cumque ferus lachrymas animi ſicauerat ardor:
Inueniebantur lachrymæ tamen:utque carina:

Quam uentus uentoque rapit contrarius æſtus
Vim geminam ſentit:paretque incerta duobus.
Theſtias haud aliter dubiis affectibns errat.
Inque uices ponit:poſitamque reſuſcitat iram
Incipit eſſe tamen melior germana palente.
Et conſanguineas ut ſangnine leniat umbras
Impietate pia eſt.nam poſtq̄ peſtifer ignis
Conualuit:rogus iſte cremet mea uiſcera dixit.
Vtque manu dira lignum fatale renebat.
Ante ſepulcrales infelix aſtitit aras:
Pœnarumque deæ triplices furialibus inquit
Eumenides ſacris uultus aduertite ueſtros.
Vlciſcor:facioque nefas.mors morte pianda eſt.
Inſcelus addendum ſcelus eſt:in funera funus.
Per coaceruatos pereat domus impia luctus.
An felix Oeneus nato uictore fruetur:
Theſtius orbus erit:melius lugebitis ambo:
Vos modo fraterni manes animæque recentes
Offitium ſentite meum:magnoque paratas
Accipite inferias uteri mala pignora noſtti.
Hei mihi quo rapior:fratres ignoſcite matri.
Deficiunt ad cœpta manus.meruiſſe fatemur
Illum cur pereat.mortis mihi diſplicet auctor.
Ergo impune feret uiuuſque & uictor & ipſo
Suceſſu tumidus regnum Calydonis habebat:
Vos cinis exiguus gelidæque iacebitis umbræ:
Haud equidem patiar pereat ſceleratus.& ille
Spemque patris regnumque trahat patriæque ruinā.
Mens ubi materna eſt:ubi ſunt pia uota parentum:
Et quos ſuſtinui bis menſes quinque labores:
O utinam primis arſiſſes ignibus infans:
Idque ego paſſa forem.uixiſti munere noſtro:
Nunc merito moriere tuo:cape præmia facti.
Biſque datam primum partu:mox ſtipite rapto
Redde animam uel me fraternis adde ſepulchris.
Et cupio:& nequeo.quid agam modo uulnera fratrum
Ante oculos mihi ſunt:& tantæ cædis imago:
Nunc animum pietas maternaque nomina frangunt
Me miſeram male uinceris:ſed uincite:fratres:
Dum modo quæ dedero uobis ſolatia uoſque
Ipſa ſequar.dixit.dextraque auerſa trementi
Funereum torrem medios coniecit in ignes.
Aut dedit:aut uiſus gemitus eſt ille dediſſe
Stipes:& inuitis correptus ab ignibus arſit.
Inſcius atque abſens flamma meleagrus ab illa
Vritur:& cæcis torreri uiſcera ſentit
Ignibus:ac magnos ſuperat uirtute dolores
Quod tamen ignauo cadat & ſine ſanguine letho
Mæret:& Ancæi felicia uulnera dicit.
Grandæuumque patrem:fratreſque:piaſque ſorores
Cum gemitu:ſociamque tori uocat ore ſupremo:
Forſitan & matrem.creſcunt.igniſque dolorque:
Langueſcuntque iterum.ſimul eſt extinctus uterque:

Inque leues abiit paulatim ſpiritus auras:
Paulatim cana prunam uelante fauilla.
Alta iacet Calydon. lugent iuueneſque ſeneſque.
Et uulgus: proceresſque gemunt. ſciſſæque capillos
Plangunt ora ſimul matres Calydonides heuheu
Puluere caniciem genitor uultuſque ſeniles
Fœdat humi fuſus. ſpatioſumque increpat æuum:
Nam de matre: manus diri ſibi conſcia facti
Exegit pœnas acto per uiſcera ferro.
Non mihi ſi centum deus ora ſonantia linguis:
Ingeniumque capax: totũque helicona dediſſet:
Triſtia perſequerer miſerarum uota ſororum.
Immemores decoris liuentia pectora tundunt:
Dumque manet corpus: corpus refouentque fouentque
Oſcula dant: ipſi poſito dant oſcula lecto.
Poſt cinerem cineres hauſtos ad pectora preſſant.
Affuſæque iacent tumulo: ſignataque ſaxo
Nomina complexæ lachrymas in nomina fundunt:
Quas poſt Oeniæ tandem latonia clade
Exaciata domus præter Gorgenque nurumque
Nobilis Alcimenæ natis in corpore pennis
Alleuat: & longas per brachia porrigit alas:
Corneaque ora facit. uerſaſque per aera mittit.

Fabula Quinta.

Theſeus apro Calydonio interfecto cũ reciperet Athẽas & torrẽtibus aquis interpellaretur ab Acheloo amne q̃ ibribus intumuerat: inuitatus ẽ: ut ſuis tectis ſuccederet: dũ fluminis ũda ſubſideret. Cuius ille hoſpitio cũ reſediſſet: iter epulationẽ procul iſulas uiſas ab hoſpite accepiſſet nymphas fuiſſe Naiades: quæ cũ deis ſacra redderent: ille ab his præteritus eſſet: motus offenſa in inſulas Echinadas eas conuertit.

Interea theſeus ſociati parte laboris
Functus erichtheas tritonidos ibat ad arces.
Clauſit iter: facitque moras Achelous eunti
Imbre tumens: ſuccede meis ait inclyte tectis
Cecropide: nec te committe rapacibus undis:
Ferre trabes ſolidas obliquaque uoluere magno
Murmure ſaxa ſolent. uidi contermina ripæ
Cum gregibus ſtabula alta trahi: nec fortibus illic
Profuit armentis nec equis uelocibus eſſe.
Multa quoque hic torrens niuibus de monte ſolutis
Corpora turbineo iuuenilia culmina merſit.
Tutior eſt requies: ſolito dum flumina currant
Limite dum tenues captet ſuus alueus undas.
Annuit Aegides. utorque Acheloe domoque
Conſilioque tuo reſpondit. & uſus utroque eſt.
Pumice multicauo nec leuibus atria tophis
Structa ſubit: molli tellus erat humida muſco:
Summa lacus nabant alterno murice conchæ.
Iamque duas lucis partes hyperione menſo
Diſcubuere thoris. theſeus comiteſque laborum
Hac ixionides: illa troezenius heros

Parte lelex raris iam ſparſus tempora canis:
Quoſque alios parili fuerat dignatus honore
Amnis Acarnanum lætiſſimus hoſpite tanto.
Protinus appoſitas nudæ ueſtigia nymphæ
Inſtruxere epulis menſas.dapibuſque remotis
In gemma poſuere merum:tum maximus heros
Aequora proſpiciens oculis ſubiecta:quis inquit
Ille locus?digitoque oſtendit:& inſula nomen:
Quod gerit illa doce:q̄q̄ non una uidetur.
Amnis ad hæc.non eſt.inquit quod cernimus unum.
Quinque iacent:terræ ſpatium diſcrimina fallit.
Quoque minus ſpretæ factum mirere Dianæ:
Naiades hæ fuerant:quæ cum bis quinque iuuencos
Mactaſſent ruriſque deos ad ſacra uocaſſent:
Immemores noſtri feſtas duxere choreas.
Intumui.quantuſque feror cum plurimus unquam:
Tantus eram pariterque animis immanis & undis
A ſyluis ſyluas & ab aruis arua reuulſi
Cumque loco nymphas memores tum denique noſtri
In freta prouolui.fluctus noſterque mariſque
Continuam deduxit humum:pariterque reuellit
In totidem mediis:quot cernis:echinadas undis:

Fabula Sexta.

Perimele Hippodamantis filia cū ab Acheloo amne per
ui eēt oppreſſa:pater eā ob admiſſū præcipitauit ī pe
lagus.ſtrupator expetiit:ita ut beneficio Neptuni ma
re eam ſe motam ab Echinadibus efficeret inſulam.

Vt tamen ipſe uides:procul en:procul una receſſit
Inſula grata mihi.Perimelem nauita dicit.
Huic ego uirgineum dilectæ nomen ademi:
Quam pater hippodamas ægre tulit.inque profundum
Propulit e ſcopulo perituræ corpora natæ:
Excepit.nantemque ferens oproxima terræ:
Regna uagæ dixi ſortite tridentifer undæ
In quo deſinimus:quo ſacri currimus amnes:
Huc ades:atque audi placidus neptune precantem.
Huic ego:quam porto nocui:ſis mitis.& æquus?
Si pater hippodamas:aut ſi minus impius eſſet.
Debuit illius miſereri:& ignoſcere nobis.
Cui quondam tellus clauſa eſt feritate paterna
Affer opem.merſæque precor feritate paterna
Da Neptune locum:uel ſit locus ipſa licebit.
Hunc quoque complectar.mouit caput æquoreus rex:
Concuſſitque ſuis omnes aſſenſibus undas.
Extimuit nymphe.nabat tamen.ipſe natantis
Pectora tangebam trepido ſalientia motu:
Dumque ea contracto:totum dureſcere ſenſi
Corpus & inducta condi præcordia terra.
Dum loquor amplexa eſt artus noua terra natantes:
Et grauis increuit mutatis inſula membris.

Fabula Septima.

Iuppiter & Mercurius in hominum figuras uerſi in regio
ne Phrygiæ cum animos incolarum experti a nullo

ultro exciperentur hoſpitio : a Pilemone & Baucide hoſpitaliſſime ſunt excepti:& cum maxima uolunta te rebus humilibus ad uictum & neceſſariis ſimpliciſſimos animos pauperũ experti ſunt. Ergo ut numẽ ad uim oſtẽderẽt ſuã : ſe uocatis ſenibus ĩ excelſiorẽ collẽ caſam eorũ in tẽplũ cõuerterũt eoſque ipſos op tatos antiſtites ſacrati loci præſtiterunt:Ita ut cũ ſene ctute ſoluti eſſent in arbores conuerterentur:ut Pilemon cederet in fruticẽ.Baucis in Thiliã.Oppidũ aũt eorũ quod cæteros ciues ĩ hoſpitales habuerat equo rum multitudine obrutum ſtagnum factum eſt.

Amnis ab his tacuit.factum mirabile conctos
Mouerat irridet credentes:utque deorum
Spretor erat mentiſque forox Ixione natus
Ficta refers:nimiumque pntas Acheloe potentes
Eſſe deos dixit:ſi dant adimuntque figuras.
Obſtupuere omnes:nec talia dicta probarunt.
Ante omneſ que Ielex animo maturus & æuo
Sic ait immenſa eſt:finemque potentia cœli
Non habet:& quicquid ſuperi uoluere:peractum eſt.
Quoque minus dubites tiliæ contermina quercus
Collibus & phrygiis meo circundata muro:
Ipſe locum uidi:nam me Pelopeia Pitheus
Miſit in arua ſuo quondam regnata parenti:
Haud procul hinc ſtagnum eſt tellos habitabilis olim:
Nunc celebres mergis fulicíſque paluſtribus undæ:
Iuppiter huc ſpecie mortalis cunque parente
Venit athlautiades poſitis caducifer alis.
Mille domos adiere locum requiemque petentes
Mille domos clauſere ſeræ:tamen una recepit
Parua quidem ſtipulis & canna tecta paluſtri.
Sed pia Baucis anus pariliqu e ætare pilemon
Illa ſunt annis iuncti iuuenilibus:illa
Conſennere caſa:paupertetemque ferendo
Effecere leuem.nec iniqua mente ferendam
Nec refert dominos illic famulos ne requiras.
Tota domus duo ſuut.iidem parentque iubentque.
Ergo ubi cælicolæ paruos tetigere penates:
Summiſſoque humiles intrarunt uertice poſtes:
Membra ſenex poſito iuſſit releuare ſedili:
Qnod ſuper iniecit textum rude ſedula baucis.
Inde locum tepidum cinerem dimouit.& ignes
Suſcitat externos.foliiſque & cortice ſicco
Nutrit:& ad flammas anima perducit anili.
Multifidaſque faces.ramaliaque arida tecto
Detulit & minuit : paruoque admouit aheno.
Quodque ſuus coiunx riguo collegerat horto:
Truncat holus foliis.furca leuat ille bicorni.
Sordida terga ſuis nigro pendentia tigno:
Seruatoque diu reſecat de tergore partem
Exiguam:ſectamque domat feruentibus undis:
Interea medias fallunt ſermonibus horas.
Sentirique moram prohibent.erat alueus illic

Fagineus dura clauo ſuſpenſus ab anſa.
Is tepidis impletur aquis.artuſque fouendos
Accipit.in medio thorus eſt de mollibus uluis
Impoſitis lecto ſponda pedibuſque ſalignis:
Veſtibus hunc uelant.quas non niſi tempore feſto
Sernere conſuerant:ſed & hæc uiliſque uetuſque
Veſtis erat lecto non indignada ſaligno.
Accubuere dei.menſam ſuccinta tremenſque
Ponit anus:menſæ ſed erat pes tertius impar:
Teſta parem fecit:quæ poſtq̃ ſubdita cliuum
Subſtulit æquatum:mente exterſere uirentes:
Ponitur hic bicolor ſcyncerae baccha mineruæ.
Conditaque in liquida coma autunnalia fæce.
Intybaque:& radix & lactis maſſa coacti:
Ouaque non acri leuiter uerſata fauilla:
Omnia fictilibus.poſt hæc celatus eodem
Siſtitur argento crater.fabricataque fago
Poculaque caua ſunt flauentibus illita cæris:
Parua mora eſt:epulaſque foci miſcere calentes:
Nec longe rurſus referuntur uina ſenecte:
Dantque locum menſis paulum ſeducta ſecundis.
Hic nux.hic mixta eſt rugoſis carica palmis:
Prunaque & in patulis redolentia mala caniſtis:
Et de purpureis collectæ uitibus uuæ.
Candidus in medio fauus eſt.ſuper omnia uultus
Acceſſere boni:nec iners:pauperque uoluntas.
Interea totiens hauſtum cratera repleri
Sponte ſua:per ſeque uident ſuecreſcere uina
Attoniti nouitate pauent:manibuſque ſupinis
Concipiunt bauciſque preces·timiduſque Pilæmon:
Et ueniam dapibus nulliſque paratibus orant:
Vnicus anſer erat minimæ cuſtodia uillæ:
Quem diis hoſpitibus domini mactare parabant:
Ille eeler penna tardos ætate fatigat:
Eluditque diu:tandemque eſt uiſus ad ipſos
Confugiſſe deos.ſuperi uetuere necari.
Diique ſumus:meritaſque luet uicinia pœnas
Impia dixerunt:uobis immunibus huius
Eſſe mali dabitur:modo ueſtra relinquite tecta.
Ac noſtros comitate gradus:& in ardua montis
Ite ſimul parent:& diis præeuntibus ambo
Membra leuant baculis:tardiq; ſenilibus annis
Nituntur longo ueſtigia ponere cliuo.
Tantũ aberant ſummo:quantum ſemel ire ſagitta
Miſa poteſt:flexere oculos:& merſa palude
Cætera proſpiciunt:tantum ſua tecta manere.
Dumque ea mirantur.dum deflent fata ſuorum
Merſa uident:quærunque ſuæ pia culmina uillæ.
Sola loco ſtabant:dum deflent fata ſuorum
Illa uetus dominis:& iam caſa parua duobus
Vertitur in templum.furcas ſubiere columnæ:
Sramina flaueſcunt.aurataque tecta uidentur:
Cælatæque fores:adopertaque marmore tellus.

Concipiunt baucíſque preces timíduſque pylæmon:
Talia cum placido ſaturnius edidit ore.
Dicite iuſte ſenex & fœmina coniuge iuſto
Digna quid optetis:cum baucide pauca locutus
Iudicium ſuperis aperit commue pylæmon.
Eſſe ſacerdotes:delubraque ueſtra tueri
Poſcimus & qoniam concordes egimus annos
Auferat hora duos eadem.nec coniugis unquam
Buſta meæ uideam neu ſim tumulandus ab illa.
Vota fides ſequitur.templi tutela fuere:
Donec uita data eſt.annis æuoque ſoluti
Ante gradus ſacros cum ſtarent forte loci que
Narrarent caſus frondere pylæmona baucis:
Baucída conſpexit ſenior frondere pylæmon.
Iamque ſuper geminos creſcente cacumine uultus:
Mutua dum licuit reddebant dicta:ualeque
O coniunx dixere ſimul.ſimul abdita texit
Ora frutex.oſtendit adhuc thincius illic
Incola de gemino uicínos corpore truncos.

Fabula Oactaua.

Achelous ínter epulas Theſeo:quem receperat hoſpicío enarrás hos:qui in alieṅa figurá uertiſſent emiráti caſus mortaliū etiá.qui in plures abierint: refert & Protea Neptuni filiū ſolitū modo in iuuené. modo in leoné:interdum in aprū:alias in anguem: & cætera animalia conuerti:quibus inſidians poſſet eludere.

Hæc mihi non uani:neque erat cur fallere uellent:
Narreuere ſenes.equidem pendentia uidi
Serta ſuper ramos:ponenſque recentia dixi
Cura deum dii ſint:& qui coluere colantur.
Deſierat cunctoſque & res & mouerat auctor
Theſea præcipue:qnem facta audire uolentem
Mira deum nixus cubito Calydonius amnis
Talibus alloquitur:ſunt o fortiſſime:quorum
Forma ſemel mota eſt & in hoc renouamine manſit.
Sunt quibus in plures ius eſt tranſire figuras.
Vt tibi oomplexi terram maris incola proteu:
Nam modo te iuuenem.modo te uidere leonem:
Nunc uiolentus aper:nunc quem tetigiſſe timerét
Anguis eras.modo te faciebant cornua taurum.
Sæpe lapis poteras:arbor quoque ſæpe uideri.
Interdum faciem liquidarum imitatus aquarum
Flumen eras:intrrdum undis contrarius ignis.

Fabula Nona.

Meſtre Eriſitonís filia Autolici uxor cū parenté animaduertiſſet:quod in Theſſalia lucū Cereris díuaſtaſſet: grauiſſimam experiri fame pœná omnibus rebus ab eo cóſumptis nouiſſime ſe quoq; pro ancilla uédidiſſet:a Neptuno qui eius uirginitatem ademerat:petit: ut ei ferret opem. At ille memor eius concubitus có ſpecioſiſſima domino tradita.eét:ut effugeret eius ſeruituré in piſcatorem eá proceſſioris ætatis cóuertit Quo euétu reliquas quoq; figuras ſolita eſt mutari:

ut precio ſui parentem pœnas pendentem alere poſ-
ſet. Cuius in exitus fuit talis:ut uarios in fame cybos
nouiſſime uiſeribus ſuis epulari cogeretur. Non enĩ
ſinunt ſuperi ſiue fata ut ceres cũ fame coire poſſit.
Nec minus autolici coniunx eriſitone nata
Iuris habet.pater huius erat:qui numina diuum
Sperneret: & nullos aris adoleret honores.
Ille etiam cereale nemus uiolaſſe ſecuri
Dicitur.& lucos ferro temeraſſe uetuſtos.
Stabat in his ingens annoſo robore quercus
Vna nemus.uittæ mediam memoreſque tabellæ.
Sertaque cingebant uoti argumenta potentis.
Sæpe ſub hac dryades feſtas duxere choreas:
Sæpe etiam manibus nexis ex ordine trunci
Circumiere modum menſuraque roboris ulnas
Quinque ter implebat:nec non & cætera tantum
Silua ſub hac omnis quantum fuit hærba ſub illa
Non tamen iccirco ferrum dryopeius illa
Abſtinuit:famuloſq; iubet ſuccidere ſacrum
Robur:& ut iuſſos cunctari uidit ab uno:
Edidit hæc rapta ſceleratus uerba ſecuri.
Non dilecta deæ ſolum:ſed & ipſa licebit
Sit dea:iam tanget frondente cacumina terram
Dixit & obliquos dum tælum librat in ictus:
Contremuit gemitumq; dedit decidua quercus.
Et pariter frondes pariter palleſcere glandes
Cœpere:ac longi pallorem ducere rami.
Cuius ut in trunco fecit manus impia uulnus
Haud aliter fluxit diſcuſſo cortice ſanguis
Quam ſolet ante aras ingens ubi uictima taurus
Concidit abrupta cruor e ceruice profundi.
Obſtupuere omnes:aliquiſque ex omnibus audet
Deterrere nefas: ſæuamque inhibere bipennnem.
Aſpicit hunc.mentiſque piæ cape præmia dixit
Theſſalus:inque uirum conuertit ab arbore ferrum:
Detruncatque caput:repetitaque robora cædit
Editus e medio ſonus eſt de robore talis:
Nympha ſub hoc ego ſum cereri gratiſſima ligno
Quæ tibi factorum pœnas inſtare tuorum.
Vaticinor moriens noſtri ſolatia lœti.
Perſequitur ſcelus ille ſuum.labefactaque tandem
Ictibus innumeris adductaque funibus arbor
Corruit:& multam proſtrauit pondere ſyluam:
Attonitæ dryades dãno nemorumque ſuoque
Omnes germanæ Cererem cum ueſtibus atris
Mœrentes adeunt:pœnamque Eriſitonis orant.
Annuit his:capitiſque ſui pulcherrima motu
Concuſſit grauidis oneratos meſſibus agros.
Molliturque genus pœnæ miſerabile:ſi non
Ille ſuis eſſet nulli miſerabilis actis.
Peſtifera lacerare fame:quæ quatenus ipſi
Non adeunda deæ:neque enim cereremque famemque
Fata coire ſinunt:montani numinis unam

Talibus agreſtem compellat heroeda dictis.
Eſt locus extremis ſcythiæ glacialis in oris
Triſte ſolum:ſterilis ſine fruge ſine arbore tellus:
Frigus iners:illic habitant pallorque tremorq;:
Et ieiuna fames ea ſe in præcordia condat
Sacrilegi ſcelarata iube.nec copia rerum
Vincat eam.ſuperetque meas certamine uires.
Neue uiæ ſpacium te terreat:accipe currus.
Accipe quos frænis alte moderere dracones
Et dedit:illa dato ſubuecta per aera curru
Deuenit in ſcythiam:rigidiq; cacumina montis
Caucaſon appellant ſerpentum colla leuauit
Quæſitamque famem lapidoſo uidit in agro
Vnguibus & raris uellentem dentibus hærbas:
Hirtus erat crinis:caua lumina.pallor in ore:
Labra incana ſitu:ſcabrique rubigine dentes:
Dura cutis:per quam ſpectari uiſcera poſſent:
Oſſa ſub incuruis extabant arida lumbis
Ventris erat pro uentre locus:pendere putares
Pectus:& a ſpinæ tantūmodo crate teneri.
Auxerat articulos macies:genuumque timebat
Orbis & in modico prodibant tubere tali.
Hanc procul ut uidit:neque enim eſt accedere iuxta
Auſa:refert mandata deæ:paulumque morata
Quamq̄ aberat longe:q̄q̄ modo uenerat illuc:
Viſa tamen ſenſiſſe famē.retroq; dracones
Egit in Aemoniam uerſis ſublimis habenis.
Dicta fames cereris:quāuis contraria ſemper
Illius eſt operi:peragit:perque aera uento
Ad iuſſam delata domum eſt.& protinus intrat
Sacrilegi thalamos:altoq; ſopore ſolutum
Noctis enim tēpus.geminis amplectitur ulnis:
Seque uiro inſpirat.fauceſque & pectus & ora
Afflat:& in uacuis peragit ieiunia uenis.
Functaque mandato fœcundium deſerit orbem:
Inque domos inopes aſſuetaque uertitur antra.
Lenis adhuc ſomnus placidis Eriſitona pennis
Mulcebat.petit ille dapes ſub imagine ſomni
Oraque uena mouet.dentēque in dente fatigat:
Exercetque cybo deluſum guttur inani.
Proque epulis tenues nequicq̄ deuorat auras.
Vt uero eſt expulſa quies:furit ardor edendi:
Perque auidas fauces immenſaque uiſcera regnat:
Nec mora quod pontus:quod terra: quod educat aer
Poſcit.& appoſitis quæritur ieiunia menſis.
Inque epulis epulas quærit.quodq; urbibus eſſe:
Quodque ſatis poterat populo.non ſufficit uni.
Pluſque cupit quo plura ſuam dimittit in aluum.
Vtque fretum recipit de tota flumina terra:
Nec ſaciatur aquis peregrinoſq; ebibit amnes:
Vtque rapax ignis non nunq̄ alimenta recuſat:
Innumeraſque faces cremat & quo copia maior
Eſt data.plura petit.turbaque uocatior ipſe eſt:

Sic epulas omnes eriſithonis ora prophani.
Accipiunt:poſcuntque ſimul:cybus omnis in illo
Cauſa cybi eſt:ſemperque locus ſit inanis edendo.
Iamque fame patrias altique uoragine uentris
Attenurat opes:ſed in attenuata manebat.
Tu quoque dira fames implacatæque uigebat.
Fammæ gulæ.tandem demiſſo in uiſcera cenſu
Filia reſtabat non illo digna parente
Hanc quoque uẽdit inops: dominum generoſa recuſat
Et uicina ſuas tendens ſuper æquora palmas
Eripe me domino:qui raptæ præmia nobis
Virginitatis hebes:ait:hæc neptunus habebat:
Qui prece non ſpreta quamuis modo uiſa ſequenti
Eſſet hero: formamque nouet:uultumque uirilem
Imduit & uultus piſces capientibus aptos:
Hanc dominuſ ſpectans o qui pendentia paruo
Aera cibo celas moderato harundinis inquit:
Sic marc compoſitum:ſic ſit tibi piſcis in unda
Credulus:& nullos niſi fixus ſentiat hamos:
Quæ modo cum uili turbatis ueſte capillis
Littore in hoc ſteterat:nam ſtantem in littore uidi
Dic ubi ſit:neque enim ueſtigia longius extant
Illa dei munus bene cedere ſenſit.& a ſe
Se quæri gaudens his eſt reſecuta rogantem:
Quiſquis es ignoſcas.in nullam lumina partem
Gurgite ab hoc flexi:ſtudioque honeratus inhæſi:
Quoque minus dubites ſic has deus æquoris artes
Adiuuet:ut nemo iam dudum littore in iſto
Me tamen excepto:nec fœmina conſtitit ulla:
Credidit & uerſo dominus pede preſſit harena
Eluſuſque abiit.illi ſua reddita forma eſt.
Aſt ubi habere ſuam tranſformia corpora ſenſit
Sæpe pater dominis dryopeida tradit:at illa
Nunc equa nunc ales:modo bos:modo ceruus abibat:
Præbebatque auido non iuſta alimenta parenti.
Vis tamen illa mali poſtq̃ conſumpſerat omnem
Materiam:dederatque graui noua pabula morbo:
Ipſe ſuos artus lacerto diuellere morſu
Cœpit & infelix minuendo corpus alebat.
Quid moror externis? etiam mihi ſæpe nouandi
Corporis o iuuenes numero finita poteſtas.
Nam modo qui nũc ſum uideor:modo flector in anguẽ:
Armenti modo dux uires in cornua ſumo:
Cornua dum ſumpſi:nunc pars caret altera tælo
Frontis:ut ipſe uides gemitus ſunt uerba ſecuti

.i. Achelous in uarias figuras.
.i. Neſſi cruor In uenenum.
.iii. Licas in ſcopulum.
.iiii. Hercules in deum.
.v. Gallantis in Muſtellam.
vi. Driope in arborem Loton.
vii. Iolaus in adoleſcentem.

viii: Calliores filii in iuuenes.
.ix. Biblidis lachrymæ in fontem:
.x. Iphis ex uirgine in puerum:

Fabula Prima.

Deianira Oenei filia Aetolarum uirgo ſpecioſiſſima cũ a multis peteretur. pater conſtituit ei coniugio daturũ qui luctandi cauſa ueniret. Manentibus itaque numero potẽtũ: duobus Acheloo flumine & Hercule quia reliqui ob metũ ceſſarant. in certamen proceſſum eſt: Cum ergo achelous naturalibus modis Herculem eluderet: modo in liquorem modo in ſpeciem draconis: nouiſſime in tauri figuram conuerſus aſtitit. Quẽ Hercules ut amplexus eſt reluctantem: alternum cornu quod implicuerat brachiis: rapuit extortum. Quo dolore ille hac de formitate aduerſarii uiribus ceſſit. At nymphæ Naiades fluminis filiæ effecerunt. ut id quod ereptum capite erat: omnibus copiis autunnalibus replerent: ut apud poſteros maximum haberet fructum & mirationem. Itaque cornu copia effectũ eſt. ut diceretur omnibus temporibus.

PVB. OVI. NASONIS METAMORPHOSEOS LIBER NONVS.

(Q)Væ gemitus truncæque deo neptunius heros
Cauſa rogat frontis: cum ſit Calydonius amnis
Cœpit inornatos redimitus harundine crines.
Triſte petis munus quis enim ſua prelia uictus
Commemorare uelit: referam tamen ordine: nec tam
Turpe fuit uinci: q̃ contendiſſe decorum.
Magnaque dat nobis tantus ſolatia uictor.
Nomine ſi qua ſuo tandem peruenit ad aures
Deianira tuas quondam pulcherrima uirgo:
Multorumque fuit ſpes inuidioſa procorum
Cum quibus ut ſoceri domus eſt intrata petiti:
Accipe me generum dixi Parthaone nate
Dixit & Alcides: alii ceſſere duobus.
Ille iouem ſocerum dare ſe: famamque laborum:
Et ſuperata ſuæ referebat iuſſa nouercæ
Contra ego turpe deum mortali cedere dixi.
Nondum erat ille deus: dominum me ceruis aquarum:
Curſibus obliquis inter tua regna fluentem
Nec gener externis hoſpes tibi miſſus ab oris:
Sed popularis ero: & rerum pars una tuarum:
Tantum ne noceat quod me nec regia iuno
Odit. & omnis abeſt iuſſorum pœna laborum
Nam quo te iactas Alcmena matre creatum
Iuppiter aut falſus pater eſt: aut crimine uerus.

Matris adulterio patrem petis?elige fictum
Eſſe iouem malis?an te per dedecus ortum.
Talia dicentem iamdudum lumine toruo
Spectat:& accenſæ non fortiter imperat iræ.
Verbaque tot redit.melior mihi dextera lingua eſt:
Dum modo pugnando ſuperem:tu uince loquendo
Congrediturque forox.puduit modo magna locutum
Cedere:reieci uiridem de corpore ueſtem.
Brachiaque oppſui:tenuique a pectorere uaras
In ſtatione manus:& pugnæ membra paraui.
Ille cauis hauſto ſpargit me puluere palmis.
Inque uicem fuluæ tactu flaueſcit harenæ.
Et modo ceruicem:modo crura micantia captat:
Aut captare putes:omnique a patre laceſſit.
Me mea defendit grauitas fruſtraque patebar:
Haud ſecus ac moles:quam magno murmure fluctus
Oopgnant.manet illa:ſuoque eſt pondere tuta.
Digredimus paulum:rurſuſque ad bella coimus.
Inque gradu ſtetimus certi non cædere. eratque
Cum pede pes iunctus:totoque ego pectore pronu
Et digitos digitis:& frontem fronte premebam
Non aliter uidi fortes concurere tauros
Cum precium pugnæ toto nitidiſſima ſaltu
Expectitur coniunx: ſpectant armenta pauentque
Neſcia quem maneat tanti uictoria regni
Ter ſine profectu uoluit nitentia contra
Reiicere Alcides a ſe mea pectora:quarto
Excutit amplexus.adductaq; brachia ſoluit.
Impulſumque manu:certum eſt mihi uera fateri:
Protinus auertit.tegoque oneroſus inhæſit.
Si qua fides:neque enim ficta mihi gloria uoce
Quæritur:impoſito preſſus mihi morte uidebar.
Vix tamen inſerui ſudore fluentia multo
Brachia uix ſolui duros a corpore nexus.
Inſtat anhelanti:prohibetque reſumere uires
Et ceruice mea potitur.tum denique tellus
Preſſa genu noſtro eſt:& harenas ore momordi.
Inferior uirtute meas diuertor ad artes:
Elaborque uiro longum formatus in anguem:
Qui poſtq̄ flexos ſinuaui corpus in orbes:
Cumque fero moui linguam ſtridore biſulcam:
Riſit & illudens noſtras Tirynthius artes
Cunarum labor eſt angues ſuperare mearum
Dixit & ut uincas alios Acheloe dracones
Pars quota lernææ ſerpens eris unus Echidnæ.
Vulneribus fœcunda ſuis erat illa:nec ullum
De centum numero caput eſt impune reciſum:
Quin gemino ceruix hærede ualentior eſſet.
Hanc ego ramoſam natis e cæde colubris
Creſcentemque malo domui:domitamque reduxi.
Qnid fore te credis?falſum qui uerſus in anguem
Arma aliena moues:quem forma precaria celat
Dixerat:& ſummo digitorum uincula collo

Iniciit:angebar ceu guttura forcipe preſſus:
Pollicibuſque meas pugnabam euellere fauces.
Sic quoque deuicto reſtabat tertia tauri
Forma trucis.tauro mutatus membra rebello.
Induit ille thoris a leua parte lacertos.
Admiſſumque trahens ſequitur:depreſſaque dura
Cornua figit humo.meque alta ſternit harena
Nec ſatis hoc fuerat.rigidum fera dextera cornu
Dum tenet:infregit:truncaque a fronte reuellit.
Naiades hoc pomis & odoro flore repletum
Sacrarunt diueſque meo bona copia cornu eſt.
Dixerat.& nymphæ ritu ſuccincta dianæ
Vna miniſtrarum fuſis utrinque capillis
Inceſſit totumque tulit præ diuite cornu
Autumnum:& menſas felicia poma ſecundas.
Lux ſubit:& primo feriente cacumine ſole
Diſcedunt iuuenes.neque enim dum flumina pacem:
Et placidos habeant lapſis:totæque reſidant
Operiuntur aquæ.uultus Achelous agreſtes
Et lacerum cornu mediis caput abdidit undis.
Hunc tamen ablati domuit iactura decoris:
Cætera ſoſpes habet capitis quoque fronde ſaligna:
Aut ſuper impoſita celatur harundine damnum.

Fabula Secunda.

Poſt hæc uictor Hercules cum Deianiram neſſo Centauro commiſiſſet:ut eam Euenum amnẽ:qui initio Licormas erat nominatus:tranſueheret:& ille ſpecie captus puelle flexibus errans quæreret locum comprimendi:illa fidem mariti implorante cum ſagittis eũ confixit.qui cum expiraret:ueſtem Deianiræ cruentauit:indicauitque remedium fore erga coniugẽ deſerti amoris.qui tamen cruor in ueneni ceſſit partẽ.

At te neſſe ferox eiuſdem uirginis ardor
Perdiderat uolucri traiectum terga ſagitta
Namque noua repetens patrios con coniuge mũros
Venerat Eueni rapidas ioue natus ad undas.
Vberior ſolito nimbis hyemalibus auctus
Verticibuſque frequens erat atque imperuius amnis
Intrepidum pro ſe curam de coniuge agentem
Neſſus adit:membriſque ualens ſcituſque uadorum
Officioque meo ripa ſiſtetur in illa.
Hæc ait Alcide:tu uiribus utere nando.
Tradidit Aonius pauidam Calydonida neſſo:
Pallentemque metu fluuiumque ipſumque timentem
Mox ut erat pharetraque grauis ſpolioque leonis
Nam clauam & curuos trans ripam miſerat arcus
Quando quidem cœpi:ſuperentur flumina dixit
Nec dubitat nec qua ſit clementiſſimus amnis
Quærit & pbſequio deferri ſpernit aquarum.
Iamque tenes ripam miſſos cum tolleret arcus
Coniugis agnouit uocem.Neſſoque paranti
Fallere depoſitum:quo te fiducia clamat
Vana pedum uolente rapit:tibi N eſſe biformis

Dicimus:exaudi:nec res intercipe noſtras
Sic te nulla mei reuerentia mouit:at orbes
Concubitus uetitos poterant inhibere paterni.
Haud tamen effugies.q̄uis ope fidis equina.
Vulnere non pedibus te conſequar:ultima dicta
Reprobat.& miſſa:fugientia terga ſagitta
Trahicit extabat ferrum de pectore aduncum:
Quod ſimul euulſum eſt:ſanguis per utrunque foramē
Emicuit mixtus lernæi tabe ueneni.
Excipit hunc Neſſus:neque enim moriemur inulti
Secum ait. & calido uelamina tincta cruore
Da munus raptæ uelut irritamen amoris.

Fabula Tertia.

Eodē tempore Hercules cū in iſulā Euboeā Theſſaliæ regnū Euriti traieciſſet:Iolem filiā eius dilectā traheret in patriā:prior cōiunx Deianira ut audit animū uiri a ſe eſſe mutatū:tunicam ſacrificatura Ioui Licæ famulo dedit ei perferendā. Qua ille honoratus uota religionemq; piaret: eam inductus cū ad arā acceſſiſſet proſecans extra flāma ueſtis incaluit: & Lerneo ueneno cōtacta heſit uiſceribus. In maximo itaq; cruciatu cum a corpore eius euelli nequiret: Licā acerbiſſimi muneris reum proiectum a ſe Euboico mari merſit. Quem innoxium culpe Tethys uertit in ſcopulū conchis muricibuſque ueſtiſtum.

Longa fuit medii mora temporis.actaque magni
Herculis implerant terras:odiumque nouercæ
Victor ab Oechalia Cænæo ſacra parabat
Vota ioui:cum fama loquax peruenit ad aures
Deianira tuaſ quæ ueris addere falſa
Gaudet & e minimo ſua per mendacia creſcit
Amphitryoniaden ioles ardore teneri.
Credit amans. Venerisque nouæ perterrita fama
Indulſit primo lachrymis.flendoque dolorem
Diffudit miſeranda ſuum:mox deinde quid autem
Flemus ait.pellex lachrymis letabitur iſtis:
Quæ quoniā adueniet:properandū aliquidq; nouādū ē
Dum licet:& thalamos nondum tenet altera noſtros
Conquerar an ſileam?repetam Calydona?morer ne?
Excedam tectis?ac ſi nihil amplius obſtem?
Quod ſi me Meleagre tuam memorem eſſe ſororem
Forte paro facinus:quantumque iniuria poſſit:
Fœmineuſque dolor uulgata pellice teſtor.
Incurſus animus uarios abit.omnibus illis
Prætulit imbutam Neſſæo ſanguine ueſtem
Mittere?quæ uires defecto reddat amori:
Iguaroque Licæ quid tradat neſcia luctus
Ipſa ſuos tradit.blandiſque miſerrima uerbis
Dona det illa uiro mandat.capit inſcius heros
Induiturq; humeris lernææ uirus Echidnæ
Thura dabat primis & uerba precantia flammis.
Vinaque marmoreas patera fundebat in aras.
Incaluit uis illa mali:reſolutaque flammis

Herculeos abiit late diffuſa per artus.
Dum potuit ſolita gemitum uirtute repreſſit.
Victa malis poſtq̄ eſt patientia:reppulit aras:
Impleuitque ſuis nemoroſam uocibus Oeten.
Nec mora:lethiferam conatur ſcindere ueſtem.
Qua trahitur:trahit illa cutem:fœdumque relatu:
Aut hæret membris fruſtra tempta reuelli:
Aut laceros artus:& grandia detegit oſſa.
Ipſe cruor gelido ceu quondam lamina candens
Tincta lacu ſtridet:coquiturque ardente ueneno.
Nec modus eſt.ſorbent auidæ præcordia flammæ:
Ceruleuſque fluit toto de corpore ſudor:
Ambuſtique ſonant nerui.cæcaque medullis
Tabe liquefactis tollens ad ſydera palmas
Cladibus exclamat Saturnia paſcere noſtris.
Paſcere.& hanc peſtem ſpecta crudelis ab alto.
Corque ferum ſatia.uel ſi miſerandus & hoſti.
Hoſtis enim tibi ſum:diris cruciatibus ægram:
Inuiſam que animam natamque laboribus aufer.
Mors mihi munus erit.decet hæc dare dona nouercam
Ergo ego fœdantem peregrino templa cruore
Buſirim domui?ſæuoque alimenta parentis:
Antæo eripui:nec me paſtoris hiberi
Forma triplex:nec forma triplex tua cerbere mouit.
Vos ne manus ualidi preſiſtis cornua tauri?
Veſtrum opus Elis habet.ueſtrum ſtymphalides unde
Parteniumque nemus.ueſtra uirtute relatus
Termodoontiaco cælatus baltheus auro.
Pomaque ab inſomni non cuſtodita dracone.
Nec mihi centauri potuere reſiſtere nec mi
Archadiæ uaſtator aper:nec profuit hydræ
Creſcere per damnum:geminas reſumere uires.
Quid cum Thracis equos humano ſanguine pingues
Plenaque corporibus laceris præſepia uidi?
Viſaque deieci?dominumque ipſoſque peremi?
His eliſa iacet moles nemæa lacertis.
His Cacus horrendum tyberino gurgite monſtrum:
Hac cœlum ceruice tuli defeſſa iubendo eſt
Sæua iouis coniunx.ego ſum indefeſſus agendo.
Sed noua peſtis adeſt:cui nec uirtute reſiſti:
Nec telis armiſque poteſt.pulmonibus errat
Ignis edax imis:perque omnis paſcitur artus.
At ualet Euriſtheus:& ſunt qui credere poſſint
Eſſe deos dixit:perque altam ſaucius Oeten
Haud aliter graditur q̄ ſi uenabula taurus
Corpore fixa gerat:factique refugerit autor.
Sæpe illum gemitus edentem:ſæpe trementem:
Sæpe retentantem totas infringere ueſtes:
Sternentemque trabes:iraſcentemque uideres
Montibus aut patrio tendentem brachia cælo.
Inde niues fieri:niuibus quoque mole rotatis
Aſtringi:& ſpiſſa plomerari grandine corpus:
Sic illum ualidis iactum per inane lacertis

Exanguemque metu.nec quicq̃ hamoris habentem
In rigidos uerſum ſilices prior edidit ætas
Nunc quoque in euboico ſcopulus breuis eminet alte
Gurgite.& humanæ ſeruat ueſtigia formæ:
Quem quaſi ſenſurum nautæ calcare uerentur

Fabula Quarta.

Theſſaliæ monte præſtructo rogo ac ſagitis traditis Phi
loctetæ Peantis filio:qui eius pyram ſtruxerat flámiſ
exuſtus eſt.ita ut immortale ius a Ioue cœlo recipere
tur. & aliquando placata Iunone filie eiuſdē nomie
Hebe iūgeretur.Deiãira aūt reaudita ipſa ſe iterfecit

Appellantque lican.at tu Iouis inclita proles
Arboribus cæſis:quas ardua geſſerat Oete
Inque pyram ſtructis:arcum pharetramque capacem
Regnaque uiſuras iterum troiana ſagittas
Ferre iubes pæante ſatum:quo flamma miniſtro
Subdita:dumque auidis comprenditur ignibus ager:
Congeriem ſyluæ nemæo uellere ſummam
Sternis & impoſita clauæ ceruice recumbis
Haud alio uultu:q̃ ſi conuiua iaceres
Inter plena meri redimitus pocula ſertis.
Iamque ualens & in omne latus diffuſa ſonabat:
Securoſque artus contemptoremque petebat
Flamma ſuum:timuere dei pro uindice terræ.
Quos ita:ſenſit enim:læto Saturnius ore:
Iuppiter alloquitur.noſtra eſt timor iſte uoluptas
O ſuperi.totoque libens mihi pectore grator.
Quod memoris populi dicor rectorque paterq;.
Et mea progenies ueſtro quoque tuta fauore eſt.
Nam quamq̃ ipſius datis hoc immanibus actis:
Obligor ipſe tamen.ſed enim ne pectora uano
Fida metu paueant Oeæteas ſpernite flammas:
Omnia qui uincit:uincet quos cernitis ignes.
Nec niſi materna uulcanum parte potente
Sentiet.æternum eſt a me quod traxit.& expers
Atque immune necis.nullaque domabile flamma
Idque ego defunctum terra cæleſtibus oris
Accipiam.cunctiſque meum lœtabile factum
Diis forte confido:ſiquis tamen hercule ſiquis
Forte deo doliturus erit:data præmia nollet:
Sed meruiſſe dari ſciet:inuituſque probabit.
Aſſenſere dei:coniunx quoque regia uiſa eſt
Cætera non duro:duro tamen ultima uultu
Dicta tuliſſe Iouis:ſeque indoluiſſe notatam.
Interea quodcunque fuit populabile flammæ
Mulciber aſtulerat nec cognoſcenda remanſit
Herculis effigies:nec quidquā ab imagine ductum
Matris habet tantumque iouis ueſtigia ſeruat.
Vtque nouus ſerpens poſita cum pelle ſenecta
Luxuriare ſolet:ſquammāque nitere recenti:
Sic ubi mortales Tyrinthius exuit artus
Parte ſui meliore uiget:maior que uideri
Cœpit.& auguſta fieri grauitate uerendus.

Quem pater omnipotens inter caua nubila raptum
Quadriiugo curru radiandibus intulit aſtris.

Fabula Quinta.

Alcmene cum ex Ioue Herculem cõceptũ propter Iunonem parere nõ poſſet: implorata ab ea partubus præſidens lucina. quam quidã Ilithyam iterpretãtur: ad fores reginæ uenit: & cũ in terra reſidens nexis manibus caneret: quod Iunõis uolũtate partu laborãtes retardaret: Galantis præminiſtra cõſpexit: & prouidẽtia dolum ridens emẽtita eſt Alcmenam partu ſolutã At illa imprudens reſolutis mauibus Alcmenam cruciatu liberauit. cuius aſtutia grauiſſima pœna eſt proſecuta. Namque eam in multellæ figuram conuertit. Ita ut ore quo mentita eſt: pareret.

Senſit athlas pondus. neque adhuc ſtheneleius iras
Soluerat Euryſteus: odiumque in prole paternum
Exercebat atrox: at longis anxia curis
Argolis alcmene queſtus ubi ponat aniles.
Cui referat nati teſtatos orbe labores:
Cui ue ſuos caſus iolen habet. herculis illam
Imperio: thalamoque animoque receperat hilus:
Impleratque uterum generoſo ſemine. cum ſit
Incipit Alcmene: faueant tibi numina ſaltem
Corripiantque moras: tunc cum matura uocabis
Præpoſitam timidis parientibns ilithyiam:
Quam mihi difficilem iunonis gratia fecit.
Namque laboriferi cum iam natalis adeſſet
Herculis: & decimum premeretur ſydere ſignum.
Tendebat grauitas uterum mihi: quodque ferebam.
Tantum erat ut poſſes auctore dicere tanti
Ponderis eſſe iouem. nec iam tolerare labores
Vlterius poteram: quin nunc quoqne frigidus artus
Dum loquor horror habet: parſq; eſt meminiſſe doloris
Septem ego per noctes totidem cruciata diebus
Feſſa malis tendenſque ad cœlum brachia: magno
Lucinam ad nexos partus clamore uocabam.
Illa quidem uenit: ſed præcorruptam meumque
Qnæ donare caput iunoni uellet inique
Vtque meos audit gemitus: ſubſedit in illa
Ante fores ara dextroque eſt poplite leuum
Preſſa genu. digitiſque inter ſe pectine iunctis
Suſtinuit partus. tacita quoque carmina uoce
Dixit. & inceptos tenuerunt carmina partus.
Nitor: & ingrato facio conuicia demens
Vana ioui: cupioque mori: moturaque duros
Verba queror ſilices: matres Cadmeides aſſunt.
Votaque ſuſcipiunt: exhortanturque dolentem.
Vna miniſtrarum media de plebe galanthis
Flaua comas aderat: faciendis ſtrenua iuſſis:
Officiis dilecta ſuis ea ſenſit iuiqua
Neſcio quid iunone geri: dnmque exit: & intrat
Sæpe fores: diuam reſidentem uidit in ara.
Brachique ingenibus digitis connixa tenenetem

Et quæcunque es ait domine gratare. leuata eſt
Argolis Alcmene: potiturque puerpera uoto.
Exiliit: iunctaſque manus pauefacta remiſit
Diua potens uteri. uinclis leuor ipſa remiſſis.
Numine decepto riſiſſe galanthida fama eſt.
Ridentem prenſamque ipſis dea ſæua capillis
Traxit & e terra cotpus releuare uolentem
Arcuit. inque pedes mutauit brachia primos.
Strenuitas antiqua manet. nec terga colorem
Amiſere ſuum. forma eſt diuerſa priori.
Quæ quia mendaci parientem iuuerat ore:
Ore parit: noſtraſque domos ut & ante frequentat.

Fabnla Sexta.

Dryope Euryti filia ſoror Ioles Andremonis coniūx quā antea dilexerat Apollo: cum ad lacum ſacratū nymphis dona ferēs ueniſſent: & ex arbore Loto ramū decepiſſet: quo paruū filium nomine amphiſon quē ſecum tulerat oblectaret. in quā Lotum fugiens Priapū erat trāſfigurata: quia ſacræ arboris extiterat uiolatrix: truncho hæſit infixa. Inter quæ dum caſum ſororis Iole refert Alcmenæ: Iolaus Herculis & Hebes filius in antiquam pueritiam tranſfuſus uidetur. Sic enim Iunonius filie rogante coniugi promiſerat.

Dixit. & ammonitu ueteris commota miniſtræ
Ingemuit: quam ſic nurus eſt affata loquentem
Te tamen o genitris aliena a ſanguine ueſtro
Rapta mouet facies: quid ſi ubi mira ſororis
Fata meæ referam? q̄q̄ lachrymæque dolorque
Impediunt: prohibentque loqui: fuit unica matri:
Me pater ex alia genuit. notiſſima forma
Oetalidum Dryope: quam uirginitate carentem:
Vimque dei paſſam delphos delonque tenentis
Excipit Andremon: & habetur coniuge felix.
Eſt lacus acliuis deuexo margine formam
Littoris efficiens: ſummum myrteta coronant.
Venerat huc Dryope fatorum neſcia: quoque
Indignere magis nymphis latura coronas
Inque ſinu puerum: qui nondum impleuerat annum
Dulce ferebat onus: tepidique ope lactis alebat.
Haud procul a ſtagno tyrios imitata colores
In ſpem baccharum florebat aquatica lotos.
Carpſerat hinc Dryope quos oblectamina nato
Porrigerat flores. & idem factura uidebat.
Namque aderam: uidi guttas e flore cruentas
Decidere: & tremulo ramos horrore moueri.
Scilicet ut referunt tardi nunc denique agreſtes
Lotos in hanc nymphæ fugiens obſcœna Priapi
Contulerat uerſos ſeruato nomine uultus.
Neſcierat ſoror hoc: quæ cum præterita retro
Iret: & oratis uellet diſcedere nymphis:
Hæſerunt radice pedes: conuellere pugnat
Nec quicquam niſi ſumma mouet. ſuccreſcit ab imo.
Totaque paulatim lentus premit inguina cortex

Vt uidit:conata manu laniare capillos:
Fronde manum impleuit.frondes caput omne tegebant
At puer Amphiſus:namque hoc auus Eurytus illi
Addiderat nomen:materna rigeſcere ſenſit
Vbera:nec ſequitur ducentem lacteus humor.
Spectatrix aderam fati crudelis:opemque
Non poteram tibi ferre ſoror.q̄tumque ualebam
Creſcentem truncum ramoſque amplexa morabar.
Et fateor uolui ſub eodem cortice condi.
Ecce uir Andremon genitorque miſerrimus adſunt:
Et quærunt Dryopen:Dryopen quærentibus illis
Oſtendi loton.tepido dant oſcula ligno:
Affuſique ſuæ radicibus arboris hærent.
Nil niſi iam faciem quod non foret arbor habebat
Cara ſoror.lachrymæ miſero de corpore factis
Irrorant foliis & dum licet oraque præſtant
Vocis iter.tales effundit in aere queſtus.
Si qua fides miſeris:hoc me per numina iuro
Non meruiſſe nefas patior ſine crimine pœnam.
Viximus iunocuæ.ſi mentior arida perdam
Quas habeo frondes:& cæſa ſecuribus urar.
Hunc tamen iufantem maternis demite ramis:
Et date nutrici:noſtraque ſub arbore ludat.
Lac facitote bibat:noſtraque ſub arbore ſæpe
Cumque loqui poterit matrem facitote ſalutet.
Et triſtis dicat latet hoc inſtipite mater.
Stagna tamen timeat:nec carpat ab arbore flores
Et frutices omnes corpus putet eſſe dearum.
Care uale coniunx & tu germana paterque:
Qui:ſi qua eſt pietas:ab acute uulnere falcis:
A pecoris morſu frondes defendite noſtras.
Et quoniam mihi fas ad uos incumbere non eſt
Erigite huc artus:& ad oſcula noſtra uenite:
Dum tangi poſſum:paruumque attolite natum
Plura loqui nequeo:nam iam per candida mollis
Colla liber ſerpit ſummoque cacumine condor
Ex oculis remouete manus.ſine munere ueſtro
Contegit inductus morieutia lumina cortex.
Deſierant ſimul ore:loqui:ſimul eſſe diuque
Corpore mutato rami coluere recentes.

Fabula Septima.

Iolaus ſupradictus ceſſit in iuunem:
Dumque refer iole factum mirabile:dumque
Eurytidos lachrymas admoto pollice ſiccat
Alcmene:flet & ipſa:tamen conpeſcuit omnem
Res noua triſticiam.nam limine conſtitit alto
Pene puer dubiaque tegens lanugine malas
Ora reformatus primos Iolaus in annos.

Fabula Octaua.

Callirhoe Acheloi amnis filia Alcmeonis cõiũx q̄ matre no ſãguine aſperſus ĩ Acarnaniã ſe cõtulerat: ut expiaretur:coniugiũ:init ex duabus filios edidit. Qui cũ per falaciã a Phegeo cuius ãte filiam habuerat:eſſet:

occiſus:Petit a Ioue liberis ſuis ut ultores patris eſſet annos adiceret.Ergo ut id conſequi poſſent:dei uolũtate ex pueritia in adoleſcentes factũ eſt:ut cederet.

Hoc illi dederat Iunonia muneris Hebe
Victa uiri precibus:quæ cum iurare pararet
Dona tributuram poſt hunc ſe talia nulli
Non eſt paſſa Themis:nam iam diſcordia Thebæ
Bella mouent dixit.Capaneuſque niſi ab Ioue uinci
Haud poterit:fientque pares in uulnere fratres.
Subductaque ſuos manes tellure uidebit
Viuus adhuc uates:ultuſque parente parentem
Natus erit facto pius & ſceleratus eodem.
Attonituſque malis exul mentiſque domuſque
Vultibus eumenidum matriſque agitabitur umbris
Donec eum coniunx fatale popoſcerit aurum.
Cognatumque latus phegeus hauſerit enſis.
Tum demum magno patet hoc Acheloia ſupplex
Ab ioue Callirhoe.natis infantibus annos
Addat:ne uc necem ſinat eſſe ultoris inultam.
Iuppiter his motus priuignæ dona nuruſque
Præcipiet:facietque uiros impupibus annis.

Faaula Nona.

Miletus ex inſula Creta in Aſiã profectus ibi urbẽ ſui nominis conſtituit. huc ex Mæandri filia Biblis & Caunus. ex his Biblis cũ fratre corporali amore potius q̃ pio patrioq; more diligeret. Nec ueſaniã cupiditatis compeſceret:atq; per litteras deteſtandum amorem indicauiſſet:furiali uæſania ipſe inſtinctus patriã profugit. Quem illa dũ ueſtigiis perſequitur multas per menſa gentes nouiſſime in Cariam uenit. ibique aſſiduo mærore.& fletu fatigata cũ concidiſſet:nympharum Lelegeidũ miſericordia expirantes lachrymæ i fontẽ cõuerſæ ſunt:qui dominæ nomie eſſet inſignis.

Hæc ubi faticano uenturi præſia dixit
Ore Themis:uano ſuperi ſermone fremebant.
Et cur non aliis eadem dare dona liceret
Murmur erat:quæritur ueteres pallantias annos
Coniugis eſſe ſui:queritur caneſcere mittis
Iaſiona flaua ceres:repetitum mulciber æuum
Poſcit Erichthonio uenerem quoque cura futuri
Tangit:& anchiſſæ renouare paſcitur annos.
Cui ſtudeat deus omnis habet:creſcitque fauore
Turbida ſeditio:donec ſua Iuppiter ora
Soluit.& o noſtri ſi qua eſt reuerentia.dixit:
Quo ruitis:tantum ne aliqui ſibi poſſe uidetur.
Fata quoque ſuperet:fatis Iolaus in annos
Quos egit:rediit:fatis iuueneſcere debent
Callirhoe geniti:non ambitione nec armis
Vos etiam quoque ut hoc animo maiore feratis:
Me qnoque fata regunt.quæ ſi mutare uelerem:
Nec noſtrum ſeri curuarent Aeacon anni:
Perpetuumque cui florem rhadamantus haberet

Cum minoe meo:qui propter amara ſenectæ
Pondera deſpicitur:nec quo prius ordine regnat:
Dicta iouis mouere deos.nec ſuſtinet ullus
Cum uideat feſſos rhadamanthon & Aeacon amnis
Et minoa queri:qui dum fuit integer æui
Terruerat magnas ipſo quoque nomine gentes.
Tunc erat inualidus:Deionidæque iuuentæ
Robore Miletum Phœboque parente ſuperbum
Pertimuit:credenſque ſuis inſurgere regnis:
Haud tamen eſt patriis arcere penatibus auſus.
Sponte fugis Milete tua:celerique carina
Aegeas metiris aquas:& in Aſida terra
Mœnia conſtituis poſitoris habentia nomen.
Hic tibi dum ſequitur patriæ curuamina ripæ.
Filia Mæandri totiens redeuntis eodem
Cognita Cyaneæ præſtanti corpore nympha
Biblida cum cauno prolem eſt enixa gemellam:
Biblis in exemplo eſt:ut ament conceſſa puellæ:
Biblis Apollinæi correpta cupidine fratris:
Non ſoror ut fratrem nec qua debebat amauit.
Illa quidem primo nullos intelligit ignes.
Nec peccare putat:quod ſæpius oſcula iungat:
Quod ſua fraterno circundet brachia collo.
Mendacique diu pietatis fallitur umbra.
Paulatim declinat amor:uiſuraque fratrem
Culta uenit:nimiumque cupit formoſa uideri
Et ſi qua eſt illic formoſior inuidet illi.
Sed nondum manifeſta ſibi eſt:nullumque ſub illo
Igne facit uotum:uerum tamen æſtuat intus:
Iam dominum appellat:iam nomina ſanguinis odit
Biblida iam mauult:q̄ ſe uocet ille ſororem.
Spes tamen obſcœnas animo dimittere non eſt
Auſa ſuo uigilans:placida reſoluta quiete
Sæpe uidet quod amat:uiſa eſt quoque iungere fratri
Corpus:& erubuit:q̄uis ſopita iacebat:
Sonus abit.ſilet illa diu:repetitque quietis
Ipſa ſuæ ſpeciem:dubiaque ita mente profatur.
Me miſeram:tacitæ quid uult ſibi noctis imago
Quam nolim:rata ſit.cur hæc ego ſomnia uidi:
Ille quidem eſt oculis q̄uis formoſus iniquis.
Et placet & poſſim ſi non ſit frater amari.
Et me dignus erat:uerum nocet eſſe ſororem:
Dummodo tale nihil uigilans committere temptē:
Sæpe licet ſimili redeat ſub imagine ſonnus.
Teſtis abeſt ſonno:nec abeſt imitata uoluptas:
Pro uenus & tenera uolucer cum matre cupido
Gaudia q̄ta tuli:q̄ me manifeſta libido
Contigit:ut iacui totis reſoluta medullis
Vt meminiſſe iuuat:q̄uis breuis illa uoluptas:
Noxque fuit præceps:& cœptis inuida noſtris.
O ego ſi liceat mutato nomine iungi:
Quam bene Caune tuo poteram nurus eſſe parenti:
Quam bene meo poteras gener eſſe parenti.

Omnia dii facerent:eſſent communia nobis
Præter auos:tu me uellem generoſior eſſes.
Neſcio quam facies igitur pulcherrime matrem.
Hei mihi quæ male ſum quos tu ſortita parentes.
Nil niſi frater eris:quod obeſt:id habebimus unum
Quid mihi ſignificant ergo mea uiſa? quod autem
Somnia pondus habent:an habent & ſomnia pondus?
Dii melius.dii nempe ſuas habuere ſorores
Sic Saturnus opim iunctam ſibi ſangine duxit:
Oceanus Tethym:Iunonem rector olympi.
Sunt ſuperis ſua iura:quid ad cæleſtia ritus
Exigere humanos'diuerſaque fœdera tempto?
Aut noſtro uetitus de corde fugabitur ardor
Aut hoc ſi nequeo:peream precor ipſa toroque
Mortua componar.poſitæque det oſcula frater.
Et tamen arbitrium quærit res iſta duorum
Finge placere mihi:ſcelus eſſe uidebitur illi
At non Aeolidæ thalamos timuere ſororum:
Vnde ſed hos noui? cur hæc exempla paraui?
Quo feror? obſcœne procul hinc diſcedite flammæ.
Nec niſi qua fas eſt germanæ frater ametur.
Si tamen ipſe mei captus prior eſſet amore:
Forſitan illius poſſem indulgere furori.
Ergo ego quæ fueram non reiectura petentem?
Ipſe petam? poteris ne loqui? poteris ne fateri?
Coget amor:potero.uel ſi pudor ora tenebit.
Littera celatos arcana fatebitur ignes.
Hoc placet.hæc dubiam uicit ſententia mentem.
In latus erigitur:cubitoque innixa ſiniſtro
Viderit:inſanos inquit fateamur amores.
Hei mihi quo labor? quem mens mea concipit ignem?
Et meditata manu componit uerba trementi.
Dextra tenet ferrum.uacuam tenet altera cæram.
Incipit & dubitat:ſcribit.damnatque tabellas.
Et notat:& delet:mutat:culpatque:probatque.
Inque uicem ſumptas ponit:poſitaſque reſumit.
Quid uelit ignorat:quicquid factura uidetur:
Diſplicet.in uultu eſt audatia mixta pudori.
Scripta ſoror fuerat:uiſum eſt delere ſororem.
Verbaque correptis incidere talia cæris.
Quam niſi tu dederis non eſt abitura ſalutem
Hanc tibi mittit amans:pudet ac pudet edere nomen.
Et ſi quid cupiam:quæris:ſine nomine uellem
Poſſet agi mea cauſa meo:nec cognita biblis
Ante forem:q̃ ſpes uotorum certa fuiſſet.
Eſſe quidem læſi poterat tibi pectoris index
Et color & macies & uultus:& humida ſæpe
Lumina.nec cauſa ſuſpiria mota patenti.
Et crebri amplexus:& quæ:ſi forte notaſti:
Oſcula ſentiri non eſſe ſororia poſſent.
Ipſa tamen quamuis animi graue uulnus habebam:
Quamuis intus erat furor igneus:omnia feci:
Sunt midi dii teſtes:ut tandem ſanior eſſem

Pugnauique diu uiolenta cupidinis armam
Effugere infœlix.& plus q̄ ferre puellam
Poſſe putes:ego dura tuli.ſuperata fateri
Cogor:opemque tuam timidis expoſcere uotis
Tu ſeruare potes.tu perdere ſolus amantem.
Elige utrum facias.non hoc inimica precatur:
Sed quæ cum tibi ſit iunctiſſima:iunctior eſſe
Expetit:& uinclo tecum propiore ligari.
Iura ſenes norint.& quid liceatque:nefaſque
Faſque ſit inquirant.legumque examina ſeruent.
Conueniens Venus eſt annis temeraria noſtris
Quid liceat neſcimus adhuc.& cuncta licere
Credimus:& ſequimur magnorum exempla deorum.
Nec nos aut durus pater:aut reuerentia famæ:
Aut timor impediet:tantum ſic cauſa timendi.
Dulcia fraterno ſub nomine furta tegemus.
Eſt mihi libertas tecum ſecreta loquendi.
Et damus amplexus:& iungimus oſcula coram.
Quantum eſt quod deſit?miſerere fatentis amorem.
Et non faſſuræ niſi cogeret ultimus ardor.
Neue mirere meo ſubſcribi cauſa ſepulchro.
Talia nequicq̄ perarrantem plena reliquit
Cæra manum:ſummoque inmargine uerſus adhæſit
Protinus impreſſa ſignat ſua crimina gemma:
Quam tinxit lachrymis.lingnæ defecerat humor
Deque ſuis unum famulis pudibunda uocauit.
Et paulum blandita:fer has fidiſſime noſtro
Dixit:& adiecit longo poſt tempore fratri.
Cum daret:elapſæ manibus cecidere tabellæ.
Omine turbata eſt.miſit tamen.apta miniſter
Tempora nactus adit:traditque latentia uerba.
Attonitus ſubita iuuenis Mæandrius ira:
Proiecit acceptas lecta ſibi parte tabellas.
Vixque manus retinens trepidantis ab ore miniſtri
Dum licet o uetitæ ſcelerate libidinis auctor
Effuge ait:qui ſi noſtrum tua fata pudorem
Non traherent:tecum pœnas mihi morte dediſſes
Ille fugit pauidus dominæque ferocia cauni
Dicta refert palles audita bibli repulſa.
Et pauet obſeſſum graciali frigore corpus
Mens tamen ut rediit:pariter rediere furores.
Lingnaque uix tales icto dedit aere uoces.
Et merito.quid enim temeraria uulneris huius
Indicium feci?quid quæ celanda fuerunt:
Tam cito commiſſi properatis uerba tabellis?
Ante erat ambiguis animi ſententia dictis
Prætemptanda mihi:ne non ſequeretur euntem
Parte aliqua ueli qualis fore aura notare
Debueram:totoque mari decurrere:quæ nunc
Non exploratis impleui lintea uentis:
Nunc feror in ſcopulos igitur:ſubmerſaque toto
Obruor occeano:nec habent mea uela recurſus.
Quid quod & omnibus certis prohibebat amori

Indulgere meo: tunc cum mihi ferre iubenti
Excidit:& fecit ſpes noſtras cæra caducas.
Nonne uel iam dies fuerat uel tota uoluptas
Sed potius mutanda dies.deus ipſe monebat:
Signaque certa dabat:ſi uon male ſana fuiſſem.
Et tamen ipſa loqui.nec me committere cæræ
Debueram:prexenſque meos aperire furores
Vidiſſet lachrymas:uultus uidiſſet amantis
Plura loqui poteram q̃ quæ cœpere tabellæ.
Inuito potui circumdare brachia collo.
Et ſi reiicerer: potui moritura uideri.
Amplectique pedes:affuſaque poſcere uitam.
Omnia feciſſem.quorum ſi ſingula duram
Flectere non poterant:potuiſſent omnia mentem
Forſitan & miſſi ſit quædam culpa miniſtri.
Non adiit apte:nec legit idonea credo
Tempora nec petiit horamque animumque uacantem
Hæc nocuere mihi.neque enim eſt de tigride natus
Nec rigidos ſilices ſolidumue in pectore ferrum
Aut adamanta gerit:nec lac bibit ille leænæ
Vincetur:repetendus erit: nec tædia cœpti
Vlla mei capiam:dum ſpiritus iſta manebit:
Nam primum ſi fata mihi reuocare liceret:
Non cœpiſſe fuit:cœpta expugnare ſecundum eſt
Quippe nec ille poteſt:ut iam mea uota relinquam:
Non tamen auſorum ſemper memor eſſe meorum
Et quia deſierim:leuiter uoluiſſe uidebor.
Aut etiam temptaſſe illum inſidiiſque petiſſe
Vel certe non hoc qui plurimus urget:& urit
Pectora noſtra deo ſed uicta libidine credar:
Denique iam nequeo nil commiſiſſe nefandum.
Et ſcripſi:& petii:tememerata eſt noſtra uoluntas.
Vt nihil adiiciam:non poſſum innoxia dici.
Quod ſupereſt:multum eſt in uota: in crimina paruum.
Dixit:& incertæ tanta eſt diſcordia mentis:
Cum pigeat temptaſſe:libet temptare:modumque
Exit:& infelix committit ſæpe repelli.
Mox ubi finis abeſt patriam fugit ille.nefaſque.
Inque peregrina ponit noua mœnia terra.
Tum uero mœſtam tota Miletida mente
Defeciſſe ferunt tum uero a pectore ueſtem
Diripuit:planxitque ſuos furibunda lacertos.
Iamque pallam eſt demens:inconceſſamque fatetur
Spem ueneris.ſine qua patriam inuiſoſque penates
Deſerit:& profugi ſequitur ueſtigia fratris.
Vtque tuo motæ proles Semeleia thyrſo
Iſmaryæ celebrant repetita triennia bacchæ:
Biblida non ailrer latos ululaſſe per agros
Bubaſides uidere nurus:quibus illa relictis
Carras & armiferos lelegas lyciamque pererrat.
Iam gracon & lymitem xanthique reliquerat undas
Quoq; chimæra iugum mediis in partibus ignem
Pectus & ora leæ caudam ſerpentis habebat.

Deficiunt ſiluæ cum tu laſſata ſequendo
Concidis.& dura poſitis tellure capillis
Bibli iaces.frondeſque tuo premis ora caducas.
Sæpe illam nymphe teneris lelegeides ulnis
Tollere conantur:ſæpe ut medeatur amori
Præcipiunt:ſurdæque adhibent ſolatia menti.
Muta iacet:uirideſque ſuis tenet unguibus herbas
Biblis:& humectat lachrymarum gramina riuo.
Naiadas his uenam quæ nunquam areſcere poſſet
Suppoſuiſſe ferunt.quid enim dare maius habebant?
Protinus ut ſecto piceæ de corticæ guttæ:
Vt ue tenax grauida manat tellure bitumen:
Vtque ſub aduentum ſpirantis lene fauoni
Sole remoleſit:quæ frigore conſtitit unda.
Sic lachrymis conſumpta ſuis phœbeia biblis
Vertitur in fontem:qui nunc quoque uallibus illis
Nomen habet dominæ:nigraque ſub illice manat.

Fabula Decima.

Pheſtos ad oppidũ iiſulã Cretæ hic Ligduſ generoſæ ſtirpis ac preſtãtis fidei cũ petiſſet a Telethuſa congiuge ut ſi puellã pareret:necaret Si autẽ puerum :ſobolem patriæ ſeruaret: & uterque cũ pro caſu futuro lachrymas dediſſent:mater nequiẽs inferre manus filiæ: Iiſdem in malis habuit auxilio; cuius pollicitis illa iſantem pro puero decepto patræ filii opinione nutriuit. Itaque cum ætas matura nuptiis increuiſſet:nihil ſuſpicans pater obſtrictus fide coniugis Ianthẽ ex Theleſte genitam deſpondit.Qui inter ſe dum graui amore premerẽtur maxime Iphis.hoc enim pater nomĩe aui eum uocari uoluerit:& trepidãte etiam matre ne Iphis diu aduerſus uirum cũ infamia reperiretur: eadem dea fuit auxilio.Nam ut totis nuptiis iugari poſſint Iphin in puerum tranſfigurauit.

Fama noui centum cretæas forſitan urbes
Impleſſet monſtri.ſi non miracula nuper
Iphide mutato cretem propriora tuliſſet:
Proxima Gnoſiaco.nam quondam Pheſtia regno
Progenuit tellus ignotum nomine ligdum
Ingenua de plebe uirum:nec cenſus in illo
Nobilitate ſua maior:ſed uita fideſque
Inculpata fuit.grauidæ qui coniugis aures
Vocibus his monuit:cum iam prope partus adeſſet.
Quæ uoueam duo ſunt minimo ut releuere dolore
Vtque marem parias.oneroſios altera ſors eſt:
Et uires fortuna negat.quo abominor ergo:
Edita ſorte tuo fuerit ſi fœmina partu:
Inuitus mando:pietas ignoſce:necetur.
Dixerat & lacrhymis uultum lauere profuſis
Tam qui mandabat:q̃ cui mandata dabantur.
Sed tamen uſque ſuum uanis Telethuſa maritum
Solicitat precibus:ne ſpem tibi ponat in arto.
Certa ſua eſt Ligdo ſententia:iamque ferendo
Vexerat illa grauem maturo pondere uentrem:

Cum medio noctis ſpatio ſub imagine ſomni
Inachis ante thorum pompa comitata ſacrorum
Aut ſtetit:aut uiſa eſt inerant lunaria fronti
Cornua cum ſpicis nitido flauentibus auro:
Et regale decuſtcum qua latrator Anubis.
Sanctaque bubaſtis:uariiſque colloribus apis:
Quique premit uocem digitoque ſilentia ſuadet:
Siſtraque erant.nunq̄que ſatis quæſitus oſiris.
Plenaque ſomniferis ſerpens peregrina uenenis:
Tum uelut excuſſam ſomno & manifeſta uidentem
Sic affata dea eſt:pars o Telethuſſa mearnm:
Pone graues curas:mandataque falle mariti.
Nec dubita:cum te partu lucina leuarit:
Tollere quicquid erit:dea ſum auxiliaris:opemque
Exorata fero.nec te coluiſſe quereris
Ingratum numem.monuit:thalamoque receſſit.
Læta toto ſurgit:puraſque ad ſydera ſupplex
Creſſa manus tollens rata ſint ſua uiſa precatur.
Vt dolor increuit:ſeque ipſum pondus in auras
Expulit.& nata eſt ignaro fœmina patri:
Iuſſit ali mater puerum mentita.fidemque
Res hauit.neque erat facti niſi conſcia nutrix:
Vota pater ſoluit:nomenque imponit auitum.
Iphis auus fuerat gauiſa eſt nomine mater:
Quod commune foret:nec quenquam falleret illo
Indecepta pia mendatia fraude latebant.
Cultus erat pueri.facies quam ſiue puellæ:
Siue dares puero:fieret formoſus uterque.
Tercius interea decimo ſucceſſerat annus:
Cum pater Iphi tibi flauam deſpondet Ianthen
Inter Pheſtiades quæ luadatiſſima formæ
Dote fuit uirgo dictæo nata Teleſte.
Par ætas:par forma fuit.primaſque magiſtris
Accepere artes elementa ætatis ab iiſdem
Hinc amor amborum tetigit rude pectus:& equum
Vulnus utrique dedit:ſed era fiducia diſpar.
Coniugium pactæque expectant tempora tædæ.
Quemque uirum putat eſſe ſuum forte credit Ianthe
Iphis amat quo poſſe frui deſperat.& auget
Hoc ipſum flammas.ardetque in uirgine uirgo.
Vixque tenet lachrimas:qus me manet exitus inquit:
Cognita quam nulli:quam prodigioſa nouæque
Cura tenet ueneris:ſi dii mihi parcere uellent:
Perdere debuerant.ſi non & perdere uellent:
Naturale malum ſatem & de more dediſſent.
Nec uaccam uaccæ:nec equas amor urit equarum
Vrit oues aries:ſequitur ſua fœmiua ceruum.
Sic & aues coeunt:interque animalia cuncta
Fœmina fœmineo corepta cupidine nulla eſt.
Vellem nulla forem:ne non tamen omnia crete
Monſtra ferat:taurum dilexit filia ſolis.
Fœmina nempe marem.meus eſt furioſior illo
Si uerum prefitemur:amor:tamen illa ſecuta eſt

Spem ueneris:tamen illa dolis & imagine uaccæ
Paſſa bouem ex.& erat qui deciperetur adulter.
Huc licet ex toto ſolertia confluat orbe:
Ipſe licet reuolet cæratis Dædalus alis:
Quid faciet?nun me puerum de uirgine doctis
Artibus efficiet?nun te mutabit ianthe
Quin animum firmas:teque ipſa recoligis Iphi?
Conſiliique inopes & ſtultos excutis ignes?
Quid ſis nata uides:niſi te quoque decipis ipſam:
Et pete quod fas eſt:& ama quod fœmina debes.
Spes eſt quæ capiat:ſpes eſt quæ paſcat amorem.
Hanc tibi res adimit:non te cuſtodia caro
Arcet ab amplexu:nec cauti cura mariti.
Non patris aſperitas:nec ſe negat ipſa roganti.
Nec tamen eſt potienda tibi.nec ut omnia fiant:
Eſſe potes fœlix:ut diique hominеſque laborent:
Nuncquoque uotorum pars ulla eſt una meorum.
Diique mihi faciles quicquid ualuere dederunt
Quodque ego:uult genitor:ſocer & uult ipſe futurus
At non uult natura potentior omnibus iſtis:
Quæ mihi ſola nocet.uenit ecce optabile tempus
Luxque iugalis adeſt.& iam mea fiet ianthe:
Nec mihi continget.mediis ſitiemus in undis.
Pronuba quid iuno:quid ad hæc Hymeneæ uenitis
Sacra?quibus qui ducat abeſt?ubi nubimus ambæ?
Preſſit ab his uocem.nec lenius altera uirgo
Aeſtuat.utque celer uenias Hymenææ precatur.
Quod petit hæc Telethuſa timens modo tépora differt:
Nunc ficto langore moram trahit omnia ſæpe
Viſaque cauſatur.ſed iam conſumpſerat omnem
Materiam ficti dilataque tempora tædæ
Inſtiterant.unuſque dies reſtabat at illa
Crinalem capiti uittam natæque ſibique
Detrahit:& paſſis aram conplexa capillis
Iſi pharetonium mareoticaque arua pharonque
Quæ colis:& ſeptem digeſtnm in cornua nilum:
Fer precor inquit opem:noſtroque medere timori.
Te dea te quondam:tuaque hæc inſignia uidi.
Cunctaque cognoui:ſonitum:comiteſque:faceſque
Siſtrorum:memorique animo tua iuſſa notaui.
Quod uidet hæc lucem:quod non ego punior ipſa:
Couſilium monitumque tuum eſt:miſerere duarum
Auxilioque iuua.lachrymæ ſunt uerba ſecutæ.
Viſa dea eſt mouiſſe ſuas.& mouerat aras
Et templi tremuere fores:imitataque lunam
Cornua fulſerunt:crepuitque ſonabile ſiſtrum.
Non ſecura quidem:fauſto tamen omine læta
Mater abit templo.ſequitur comes iphis euntem
Quam ſolita eſt maiore gradu.nec candor in ore
Permanet:& uires augentur:& acrior ipſe eſt
Vultus:& in incomptis breuior menſura capillis
Pluſque uigoris adeſt:habuit quam fœmina. nam quæ
Fœmina nuper eras:puer es.date munera templis

Nec timida gaudete fide dant munera templis.
Addunt & titulũ.titulus breue carmen habebat.
Vota puer ſoluit:quæ fœmina nouerat: Iphis.
Poſtera lux radiis totum patefecerat orbem:
Cum uenus & Iuno ſociuſque hymenæus ad ignes
Conueniunt potiturque ſua puer Ihpis ianthe.

.i. Cerberus.Olenus.Lethæus in lapides.
.ii. Attis in pinum.
.iii. Cypariſſus in cupreſſum.
.iiii. Iuppiter in aquialm.
.v. Hyacinthus in florem.
vi. Cypri incolæ in boues.
vii. Propetides in lapides.
viii. Pigmalion in uæcordem amorem.
ix. Myrrha in arborem ſui nominis.
.x. Ex connubio Myrrhæ & Cynaræ inceſto Adonis.
xi. Hippomenes & Athalanta in leones:
xii. Adonis cruor in florem purpureum.
xiii. Mynthe nympha in hærbá mentham

Fabula Prima.

Orpheus Eurydice interépta ad iferos deſcédit:& a Dite ipetrauit:ut eá reduceret ad ſuperos lege propoſita:ſi ſequenté nõ reſpexiſſet. quod ille præſtare nõ potuit. Reuocata igitur ad inferos Orpheus ut ad lucé cõfugeret:ſic demétia ſtupuiſſe dicitur: ut caná Cerberũ & Olenũ & Letæa in lapidé trãſfiguraret. Poſtea dolore ac fletu finito ne rurſus coniugale deſyderium experiretur:puerilem uenerem inſtituit.

PVB. OVI. NASONIS META MORPHOSFOS LI BER DECIMVS.

Nde per immenſum croceo
uelatus amictu
Aethera digreditur ciconum
que hymenæmus ad oras
Tendit & Orphea nequicꝗ
uoce uocatur.
Affuit illa quidem:ſed
nec ſolennia uerba:
Nec læios uultus:nec fœlix attulit omen.
Fax quoque quam tenuit lachrymoſo ſtridula fumo
Vſque fuit:nulloſque inuenit motibus ignes.
Exitus auſpicio grauior.nam nupta per hærbas
Dum noua naiadum turba comitata uagatur:
Occidit:in talum ſerpentis dente recepto.

Quam ſatis ad ſuperas poſtq̄ Rhodopeius auras
Defleuit uates: ne non temptare & umbras:
Ad ſtygia tænarea eſt auſus deſcendere porta.
Perque leues populos:ſimulachraque functa ſepulchro
Perſephonen adiit:in amœnaque regna tenentem
Vmbrarum dominum:pulſiſque ad carmina neruis.
Sic ait:o poſiti ſub terra numina mundi:
In quem decidimus quicquid mortale creamur
Si licet & falſi poſitis ambagibus oris
Vera loqui ſinitis:non huc ut opaca uiderem
Tartara deſcendi: nec uti uilloſa colubris
Terna meduſæi uincirem guttura monſtri.
Cauſa uiæ eſt coniunx:in quam calcata uenenum
Vipera diffudit: creſcenteſque abſtulit annos.
Poſſe pati uolui.nec me temptaſſe negabo.
Vincit amor:ſupera deus hic bene notus in ora eſt.
An ſit & hic dubito.ſed & hic tamen auguror eſſe.
Famaque ſi ueteris non eſt mentita rapinæ:
Vox quoq; iunxit amor. per ego hæc loca plena timoris
Per chaos hoc ingens.uaſtique ſilentia regni
Eurydices oro properata retexite fata.
Omnia debentur uobis:paulumque morati
Serius aut citius ſedem properamus ad unam.
Tendimus huc omnes.hæc eſt domus ultima:uoſque
Humani generis longiſſima regna tenetis:
Hæc quoque cum iuſtos matura peregerit annos
Iuris erit ueſtri:pro munere poſcimus uſum.
Quod ſi fata negant:ueniam pro coniuge:certum
Nolle redire mihi:letho gaudete duorum.
Talia dicentem neruoſque ad uerba mouentem
Exangues flebant animæ.nec Tantalus undam
Captauit refugam:ſtupuitque Ixionis orbis.
Nec carpſere iecur uolucres:urniſque uacarunt
Belides:inque tuo ſediſti Siſyphe ſaxo.
Tunc primum lachrymis uictarum carmine fama eſt
Eumenidum maduiſſe genas.nec regia coniunx
Suſtinet oranti:nec qui regit ima:negare.
Eurydicemque uocant.umbras erat illa recentes
Inter:& inceſſit paſſu de uulnere tardo.
Hanc ſimul & legem Rhodopeius accipit Orpheus:
Nec flectat retro ſua lumina:donec auernas
Exierit ualles:aut irrita dona futura.
Carpitur accliuis per muta ſilentia trames
Arduus:obſcurus:caligine denſus opaca.
Nec procul abfuerant telluris margine ſummæ.
Hic ne deficeret metuens:auiduſque uidendi
Flexit amans oculos:& protinus illa relapſa eſt:
Brachiaque intendens:prendique & prendere captans
Nil niſi cedentes infœlix arripit auras.
Iamque iterum moriens non eſt de coniuge quicq̄
Queſta ſuo quid enim niſi ſe quereretur amatam?
Supremumque uale quod iam uix auribus ille
Accipere dixit:reuolutaque rurſus eodem eſt.

Non aliter ſtupuit gemina nece coniugis Orhpeus
Quam tria qui timidus medio portante catenas
Colla canis uidit:quem non pauor ante reliquit:
Quam natura prior ſaxo per corpus aborto.
Quique in ſe traxit crimen:uoluitque uideri
Olenus eſſe nocens.tuoque o confiſa figura
Infœlix lethæa tuæ iunctiſſima quondam
Corpora nunc lapides quos humida ſuſtinet inde.
Orantem fruſtraque iterum tranſire uolentem
Portitor arguerat:ſeptem tamen ille diebus
Squalidus in ripa Ceteris ſine munere ſedit.
Cura dolorque animi lacrymæque alimenta fuere
Eſſe deos herebi crudeles queſtus in altam
Se recipit rhodopent pulſumque aquilonibus hemum.
Tertius æquoreis incluſum piſcibus annum
Finierat titan:omnemque refugerat Orpheus
Fœmineam uenerem:ſeu quod male ceſſerat illi:
Siue fidem dederat.multas tamen ardor habebat
Iungere ſe uati.multæ doluere repulſæ.
Ille etiam thracum populis fuit auctor amorem
In teneros tranſerre mares:citraque iuuentam
Aetatis breue uer.& primos carpere flores.

Fabula Secunda.

Ad cantus Orphei deſyderantis conſuetudinem coniugis cum plurima animalia capta uocis dulcedine cõueniſſent:& in his etiã arbores elicitæ. Inter quas ſtupens cantibus pinus Cybeles montis quæ in phrygia eſt i quã Atis matris deum Antiſtes mutatus eſt. Alii ferunt fuiſſe eum filium. Alii paſtorem.

Collis erat:collemque ſuper planiſſima campi
Area:quam uiridem faciebant graminis herbæ.
Vmbra loco deerat:qua poſtq̃ parte reſedit
Diis genitus uates:& fila ſonantia mouit:
Vmbra loco uenit:non chaonis abfuit arbor:
Non nemus heliadum:non frondibus æſculus altis:
Nec tiliæ molles nec fagus:& innuba laurus.
Et coryli fragiles:& fraxinus utilis haſtis:
Et nodiſque abies:curuataque glandibus ilex:
Et platanus genialis acerque coloribus impar:
Amnicolæque ſimul ſalices:& aquatica lotos.
Perpetuoque uirens buxus:tenueſque myricæ:
Et bicolor myrtus:& baccis cærula ficus.
Vos quoque flexipedes hederæ ueniſtis:& una
Pampineæ uites:& amictæ uitibus ulmi:
Ornique:& piceæ:pomoque onerata rubenti
Arbutus:& lentæ uictoris præmia palmæ:
Et ſuccincta comas hirſutaque uertice pinus
Grata deum matri:ſi quidem cybeleius Atis
Exuit hac hominem:truncoque induruit illo:

Fabula Tertia.

Cypariſſus Amyclei filius ex inſuala Cæe. hunc Apollo dilexit:& proptrer ceruum patiẽtem manus quẽ per imprudentiã ſagitta tranſfixum interemerat:manus

afferētem ſibi periculo eripuit. & protinus in arborē genitiui nominis uertit.

Affuit huic turbæ metas imitate cupreſſus
Nunc arbor:puer ante deo dilectus ab illo
Qui citharam neruis:& neruis temperat arcum.
Namque ſacer nymphis carthæa tenentibus arua
Ingens ceruus erat:lateque patentibus altas
Ipſe ſuo capiti præbebat cornibus umbras.
Cornua fulgebant auro:demiſſaque in harmos
Pendebant tereti gemmata monilia collo.
Bulla ſuper frontem paruis argentea loris
Vincta mouebatur:parilique ætate nitebant
Auribus e geminis circum caua tempora baccæ.
Iſque metu uacuus:naturalique pauore
Depoſito celebrare domos mulcendaque colla
Quanlibet ignotis manibus præbere ſolebat:
Sed tamen ante alios cææ pulcherrime gentiſ
Gratus erat cypariſſe tibi:tu pabula ceruum
Ad noua:tu liquidi ducebas fontis ad undas:
Tu modo texebas uarios per cornua flores:
Nunc eques in tergo reſidens huc lætus & illuc
Mollia purpureis frænabas ora capiſtris.
Aeſtus erat:mediuſque dies:ſoliſque uapore
Concaua littorei feruebat brachia cancri.
Feſſus in herboſa poſuit ſua corpora terra
Ceruus:& arborea frigus ducebat ad umbra.
Hunc puer imprudens iaculo cypariſſus acuto
Fixit & ut ſæuo morientem uulnere uidit:
Velle mori ſtatuit quæ non ſolatia Phœbus
Dixit? & ut leuiter pro materiaque doleret
Admonuit.gemit ille tamen:munuſque ſupremum
Hoc petit a ſuperis:ut tempore lugeat omni.
Iamque per immenſos egeſto ſanguine fletus
In uiridem uerti cœperunt membra colorem.
Et modo qui niuea pendebant fronte capilli:
Horrida cæſaries fieri:ſumptoque rigore
Sydereum gracili ſpectare cacumine cœlum.
Ingemuit:triſtiſque deus lugebere nobis:
Lugebiſque alios:aderiſque dolentibus inquit.

Fabula Quarta.

Ganymedes Troi filius prima forma cum cæteris Ilienſibus Phrygiæ præferetur: & aſſiduis uenationibus intereſſet ne infamiam uirentis ætatis ſubiret: Iuppiter uerſus in aquilam ex Ida monte eum rapuit in cœlū: miniſtrumque fecit.

Tale nemns uates attaxerat:inque ferarum
Conſilio medius turba uolucrumque ſedebat.
Vt ſatis impulſas temptauit pollice chordas.
Et ſenſit uarios:quis diuerſa ſonarent:
Concordare modos:hoc uocem carmine mouit.
Ab Ioue muſa pares:cedunt Iouis omnia regno:
Carmina noſtra moue. Iouis eſt mihi ſæpe poteſtas
Dicta:prius cecini plectro grauiore gigantes:

Sparſaque phlegræis uictricia fulmina campis.
Nunc opus eſt leuiore lyra:pueroſque canamus
Dilectos ſuperis inconceſſiſque puellas
Ignibus attonitas meruiſſe libidine pœnam.
Rex ſupremum phrygii quondam ganymedis amore
Arſit.& inuentum eſt aliquid quod Iuppiter eſſe
Quam quod erat:mallet:nulla tamen alite uerti
Dignatur:niſi quæ portat ſua fulmina terræ.
Nec mora percuſſo mendacibus aere pennis
Arripit Iliaden:qui nunc quoque pocula miſcet:
Inuittaque Ioui nectar Iunone miniſtrat.

Fabula Quinta.

Hyacinthus Amyclides dilectus ab Apolline cum per io cum in certamen diſci ueniſſet:altius iactum punduſ non prius deſpicere potuit: q̄ capiti ſenſit iniectum. Quo eliſio poſt obitum eius cruor eius nomine in flo rem in ſcriptum ceſſit.

Te quoque Amyclide poſuiſſet in æthere Phœbus:
Triſtia ſi ſpacium ponendi fata dediſſent.
Qua licet æternus tamen ei:quotienſque repellit
Ver hyemen:piſcique aries ſuccedit aquoſo
Tu totiens oreris.niridique inceſpite flores.
Te meus ante omnes genitor dilexit:& orbe
In medio poſiti caruerunt præſide delphi
Dum deus Eurotan:immunitamque frequentat
Sparten:nec citharæ:nec ſunt in honore ſagittæ.
Immemor ipſe ſui non retia ferre recuſat:
Non tenuiſſe caneſ:non per iuga montis iniqui
Ire comeſ longaque alit aſſuetudiue flammas.
Iamque fere medius titan uenientis:& actæ
Noctis erat:ſpatioque pari diſtabat utrinque:
Corpora ueſte leuant.& ſucco pinguis oliuæ
Splendeſcunt latique ineunt certamina diſci.
Quem prius aereas libratum Phœbus in auras
Miſit:& oppoſitas diſiecit pondere nubes.
Recidit in ſolidam longo poſt tempore terram
Pondus:& exibuit iunctam cum uiribus artem.
Protinus imprudens actuſque cupidine luſus
Tollere tænarides orbem properabat:at illum
Dura repercuſſo ſubiecit in aere tellus
In uultus hiacynthe tuos:expalluit æque
Quam puer ipſe deus collapſoque excipit artus.
Et modo te refouet:modo triſtia uulnere ſiccat:
Nunc animam admotis fugientem ſuſtinet herbis
Nil proſunt artes.erat immedicabile uulnus.
Vt ſi quis uiolas.riguoque papauera in horto:
Liliaque infringat fuluis hærentia uirgis:
Marcida demittant ſubito caput illa grauatum:
Nec ſe ſuſtineant:ſpectentque cacumine terram:
Sic uultus moriens iacet.& defecta uigore
Ipſa ſibi eſt oneri ceruix:humeroque recumbit.
Laberis Oebalide prima fraudate iuuenta
Phœbus ait.uideoque tuum mea crimina uulnus.

Tu dolor es facinuſque meum. mea dextera letho
Inſcribenda tuo eſt: ego ſum tibi funeris auctor.
Quæ mea culpa tamen? niſi ſi luſiſſe uocari?
Culpa poteſt? niſi culpa poteſt & amaſſe uocari?
Atque utinam pro te uita tecumque liceret
Reddere: quod quoniam fatali lege tenemur
Semper eris mecum: memorique hærebis in ore.
Te lyra pulſa manu: te carmina noſtra ſonabunt.
Floſque nouus ſcripto gemitus immitabere noſtros.
Tempus & illud erit: quo ſe fortiſſimus heros
Addat in hunc florem: folioque legatur eodem.
Talia dum uero memorantur apollinis ore:
Ecce cruor qui fuſus humi ſignauerat herbas:
Deſinit eſſe cruor: tyrioque nitentior oſtro
Flos oritur: formamque capit quam lilia: ſi non
Purpureus color his: argenteus eſſet in illis.
Non ſatis hoc phœbo eſt: is enim fuit auctor honoris
Ipſe ſuos gemitus foliis inſcribit: & hia
Flos habet inſcriptum: funeſtaque littera ducta eſt.
Nec genuiſſe pudet ſparten hiacinthon: honorque
Durat in hoc æui. celebrandaque morte priorum
Annua prælata redeunt hiacinthia pompa.

Fabula Sexta.

Amatus opidū in inſula Cypro: cuius incolæ obtrita conſuetudine humani generis ſoliti ara Iouis: quæ proxima erat deæ: aduenas immolare. quorum crudelitate uenus offenſa ne relinquere ſedes ſuas cogeretur: ī boues uertit: qui a magnitudine cornuum Ceraſtæ apud Salaminios ſunt nominati.

At ſi forte roges fœcundam Amathunta metallis
An genuiſſe uelit properidas annuat æque
Atque illos: gemino quondam quibus aſpera cornu
Frons erat: unde etiam nomen traxere ceraſtæ.
Ante fores horum ſtabat Iouis hoſpitis ara.
Inlugubris ſceleri: quam ſi quis ſangnine tinctam
Aduena uidiſſet: mactatos crederet illic
Lactantes uitulos amathuſiacaſque bidenteſ.
Hoſpes erat cæſus: ſacris offenſa nefandis:
Ipſa ſuas urbes Ophiuſiaque arua parabat
Deſerere alma Venus: ſed quid loca grata? quid urbes
Peccauere meæ? quod dixit crimen in illis?
Exilio pœnam potius: gens impia pendat:
Vel nece: uel ſi quid medium eſt motiſque fugæq;.
Idque quid eſſe poteſt: niſi uerſæ pœna figuræ?
Dum dubitat: quo mutet eos ad cornua uultum
Flexit: & ammonita eſt hæc illis poſſe relinqui:
Grandiaque in toruos transformat membra iuuencos.

Fabula Septima.

Propetides filiæ Amathintæ aſpernate Venerē primæ in triuio uulgauere corpora ob eiuſdē deæ irā: qa pudore īduruerāt nouiſſime ī lapidē ſunt transfiguratæ.

Sunt tamen obſcœne Venerem Propetides auſæ
Eſſe negare deam: pro qua ſua numinis ira

Corpora cum form a primæ uulgaſſe feruntur.
Vtque pudor ceſſit:ſanguiniſque induruit oris:
In rigidum paruo ſilicem diſcrimine uerſæ:

Fabula Octaua.

Pygmalion offenſus īpudentia uulgari Propetidū ſtatuit cælebs permanere:qui cū ſignū uirginale ex ebore fecisſet:captus ſpecie eius in uæcordē incidit amorē & cū tota mēte quæſiuita dea:ut eius ſigno cuius amore exarſiſſet:animā infunderet. ut egreſſus tēplo domū peruenit.cōperit uoto ſe eſſe donatū coniugii. Itaque lætatus arte ſua Paphū filiū genuit: quæ in inſula Cxpro oppidum ſui nominis conſtituit.

Q uas quia Pygmalion æuum per crimina agenteſ
Viderat offenſus uitiis:quæ plurima menti
Fœmineæ natura dedit:ſine coniuge cælebs
Viuebat:thalamique diu conſortæ carebat.
Interea niueum mira feliciter arte
Sculpſit ebur:formaque dedit qua fœmina naſci
Nulla poteſt:operiſque ſui concepit amorem.
Virginis eſt ueræ facies quam uiuere credas
Et ſi non obſtet reuerentia uelle moueri.
Ars adeo latet:arte ſua miratur & haurit
Pectore Pygmalion ſimulati corporis ignes.
Sæpe manus operi temptantes admouet:an ſit
Corpus an illud ebur:nec adhuc ebur eſſe fatetur:
Oſcula dat:reddique putat:loquiturque:tenetque.
Et credit tactis digitos in ſidere membris.
Et metuit preſſos ueniat ne liuor in artus.
Et modo blandicias adhibet:modo grata puellis
Munera fert illi conchas:tereteſque lapillos:
Et paruas uolucres:& flores mille colorum.
Lilia:perpictaſque pilas. & ab arbore lapſas
Heliadum lachrymas:ornat quoque ueſtibus artus:
Dat digitis gemmas:dat longa monilia collo.
Aure leues baccæ:redimicula pectore pendent:
Cuncta decent:nec nuda minus formoſa uidetur.
Collocat hanc ſtratis concha ſydonide tinctis.
Appellatque tori ſociam acclinataque colla
Mollibus in plumis tanquam ſenſura reponit
Feſta dies Veneris tota celeberrima Cypro
Venerat& blandis indutæ cornibus aurum
Conciderant ictæ niuca ceruicæ iuuencæ.
Turaque fumabant cum munere functus ad aras
Conſtitit:& timide:ſi dii dare cuncta poteſtis
Sit coniunx opto:non auſus eburnea uirgo
Dicere Pygmalion:ſimilis mea dixit eburnæ.
Senſit ut ipſa ſuis aderat uenus aurea feſtis
Vota quid illa uelint:& amici numinis omen:
Flamma ter accenſa eſt:apicemque per aera duxit.
Vt rediit.ſimulacra ſuæ petit ille puellæ:
Incumbenſque thoro dedit oſcula:uiſa tepere eſt.
Admouet os iterum:manibus quoquoe pectora tēptat:
Temptatum molleſcit ebur: poſitoque rigore

Subſedit digitis:creditque:ut hymetia ſole
Cæra remolleſcit:tractateque pollice multas
Fectitur in facies:ipſoque fit utilis uſu.
Dum ſtupet:& dubiæ gaudet:fallique ueretur:
Rurſus amans rurſuſque manu ſua uota retracta:
Corpus erat:ſaliunt temptatæ pollice uenæ
Tum uero Paphius pleniſſima concipit heros
Verba:quibus Veneri grates agit:oraque tandem
Ore ſuo non falſa premit:dataque oſcula uirgo
Senſit:& erubuit:timidumque ad lumina lumen
Attollens pariter cum cœlo uidit amantem.
Coniugio quod fecit adeſt dea:iamque coactis
Cornibus in plenum nouies lunaribus orbem
Illa Paphum genuit:de quo tenet inſula nomen.

Fabula Nona.

Myrrha Cinyræ & Cenchreidis filia iracundia Veneris qnod mater eius præferretur deæ: patré ipio dilexit amore:nec uiam potiendi inueniens cogitur ſuſpendiũ experiri Cuius nutrix ĩtra cubile gemẽtis excepit uocé:& ſignis cognitis nefarie mortis dũ diligentius ſcrutatur:cauſam poſcit. Conſulta ergo puella ei pollicetur ſe effecturam: ut parenti ſine ulla infamia iungatur: cuius illa orationé in promiſſum tépus differt. At anus die ſollenni Cæreris quo mater eius operata a uiro ſe cubabat: alumnã noctu deducit ad Cinyrã prædicans forma eius inpulſam ſibi ſe crediďiſſe. qui data cupiditate lumen inferri iuſſi:ut ſpecié eius notã haberet. cognituſque filiæ pater ſtuprator coactus eſt pudore ferro ſtricto eam inſequi: quæ duplici metu territa in ſiluam profugit:ibique miſericordia eiuſdé deæ in arboré quæ eius nomen indicaret. mutata eſt.

Editus ac ille eſt:qui ſi ſine prole fuiſſet:
Inter felices Cinyras potuiſſet haberi:
Dira canam:procul hinc natæ:procul eſte parentes
At mea ſrueſtras mulcebunt carmina mentes:
Deſit in hac mihi parte fides. nec credite factum
Vel ſi credetis:facti quoque credite pœnam:
Si tamen admiſſum ſinit hoc natura uideri:
Genticus Iſmariis & noſtro gratulor orbi:
Gratulor huic terræ:quod abeſt regionibus illis:
Quæ tantum genuere nefas:ſit diues amomo
Cinnamaque coſtumque ſuam ſudataque ligno
Thura ferat. floreſqne alios Pancaica tellus:
Dum ferat & Myrrham. tanti noua non fuit arbor.
Ipſe negat nocuiſſe tibi ſua tella cupido
Myrrha:faceſque ſuas a crimine uendicat iſto:
Stipite te ſtygio tumidiſque afflauit Echidnis
E tribus una ſoror ſcelus eſt odiſſe parentem.
Hic amor eſt odio maius ſcelus:undique lecti
Te cupiunt proceres:totoque oriente iuuentus.
Ad thalami certamen adeſt:ex omnibus unũ.
Elige Myrrha uirum:dum non ſin ex omnibus unus.

Illa quidem ſentit:fœdoque repugnat amori.
Et ſecum quo mente fero? quid mollior inquit?
Dii precor & pietas ſacrataque iura parentum
Hoc prohibete nefas:ſcelerique reſiſtite noſtro:
Si tamen hoc ſcelus eſt.ſed enim damnare negatur
Hanc uenerem pietas:coeuntque animalia nullo
Cætera delicto.nec habetur turpe iuuencæ
Ferre patrem tergo:fit equo ſua filia coniunx
Quaſque creauit init pecudes caper.ipſaque cuius
Semine concepta eſt ex illo concidit ales.
Felices quibus iſta licent.humana malignas
Cura dedit leges & quod natura remittit:
Inuida iura negant:gentes tamen eſſe feruntur:
In quibus & nato genitrix & nata parenti
Iungitur:& pietas geminato creſcit amore:
Me miſeram quod non naſci mihi contigit illic.
Fortunaque loci lædor quid in iſta reuoluor?
Spes inter dictæ diſcedite dignus amari
Ille ſed ut pater eſt.ergo ſi filia magni
Non eſſem Cinyræ:Cinyræ concubere poſſem.
Nunc quia iam meus eſt:non eſt meus ipſaque damno
Eſt mihi proximitas:aliena potentior eſſem.
Ire libet procul hinc:patriæque relinquere fines
Dum ſceulus effugiam.retinet malus ardor amantem.
Vt præſens ſpectem Cinyram:tangamque loquarque.
Oſculaque admoueam:ſi nil conceditur ultra.
Vltra autem ſperare aliquid potes impia uirgo?
Et quod confundas & iura & nomina ſentis?
Tu ne eris & matris pellex & adultera patris?
Tu ne ſoror nati:genitrixque uocabere fratris?
Nec metues ſacro crinitas angue ſorores?
Quas facibus ſæuis oculos atque ora petentes
Noxia corda uident:at tu dum corpore non es
Paſſa nefas:animo ne concipe:neue potentis
Concubitu uetito naturæ pollue fœdus.
Velle puta res ipſa uetat.pius ille:memorque
Moris.& o uellem ſimilis fruor eſſet in illo.
Dixerat.at Cinyras:quem copia digna procorum
Quid faciat dubitare facit:ſcitatur ab ipſa
Nominibus dictis cuius uelit eſſe mariti.
Illa ſilet primo:patriiſque in uultibus hærens
Aeſtuat:& tepido ſuffundit lumina rore.
Virginei Cinyras hæc credens eſſe timoris
Flere uetat:ſiccatque genas:atque oſcula iungit:
Myrrha datis nimium gaudet:conſultaque qualem
Optet habere uirum:ſimilem tibi dixit at ille
Non intellectam uocem collaudat:& eſto
Tam pia ſemper ait.pietatis nomine dicto:
Demiſit uultus ſceleris ſibi coſcia uirgo
Noctis erat medium:curaſque & corpora ſomnus
Soluerat.at uirgo Cinyreia peruigil igne
Carpitur indomito:furioſaque uota retractat.
Et modo deſperat:modo uult tēptare.pudetque

Et cupit:& quid agat:non inuenit utque ſecuri
Saucia trabs ingens ubi plaga nouiſſima reſtat:
Quo cadat in dubio eſt:omnique a parte timetur:
Sic animus uario labefactus uulnere nutat.
Huc leuis atque illuc.momentaque ſumit utroque
Nec modus & requies niſi mors reperitur amoris.
Mors placet erigitur:laqueoque innectere fauces
Deſtinat:& zona ſummo de poſte reuincta
Care uale Cinyra:cauſamque intellige mortis
Dixit:& aptabat pallenti uincula collo.
Murmura uerborum fidas nutricis ad aures
Perueniſſe ferunt limen ſeruantis alumnæ.
Surgit anus:reſeratque fores:mortiſque paratæ
Inſtrumenta uidens ſpatio conclamat eodem.
Seque ferit:ſcinditque ſinus:ereptaque collo
Vincula dilaniat:tum denique flere uacauit:
Tum dare complexus:laqueique requirere cauſam.
Muta ſilet uirgo:terramque immota tuetur.
Et deprenſa dolet tardæ conamina mortis.
Inſtat anus:canoſque ſuos & inania nudans
Vbera per cunas.alimentaque prima precatur
Vt ſibi committat:quicquid dolet.illa rogantem
Auerſata gemit:certa eſt exquirere nutrix.
Nec ſolam ſpondere fidem dic inquit opemque
Me ſine ferre tibi:non eſt mea pigra ſenectus.
Seu furor eſt:habeo quod carmine ſanet & hærbis
Siue aliquis nocuit magico luſtrabere ritu.
Ira deum ſiue eſt:ſacris placabimus iram.
Quid rear ulterius:certe fortuna domuſque
Soſpes ab incurſu eſt:uiuunt genitrixque paterque.
Myrrha patre audito ſuſpiria duxit ab imo
Pectore nec nutrix etiam nunc concipit ullum
Mente nefas:aliquemque tamen præſentit amorem:
Propoſitique tenax quodcunque eſt orat:ut ipſi
Indicet:& gremio lacrymantem tolit anili.
Atque ita complectens infirmis membra lacertis:
Senſimus inquit amas:& in hoc mea pone timorem:
Sedulitas erit apta tibi.nec ſentiet unquam
Hoc pater.exiliit gremio furibunda:torumque
Ore premens diſcede precor:miſeroque pudori
Parce ait.inſtanti:diſcede:aut:deſine dixit
Quærere quid doleam ſcelus eſt:quod ſcire laboras:
Horret anus:tremulaſque manus anniſque metuque
Tendit:& ante pedes ſupplex procumbit alumnæ:
Et modo blanditur modo ſi non conſcia fiat
Terret:& indicium laquei cœptæque minatur
Mortis:& officium commiſſo ſpondet amori.
Extulit illa caput:lacrymiſque impleuit obortis
Pectora nutricis.conataque ſæpe fateri:
Sæpe tenet uocem.pudibundaque ueſtibus ora
Texit:& o dixit felicem coniuge matrem.
Hactenus:& gemuit.gelidos nutricis in artus
Oſſaque:ſenſit enim:penetra tremor:albaque toto

X

Vertice canicies rigidis ſtetit hiria capillis.
Multaque ut excuteret diroſsi poſſet amores
Addidit:at uirgo ſcit ſe non falſa moneri.
Certa mori tamen eſt ſi non potiatur amore.
Viue ait hæc:potiere tuo:non auſa parente
Dicere conticuit promiſſaque numina firmat.
Feſta piæ Cereris celebrarant annua matres:
Illa quibus niuea uelatæ corpora ueſte
Primicias frugum dant ſpicea ſerta ſuarum.
Perque nouem noctes uenerem tactuſque uiriles
In uetitis numerant:turba Cinyreis in illa
Regis adeſt coniunx:arcanaque ſacra frequentat.
Ergo legitima uacuus dum coniuge lectus:
Nacta grauem uino Cinyram male ſedula nutrix
Nomine mentito ueros exponit amores.
Et faciem laudat quæſitis uirginis annis
Par ait eſt Myrrhæ: quam poſtquam adducere iuſſa eſt:
Vtque domum rediit:grande mea dixit alumna.
Vicimus:infœlix non toto in pectore ſentit
Læticiam uirgo:præſagaque pectora mœrent:
Sed tamen & gaudet:tanta eſt diſcordia mentis.
Tempus erat:quo cuncta ſilent:interque triones
Flexerat obliquo plauſtrum temone bootes.
Ad facinus uenit illa ſuum.fugit aurea cœlo
Luna tegunt nigræ latitantia ſydera nubes:
Nox caret igne ſuo.primus tegis Icare uultus:
Erigoneque pio ſacrata parentis amore.
Ter pedis offenſi ſigno eſt reuocata:ter omen
Funereus bubo lethali carmine fecit.
It tamen.& tenebræ minuunt noxque atra pudorem.
Nutriciſque manum læua tenet:altera motu
Cæcum iter explorat:talami iam limina tangit.
Iamque fores aperit:iam ducitur intus at illi
Poplite ſuccıduo genua intremuere. fugitque
Et color & ſanguis:animuſque reliquit euntem
Quoque ſuo proprior ſceleri eſt magis horret:& auſi
Pœnitet:& uelet non cognita poſſe reuerti.
Cunctantem longæua manu deducit:& alto
Admotam lecto cum traderet.accipe dixit
Iſta tua eſt Cinyra:de uotaque pectora iunxit.
Accipit obſcœno genitor ſua uiſcera lecto.
Virgineoſque metus leuat:hortaturque timentem:
Forſitan ætatis quoque nomine filia dixit.
Dixit & illa pater ſceleri ne nomina deſint.
Plena patris thalamis excedit:& impia diro
Semina fert utero:conceptaque crimina portat.
Poſtera nox facinus geminat:nec finis in illa eſt.
Cum tandem Cinyras auidus cognoſcere amantem
Poſt tot concubitus illato lumine uidit
Et ſcelus & natam:uerbiſque dolore retentis
Pendenti nitidum uagina deripit enſem.
Myrrha fugit:tenebriſque & cæcæ munere noctis
Intercepta neci eſt:latoſque uagata per agros

Palmiferos Arabas panchæaq; rura reliquit:
Perque nouem errauit redeuntis cornua lunæ:
Cum tandem terra requieuit feſſa ſabæa.
Vixque uteri portabat onus: tum neſcia uoti
Atque inter mortiſque metus & tædia uitæ.
Et tales complexa preces: ſi qua patetis
Numina confeſſis: merui: nec triſta recuſo
Supplicium. ſed ne uiolem uiuoſque ſuperſtes
Mortuaque extinctos. ambobus pellite regnis:
Mutatæque mihi uitamque necemque negate.
Numen confeſſis aliquod patet. ultima certe
Vota ſuos habuere deos. nam crura loquentis
Terra ſuperuenit: ruptoſque obliqua per ungues
Porrigitur radix: longi firmamina trunci:
Oſſaque robur agunt: mediaque manente medulla
Sanguis it in ſuccos: in magnos brachia ramos:
In paruos digiti. duratur cortice pellis.
Iamque grauem creſens uterum præcinxerat arbor.
Pectoraque obruerat: collumque operire parabat.
Non tulit illa moram: uenientique obuia ligno
Subſedit: merſitque ſuos in cortice uultus.
Quæ q̄q̄ amiſit ueteres cum corpore ſenſus:
Flet tamen: & tepidæ manant arbore guttæ
Eſt honor & lachrymis: ſtillataque cortice mirrha
Nomen herile tenet: nulloque tacebitur æuo.

Fabula Decima.

Ex myrrhæ & Cinyræ inceſto concubitu ob iram ueneris conceptus eſt infans: uerſa enim Myrrha in arborem ſui nominis naſcitur quem Adonem cognominamus. quem nō minus uenus dilexit: quam puella patrem Cinyram dilexerat beneficio cupidinis.

At male conceptus ſub robore creuerat infans.
Quærebatque uiam qua ſe genitrice relicta
Exereret: media grauidus tumet arbore uenter.
Tendit onus matrem neq; habent ſua uerba dolores
Nec lucina poteſt parientis uoce uocari.
Nitenti tamen eſt ſimilis: curuataque crebros
Dat gemitus arbor: lachrymiſque cadentibus humet.
Conſtitit ad ramos mitis lucina dolentes:
Admouitque manus & uerba puerpera dixit.
Arbor agit rimas: & ſciſſo cortice uiuum
Redit onus. uagitque puer: quem mollibus herbis
Naiade impoſitum lachrymis unxere parentis:
Laudaeret faciem liuor quoque: qualia namque
Corpora nudorum tabula pinguntur amorum:
Talis erat: ſed ne faciat diſcrimina cultus:
Aut huic adde leues: aut illi de me pharetras.
Labitur occulte fallitque uolatilis ætas
Et nihil eſt annis uelocius: ille ſorore
Natus auoque ſuo: qui conditus arbore nuper
Nuper erat genitus: modo formoſiſſimus infans:
Iam iuuenis: iam uir: iam ſe formoſior ipſo eſt:
Iam placet & Veneri: matriſque ulſcitur ignes

Namque pharetratus dum dat puer oſcula matri:
Inſcius extanti diſtrinxit harundine pectus.
Læſa manu natum dea repulit. altius actum
Vulnus erat ſpecie: primoque fefellerat ipſam
Capta uiri forma non iam cithereia curat
Littora: non alto repetit Paphon æquore cincta
Piſcoſamque gnidon: grauidamque amathunta metallis
Abſtinet & cœlo. cœlo præfertur Adonis.
Hunc tenet: huic comes eſt. aſſuetaque ſemper in umbra
Indulgere ſibi: formamque augere colendo:
Per iuga per ſyluas. dumos & ſaxa uagatur
Vſque genu ueſtem ritu ſuccincta Dianæ:
Hortaturque canes: tutæque animalia prædæ
Aut prones. lepores: aut celſum in cornua ceruum
Aut agitat damas: aut fortibus abſtinet apris.
Raptoreſque lupos: armatoſque unguibus urſos
Vitat: & armenti ſaturatos cæde leones.
Te quoque ut hos timeas: ſi quid prodeſſe monendo
Poſſet: adoni monet: fortiſque fugacibus eſto
Inquit in audaces non eſt audacia tuta.
Parce meo iuuenis temerarius eſſe periclo.
Neue feras: quibus arma dedit natura: laceſſe.
Stet tibi ne magno tua gloria. non mouet ætas
Nec facies: nec que uenerem mouere: leones:
Setigeroſque ſues: oculoſque: animoſque ferarum.
Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri.
Impetus eſt fuluis & uaſta leonibus ira.
Inuiſumque mihi genus eſt: quæ cauſa roganti
Dicam ait. & ueteris monſtrum mirabile culpæ.
Sed labor inſolitus iam me laſſauit & ecce
Opportuna ſua blanditur populus umbra.
Datque torum ceſpes: libet hac requieſcere tecum:
Et requieuit humo: preſſitque & gramen & ipſum
Inque ſinu iuuenis poſita ceruice recliuis
Sic ait: ac mediis interſerit oſcula uerbis.

Fabula Vndecima.

Atalanta Cenei filia cũ de coniugio ſciſcitata eſſet & mo
nita nulli iungeretur: quia omniũ uirginũ pernicioſiſ
ſima erat: petentibus procis legẽ poſuit eius coniugo
futurã: qui ſe curſu pedũ anteceſſiſſet. quã cũ Hippo
manes Megarei filius ex progenie Neptuni incenſ͛ẽ
amore diligeret: nec mortẽ certaminis expaueſceret
Venerẽ i malis habuit auxilio. Nã ex Damaſẽo agro
ei tria mala aurea donauit: qui eſt in inſula cypri: ut i
curſu proiiceret uirgini: futurum enim ut cupiditate
eius tardaretur: dum peteret Cuius monitis Hippo-
manea conſecutus uictoriam poſtea ingratus aduer
ſus deam cognitus eſt. Itaque impulſu eiuſdem deæ
matris deum Lucum dum tranſgrediuntur: quem
Echion terræ filius ſacrauerat: non tenuerunt cupidi
tatem. quin aduerſus religionem in ſacrato concubu
ere ſolo. Quam ob cauſam a dea in leones ſunt con-
uerſi: Vnde deum matri ex illo leones ſunt ſubiecti.

Forſitan audieras aliquam certamine curſus
Veloces ſuperare uiros:non fabula rumor
Ille fuit:ſuperabat enim:nec dicere poſſis
Laude pedum formæ ne bono præſtantior eſſet
Scitanti deus huic de coniuge:ooniuge dixit
Nil opus et atelanta tibi.fuge coniugis uſum.
Nec ramen effugies:teque ipſa uiua carebis.
Territa ſorte dei per opacas innuba ſyluas
Viuit:& inſtantem turbam uiolenta procorum
Conditione fugat: nec ſum potienda niſi:inquit
Victa prius curſu.pedibus contendite mecum.
Præmia ueloci coniunx thalalamique dabuntur.
Mors precium tardis.ea lex certaminis eſto.
Illa quidem immitis.ſed tanta potentia formæ
Venit ab hanc legem temeraria turba procorum.
Sederat hippomanes curſus ſpectator iniqui.
Et petitur cuiq̃ per tanta pericula couiunx
Dixerat? ac nimios iuuenum damnarat amores.
Vt faciem & poſito corpus nelamine uidit
Quale meum uel quale tuum ſi fœmina fias:
Obſtupuit.tollenſque manus ignoſcite dixit:
Quos modo culpaui.nnndum mihi præmia nota?
Quæ peteretis:crant:laudando concipit ignem.
Et ne quis iuuenum currat uelotius optat.
Inuidiamque timet:ſed cur certaminis huius
Intentata mihi fortuna relinquitur inquit?
Audentes deus ipſe iuuat.dum talia ſecum
Exigit hippomanes:paſſu uolat alite uirgo.
Quæ q̃q̃ ſcythica non ſegnius ire ſagitta
Aonio uiſa eſt iuueni tamen ille decoris
Mirator magis eſt.& curſus facit ipſe docorem.
Aura refert ablata citis talaria plantis.
Tergaque iactantur crines per eburnea:quæque
Poplitibus ſuberant picto genualia limbo
Iuque puellari corpus candore ruborem
Traxerat haud aliter quam cum ſuper atria uelum
Candida purpureum ſimilem dat:& inficit umbram
Dum notat hæc hoſpes:decurſa nouiſſima meta eſt:
Et tegitur feſta uictrix Atalanta corona.
Dant femitum uicti.pendentq; ex fœdere pœnas.
Non tamen euentu iuuenum deterritus horum
Conſtitit in medio:uultuque in uirgine fixo
Quid facilem titulum ſuperando quæris inerteſ?
Mecum confer ait:ſe me fortuna potentem
Fecerit a tanto non indignabere uinci.
Namque mihi genito Megareſus:Echeſtius illi:
Eſt Neptunnus auus:pro nepos ego regis aquarum.
Ncc uirus citra genus eſt:ſeu uincar:habebis
Hippomane uicto magnum & memorabile nomen
Talia dicentem molli Scæneia uultu
Aſpicit:& dubitat ſuperari:an uincere malit.
Atque ita?quis deus hunc formoſis dixit iniquus
Perdere uult?caræque iubet diſcrimine uitæ

X

Coniugium petere hoc⸗non ſum me iudice tanti.
Nec forma tangor:poteram tamen hac quoque tangi.
Sed quod adhuc puer eſt:non me mouet ipſe ſed ætas
Quid quod ineſt uirtus⸗& mens interrita lethi⸗
Quid quod ab æquorea numeratur origine quartus
Quid quod amat⸗tantique putat connubia noſtra:
Vt pereat ſi me ſors illi dura negarit
Dum licet hoſpes abi thalamoſque relinque cruentos.
Coniugium crudele meum eſt.tibi nubere nulla
Nollet & optari potes a ſapiente puella.
Cur tamen eſt mihi cura tui tot iam ante peremptis.
Viderit intereat:quoniam tot cæde procorum
Ammonitus non eſt:agiturque intedia uitæ.
Ooccidit hic igitur:uoluit quia uiuere mecum⸗
Indignamque necem pretium patietur amoris⸗
Non erit inuidiæ uictoria noſtra ferenda:
Sed non culpa mea eſt.utinam deſiſtere uelles:
At quoniam eſt demens:utinam uelocior eſſes.
Ah quam uirgineus puerili uultus in ore eſt.
Ah miſer hipomane:nollem tibi uiſa fuiſſem:
Viuere dignus eras:quod ſi felicior eſſem:
Nec mihi coniugium fata importuna negarent:
Vnus eras cum quo ſociare cubilia uellem·
Dixerat utque rudis primoque cupidine tacta
Quod facit ignorans amat:& non ſentit amore.
Iam ſolitos poſcunt curſus.populuſque paterque
Cum me ſolicita proles Neptunnia uoce
Inuocat Hippomanes:citherea comprecor auſis
Aſſit ait noſtris:& quos dedit adiuuet ignes.
Detulit aura preces ad me non inuida blandas:
Motaque ſum:fateor:nec opis mora longa dabatur.
Eſt ager:indigene damaſenum nomine dicunt.
Telluris Cipriæ pars optima:quam mihi priſci
Sacrauere ſenes:templiſque accedere dotem
Hanc iuſſere meis:medio nitet arbor in aruo
Fulua comam:fuluo ramis crepitantibus auro.
Hinc tria forte mea ueniens decerpta ferebam
Aurea poma manu:nullique uidenda niſi ipſi:
Hippomanen adii:docuique quis uſus in illis.
Signa tubæ dederant:cum carcere pronus uterque
Emicat:& ſummam celeri pede libat arenam:
Poſſe putes illos ſicco freta radere paſſu:
Et ſegetis canæ ſtantes percurrere ariſtas.
Adiiciunt animos iuueni clamorque fauorque:
Verbaque dicendum nunc nunc incumbere tempus;
Hippomane propera.nunc uiribus utere totis.
Pelle morem.uinces dubium Megareius heros
Gaudeat an uirgo magis his Ceneia dictis.
O quotiens cum iam poſſet tranſire morata eſt.
Spectatoſque diu uultus inuita reliquit.
Aridus a laſſo ueniebat anhelitus ore⸗
Metaque erat longe:tum denique de tribus unum
Fœtibus arboreis proles neptunia miſit:

Obſtupuit uirgo:nitidique cupidine pomi
Declinat curſus:aurumque uolubile tollit:
Præterit Hippomanes:reſonant ſpectacula plauſu
Illa moram celeri ceſſetaque tempoere curſu
Corrigit:atque iternm iuuenem poſt terga reliquit.
Et rurſus pomi iactu remorata ſecundi
Conſequitur:tranſitque uirum pars ultima curſus
Reſtabat.nuuc inquit ades dea muneris auctor:
Inque latus campi:quo tardius illa rediret
Iecit ab obliquo nitidum iuueniliter aurum.
An peteret uirgo uiſa eſt dubitare:coegi
Tollere:& adieci ſublato pondera malo:
Impediique oneris pariter grauitate moraque:
Neue meus ſermo curſu ſit tardior ipſo:
Præterita eſt uirgo.duxit ſua præmia uictor.
Digna ne cui grates ageret:cui thuris honorem
Ferret adoni:fui:nec grates immemor egit:
Nec mihi cura dedit.ſubitam conuertor in iram.
Contemptuque dolens ne ſin ſpernenda futuris
Exemplo caueo:meque ipſam exhortor in ambos.
Templa deum matri:quæ quondam clarus Echion
Fecerat ex uoto nemoroſis abdita ſyluis:
Tranſibant:& iter longum requieſcere ſuaſi.
Illic concubitus intempeſtiua cupido
Occupat Hippomanen:& a numine concita noſtro
Luminis exigui fuerat prope templa receſſus.
Speluncæ ſimilis natiuo pumice tectus.
Religione ſacer priſca:quo multa ſacerdos
Lignea contulerat ueterum ſimulacra deorum.
Hunc init.& uetito temerat ſacraria probro.
Sacra retorſerunt oculos:turritaque mater
An ſtygia ſontes dubitauit mergeret unda.
Pœna leuis uiſa eſt.ergo modo leuia fuluæ
Colla iubæ uelant:digiti curuantur in ungues.
Ex humeris armi fiunt.in pectore totum.
Pondus abit.ſummæ cauda ueruntur harenæ.
Iram uultus habet:pro uerbis murmura reddunt.
Pro thalamis celebrant ſyluas:aliiſqne timendi
Dente premunt domito Cybeleia fræna leones.

Fabula Duodecima:

Adōis ſupradictus mōitus a Venere q̄ ui feræ haberent:
Igitur is i uenatiōe ab apro itereītur:cuius cruor eiuſ-
dē deæ numie in florem purpurei coloris cōuerſns ē.

Hos tu care mihi cumque his genus omne ferarum:
Quod non terga fugæ:ſed pugnæ pectora prebet:
Effuge:ne uirtus tua ſit damnoſa duobus:
Illa quidem monuit: inctiſque per aera cygnis
Carpit iter:ſed ſtat monitis contraria uirtus.
Forte ſume latebris ueſtigia certa ſecuti
Exciuere canes:ſyluiſque exire parentem
Fixerat obliquo iuuenis Cynareius ictu.
Protinus excuſſit pando uenabula roſtro
Sanguine tincta ſuo.trepidumque & tuta patentem

Trux aper inſequitur:totoſque ſub inguine dentes
Abdidit:& fulua moribundum ſtrauit harena.
Vecta leui curru medias Cytherea per auras
Cypron olorinis nondum peruenerat alis.
Agnouit longe gemitum morientis & albaſ
Flexit aues illuc.utque æthere uidit ab alto
Exanimem:inque ſuo iactantem ſanguine corpus:
Deſiliit:pariterque ſinum parriterque capillos
Rupit:& indignis percuſſit pectora palmis.
Queſtaque cum fatis:& non tamen omnia ueſtri
Iuris erunt:dixit.luctus monumenta manebunt
Semper adoni mei.repetitaque mortis imago
Annua plágoris peraget ſimulamina noſtri.

Fabula Decimatertia.

Minthe nympha in hærbam mutata mētam odio proſerpinæ Cereris filiæ: quod cū dicteo patre cōiuge ſuo concubuiſſet.

At cruor in florem mutabitur.an tibi quondam
Fœmineos artus in olentes uertere mentas
Perſephone licuit:nobis Cinareius heros
Inuidiæ mutatus erit: ſic fata cruorem
Nectare odorato ſparſit.qui tactus ab illo
Intumuit:ſicut fuluo per lucida cælo
Surgere bulla ſolet.nec plena longior hora
Facta mora eſt.cum flos de ſanguine concolor ortus:
Qualem quæ lento celant ſub cortice granum
Punica ferre ſolent:breuis eſt tamen uſus in illo:
Namque male hærentem & nimia leuitate caducum
Excutiunt iidem qui præſtant omnia uenti.

.i.	Serpens in lapidem.
.ii.	Cææ matronæ in ſpecies.
.iii.	Contactus Midæ in aurum & Pactolus amnis in colorem auri.
.iiii.	Midæ aures in aſini aures
.v.	Ex harena obruta in harundinem.
vii.	Neptunus & Apollo in homines:
vii.	Thetis nympha in plura.
viii.	Sedaliion in uolucrem.
.ix.	Lupus in ſaxum.
.x.	Ceix & Alcyone in auem ſui nominis
.xi.	Eſacus in uolucrem mergum.

Fabula Prima.

Orpheus Oeagri fluminis & Calliopes muſæ filius cum habuiſſet cōiugē nomine Euridicē.& eā amiſiſſet: & cū ſine ea ab inferis rediſſet lege accepta a Plutōe ad ſuperos: ne talē dolorē in altera experiretur: puerilē amorē primus inſtituit Quam ob cauſam Threſſæ mulieres inſtinctæ in abditis locis ſolitudinem agē-tem propter deſyderiū cōiugis interfecerūt: ſepara-tūq; caput eius a reliquo corpore cū Lyra i amnē Hebrū præcipitauerūt:per quē i mare delatū: & hic i inſulā Leſbū cū hic hæſiſſet i littore:ſerpēſq; morſu ſan

guinem lamberet:priuſq̄ uultum eius appeteret: ab Apolline Iouis & latonæ filio duratus in lapidem eſt.

PVB. OVI. NASONIS METAMORPHOSEOS LIBER VNDECIMVS.

Carmine dum tali ſyluas animoſque ferarum
Threicius uates:& ſaxa ſequentia ducit:
Ecce nurus Ciconum tectæ lymphata ferinis
Pectora ueleribus tumuli deuertice cernunt
Orphea percuſſus ſociantem carmina neruis.
E quibus una leues iactato crine per auras
En ait:en hic eſt noſtri contemptor:& haſtam
Vattis Apollinei uocalia miſit in ora.
Quæ foliis præſuta notam ſine uulnere fecit.
Alterius tælum lapis eſt:qui miſſus in ipſo
Aere concentu uictus uociſque lyræque eſt.
Ac ueluti ſupplex pro tam furialibus auſis
Ante pedes iacuit:ſed enim temeraria creſcunt
Bellaque:moduſque abiit:inſanaque regnat Erinnys:
Cunctaque tela forent cantu mollita:ſed ingens
Clamor & in flato berecynthia tibia cornu:
Tympanaque & plauſus:& bachei ululatus
Obſtrepuere ſono citharæ:tum denique ſaxa
Non exauditi tribuerunt ſanguine uatis.
Ac primum attonitas etiam nunc uoce canentis
Innumeras uolucres angueſque agmenque ferarum
Mænades Orphei titulum rapuere theatri
Inde cruentatis uertuntur in Orphea dextris.
Et coeunt ut aues:ſi quando luce uagantem
Noctis auem cernunt:ſtructoque utrinque theatro:
Vt matutina ceruus periturus harena
Præda canum eſt:uatemque petunt:& fronde uirentes
Coniiciunt thyrſos non hæc in munera factos.
Hæ glebas:ille direptos arbore ramos:
Pars torquent ſilices:neu deſint tela furori:
Forte boues preſſo ſubigebant uomere terram:
Nec procul hinc multo fructum ſudore parantes
Dura lacertoſi fodiebant arua coloni:
Agmine qui uiſo:fugiunt:operiſque relinquunt
Arma ſui:uacuoſque iacent diſperſa per agros
Sarculaque:& raſtrique graues:longique ligones.
Quæ poſtq̄ rapuere feræ:cornuque minaces
Diuulſere boues:ad uatis fata recurunt.
Tendentemque manus:atque illo tempore primum
Irrita dicentem:nec quicq̄ uoce mouentem
Sacrilegæ perimunt:perque hos Iuppiter illud

Auditum ſaxis.intellectumque ferarum
Senſibus:in uentos anima exalata receſſit.
Te mœſte uolucres orpheu:te turba fererum:
Te rigidi ſilices:tua carmina ſæpe ſecutæ
Fleuerunt ſyluæ:poſitis te frondibus arbos
Tonſa comas luxit.lachrymis quoque flumina dicunt
Increuiſe ſuis:obcuraque carbaſſa pullo.
Naiades & dryades paſſoſque habuere capillos:
Membra iacent diuerſa locis:caput hebre lyramque
Excipis.& mirum:medio dum labitur amne:
Flebile neſcio quid queritur lyra flebile lingua
Murmurat exanimis:reſpondent flebile ripæ:
Iamque mare inuectæ flumen populare relinquunt.
Et Methymnæi potiuntur littore leſbi.
Hic ferus expoſito peregrinis anguis harenis
Obſtitit:& ſparſos ſtilanti rore capillos
Lambit:hymniferos inhiat diuellere uultus.
Tandem phœbus adeſt:morſuſque inferre parantem
Arcet:& in lapidem rictus ſerpentis apertos
Congelat:& patulos ut erant indurat hiatus:
Vmbra ſubit terras:& quæ loca uiderat ante:
Cuncta recognoſcit:quærenſque per arua piorum
Inuenit Eurydicen:cupidiſque amplectitur ulnis.
Hic modo coniunctis ſpaciantur paſſibus ambo.
Nunc præcedentem ſequitur:nunc præuius antyit:
Eurydicenque ſuam iam tuto reſpicit Orpheus.

Fabula Secunda.

Cææ matronæ quæ cædi interfuerant Orphei:a Libero ulciſcente æmulum ſcientiæ ſuæ in ſpecies uarias abierunt.

Non impune tamen ſcelus hoc ſinit eſſe Lyeus.
Amiſſoque dolens ſacrorum uate ſuorum
Protinus in ſyluis matres Aedonidas omnes:
Quæ uidere nefas torta radice ligauit.
Quippe pedum digitos in quantum eſt quæque ſecuta
Traxit & in ſolidam detruſit acumine terram.
Vtque ſuum laqueis quos callidus abdidit auceps
Crus ubi commiſit uolucris:ſenſitque teneri
Plangitur:ac trepidans aſtringit uincula motu:
Sic quæcunqne ſolo defixa cohæſerat harum
Externata fugam fruſtra temptabat.at illam
Lenta tenet radix:exultantemque coercet.
Dumque ubi ſunt digiti: dum pes:ubi quærit:& ungues
Aſpicit in teretes lignum ſuccedere ſuras
Et conata femur merenti plangere dextra:
Robora percuſſit:pectus quoque robora fiunt.
Robora ſunt humeri:longos quoque brachia uera
Eſſe putes ramos:& non fallere putando.

Fabula Tertia.

Liber pater thracia digreſſus cum Tmolum montem ciliciæ comitatus Bacchis peteret:Siléus ei afugit:quē phryges captū ad Midam regem adduxerunt agnitus ab eo exceptus eſt:& Libro aduenienti reddidit:

& ob beneficium optãdi deus ueniã ei dedit: ſi quid uellet: a ſe peteret. Ille ut quæq; contigiſſet: aurum fieret. quid ei inutile fuit. Cui deus petenti ut reſtitueretur: ſibi fecit. Iuſſit enim ut ad flumen Pactolum perueniret: ibi quæ ſe ſupponeret: & ſic rediret in priſtinum ſtatum. Vnde aqua aurei coloris eſſet:

Cumque choro meliore ſui uineta thmoli.
Nec ſatis hoc Bacho eſt. ipſos quoque deſerit agros.
Pactolonque petit: quamuis non aureus illo
Tempore nec caris erat inuidioſus harenis.
Hunc aſſueta cohors ſatyri baccæque frequentant.
At ſilenus abeſt: titubantem anniſque meroque
Ruricolæ cepere phryges: uictumque coronis
Ad regem duxere Midam. cui Tracius Orpheus
Orgia tradiderat cum Cecropio Eumolpo
Qui ſimul agnouit ſocium comitẽque ſacrorum:
Hoſpitis aduentu feſtum genialiter egit
Per bis quinque dies: & iunctas ordine noctes.
Et iam ſtellarum ſublime coegerat agmen
Lucifer undecimus: lydos cum lætus in agros
Rex uenit: & iuueni Silenum reddit alumno.
Huic deus optanti gratum ſed inutile fecit
Muneris arbitrium gaudens altore recepto:
Ille male uſurus donis: ait: effice qnicquid
Corpore cõtigero fuluum uertatur in aurum.
Annuit optatis nocituraque munera ſoluit
Liber: & indoluit quod non meliora petiſſet.
Lætus abit: gaudetque malo Berecynthius heros.
Pollicitique fidem tangendo ſingula temptat.
Vixque ſibi credens non alta fronde uirentem
Illice detraxit uirgam. uirga aurea facta eſt
Tollit humo ſaxum: ſaxum quoque palluit auro.
Contigit & glebam: contactu gleba potenti
Maſſa fit: arentes Cereris decerpſit ariſtas.
Aurea meſſis erat. demptum tenet arbore pomum
Heſperides donaſſe putes. ſi poſtibus altis
Admouit digitos: poſtes radiare uidentur.
Ille etiam liquidis palmis ubi lauerat undis:
Vnda fluens palmis Danaen eludere poſſit.
Vix ſpes ipſe ſuas animo capit aurea fingens
Omnia gaudenti menſas poſuere miniſtri
Extructas dapibus: nec toſtæ frugis egentes.
Tum uero ſiue ille ſua Cerealia dextra
Munera contigerat: Cerealia dona rigebant.
Siue dapes auido conuellere dente parabat:
Lamina fulua dapes admoto dente premebat:
Miſcuerat puris auctorem muneris undis:
Fuſile per rictus aurum fluitare uideres.
Attonitus nouitate mali diueſque miſerque
Effugere optat opes: & que modo nouerat: odit.
Copia nulla famem releuat ſitis arida guttur
Vrit: & inuiſo meritis torquetur ab auro.
Ad cœlumque manus & ſplendida brachia tollens

Da ueniam Lenaee pater peccauimus inquit:
Sed miſerere precor:ſpecioſſoque eripe damno.
Mitte deum numen Bacchus peccaſſe fatentem
Reſtituit:factique fide data munera ſoluit.
Neue male optato maneat circunlitus auro
Vade agit ad magnis uicinum Sardibus amnem:
Perque iugum ripæ labentibus obuius undis
Carpe uiam:donec uenias ad flumminis ortus.
Spumigeroque tuum fonti qua plurimus exit
Subde caput:corpuſque ſimul ſimul elue crimen:
Rex iuſſæ ſuccedit aquæ.uis aurea tinxit
Flumen:& humano de corpore ceſſit in amnem.
Nunc quoque iam ueteris percepto ſemine uenæ
Arua rigent auro madidis pallentia glebis.

Fabula Quarta.

Pan cũ Tmolũ montẽ Lydiæ frequentans fiſtula ſe oblectaret: elatus gloria agreſtiũ uympharũ Apollinem ĩ certamẽ deuocauit: Iudice ergo Tmolo cuius mons erat:cũ apollini uictoria eſſet ad iudicata:Midæ regi ſupradicto aſſidẽti ſoli diſplicuit. Quã ob cauſã apollo ob eandẽ ſtulticiã quã & ſupra geſſerat ĩ liberi patris uoluntate:deus iratus aures eius aſininæ ut eſſẽt: ſempiterno effecit. cuius iudicium nulli rei facerent: qui tamẽ fertur Midas eſſe matris magnæ filius. Sic enim cum Heſiodo conſentit Ouidius.

Ille peroſus opes:ſyluas & rura colebat:
Panaque montanis habitantem ſemper in antris.
Pingue ſed ingenium manſit:nocituraque ut ante
Rurſus erant domino ſtultæ præcordia mentis.
Nam freta proſpiciens late riget arduus alto
Tmolus in aſcenſu:cliuoque extenſus utroque
Sardibus hinc:illinc paruis finitur Hipepis.
Pan ibi dum teneris iactat ſua carmina nymphis:
Et leue cærata modulatur arundine carmen:
Auſus apollineos præ ſe contemnere cantus:
Iudice ſub Tmolo certamen uenit ad impar.
Monte ſuo ſenior iudex conſedit:& aures
Liberat arboribus:quercu coma cærula tantum
Cingitur & pendent circum caua tempora glandes:
Iſque deum pecoris ſpectans in iudice dixit
Nulla mora eſt.calamis agreſtibus inſonat ille.
Barbaricoque Midan:aderat nam forte canenti:
Carmine deliniit.poſt hunc ſacer ora reſoluit
Tmolus ad os phebi.uultum ſua ſylua ſecuta eſt.
Ille caput flauum lauro Parnaſide uinctus:
Verrit humum Tyrio ſaturata murice palla.
Diſtinctamque lyram gemmis & dentibus indis
Suſtinet a leua.tenuit manus altera plectrum.
Artificis ſtatus ipſe fuit.tum ſtamina docto
Pollice ſolicitat:quorum dulcedine captus
Pana iubet Tmolus citharæ ſummittere cannas.
Iudicium ſanctique placet ſententia montis
Omnibus arguitur tamen:atque iniuſta uocatur

Vnius ſermone Midæ:nec Delius aures
Humanam ſtolidas patitur retinere figuram:
Sed trahit in ſpatium:uiliſque albentibus implet.
Inſtabileſque illas facit:& dat poſſe moueri.
Cætera ſunt hominis:partem damnatur in unam.
Induiturque aures lente gradientis aſelli.

Fabula Quinta.

Refert quoq; deformitatem illius cũ ueſte celaret:ut fa/mulus uidit:neq; eloqui poſſet:eiuſdẽ dei mentẽ i aures haberet.qui rurſus obruta harena harũdines enatæ agitatæq; uento deformitatem Midæ indicarent.

Ille quidem celare cupit:turpique pudore
Tempora purpureis temptat uelare thiaris.
Sed ſolitus longos ferro reſecare capillos
Viderat hoc famulus:qui cum nec prodere uiſum
Dedecus auderet cupiens efferre ſub auras:
Nec poſſet reticere tamen: ſecedit humumque
Effodit:& domini quales aſpexerit aures
Voce refert parua:terræqne immurmurat hauſtæ:
Indiciumque ſuæ uocis tellure regeſta
Obruit:& ſcrobibus tacitus diſcedit opertis.
Creber harundinibus tremulus ibi ſurgere lucus
Cœpit:& ut primum pleno maturuit anno
Prodidit agricolam:leni nam motus ab auſtro
Obruta uerba refert.dominique coarguit aures:

Fabula Sexta.

Inter Sygæũ Rhœteũq; promõtoria: quo loco ara Iouis Panopeia Phrygibus eſt cõſecrata: Laomedon Capiſ filius cũ Iliũ poneret: Apollo & neptunus in homineſ uerſi operas ſuas æſtimati ad extruendũ murũ addixerũt. Ita tamẽ ut Neptunus perfidia regis offẽſus i agros eius mare miteret:omneſq; fructus obrueret: ſupra quã pœnã coegit eũ Heſionẽ filiã marinæ proſtituere bellue. Qua liberata ab Hercule rurſus infraude cognitus:equos.n.quos ob ſalutẽ uirginis pactus erat: ei abnegauit. Ideoq; ille expugnato Ilio heſionẽ abreptã Telamõi qui ſocius militiæ fuerat:copulauit

Vltus abit Tmolo:liquidumque per aera uectus
Anguſtum citra pontum Nepheleidos helles
Laomedonteis lotoius aſtitit aruis:
Dextera Sygæi Rhœtei leua profundi
Ara Panopæo uetus eſt ſacrata tonanti.
Inde nouæ primum molliri mœnia troiæ
Laomedonta uidet:ſuceptaque magna labore
Creſcere difficili:nec opes expoſcere paruas.
Cumque tridentigero tumidi genitore profundi
Mortalem induitur formam:phrygiæque tyranno
Aedificabant muros pactus pro mœnibus aurum
Stabat opus pretium rex inficiatur:& addit
Perfidiæ cumulum falſis periuria uerbis.
Non impune feres rector maris inquit & omnes
Inclinauit aquas ad auaræ littora troiæ
Inque freti formam terras conuertit:opeſque
Abſtulit agricolis:& fluctibus obruit agros.

Pœna neque hæc ſatis eſt:regis quoque fili a monſtro
Poſcitur æquoreo:quam dura ad ſaxa reuinctam
Vendicat Alcides promiſſaque munera dictos
Poſcit equos:tantique operis mercede negata
Bis periura capit ſuperatæ mœnia Troiæ:
Nec pars militiæ Telamon ſine honore receſſit.
Heſioneque data potitur nam coniuge Peleus

Fabula Septima.

Proteus cum Thetidi prædixiſſet:ſi uellet iugalis fieri:
quod filiũ parente ſuo fortiorem procrearet. Iuppiter incẽſus ẽ pulchritudĩe nymphæ. qui id ſibi ne iciderett:concubitũ eius refugit: & ſucceſſionẽ coniugii pelũ nepotẽ dedit:quẽ illa refugiens mõ in uolucrẽ: modo in arborẽ interdũ in Tigri conuerſa cũ eluderet:Peleus Neptunũ orauit:ut opẽ ſibi ferret:qui cũ proteo preces eius commendaret ille emergẽs e mari Peleo mãdauit ut:quieſcẽti Thetidi meridiano calore inſidiaretur:eamque uinculis illigatam agrauaret. Ex quo Achilles græcorum fortiſſimus natus ẽ.

Clarus erat diua. nec aui magis ille ſuperbit
Nomine quam ſoceri. ſi quidem iouis eſſe nepotem
Contigit haud uni. coniunx dea contigit uni.
Namque ſenex Thetidi Proteus prædixerat udæ
Concipe:mater eris iuuenis. qui fortibus armis
Acta patris uincet. maiorque uocabitur illo.
Ergo ne quicq̃ mundus Ioue maius haberet:
Quamuis aut tepidos ſub pectore ſenſerat ignes
Iuppiter:æquoreæ Thetidis connubia uitat.
Inque ſua Aeaciden ſuccedere uota nepotem
Iuſſit & amplexus in uirginis ire marinæ:
Eſt ſinus Aemoniæ curuos falcatus in arcus
Brachia procurrunt:ubi ſi foret altior unda
Portus erat:ſummis inductum eſt æquor harenis
Litus habet ſolidũ:quod nec ueſtigia ſeruet:
Nec remoretur iter:nec opertum pendeat alga.
Myrtea ſylua ſub eſt bicoloribus obſita baccis
Eſt ſpecus in medio natura factus an arte
Ambiguum magis arte tamen:quo ſæpe uenire
Frænato delphine ſedens Theti nuda ſolebas.
Illic te Peleus ut ſummo uicta iacebas
Occupat:& quoniam precibus temptata repũgnas;
Vim parat:innectens ambobus colla lacertis.
Quod niſi ueniſſes uariatis ſæpe figuris
Ad ſolitas artes:auſo foret ille potitus:
Sed modo tu uolucris. uolucrem tamen ille tenebat:
Nunc grauis arbor eras hærebat in arbore Peleus.
Tertia forma fuit maculoſæ tigridis:illa
Tertius Aecides a corpore brachia ſoluit.
Iſque deos pelagi uino ſuper æquora fuſo
Et pecoris fibris & fumo thuris adorat:
Donec Carpathius medio de gurgite uates
Aecide dixit thalamis potiere petitis
Tu modo cum gelido ſopita quieſcit in antro

Ignaram laqueis uincloque innecte tenaci
Nec te decipiat centum mentita figuras.
Sed preme quicqquid erit: dum quod fuit ante reformet
Dixerat hæc Proteus: & condidit æquore uultum.
Admiſitque ſuos in uerba nouiſſima fluctus.
Pronus erat Titan inclinatoque tenebat
Heſperium temone fretum: cum pulchra relicto
Nereis ingreditur conſueta cubilia fluctu.
Vix bene uirgineos Peleus inuaſerat artus:
Illa nouat formas: donec ſua membra teneri
Senſit: & in partes diuerſas brachia tendit.
Tunc demum ingemuit. neque ait ſine numine uincis:
Exhibita eſtque Theſtis. confeſſam amplectitur heros.
Et potitur uotis. ingentique implet Achille.

Fabula Octaua.

Peleus fratre phoco interẽpto profugus Trachina ad Cæyca Luciferi filiũ uenit. ſuſceptuſque ab eo mœrente cauſam mæroris ab ipſo audiuit huic Cæyci namq; frater erat Dædalion habens filiã Cronem ſpecioſiſſimam: quæ cum ab Apolline & Mercurio amaretur: a Mercurio per quietẽ compreſſa eſt. Item ab Appolline in anum uerſo. Horũ altero Autolicũ furaciſſimũ: qui ex albis nigra: & ex nigris alba fecit: procreatum Ex Apolline uero philemona ſtudioſiſſimũ citharæ. Hãc etiã gloriantẽ quod cũ talibus cõcubuiſſet dæis: Dianæ ſe pulchritudini prætuliſſet. Itaq; Dea confeſtim ut debuit procacẽ eius linguã ſagitta traiecit: atque ex eo uulnere eſt ſubito interẽpta. Qua calamitata Dædalion cũ ſe eodẽ rogo uellet conſumi: neq; cũ proximi paterentur: ut furiis inſtinctus montẽ Parnaſum petiſſet: & ſe præcipitaſſet: ãteq̃ radicẽ mõtis cõtigeret: ab Apollie in uolucrẽ accipitrẽ eſt conuerſus.

Fœlix & nato fœlix & coniuge Peleus.
Et cui ſi demas iugulati crimina Phoci:
Omnia contigerant. fraterno ſanguine ſontem:
Expulſumque domo patria Trachinia tellus
Accipit hic regnum ſine ui ſine cæde regebat
Lucifero genitore ſatus: patrinmque nitorem
Ore ferens Cæyx: illo qui tempore mœſtus:
Diſſimiliſque ſui fratrem lugebat ademptum.
Quo poſtq̃ Aecides feſſus curaque uiaque
Venit: & intrauit paucis comitantibus urbem:
Quoſque greges pecorum: quæ ſecũ armenta trahebat
Haud procul a muris ſub opaca ualle reliquit.
Copia cum facta eſt adeundi tecta tyranni
Velamenta manu prætendens ſupplice quis ſit:
Quoque ſatus memorat: tantum ſua crimina celat:
Mentiturque fugæ cauſam petit urbe uel agro
Se iuuet hunc contra placido Trachinius ore
Tallibus alloquitur: mediæ quoque commoda plebi
Noſtra patent Peleu: nec inhoſpita regna tenemus.
Adiicis huic animo monimenta potentia clarum
Nomen; auumque Iouem: nec tempora perde precando

Quod petis omne feres.tuaque hæc pro parte uocato
Q naliacunque uides.utinam meliore uideres.
Et flebat:moueat tantos quæ cauſa dolores
Peleuſqne comiteſque rogant:quibus ille profatur.
Forſitan hanc uolucrem:raptoque uiuit:& omnes
Terret aues:ſemper pennas habuiſſe putetis.
Vir fuit:& tanta eſt animi conſtantia quantum
Acer erat:belloque ferox:ad uimque paratus.
Nomine Dædalion illo genitore creatus:
Qui uocat auroram cœloque nouiſſimus exit.
Culta mihi pax eſt.pacis mihi cura tenendæ.
Coniugiique fuit.fratri fera bella placebant.
Illius uirtus gentes regeſque ſubegit:
Quæ nunc Thyſbæas agitat mutata columbas.
Nata erat huic Chione:quæ dotatiſſima forma
Mille procis placuit bis ſeptem nubilis annis
Forte reuertentes Phœbus Maiaque creatus:
Illa ſuis delphis:hic uertice Cyllenæo
Videre hanc pariter:pariter traxere calorem.
Spem ueneris differt in tempora noctis Apollo.
Non fert ille moras:uirgaque mouente ſoporem
Virginis hos tangit:tactu iacet illa potenti:
Vimque dei patitur.nox cœlum ſparſerat aſtris.
Phœbus annũ ſimulat:præreptaque gaudia ſumit.
Vt ſua maturus compleuit tempora uenter:
Alipedis de ſtirpe dei uerſuta propago
Naſcitur Autolicus furtum ingenioſus ad omne.
Qui facere aſſuerat patriæ non degener artis
Candida de nigris:& de candentibus atra.
Naſcitur e Phœbo:nanque eſt enixa gemellos:
Carmine uocali clarus citharaque Philæmon
Quid peperiſſe duos.& diis placuiſſe duobus.
Et forti genitore:& progenitore tonante
Eſſe ſatam prodeſt:an obeſt quoque gloria multis?
Obfuit huic certe quæ ſe præferre Dianæ
Suſtinuit:faciemque deæ culpauit.at illi
Ira ferox mota eſt:factiſque placebimus inquit.
Nec mora curuauit cornu neruoque ſagittam
Impulit:& meritam traiecit harundine linguam.
Lingua iacet:nec uox temptataque uerba ſequuntur.
Conantemque loqui cum ſanguine uita reliquit.
Quam miſer o pietas ego tunc patrioque dolorem
Corde tuli:fratrique pio ſolatia dixi.
Quæ pater haud aliter quam cautes murmura ponti
Accipit:& natam delamentatur ademptam.
Vt uero ardentem uidit:quater impetus illi
In medios fuit ire rogos:quater inde repulſus
Concita membra fugæ mandat:ſimiliſque iuuenco
Spicula crabronum preſſa ceruice gerenti:
Qua uia nulla ruit.iam tum mihi currere uiſus
Plus homine eſt:alaſque pedes ſumpſiſſe putares:
Effugit ergo omnes:ueloxque cupidine lethi
Vertice Parnaſi potitur.miſeratus Apollo

Cum ſe Dædali ſaxo miſiſſet ab alto:
Fecit auem:& ſubitis pendente ſuſtulit alis.
Oraque adunca dedit:curuos dedit unguibus hamos:
Virtutem antiquam maiores corpore uires.
Et nunc accipiter nulli ſatis æquus in omnes
Sæuit aues:aliiſquedolens fit cauſa dolendi:

Fabula Nona.

Anetor paſtor armentorũ: qué Peleus ad Cæyca perduxerat:indicat a lupo:cui obſiſti neqret: cuſtodes interimi. Qui ut itellexit Samates Nereidis ira id ſibi accidere:quod Phocus ea ætate Aeaco genitus a ſe iteriſſet:& id precibus quá ultiõe eſſet ſedandũ: ſuppliciter ab ea petit:ne ultra proſequeretur admiſſum.

Quæ aliq̄do Thetis ſororis mota precibus ne ãplius fera armenta petens ſæuiret: in ſaxi eã figurã uertit.

Quæ dum Lucifero genitus miracula narrat
De conſorte ſuo curſu feſtinus anhelo
Aduolat armenti cuſtos Phoceus Anetor.
Et Peleu Peleu magnæ tibi nuntius adſum
Cladis ait. quodcunq; ferat iubet edere Peleus.
Pendet & ipſe metu trepidi Trachinius oriſ:
Ille refert:feſſos ad littora curua iuuencos
Appuleram medio cum ſol altiſſimus orbe
Tantum reſpiceret:quantum ſupereſſe uideret
Pars que boum fuluis genua inclinarat harenis.
Latarumque iacens campos ſpectabat aquarum
Pars gradibus tardis illuc errabat:& illuc
Nantque alii:celſoque extant ſuper æquora collo.
Templa mari ſubſunt:nec marmore clara:nec auro
Sed trabibus denſis:lucoque umbroſa uetuſto.
Nereides Nereuſque tenent. hos nauita ponti
Edidit eſſe deos:dum rætia littore ſiccat:
Iuncta palus huic eſt denſis obſeſſa ſalictis:
Quam reſtagnantis fecit maris unda paludem:
Inde fragore graui ſtrepitus loca proxima terret
Bellua uaſta lupus:ſyluiſque paluſtribus exit:
Oblitus & ſpumis & craſſo ſanguine rictus:
Fulmineus rubra ſuffuſus lumina flamma.
Qui quamq̄ ſæuit pariter rabieque fameque
Acrior eſt rabie. neque enim ieiunia curat
Cæde boum diramque famem finire:ſed omnes
Vulnerat armentum:ſternitque hoſtiliter omne.
Pars quoque de nobis funeſto ſaucia morſu
Dum defenſſamus:letho eſt data. ſanguine littus
Vndaque prima rubet:de mugitæque paludes.
Sed mora damnoſa eſt:nec res dubitare remittit.
Dum ſupereſt aliquid:cuncti coeamus ad arma:
Arma capeſſamus coniunctaque tela feramus.
Dixerat agreſtis. nec Pelea damna mouebant.
Sed memor admiſſi Nereida colligit orbam.
Damna ſuo inferias extincto mittere phoco.
Induere arma uiros uiolentaque ſummere tela
Rex iubet Oetheus:cum quis ſimul ipſe parabat

Ire ſed Alcyone coniunx excita tumultu
Proſilit:& nondum totos ornata capillos
Diſiicit hos ipſos:colloque infuſa mariti
Mittat ut auxilium ſine ſe uerbiſque precatur
Et lachrymis:animaſque duas ut ſeruet in una:
Aecides illi. pulchros regina pioſque
Pone metus. plena eſt promiſſi gratia ueſtri.
Non placet arma mihi contra noua monſtra mouere
Numen adorandum pelagi eſt.erat ardua turris:
Arce locus ſumma:feſſis loca grata carinis.
Aſcendunt illuc:ſtratoſque in littore tauros
Cum gemitu aſpiciunt:uaſtoremque cruento
Ore ferum longos infectum ſanguine uillos.
Inde manus tendens in aperti littora ponti:
Cæruleam Peleus pſamatem ut finiat iram
Orat.opemque ferat.nec uocibus illa rogantis
Flectitur Aeacidæ.Thetis hanc pro coniuge ſupplex
Accepit ueniam:ſed enim irreuocatus ab arci
Cæde lupus perſtat dulcedine ſanguinis aſper:
Donec in hærentem laceræ ceruice iuuencæ
Marmore mutauit:corpus pariterque colorem
Omnia ſeruauit.lapidis color indicat illum
Iam non eſſe lupum:iam non debere timeri.

Fabula Decima.

Cæyx Luciferi filius prodigiis agitatus Miletũ ad oraculũ Apollinis:quoniam Delphos Phorbas cũ phlegyis infeſtabat:cõtendit:Coniugique Alcyone Aeoli filiæ tardanti profectionem ob deſyderium affirmauit intra alterum menſem ſe reuerſurum. Quod ut nõ poſſet preſtare:naufragio uitam amiſit.cuius aduentum cũ illa deſyderaret:non reſpondẽtem tempori deſtinato:& i dies grauiſſimo luctu afficeretur: miſericordia Iunonis:quã ipſius precibus fatigabat:per quietẽ ſomnus eius filius ad indictum Morphea imitatorẽ figurarum miſſus eſt.cuius frater ab diis Iceon & hominibus Phebetor appellatur:& qui i uarias figuras haberi ſolitus eſt: Item hipatheſus Tracinam ad Alcyonen dimiſerat: quæ coniugem comperit interiiſſe. Excuſſo ergo ſopore lumẽ inferri iuſſit. Agnitũ uero periiſſe:nouiſſime ad littus decurrit:ubi illum dimiſerat Et ut naufragi exanime corpus fluctuari proximo littore perſpexit: i figuram uolucris Aeolis ceſſit:qnæ ab eius nomine uocatur. In eandem ſpeciem corpus Cæycis eſt uerſum Hæ uolucres hyberno tẽpore per ſeptem dies in mare nidum ponunt.pulloſq; q̃ caſus ſuorũ maiorum deplorent:in littore exponũt

Nec tamen hac profugum conſiſtere Pelea terra
Fata ſinunt:magnetas adit uagus exul:& illic
Sumit ab Hœmonio purgamina cædis Achaſto
Interea fratriſque ſui fratremque ſecutis
Anxia prodigiis turbatus pectora Cæyx:
Conſulat ut ſacras hominum oblectamina ſortes
Ad clarium parat illa deum.nam templa prophanus

Inuia cum phlegyis faciebat delphica Phorbas:
Conſilii tamen ante ſui fidiſſima certam
Te facit Alcyone. cui protinus intima frigus
Oſſa receperunt buxoque ſimillimus ora
Pallor abit: lachrymiſque geuæ maduere profuſis:
Ter conata loqui: ter fletibus ora rigauit.
Singultuque pias interrumpente quærelas:
Quæ mea culpa tuam dixit cariſſima mentem
Vertit? ubi eſt cura mei prior eſſe ſolebat?
Iam potes Alcyone ſecurus abeſſe relicta?
Iam uia longa placet? iam ſum tibi carior abſens?
At puto per terras iter eſt. tantumque dolebo
Non etiam metuam curæque timore carebunt.
Aequora me terrent: & ponti triſtis imago.
Et laceras nuper tabulas in littore uidi.
Et ſæpe in tumulis ſine corpore nomina legi.
Neue tuum fallax animum fiducia tangat:
Quod ſocer Hippotades tibi ſit: qui carcere fortes
Contineat uentos: & cum uellit æquora placet.
Cum ſemel emiſſi tenuerunt æquora uenti:
Nil illis uetitum eſt. incommutataque tellus
Omnis & omne fretum eſt. cœli quoque nubila uexant:
Excutiuntque feris rutilos concurſibus ignes.
Quo magis hos noui. nam noui & ſæpe paterna
Parua domo uidi: magis hos reor eſſe timendos:
Quod tua ſi flecti precibus ſententia nullis
Care poteſt coniunx: nimiumque es certus eundi:
Me quoque tolle ſimul. certe iactabimur una.
Nec niſi quæ patiar metuam: pariterque feremus:
Quicquid erit: pariter ſuper æquora lata feremur.
Talibus Aeolidis dictis lachrymiſque mouetur
Sydereus coniunx. neque enim minor ignis in ipſo eſt.
Sed neque propoſitos pelagi dimittere curſus:
Nec uult Alcyonen in partem adhibere pericli.
Mulltaque reſpondit timidum ſolantia pectus:
Non tamen iccirco cauſam probat. addidit illis
Hoc quoque lenimen: quo ſolo flexit amantem.
Longa quidem eſt nobis omnis mora: ſed tibi iuro
Per patrios ignes: ſi me modo fata remittant:
Ante reuerſurum q̃ luna bis impleat orbem.
His mihi promiſſis ſpes eſt admota recurſus:
Protinus eductam naualibus æquore tingi:
Aptarique ſuis pinum iubet armamentis.
Qua rurſus uiſa ueluti præſaga futuri
Horruit Alcyone. lachrymaſque emiſit obortas.
Amplexuſque dedit. triſtique miſerrima tandem
Ore uale dixit: collapſaque corpore toto eſt.
At iuuenes. quærent moras Cæyce reducunt
Ordinibus geminis ad fortia pectora remos.
Aequalique ictu ſcindunt freta. ſuſtulit illa
Humentes oculos: ſtantemque impupe recurua:
Concuſſaque manu dantem ſibi ſigna maritum

Prima uidet:redditque notas.ubi terra receſſit
Longius:atque oculi nequeunt cognoſcere uultus:
Dum licet:inſequitur fugientem lumine pinum.
Hæc quoque ut haud poterat ſpatio ſummota uideri:
Vella tamen ſpectat ſummo fluitantia malo.
Vt nec uela uidet:uacuum petit anxia lectum:
Seque toro ponit.renouat lectuſque locuſque
Alcyones lachrymas.& quæ pars admonet abſit:
Portubus exierant.& mouerat aura rudentes.
Obuertit lateri pendentes nauita remos.
Cornuaque in ſumma locat arbore:totaque malo
Carbaſa deducit:uenienteſque accipit auras.
Aut minus:aut certe medium non amplius æquor
Puppe ſacabatur:longeque erat utraque tellus:
Cum mare ſub noctem tumidis albeſcere cœpit
Fluctibus:& præceps ſpirare ualentius Eurus.
Ardua iandudum dimittite cornua rector:
Clamat:& antemnis totum ſubnectite uelum:
Hic iubet:impediunt aduerſæ iuſſa procellæ.
Nec ſinit audiri uocem fragor æquoris ullam.
Sponte tamen properant alii ſubducere remos:
Pars munire latus:pars uentis uela negare
Egerit hic fluctus.æquorque refundit in æquor.
Hic rapit antemnas qnæ dum ſine lege geruntur:
Aſpera creſcit hyems:omnique aparte feroces
Bella gerunt uenti:fretaque indignantia miſcent.
Ipſe pauet:nec ſe quis ſit ſtatus:ipſe fatetur
Scire ratis rector:nec quid iubeat ue:uelit ue:
Tanta mali moles:tantoque potentior arte eſt:
Quippe ſonant clamore uiri.ſtridore rudentes:
Vndarum incurſu grauis unda:tonitribus æther.
Fluctibus erigitur cœlumque æquare uidetur
Pontus:& inductas aſpergine tangere nubes.
Et modo cum fuluas ex imo uertit harenas
Concolor eſt illis:ſtygia modo nigrior unda:
Sternitur interdum.ſpumiſque ſonantibus albet.
Ipſa quoque his agitur uicibus Trachinia puppis.
Et nunc ſublimis ueluti de uertice montis
Deſpicere in ualles imumque Acheronta uidetur.
Nunc ubi demiſſam curuum circunſtetit æquor:
Suſpicere inferno ſummum de gurgite cœlum.
Sæpe dat ingentem fluctu latus icta fragorem
Nec leuius pulſata ſonat:q̃ ferreus olim
Cum laceras aries baliſta ue concutit arces.
Vtque ſolent ſumptis incurſu uiribus ire
Pectore in arma feri protentaque tela leones:
Sic ubi ſe uentis commiſerat unda cohortis:
Ibat in arma ratis:multoque erat altior illis.
Iamque labent cunei:ſpoliataque tegmine cæræ
Rima patet.præbetque uiam lethalibus undis.
Ecce cadunt largi reſolutis nubibus imbres.
Inque fretũ credas totũ deſcendere cœlum.
Inque plagas cæli tumefactum ſcandere pontum

Velle madent nimbis.& cum cæleſtibus undis
Aequoreæ miſcentur aquæ.caret ignibus æther
Cæcaque nox premitur tenebris hyemiſque ſuiſque:
Diſcutiunt tamen has:præbentque micancia lumen
Fulmina:fulmineis ardeſcunt ignibus undæ.
Dat quoque iam ſaltus intra caua texta carinæ
Fluctus.& ut miles numero præſtantior omni
Cum ſæpe aſſiliit defenſæ mœnibus urbis:
Spe potitur tandem:laudiſque accenſus amore
Inter mille uiros murum tamen occupat unus:
Sic ubi pulſarunt celſi latera ardua fluctus:
Vaſtius inſurgens decimæ ruit impetus undæ.
Nec prius abſiſtit feſſam opugnare carinam:
Quam uelut in captæ deſcendat mœnia nauis:
Pars igitur temptabat adhuc inuadere pinum.
Pars maris intus erat:trepidant haud ſegnius omnes
Quam ſolet urbs aliis murum fodientibus extra:
Atque aliis murum trepidare tenentibus intuſ.
Deficit ars.animique cadunt:totidemque uidentur.
Quod ueniunt fluctus ruere atque irrumpere mortes
Non tenet hic lachrymas:ſtupet hic:uocat ille beatos
Funera quos maneant.hic uotis numen adorat:
Brachiaque ad cœlum quod non uidet irrita tollens
Poſcit opem:ſubeunt illi fraterque parenſque:
Huic cum pignoribus domus:& quod cuique relictū ē:
Alcyone Cayca mouet.Ceycis in ore
Nulla niſi Alcyone eſt.& cum deſyderet unam.
Gaudet abeſſe tamen.primæ quoque ualet ad oras
Reſpicere: inque domum ſupremos uertere uultus:
Verum ubi ſit:neſcit.tanta uertigine pontus
Feruet & inducta piceis enubibus umbra
Omne latet cœlum:duplicataque noctis imago eſt.
Frangitur in curſu nimboſi turbinis arbor.
Frangitur & regimen:ſpoliiſque animoſa ſuperſtes
Vnda uelut uictrix:ſinuataque deſpicit umbra
Nec leuius quam ſi quis Athon Pindumque reuulſos
Sede ſua totos in apertum euerteret æqnor
Præcipitata cadit:pariterque & pondere & ictu
Mergit in ima ratem:cum qua pars magna uirorum
Gurgite preſſa graui:neque in aera reddita fato
Functa ſuo eſt:alii partes & membra carinæ
Trunca tenent.tenet ipſe manu qua ſceptra ſolebat
Fragmina nauigii Cæyx.ſocerumque patremque
Inuocat heu fruſtra.ſed plurima nantis in ore
Alcyone coniunx:illam meminitque:refertque.
Illius ante oculos ut agant ſua corpora fluctus:
Optat:& exanimis manibus tumuletur amicis:
Dum natat abſentem quotiens ſinit hiſcere fluctus:
Nominat Alcyonen ipſiſque immurmurat undis.
Ecce ſuper medios fluctus niger arcus aquarum
Frangitur:& nupta merſum caput obruit unda.
Lucifer obſcurus.nec quem cognoſcere poſſes:
Illa nocte fuit:quoniamque excedere cœlo

Non licuit:denſis texit ſua nubibus ora:
Aeolis interea tantorum ignara malorum
Dinumerat noctes.& iam quas induat ille
Feſtinat ueſtes:iam quas ubi uenerit ille:
Ipſa gerat.reditusque ſibi promittit inanes
Omnibus illa quidem ſuperis pia thura ferebar.
Ante te tamen cunctos Iunonis templa colebat.
Proque uiro qui nullus erat:ueniebat ad aras.
Vtque foret ſoſpes coniux ſuus:utque rediret
Optabat:nullamque ſibi præferret.at illi
Hoc de tot uotis poterat contingere ſolum.
At dea non ultra profuncto morte rogari
Suſtinet.utque manus funeſtas arceat aris:
Iri meæ dixit fidiſſima nuncia uocis
Viſe ſoporiferam ſomni uelociter aulam.
Extinctique iube Cæycis imagine mittat
Somnia ad Alcyonem ueros narrantia caſus.
Dixerat.induitur uelamina mille colorum
Iris.& arquato cœlum curuamine ſignans
Tecta petit iuſſi ſub nube latentia regis.
Eſt prope Chimerios longo ſpelunca receſſu
Mons cauus:ignaui domus & penetralia ſomni.
Quo nunquam radiis oriens medius ue cadens ue
Phœbus adire poteſt:nebulæ caligine mixtæ
Exhalantur humo dubiæque crepuſcula lucis
Non uigil ales ibi criſtati cantibus oris
Euocat auroram:nec uoce ſilentia rumpunt
Soliciti ue canes:canibus ue ſagacior anſer.
Non fera:non pecudes:non moti flamine rami:
Humanæ ue ſomnum reddunt conuitia linguæ.
Muta quies habitat.ſaxo tamen exit ab imo
Riuus aquæ lethes:per quem cum murmure labens
Inuitat ſomnos crepitantibus unda lapillis.
Ante fores antri fœcunda papauera florent.
Innumeræque hærbæ:quarum de lacte ſoporem
Nox legit & ſpargit per opacas humida terras.
Ianua ne uerſo ſtridorem cardine reddat
Nulla domo tota.cuſtos in limine nullus.
In medio torus eſt hebeno ſublimis in antro
Plumeus:unicolor pullo uelamine tectus:
Quo cubat ipſe deus membris langore ſolutis.
Hunc circa paſſim uarias imitantia formas
Somnia uana iacent totidem:quot meſſis ariſtas.
Sylua gerit frondes:eiectat littus harenas.
Quo ſimul intrauit:manibusque obſtantia uirgo
Somnia dimouit:ueſtis fulgore reluxit
Sacra domus:tardaque deus grauitate iacentes
Vix oculos tollens iterumque iterumque relabens:
Summaque percutiens nutanti pectora mento
Excuſſit tandem ſibi ſe:cubitoque leuatus
Quid ueniat:cognouit enim:ſcitatur at illa:
Somne quies rerum placidiſſime ſomne deorum
Pax animi:quem cura fugit:qui corpora duris

Feſſa miniſteriis mulces:reparaſque labori:
Somnia quæ ueras æquant imitamine formas:
Herculeam Trachine iube ſub imagine regis
Alcyonen adeant:ſimulacraque naufraga fingant.
Imperat hoc Iuno:poſtq̄ mandata peregit:
Iris abit:neque enim ulterius tollerare ſoporis
Vim poterat:labique ut ſomnum ſenſit in artus
Effugit:& remeat per quos modo uenerat artus
At pater e populo natorum mille ſuorum
Excitat artificem ſimulatoremque figuræ
Morphea.non illo iuſſos ſolertius alter
Exprimit inceſſus:unltumque ſomnumque loquendi
Adiicit & ueſtes & conſuetiſſima quæque
Verba.ſed hic ſolos homines imitatur:at alter
Fit fera:fit uolucris:ſit longo corpore ſerpens.
Hunc Iceon ſuperi:mortale Phebetora uulgus
Nominat.eſt etiam diuerſæ tertius artis
Panthaſos:ille in humum ſaxumque undamq; trabēq;
Quæque uacant anima fallaciter omnia tranſit.
Regibus hi ducibuſque ſuos oſtendere uultus
Nocte ſolent:populos alii plebemque pererrant.
Præterit hos ſenior.cunctiſque e fratribus unum
Morphea qui peragat Thaumantidos edita ſomnus
Eligit:& rurſus molli langore ſolutus.
Depoſuitque caput:ſtratoque recondidit alto.
Ille uolat nullos ſtrepitus facientibus alis
Per tenebras:intraque moræ breue tempus in urbē
Peruenit Hemoniam.poſitiſque e corpore pennis
In faciem Cæycis abit.ſumptaque figuara
Luridus exanimis ſimilis ſine ueſtibus ullis
Coniugis ante torum miſeræ ſtetit.uda uidetur
Barba:uiri:madidiſque grauis fluuere unda capillis
Tum lecto incumbens fletu ſuper ora profuſo
Hæc ait:Agnoſcis Cæyca miſerrima coniunx?
An mea mutata eſt facies nece?reſpice:noſces:
Inueniceſque tuo pro coniuge coniugis umbram.
Nil opis Alcyone nobis tua uota tulerunt.
Occidimus.falſo tibi me promitere noli.
Nubilus Aegæo deprendit in æquore nauem
Auſter:& ingenti iactatam flamine ſoluit.
Oraque noſtra tuum fruſtra clamantia nomen
Implerunt fluctus:non hæc tibi nuntiat auctor
Ambiguus:non iſta uagis rumoribus audis.
Ipſe ego facta tibi præſens mea naufragus edo.
Surge age da lachrymas:lugubriaque indue nec me
Indeploratum ſub inania tartara mitte.
Adiicit his uocem Morpheus:quam coniugis illa
Crederet eſſe ſui.fletus quoque fundere ueros
Viſus erat:geſtumque manus Cæycis habebat.
Ingemit alcyone.lachrymas mouet:atque lacertos
Per ſomnum corpuſque petens amplectitur auras.
Exclamatque mane.quo te rapis?ibimus una.
Voce ſua ſpecieque uiri turbata ſoporem

Excutit:& primo ſi ſit circunſpicit illic.
Qui modo uiſus erat.nam moti uoce miniſtri
Intulerant lumen:poſtq̄ non inuenit uſquam;
Percutit ora manu:laniatque apectore ueſtes.
Pectoraque ipſa ferit.nec crines ſoluere curet.
Scindit:& altrici quæ luctus cauſa roganti:
Nulla eſt alcyone nulla eſt ait:occidit una
Cum Cæyce ſuo.ſolantia tollite uerba.
Naufragus interiit:uidi agnouique manuſque:
Et diſcendentem cupiens retinere:tenenti
Vmbra fuit.ſed & umbra tamen manifeſta:uirique
Vera mei.non ille quidem ſi quæris habebat
Aſſuetos uultus:nec quo prius ore nitebat.
Pallentem nudumque & adhuc humente capillo
Infœlix uidi.ſtetit hoc miſerabilis ipſo
Ecce loco.& quærit ueſtigia ſi qua ſuperſint.
Hoc erat hoc animo quod diuinante timebam
Et ne me fugiens uentos ſequerer rogabam
At certe uellem:quoniam periturus abibas:
Me quoque duxiſſes:fuit ah:fuit utile tecum
Ire mihi:neque enim de uitæ tempore quicquam
Non ſimul egiſſem:nec mors diſcreta fuiſſet.
Nunc abſens perii:iactor quoque fluctibus abſens.
Et ſine me te pontus habet.crudelior ipſo
Sit mihi mens pelago:ſi uitam ducere nitar
Longius.& tanto pugnem ſupereſſe dolori.
Sed neque pugnabo:nec te miſerande relinquam.
Et tibi nunc ſaltem ueniam comes:inque ſepulchro
Si non urna tamen iunget nos littera ſi non
Oſſibus oſſa meis:at nomen nomine tangam.
Plura dolor prohibet:uerboque interuenit omni
Plangor:& attonito gemitus a corde trahuntur.
Mane erat.egreditur tectis ad litus:& illum
Mœſta locum repetit de quo ſpectarat euntem.
Dumque moratur ibi:dumq; hic retinacula ſoluit:
Hoc mihi diſcedens dedit oſcula littore dixit:
Dumque notata oculis reminiſcitur acta:fretumque
Proſpicit:in liquida ſpatio diſtante tuetur:
Neſcio quid quaſi corpus aqua.primoque quid illud
Eſſet:erat dubium.poſtquam paulum appulit unda
Et q̄uis aberat:corpus tamen eſſe liquebat:
Quis foret ignorās:quia naufragus:omine mota eſt:
Et tanq̄ ignoto lachrymam daret:heu miſer inquit
Quiſquis es & ſi qua eſt coniunx tibi fluctibus actum
Fit proprius corpus:quod quo magis illa tuetur:
Hoc minus & minus eſt mētis: iam iamque propinquæ
Admotum terræ:iam quod cognoſcere poſſet
Cernit.erat coniunx ille eſt:exclamat.& una
Ora:comas:ueſtem lacerat:tendenſque trementes
Ad Cæyca manus.ſic o cariſſime coniunx
Sic ad me miſerande redis? ait adiacet undis
Facta manu moles:quæ primas æquoris undas
Frangit:& incurſus quæ præde laſſat aquarum.

Inſilit huc: mirumque fuit potuiſſe: uolabat.
Percutienſque leuem modo natis aera pennis
Stringebat ſummas ales miſerabilis undas.
Dumque uolat mœſto ſimilem plenumque querelæ
Ora dedere ſonum tenui crepitantia roſtro.
Vt uero tetigit mutum & ſine ſanguine corpus:
Dilectos artus amplexa recentibus alis
Frigida nequicq̄ duro dedit oſcula roſtro.
Senſerit hoc Cæyx: an uultum motibus undæ
Tollere ſit uiſus populus dubitabat: at ille
Senſerat: & tandem ſuperis miſerantibus ambo
Alite mutantur fatis obnoxius iiſdem
Tunc quoque manſit amor nec coniugiale ſolutum eſt
Fœdus in alitibus. coeunt: fiuntque parentes.
Perque dies placidos hyberno tempore ſeptem
Incubat Alcyone pendentibus æquore nidis
Tum uia tuta maris. uento cuſtodit: & arcet
Aeolus egreſſu: præſtatque nepotibus æquor

Fabula Vndecima.

Eſacus natus Priāi & Alixiores crebeni ānis filie ſub mō te Ida furtim editus urbanū apparatū conſultūq; cū ſyluis & labori poſtpoſuiſſet: icidit ī cōſpectū Eperieſ nymphæ cuius captus pulchritudine dū fugienté per ſequitur: cauſa intereptus eius extitit: Cōfuſa enim ti more per ignorantiā ſerpenté calce preſſit: cuius mor ſu ſtricta cōcidit. Eius deſyderio Eacus ne diutius do loré ſentiret: e mōte in ſubiectū pelagus ſe precipita uit qui priuſq̄ mergeretur: ī auē ceſſit. Hæc æquora amat: nomenq; mergi tenet: qui amne mergitur illo.

Hos aliquis ſenior circum freta late uolantes
Spectat: & ad finem ſeruatos laudat amores.
Proximus aut idem: ſi fors tulit: hic quoque dixit
Quem mare carpentem ſubſtrictaque crura gerentem
Aſpicis: oſtendens ſpacioſum in guttura mergum:
Regia progenies: & ſi deſcendere ad ipſum
Ordine perpetuo quæris: ſunt huius origo
Ilus & Aſſaracus: raptuſque Ioui Ganymedes.
Laomedon ue ſenex: Priamuſque nouiſſima Troiæ
Tempora ſortitus fuit Hectoris iſte.
Qui niſi ſenſiſſet prima noua fata iuuenta:
Forſitan inferius non Hectore nomen haberet:
Quamuis eſt illum proles enixa Dimantis:
Eſacon umbroſa furtim peperiſſe ſub ida
Fertur Aliſiroe gracili conata bicorni.
Oderat hic urbes nitidaque remotus ab aula
Secretos montes & iambitioſa colebat
Rura nec iliacos cœtus niſi rarus adibat:
Non agreſte tamen: nec inexpugnabile amori
Pectus abens: ſyluas captatam ſæpe per omnes
Aſpicit Eperien patria Crebenida ripa
Iniectos humeris ſiccantem ſole capillos.
Viſa fugit nymphe ueluti perterrita fuluum
Cerua lupum: lōgeque lacu deperenſa relicto

Accipitrem fluuialis anas: quam troius heros
Inſequitur: celeremque metu celer urget amore:
Ecce latens herba coluber fugientis adunco
Dente pedem ſtrinxit: uiruſque in corpore liquit
Cum uita ſuppreſſa fuga eſt. amplectitur amens
Exanimem: clamatque: piget: piget eſſe ſecutum.
Sed non hoc timui: nec erat mihi uincere tanti:
Perdidimus miſeram nos te duo: uulnus ab angue:
A me cauſa data eſt. ego ſum ſceleratior illo:
Qui tibi morte mea mortis ſolatia mittam.
Dixit: & e ſcopulo quem rauca ſubederat unda
Decidit in pontum. Thetys miſerata cadentem
Molliter excepit. nantemque per æquora pennis
Texit: & optatæ non eſt data copia mortis.
Indignatus amens inuitum uiuere cogi:
Obſtarique animæ miſera de ſede uolenti
Exire: utque nouas humeris aſſumpſerat alas
Subuolat: atque iterum corpus ſuper æquora mittit.
Pluma leuat caſus. furit Eſacus: inque profundum
Pronus abit. lethique uiam ſine fine retemptat.
Fecit amor maciem: longa internodia crurum:
Longa manet ceruix: caput eſt a corpore longe
Aequor amat: nomenque manet quia mergitur illo.

.i. Serpens in lapidem.
.ii. Iphigeniam in ceruam.
.iii Cygnis in auem.
.iiii. Cænis in uolucrem.
.v. Peridemenus in plura
vi. Apollo in Alexandrum.

Fabula Prima.

Agamennon Atrei & Europes filius dux Achiuorum cũ in Aulide Ioui ſacra miniſtraret: conſpexit Draconē in arbore: quæ impēdebat aræ lapſum ad nidum uolucris: cuius octo pullis conſumptis ab eodem ſerpēte nouiſſime circunuolante matre aquila conuerſus i ſaxum eſt Quorum prodigio Calchas Teſtoris filius augur reſpondit per nouem annos in Troadem dimicaturos. decimo autem Ilio eos potituros. Fertur autem portus Boetiæ hic eſſe ubi mille naues aduerſis tempeſtatibus ſtetiſſent: Morantibus enim Achiuis reſponderur a Calchante nō ante claſſes poſſe moueri. quam Iphigeniam pater immolaſſet. Quæ cum pro re communi ad aram eſſet applicata: inter ſacrificium obductis nubibus a Diana rapta eſt & pro ea ſuppoſita cerua.

PVB. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEOS
LIBER DVODECIMVS.

Eſcius aſſumptis priamus pater
Eſacon alis
Viuere:lugebat:tumulo
quoque nomem habenti
Inferias dederat cum
fratribus Hector inanes.
Deſuit officio paridis
preſentia triſti.
Poſtmodo qui rapta longum cum coniuge bellūm
Attulit in patriam:coniuratæque ſequuntur
Mille rates:gentiſque ſimul commune pelaſgæ.
Nec dilata foret uindicta:niſi æquora ſæui
Inuia feciſſent uenti.boetaque tellus
Aulide piſcoſa puppes tenuiſſet ituras.
Hic patrio de more Ioui cum ſacra paraſſent:
Vt uetus accenſis incandiuit ignibus ara:
Serpere cæruleum danai uidere draconem
In platanum:cœptis quæ ſtabat proxima ſacris:
Nidus erat uolucrum bis quatuor arbore ſumma
Quas ſimul & matrem circum ſua damna uolantem
Corripuit ſerpens auidaque recondidit aluo.
Obſtupuere omnes:at ueri prouidus augur
Teſtorides uincemus ait.gaudete pelaſgi.
Troia cadet:ſed erit noſtri mora longa laboris:
Atque nouem uolucres in belli digerit annos.
Ille ut erat uirides amplexus in arbore ramos:
Fit lapis:& ſeruat ſerpentis imagine ſaxum.

Fabula Secunda

Iphigenia ſupradicta Agamennonis filia in ceruam & a Diana eſt in tauricas fines tranſlata.

Permanet aoniis Nereus uiolentus in undis.
Bellaqne non tranſfert:& ſunt qui parcere Troiæ
Neptunum credant:quia mœnia fecerat urbis.
At non Teſtorides.neque enim neſcit ue tacet ue
Sanguine uirgineo placandum uirginis iram
Eſſe deæ.poſtq̄ pietatem publica cauſa:
Rexque patrem uicit:caſtumque datura cruorem
Flentibus ante aram ſtetit Iphigenia miniſtris:
Victa dea eſt.nubemque oculis obiecit & inter
Officium turbamque ſacri uocemque precantum
Suppoſita fertur mutaſſe Mycænida cerua

Fabula Tertia.

Cū fama per orbē graiorū aduētu ad ex pugādū Iliū eēt & in Troade claſſes apparuiſſent:Primus in congreſſu bellantium Proteſilaus hiphicli filius ab Hectoræ eſt interemptus. De hic nouiſſime Cygnū Neptuni filiū.qui nullo telo interimi poterat:ab Achille:cū diu in certamine uictoriæ contentio eſſet:& fruſtra in eū tela eminus iaceret: Menoeto Lycio prius interēpto ſtricto enſe perſequens præcipitatum ſupra ſaxum eliſio gutture preſſit. Qui priuſq̄ ſpoliaretur armis ab eo:Neptunus eius parens in uolucrem eiuſdem nominis contulit:ue nominis aboleretur perpetuitas.

Ergo ubi qua decuit lenita eſt cæde Diana:
Et pariter phæbes:pariter maris ira receſſit.
Accipiunt uentes a tergo mille carinæ.
Multaque perpeſſe phrygia potiuntur harena:
Orbe locus medio eſt inter terraſque fretumque.
Cæleſteſque plagas triplicis confinia mundi.
Vnde quod eſt uſq̄ q̄uis regionibus abſit
Inſpicitur:penetratque cauas uox omnis ad aures:
Fama tenet.ſummaque domum ſibi legit in arce.
Innumeroſque aditus ac mille foramina tectis
Addidit:& nullis incluſit lumina portis.
Nocte dieque patet.tota eſt ex ære ſonanti:
Tota fremit:uoceſque refert:iteratque quod audit.
Nulla quies intus:nullaque ſilentia parte.
Nec tamen eſt clamor:ſed paruæ murmura uocis:
Qualia de pelagi ſi quis procul audiat undis
Eſſe ſolent:qualem ue ſonum cum Iuppiter atras
Increpuit nubes extrema tonitrua reddunt.
Atria turba tenet:ueniunt leue uulgus euntque:
Mixtaque cum ueris paſſim commenta uagantur
Milia rumorum confuſaque uerba uolutant.
E quibus hi uacuas implent ſermonibus aures:
Hi narrata ferunt alio:menſuraque ficti
Creſcit:& auditis aliquid nouus adiicit auctor:
Illic credulitas:illic temerarius error:
Vanaque lætitia eſt:conſternatique timores:
Sedicioque recens dubioque auctore ſuſurri.
Ipſa quid in cœlo rerum pelagoque geratur:
Et tellure uidet:totumq; inquirit in orbem
Fecerat hæc notumque graias cum milite forti
Aduentare rates:neque inexpectatus in armis
Hoſtis adeſt:prohibentque aditus.litusque tuentu
Troeſ & hectorea primus fataliter haſta
Proteſilae cadis:commiſſaque prelia magno
Stant danais:forteſque animæ:uec cognitus hector:
Nec Phryges exiguo quid Achaica dextera poſſit
Sanguine ſenſerunt.& iam ſignata rubebant
Littora iam letho proles neptunnia Cygnus
Mille uiros dedarat:iam currus ſtabat Achillis:
Totaque Peliacæ ſternebat cuſpidis ictu
Agmina perq; acies aut Cygnum aut Hectora quærens
Congreditur Cygno decimum delatus in annum
Hector erat.tum colla iogo canentia preſſos
Exortatus equos currum direxit in hoſtem.
Concutienſque ſuis uibrantia tela lacertis
Quiſquis es o iuuenis dixit ſolamen habeto
Mortis ab Hæmonio quod ſis iugulatus Achille:
Hactenus Aeacides.uocem grauis haſta ſecuta eſt:
Sed quamquam certa nullus fuit error in haſta:
Nil tamen emiſſi profecit acumine ferri
Vt que habeti pectus tantummodo contudit ictu:
Nate dea:nam te fama prænouimus inquit
Ille:quid a nobis uulnus miraris abeſſe:

Mirabatur enim:non hæc quam cernis equinis
Fulua iubis caſſis:nec onus caua parma ſiniſtræ
Auxilio mihi ſunt.decor eſt quæſitis ab iſtis.
Mars quoque ob hoc capere arma ſolet:remouebitur õe
Tegminis officium:tamen in diſtinctus abibo.
Eſt aliquid non eſſe ſatum Nereide:ſed qui
Nereiaque & natas & totum temperat æquor.
Dixit.& hæſurum clipei curuamine telum
Miſit in Aeaciden:quod & es & proxima rumpit
Terga nouena boum: decimo tamen orbe moratum eſt:
Excipit hæc heros:rurſuſque trementia forti
Tela manu torſit.rurſus ſine uulnere corpus.
Syncerumque fuit:nec tertia cuſpis apertum
Et ſe præbentem ualuit diſtringere Cygnum.
Haud ſecus exarſit ꝙ circo taurus aperto
Cum ſua terribili petit irritamina cornu
Phœniceas ueſtes:eluſaque uulnera ſentit:
Num tamen exciderit ferrum conſiderat haſtæ.
Hærebat ligno.manus eſt mea debilis ergo:
Quaſque ait ante habuit uires effudit in uno.
Nam certe ualuit:uel cum lyrneſia primum.
Mænia deieci:uel cum tenedonque:ſuoque
Solus Echionias impleui ſanguine Thebas.
Vel cum purpureus populari cæde Caicus
Fluxit.opuſque meæ bis ſenſit Telephus haſtæ.
Hic quoque tot cæſis:quorum per littus aceruos
Et feci:& uideo ualuit mea dextra: ualetque.
Dixit:& ante actis ueluti male crederet:haſtam
Miſit in aduerſum lycia de plebe Menœten.
Loricamque ſimul:ſubiectaque pectora rupit.
Quo plangente grauem moribnndo pectore terram:
Extrahit illud idem calido de uulnere telum.
Atque ait:hæc manus eſt:hæc qua modo uicimus haſta
Vtar in hoc idem:ſit in hoc precor exitus idem.
Sic fatur.Cygnumque petit.nec fraxinus errat:
Inque humero ſonuit non euitata ſiniſtro.
Inde uelut muro:ſolidaque a caute repulſa eſt.
Qua tamen ictus erat ſignatum ſanguine Cygnum
Viderat:& fruſtra fuerat gauiſus Achilles.
Vulnus erat ullum:ſanguis fuit ille Menœtæ.
Tum uero preceps curru fremebundus ab alto
Deſiliit:& nitido ſecurum comminus hoſtem
Enſe petens parmam gladio galeamque cauari
Cernit.& in duro lædi quoque corpore ferrum:
Haud tulit ulterius:gladioque aduerſa reducto
Ter quater hora uiri capulo caua tempora pulſat.
Cedentemque ſequens inſtat:turbatque:ruitque.
Attonitoque negat requiem.pauor occupat illum:
Ante oculoſque natant tenebræ:retroque ferenti
Auerſos paſſus medio lapis obſtitit aruo.
Quem ſuper impulſum reſupino corpore cygnum
Vi multa uertit:terræque affixit Achilles.
Tum clypeo genibuſque premens præcordia duris

Vincla trahit galeæ:quæ preſſo ſubdita mento
Elidunt fauces:& reſpiramen iterque
Eripiunt animœ. uictum ſpoliare parabat.
Arma relicta uidet:corpus deus æquoris albam
Coutulit in uolucrem:cuius modo nomen habebat.

Fabula Quarta.

Superato autẽ Cygno inter epulas Achilles cæteriq; achi ui admirãtur corporis duriciam: quod totiẽs haſta a corpore eius eẽt repulſa. Quæ admiratiõe a Neſtore ſene doctiſſimo ſpecioſiore exẽplo infirmatur. Rettulit enĩ ſua ætate Cænin Phiati filiã fuiſſe:quæ propter pulchritudinẽ a Neptuno cõpreſſa ſit. Data uenia ob iiuriã ut in uirũ mutata nullo telo interfici poſſit. Hinc cũ Pirithous Ixionis filius neptũi intereſſet ducta hippodamia. Et Eurytus inter centauros uino citatus in nuptã nouam impetũ feciſſet:cæteri proſiluere lapithe atque centauri in nuptias frequentãtes:Ideoq; cũ maxima cædes eſſet exorta. plurimiq; ex utraq; parte ob raptũ matronarũ cõcidiſſent:& quod inuiolabilis ipſa reſtaret ab uniuerſis:q ex cæde reliqui fuerũt nouiſſime impetu facto cõgeſtiſque in eũ arborũ trũcis ſpiritum reddere coactus eſt. Tamẽ nõ immemor deus Neptunus a quo ſpecioſum munus acceperat: ſupradictum in uolucrem nominis ſui transfigurauit.

Hic labor hæc requiem multorum pugna dierum
Attulit:& poſitis pars utraque ſubſtitit armis
Dumque uigil phrygios ſeruat cuſtodia muros:
Et uigil argolicas ſeruat cuſtodia foſſas.
Feſta dies aderat:qua Cygni uictor Achilles
Pallada mactatæ placabat ſanguine uaccæ.
Cuius ut impoſuit proſecta calentibus aris:
Et diis acceptus penetrauit in æthera nidor:
Sacra tulere ſuam:pars eſt data cætera menſis:
Diſcubuere toris proceres:& corpora toſta
Carne replent:uinoque leuant curaſque ſitimque:
Non illos citharæ.non illos carmine uocum:
Longaque multifori delectat tibia buxi:
Sed noctem ſermone trahunt.uirtuſque loquendi
Materia eſt:pugnam referunt hoſtiſque ſuamque.
Inque uices adita atque exhauſta pericula ſæpe
Commemorarę iuuat.quid enim loqueretur Achilles?
Aut quid apud magnum potius loquerẽtur Achillem?
Proxima præcipue domito uictoria Cygno
In ſermone fuit:uiſum mirabile cunctis:
Quod iuuenis corpus nullo penetrabile telo:
Inuictumque a uulnere erat.ferrumque terebat.
Hoc ipſe Aeacides:hoc mirabantur achiui:
Cum ſic Neſtor ait:ueſtro fuit unicus æuo
Contemptor ferri:nulloque foralibus ictu
Cygnus:at ipſe olim patientem uulnera mille
Corpore non læſo Perrhebum cænea uidi.
Cænea perrhebum:qui factis inclytus Othrim
Incoluit:quoque id mirum magis eſſet in illo

Fœmina natus erat.monſtri nouitate mouentur
Quiſquis adeſt:narretque rogant:quos inter Achilles
Dic age:nam cunctis eadem eſt audire uoluntas:
O facunde ſenex:æui prudentia noſtri:
Quis fuerit Cæneus?cur in contraria uerſus?
Qua tibi militia:cuius certamine pugnæ
Cognitus:a quo ſit uictus:ſi uictus ab ullo eſt.
Tum ſenior:q̄uis obſtet mihi tarda uetuſtas.
Multaque me fugiant primis ſpectata ſub annis:
Plnra tamen memini:nec quæ magis hæreat ulla
Pectore res noſtro eſt inter bellique domuſque
Acta tot:at ſi quem potuit ſpatioſa ſenectus
Spectatorem operum multorum reddere:uixi
Annos bis centum:nunc tertia uiuitur ætas:
Clara decore fuit proles Elatheia cænis
Theſſalidum uirgo pulcherrima:perque propinquas
Perque tuas urbes.tibi enim popularis Achille
Multorumque fuit ſpes inuidioſa procornm
Multor um fruſtra uotis optata procorum
Temptaſſet Peleus thalamos quoque forſitan illos:
Sed iam aut contigerant illi connubia matris.
Aut fuerant promiſſa tuæ:nec cænis in ullos
Denupſit thalamos:ſecretaque littora carpens
Aequorei uim paſſa dei eſt.ita fama ferebat.
Vtque nouæ neneris neptunus gaudia cœpit:
Sint tua uota licet dixit ſecura iepulſæ:
Elige quid uoueas.eadem quoque fama;ferebat.
Magnum cænis ait:facit hæc iniuria uotum:
Tale pati iam poſſe nihil:da fœmina ne ſim:
Omnia præſtiteris grauiore nouiſſima dixit.
Verba ſono:poteratque uiri uox illa uideri.
Sicut erat:nam iam uoto deus æquoris alti
Annuerat dederatque ſuper:ne ſaucius ullis
Vulneribus fieri:ferro ne occumbere poſſet.
Munere lætus abit:ſtudiiſque uirilibus æuum
Exigit Atracides:Peneiaque arua pererrat.
Duxerat hippodamen audaci Ixione natus.
Nubigenaſque feros poſitis ex ordine menſiſ
Arberibus tecto diſcumbere iuſſerat antro
Hæmonii procere aderant:aderamus & ipſi:
Feſtaque confuſa reſonabat regia turba.
Ecce canunt hymenæon & ignibus atria fumant.
Cinctaque adeſt uirgo matrumque nurumque caterua
Præſignis facie:fœlicem diximus illa
Coniuge Pirithoum:quod pœne feſellimus omen:
Nam tibi ſæuorum ſæuiſſime centaurorum.
Eurite:q̄ uino pectus tam uirgine uiſa
Ardet:& ebrietas geminata libidine regnat.
Protinus euerſæ turbant conuiuia menſæ:
Raptaturque comis per uim noua nupta præhenſis
Eurytus Hippodamen:alii quam quiſque probabat
Aut poterant rapiunt.captæque erat urbis imago:
Fœmineo clamore ſonat domus.ocyus omnes

Surgimus:& primus quæ te uecordia Theſeus
Eurite pulſat ait? qui me uiuente laceſſas
Pirithoum:uiolaſque duos ignarus in uno.
Neue ea magnanimus fruſtra memorauerit heros:
Summouet inſtantes.raptamque furentibus auſert.
Ille mihi contra:neque enim defendere uerbis
Talia facta poteſt ſed uindicis ora proteruis
Inſequitur manibus:generoſaque pectora pulſat.
Forte fuit iuxta ſignis extantibus aſper
Antiquus crater:quem uaſtum uaſtior ipſe
Suſtulit Aegides aduerſaque miſit in ora
Sanguinis ille globos pariter cerebrumque merumque
Vulnere & ore uomens madida reſupinus harena
Calcitrat:ardeſcunt germani cæde bimembres.
Certatimque omnes uno ore arma arma loquuntur.
Vina dabant animos:& prima pocula pugna
Miſſa uolant:fragileſque cadi curuique labetes.
Res epulis quondam nunc bello & cædibus aptæ.
Primus Ophionides Amicus penetralia donis
Haud timuit ſpoliare ſuis:& primus ab æde
Lampadibus denſum rapuit funale coruſcis.
Elatumque alte ueluti qui candida tauri
Rumpere ſacrifica molitur colla ſecuri
Illiſit fronti laphitæ Celadontis & oſſa
Non cognoſcendo confuſa reliquit in ore
Exiliere oculi diſiectiſque oſſibus oris
Acta retro naris:medioque eſt fixa palato.
Hunc pede conuulſo menſe peleus acernæ
Strauit humi Belathes deiecto in pectora mento.
Cumque atro mixtos ſpumantem ſanguine dentes
Vulnere tartarios geminato miſit ad umbras.
Proximus ut ſteterat:ſpectans altaria uultu
Fumida terribili:cur non ait utimur iſtis?
Cumque ſuis Grineus immanem ſuſtulit aram
Ignibus:& medium laphitarum iecit in agmen,
Oppreſſitque duos Brotean & Orion. Orio
Mater erat Mycale:quam deduxiſſe canendo
Sæpe reluctatæ conſtabat cornua lunæ.
Non impune feres teli modo copia detur
Dixerat exadius.telique habet inſtar in alta
Quæ fuerant pinu uotiui cornua cerui.
Fingitur hinc duplici Grineus lumina ramo.
Eruiturque oculos:quorum pars cornibus hæret.
Pars fluit in barbam:concretamque ſanguine pendet:
Ecce rapit mediis flagrantem Rhœtus ab aris
Primicium torrem:dextraque a parte Charaxi
Tempora perfregit fuluo protecta capillo.
Correpti rapida ueluti ſegnes arida flamma
Arſerunt crines:& uulnere ſanguis in uſtus
Terribilem ſtridore ſonum dedit:ut dare ferrum
Igne rubens plærumque ſolet:quod forcipe curua
Cum faber eduxit:lacubus demittit:at illud
Stridet.& intrepida ſubmerſum ſibilat unda:

Saucius hirſutis auidum de crinibus ignem
Excutit:inque humeros limen tellure reuulſum
Tollit:onus plauſtri:quod ne permittat in hoſtem:
Ipſa facit grauitas: ſocium quoque ſaxea molles
Oppreſſit ſpacio ſtantem propiore cometen:
Gaudia nec retinet Rhœtus.ſic comprecor inquit
Cætera ſit fortis caſtrorum turba tuorum.
Semicremoque nouat repetitum ſtipite uulnus:
Terque quaterque graui iuncturas uerticis ictu
Rupit:& in liquido ſederunt oſſa cerebro.
Victor ad Euagrum corithumque dryantaque tranſit.
Equibus ut prima tectus ianugine malas
Procubuit corithus:puero quæ gloria fuſo
Parta tibi eſt Euagrus ait:nec dicere Rhœtus
Plura ſinit:ruthilaſque forox inaperta loquentis
Condidit ora uiri:perque os in pectora flammas.
Te quoque ſæua Drya circum caput igne rotato
Inſequitur.ſed non in te quoque conſtitit idem
Exitus aſſiduæ ſucceſſu cædis ouantem.
Qua iuncta eſt humero ceruix ſude fugis obuſta.
Ingemuit duroque ſudem.uix oſſe reuellit
Rhœtus:& ipſe ſuo madefactus ſanguine fugit
Fugit & Ornæus:lycidaſque:& ſaucius harmo
Dexteriore Medon:& cum Piſenore Thaumas:
Quique pedum nuper certamine uicerat omnes
Mermeros.accepto tum uulnere tardius ibat.
Et Pholus:& Menelaus:& Abas prædator aprorum.
Quique ſuis fruſtra bellum diſſuaſerat augur
Aſtylos:ad herculeos inquit ſeruaberis arcus:
At non Eurymanus lycidaſque& areus & imbreus
Effugere necem:quos omnes dextra Dryantis
Perculit aduerſos:aduerſum tu quoque q̄uis
Terga fugæ dederas uulnus Cænæe tuliſti
Nam graue reſpiciens inter duo lumina ferrum:
Qua naris fronti committitur accipis imæ.
Intanto fremitu cunctis ſine fine iacebat
Sopitus uenis inexperrectus Aphidas.
Languentique manu carcheſia mixta tenebat.
Fuſus in oſſeæ uilloſis pellibus urſæ:
Quem procul ut uidit fruſtra nulla arma mouentem:
Inſerit a mento digitos:miſcendaque dixit
Cum ſtyge uina bibes Phorbas.nec plura locutus
In iuuenem torſit iaculum ferrataque collo
Fraxinus ut caſu iacuit reſupinus:adacta eſt.
Mors caruit ſenſu:plenoque e guttere fluxit:
Inque toros inque ipſa niger carcheſia ſanguis.
Vidi ego Petræum conantem tollere rerra
Clandiferam quercum:quam dum complexibus ambit
Et quatit huc illuc:labefactaque corpora pulſat:
Lancea Pirithoi coſtis immiſſa Petræi
Pectora cum duro luctantia robore fixit.
Pirithoi cecidiſſe Lycū uirtute ferebant.
Pirithoi uirtute Chromin.ſed uterque minorem

Victori titulum q̄ dictis Helopſque dederunt.
Fixus Helops iaculo:quod peruia tempora fecit
Et miſſum a dextra leuam penetrauit ad aurem.
Dictis ab ancipiti delapſus acumine montis
Dum fugit inſtantem trepidans Ixione natum
Decidit in præceps:& pondere corporis ornum
Ingentem fregit:ſuaque induit ilia fractæ.
Vltor adeſt Phareus:ſaxumque e monte reuulſum
Mittere conatus.mittentem ſtipite querno
Occupat Aegides:cubitique ingentia fregit
Oſſa nec ulterius dare corpus in utile lœto
Aut uacat aut curat.tergoqne bianoris alti
Inſilit haud ſolito quenquam portare niſi ipſum.
Oppoſuitque genu coſtis:prenſamque ſiniſtra
Cæſariem retinens uultum minitantia que ora
Robore nodoſo præduraque tempora fregit.
Robore Nedimnum iaculatoremque Lycepen
Sternit & immiſſa protectum pectora barba
Hippaſon.& ſummis extantem Riphea ſyluis.
Thereaque hemoniis qui prenſos montibus urſos
Ferre domum uiuos indignanteſque ſolebat.
Haud tulit utentem pugnæ ſucceſſibus ultra
Theſea Demoleon:ſolidoque reuellere dumo
Annoſam pinum magno molimine tentat.
Quod quia non potuit.præfractam miſit in hoſtem.
Sed procul a telo Theſeus ueniente receſſit
Pallados admonitu credi ſic ipſe uolebat:
Non tamen arbor iners cecidit:nam Grantoriſ alti
Abſcidit iugulo pectuſque humerumque ſiniſtrum.
Armiger ille tui fuerat genitoris Achille.
Quem dolopum rector bello ſuperatus Amynthor
Aeacidæ dederat pacis pignuſque.fidemque.
Hunc procul ut fœdo diſiectum uulnere Peleus
Vidit:at inferias iuuenumque gratiſſime Grantor
Accipe ait.ualidoque in Demoleonta lacerto
Fraxineam miſit mentis quoque uiribus haſtam.
Quæ laterum cratem perrupit:& oſſibus hærens
Intremuit.trahit ille manu ſine cuſpide lignum
Id quoque uis ſequitur.cuſpis pulmone retenta eſt.
Ipſe dolor uires animo dabat:æger in hoſtem
Erigitur pedibuſque uirum proculcat equinis.
Excipit ille ictus galea clipeoque ſonantes.
Defenſatque humeros:prætentaque ſuſtinet arma.
Perque harmos uno duo pectora perforat ictu.
Ante tamen letho dederat Phelegreon & Hylen
Eminus Hiphinoum collato marte Danmque.
Aditur his Dorylas:qui tempora tecta gerebat
Pelle lupi:ſæuique uicem præſtantia teli
Cornua dura boum multo rubefacta cruore:
Huic ego:nam uires animus dabat:aſpice dixi
Quantum concedant noſtro tua cornua ferro.
Et iaculum torſi:quod cum uitare nequiret:
Oppoſuit dextram paſſure uulnera fronti.

Affixa eſt cum fronte manus.fit clamor: at illum
Hærentem Peleus & acerbo uulnere uictum
Stabat enim proprior:mediam ferit enſe ſub aluum:
Proſiliit:terraque ferox ſua uiſcera traxit.
Tractaque calcauit.calcataque rupit:& illis
Crura quoque impediit:& inani concidit aluo.
Nec te pugnantem tua Cillare forma redemit:
Si modo naturæ formam concedimus illi.
Barba erat incipiens.barbæ color aureus:aureaque
Ex humeris medios coma dependebat in harmos.
Gratus in ore uigor:ceruix humerique manuſque
Pectoraque artificum laudatis proxima ſignis:
Ex qua parte uir eſt:neque equi mendoſa ſub illo
Deteriorque uiro facies.da colla caputque
Caſtore dignus erit.ſic tergum ſeſſile:ſic ſunt
Pectora celſa toris:totus pice nigrior atra:
Candida cauda tamen: color eſt quoque cruribus albus
Multæ illum petiere ſua degente.ſed una
Abſtulit Hylonome.qua nulla decentior inter
Semiferas altis habitauit fœmina ſyluis.
Hæc & blanditiis & amando:& amare fatendo
Cillaron una tenet.cultus qnoque quantus in illis
Eſſe poteſt membris.ut ſi coma pectine leuis.
Vt modo rore maris:modo ſe uiolaue roſaue
Implicet:interdum canentia lilia geſtet.
Biſque die lapſis pagaſeæ uertice ſyluæ
Fontibus ora lauet.bis flumine corpora tingat:
Nec niſi quæ deceant electarumque ferarum
Aut humero at lateri prætendat uellera leuo.
Par amor eſt illis.errant in montibus una:
Antra ſimul ſubeunt.& tum lapitheia tecta
Intrarant pariter:pariter fera bella gerebant.
Autor in incerto eſt.iaculum de parte ſiniſtra
Venit:& inferius qua collo pectora ſubſunt
Cillare te fixit paruo cor uulnere læſum
Corpore cum toto poſt tela educta refrixit.
Protinus Hylonome morientes excipit artus.
Impoſita que manu uulnus foues:oraque ad ora
Admouet:atque animæ fugienti obſiſtere tentat.
Vt uidet extinctum:dictis quæ clamor ad aures
Arcuit ire meas:telo quod inhæſerat illi
Incubuit:morienſque ſuum complexa maritum eſt.
Ante oculos ſtat & ille meos:qui ſæua leonum
Vinxerat interſe connexis uellera nodis
Pheocomes:hominem ſimul protectus equumque:
Codice qui miſſo:quem uis iuga bina mouerent
Iuncta phonoleniden a ſummo uertice fregit
Fracta uolubilitas capitis latiſſima:perque os
Perque cauas nares oculos aureſque cerebrum
Molle fluit:ueluti concretum uimine querno
Lac ſolet:ut ue liquor rari ſub pondere cribri
Manat.& exprimitur per denſa foramina ſpiſſus:
Aſt ergo dum parat hic armis nudare iacentem

XIII

Scit tuus hoc genitor:gladium ſpoliantis in ima
Ilia demiſi. Thonius quoque Theleboaſque
Enſe iacent noſtro:ramum prior ille bifurcum
Geſſerat:hic iaculum:iaculo mihi uulnera fecit:
Signa uides apparet adhuc uetus inde cicatrix.
Tunc ego debueram capienda ad pergama mitti
Tunc poteram magni:ſi non ſuperare morari
Hectoris arma meis.illo ſed tempore nullus
Aut puer hector erat.nunc me mea deficit ætas
Quid tibi uictorem gemini Periphanta pyreti.
Amphica quid referam? qui quadrupedantis Oecli
Fixit in aduerſo cornum ſine cuſpide uultu:
Vecte Peletronius Macareus in pectus adacto
Strauit Eridupum.memini:& uenabula condi
Inguine Neſſeî manibus coniecta Cymeli:
Nec tu crediderис tantum cecinisse futura
Amphicidem Mopſum Mopſo iaculante biformis
Occubuit:fruſtraque loqui tentauit Odites.
Ad mentum lingua:mentoque ad guttura fixo:
Quinque neci Cæneus dederat.Stiphelumq; bromũq;
Antimachumque Helimumq; ſecuriferumque pyramẽ
Vulnera non memini: numerum nomenque notaui.
Prouolat hemathii ſpoliis armatus Aleſi:
Quem dederat letho membris & corpore latreus
Maximus huic ætas inter iuuenemque ſenemque
Vis iuuenilis erat.uariabant tempora cani.
Qui clipeo gladioque macedoniaque Sariſſa
Conſpicuus:faciemque obuerſus in agmen utrunque
Armaque concuſſit:certumque equitauit in orbem
Verbaque tot fudit uacuas animoſus in auras
Et te Cæniferam. nam tu mihi fœmina ſemper
Tu mihi Cænis eris nec te natalis origo
Commouit:mentenque ſubit quo præmia facto
Quaque uiri falſam ſpeciem mercede paraſti.
Quid uel nata uide uel quid ſis paſſa columque
I cape cum calathis:& ſtamina pollice torque.
Bella relinque uiris.iactanti talia Cæneus
Extentum curſu miſſa latus eruit haſta
Qua uir equo commiſſus erat.furit ille dolore.
Nudaque Philei iuuenis ferit ora Sariſſa.
Non ſecus hæc reſilit q̃ tecti a culmiue grando:
Aut ſi quis paruo feriat caua tympana ſaxo
Comminus aggreditur.laterique recondere duro
Luctatur gladium:gladio loca peruia non ſunt.
Haud tamen effugies:medio iugulaberis enſe:
Quandoquidem mucro eſt hebes inq̃t:& in latus enſem
Obliquat:longaque amplectitur ilia dextra.
Plaga facit gemitus ut corpore marmoris icti:
Fractaque diſiluit percuſſo lamina collo.
Vt ſatis illæſos miranti præbuit artus
Nunc age ait Cæneus noſtro tua corpora ferro
Temptemus:capuloque tenus demiſit in harmos
Enſem fatiferum:cæcamque in uiſcera mouit:

Verſauitque manum:uulnuſque in uulnere fecit.
Ecce ruunt uaſto trepidi clamore bimembres:
Tellaque in hunc omnes unum mittuntq;:feruntque.
Tela retuſa cadunt:manet in perfoſſus ab omni
Inque cruentatus Cæneus Elateius ictu.
Fecerat attonitos noua res:heu dedecus ingens
Monicus exclamat:populus ſuperamur ab uno
Vixque uiro.q̄q̄ ille uir eſt.nos ſegnibus actis
Quod fuit ille ſumus.quid membra immania proſunt
Quid gemine uires?& quid fortiſſima rerum
In nobis duplex natura animalia iunxit?
Nec nos matre dea:nec nos Ixione natos
Eſſe reor.qui tantus erat Iunonis ut altæ
Spem caperet:nos ſemimari ſuperamur ab hoſte.
Saxa trabeſque ſuper totoſque inuoluite montes:
Viuacemque animam miſſis elidite ſyluis.
Sylua premat fauces:& erit pro uulnere pondus.
Dixit:& inſanis deiectam uiribus auſtri
Forte traben nactus ualidum coniecit in hoſtem.
Exemplumque fuit:paruoque in tempore nudus
Arboris Othris erat:nec habebat Pelion umbras.
Obrutus immani tumulo ſub pondere Cæneus
Aeſtuat arboreo:coniectaque robora duris
Fert humeris.ſed enim poſtq̄ ſuper ora caputque
Creuit onus:nec habet quas ducat ſpiritus auras.
Deficit interdum modo ſe ſuper aera fruſtra
Tollere conatur:iactaſque euoluere ſyluas:
Interdumque mouet.ueluti quam cernimus ecce
Ardua ſi terræ quatiatur moribus Idæ.
Exitus in dubio eſt:alii ſub inania corpus
Tartara detruſum ſylnarum mole ferebant.
Abnuit Anphitides:medioque ex agere fuluis
Vidit autem pennis liquidas exire ſub auras:
Quæ mihi tunc primum tunc eſt conſpecta uolucris.
Hanc ubi luſtrantem leni ſua caſtra uolatu
Mopſus:& ingenti circum clamore ſonantem
Aſpexit:pariterque animo eſt oculiſque ſecutus:
O ſalue dixit lapithææ gloria gentis
Maxime uir quondam:ſed auis nunc unica:Cæneu.

Fabula Quinta

Periclemenus a Neptuno accepta poteſtate:ut ſe ĩ uarias figuras trãſuerteret:cũ aduerſus Herculẽ dimicaſſet & eũ uarietate formarũ uellet eludere. i Aqla trãſſormatus eſt quã ille ad uolantẽ ſibi & in altitudinem ſe aeris efferentem nouiſſime ſagitta traiectã ĩteremit.

Credita res auctore ſuo eſt:dolor addidit iram.
Opreſſumque ægre tulimus tot ab hoſtibus unum.
Nec prius obſtitimus ferro exercere dolorem
Quam data pars letho:partem fuga noxque remouit.
Hæc inte lahithas & ſemihomines centauros
Prælia Tlepolemus Pylio referente:dolorem
Præteriti Alcidæ tacito non pertulit ore.
Atque ait:herculeæ mirum eſt obliuia laudis

Acta tibi ſenior.certe mihi ſæpe referre
Nubigenas domitos a ſe pater ipſe ſolebat:
Triſtis ad hæc pylius.quid me meminiſſe malorum
Cogis?& obductos annis reſtringere luctus?
Inque tuum genitorem odium offenſaque fateri?
Ille quidem maiora fide quoque geſſit:& orbem
Impleuit meritis quod mallem poſſe negare.
Sed neque deiphobum.nec Polydamanta nec ipſum
Hectora laudamus.quis enim laudauerit hoſtem?
Ille tuus genitor Meſſenia mœnia quondam
Strauit:& immeritas urbes Elinque Pylumque
Diruit:inqne meos ferrum flammaſque penates
Impulit utque alios taceam quos ille peremit:
Bis ſex Neleidæ fuimus conſpecta iuuentus.
Bis ſex herculeis ceciderunt me minus uno.
Viribus atque alios uinci potuiſſe ferendum eſt.
Mira Periclimeni mors eſt.cui poſſe figuras
Sumere quas uellet:rurſuſque reponere ſumptas
Neptunus dederat:Nelei ſanguinis autor.
Hic ubi nequicq̄ eſt formas uariatus in omes:
Vertitus in faciem uolucris:quæ fulmina curuis
Ferre ſolet pedibus diuum gratiſſima regi.
Viribus uſus auis pennis roſtroque redunco
Hamatiſque uiri laniauerat unguibus ora.
Tendit in hunc nimium certos Tirynthius arcus
Atque inter nubes ſublimia membra ferentem.
Pendentemque ferit lateri qua iungitur ala.
Nec graue uulnus erat:ſed rupti uulnere nerui
Deficiunt:motumque negant:uireſque uolandi
Decidit in terram non concipientibus auras
Infirmis pennis.& quæ leuis hæſerat alæ
Corporis affixi preſſa eſt grauitate ſagitta.
Perque latus ſummum iugulo eſt ex acta ſiniſtro.

Fabula Sexta.

Neptunus grauiter ferens Cygnū filiū ſuū ab Achille occidiſſe:& Hectorē defenſorē operum: quæ ipſe potuiſſet:ab Apolline ſocio laboris petit:quoniam ſibi nō daretur:ut comminus cū eo congredi poſſet:& ultor exiſteret. Ad ille auditis precibus eius īmixtus acie nulliq; conſpectus arcū Alexandri in Achillem conuertit ut ſagittam in eum dirigere poſſet: talumque quod fuit in eius corpore mortale:percuſſit:& itereit

Num uideor debere tuis præconia rebus
Herculis o Rhodiæ ductor pulcherrime claſſis
Ne tamen ulterius q̄ fortia facta ſilendo
Vlciſcar fratres:ſolida eſt mihi gratia tecum.
Hæc poſtq̄ dulci Neleius edidit ore:
A ſermone ſenis repetito munete Bachi
Surrexere toris:nox eſt data cætera ſomno.
At deus æquoreas:qui cuſpide temperat undas
Inuolucrem corpus nati Cygneida uerſum
Mente dolet patria:ſæuumque peroſus Achillem
Exercet memores plus q̄ ciuiliter iras.

Iamque fere tracto duo per quinquênnia bello
Talibus intonſum compellat Smynthea dictis.
O mihi te fratris longe cariſſime natis:
Irrita qui mecum poſuiſti mœnia troiæ
Ecquid ubi aſiacas caſuras aſpicis arces
Ingemis? aut ecquid tot defendentia muros
Milia cæſa doles? ecquid ne perſequar omnes
Hectoris umbra ſubit circum ſua per gammatracti?
Cum tamen ille forox belloque cruentior ipſo
Viuit aduc operis noſtri populator Achilles.
Det mihi ſe faxo triplici quid cuſpide poſſim
Sentiat: & quoniam concurrere comminus hoſti
Non datur: occulta nec opinum perde ſagitta.
Annuit atque animo parite patruique ſuoque
Delius indulgens nebula uelatus in agmen
Peruenit iliacum: mediaque in cæde uirorum
Rara per ignotos ſpargentem cernit achiuos
Tela parim: faſſuſqne deum quid ſpicula perdis
Sanguine plebis ait? ſi qua eſt tibi cura tuorum
Vertere in Aeaciden: cæſoſque ulciſcere fratres
Dixit. & oſtendens ſternentem troica ferro
Corpora Peliden arcus obuertit in illum:
Certaque lœtifera direxit ſpicula dextra.
Quo priamus gaudere ſenex poſt hectora poſſet
Hoc fuit. ille igitur tantorum uictor Achille
Victus es a timido graiæ raptore maritæ:
At ſi fœmineo fuerat tibi marte cadendum:
Termodoontiaca malles cecidiſſe bipenni.
Iam timor ille phrygum decus & tutela pelaſgi
Nominis Aeacides caput inſuperabile bello
Arſerat. armarat deus idem: idemque cremarat.
Iam cinis eſt: & de tam magno reſtat achille
Neſcio quid: paruam quod non bene compleat urnam.
At uiuit: totum quæ gloria compleat orbem.
Hæc illi menſura uiro reſpondet: & hæc eſt
Par tibi pallide: nec inania tartara ſentit
Ipſe etiam: nt cuius fuerit cognoſcere poſſes
Bella mouet clypeus: deque armis arma feruntur
Non ea Tytides: non audet Oileus aiax.
Non minor Atrides: non bello maior & æuo.
Poſcere non alii: ſoli Telamone creato
Laertæque fuit tantæ fidutia laudis.
A ſe Tantalides onus inuidiamque remouit.
Argolicoſque duces mediis conſidere caſtris
Iuſſit. & arbitrium litis traiecit in omnes.

.i. Aiacis cruor in florem:
.ii. Hecuba in canem.
.iii. Memnonides in aues.
.iiii. Anienis filiæ in columbas.
.v. Orionis filiæ in Coronidas.
vi. Ambraxius in ſaxum. & Moloſii filii in aues.
vii. Acis in flumen:

viii. Glaucus tn deum marinum.

Fabula Prima.

Achille ab Alexandro occiſo arma cũ peterentur ab Aiace:quia frater patruelis eſſet:& Vlyſſe qui conſilio ſe potiorem ac uirtute indicaret:placuit principibus ut utriuſq; res geſtæ in bello perpenderētur: & digniori propoſitum premiũ cũ cauſa ab uniuerſo exercitu tribueretur. Cũ itaq; in conſpectu omniũ Aiax uirtutes ſuas:quibus graios iuuiſſet:rettuliſſet: & Vlyſſes cõſilia ſua:quibus cõmuné rẽpub.iuuiſſet:duces quoq; adduxiſſet: Nouiſſime ſignũ Mineruæ: quod ille extuliſſet:oſtẽdit Quo graii moti cũ ãte oratiõe eiuſdẽ perculſi ſtuperẽt:ab Aiace arma abiudicata ſũt:& Vlyſſi data.Qua ille cõtumelia accẽſus icubuit ẽſi ex cuius cruore flos purpureus ſimilis hyacithi natus ẽ.

PVB.OVI.NASONIS METAMORPHOSEOS

LIBER.XIII.

Onſedere duces& uulgi
ſtante corona
Surgit ad hos clyplei dominus
ſeptemplicis Aiax.
Vtq; erat impatiẽs iræ:ſygæia toruo
Littora proſpexit:claſſem
que in littore uultu:
Intendenſque manus:agimus proh Iuppiter inquit
Ante rates cauſam & mecum confertur Vlyſſes.
At non hectoreis dubitauit cedere flammis:
Quas ego ſuſtinui: quas hac a claſſe fugaui.
Tutius eſt igitur fictis contendere uerbis:
Quam pugnare manu: ſed nec mihi dicere promptum
Nec facere eſt iſti:quantumcũque ego marte feroci
Inque acie ualeo:tantum ualet iſte loquendo.
Nec memoranda tamen uobis mea facta pelaſgi
Eſſe reor:uidiſtis enim:ſua narret Vlyſſes:
Quæ ſine teſte gerit:quorum nox conſcia ſola eſt.
Præmia magua peti fateor.ſed demit honorem
Aemulus Aiaci.non eſt tenuiſſe ſuperbum:
Sit licet hoc ingens:quicquid ſperauit Vlyſſes:
Ipſe tulit precium iam nunc certaminis huius:
Qui quum uictus erit:mecum certaſſe feretur.
Atque ego:ſi uirtus in me dubitabilis eſſet
Nobilitate potens eſſem Thelamone creatus:
Mœnia qui forti troiana ſub Hercule cœpit:
Littoraque intrauit pagaſea Colcha carina:
Aeacus huic pater eſt:qui iura ſilentibus illic
Reddit:ubi aeolidem ſaxum graue Syſiphon urget.
Aeacon agnouit ſummus:prolemque fatetur
Iuppiter eſſe ſuam:ſic a ioue tertius aiax.

Nec tamen hæc ſeries in cauſam proſit achiui:
Si mihi cum magno non eſt communis achille:
Frater erat:fraterna peto:quid ſanguine cretus
Siſyphio furtiſque & fraude ſimillimus illi
Inſeris aeacides alienæ nomina gentis?
An quod in arma prior:nulloque ſub indice ueni:
Arma neganda mihi?potiorque uidebitur illis:
Vltima qui cœpit:detractauitque furore
Militiam ficto:donec ſollertior iſto:
Et ſibi inutilior timidi commenta retexit
Naupliades animi:uitataque traxit ad arma:
Optima nunc ſumat:qui ſumere noluit ulla?
Nos inhonorati & donis patruelibus orbi:
Obtulimus quia nos ad prima pericula:ſimus.
Atque utinam aut uerus furor ille:aut creditus eſſet.
Nec comes hic phrygias unq̄ ueniſſet ad arces:
Hortator ſcelerum.non te Pæantia proles
Expoſitum lemnos noſtro cum crimine haberet:
Qui nunc:ut memorant ſylueſtribus abditus antris.
Saxa moues gemitu:laertiadæque precaris
Quæ meruit ſi dii ſunt:non nauē precaris
Et nunc ille eadem nobis iuratus in arma
Heu pars una ducum.quo ſucceſſore ſagittæ
Herculis utuntur:fractus morboque fameque
Venaturque:aliturque auibus:uolucreſque petendo
Debita troianis exercet ſpicula fatis.
Illa tamen uiuit:quia non comitatur Vlyſſem
Vellet:& infœlix Palamedes eſſe relictus.
Viueret:aut certe lethum ſine crimine haberet.
Quem male coniuncti nimium memor iſte furoris
Prodere rem danaum finxit:fictumque probauit
Crimen:& oſtendit quod iam præfoderat aurum.
Ergo aut exilio uires ſubduxit achiuis:
Aut nece ſic pugnat:ſic eſt metuendus Vlyſſes:
Qui licet eloquio fidum quoque Neſtora uincat:
Haud tamen efficiet deſertum ut Neſtora crimen
Eſſe rear nullum:qui cum imploraret Vlyſſem:
Vulnere tardus equi feſſuſque ſenilibus annis
Proditus a ſocio eſt:non hæc mihi crimina fingi.
Scit bene Tytides:qui nomine ſæpe uocatum
Corripuit: trepidoque fugam exprobauit amico.
Aſpiciunt oculis ſuperi mortalia iuſtis.
En eget auxilio qui non tulit:utque reliquit:
Sic linquendus erat:legem ſibi dixerat ipſe.
Conclamat ſocios:adſum:uideoque trementem:
Pallentemque metu:& trepidantem morte futura:
Oppoſui molem clypei:texique iacentem
Seruauique animam:nimium eſt hoc laudis:inertem
Si perſtas certare:locum redeamus ad illum.
Redde hoſtes:uulnuſque tuum:ſolitumq; timorem:
Poſt clypeumque late:& mecum contende ſub illo.
At:poſtq̄ eripui:cui ſtandi uulnera uires
Non dederant:nullo tardatus uulnere fugit:

Hector adeſt:ſecumque deos in prælia ducit:
Quaque ruit non tu tantum terretis Vlyſſe:
Sed fortes etiam:tantum trahit ille timoris
Hunc ego ſanguineæ ſucceſſu cædis ouantem
Eminus ingenti reſupinum pondere fudi:
Hunc ego poſcentem:cum quo concurreret unus
Suſtinui:ſortemque meam nouiſtis achiui.
Et ueſtræ ualuere preces.ſi quæritis huius
Fortunam pugnæ:non ſum ſuperatus ab illo:
Ecce ferent troes ferrumque igneſque Iouemque
In danaas claſſes:ubi tunc facundus Vlyſſes?
Nempe ego mille meo protexi pectre pupes
Spem ueſtri reditus.date pro tot nauibus arma.
Quod ſi uera licet mihi dicere:quæritur iſtis
Quam mihi maior honos.coniunctaque gloria noſtra ẽ,
Atque aiax armis:non aiaci arma petuntur
Conferat his Ithacus Rheſum imbellemque Dolona:
Priamidenque Helenum rapta cum Pallade captum
Luce nihil geſtum eſt:nihil eſt Diomede remoto:
Si ſemel iſta datis meritis tam uilibus arma.
Diuite.& pars ſit maior Diomedis in illis.
Quo tamen hæc Ithaco? qui clam:qui ſemper inermis
Rem gerit:& furtis incautum decipit hoſtem
Ipſe nitor galeæ claro radiantis ab auro
Inſidias prodet:manifeſtabitque latentem.
Sed neque dulichius ſub achillis caſſide uertex
Pondera tanta feret:nec non oneroſa grauiſque
Pelias haſta poteſt imbellibus eſſe lacertis:
Nec clypeus uaſti cælatus imagine mundi
Conueniet timidæ:natæque ad furta ſiniſtræ:
Debilitaturum quid te petis improbe munus?
Quod tibi:ſi populi donauerit error achiui:
Cur ſpolieris erit:non cur metuaris ab hoſte?
Et fuga: qua ſola cunctos timidiſſime uincis:
Tarda futura tibi eſt geſtamina tanta trahenti:
Adde quod iſte tuus tam raro prælia paſſus
Integer eſt clypeus:noſtro qui tela ferendo
Mille patet plagis:nouus eſt ſucceſſor habendus
Denique quid uerbis opus eſt? ſpectemur agendo:
Arma uiri fortis medios mittantur in hoſtes:
Inde iubete peti:& referentem ornate relatis.
Finierat Thelamone ſatus:uulgique ſecutum
Vltima murmur erat:donec Laertius heros
Aſtitit:atque oculos paulum tellure moratos
Suſtulit ad proceres:expectatoque reſoluit
Ora ſono:neque abeſt facundis gratia dictis.
Si mea cum ueſtris ualuiſſent uota pelaſgi:
Non foret ambiguus tanti certaminis hæres:
Tuque tuis armis:nos te potiremur achille.
Quem quoniam non æqua mihi uobiſque negarunt
Fata:manuque ſimul ueluti lachrymantia terſit
Lumina:quis magno melius ſuccedit achilli:
Quam per quem magnus danais ſucceſſit achilles?

Huic modo ne proſit:quod ut eſt hebes eſſe uidetur:
Neue mihi noceat:quod uobis ſemper achiui
Profuit ingenium:meaque hæc fœcundia:ſi qua eſt:
Quæ nunc pro domino:pro nobis ſæpe locuta eſt:
Inuidia careat:bona nec ſua quiſque recuſet.
Nam genus & proauos & quæ non fecimus ipſi:
Vix ea noſtra uoco:ſed enim quia rettulit Aiax
Eſſe Iouis pronepos:noſtri quoque ſanguinis autor
Iuppiter eſt:totidemque gradus diſtamus ab illo.
Nam mihi laertes pater eſt:Acriſius illi:
Iuppiter huic.neque in his quiſq̃ damnatus & exul.
Eſt quoque per matrem cyllenius addita nobis
Altera nobilitas.deus eſt in utroque parente.
Sed neque materno quod ſum generoſior ortu:
Nec mihi quod pater eſt fraterni ſanguinis inſons:
Propoſita arma peto.meritis expendite cauſam.
Dummodo quod fratres Telamon Peleuſque fuerunt
Aiacis meritum non ſit nec ſanguinis ordo.
Sed uirtutis honor ſpoliis quæratur in iſtis
Aut ſi proximitas:primuſque requiritur hæres
Eſt genitor Peleus:eſt Pyrrhus filius illi:
Quis locus Aiaci?phithiam hæc ſcyronque ferantur
Nec minus eſt iſto Teucer patruelis Achilli:
Non petit ille tamen:num ſi petat auferat illa?
Ergo operum quoniam nundum certamen hebetur.
Plura quidem feci q̃ quæ comprendere dictis
Impromptu mihi ſit:rerum tamen ordine ducar.
Præſcia uenturi genitrix Nereia lethi
Diſſimulat cultu natum:& deceperat omnes:
In quibus Aiacem ſumptæ fallatia ueſtis:
Arma ego fœmineis animum motura uirilem
Mercibus inſerui:neque adhuc proiecerat heros
Virgineos habitus:eum parmam haſtamque tenenti
Nate dea dixi tibi ſe peritura reſeruant
Pergama:quid dubitas ingentem euertere troiā?
Iniecique manum:fortemque ad fortia miſi
Ergo opera illius mea ſunt:ego Telephon haſta
Pugnantem domui uictum orantemque refeci.
Quod Thebæ cecidere meum eſt:me credite leſbon:
Me Tenedon:Chryſemque & Cyllam Apollinis urbes
Et Scyron cœpiſſe:mea concuſſa putate
Procubuiſſe ſolo Lyrneſia mœnia dextra.
Vtque alios taceam:qui ſæuum perdere poſſet
Hectora nempe dedi.per me iacet inclytus hector
Illis hæc armis:quibus eſt inuentus Achilles.
Arma peto:uiuo dederam.poſt fata repoſco.
Vt dolor unius danaos peruenit ad omnes.
Aulidaque euboicam complerunt mille carinæ:
Expectata diu nulla aut contraria claſſi
Flamina ſunt.duræque iubent Agamemnona ſortes
Immeritam ſæue natam mactare Dianæ.
Denegat hoc genitor:diuiſqne iraſcitur ipſis:
Atque in rege tamen pater eſt.ego mitte parentis

Ingenium uerbis ad publica commoda uerti:
Nunc equidem:fateor:faſſoque ignoſcat Atrides:
Difficilem tenui ſub iniquo iudice cauſam.
Nunc tamen utilitas populi fraterque datique
Summa mouet ſceptri:laudem ut cum ſangnine penſet:
Mittor & ad matrem:quæ non hortanda:ſed aſtu
Decipienda fuit:quo ſi Telamonius iſſet:
Orba ſuis eſſent etiam nunc lintea uentis.
Mittor & iliacas audax orator ad arces:
Viſaque & intrata eſt altæ mihi curia troiæ:
Plenaque adhuc erat illa uiris:interritus egi
Quam mihi mandarat comunis græcia cauſam:
Accuſoque parim:prædamque:Helenamque repoſco:
Et moueo priamum:priamoque Antenora iunctum.
At paris & fratres & qui rapuere ſub illo:
Vix tenuere manus:ſcis hæc Menelae:nefandas.
Primaque lux noſtri tecum fuit ille pericli:
Longa referre mora eſt quæ conſilioque manuque
Vtiliter feci ſpatioſi tempore belli:
Poſt acies primas urbis ſe mœnibus hoſtes
Continuere diu:nec aperti copia Martis
Vlla fuit decimo demum pugnauimus anno:
Quid facis interea? qui nil niſi prælia noſti:
Quis tuus uſus erat? nam ſi mea facta requiris:
Hoſtibus inſidior.foſſas munimine cingor
Conſolor ſocios:ut longi tædia belli
Mente ferant placida:doceo quo ſimus alendi:
Armandique modo.mittor quo poſtulat uſus.
Ecce Iouis monitu deceptus imagine ſomni
Rex iubet incœpti curam dimittere belli:
Ille poteſt auctore ſuam defendere uocem
Non ſinat hoc Aiax:delendaque pergama poſcat.
Quodque poteſt pugnet:cur non remoratur ituros?
Cur non arma capit? det quod uaga turba ſequatur:
Non erat hoc nimium nunquam niſi magna loquenti.
Quid quod & ipſe fugit:uidi:puduitque uidere:
Cum tu terga dare:inhoneſtaque bella parares.
Nec mora:quid facitis:quæ uos dementia dixi
Concitat o ſocii captam dimittere troiam?
Quid ue domum fertis decimo niſi dedecus anno?
Talibus atque aliis:in quæ dolor ipſe diſertum
Fecerat auerſos profuga de claſſe reduxi.
Conuocat Atrides ſocios terrore pauentes
Nec Telamoniades etiam nunc hiſcere quicq̃
Audet.& auſus erat reges inceſſere dictis.
Therſites etiam per me haud impune proteruus.
Erigor:& trepidos ciues exhortor in hoſtes
Amiſſamque mea uirtutem uoce repoſco
Tempore ab hoc:quodcunque poteſt feciſſe uideri
Fortiter iſte meum:qui dantem terga retraxi:
Denique de danais qui te laudat ue petit ue?
At ſua Tytides me cum communicat acta:
Me probat:& ſocio ſemper confidit Vlyſſe:

Eſt aliquid de tot graiorum milibus unum
A Diomede legi: nec me ſors ire iubebat:
Sed tamen & ſpreto noctiſque hoſtiſque periclo
Auſum eadem: quem nos phrygia de gente Dolona
Interrimo: non ante tamen: quam cuncta coegi
Prodere: & edidici quid perfida troia pararet.
Omnia cognoram: nec quid ſpecularer habebam:
Et iam promiſſa poteram cum laude reuerti:
Haud contentus eo petii tentoria Rheſi:
Inque ſuis ipſum caſtris comiteſque peremi:
Atque ita captiuo uictor uotiſque potitus
Ingredior curru lætos immitante triumphos:
Cuius equos precium pro nocte popoſcerat hoſtis.
Arma negate mihi? fueritque benignior Aiax:
Quid lycii referam Sarpedonis agmina ferro
Deuaſtata meo: cum multo ſanguine fudi
Cæranon Iphitiden & Alaſtoraque Chromiumque
Alcandrumque: Haliumque: Nœmonaq; Piytanimq;
Exitioque dedi cum Pheridamante Thoona:
Et Charopem: fatiſque immitibus Ennomon actum:
Quique minus celebres noſtra ſub mœnibus urbis
Procubuere manu. ſunt & mihi uulnera ciues
Ipſo pulchra loco. nec uanis credite uerbis.
Aſpicite en: ueſtemque manu deduxit: & hæc ſunt
Pectora ſemper ait ueſtris exercita rebus.
At nihil impendit per tot Telamonius annos
Sanguinis in ſocios: & habet ſine uulnere corpus.
Quid tamen hoc refert: ſi ſe pro claſſe pelaſga
Arma tuliſſe refert contra troaſque Iouemque
Confiteorque. tulit: neque enim bene facta maligne
Detractare meum eſt: modo ne communia ſolus
Occupet: atque aliquem nobis quoque reddat honorē
Repulit Actorides ſub imagine tutus Achillis
Troaſ ab arſuris cum defenſore carinis.
Auſum etiam hectoreis ſolum concurrere telis
Se putat oblitus regiſque duciſque meique
Nonus in officio & prælatus munere ſortis:
Sed tamen euentus ueſtræ fortiſſime pugnæ
Quis fuit? Hector abit uiolatus uulnere nullo.
Me miſerum q̄to cogor meminiſſe dolore
Temporis illius: quo graium munus Achilles
Procubuit: ne me lacrhymæ: luctuſque timorque:
Tardarunt: quin corpus humo ſublime referrem
His humeris: his inq̄ humeris ergo corpus Achillis
Et ſimul arma tuli: quæ nunc quoque ferre laboro:
Sunt mihi quæ ualeant in talia pondera uires:
Eſt animus certe ueſtros ſenſurus honores.
Scilicet iccirco pro nato cærula mater
Ambitioſa ſuo fuit: ut cæleſtia dona
Artis opus tantæ rudis & ſine pectore miles
Indueret: neque enim clypei cælamina nouit:
Occeanum & terras cumque alto ſydera cœlo
Pleiades hyadeſque immunemque æquoris arcton

Diuerſaſque urbes nitidumque Orionis enſem
Poſtulat ut capiat quæ non intelligit arma:
Quid? quod me duri fugientem munera belli
Arguit incœpto ſerum acceſſiſſe labori:
Nec ſe magnanimo maledicere ſentit achilli:
Si ſimulaſſe uocas crimen:ſimulauimus ambo.
Si mora pro culpa eſt.ego ſum maturior illo.
Me pia detinuit coniunx:pia mater achillem.
Primaque ſunt illi data tempora:cætera uobis:
Haud timeo:ſi iam nequeam defendere crimen.
Cum tanto commune uiro:deprenſſus Vlyſſis
Ingenio tamen ille:at non aiacis Vlyſſes.
Ne ue in me ſtolidæ conuitia fundere linguæ
Admirentur eum:uobis quoque digna pudore
Obiicit.an falſo palameden crimine turpe eſt
Accuſaſſe mihi:uobis damnaſſe decorum eſt.
Sed neque Naupliades facinus defendere tantum
Tamque patens ualuit:nec uos audiſtis in illo
Crimina.uidiſtis:precioque obiecta patebant.
Nec pæantiaden:quod habet Vulcania Lemnos
Eſſe reus merui:crimen defendite ueſtrum.
Conſenſiſtis enim:nec me ſuaſiſſe negabo:
Vt ſe ſubtraheret bellique uiæque labori:
Temptaretque feros requie lenire dolores:
Paruit:& uiuit.non hæc ſententia tantum eſt
Fida:ſed & fœlix cum ſit:facit eſſe fidelem.
Quem quoniam uates delenda ad pergama poſcunt:
Ne mendate mihi:melius Telamonius ibit:
Eloquioque uirum morbis iraque furentem
Molliet:aut aliqua producet callidus arte:
At ne retro Simoiſque fluet ſine frondibus ide
Stabit.& auxilium promittet achaia troiæ.
Quam ceſſante meo pro ueſtris pectore tebus
Aiacis ſtolidi danais ſollertia proſit.
Sis licet infeſtus ſociis tegique mihique
Dure philoctete.licet execrere meumque
Deuoueas ſine fine caput:cupiaſque dolenti
Me tibi forte dari:noſtrumque aurire cruorem:
Vtque tui mihi:ſic fiat tibi copia noſtri:
Te tamen aggrediar:mecumque reducere nitar
Tamque tuis potiar:faueat fortuna:ſagittis.
Quam ſum dardanio:quem cœpi uate potitus.
Quam reſPonſa deum troianaque fata retexi:
Quam rapui phrygiæ ſignum penetrale Mineruæ
Hoſtibus e medis.& ſe mihi comparat Aiax.
Nempe capi troiam prohibebat fata ſine illo.
Fortis ubi eſt Aiax? ubi ſunt ingentia magni
Verba uiri? cur hic metuis? cur audet Vlyſſes
Ire per excubias? & ſe committere nocti:
Perque ferros enſes:non tautum Mœnia Troiæ:
Verum etiam ſummas arces intrare:ſuaque
Eripere æde deam.rapta ue affere per hoſtes.
Quæ niſi feciſſem:fruſtra Telamone creatus

Geſtaſſet leua taurorum tergora ſeptem:
Illa nocte mihi Troiæ uictoria parta eſt:
Pergama tunc uici:cum uinci poſſe coegi.
Deſine Tytidem uultuque & murmure nobis
Oſtentare meum:pars eſt ſua laudis in illo.
Nec tu cum ſocia clypeum pro claſſe tenebas
Solus eras:tibi turba comes:mihi contigit unus:
Qui niſi pugnacem ſciret ſapiente minorem
Eſſe:nec indo mitæ deberi præmia dextræ
Ipſe quoque hæc peteret:peteret moderator Aiax:
Euryphyluſque ferox:claroque Andremone natus:
Nec minus Idomeneus:patriaque creatus eadem
Meriones.peteret maioris frater Atridæ.
Quippe manu fortes.nec ſunt tibi Marte ſecundi.
Conſiliis ceſſere meis.tibi dextera bello
Vtilis ingenium eſt:quod eget moderamine noſtro
Tu uires ſine mente geris:mihi cura futuri eſt:
Tu pugnare potes:pugnandi tempora mecum
Eligit Atrides:tu tantum corpora prodes:
Nos animo q̄toque ratē qui temperat anteit.
Remigis officium:q̄to dux milite maior:
Tantum ego te ſupero:nec non in corpore noſtro
Pectora ſunt potiora manu:uigor omnis in illis.
At uos o proceres uigili date præmia ueſtro
Proque tot annorum curis:quas anxius egi
Hunc titulum meritis penſandum reddite noſtris.
Iam labor in fine eſt:obſtantia fata remoui
Altaque poſſe capi faciendo pergama cœpi.
Per ſpes nunc ſocias caſuraque mœnia troum:
Perque deos oro:quos hoſti nuper ademi
Per ſi quid ſupereſt:quod ſi ſapienter agendum:
Si quid adhuc audax ex præcipitique petendum eſt.
Si troiæ fatis aliquid reſtare putatis
Eſte mei memores:aut ſi mihi non datis arma:
Huic date & oſtendit ſignum fatale Mineruæ
Mota manus procerum eſt:& quid facundia poſſet:
Tunc patuit fortiſque uiri tulit arma diſertus.
Hectora qui ſolus:qui ferrum:igneſque:Iouemque
Suſtinuit totiens:unam non ſuſtinet iram.
Inuictumque uirum uicit dolor arripit enſem:
Et meus hic certe eſt:an & hunc ſibi poſcit Vlyſſes?
Hoc ait utendum eſt in me mihi:quique cruore
Sæpe phrygum maduit:domini nunc cæde madebit
Nec quiſquam Aiacem poſſit ſuperare:niſi Aiax.
Dixit:& in pectus tum demum uulnera paſſum
Qua patuit ferro:lethalem condidit enſem
Nec ualuere manus infixum educere telum
Expulit ipſe cruor:rubefactaque ſanguine tellus
Purpureum uiridi genuit de ceſpite florem
Qui prius Oebalio fuerat de uulnere natus.
Littera communis mediiſ pueroque uiroque
Inſcripta eſt foliis:hoc nominis:illa querelæ.

Fabula Secunda.

Vlyſſes poſt quã philoctetæ ſagittas ipſo cõmuni tãte in caſtra graiorũ pertulit:quibus Iliũ captum eſt præda diues Hecuba priami cõiunx Vlyſſi forte ceſſit: quæ nouiſſime acerbitatibus interitũ Aſtya.natis & poly xenæ:quæ in buſtis Achillis fuerat interẽpta mœrẽs: claſſis thratiæ cũ eẽt appulſa:ex reliqs liberis:q reſta bãt orbe:polidorũ apud polymeſtora: qui clã fuerat educatus putabat incolumẽ permanere. quæ dũ ſpa tiatur i littore:animaduertit eũ aquæ fluctibus in ari dum deiectũ. polymeſtor aũt propter aurũ quod cũ infante polydoro ei traditũ fuerat: auaricia quoque facinoris eũ interfecit. Et ut inditia quoque facinoriſ celari poſſent:eũ improfundũ præcipitauit. Quod ut Hecuba ſupradicta Cyſſei filia cõperit:præ pollicita tione curaui: ut perueniret ad polymeſtorẽ dicens ſe uelle adiicere ſuper quod ante dederat::aurum: quo facilius nati celarentur inditia. Et Tyrannus uerũ eẽ exiſtimans petenti ſecretum colloquium dedit. He cuba nacta locum lumnia ei abſtulit. quã Trhaces dum proſequuntur ſaxis: uerſa eſt in canis figuram.

Victor ad hypſipyles patriam clarique thoantis
Et ueterum terras infames cæde uirorum
Vela dat:ut referat Tirynthia tela ſagittas.
Quæ poſtq̃ ad graios domino comitante reuexit:
Impoſitaque fero eſt tandem manus:ultima bello:
Troia ſimul Priamuſque cadunt:Priameia coniunx
Perdidit infœlix hominis poſt omnia formam.
Externaſque nouo latratu terruit auras:
Longus in anguſtum quaclauditur helleſpontus.
Ilion ardebat:neque adhuc conſederat ignis:
Exiguumque ſenis Priami Iouis ara cruorem
Combiberat:tractiſque comis antiſtia phœbi
Non profecturas tendebat ad æthera palpas:
Dardanidas matres patriorum ſigna deorum
Dum licet amplexas ſuccenſaque templa tenentes
Inuidioſa trahunt uictores præmia grai.
Mittitur Aſtyanax illis de turribus:unde
Pugnantem pro ſe proauitaque regna tuentem
Sæpe uidere patrem monſtratum a matre ſolebat.
Iamque uiam ſuadet boreas:flatuque ſecundo
Carbaſa mota ſonant:iubet uti nauita uentis.
Troia uale:rapmiur:clamant:dant oſcula terræ
Troades:& patriæ fumantia tecta relinquunt.
Vltima conſendit claſſem miſerabile uiſu
In mediis hecube natorum inuenta ſepulchris:
Prenſantem tumulos atque oſſibus oſcula dantem
Dulichiæ traxere manus:tamen unius hauſit
Inque ſinu cineres ſecum tulit hectoris hauſtos.
Hectoris in tumulo canum de uertice crinem
Inferias inopes crinem lachrymaſque reliquit.
Eſt ubi Troia fuit phrygiæ contraria tellus
Biſtoniit habitata uiris: Polymeſtoris illic
Regia diues erat:cui te commiſit alendum

Clam Polydore pater:phrygiiſque remouit ab armis
Conſilium ſapiens:ſceleris niſi præmia magnas
Adiecisſet opes animi irritamem auari.
Vt cedit fortuna phrygum:capit impius enſem
Rex thracum:iuguloque ſui dimiſit alumni.
Et tanquam tolli cum corpore crimina poſſent:
Exanimen ſcopulo ſubiectas miſit in undas:
Littore threicio claſſem religarat atrides:
Dum mare pacatum:dum uentus amicior eſſet:
Hic ſubito q̃tus cum uiueret eſſe ſolebat
Exit humo late rupta:ſimiliſque minanti
Temporis illius uultum referebat achilles
Quo ferus iniuſto petiit agamemnona ferro:
Immemoreſque mei diſceditis inquit achiui:
Obrutaque eſt mecum uirtutis gratia noſtræ:
Ne facite:utque meum non ſit ſine honore ſepulchrum.
Placet achilleos mactata Polyxena manes.
Dixit.& immiti ſociis parentibus umbræ
Rapta ſinu matris:quam iam prope ſola fouebat:
Fortis & in fœlix.& pluſq̃ fœmina uirgo
Ducitur ad tumulum.diroque fit hoſtia buſto:
Quæ memor ipſa ſui poſtq̃ crudelibus aris
Admota eſt ſenſitque ſibi fera ſacra parari:
Vtque Neptolemum ſtantem:ferrumque tenentem:
Vtque ſuo uidit figentem lumina uultu
Vtere iandudum genoroſo ſanguine dixit:
Nulla mora eſt:aut tu iugulo uel pectore telum
Conde modo:iugulumque ſimul.pectuſque retexit:
Scilicet haud ulli ſeruire Polyxena uellem
Haud per tale ſacrum numen placabitis ullum
Mors tantum uellem matrem mea fallere poſſet:
Mater obeſt:minuitque necis mihi gaudia:quamuis
Non mea mors illi:uerum ſua uita gemenda eſt.
Vos modo ne ſtygios adeam non libera manes
Eſte procul ſi iuſta peto:tactuque uiriles
Virgineo remouete manus:acceptior illi
Quiſquis is eſt:quem cæde mea placare paratis:
Liber erit ſanguis:ſi quos tamen ultima noſtri
Verba mouet oris:Priami uos filia regis
Nunc captiua rogat genitrici corpus inemptum
Reddite:ne ue auro redimat ius triſte ſepulchri
Sed lachrymis:tunc cum poterat reddibat & auro
Dixerat.& populus lachrymas.quas illa tenebat.
Non tenet.ipſe etiam flens inuituſque ſacerdos
Præbita coniecto rupit præcordia ferro.
Illa ſuper terram defecto poplite labens
Pertulit intrepidos ad fata nouiſſima uultus:
Tunc quoque cura fuit patres uelare tegendas:
Cum caderet:caſtique decus ſeruare pudoris:
Troades excipiunt:deploratoſque recenſent
Priamidas:& quid dederit domus una cruoris
Teque gemunt uirgo:teque o modo regia coniunx
Regia dicta parens aſiæ florentis imago

Nunc etiam prædæ mala ſors:quam uictor Vlyſſes
Eſſe ſuam nollet:niſi quod tamen hectora partu
Ediderat dominum matri uix repperit Hector:
Quæ corpus complexa animæ tam fortis inane
Quas totiens patriæ dederat natiſque uiroque:
Huic quoq; dat lachrymans:lachrymas in uulnera fudit
Oſculaque ora tegit.conſuetaque pectora plangit:
Canitiemque ſuam concreto in ſanguine uerrens.
Plura quidem:ſed & hæc:laniato pectore dixit:
Nata tuæ:quid enim ſupereſt:dolor ultime matris
Nata iaces.uideoque meum tua uulnera pectus.
Et ne perdiderim quenquam ſine cæde meorum
Tu quoque uulnus habes:at te quia fœmina rebar
A ferro tutam:cecidiſti & fœmina ferro.
Totque tuos idem fratres te perdidit idem
Exitium Troiæ noſtrique orbator achilles.
At poſtq̄ cecidit Paridis Phœbique ſagittis:
Nunc certe dixi non eſt metuendus achilles.
Nunc quoque mi metuendns erat.cinis ipſe ſepulti
In genus hoc ſæuit:tumulo quoque ſenſimus hoſtem.
Aeacidæ fœcunda fui.iacet ilion ingens:
Euentuque graui finita eſt publica clades:
Sed finita tamen ſoli mihi pergama reſtant:
In curſuque meus dolor eſt:modo maxima rerum
Tot generis natiſque potens:nuribuſque:uiroque:
Nunc trahor:exul:inops:tumulis auulſa meorum:
Penolope munus:quæ me data penſa trahentem
Matribus oſtendens Ithacis hæc Hectoris illa eſt
Clara parens:hæc eſt dicet Priameia coniunx.
Poſtquam tot amiſſos tu nunc quæ ſola leuabas
Maternos luctus:hoſtilia buſta piaſti:
Inferias hoſti peperi:quo ferrea reſto.
Quid ue momor? quo me ſeruas annoſa ſenectus?
Quo dii crudeles? niſi quo noua funera cernam
Viuacem differtis anum? quis poſſe putaret
Felicem Priamum poſt diruta pergama dici?
Fœlix morte ſua eſt:nec te mea nata peremptam
Aſpicit:& uitam pariter regnumque:reliquit.
At puto funeribus dotabere regia uirgo
Condeturque tuum monumentis corpus auitis.
Non hæc eſt fortuna domus:tibi munera matris
Contingent fletus:peregrinæque hauſtus harenæ.
Omnia perdidimus:ſuper eſt cur uiuere tempus
In breue ſuſtineam.proles gratiſſima matri
Nunc ſolus:quondam minimus de ſtirpe uirili
Has datus hiſmario regi Polydorus in oras
Quid moror interea crudelia uulnera lymphis
Abluere? & ſparſos immiti ſanguine uultus?
Dixit:& ad littus paſſu procedit anili
Albentes lacerata comas:date troades urnam
Dixerat infœlix:liquidas hauriret ut undas:
Aſpicit eiectum Polydori in littore corpus:
Factaque threiciis ingentia uulnera telis:

Troades exclamant:obmutuit illa dolore
Et pariter uocem lachrymaſque intorſus obortas
Deuorat ipſe dolor:duroque ſimillima ſaxo
Torpet & aduerſa figit modo lumina terra:
Interdum toruos extollit ad æthera uultus:
Nunc poſiti ſpectat uultum nunc uulnera nati
Vulnera præcipue:ſeque armat:& inſtruit ira:
Qua ſimul exarſit:tanquam regina maneret:
Vlciſci ſtatuit:pœnæque in imagine tota eſt
Vtque furit catulo lactente orbata leæna
Signaque nacta pedum ſequitur:quem non uidet hoſtē
Sic hecube poſtq̄ cum luctu miſcuit iram:
Non oblita animorum:annorum oblita ſuorum
Vadit ad artificem dyræ polymeſtora cædis
Colloquiumque petit:nam ſe monſtrare relictum
Velle latens illi quod nato redderet aurum
Credidit Odryſius prædæ aſſuetus amore:
In ſecreta uenit.tum blando callidus ore
Tolle moras hecube dixit:da munera nato:
Omne fore illius quod das:quod & ante dediſti
Per ſuperos iuro.ſpectat truculenta loquentem:
Falſaque iurantem:tumidaque exæſtuat ira.
Atque ita.correpto captiuarum agmine matrum
Inuocat:& digitos in perfida lumina condit:
Expilatque genis oculos:facit ira ualentem
Immergitque manus:fœdataque ſanguine ſonti
Non lumen:neque enim ſupereſt:loca luminis haurit:
Clade ſui Thracum gens irritata tyranni
Troada telorum lapidumque inceſſere iactu
Cœpit:ad hæc miſſum rauco cum murmure ſaxum
Morſibus inſequitur:rictuque ad uerba parato
Latrauit conata loqui.locus extat:& ex re
Nomen habet:ueterumque diu memor illa malorum:
Tum quoque Sithonios ululauit mœſta per agros.
Illius troaſque ſuos hoſteſque pelaſgos
Illius fortuna deos quoque mouerat omnes
Sic omnes ut & ipſa iouis coniunxque ſororque
Euentus hecubam meruiſſe negauerit illos:

Fabula Tertia.

Memnon Tithoni & Auroræ filius Priamo ferens auxi-liū ab Achille occiditur:mater ergo precibus pro aſſiduo officio inducendæ lucis ab Ioue impetrat:ut fa-uillæ eius aduſto rogo pariterque ſorores i uolucres conuertantur Memnonides. nomine quæ memores belli quot annis ad ſepulchrū eius conueniūt: & iter ſe dimicantes ſanguine ſuo manibus eius frequentes parent aut.Et ipſa mater eius matutinis temporibus lachrymas deſyderio filii ſui Memnonis trāſformat in rorem quod tamen monumentum in phrygia con ſtituit patruus eius: ut Heſiodus uult.

Non uacat auroræ:q̄quam iiſdem fauerat armis:
Cladibus:& caſu troiæq; Hecubæq; moueri:
Cutadeam proprior luctuſque domeſticus angit.
Memnonis amiſſi:phrygiis quem lutea campis.

Vidit Achillea pereuntem cuſpide mater:
Vidit & ille color quo matutina rubeſcunt
Tempora palluerat:latuitque in nubibus æther.
At non impoſitos ſupremis ignibus artus
Suſtinuit ſpectare parens:ſed crine ſoluto
Sicut erat magni genibus procumbere non eſt
Dedignata Iouis:lachrymiſque has addere uoces:
Omnibus inferior:quas ſuſtinet aureus æther
Nam mihi ſunt totum rariſſima templa per orbem
Diua tamen ueni:non ut delubra dieſque
Des mihi ſacrificos caliturasque ignibus aras
Si tamen aſpicias q̃tum tibi fœmina præſtem:
Tunc quum luce noua noctis confinia ſeruo:
Præmia danda putes:ſed non ea cura:neque hic eſt
Nunc ſtatus auroræ:meritos ut poſcat honores:
Memnonis orba mei uenio:qui fortia fruſtra
Pro patruo tulit arma ſuo:primiſque ſub annis
Occidit a forti.ſic dii uoluiſtis:achille
Da precor huic aliquem ſolatia mortis honorem
Summe deum rector:maternaque uulnera leni
Iuppiter annuerat:cum Memnonis arduus alto
Corruit igne rogus:nigrique uolumina fumi
Infecere diem:ueluti cum flumina natas
Exhalant nebulas:nec ſol admittitur infra:
Atra fauilla uolat:glomerataque corpus in unum
Denſatur:faciemque capit:ſumitque colorem:
Atque animum ex igni:leuitas ſua præbuit alas:
Et primo ſimilis uolucri:mox uera uolucris
Inſonuit pennis:pariter ſonuere ſorores
Innumeræ:quibus eſt eadem natalis origo.
Terque rogum luſtrant:& conſonus exit in auras
Ter plangor:quarto ſeducunt caſtra uolatu.
Tunc duo diuerſa populi de parte feroces
Bella gerunt:noſtriſque & aduncis unguibus iras
Exercent:alaſque aduerſaque pectora laſſant.
Inferiæque cadunt cineri cognata ſepulto
Corpora:ſeque uiro forti meminere creataſ
Præpetibus ſubitis nomen facit autor.ab illo
Memnonides dictæ:quum ſol duodena peregit
Signa:parentali moritūræ more rebellant:
Ergo aliis latraſſe Dymantida flebile uiſum eſt:
Luctibus eſt aurora ſuis intenta.piaſque
Nunc quoque dat lachrymas:& toto rorat in orbe.

Fabula Quarta.

Aeneas cum parente Anchiſe & filio Aſcanio profugus Delphoſ uenit:Hic ab anio ſacerdote Apollinis recipitur hoſpitio:quibus indicat quinque ſe filiarum parentẽ orbum relictum: Andrum enim a quo Andros inſula:reliquiſſe patriam.Huic ut Apollo dederit augurium : ſic liberum dediſſe uirginibus : ut contacta manibus earum in ſegetem uinũ oleũ que uerterẽtur eas Agamennon ut cæleſti munere exercitum aleret cũ uellet abducere : ĩ inſulã eãdẽ Andron profugiſſe.

Hinc ruſus ne uinculis illigatæ raperentur potétia re
gis Agamemnonis: liberi numen effecit ob miſericor
diam & muneris ſui cauſam:ut in columbarum ſpe/
ciem tranſferentur.

Non tamen euerſam Troiæ cum mœnibus eſſe
Spem quoque fata ſinunt:ſacra & ſacra altera patrem
Fert humeris uenerabile onus cythereius heros:
De tantis opibus prædam pius eligit illam:
Aſcaniumque ſuum:profugaque per æquora claſſe
Fertur ab Antandro:ſcelerataque littora thracum
Et Polydoreo manantem ſanguine terram
Linquit:& utilibus ueutis æſtuque ſecundo
Intrat Apollineam ſociis comitantibus urbem.
Hunc anius:quo rege homines antiſtite Phœbus
Rite colebatur:temploque domoque recepit:
Vrbemque oſtendit:delubraque nota:duaſque
Latona quondam ſtirpes pariente retentas
Thure dato flammis uinoque in thura profuſo
Cæſarumque boum fibris de more crematis
Regia tecta petunt:poſitiſque tapetibus altis
Munera cum liquido capiunt cerealia bacho:
Tunc pius Anchiſes:o Phœbi lecte ſacerdos
Falloran & natum quum primum hæc mœnia uidi:
Biſque duas natas:quantum reminiſcor habebas
Huic Anius niueis circundata tempora uittis
Concutiens & triſtis ait:non falleris heros
Maxime:uidiſti natorum quinque parentem.
Quem nunc tanta homines rerum inconſtantia uerſat
Pœne uides orbum:quid enim mihi filius abſens
Auxilium:quem dicta ſuo de nomine tellus
Andros habet pro parte iocumque & regna tenentem
Delius augurium dedit huic dedit altera liber
Fœmineæ ſtirpi uoto maiora fideque
Munera:nam tactu natarum cuncta mearum
In ſegetem laticemque meri baccamque Mineruæ
Tranſformabantur:diueſque erat uſus in illis
Hoc ubi cognouit troiæ populator Atrides:
Ne non ex aliqua ueſtram ſenſiſſe procellam
Nos quoque parte putes:armorum uiribus uſus
Abſtrahit inuitas genitoris:alantque:
Imperat argolicam cæleſti munere gentem.
Effugiunt quo quæque poteſt:euboea duabuſ
Et totidem natis andros fraterna petita eſt.
Miles adeſt:& ni dedantur bella minatur.
Victa metu pietas conſortia corpora pœnæ
Reddidit:& timido poſſes ignoſcere fratri.
Non hic Aeneas:non qui defenderet Andron
Hector erat:per quos decimum duraſtis in annum.
Iamque parabantur captiuis uincla lacertis.
Illæ tollentes etiam nunc libera cœlo
Brachia:Bacche pater fer opem dixere:tulitque
Muneris auctor opem:ſi miro perdere more
Ferre uocatur opem:nec qua ratione figuram

Perdiderint:potui ſcire:aut nunc dicere poſſum.
Summa mali nota eſt.pennas ſumpſere:tuæque
Coniugis in uolucres niueas abiere columbas.

Fabyla Quinta.

Diſcedentes ab Anio Anchiſes & Aeneas inuicem numera dant: & accipiunt:in quibus fuit crater Aeneæ datus ab Alcone Lydio cælatus. Anius autem a Therſe Boetio acceperat:in quo ſculptæ erant Thebæ & Orionis filiæ: quæ pro populo Thebano paſſe erant immolari. & harum proci cum muneribus aduſti eſſēt: duo adoleſcentes inde increuerunt:qui ex uirginum nomine coronæ ſunt nominati.

Talibus atque aliis poſtq̄ communia dictis
Impleruntːmenſa ſomnum petiere remota:
Cumque die ſurgunt:adeuntque oracula. Phœbi.
Qui petere antiquam matrem:cognataque iuſſit
Littora proſequitur rex:& dat munus ituris.
Anchiſæ ſceptrum chlamidem:pharetramque nepoti.
Craterem æneæ:quem quondam miſerat illi
Hoſpes ab hemoniis Therſes.hiſmenius oris.
Miſerat hunc illi Therſes:fabricauerat Alcon
Nileus:& longo celauerat argumento.
Vrbs erat.ſeptem poſſes oſtendere portas:
Hæ pro nomine erant:& quæ foret illa docebant.
Ante urbem exequiæ:tumulique igneſque rogique
Effuſæque comas:& a partæ pectora matres
Significant luctum:nymphæ quoque flere uidentur:
Sicatoſque quæri fontes:ſine fondibus arbor
Nuda riget.lambunt arentia ſaxa capellæ.
Ecce facit mediis natas ab Orione Thebis.
Hanc non fæmineum iugulo dare pectus aperto.
Illam demiſſo per fortia pectora telo
Pro populo cecidiſſe ſuo:pulchriſque per urbem
Funeribus ferri:celebrique in parte cremari.
Tum de uirginea geminos exire fauilla
Ne genus intereat.iuuenes:quos fama coronas
Nominat:& cineri materno ducere pompam.

Fabula Sexta.

Petēs inſulam Cretam: & hinc Italiam ſupradicti:ut aliquando errorem poſitis ædibus finire poſſent::multis regiōibus tranſitis Ambraciā adeūt a diis per certamē petitā.in quā Ambraſii imaginē in ſaxum conſpiciunt figuratam hinc in Aoniam in qua oraculum Iouis elati aſpiciunt molloſſi regis filios.qui ſine flamma dum conſumerentur immortalium numine factum eſt:nt in auium figuras mutarentur.

Hactenus antiquo ſignis fulgentibus ære
Summus in aurato crater erat aſper Achanto.
Nec leuiora datis Troiani dona remittunt:
Dantque ſacerdoti cuſtodem thuris acerram:
Dant pateram: claramque auro gemmiſque coronam.
Inde recordati teucros a ſanguine teucri

Ducere principium Cretam tenuere locique
Ferre diu nequiere Iouem.centumque relictis
Vrbibus auſonios optant contingere portus.
Sæuit hyems:iactatque uiros:ſtrophadumque receptoſ
Portibus infidis exterruit ales Aelo.
Et iam Dulichios portus:Ithacamque:ſammumque:
Martiaſque domos regnum fallacis Vlyſſis
Prætereant uecti certatam lite deorum
Ambrachiam.uerſique uident ſub imagine ſaxum
Iudicis actiaco:quæ nunc ab Apolline nota eſt:
Vocalemque ſua terram Dodonida quercu.
Caonioſque ſinus:ubi nati rege Moloſſo
Impia ſubiectis fugere incendia pennis.

Fabula Septima.

Acis Fauni Simethideſque nymphæ filius Galateã Ne-
rei & Doridis filiã cũ diligeret: nec minus ipſe ab ea
peteretur:Cyclops qa copia eiuſdẽ Nereidis nulla fie
ret:quo feritas eius eẽt inuiſſa incẽſus furore ſpelũca
relicta palã proſiluit: uagatuſq; per ſyluas conſpexit
Galateã grẽio Acidis reſidẽtẽ auulſũ ſcopulũ Aetnæ
in eos eiecit: Cuius ui exterrtita galatea ſubiecto ma
ri merſa eſt. Acis aũt qui effugere impetũ eius nõ po
tuit:obrutus ſaxo eſt: cuius cruor numine eiuſdẽ Ga
lateæ influmen eiuſdem nominis ſui. quod eſt in ſici
lia:uerſus eſt:cuius liquori ſe iunxit uoluntate.

Proxima phæacum felicibus obſita pomis
Rura petunt.Epiros ab his:regnataque uati
Butrothos phrygio:ſimalataque troia tenetur:
Inde futurorum certique cuncta fideli
Priamides helenus monitu prædixerat:intrant
Sicaniam:tribus hæc excurrit in æquora linguis.
E quibus imbriferos uerſa eſt pachynos ad auſtros
Mollibus expoſitum zephyris Lilybæon ad arctos
Aequoris expertes:boriamque Peloros.
Hanc ſubeunt teucri remis æſtuque ſecundo:
Sub noctem potitur zanclæa claſſis harena.
Scylla latus dextrum:leuum irrequieta Charybdis
Infeſtant:uorat hæc raptas reuomitque carinas:
Illa feris atrem canibus ſuccingitur aluum
Virginis ora gerens & ſi non omnia uates
Ficta reliquerunt:aliquo quoque tempore uirgo:
Hanc multi petiere proci:quibus illa epulſis
Ad pelagi nymphas pelagi gratiſſima nymphis
Ibat:& eluſos iuuenum narrabat amores
Quam dum pectendos præbet Galatea capillos:
Talibus alloquitur referens ſuſpiria dictis:
Te tamen o uirgo genus haud immite uirorum
Expetit utque facis.potes his impune negare.
At mihi cui pater eſt Nereus:quam cærula Doris
Enixa eſt:quæ ſum turba quoque tuta ſororum
Non niſi per luctus licuit Cyclopis amorem
Effugere;& lachrymæ uocem impedière loquentis:

Quas ubi marmoreo deterſit pollice uirgo.
Et ſolata deam eſt refer o gratiſſima dixit:
Ne ue tui cauſam tege:ſum tibi fida doloris·
Nereis his contra reſecuta Grateide natam eſt.
Acis erat fauno nymphaque ſimethide cretus:
Magna quidem patriſque ſui matriſque uoluptas:
Noſtra tamen maior:nam me ſibi iunxerat uni
Pulcher:& octonis iterum natalibus actis
Signarat teneras dubia lanugine malas.
Hunc ego:me Cyclops nullo cum fine petebat.
Nec ſi quæſieris odium Cyclopis:amor ne
Acidis in nobis fuerit præſtantior:edam.
Par utrunque fuit:pro quanta potentia regni
Eſt uenus alma tui:nempe ille immitis:& ipſis
Horrendus ſyluis:& uiſus ab hoſpite nullo
Impune:& magni cum diis contemptor olympi
Quid ſit amor ſentit:noſtrique cupidine captus
Vritur oblitus pecorum antrorumque ſuorum:
Iamque tibi formæ:iamque eſt tibi cura placendi:
Iam rigidos pectis raſtris Pollypheme capillos:
Iam libet hirſutam tibi falce reſidere barbam:
Et ſpectare feros in aqua.& componere uultus.
Cædis amor feritaſque ſitiſque immenſa cruoris
Ceſſant.& tutæ ueniunt abeuntque carinæ.
Telemus interea ſiculum delatus in æquor
Telemus Eurymides:quem nulla feſellerat ales:
Terribilem polyphemon adit:lumenque quod unum
Fronte geris media rapiet tibi dixit Vlyſſes.
Riſit & o uatum ſtolidiſſime falleris inquit
Altera iam rapuit:ſic fruſtra uera monentem
Spernit:& aut gradiens ingenti littora paſſu
Degrauat:aut feſſus ſub opaca reuertitur antra.
Prominet in pontum cuneatus acumine longo
Collis utrunque latus circunfluit æquoris unda:
Huc ferus aſcendit Cyclops:mediuſque reſedit:
Lanigeræ pecudes nullo ducente ſecutæ:
Cui poſtq̃ pinus baculi quæ præbuit uſum:
Ante pedes poſita eſt antemnis apta ferendis:
Sumptaque harundinibus compacta eſt fiſtula ceutum:
Senſerunt toti paſtoria ſibila montes:
Senſerunt unda:latitans ego rupe meique
Acidis in gremio reſidens procul auribus hauſi
Talia dicta meis:auditaque uerba notaui.
Candidior folio niuei galateia liguſtri:
Floridior prato:longa procerior alno:
Splendidior uitro:tenero laſciuior hædo:
Leuior aſſiduo detritis æquore conchis:
Solibus hybernis:æſtiua gratior umbra:
Nobilior pomis:platano conſpectior alta:
Lucidior glacie:matura dulcior uua:
Mollior & cygni plumis:& lacte coacto:
Et ſi non fugias riguo formoſior horto:

Sæuior indomitis eadem Galatea iuuencis:
Durior annoſa quercu:fallacior undis:
Lentior & ſalicis uirgis:& uitibus albis:
His immobilior ſcopulis:uiolemptio amne:
Laudato pauone ſuperbior:acrior igni:
Aſperior tribulis:fœta truculentior urſa:
Surdior æquoribus:calcato immitior hydro:
Et quod præcipue:ſi poſſem:demere uellem:
Non tantum ceruo claris latratibus acto:
Verum etiam uentis uolucrique fugatior aura:
At bene ſi noris pigeat fugiſſe moraſque
Ipſa tuas damnes:& me retinere labores
Sunt mihi pars montis uiuo pendentia ſaxo.
Antra quibus nec ſol medio ſentitur in æſtu:
Nec ſentitur hyems.ſunt poma grauantia ramos:
Sunt auro ſimiles longis in uitibus uuæ:
Sunt & purpureæ:tibi & has ſeruamus:& illas
Ipſa tuis manibus ſyluestri nata ſub umbra
Mollia fraga leges:ipſa nautumnalia corna:
Prunaque non ſolum nigro liuentia ſuco:
Verum etiam generoſa nouaſque imitantia cæras.
Nec tibi caſtaneæ me coniuge:nec tibi dērunt
Arbutei fœtus.omnis tibi ſeruiet arbor.
Hoc pecus omne meũ eſt:multæ quoque uallibus errãt:
Multas ſylua tegit:multæ ſtabulantur in antris.
Nec:ſi forte roges:poſſem tibi dicere:quot ſunt.
Pauperis eſt numerare pecus.de laudibus harum
Nil mihi credideris.præſens potes ipſa uidere
Vt uix circumeant diſtentum cruribus uber.
Sunt fœtura minor tepidis in ouilibus agni.
Sunt quoque par ætas aliis in ouilibus hædi.
Lac mihi ſemper adeſt niueum.pars inde bibenda
Seruatur:partem liquefacta coagula durant.
Nec tibi deliciæ faciles:uulgataque tantum
Munera contingent.dammæ leporeſque capræque
Parque columbarum:demptus ue cacumine nidus
Inueni geminos:qui tecum ludere poſſunt
Inter ſe ſimiles:uix ut dignoſcere poſſis:
Viloſæ catulos inſummis montibus urſæ
Inueni:& dixi dominæ ſeruabimus iſtos.
Iam modo cæruleo nitidum caput exere ponto:
Iam Galatea ueni:nec munera deſpice noſtra.
Certe ego me noui:liquidæque in imagine uidi
Nuper aquæ:placuitque mihi mea forma uidenti.
Aſpice ſim quantus:non eſt hoc corpore maior
Iuppiter in cœlo:nam uos narrare ſoletis
Neſcio quem regnare Iouem:coma plurima toruos
Prominet in uultus:humeroſque ut lucus obumbrat.
Nec mea quod duris horrent denſiſſima ſetis
Corpora turpe puta:turpis ſine frondibus arbor:
Turpis æquus:niſi colla iubæ flauentia uellent.
Pluma tegit uolucres:ouibus ſua lana decori eſt:

Barba uiros:hirtæque decent in corpore ſetæ.
Vnum eſt in media lumen mihi fronte:ſed inſtar
Ingentis clypei:quid non hæc omnia magno
Sol uidet e cœlo:ſolis tamen unicus orbis.
Adde:quod in ueſtro genitor meus æquore regnat:
Hunc tibi do ſocerum.tantum miſerere preceſque
Supplicis exaudi.tibi enim ſuccumbimus uni.
Quique Iouem & cœlum ſperno:& penetrabile fulmen
Nerei te uereor:tua fulmine ſæuior ira eſt.
Atque ego contemptus eſſem patientior huius
Si fugeres omnes ſed cur cyclope repulſo
Acin amas: præferſque meis amplexibus acin.
Ille tamen placeatque ſibi:placeatque:licebit
Quod nollem Galatea tibi:modo copia detur:
Sentiet eſſe mihi tanto pro corpore uires:
Viſcera uiua traham:diuulſaque membra per agros:
Perque tuas ſpargam:ſi ſe tibi miſceat.undas.
Vror enim:læſuſque exæſtuat acrior ignis.
Cumque ſuis uideor traſlatam uiribus ætnam
Pectore ferre meo.nec tu Galatea moueris
Talia ne quiq̃ queſtus.nam concta uidebam.
Surgit.& ut taurus uacca furibundus adempta
Stare nequit ſyluaque &notis ſaltibus errat.
Cnm ferus ignaros.ne quicq̃ tale timentes
Me uide atque acim.uideoque exclamat.& iſta
Vltima ſit:faciam ueneris concordia ueſtræ:
Tantaque uox:q̃tam cyclops iratus habere
Debuit.:illa fuit.clamore per horruit ætna.
Alt ego uicino pauefacta ſub æquore mergor.
Terga fugæ dederat conueſa Simethius heros
Et fer opem Galatea precor mihi ferte parentes
Dixerat & ueſtris periturum admittite regnis
Inſequitur Cyclops.partemque e monte reuulſam
Mittit:& extremus q̃uis peruenit ad illum
Angulus e ſaxo totum tamen obruit Acim.
At nos quod fieri ſolum per fata licebat.
Fecimus ut uires aſſumeret Acis auitas.
Puniceus de mole cruor manabat:& intra
Temporis exiguum rubor euaneſcere cœpit
Fitque color primo turbati fluminis imbre
Pugnaturque mora:tum moles tacta dehiſcit
Viuaque per rimas properataque ſurgit arundo.
Oſque cauum ſaxi ſonat exultantibus undis
Miraque res ſubito media tenus extitit aluo
Incinctus iuuenis flexis noua cornua cannis
Qui niſi quod maior.quod toto cærulus ore eſt
Acis erat:& ſic quoque erat tamen Acis in amnem
Verſus:& antiquum tenuerũt flumina nomen

Fabula Octaua

Glaucus Antedonis filius piſcator cũ ſpecioſos piſces cepiſſet:& eos uellet recentiſſimos in urbem ferre: in opaco loco proximo mari eos dũ regeſceret: ac retia

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu Uniw. im. A. Mickiewicza

ſiccarentur ſub recentiſſimã herbã expoſuit. At illi ui gore eius ſuccoq; contacti recuperato ſpiritu quem a miſerant: merſerunt ſe improfundum. At Glaucus ex perectus exiſtimãs ui quandã diuinitatis eẽ i herba: ipſe quoq; ieiunium polluit: alienatuſq; mente exalto ſe præcipitauit in pelagus. Sed inter deos marinos re ceptus: qui ut Scyllam Gratheidis filiam eodem ma ri uerſantem conſpexit: pulchritudine eius accenſus ẽ quam ne alloqui poſſit. mari recondita eſt.

Deſierat Galatea loqui: cœtuque ſoluto
Diſcedunt: placidiſque natant Nereides undis
Scylla redit: neque enim medio ſe credere ponto
Audet: & aut bibula ſine ueſtibus errat harena:
Aut ubi laſſata eſt ſeductos nata receſſus
Gurgitis inclusa ſua membra refrigerat unda:
Ecce fretum ſcindens alti nouus incola ponti
Nuper in euboica uerſis Antedone membris
Glaucus adeſt: uiſæque cupidine uirginis ardet.
Et quæ cumque putat fugientem poſſe morari
Verba refert: fugit ille tamen: ueloxque timore
Peruenit in ſummum poſiti prope littora montis.
Ante fretum eſt ingens apicem coniectus in unum
Longa ſub arboribus conuexus ad æquora uertex:
Conſtitit hic: & tuta loco monſtrum ne deus ne
Ille ſit ignorans: admiraturque colorem
Cæſariemque humeros ſubiectaque terga tegentem:
Vltimaque excipiat quod tortilis inguina piſcis
Senſit: & innitens quæ ſtabat proxima moli
Non ego prodigium: nec ſum fera bellua uirgo:
Sed deus inquit aquæ: nec maius in æquore Proteus
Ius habet. & Triton: Athamantiadeſque Palæmon:
Ante tamen mortalis eram: ſed ſcilicet altis
Deditus æquoribus: tantum exercebar in illis.
Nam modo ducebam ducentia retia piſces
Nunc in mole ſedens moderabar arundine linum:
Sunt uiridi prato confinia littora: quorum
Altera pars undis: pars altera cingititur herbis
Quas neque cornigeræ morſu læſere iuuencæ:
Nec placidæ carpſiſtis oues. hirtæ ue capellæ.
Non apis inde tulit collectos ſedula flores:
Non data ſunt capiti genialia ſerta: nec unquam
Falciferæ ſecuere manus: ego primus in illo
Ceſpite conſedi: dum lina madentia ſicco
Vtque recenſerem captiuos ordine piſces:
Inſuper expoſui: quos aut in retia caſus:
Aut ſua crudelitas in aduncos egerat hamos
Res ſimilis fictæ. ſed quid mihi fingere prodeſt?
Gramine contacto cœpit mea præda moueri
Et motare latus: terraque ut in æquore niti.
Dumque moror: miror que ſimul: fugit omnis in undas:
Turba ſuas: dominumque nouum littuſque relinquunt
Obſtupui: dubitoque diu: cauſamque requiro:

Num deus hæc aliquis:num ſuccus fecerit herbæ·
Quæ tamen has inquam uires habet herba? manuque
Fabula decerpſi:decerptaque dente momordi:
Vix bene combiberant ignotos guttura ſucos:
Cum ſubito trepidare intus præcordia ſenſi:
Alteriuſque rapi naturæ pectus amore:
Nec potui reſtare diu:repetendaque nunquam
Terra uale dixi:corpuſque ſub æquore merſi:
Dii maris exceptum ſocio dignantur honore.
Vtque mihi quæcunque feram mortalia demant
Oceanum Thetynque rogant:ego luſtror ab illis:
Et purgante nefas nouies mihi carmine dicto
Pectora fluminibus iubeor ſupponere centum.
Nec mora diuerſis lapſi de partibus amnes:
Totaque uertuntur ſupra caput æquora noſtrum:
Quæpoſt quam redeunt:alium me corpore toto
Ac fueram nuper:nec eundem mente recepi:
Hactenus acta tibi poſſum memoranda referre:
Hactenus & memini:nec mens mea cætera ſenſit
Hanc ego tum primum uiridem ferrugine barbam:
Cæſariemque meam:quam longa per æquora uerto
Ingenteſque humeros:& cærula brachia uidi:
Cruraque pinnigero curuata nouiſſima piſce.
Quid tamen hæc ſpecies? quid diis Placuiſſe marinis.
Quid iuuat eſſe deum:ſi tu non tangeris iſtis?
Talia dicentem dicturum plura reliqui
Scylla deum:furit ille:irritatuſque repulſa
Prodigioſa petit Titanidos atria Circes.

.i. Scylla in feram.
.ii. Eadem in ſaxum.
.iii. Cecropides in ſimias.
.iiii. Sibylla in uocem.
.v. Socii Vlyſſis in feras.
vi. Iidem in homines.
vii. Picus in auem.
viii. Socii eius in feras.
.ix. Canenſ pici uxor in locum.
.x. Diomedis ſocii in aues.
.xi. Apulus paſtor in oleaſtrum.
xii. Naues Aeneæ in nymphas.
xiii. Nereti naues in ſaxum
xiiii. Ardea Turni in auem.
xv. Aeneas in deum.
xvi. Vertumnus in anum.
xvii. Anaxarete in lapidem.
xviii. Romulus in Quirinum
xix. Herſilia in horam.

Fabula Prima.

Glaucus Antedonius ſupradictus Scyllã circa Siciliã cõſpicatus dũ adamaſſet:& q̃a nollet ſequi appetentem uenit ad Circen obſecrãs remedia ut amati ſuccurre

ret quē illa nō leui cūpiditate capta nequiēſ a propoſito retardare amorē idicit dicēs quæ cēt: quæ ſibi præferretur. Inſtructa enim Hecates carminibus uenit ī locū: ī quo Scylla ablui cōſueuiſſet: ueneniſq; imbuit quibus illa tenuſpube canibus eſt efferata. ut amātibus odio ac timore eſſet. Quod ob factū illla poſtea in Vlyſſen amatū ab ea exercuit ſæuiciā. quod Glaucus factum hoc a Circe dolenter tulit.

PVB. OVI. NASONIS METAMORPHOSEOS LIBER. XIIII.

Amq; gigāteis iniectā faucibus ætnā
Aruaq; cyclopum: quid raſtra: quid uſus aratri
Neſcia ne qcq̄ iūctis debētia bobus
Liquerat euboicus tumidarum cultor aquarum.
Liquerat & zanclen aduerſaque mœnia regi:
Naufragumque ferum: gemino quod littore preſſum
Auſoniæ ſiculæque tenet confinia terræ:
Inde manu magna tyrrhena per æquora uectus:
Herbiferos adiit colles: atque atria Glaucus
Sole ſatæ Circes uariarum plena ferarum.
Quam ſimul aſpexit dicta acceptaque ſalute
Diua dei miſerere precor: nam ſola leuare
Tu potes hunc dixit: uidear modo dignus: amorem
Quanta ſit herbarum Titani potentia nulli
Quam mihi cognitius. qui ſum mutatus ab illis.
Ne ue mei non nota tibi ſit cauſa furoris:
Littore in italico Meſſenia mœnia contra
Scylla mihi uiſa eſt. pudor eſt promiſſa preceſque
Blandicieſque meas contemptaque uerba referre:
At tu ſiue aliquod regnum eſt in carmine carmen:
Ore moue ſacro: ſiue expugnatior herba eſt:
Vtere temptatis operoſæ uiribus herbæ:
Nec medeare mihi: ſaneſque hæc uulnera mando.
Fineque nil opus eſt partem ferat illa caloris.
At Circe: neque enim flammis habet altius ulla
Talibus ingenium: ſeu cauſa eſt huius in ipſa:
Seu Venus indicio facit hoc offenſa paterno
Talia uerba refert melius ſequerere uolentem
Optantemque eadem. parilique cupidine captam.
Dignus eras ultro: poteras certeque rogari:
Et ſi ſpem dederis: mihi rogaberis ultro.
Neu dubites: adſitque tuæ fiducia formæ:
En ego: cum dea ſim: nitidoque filia ſolis:
Carmine cum tantum: quantum quoq; gramine poſſim:
Vt tua ſim uoueo: ſpernentem ſperne: ſequenti

Redde uices:unoque duas ulciſcere facto:
Talia temptanti prius inquit in æquore frondes
Glaucus & in ſummis naſcentur montibus algæ:
Soſpito q̄ ſcylla noſtri mutentur amores.
Indignata dea eſt:& lædere quatenus ipſum
Non poterat:nec uellet amans:iraſcitur illi:
Quæ ſibi prælata eſt:ueneriſque offenſa repulſa
Protinus horrendis infamia pabula ſucis
Conterit:& tritis hecateia carmina miſcet.
Cærulaque induitur uelamina:perque ferarum
Agmen adulantum media proceſſit ab aura:
Oppoſitumque petens contra zancleia ſaxa
Rhegyon ingreditur:ferventeſque æſtibus undas:
Inquidus ut ſolida ponit ueſtigia terra:
Summaque decurrit pedibus ſuper æquora ſiccis:
Paruus erat gurges curuos ſinuatus in arcus
Grata quies Scyllæ:quo ſe referebat ab æſtu
Et maris & cœli:medio quum plurimus orbe
Sol erat & minimas auertice fecerat umbras.
Hunc dea præuitiat:portenficiſque uenenis
Inquinat:hic preſſos latices radice nocenti
Spargit.& obſcurum uerborum ambage nouorum
Ter nouies carmen magico demurmurat ore.
Scylla uenit:mediaque tenus deſcenderat aluo:
Cum ſua fœdari latrantibus inguina monſtris
Aſpicit:ac primo non credens corporis illas.
Eſſe ſui partes:refugitque:abigitque:timetque:
Ora proterua canum:ſed quos fugit:attrahit una:
Et corpus quærens femorum crurumque pedumque
Cerbereos rictus pro partibus inuenit illis
Statque canum rabies:ſubiectaque terga ferarum
Inguinibus truncis:uteroque extante coercet.

Fabula Secunda.

Docet eandem Scyllam traſformatum eſſe in ſaxum: ne Aeneæ nauiganti nocere poſſit:in Italiam.

Fleuit amans Glaucus:nimiumque hoſtiliter uſæ
Viribus herbarum fugit connubia Circes.
Scylla loco manſit:cumque eſt data copia primum
In Circes odium ſociis ſpoliauit Vlyſſem.
Mox eadem teucras fuerat merſura carinas:
Ni prius in ſcopulum:qui nunc quoque ſaxeus extat:
Transformata foret:ſcopulum quoque nauita uitat.

Fabula Tertia

Cecropides propter fraudem: ſceluſq; quia boni ſemper inſidiatores fuerunt: exoſus eſt Iuppiter: ut qualem animum habuiſſent: talem & ſpeciem poſt obitum indicarent: i ſimias conuerſi ſunt. Itaq; Inarimen pro chytenque inſulas proximas:quas hi incoluerant: Pithecuſa nomine ſuo pithecuſas uocauit:

Hunc tibi troianæ remis:auidamque carybdim
Euicere rates:quum iam prope littus adeſſent
Auſonium.libycas uento referuntur ad oras.

Excipit Aeneam illic animoque domoque
Non bene diſſidium phrygii latura mariti
Sidonis:inque pyra ſacri ſub imagine facta
Incubuit ferro:deceptaque decipit omnes.
Rurſus arenoſæ fugiens noua mœnia terræ
Ad ſedes Erycis:fidumque relatus Aceſten
Sacrificat:tumulumque ſui genitoris honorat
Quaſque rates Iris Iunonia pœne cremarat:
Soluit:& Hippotadæ regnum terraſque calentes
Sulfure fumantes. Acheloidumque relinquit
Sirenum ſcopulos.orbataque præſide pinus
Inarimen prochytenque legit:ſterilique locatas
Colle pythecuſas habitantum nomine dictas.
Quippe deum genitor fraudem & periuria quondam
Cecropidum exoſus:gentiſque admiſſa doloſæ
In deforme uiros animal mutauit ut idem
Diſſimiles homini poſſent.ſimileſque uideri.
Membraque contraxit:narreſque a fronte remiſſas
Contudit:& rugis perarauit anilibus ora:
Totaque uelatos flauenti corpora uillo
Miſit in has ſedes:nec non prius abſtulit uſum
Verborum & natæ dira in periuria linguæ.
Poſſe queri tantum rauco ſtridore reliquit.

Fabula Quarta.

Apollo Iouis & Lautonæ filius Glauci filiam cum dilige ret:pro cõcubitu optãdi ueniam tribuit.at illa in lon gum uictura tempus ſpacians in littore hauſto pugno harenæ petit tot annorum ſpacium. quot partes eius dinumerare poſſet. Igitur præſtata fide ad tempus ſe nectutæ dilapſo corpore relicta eſt uox: quæ Sybillã indicaret. deus uero uoluiſſet morari eam i eo mune re:ſed illa neglexit dei uoluntatem.

Has ubi præteriit & partenopeia dextra
Mænia deſeruit:leua de parte canori
Aeolidæ tumulum:& loca fœta paluſtribus undis:
Littora cumarum uiuaciſque antra Sibyllæ
Intrat:& ut manes adeat per auerna paternos
Orat:at illa diu uultum tellure moratum
Erexit:tandemque deo furibunda recepto:
Magna petis dixit: uir factis maxime cuius
Dextera per ferrum:pietas ſpectata per ignes.
Pone tamen troiane metum.potiere petitis:
Eliſiaſque domos & regna nouiſſima mundi
Me duce cognoſces:ſimulacraque cara parentis.
Inuia uirtuti nulla eſt uia dixit:& auro
Fulgentem ramum ſylua Iunonis auernæ
Monſtrauit:iuſſitque ſuo diuellere trunco.
Paruit Aeneas:& formidabilis horci
Vidit opes:atauoſque ſuos umbramque ſenilem
Magnanimi Anchiſæ:didicit quoque iura locum:
Quæque nouis eſſent adeunda pericula bellis:
Inde ferens lapſos auerſo tramite paſſus

Cum duce cumæa fallit ſermone laborem,
Dumque iter horrendum per opaca crepuſcula carpit
Seu dea tu præſens:ſeu diis gratiſſima dixit
Numinis inſtar eris ſemper mihi:meque fatebor
Muneris eſſe tui:quæ m e loca mortis adire
Quæ loca me uiſæ uoluiſti euadere mortis
Pro quibus aerias meritis aduectus ad auras
Templa tibi ſtatuam: tribuam tibi thuris honores.
Reſpicit hunc uates.& ſuſpiratibus hauſtis:
Nec dea ſum dixit:nec ſacri thuris honore
Humanum dignare caput:neu neſcius erres
Lux æterna mihi:carituraque fine dabatur:
Si mea uirginitas phœbo patuiſſet amanti.
Dum tamen hanc ſperat:dum præcorrumpere donis
Me cupit:elige ait uirgo cumæa quid optes:
Optatis potiere tuis:ego pulueris hauſti
Oſtendens cumulum:quot haberet corpora puluis
Tot mihi natales contingere uana rogaui.
Excidit:ut peterem iuuenes quoque protinus annos
Hos tamen illa mihi dabat æternamque iuuentam
Si uenerem paterer:contempto munere phœbi
Innuba permaneo:ſed iam felitior ætas
Terga dedit.tremuloque gradu uenit ægra ſenectus
Quæ patienda diu eſt nam iam mihi ſæcula ſeptem
Acta uides:ſupereſt numeros ut pulueris æquem
Tercentum meſſes:tercentum muſta uidere
Tempus erit:quum de tanto me corpore paruam
Longa dies faciat conſumptaque membra ſenecta
Ad minimum redigentur onus:nec amata uidebor:
Nec placuiſſe deo:Phœbus quoque forſitan ipſe
Vel non agnoſcet:uel dilexiſſe negabit:
Vſque adeo mutata ferar nullique uidenda.
Voce tamen noſcar uocem mihi fata relinquent.

Fabula Quinta.

Aeneas iter in Italiam tendẽs ad Læſtrygonas uenit:ubi Macareus Naricius comes Vlyſſis apparuit:congreſſusq; eos eſt comitatus.Itaq; cũ expoſuiſſet Achimenides apud Cyclopẽ quæ eſſent paſſi ſocii:ſimiliter & ille a Circe cũ comite Euriloco ꝙ potione accepta in uarias figuras comitati ſunt nouiſſime.Vlyſſes remedio Mercurii eo uenit:& ſocios recuperauit. Ex eo Circẽ iunxiſſe ſe ei inmatrimonium:mõuitque Aeneam ne littoribus Circes accederet.

Talia conuexum pariter memorante Sibylla
Sedibus euboicam ſtygiis emerſit in urbem
Troius Aeneas.ſacriſque ex more litatis
Littora adit nundum nutricis habentia nomen.
Hic quoque ſubſtiterat poſt tædia longa laborum
Naricius macareus comes experientis ulyſſei
Deſertum quondam mediis in rupibus ætnæ
Noſcit Achimeniden:improuiſoque repertum
Viuere miratur:quis te caſus ue deus ue

Seruat Achimenide? cur inquit barbara graium
Prota uehit? petitur ueſtra quæ terra carina?
Talia querenti iam non hirſutus amictu
Iam ſuus & ſpinis conſerto tegmine nullis
Fatur Achimenides iterum poliphemon & illos
Aſpiciam fluidos humano ſanguine rictus.
Hæc mihi ni potior domus eſt Ithacique carina:
Si minus Aeneam ueneror genitore: nec unq̃
Eſſe ſatis potero. præſtem licet omnia gratus.
Quod loquor: & ſpiro: cœlumque & lumina ſolis
Aſpicio: poſſim ne ingratus & immemor eſſe?
Ille dedit quod non anima hæc Cyclopis in ora
Venit. & ut lumen iam nunc uitale relinquam.
Vt tumulo aut certe non illa condar in aluo.
Quid mihi tunc animi: niſi ſi timor abſtulit omnem
Senſum animum fuit? cum uos petere alta relictus
Aequora conſpexi: uolui inclamare. ſed hoſti
Prodere me timui: ueſtræ quoque clamor Vliſſis
Pene rati nocuit. uidi cum monte reuulſum
Immanem ſcopulum medias permiſit in undas:
Vidi iterum ueluti tormenti uiribus acta
Vaſta giganteo iaculantem ſaxa lacerto.
Et ne deprimeret fluctus ue lapis ue carinam
Pertimui 'iam me non eſſe oblitus in illa.
Vt uero fuga uos ab acerba morte reduxit:
Ille quidem totam gemebundus obambulat ætnam:
Prætemptatque manu ſyluas: & luminis orbus
Rupibus incurſat. fœdataque brachia tabo
In mare protendens gentem execratur achiuam.
Atque ait: o ſi quis referat mihi caſus Vlyſſem.
Aut aliquem ex ſociis in quem mea ſæuiat ira:
Viſcera cuius edam: cuius uiuentia dextra
Membra mea laniem: cuius mihi ſanguis inundet
Guttur: & eliſi trepident ſub dentibus artus:
Quam nullum: aut leue ſit damnum mihi lucis adéptæ?
Hæc & plura ferox. me luridus occupat horror
Spectantem uultus: & iam nunc cæde madentes:
Crudeleſque manus: & inanem luminis orbem:
Membraque: & humano concretam ſanguine barbam:
Mors erat ante oculos: minimum tamen ipſa doloris:
Et iam prenſurum: iam nunc mea uiſcera rebar
In ſua merſurum: mentique hærebat imago
Temporis illius: quo uidi bina meorum
Ter quater affligi ſociorum corpora terræ.
Dum ſuper ipſe iacens hirſuti more leonis
Viſceraque & carnes cumque albis oſſa medullis:
Semianimeſque artus auidam condebat in aluum:
Me tremor inuaſit: ſtabam ſine ſanguine mœſtus
Madentemque uidens: eiectantemque cruentas
Ore dapes: & fruſtra mero glomerata uomentem
Talia fingebam miſero mihi fata parari:
Perque dies multos latitans: omnemqne tremiſcens

Ad ſtrepitum: mortemque timens: cupiduſque mori
Glande famen pellens: & mixta frondibus herba:
Solus inops: expes: læſo pœneque relictus
Hanc procul aſpexi longo poſt tempore nauem
Oraui que fugam geſtu: ad littuſque cucurri:
Et moui graiumque ratis troiana recepit.
Tu quoque pande tuos comitum gratiſſeme caſus
Et ducis: & turbæ: quæ tecum eſt credita ponto.
Aelon ille refert thuſco regnare profundo.
Aelon Hippotaden cohibentem carcere uentos:
Quos bouis incluſos tergo memorabite munus
Dulichium ſumpſiſſe ducem: flatuque ſecundo:
Lucibus iſſe nouem: & terram aſpexiſſe petitam
Proxima poſt nouam quum ſeſe aurora moueret:
Inuidia ſocios prædeque cupidine uictos
Eſſe ratos aurum: dempſiſſe ligamina uenti:
Cum quibus iſſe retro: per quas modo uenerat undas
Aeoliique ratem portus repetiſſe tyranni:
Inde lami ueterem læſtrygonis inquit in urbem
Venimus: Antiphates terra regnabat in illa.
Miſſus ad hunc ego ſum numero comitante duorum:
Vixque fuga quæſita ſalus comitique mihique:
Tertius e nobis læſtrygonis impia tinxit
Ora cruore ſuo: fugientibus inſtat: & agmen
Concitat Antiphates: coeunt & ſaxa trabeſque
Coniiciunt: merguntque uiros: merguntque carinas
Vna tamen: quæ nos ipſumque uehebat Vlyſſem
Effugit amiſſa ſociorum parte: dolentes
Multaque conqueſti terris allabimur illis
Quas procul hinc cernis: procul hinc: mihi crede: uidēda
Inſula uiſa mihi: tuque o iuſtiſſime troum
Nate dea: neque enim finito marte uocandus
Hoſtis es Aenea: moneo fuge littore Circes
Hos quoque Circeo religata in littore pinu
Antiphatæ memores immanſuetique Cycoplis
Ire negabamus: & tecta ignota ſubire
Sorte ſumus lecti: ſors me fidumque Polyten
Eurylocumque ſimul nimiique Elpenora uini:
Biſque nouem ſocios Circea ad mœnia miſit.
Quæ ſimul attigimus: ſtetimuſque in limine tecti
Mille lupi: mixtique lupis urſique leæque
Occurſu fecere metum: ſed nulla timenda
Nullaque erat noſtro factura in corpore uulnus:
Quin etiam blandas mouere per aera caudas
Noſtraque adulantes comitant ueſtigia: donec
Excipiunt famulæ: perque atria marmore tecta
Ad dominam ducunt pulchro ſedet illa receſſu
Sollemni ſolio palliamque induta nitentem
Inſuper aurato circumuelatur amictu.
Nereides nymphæque ſimul: quæ uellera motis
Nulla trahunt digitis nec fila ſequentia ducunt·
Gramina diſponunt: ſparſoſque ſine ordine flores

Secernunt calathis uariaſque coloribus herbas.
Ipſa quod hæc faciunt opus:exigit:ipſa quis uſus
Quo ue ſit in folio:quæ ſit concordia mixtis
Nouit:& aduertens penſas eyaminat herbas.
Hæc ubi nos uidit dicta acceptaque ſalute
Diffudit uultus:& reddidit omnia nocis.
Nec mora miſceri toſti iubet ordea grani
Mellaque uimque meri cum lacte coagula paſſo:
Quique ſub hac lateant furtim dulcedine ſucos
Adiicit.accipimus ſacra data pocula dextra.
Quæ ſimul arenti ſitientes hauſimus ore.
Et tetigit ſummos uirga dea dira capillos:
Et pudet:& referam:ſetis horreſcere cœpi:
Nec iam poſſe quæri:pro uerbis edere raucum
Murmur:& in terram toto procumbere uultu.
Oſque meum ſenſi pando occaleſcere roſtro
Colla tumere toris:& qua modo pocula parte
Sumpta mihi fuerant:illa ueſtigia feci.
Cumque eadem paſſis:tantum medicamina poſſunt:
Claudor in antra ſuis:ſolum caruiſſe figura
Vidimus Eurylochum:ſolus data pocula fugit:
Quæ niſi uitaſſet pecoris pars una maneret.
Nunc quoque ſetigeri:nec tantæ cladis ab illo
Certior ad Circen ultor ueniſſet Vlyſſes:
Pacifer huic dederat florem Cyllenius album
Molli uocant ſuperi.nigra radice tenetur:
Tutus eo monitiſque ſimul celeſtibus intrat
Ille domum Circes:& ad inſidioſa uocatus
Pocula conantem uirga mulcere capillos
Repulit:& ſtricto pauidam deterruit enſe:
Inde fides dextræque datæ:thalamoque receptus
Coniugii dotem ſociorum corpora poſcit:
Spargimur ignotæ ſucis melioribus herbæ:
Percutimurque caput conuerſæ uerbere uirgæ.
Verbaque dicuntur dictis contraria uerbis:
Quo magis illa canit:magis hoc tellure leuati
Erigimur:ſetæque cadunt:bifidoſque relinquit
Rima pedes:redeunt humeri:& ſubiecta lacertis
Brachia ſunt.flentem flentes complectimur illum:
Heremuſque ducis collo:nec uerba locuti
Vlla priora ſumus:q̃ nos teſtantia gratos.
Annua nos illic tenuit mora:multaque præſens
Tempore tam longo uidi:multa hauribus hauſi:
Hoc quoque cum multis:quod clam mihi rettulit una
Quattuor e famulis ad talia ſacra paratis.
Cum duce nanque meo Circe dum ſola moratur:
Illa mihi niueo factum de marmore ſignum
Oſtendens iuuenile gerens in uertice picum
Aede ſacra poſitum:multiſque inſigne coronis
Quis foret:& quare ſacra coleretur in æde:
Cur hanc ferret auem:quærenti & ſcire uolenti
Accipe ait Machareu:dominæque potentia quæ ſit

Hinc quoque diſce meæ:tu dictis adiice mentem.
Picus in auſoniis proles ſaturnia terris
Rex fuit utilium bello ſtudioſus equorum:
Forma uiro quam cernis erat:licet ipſe decorem
Aſpicias:fictaque probes ab imagine ueram:
Par animus formæ:nec adhuc ſpectaſſe tot annoſ
Quinquennem poterat graia quater edere pugna.
Ille ſuos dryades latiis in montibus ortas
Verterat in uultus:illum fontana petebant
Numina naiades:quas Albula:quaſque Numici:
Quas Anienis aquæ:curſuque breuiſſimus albo:
Nar ue tulit præceps:& opace farfarus undæ:
Quæque colunt ſcythicæ ſtagnum memorale Dianæ:
Finitimoſque lacus:ſpretis tamen omnibus unam
Ille colit nympham:quam quondam in colle palati
Dicitur ancipiti peperiſſe Venilia Iano:
Hæc ubi nubilibus primum maturuit annis
Præpoſito cunctis laurenti tradita Pico eſt:
Rara quidem facie:ſed rarior arte canendi:
Vnde canens dicta eſt ſylua & ſaxa mouere:
Et mulcere feras:& flumina longa morari:
Ore ſuo uolucreſque uagas retinere ſolebat.
Quæ dum fœminea modulatur carmina uoce:
Exierat tecto laurentis Picus in agros
Indigenas fixurus apros.tergumque premebat
Acris equi:leuaque altilia bina ferebat:
Phœniceam fuluo chlamidem compreſſus ab auro.
Venerat in ſyluas & filia ſolis eaſdem
Vtque nouas legeret fœcundis collibus herbas:
Nomine dicta ſuo Circea reliquerat arua:
Quæ ſimulac iuuenem uirgultis abdita uidit:
Obſtupuit:cecidere manu:quas legerat herbas:
Flammaque per totas uiſa eſt errare medullas.
Vt primum ualido mentem collegit ab æſtu:
Quid cuperet faſſura fuit:ne poſſet adire
Curſus equi fecit:circonfuſuſque ſatelles:
Non tamen effugies:uento rapiare licebit
Si modo me noui:ſi non euanuit omnis
Herbarum uirtus:nec me mea carmina fallunt:
Dixit:& effigiem nullo con corpore falſi
Finxit apri:præterque oculos tranſcurrere regis
Iuſſit:& in denſum trabibus nemus ire uideri
Plurima qua ſylua eſt:& æquo loca peruia non ſunt
Haud mora continuo prædæ petit inſcius umbras
Picus:equique celer ſpumantia terga reliquit.
Spemque ſequens uanam ſylua pedes errat in alta.
Concipit illa preces:& uerba precantia dixit:
Ignotoſque deos ignoto carmine adorat:
Quo ſolet & niueæ uultum confundere lunæ:
Et patrio capiti bibulas ſubtexere nubes.
Tunc quoque cantato denſatur carminæ cœlum
Et nebulas exhalat humus:cæciſque uagantur

Limitibus comites:& abeſt cuſtodia regis.
Nacta locum tempuſque per o tua lumina dixit
Quæ mea cœperunt: perque hác pulcherrime formam
Quæ facit ut ſupplex tibi ſim dea:conſule noſtris
Ignibus:& ſocerum qui præuidet omnia ſolem
Accipe.nec durus Titanida deſpice Circen
Dixerat:ille ferox ipſamque precesque reliquit
Et quæcunque es ait non ſum tuus:altera captum
Me tene:& teneat per lougum comprecor æuum:
Nec Venere externa ſocialia fœdera lædam:
Dum mihi lanigeniam ſeruabunt fata canentem:
Sæpe retentans temptatis precibus Titania fruſtra
Non impune feres:neque ait reddere cauenti
Læiaque quid faciat:quit amans:quid fœmina:diſces
Rebus ait:ſed amans & læſa & fœmina Circe eſt
Tum bis ad occaſum bis ſe conuertit ad ortum
Ter iuuenem baculo tetigit:tria carmina dixit.
Ille fugit ſed ſe ſolito uelocius ipſe.
Currere miratus:pennas in corpore uidit
Seque nouam ſubito latis accedere ſyluis
Indignatus auem duro fera robora roſtro
Fugit & iratus longis dat uulnera ramis
Purpureum chlamydis penne traxere colorem.
Fibula:quod fuerat ueſtemque momorderat aurum
Pluma fit:& fuluo ceruix præcingitur auro:
Nec quicq̃ antiquum Pico niſi nomina reſtat:

Fabula Octaua.

Socii quoq; Pici reqrẽtes ducẽ ne uiribus innoxiá ſæui- rent contacti uenenis in uarias ſpecies abiere mutati

Interea comites clamato ſæpe per agros
Nequicq̃ Pico nullaque in parte reperto
Inueniunt Circem:nam iam tenuerat auras:
Paſſaque erat nebulas uentis ac ſole reſolui:
Criminibuſque premunt uetis:regemque repoſcunt.
Vimque ferunt.ſæuiſque parant inceſſere telis.
Illa nocens ſpargit uirus:ſucoſque ueneni:
Et noctem noctiſque deos hereboque chaoque
Conuocat:& longis hecaten ululatibus orat.
Exiluere loco dictu mirabile ſyluæ
Ingemuitque ſolum:uicinaque palluit arbor
Sparſaque ſanguineis rubuerunt pabula guttis:
Et lapides niſi mugitus edere raucos:
Et latrare canes:& humus ſerpentibus atris
Squalere:& tenues animæ uolitare uidentur.
Attonitum monſtris uulgus pauet:illa pauentum
Ora uenenata tetigit mirantia uirga:
Cuius ab attractu uariarum monſtra ferarum
In iuuenes ueniunt:nulli ſua manſit imago

Fabula Nona.

Vxor quoq; Piſci Canens deſyderio uiri ſecundũ Thibe ri deflens caſus amiſſi extabuit.Ita tamẽ ut locus me moriá nóis præberet poſteris:canens nominatus eſt.

Preſſerat occiduus tarſeia littora phœbus:
Et fruſtra coiunx oculis animoque Canentis
Expectatus erat:famuli populuſque per omnes
Diſcurrunt ſyluas:atque obuia lumina portant.
Nec ſatis eſt nymphæ flere:& lacerare capillos
Et dare plangorem:facit hæc tamen omnia.ſeque
Proripit:ac latos errat ueſana per agros.
Sex illam noctes totidem redeuntia ſolis
Lumina uiderunt inopem ſomnique cibique
Per iuga per ualles:qua ſors ducebat euntem
Vltimus aſpexit feſſam luctuque uiaque
Tybris:& in gelida ponentem corpora ripa:
Illic cum lachrymis ipſos modulata dolores
Verba ſono tenui mœrens fundebat:ut olim
Carmina iam moriens canit exequialia cygnus:
Luctibus extremum tenues liquefacta medullas
Tabuit:inque leues paulatim euanuit auras.
Fama tamen ſignata loco eſt.quem rite canentẽ
Nomine de nymphæ ueteres dixere coloni

Fabula Decima.

Nec minus refert Machareus ĩſolentiã ſociorũ erga Venerẽ. Aeneæ.aduerſus Rutulos pro latino dimicãtes ab Euãdro cũ auxiliũ petiſſet. Et quẽadmodũ Turno Venulo legato a Diomede.itẽ auxiliũ poſtulaſſet qui ſub Dauno Iapygie rege domiciliũ poſuiſſet: q id ſe facturũ negaſſet. eo quod pro Aenea aduerſus Venerẽ ſtetiſſet:uulneratãq; a ſe inimicã haberet. Et ut comites eius contẽptu deæ cupientes proficiſci in bellum immani uolucrum filia decepti ſubſtiteruut. Eorum nomina hæc ſũt Agmon. Lycus. Idas. Rhetenor Nycteus.quæ uolucres albi coloris cygni eſſent:

Talia multa mihi longum narrata per annum
Viſaque ſunt:reſides & deſuetudine tardi
Rurſus inire fretum:rurſus dare uela iubemur:
Ancipiteſque uias & iter Titania uaſtum
Dixerat:& ſæui reſtare pericula ponti
Pertimui fateor:nactuſque hoc littus adhæſi.
Finierat Machareus:urnaque Aeneia nutrix
Condita marmoreo tumulo breue carmen habebat:
Hic me Gaietam notæ pietatis alumnus
Ereptam argolico:quo debuit igne:cremauit.
Soluitur herboſo religatus ab aggere funis:
Et procul inſidias infamatæque relinquunt
Tecta deæ:lucoſque petunt ubi nubilus umbra
In mare cum fulua prorumpit thybris harena:
Faunigenæque domo potitur:nataque latini
Non ſine Marte tamen:bellum cum gente feroci
Suſcipitur:pactaque furit pro coniuge Turnus.
Concurrit latio tyrrhenia tota:diuque
Ardua ſolicitis uictoria quæritur armis
Auget uterque ſuas externo robore uires.
Et multi rutulos:multi troiana tuentur

Caſtra:neque Aeneas Euandri ad mœnia fruſtra
At uenulus fruſtra profugi diomedis ad urbem
Venerat:ille quidem ſub Iapyge maxima Dauno
Mœnia condiderat:dotaliaque arua tenebat:
Sed Venulus Turni poſtq̄ mandata peregit:
Auxilium petit.uires Aetolius heros
Excuſat:nec ſe aut ſoceri committere pugnæ
Velle ſui populos:aut q̄uos e gente ſuorum
Armet habere ullos:ne ue hæc commenta putetis:
Admonitu quanq̄ luctus renouentur amari:
Perpetiar memorare tamen:poſtq̄ alta cremata eſt
Ilios:& danaas pauerunt pergama flammas
Naritiuſque heros a uirgine uirgine rapta
Quam meruit pœnam ſolus digeſſit in omnes
Spargimur:& uentis inimica per æquora rapti
Fulmina:noctem:imbres:iram cœlique mariſque
Perpetimur danai cumulumque capharea cladis
Ne ue morer referens triſtes ex ordine caſus:
Græcia tum potuit Priamo quoque flenda uideri:
Me tamen armiferæ ſeruatum cura Mineruæ
Fluctibus eripuit:patriis ſed rurſus ab agris
Pellor:& antiquo memores de uulnere pœnas
Exigit alma Venus:tantoſque per alta labores
Equora ſuſtinui:tantos terriſtribus armis:
Vt mihi fœlices ſint illi ſæpe uocati:
Quos communis hyems importunuſque Caphareus
Merſit aquis:uellemque horum pars una fuiſſe
Vltima iam paſſi comites belloque fretoque
Deficiunt:finemque rogant erroris.at Agmon
Feruidus ingenie:tum uero & cladibus aſper
Quid ſupereſt quod iam patientia noſtra recuſet
Ferre uiri:dixit quid habet Cytherea quid ultra
Velle puta:faciat nam dum peiora timentur
Eſt locus in uoto.ſors autem ubi peſſima rerum eſt:
Sub pedibus timor eſt:ſecuraque ſumma malorum:
Audiat ipſa licet:& quod facit oderit omnis
Sub Diomede uiros:odium tamen illius omnes
Spernimus & magno ſtat magna potentia nobis.
Talibus iratam Venerem Pleuronius Agmon
Inſtimulat uerbis:ſtimuliſque reſuſcitat iram:
Dicta placent paucis.numeri maioris amici
Agmona corripimus:cui reſpondere uolenti
Vox pariter uociſque uia eſt tenuata:comæque
In plumas abeunt:plumis quoque colla teguntur:
Pectoraque & tergum&:maiores brachia pennas
Accipiunt cubitique leues tenuantur in alas.
Magna pedis digitos pars occupat:oraque cornu
Indurata rigent:finemque in acumine ponunt.
Hunc lycus:hunc Idas:& cum Rethenore.Nicteus
Hunc miratur Abas:& dum mirantur eandem
Accipiunt faciem:nūmeruſque ex agmine maior
Subuolat:& remos plauſis circumuolat alis.

Si uolucrum quæ ſit dubiarum forma requiris:
Vt non cygnorum:ſic albis proxima cygnis.

Fabula Vndecima.

Lauiniæ regionis locũ arboribus obumbrarũ Pan Mercurii filius tenuit: quem poſtea nymphæ occuluerũt has paſtor Apulus cum procacibus maledictis terruiſſet: Itaque ne amplius linguam in propatulo haberet:numine earum in arborem oleaſtrum exſtabuit: & ita factus eſt.

Vix equidem has ſedes:& Iapygis arida Dauni
Arua gener teneo minima cum parte meorum.
Actenus Aeneides. Venulus calydonia regna:
Peucetioſque ſinus:Meſapiaque arua reliquit:
In quibus antra uidet:quæ multa nubila ſylua:
Et leuibus guttis manantia ſemicaper Pan
Nunc tenet:at quondam tenuerunt tempore nymphæ.
Appulus has illa paſtor regione fugatas
Terruit:& primo ſubita formidine mouit.
Mox ubi mens rediit:& contempſere ſequentem:
Ad numerum motis pedibus duxere choreas.
Improbat has paſtor:ſaltuque imitatus agreſti
Addidit obſcœnis conuitia ruſtica dictis.
Nec prius obticuit:q̃ gutta condidit arbor:
Arbor enim eſt:ſucoque licet cognoſcere mores
Quippe notam linguæ baccis oleaſter amaris
Exhibet:aſperitas uerborũ ceſſit in illas.

Fabula Duodecima.

Turnus aduerſus Aeneam pro lauinia ſponſa dimicans cũ immittere ignem claſſibus conaretur: mater deorũ quia ex Ida monte phrygiæ ſacrato eſſẽt factæ:impetratis precibus ab Ioue i nympharũ ſpeciẽ conuertit. ut dearũ marinarũ numen augere poſſent:effecit.

Hinc ubi legati rediere negata ferentes
Arma ætola ſibi rutuli ſine uiribus illis
Bella infauſta gerunt:multumque ab utraque cruoris
Parte datur:fert ecce auidas in pinea Turnus
Tecta faces:igneſque timent:quibus unda pepercit.
Iamque picem & cæras alimentaque cætera flammæ
Mulciber urebat:perq; altum ad carbaſa malum
Ibat:& incuruæ fumabant tranſtra carinæ:
Cum memor has pinus idæo uertice cæſas
Sancta deũ genitrix tinnitibus æthera pulſi
Aeris.& inflati compleuit murmure buxi.
Perque leues domitis inuecta leonibus auras
Irrita ſacrilega iactas incendia dextra
Turne ait eripiam:nec me patiente cremabit
Ignis edax nemorũ partes & membra meorũ
Intonuit dicente dea:tonitrũq; ſecuti
Cũ ſaliente graues ceciderũt grandine nimbi:
Aeraq; & tumidũ ſubitis concurſibus æquor
Aſtrei turbant.& eunt in prælia:fratres:
E quibus alma parens unius uiribus uſa

Stupea prærupit phrygiæ retinacula puppis:
Fertque rates pronas:medioque ſub æquore mergit
Robore mollito lignoque in corpora uerſo
Incapitum facies puppes mutantur adunce:
In digitos abeunt & crura natantia remi.
Quodque ſinus fuerat:latus eſt.mediiſque carina
Subdita nauigiis ſpine mutatur in uſum.
Lina comæ molles:antennæ brachia fiunt
Cærulus ut fuerat color eſt:quaſque ante timebant
Illas uirgineis exercent luſibus undas
Naides æquoreæ duriſque in montibus ortæ.
Molle fretum celebrant:nec eas ſua tangit origo.
Non tamen oblitæ q̄ multa pericula ſæpe
Pertulerint pelago:iactatis ſæpe carinis
Suppoſuere manus:niſi ſi qua uehebat achiuos.

Fabula Decimatertia.

Naues Aeneæ docet ex recordatione in ſpeciē nympharum uerſas deorum ſuorum uoluntate: Naritiique nauem uidiſſe dicit naufragio. Item Alcinoum pelaſgos portantem ſaxo dureſcere.

Cladis adhuc phrygiæ memores odere pelaſgos:
Naritiæque ratis uiderunt fragmina letis
Vultibus & letis uidere rigeſcere puppes
Vultibus Alcinoi ſaxum increſcere ligno

Fabula Decimaquarta

Turno ab Aenea interépto Ardea ubrs regnū Turni incēdio ad cinerem redacta: ex qua uolucris emerſa eſt. quæ patrio eius noīe uocaretur a poſteris ardea.

Spes erat in nymphas animata claſſe marinas
Poſſe metu monſtri rutulum deſiſtere bello.
Perſtat:habetque deos parſ utraque quodque deorū eſt
Inſtar habent animos:nec iam dotalia regna:
Nec ſceptrum ſoceri:nec te lauinia uirgo:
Sed uiciſſe petunt:deponendique pudore
Bella gerunt:tandemque uenus uictricia nati
Arma uidet:Turnuſque cadit:cadit Ardea Turno
Sospite dicta potens:quam poſtquam barbarus enſis
Abſtulit:& trepida patuerunt tecta fauilla
Congerie e media tum primum cognita præpes
Subuolat:& cineres plauſis euerberat alis:
Et ſonus:& macies:& pallor:& omnia captam
Quæ deceant urbem:nomen quoque manſit in illa
Vrbis:& ipſa ſuis deplangitur Ardea pennis.

Fabula Decimaquinta.

Venus ut animaduertit filium Aneam laboribus exhauſtis ad finem ueniſſe Aeui: petit ab Ioue patre ut promiſſis fidē faceret.Cuius ille precibus auditis effecit in agro laurenti flumine Numitio mortalitatem ablueret:interque indigentes deos trāſferetur. ita ut a poſteris ſicut cæteris diis ſacra ei adminiſtrarentur.

Iamque deos omnes ipſamque Aeneia uirtus
Iunonem ueteres finire coercuit iras:

Cum bene fundatis opibus creſcentis Iuli
Tempeſtiuus erat cœlo Cytereus heros:
Ambieratque Venus ſuperos:colloque parentis
Circunfuſa ſui nunq̄ mihi dixerat ullo
Tempore duræ pater nunc ſis mitiſſimus opto.
Aeneæque meo:qui te de ſanguine noſtro
Fecit auum:q̄uis parum des optime numem
Dum modo des aliquid ſatis eſt inamabile regnum
Aſpexiſſe ſemel:ſtygios ſemel iſſe per amnes.
Aſſenſere dei:nec coniunx regia uultus
Immotos tenuit.placatoque annuit ore.
Tum pater eſt is ait cæleſti numine dignus
Quæque petis:proquoque petis:cape nata quod optas
Fatus erat:gaudet grateſque agit illa parenti:
Perque leues auras iunctis inuecta columbis
Littus adit laurens:ubi tectus arundine ſerpit
In freta flumineis uicina Numicius undis.
Hunc iubet æneæ quæcunque obnoxia morti
Abluere:& tacito deferre ſub æquora curſu.
Corniger exequitur Veneris mandata:ſuiſque
Quicquid in Aenea fuerat mortale repurgat.
Et reſperſit aquis:pars optima reſtitit illi.
Luſtratum genitrix diuino corpus odore
Vnxit.& ambroxia cum dulci nectare mixta
Contigit os:fecitque deum:quem turba Quirini
Nuncupat indigetem:temploque ariſque recepit.

Fabula Decimaſexta.

Tyberinus Albanorū rex thuſco amni Albula merſus interiit:ac nomē fluuio reliquit. Item Auentinus: a quo Mons urbis Albæ accepit imperium. Sub hoc Pomona Amadriadū nympharū hortorū cultrix feliciumq; arborum:cuius nomen pomaria obtinent. Hāc cū Vertumnus diligeret:ſolitus in uarias figuras mutari & ea refugiente cōcubitum ſollicitudine aſſidua ureretur:Nouiſſime in anum cōuerſus eſt:eiq; multa retulit:quibus fœminæ flecti ſolerēt:ut ſibi iungeretur ipſa autem perſeuerāte in propoſito nouiſſime refert quoq; fuiſſe Cypro Anaxareten uirginē:quæ propter ſuperbiam punita fuiſſet a Venere:uerſuſq; in ſua forma concubuit cum ea.

Inde ſub Aſcanii ditione binominis Alba
Reſque latine fuit:ſucceſſit Syluius illi:
Quo ſatus antiquo tenuit repetita latinus
Nomina cum ſceptro clarus ſubit ecce latino
Epitus ex illo eſt:poſt hunc capetuſque:Capiſque:
Sed capis ante fuit:regnum Tyberinus ab illis
Cœpit:& in thuſci demerſus fluminis undis
Nomina fecit aquæ:de quo Remuluſque feroxque
Acrota ſunt geniti:Remulus maturior annis
Fulmineo periit imitator fulminis ictu:
Fratre ſuo ſceptrum moderatior Acrota forti
Tradit Auentino:qui quo regnarat eodem
Monte iacet poſitus.tribuitque uocabula monti.

Iamque palatinus ſummæ loca gentis habebat:
Rege ſub hoc Pomona fuit:qua nulla latinas
Inter hamadryadas coluit ſolertius hortos.
Nec fuit arborei ſtudioſior altera fœtus:
Vnde tenet nomen:non ſyluas illa:nec amnes:
Rus amat:& ramos felicia poma ferentes:
Nec iaculo grauis eſt:ſed adunca dextera falce.
Qua modo luxuriem premit:& ſpatiantia paſſim
Brachia conſpexit:fiſſa modo cortice lignum
Inſerit:& ſucos alieno præſtat alumno.
Nec ſentire ſitim patitur:bibulæque recuruas
Radicis fibras labentibus irrigat undis:
Hic amor hoc ſtudium:Veneris quoque nulla cupido e:
Vim tamen agreſtum metuens pomaria claudit.
Intus & acceſſus prohibet refugitque uiriles.
Quid non & ſatyri ſaltatibus apta iuuentus
Fecere & pinu præcincti cornua panes:
Silenuſque ſuis ſemper iuuenilior annis:
Quique deus fures uel falce uel inguine terret:
Vt potirentur ea:ſed enim ſuperabat amando
Hos quoque Vertumnus.neque erat felicior illis
O quotiens habitu duri meſſoris ariſtas
Corbe tulit:uerique fuit meſſoris imago
Tempora ſepe gerens fœno religata recenti
Deſectum poterat gramen uerſare uideri:
Sæpe manu ſtimulos rigida portabat ut illum
Iuraſſes feſſos modo diſiunxiſſe iuuencos:
Falce data frondator erat:uitiſque putator
Induerat ſcalas:lecturum poma putares:
Miles erat gladio:piſcator arundine ſumpta
Denique per multas aditum ſibi ſæpe figuras
Reperit:ut caperet ſpectatæ gaudia formæ
Ille etiam picta redimitus tempora mytra
Innitens baculo poſitis per tempora canis
Aſſimulauit annum:cultoſque intrauit in hortos:
Pomaque mirata eſt:tantoque peritior inquit
Omnibus eſt nymphis.quas continet Albula ripis
Salue uirginei flos intemerate pudoris:
Paucaque laudatæ dedit oſcula:qualia nunquam
Vera dediſſet anus:glebaque in curua reſedit
Suſpiciens pandos autumni pondere ramos:
Vlmus erat contra ſpecioſa nitentibus uuis:
Quam ſocia poſtq̄ pariter cum uite probauit
Aſt ſi ſtaret ait cælebs ſine palmite truncus:
Nil præter frondes quare peteretur:haberet.
Hæc quoque quæ iuncta eſt uitis requieſcit in ulmo:
Si non iuncta foret:terræ acclinata iaceret.
Tu tamen exemplo non tangeris arboris huius:
Concubituſque fugis:nec te coniungere curas.
Atque utinam uelles:Helene non pluribus eſſet.
Sollicitata procis:nec quæ lapitheia mouit
Prælia:nec coniunx timidi aut audacis Vlyſſis:

Nunc quoque quum fugias auerſeriſque petentes:
Mille uiri cupiunt:& ſemideique deique:
Et quæcunque tenent albanos numina montes.
Sed tu ſi ſapies:ſi te bene iungere anumque
Hanc audire uoles:quæ te plus omnibus illis
Plus q̃ credis:amo:uulgares reice tædas.
Vertumnumque tori ſocium tibi delige:pro quo
Me quoque pignus habe.neque enim ſibi notior ille eſt
Quam mihi:nec paſſim toto uagus errat in orbe.
Hæc loca magna colit:nec uti pars magna procorum
Quam modo uidit amat.tu primus & ultimus illi
Ardor eris:ſolique ſuo tibi deuouet annos.
Adde quod eſt iuuenis:quod naturale decoris
Munus habet:formaſque apte fingetur in omnes.
Et quod erit iuſſus:iubeas licet omnia fiet:
Quid quod amatis idem:quip quæ tibi poma coluntur
Primus habet:lætaque tenet tua munera dextra.
Sed neque iam fœtus deſyderat arbore demptos:
Nec quas hortus alit cum ſucis mitibus hærbas:
Nec quicq̃ niſi te miſerere ardentis:& ipſum
Quod petit ore meo præſentem crede precari.
Vltoreſque deos:& pectora dura peroſam
Idaliam memoremque time Rhamnuſidis iram.
Quoque magis caueas:& enim mihi multa uetuſtas
Scire dedit:referam tota notiſſima Cypro
Facta:quibus flecti facile & miteſcere poſſis.

Fabula Decimaſeptima.

In inſula Cypro Anaxarete fuit ex progenie Teucri Salaminia:quæ forma cæteras gentes eiuſdẽ ciuitatis ſupergreſſa ẽ. Sed ut pulchritudo eminẽs fuit:ita propter aſpernationẽ uirorũ abominãda omnibus.Quã cũ Iphis eiuſdẽ ciuitatis amore diligeret:neq; aditũ ad eũ haberet:dolẽs quod i tã grauẽ ſortẽ icidiſſet:ne diutius doleret:ad extremũ noctu clã ante fores puellæ ſuſpẽdio ſe liberauit.Cui cũ funus pro dignitate fortunæ per publicum maxima frequẽtia duceretur & pacientiſſime ex ſuperiori parte domus proſpiceret:ob nimiã crudelitatẽ animiq; duriciam in ueſtigio ſui a Venere ſaxo durata eſt:ita ut apud Salaminios ſpẽs eius proſpiciẽtis Veneris nomẽ acceperit. De hic Vertũnus rediẽs i ſuã ſpeciẽ Pomona potitus eſt.

Viderat a ueteris generoſam ſanguine teucri
Iphis Anaxareten humili de ſtirpe creatus
Viderat:& totis perceperat oſſibus ignes:
Luctatuſque diu poſtq̃ ratione furorem
Vincere non potuit:ſupplex ad limina uenit:
Et modo nutrici miſerum confeſſus amorem:
Ne ſibi dura foret:per ſpes orauit alumnæ:
Et modo de multis alicui blanditus amicis
Sollicita petiit perpenſum uoce fauorem.
Sæpe ferenda dedit blandis ſua uerba tabellis
Interdum madidas lachrymarum rore coronas

Poſtibus intendit:poſuitque in limine duro
Molle latus:triſtiſque feræ conuitia fecit.
Sæuior illa freto ſurgente:cadentibus auſtis:
Durior & ferro:quod noricus excoquit ignis
Et ſaxo:quod adhuc uiuum radice tenetur.
Spernit:& irridet: factiſque immitibus addit
Verba ſuperba ferox:& de ſpe quoque fraudat amantẽ.
Non tulit impatiens longi tormenta doloris
Iphis:& ante fores hæc uerba nouiſſima dixit:
Vincis Anaxarete:neque erunt tibi tedia tandem
Vlla ferenda mei:lætos mollire triumphos:
Et pæana uoca:nitidaque incingere lauro.
Vincis enim moriorque libens:age:ferea gaude:
Certe aliquid laudare mei cogeris eritque
Quo tibi ſim gratus meritumque fatebere noſtrum?
Non tamen ante tui curam exceſſiſſe memento:
Quam uitam:geminaque ſimul mihi luce carendum ẽ:
Nec tibi fama mei uentura eſt nuncia lethi.
Ipſe ego ne dubites adero.præſenſque uidebor
Corpore ut exanimi crudelia numina paſcas:
Si tamen o ſuperi mortalia facta uidetis:
Eſte mei memores:nihil ultra lingua precari
Suſtinet:& longo facite:ut narremur in æuo:
Et quæ dempſiſtis uitæ:date tempora famæ:
Dixit & ad poſtes ornatos ſæpe coronis
Humentes oculos:& pallida brachia tollens
Cum foribus laquei religaret uincula ſummis.
Hæc tibi ſerta placent crudelis & impia dixit:
Inſeruitque caput:ſed tum quoque uerſus ab illam:
Atque onus infœlix eliſa fauce pependit.
Icta pedum motu trepidantem & multa timentem
Viſa ded iſſe ſonum eſt:adapertaque ianua factum
Prodidit exclamant famuli fruſtraque leuatum
Nam pater occiderat referunt ad limina matris.
Accipit illa ſinu:complexaque frigida nati
Membra ſui:poſtq̃ miſerarum uerba parentum
Edidit:& matrum miſerarum facta peregit:
Funera ducebat mediam lachrymoſa per urbem:
Luridaque arſuro portabat membra feretro:
Forte uiæ uicina domus qua flebilis ibat:
Pompa fuit:duræque ſonus plangoris ad aures
Venit Anaxaretes:quam iam deus ultor agebat:
Mota tamen uideamus ait:miſerabile funus:
Et patulis iniit tectum ſublime feneſtris:
Vixque bene impoſitum lecto proſpexerat Iphim.
Diriguere oculi:calidusque e corpore ſanguis
Inducto pallore fugit:conataque retro
Ferre pedes hæſit conata auertere uultus:
Hoc quoque non potuit:paulatimque occupat artus:
Quod fuit in duro iampridẽ corpore ſaxum.
Neue ea ficta putes:dominæ ſub imagine ſignum.
Seruat adhuc Salamis:Veneris quoque nomine templũ

Proſpicientis habet:quorum memor o mea lentos
Pone precor faſtus:& amanti iungere nymphæ:
Sic tibi nec uernum naſcentia frigus adurat
Poma nec excutiant rapidi florentia uenti:
Hæc ubi ne quicq̃ formas deus aptus in omnes
Edidit:in iuuenem rediit:& anilia demit
Inſtrumenta ſibi:taliſque apparuit illi:
Qualis ubi oppoſitas nitidiſſima ſolis imago
Euicit nubes:nullaque obſtante reluxit.
Vimque parat:ſed ui non eſt opus:inque figura
Capta dei nympha eſt:& mutua uulnera ſenſit

Fabula Decimaoctaua.

Poſt.Amulii ac Numitoris Albanorum regum interitũ Romulus urbis a ſe cõditæ cæpit imperium. Qui cũ aduerſus Titum Tatium pro raptu uirginum dimicaret:hoſtis appropiquauit patriæ. quod ut Vẽus preſenſit:portis obſeratis una patefacta eſt Tarpeia uirgine prodente patriam. Venus pro filii incolumitate a Nymphis:quæ proxime Iano erant geminum petiit auxilium.Data ergo uenia ſecundum portam:quam Sabini irrupturi erant: recluſo fonte ſcaturientes aquæ antea latuerãt humo ſparſæ preſſius hoſtẽ auerterunt.uictoriaque romulus rebus urbis compoſitis iura reddẽs populo ſicut petierat mater:raptus in cælum eſt.ita ut Quirinus nouo nomine uocaretur.

Proximus auſonias iniuſti miles Amuli
Rexit opes:Numitorque ſenex amiſſa nepotum
Munere regna capit:feſtiſque palilibus urbis
Mœnia conduntur:Tatius patreſque Sabini
Bella gerunt:arciſque uia tarpeia recluſa
Dignam animam pœna cõgeſtus exuit armis.
Inde ſati curibus tacitorum more luporum
Ore premunt uoces:& corpora uicta ſopore
Inuadunt:portaſque petunt:quas obice firmo
Clauſerat iliades:unam tamen ipſa recluſit.
Nec ſtrepitum uerſo Saturni cardine fecit:
Sola Venus portæ cecidiſſe repagula ſenſit.
Et clauſura fuit.niſi quod reſcindere nunq̃
Diis licet acta deum.Iano loca iuncta tenebant
Naides auſoniæ gelido rorantia fonte.
Has rogat auxilium:nec nymphæ iuſta petentem
Suſtinuere deam:uenaſque & flumina fontis
Elicuere ſui:nondum tamen inuia Iani
Ora petentis erant:nec iter præcluſerat unda
Lurida ſupponunt fœcundo ſulfura fonti:
Inceduntque cauas fumante bitumine uenas:
Viribus his aliiſque uapor penetrauit ad ima
Fontis & alpino modo quæ certare rigori
Audebatis aquæ:non ceditis ignibus ipſis.
Flammifera gemini fumant aſpergine poſtes:
Portaque nequicq̃ rigidis promiſſa ſabinis
Fonte fuit præſtructa nouo:dum martius arma

Induerat miles: quæ poſtq̃ Romulus ultro
Obtulit: & ſtrata eſt tellus romana Sabinis
Corporibus ſtrata eſtque ſuis: generique cruorem
Sanguine cum ſoceri permiſcuit impius enſis:
Pace tamen ſiſti bellum: nec in ultima ferro
Decertare placet: Tatiumque accedere regno:
Occiderat Tatius: populiſque æquata duobus
Romule iura dabas: poſita cum caſſide Mauors
Talibus affatur diuumque hominumque parentem:
Tempus adeſt genitor: quoniam fundamine magno.
Res romana ualet: & præſide pendet ab uno:
Præmia iam promiſſa mihi dignoque nepoti
Soluere: & ablatum terris imponere cælo:
Tu mihi concilio quondam præſente deorum:
Nam memoro: memorique animo pia uerba notaui:
Vnus erit: quem tu tolles in ſydera cœli
Dixiſti. rata ſit uerborum ſumma tuorum.
Annuit omnipotens: & nubibus aera cæcis
Occuluit tonitruque & fulgure terruit orbem.
Quæ ſibi promiſſæ ſenſit data ſigna rapinæ:
Innixuſque haſtæ preſſos temone cruento
Impauidus conſcendit equos gradiuus: & ictu
Verberis increpuit. pronumque per aera lapſus
Conſtitit in ſummo nemoroſi colle palati:
Reddentemque ſuo non regia iura Quiriti
Abſtulit iliaden: corpus mortale per auras
Dilapſum tenues: ut lata plumbea funda
Miſſa ſolet medio glans intabeſcere cœlo.
Pulchra ſubit facies: & puluinaribus altis
Dignior eſt: qualis trabeati forma Quirini.

Fabula Decimanona.

Herſilia cõiunx Romuli cum fleret amiſſum coniugem a Iunone ei poſt datã immortalitatẽ ora Quirini nũcupata eſt. quorum templa a populo romano in colle Quirinali conſtituta ſunt.

Flebat ut amiſſum coniunx: cum regia Iuno
Irin ad Herſiliam deſcendere limite curuo
Imperat: & uacuæ ſua ſic mandata referre:
O & de latio o & de gente ſabina
Præcipuum matrona decus: digniſſima tanti
Ante fuiſſe uiri: coniunx nunc eſſe Quirini
Siſte tuos fletus: & ſi tibi cura uidendi
Coniugis eſt: duce me lucum pete colle Quirino:
Qui uiret & templum romani regis obumbrat.
Paret: & in terram pictos delapſa per artus
Herſiliam iuſſis compellat uocibus iris:
Illa uerecundo uix tollens lumina uultu:
O dea: nanque mihi nec quæ ſis dicere promptum eſt:
Et liquet eſſe deam: duc o duc inquit & offer
Coniugis ora mihi: quem ſi modo poſſe uidere
Fata ſemel dederint: cœlum accepiſſe uidebor.
Nec mora romuleos cum uirgine Thaumantea

Ingreditur colles.ibi ſydus ab æthere lapſum
Decidit in terras:a cuius lumine flagrans
Herſiliæ crinis cum ſydere ceſſit in auras.
Hanc manibus notis romanæ conditor urbis
Excipit:& priſcum pariter cum corpore nomen
Mutat:oramque uocat:quæ nunc data iuncta Quirino ẽ

.i.	Calculi nigri in candidum colorem.
.ii.	Animæ in uarias ſpecies.
.iii.	Panthus in Euphorbium.
.iiii.	Tempora in ſpecies.
.v.	Amnis Lyciæ in regionem mutatus.
vi.	Eraſinus amnis in regionem ſimiliter aliam.
vii.	Caicum flumen in regionem aliam ſimiliter.
viii.	Amaſenũ flumẽ in terræ ſpeciem.
.ix.	Anigrum flumen dulce ĩ aquæ amaritudines
.x.	Hipanis ãnis in aquæ amaritudinẽ ſimiliter.
xi.	Anthiſa & Pharos inſulæ ĩ ſcopulos mutate:
xii.	Leucades inſulæ tres in montiũ ſpẽs.& Zan-cle inſula in ſcopulum:
xiii.	Elyce & Buris oppida in ſcopulũ ſimiliter
xiiii.	Tumulus Troezana in areã mutatus eſt.
xv.	Lacus in Africa Hãmonis in glaciẽ cõuertitur
xvi.	Lignum in Athamanta a tactu aquæ in ignẽ.
xvii.	Flumen Ciconum bibẽtes in lapidẽ mutãtur
xviii.	Gratis ãnis colorem in uarium uertit.
xix.	Salmacis fõtẽ qui cõtingit:ĩ molliciẽ uertitur.
.xx.	Lacum æthiopiæ qui bibit:ĩ inſaniã uertitur
xxi.	Clytorium fontẽ qui bibit: Odiũ uini capit.
xxii.	Linceſtium amnẽ qui bibit in ebrietatem conuertitur
xxiii.	Aqua in urbe Phinea in uarias uertitur.
xxiiii.	Sinplegades cautes in põto in petras redactaſ
xxv	Aetna mons Siciliæ in ignem.
xxvi.	In Palena urbe Tritonides a tactu in aues.
xxvii.	Scythides fœminæ a tactu ĩmutatæ ueneni:
xxviii.	Ex uitulis apes naſcuntur.
xxix.	Ex equo Scabrones
xxx.	Ex Cancro Scorpius.
xxxi.	Ex tineis agreſtibus papiliones.
xxxii.	Ranæ ex limo produntur.
xxxiii.	Ex carne urſæ effigies eius apparet:poſtea lambendo efficit
xxxiiii.	Apes initio uermes poſt in ſuam ſpeciẽ uenit.
xxxv.	Ex oui uitello prodentur aues.
xxxvi.	Ex medulla humana angues naſcuntur.
xxxvii.	Phœnix auis ex ſanie ſua aliam progenerat.
xxxviii.	Hyena fera in uarias figuras.
xxxix.	Anima Labentis in uarias ſpecies.
xl.	Lynces liberi ex urina in lapidem.
xli.	Coraliũ lapis ſub aq̃ mollis ẽ:extra dureſcit
xlii.	Gentium ſpecies in narias.

xliii. Numa Pompilius in aera.
xliiii. Aegeria poſt mortem mariti Numæ in uallē Aritinam ſe contulit lugens.
xlv. Hippolytus in deum Virbium.
xlvi. Aegeria nympha coniunx Numæ in fontem.
xlvii. Gleba in puerū eundem tagen nomine.
xlviii. Iaculum Romuli in arborem.
xlviiii. Cippi frons in cornua.
.l. Aeſculapius in Draconem.
.li. Cæſar in ſtellam.

Fabula Prima.

Micilius Alemōis filius procreatus argis cū quieti ſe dediſſet: Hercules uiſus eſt: qui eū moneret: ut patriā relinqueret: & ſecundū Eſarem amnem cōſideret. Qui cū facere extimeſceret: qa lex uetaret deſerere patriā & in aliam ciuitatē tranſiret: Rurſus admonitus eſt: Metuens itaq; penates ſuos deſtituit. Ideoq; in iudicium publicū eſt deuocatus: & cū partem pro ſe & populi partē aduerſus ſe haberet: iudicaturis Calculi albi ac nigri dati ſūt: ut atri dānarent cādidi abſoluerēt Micilus itaq; prætimēs periculū capitis herculē inuocauit: ut laborāti ſibi quia eius iuſſis obtēperaſſet: ferret auxiliū: Cuius preces nō in caſſum abierunt. Nā cū calculi more patriæ in urna effuſi deducti eſſent: omnes apparuerunt in colorem albū conuerſi. Quā obrē ille metu liberatus per Ioniū pelagus nauigans cū Italiam ueniſſet: & Eſarē amnē attigiſſet: ſicut præceptum erat: urbem conſtituit: eamque a proximo tumulo: cui Tares Neptuni filius ſubiectus erat: Tarentum nominauit.

PVB. OVI. NASONIS METAMORPHOSEOS

LIBER. XV. ET VLTIMVS.

Væritur interea quis tantæ
pondera molis
Suſtineat tantoque queat
ſuccedere regi.
Deſtinat imperio clarum
prænuncia ueri
Fama Numam: non ille ſatis cognoſſe ſabinæ
Gentis habet ritus. animo maiora capaci
Concipit: & quæ ſit rerum natura requirit
Huius amor curæ patria curibuſque relictis
Fecit: ut herculei penetraret ad hoſpitis urbem:
Grata quis italicis autor poſuiſſet in oris
Mœnia quærenti: ſic e ſenioribus unus
Rettulit indigenis ueteris non inſcius æui:
Diues ab oceano bobus Ioue natus hiberis

Littora ſelici tenuiſſe Lacinia curſu
Fertur & armento teneras errante per herbas
Ipſe domum magni nec inhoſpita tecta Crotonis
Intraſſe:& requie longum releuaſſe laborem:
Atque ita diſcedens æuo dixiſſe nepotum:
Hic locus urbis erit:promiſſaque uera fuerunt.
Nam fuit argolico generatus Alemone quidam
Micilus:illius diiſque acceptiſſimus æui.
Hunc ſuper incumbens preſſum grauitate ſoporis
Clauiger alloquitur:lapidoſas Eſeris undas
Ipete diuerſi:patrias age deſere ſedes:
Et niſi paruerit multa ac metuenda minatur
Poſtea diſcedunt pariter ſomnuſque deuſque
Surgit Alemonides:tacitaque recentia mente
Viſa refert:pugnatque diu ſententia ſecum.
Numen abire iubet:prohibent diſcedere leges:
Pœnaque mors poſita eſt patriam mutare uolenti.
Candidus oceano nitidum caput abdiderat ſol:
Et caput extulerat denſiſſima ſydereum nox
Viſus adeſſe idem deus eſt:eandemque monere:
Et niſi paruerit plura & grauiora minari.
Pertimuit:patriumque ſimul transferre parabat
In ſedes penetrale nouas.fit murmur in urbe
Spretarumque agitur legum reus:utque peracta eſt
Cauſa prior:crimenque patet ſine teſte probatum
Squalidus ad ſuperos tendens reus ora:manuſque.
O cuius cœlum bis ſex fecere labores
Fer precor inquit opem.nam tu mihi criminis autor.
Mos erat antiquis niueis atriſque lapillis
His damnate reos:illis abſoluere culpa:
Tunc quoque ſit data eſt ſententia triſtis:& omnes
Calculus immitem dimittitur ater in urnam.
Quæ ſimul effudit numerandos uerſa lapillos
Omnibus e nigro color eſt mutatus in album.
Candidaque herculeo ſententia numine facta
Soluit Alemoniden:grates agit ille parenti
Amphitryoniadæ:uentiſque fauentibus æquor
Nauigat Ionium:lacedemoniumque Tarentum
Præterit:& Sibarim Salentinumque Neretum:
Turinoſque ſinus:Nemeſenque:& Iapigis arua:
Vixque pererratis quæ ſpectant littora terris
Inuenit Eſerei ſatalia fluminis ora.
Nec procul hinc tumulum:ſub quo ſacrata Crotonis
Oſſa tegebat humus:iuſſaque ibi mœnia terra
Condidit:& nomen tumulati traxit in urbem.

Fabula Secunda.

Pythagoras Samius tyrannidem fugiēs cum patriam reliquiſſet:Italiam uenit:& quæ didicerat de rerum natura mūdique ad modum ſæculi aurei docet ad uſus terræ neceſſarios cuncta præbente ſæculo neſas eſſe animalibus ueſci: quod eſſent conſanguineæ animæ mortalium i proximo tempore & quod corporibus

corpora tranſfunderentur. poſtea paulatim cõceſſum eſt: ut maleficiis feræ dolis interceptæ occiderentur: & manſuetarum fœtus ſues: quod fruges ſatas eruerent. Item capri: quod uitem maturam præcerpere aſſueuiſſent: ne fructus creſceret.

Talia conſtabat certa primordia fama
Eſſe loci: poſitæque italis in finibus urbis.
Vir fuit hic ortu ſamius: ſed fugerat una
Et Samon & dominos: odioque tyrannidis exul
Sponte erat: iſque licet cœli regione remotus
Mente deos adiit: & quæ natura negabat
Viſibus humanis: oculis ea pectoris hauſit.
Cumque animo & uigili perſpeſerat omnia cura:
In medium diſcenda dabat: cœtumque ſilentum:
Dictaque mirantum magni primordia mundi:
Et rerum cauſas: & quid natura docebat
Quid deus unde niues: quæ fulminis eſſet origo.
Iuppiter an uenti diſcuſſa nube tonarent:
Quid quateret terras: qua ſydera lege mearent:
Et quodcunque latet. primuſque animalia menſis
Arguit imponi: primus quoque talibus ora
Docta quidem ſoluit: ſed non & credita uerbis.
Parcite mortales dapibus temerare nefandis
Corpora. ſunt fruges. ſunt deducentia ramos
Pondere poma ſuo tumidæque in uitibus uuæ.
Sunt herbæ dulces. ſunt quæ miteſcere flamma
Mollirique queant: nec uobis lacteus humor
Eripitur: nec mella thymi redolentia flore:
Prodiga diuitias alimentaque mitia tellus
Suggerit: atque epulas ſine cæde & ſanguine præbet.
Carne feræ ſedant ieiunia: nec tamen omnes:
Quippe equus & pecudes armentaque gramine uiuus
At quibus ingenium eſt immanſuetumque ferumque
Armeniæ tigres: iracundique leones:
Cumque lupis urſi dapibus cum ſanguine gaudent
Heu quantum ſcelus eſt in uiſcere uiſcera condi:
Congeſtoque auidum pingueſcere corpore corpus:
Alteriuſque animantem animantis uiuere letho:
Scilicet in tantis opibus: quas optima matrum
Terra creat: nil te niſi triſtia mandere ſæuo
Vulnera dente iuuat: rituſque referre cyclopum.
Nec niſi perdideris alium placare uoracis:
Et male morati poteris ieiunia uentris.
At uetus illa ætas: cui fecimus aurea nomen
Fœtibus arboreis: & quas humus educat herbis
Fortunata fuit: nec polluit ora cruore.
Tunc & aues tutæ mouere per aera pennas
Et lepus impauidus mediis errauit in aruis:
Nec ſua credulitas piſcem ſuſpenderat hamo
Cuncta ſine inſidiis: nullamque timentia fraudem
Plenaque pacis erant: poſtq̃ non utilis autor
Victibus inuidit quiſquis fuit ille deorum:

Corporeaſque dapes auidam demerſit in aluum
Fecit iter ſceleri:primoque e cæde ferarum
Incaluiſſe putes maculatum ſanguine ferrum
Idque ſatis fuerat:noſtrumque petentia lethum
Corpora miſſa neci ſalua pietate fatemur.
Sed q̃ danda neci.tam non epulanda fuerunt:
Longius inde nefas abiit:& prima putatur
Hoſtia ſus meruiſſe mori:quia ſemina pando
Eruerit roſtro:ſpemque interceperit anni.
Vite caper morſa Bacchi mactatus ad aras
Dicitur ultoris:nocuit ſua culpa duobus.
Quid meruiſtis oues placidum pecus:inque tuendos
Natum homines plenoque fertis in ubere nectar:
Mollia q̃ nobis ueſtras uelamina lanas
Prebetis uitaque magis:q̃ morte iuuatis:
Quid meruere boues:animal ſine fraude doloque:
Innocuum ſimplex:natum tolerare labores:
Immemor eſt demum.nec frugum munere dignus:
Qui potuit curui dempto modo pondere aratri
Ruricolam mactare ſuum:qui trita labore
Illa quibus totiens durum renouauerat aruum:
Tot dederat meſſes:percuſſit colla ſecuri.
Nec ſatis eſt quod tale nefas committitur:ipſos
Inſcripſere deos ſceleri:numenque ſupernum
Cede laboriferi credunt gaudere iuuenci:
Victima labe carens:& præſtantiſſima forma
Nam placuiſſe nocet:uittis præſignis & auro:
Siſtitur ante aras:auditque ignara precantem:
Imponique ſuæ uidet inter cornua fronti
Quas coluit fruges:percuſſaque ſanguine cultros
Inficit in liquida præuiſſos forſitan unda.
Protinus ereptas uiuenti corpore fibras
Inſpiciunt:menteſque deum ſcrutantur in illis:
Vnde fames homini uetitorum tanta ciborum eſt:
Audetis ueſci genus o mortale:quod oro
Ne facite:& monitis animos auertite noſtris:
Cumque boum dabitis cæſorum membra palato
Mandere uos ueſtros ſcite:& ſentire colonos.
Et quoniam deus ora mouet:ſequar ora mouentem
Rite deum:delphoſque meos:ipſumque recludam
Aethera:& auguſtæ reſerabo oracula mentis
Magna nec ingeniis inueſtigata priorum:
Quæque diu latuere cana.iuuat ire per alta
Aſtra iuuat terris & inerti ſede relicta
Nube uehi:ualidique humeris inſiſtere atlantis.
Palanteſque homines paſſim ac rationis egentes
Deſpectare procul:trepidoſque:obitumque timentes
Sic exortari:ſortemque euoluere fati.

Fabula Tertia.

Pythagorá eundé inducit referenté cũcta rerũ tempori bus ĩmutari: ſi qdé ipſe ãnus uertatur in quatuor ſpecies Veris. æſtatis. autũni & hyems & quæ naſcũtur

quoniá in initio prodita teneras immutataſq; ſpecies habeât. deíde res creſcẽdo robuſtæ ætatis nouiſſime ſeneſcentis. Se quoq; memoria tenere bello troiano Euphorbũ Pãthoidẽ fuiſſe: & poſtea q̃ a Menelao ſit occiſus in bello: animã eius in ſe eſſe tranſfuſſam. Clypeumque eius dum in ætales ductus ſit: quo uſus eẽt in bello: in templo Iunonis argiuæ cognouiſſe.

O genus attonitum gelide formidine mortis
Quid ſtyga? quid tenebras: & nomina uana timetis
Materiem uatum falſique pericula mundi?
Corpora ſiue rogus flamma. ſeu rabe uetuſtas
Abſtulerit: mala poſſe pati non nulla putetis:
Morte carent animæ: ſemperque priore relicta
Sede nouis domibus uiuunt: habitantque receptæ:
Ipſe ego: nam memini: troiani tempore belli
Panthoides euphorbus eram: cui pectore quondam
Cognoui clypeum læuæ geſtamina noſtræ
Nuper ab anteis templo Iunonis in Argis.
Omnia mutantur. nichil interit. errat: & illinc
Huc uenit: hinc illuc: & quoſlibet occupat artus:
Spiritus æque feris humana in corpora tranſit:
Inque feras noſter: nec tempore deperit ullo.
Vtque nouis facilis ſignatur cæra figuris:
Nec manet ut fuerat: nec formam ſeruat eandem:
Sed tamen ipſa eadem eſt: animam ſic ſemper eandem
Eſſe: ſed in uarias doceo migrare figuras.
Ergo ne pietas ſit uicta cupidine uentris
Parcite uaticinor cognatas cæde nefanda
Exturbare animas: ne ſanguine ſanguis alatur.
Et quoniam magno feror æquore: plenaque uentis
Vela dedi: nihil eſt toto quod perſtet in orbe.
Cuncta fluunt: omniſque uagans formatur imago.
Ipſa quoque aſſiduo labuntur tempora motu:
Non ſecus ac flumen: neque enim conſiſtere flumen:
Nec leuis hora poteſt: ſed ut unda impellitur unda:
Vrgeturque eadem ueniens: urgetque priorem:
Tempora ſic fugiunt pariter pariterque ſequuntur
Et noua ſunt ſemper. nam quod fuit ante relictum eſt
Fitque quod haud fuerat: momentaque cũcta nouantur
Cernis ut emenſas in lucem tendere noctes:
Et iubar hoc nitidum nigræ ſuccedere nocti:
Nec color eſt idem cœli. quum laſſa quiete
Cuncta iacent media: quumque albo lucifer exit
Clarus equo: rurſuſque alius quum præuia lucis
Tradendum phœbo palantias inficit orbem:
Ipſe dei clypeus terra quum tollitur ima
Mane rubet: terraque rubet quum conditur ima.
Candidus in ſummo eſt: melior natura quod illic
Aetheris eſt: terræque procul contagia fugit.
Nec par aut eadem nocturnæ forma Dianæ
Eſſe poteſt uſq̃: ſemperque hodierna ſequente
Si creſcit minor eſt: maior ſi contrahit orbem

Quid non inſpicies ſecedere quatuor annum
Aſpicis:ætatis peragentem imitamina noſtræ?
Nam tener & lactens puerique ſimilimus æuo:
Vere nouo eſt:tunc herba nitens & roboris expers
Turget & inſolida eſt:& ſpe delectat agreſtes.
Omnia tum florent:florumque coloribus almus
Ludit ager:neque adhuc uirtus in frondibus ulla eſt:
Tranſit in æſtatem poſt uer robuſtior annus:
Fitque ualens iuuenis.neque enim robuſtior ætas
Vlla nec uberior:nec quæ magis ardeat ulla eſt:
Excipit autumnus poſito feruore iuuentæ
Maturus mitiſque inter iuuenemque ſenemque
Temperie medius:ſparſus quoque tempore canis
Inde ſenilis hyems tremulo uenit horrida paſſu:
Aut ſpoliata ſuos aut quos habet alba capillos:
Noſtra quoque ipſorum ſemper requieque ſine ulla
Corpora uertuntur:nec quod fuimuſue ſumuſue.
Cras erimus:fuit ille diæs.qua ſemina tantum
Speſque hominum patriæ matriſque habitauimus aluo
Artifices natura manus admouit:& angi
Corpora uiſceribus diſtincta condita matris
Noluit:eque domo uacuas emiſit in auras:
Editus inlucem iacuit ſine uiribus infans
Mox quadrupedes:rituque tulit ſua membra ferarum:
Paulatimque tremens:& nondum poplite firmo
Conſtitit:adiutiſque aliquo conamine neruis.
Inde uallens ueloxque fuit:ſpatiumque iuuentæ
Tranſit:& meritis medii quoque temporis annis
Labitur occiduæ pariter decliue ſenectæ.
Subruit hæc æui demoliturque prioris.
Robora fletque milon ſenior cum ſpectat inanes
Illos:qui fuerant ſolidarum more ferarum
Herculeis ſimiles fluidos pendere lacertos.
Flet quoque:ut in ſpeculum rugas conſpexit aniles
Tyndaris:& ſecum:cur ſic bis rapta requirit.
Tempus edax rerum tuque inuidioſa uetuſtas
Omnia deſtruitis:uitiataque dentibus æui
Paulatim lenta conſumitis omnia morte.
Hæc quoque non præſtat:que nos elementa uocamus
Quaſque uices peragant:animos adibere docebo.

Fabula .iiii.

Ipſa quoque initia quattuor:ex quibus generantur om-nia:tranſfiguratis motibus ſuis. Reſoluta enim tellure in quas abire. Attenuata efficere ignem. Rurſus Per eundem ordinẽ retexi:ſpixata enim in aera uerti. Hunc in aquam hanc in terram abire: Cæteraque rerum perinde uariari:quæ tẽpus aut natura uix acceptas ab initio facies cogit amittere. Eadem fluminibus etiam fontibus ac terrenis locis accidere.

Quattuor æternus genitalia corpora mundus
Continet:ex illis duo ſunt oneroſa:ſuoque
Pondere in inferius tellus atque unda feruntur.
Et totidem grauitate carent:nulloque premente

Alta petunt aer atque aere purior ignis:
Quæ quanq̃ ſpatio diſtant:tamen omnia fiunt
Ex ipſis:& in ipſa cadunt:reſolutaque tellus
In liquidas rareſcit aquas:tenuatur in auras
Aeraque humor abit:dempto quoque pondere rurſus
In ſuperes aer tenuiſſimus emicat ignes.
Inde retro redeunt idemque retexitur ordo.
Ignis enim denſum ſpiſſatus in aera tranſit:
Hinc in aquas:tellus glomerata cogitur unda.
Nec ſpecies ſua cuique manet:rerumque nouatrix
Ex aliis alias reddit natura figuras
Nec perit in tanto quicq̃:mihi credite:mundo:
Sed uariat:faciemque nouat:naſcique uocatur
Incipere eſſe aliud:q̃ quod fuit ante morique
Deſinere illud idem.quum ſint huc forſitan illa
Hæc traſlata illuc:ſumma tamen omnia conſtant:
Nil equidem durare diu ſub imagine eadem
Crediderim.ſic ad ferrum ueniſtis ab auro
Sæcula:ſic totiens uerſa eſt fortuna locorum
Vidi ego quod fuerat quondam ſolidiſſima tellus
Eſſe fretum:uidi facta ex æquore terras
Et procul a pelago conchæ iacuere marinæ:
Et uetus inuenta eſt in montibus anchora ſummis
Quodque fuit campus:uallem decurſus aquarum
Fecit:& eluuie mons eſt deductus in æquor:
Eque paludoſa ſiccis humus aret harenis
Quæque ſitim tulerant ſtagnata paludibus hument
Hic fontes natura nouos emiſit & illic
Clauſit:& antiquis tam multa tremoribus orbis
Flumina proſiliunt:aut excæcata reſidunt:

Fabula .v.

Amnen Lyciæ conſumptum oſtendit alias apparuiſſe Alias non.

Sic ubi terreno lycus eſt epotus hiatu
Exſtitit procul hinc:alioque renaſcitur ore.

Fabula .vi.

Eraſmus diu refluens poſtea argis eſt redditus uoluntate Iunonis.

Sic modo quum bibitur.tecto modo gurgite lapſus
Redditus argolicis ingens Eraſmus in agris:

Fabula .vii.

Caicum flumen Myſiæ aliis nunc ripis: aliis in initio fluxiſſe fertur.

Et myſum capitiſque ſui ripeque prioris
Penituiſſe ferunt:alia nunc ire Caicum:

Fabula .viii.

Amaſenum flumẽ Siciliæ intumeſcere.refluere: interdũ ſiccari.

Nec non ſicanias uoluens Amaſenus harenas
Nunc fluit:interdum ſuppreſſis fontibus aret.

Fabula .ix.

Anigrum flumen iucundiſſimã aquam ſitientibus præſtitiſſe. Poſteaq̃ centauri ab Herculis ſagittis cõfecti

cruorē ī eo abluerit:aſpero aduenietes fugaſſe odore.
Ante bibebatur:nunc quas contingere nolis
Fundit Anigrus aquas:poſtq̄ niſi uatibus omnis
Eripienda fides illic lauere bimembres
Vulnera:clauigeri quæ fecerat Herculis arcus.

Fabula .x.

Hipanem Scythiæ amnem marini factum liquoris cum fuerit in initio dulciſſimi ob ſeminarium Scythie re/gionis eiuſdem.
Quid non eſt ſcythicis hipanis de montibus ortus
Qui fuerat dulcis ſalibus uitiatur amaris?

Fabula .xi.

Anthiſa & pharos itē tyros in phœnice inſule fuerunt.
Fluctibus ambitæ fuerant Antiſa:pharoſque
Et phæniſa tyros:quarum nunc inſula nulla eſt.

Fabula .xii:

Item Leucades inſule tres ſalo fuerunt: nunc a fluctibus relictæ:Item Zancle coniuncta italiæ:nunc freto di/ſcriminatur propterea id contingit: quod Latonæ ſedes eſt ibi negata.
Leucada continuam ueteres habuere coloni:
Nūc freta circumeunt.Zancle quoque iuncta fuiſſe
Dicitur italiæ:donec confinia pontus
Abſtulit:& media tellurem reppulit unda.

Fabula .xiii.

Elyce & Buris Achaiæ urbes ponto uoratæ ſunt.
Si queris elycen & burin achaiades urbes:
Inuenies ſub aquis:& adhuc oſtendere nautæ
Inclinata ſolent cum mœnibus oppida merſis.

Fabula .xiiii.

Tumulum ſecundum Troezenam urbem in aream redactum eruptione ſpiritus:quæ terræ increuerat.
Eſt prope pytheiam tumulus Troezena ſine ullis
Arduus arboribus quondam planiſſima campi
Aera nunc tumulus:nam res horrenda relatu
Vis fera uentorum cæſis incluſa cauernis
Expirare aliqua cupiens:luctataque fruſtra
Liberiore frui cælo:quum carcere rima
Nulla foret toto.nec peruia flatibus eſſet:
Extentam tumefecit humum:ceu ſpiritus horis
Tendere ueſſicam ſolet:aut direpta bicornis
Terga capri:tumor ille loci permanſit:& alti
Collis habet ſpeciem longoque induruit æuo.

Fabula :xv.

Lacus in Africa Hammōis ſolis ortu frigeſcit: obiectuq; ſolis caleſcit:poſtmodum in glaciem uertitur.
Plurima quum ſubeant audita aut cognita nobis
Pauca ſuper referam:quid nō & lympha figuras
Datque capitque nouas:medio tua corniger hammon
Vnda die gelida eſt:ortuque obituque caleſcit

Fabuba .xvi.

Athamanta lignum tenuata luna admotum fonti accenditur.

Admotis Athamantis aquis accendere lignum
Narratur minimos quum luna recreſcit in orbes
Fabula xvii
Flumen quoque apud Cyconas eſt: ex quo qui bibit: in lapidem conuertitur.
Flumen habent cycones: quod potum ſaxea reddit
Viſcera: quod tactis inducit marmora rebus
Fabula xviii.
Chratis ãnis cõfinis Sybari capillos aurei coloris efficit.
Chratis & hinc Sybaris ueſtris conterminus oris
Electro ſimiles faciunt auroque capillos.
Fabula .xviiii.
Salmacis fons in caria contactu ſui liquoris cogit in molliciem corporis obſcœni uerti beneficio:
Mercurii & Veneris dicitur eſſe factum.
Quod magis mirum: ſunt qui non corpora tantum:
Verum animos etiam ualeant mutare liquores.
Cui non audita eſt obſcœnæ Salmacis unda?
Fabula .xx.
Lacus eſt in Aethiopia hauſto liquore ad ſitim ſe dandã: aut in inſaniam:: aut in ſoporem uertit
Aethiopeſque lacus? quos ſi quis faucibus hauſit:
Aut furit: aut patitur mirum grauitate ſopore:
Fabula .xxi.
Clytorius fons in arcadia uinum in odium adducit:
Quod Melampus Amithaonis filius Phœtidas cum ab inſania liberaſſet: Nouiſſime remedia in eum proiecíſſe fertur.
Clytorio quicunque ſitim de fonte leuauit
Vina fugit gaudetque meris abſtemius undis:
Seu uis eſt in aqua calido contraria uino:
Siue quod indigenæ memorant: Amithaone natus
Prœtidas attonitas poſtq̃ per carmen & herbas
Eripuit furiis purgamina mentis in illas
Miſit aquas: odiumque meri permanſit in undis:
Fabula .xxii.
Lyncheſtius amnis Traciæ hanc uim obtinet poteſtate mutata: ut aquam eius bibentes ebrii fiant.
Hinc fluit effectu diſpar lyncheſtius amnis:
Quem quicunque parum moderato gutture traxit
Haud aliter titubat q̃ ſi mera uina bibiſſet:
Fabula .xxiii.
In arcadia ſecundũ Phœnon urbem aquæ feruntur: quæ potæ nocte nocent: Luce auté innocuæ cognoſcũtur.
Eſt lacus arcadiæ: phœnum dixere priores:
Ambiguis ſuſpectus aquis: quas nocte timeto:
Nocte nocent potæ: ſine noxa luce bibuntur
Fabula xxiiii.
Symplegades cautes in ponto concurrente flatibus ſolitæ moueri: nunc fixe fundamentis tenentur loco.
Sic alias aliaſque lacus & flumina uires
Concipiunt: tempuſque fuit: quo nauit in undis
Nunc ſedet orthygiæ: timuit concurſibus argo

Vndarum ſparſas ſymplegadas eliſarum:
Quæ nunc immontæ perſtant:uentiſque reſiſtunt.

Fabula xxv.

Aetna mōs Siciliæ in ignē uerti cœpit:cū initio riguerit.
Nec:quæ ſulphureis ardet fornacibus ætna:
Ignea ſemper erit:neque enim fuit ignea ſemper:
Nam ſiue eſt animal tellus:& uiuit:habetque
Spiramenta locis flammam exalantia multis
Spirandi murare uias:quotienſque mouetur
Has finire poteſt:illa aperire cauernas
Siue leues imis uenti cohibentur in antris:
Saxaque cum ſaxis:& habentem ſemina flammæ
Materiam iactant:ea concipit ictibus ignem:
Antra relinquentur ſedatis frigida uentis
Siue bitumineæ rapiunt incendie uires:
Luteaue exiguiſ ardeſcunt ſulphura fumis:
Nempe ubi terra cibos:alimentaque pinguia flammæ
Non dabit abſumptis per longum uiribus æuum:
Naturæ que ſuum nutrimen derit edaci:
Non fere ille famem:deſertaque deſeret ignes:

Fabula xxvi.

In Pallene:quæ ſub Aquilone iacet thraciæ: homines di cuntur in uolucres uerti: Nouies cum ī Tritoniacam paludem merſi ſunt.
Eſſe uiros fama eſt in hyperborea Pallene:
Quis ſoleant leuibus uelari corpora plumis:
Cum tritoniacam nouies ſubiere paludem.

Fabula xxvii.

Scythides ī Scythia fœminæ uenenis ſparſæ corpora im mitant:
Haud equidē credo:ſparſæ quoque membra ueneno
Exercere artes Scythide memorantur eaſdem:

Fabula xxviii.

Ex uitulis apes naſcuntur quas Ariſteus fertur inueniſſe.
Si qua fides rebus tamen eſt addenda probatis:
Non ne uides quæcunque mora.fluidoque calore
Corpora tabuerint in parua animalia uerti:
I quoque:delectos mactatos obrue tauros
Cognita res uſu:de putri uiſcere paſſim
Florilegæ naſcuntur apes:quæ more parentum
Rura colunt:operique fauent: in ſpemque laborant.

Fabula xxix.

Ex equo Scrabrones naſci potuiſſe primum proditur.
Preſſus humo bellator equus Scrabronis origo eſt.

Fabula xxx.

Cācrum demptis brachiis ſi terræ ſubiicias: ſcorpius na ſcitur.
Concaua littoreo ſi demas brachia cancro:
Cætera ſupponas terræ:de parte ſepulta
Scorpius exibit:caudaque minabitur unca:

Fabula xxxi.

Tineæ agreſtes: quæ folia filis intexunt.in papiliones uertuntur.

Quæque ſolent canis frondes intexere filis
Agreſtes tineæ:res obſeruata colonis:
Ferali mutant cum papilione figuram.

Fabula .xxxii.

Ranæ naſcuntur ex limo ſine pedibus: mox natando pedes increſcunt.

Semina limus habet uirides generantia ranas:
Et generat truncas pedibus.mox apta natando
Crura dat:utque eadem ſint longis ſaltibus apta.
Poſterior ſuperat partes menſura priores:

Fabula .xxxiii.

Vrſæ carnem pariunt:eamque lambendo in figuram ſui conuertunt.

Nec catulus partu quem reddidit urſa recenti:
Sed male uiua caro eſt.lambendo mater in artus
Fingit:& in formam quantam capit ipſa reducit:

Fabula xxxiiii.

Apes initio truncæ ut uermes naſcuntur.poſtea corporis partes ac pennaſ accipere produntur.

Nonne uides:quos cæra tegit ſexangula fœtus
Melliferarum apium ſine membris corpora naſci?
Et ſeroſque pedes: ſeraſque aſſumere pennas?

Fabula .xxxv.

Pauones.qui in tutella Iunonis habētur. Item aquilæ Iouis:Columbæq; Veneris & cæteræ uolucres ex media parte oui:qui uitellus uocatur: uidentur naſci.

Iunonis uolucrem:quæ cauda ſydera portat
Armigerumque Iouis: cythereidaſque columbas:
Et genus omne auium mediis e partibus oui
Ni ſciret fieri:quis naſci poſſe putaretur.

Fabula .xxxvi.

Ex medulla humana i ſepulchris águes proſeminantur.

Sunt qui quum clauſo putrefacta eſt ſpina ſepulchro
Mutari credant humanas angue medullaſ.

Fabula .xxxvii:

Phœnis in aſſyriæ finibus nido ex odoribus facto cum ē ſenectuta preſſa ſupra recumbit ex cuius ſanie alia renaſcitur: & uiribus roborata nidū in urbem effert ſolis:ibique in templo eius monimentum patris reponit.Fertur enim quinque ætatis ſecula replere.

Hœc tamen ex aliis generis primordia ducunt.
Vna eſt:quæ reperet:ſeque ipſa reſeminat ales:
Aſſyrii phœnica uocant:nec fruge:nec herbis:
Sed turis lachrymis:& ſucco uiuit amomi
Hæc ubi quinque ſuæ compleuit ſæcula uitæ:
Ilicis in ramis:tremulæque cacumine palmæ
Vnguibus & puro nidum ſibi conſtruit ore:
Quo ſimulac caſias:& nardi lenis ariſtas:
Quaſſaque cum fulua ſubſtrauit cinnama mirrha:
Se ſuper imponit:finitque in odoribus æuum.
Inde fernut totidem qui uiuere debeat annos:
Corpore de patrio paruum phœnica renaſci.
Cum dedit huic ætas uires:onerique ferendo eſt:

Ponderibus nidi ramos leuat arboris altæ:
Fertque pius cunaſque ſuas patriumque ſepulchrum
Perque leues auras hyperionis æde potitus
Ante fores ſacras hyperionis æde reponit.

Fabula .xxxviii.

Hyena fera ex fœmina in marem uertitur.
Si tamen eſt aliquid miræ nouitatis in iſtis:
Alternare uices:& quæ modo fœmina tergo
Paſſa marem eſt:nunc eſſe marem miremur hyenam.

Fabula .xxxix.

Camæleon uentis & aura nutritus quodcunque cõtingit coloris eiuſdem efficit.
Id quoque:quod:uentis animal nutritur & aura:
Protinus aſſimilat tetigit quoſcunque colores.

Fabula .xl.

Lynces liberi tutela urinam uertunt in lapidem
Victa racemifero Lyncas dedit india Bacho.
E quibus ut memorant quicquid ueſica remiſſit:
Vertitur in lapides:& congelat aere tacto.

Fabula .xli.

Coralium lapis ſub aqua mollis eſt:extra dureſcit
Sic & coralium quo primum contigit auras
Tempore dureſcit:mollis fuit herba ſub undis

Fabula .xlii.

Significat gentes uariari in ſpecies deorum uolũtate
Deſinet ante dies:& in alto phœbus anhelos
Aequore tinget equos:q̃ conſequar omnia dictis
In ſpecies tranſlata nouas.ſic omnia uerti
Cernimus:atque alias aſſumere robora gentes:
Concidere has:ſic magna fuit cenſuque uiriſque
Perque decem potuit tantum dare ſanguinis annos:
Nunc humilis ueteres tantummodo troia ruinas
Et pro diuitiis tumulos oſtendit auorum:.
Clara fuit ſparte.magnæ uiguere Mycænæ.
Nec non & Cecropis:nec non Amphionis arces.
Vile ſolum ſparte eſt:altæ cecidere Mycenæ.
Oedipodioniæ quid ſunt niſi nomina Thebæ?
Quid Pandioniæ reſtant niſi nomen Athenæ?

Fabula .xliii.

Numa Pompilius propter ſcientiam rerum a populo romano in regnum eſt receptus: cuius præcepta cũ ãte dictis hæc ſunt.Quæcunq; naſcuntur hæc creſcendo & ſeneſcendo trãſmutari in diſſimiles ſpecies:& poſt obitũ ſic conſumi:ut aut in terrã abeant:q̃ corpora ſit aut i aera:quo ſpiritu cõtineri uidentur. Porro Helenus Priãi filius refert Aeneæ urbis conditæ poitionẽ.
Nunc quoque dardaniam fama eſt conſurgere Romam
Appenninigenæ quæ proxima Tybridis undis
Mole ſub ingenti rerum fundamina ponit.
Hæc igitur fomam creſcendo mutat.& olim
Immenſi capul orbis erit.ſic dicere uates:
Faticinaſque ferunt ſortes:quantum que recordor

Dixerat æneæ quum res troiana labaret
Priamides Helenus flenti dubioque ſalutis:
Nate dea:ſi nota ſatis præſagia noſtræ
Mentis habes:non tota cadet te ſoſpite troia.
Flamma tibi ferrumque dabunt iter.ibis & una
Pergama rapta feres:donec troiæque tibique
Externum patrio contingat amicius aruum.
Vrbem etiam cerno phrygios debere nepotes:
Quanta nec eſt nec erit:nec uiſa prioribus amnis.
Hanc alii proceres per ſæcula longa potentem
Se dominam rerum de ſanguine natus Iuli
Efficiet:quo quum tellus erit uſa:fruentur
Etheriæ ſedes:cœlumque erit exitus illi:
Hæc Helenum ceciniſſe penatigero Aeneæ
Mente memor refero:cognataque mœnia lætor
Creſcere & utiliter phrygibus uiciſſe pelaſgos.
Ne tamen oblitus ad metam tendere longe
Expatiemur equis:cœlum & quodcunque ſub illo eſt:
Immutat formas:telluſque:& quicquid in illa eſt.
Nos quoque pars mundi:quoniam non corpora ſolum:
Verum etiam uolucres animæ ſumus:inque ferinas
Poſſumus ire domos:pecudumque in pectora condi
Corpora quæ poſſunt animas habuiſſe parentum:
Aut fratrum:aut aliquo iunctorum fœdere nobis:
Aut hominum:certe tuta eſſe & honeſta ſinamus:
Neue Thyeſtæis cumulemus uiſcera menſis.
Quam male conſueſcit q̃ ſe parat ille cruori
Impius humano uituli qui guttura cultro
Rumpit:& immotas præbet mugitibus aures?
Aut qui uagitus ſimiles puerilibus hædum
Edenté iugulare poteſt?aut alite ueſci:
Cui dedit ipſe cibos?q̃tum eſt quod deſit in iſtis
Ad plenum facinus?quis tranſitus inde paratur
Bos aret?aut mortem ſenioribus imputet annis
Hortiferum contra boream ouis arma miniſtret:
Vbera dant ſaturæ manibus præſſanda capellæ:
Retia cum pedicis laqueoſque arteſque doloſas
Tollite:nec uolucres uiſcata fallite uirga:
Nec formidatis ceruos includite pennis:
Nec celate cibis uncos fallacibus hamos.
Perdite ſi qua nocent:uerum hæc quoque perdite tantũ
Ora uacent epulis:alimentaque congrua carpant.

Fabula .xliiii.

Aegeria poſt mortem mariti Numæ ĩ uallem Aricinam ſe contulit lugens.

Talibus atque aliis inſtructo pectore dictis
Inpatriam remeaſſe ferunt:ultroque petitum
Accepiſſe Numam populi latialis habenas.
Coniuge qui fœlix nympha:ducibuſque camœnis
Sacrificos docuit ritus:gentemque feroci
Aſſuetam bello pacis traduxit ad artes.
Qui poſtq̃ ſenior regnumque æuumque peregit:
Extinctum latiæque nurus populuſque patreſque

Defluere numam.nam coniunx urbe relicta
Vallis aricinæ denſis latet abdyra ſyluis
Sacraque Oreſteæ gemitu queſtuque dianæ
Impedit:ah quotiens uymphæ nemoriſque lacuſque
Ne faceret monuere:& conſolantia uerba
Dixerunt:quotiens flenti Theſeius heros
Siſte modum dixit:nec enim fortuna querenda
Sola tua eſt:ſimiles aliorum reſpice caſus.
Mitius iſta feres:utinamque exempla dolentem
Non mea te poſſent releuare:ſed & mea poſſunt.

Fabula .xlv.

Hippolytus cum propter nouercale odium propulſus eſſet patria:& Troezena proficiſceretur: ex improuiſo mari elatus taurs ſicut parens optauerat: grauiſſimū ei obiecit timorem:exaſperatis equis tractus interiit Quem Aeſculapius Dianæ uoluntatæ cuius initio comes fuerat:reduxit ad ſuperos. Hinc eiuſdem deæ reuocatus in nemus aricinum mortalitatem exuit ei: Conuerſo itaq; nomine deus Virbius eſt nominatus.

Fando aliquem Hippolytum ueſtras ſi contigit aures
Credulitate patris ſceleratæ & fraude nouercæ
Occubuiſſe neci mirabere:uixque probabo:
Sed tamen ille ſum me Paſiphaeia quondam
Temptatum fruſtra patrium temerare cubile:
Quod uoluit finxit uoluiſſe:& crimine uerſo
Indiciiue metu magis.offenſaue repulſæ
Arguit:immeritumque pater proiecit ab urbe:
Hoſtilique caput prece deteſtatur euntis
Pyctcam profugo curru Troezena petebam:
Iamque Corinthiaci carpebam littora ponti:
Cum mare ſurrexit:cumuluſque immanis aquarū
In montis ſpeciem curuari & creſcere uiſus:
Et dare mugitus ſummoque cacumine findi.
Corniger hinc taurus ruptis expellitur undis:
Pectoribuſque tenus molles erectus in auras
Naribus & patulo partem maris euomit ore:
Corda pauent comitum:mihi mens interrita manſit
Exiliis contenta ſuis.quum colla feroces
Ad freta conuertunt:erectiſque auribus horrent
Quadrupedes:monſtrique metu turbantur:& altis
Præcipitant currum ſcopulis:ego ducere uana
Fræna manu ſpumis albentibus oblita luctor
Et retro lentas tendo reſupinus habenas:
Nec uires tamen has rabies ſuperaſſet equorum:
Ni rota perpetuum:que circumuertitur axem.
Stipitis occurſu fracta ac diſiecta fuiſſet.
Ex cutior curru loriſque tenentibus artus
Viſcera uiua thrai:neruoſque in ſtirpe teneri:
Membra rapi partim:partim reprenſa relinqui:
Oſſa grauem dare facta ſonum:feſſamque uideres
Exalare animam:nullaſque in corpore partes
Noſcere quas poſſes:unum que erat omnia uulnus.
Num potes aut audes cladi componere noſtræ

Nympha tuam: uidi quoq̃ tie luce carentia regna:
Et lacerum foui phlegetontide corpus in unda:
Nec: niſi Apollineæ ualido medicamine prolis
Reddita uite foret: quam poſtq̃ fortibus herbis
Atque ope Pœonia dite indignante recepi·
Tum mihi ne preſens augerem muneris huius
Inuidiam; denſas obiecit Cynthia nubes.
Vtque forem tutus: poſſemque impune uideri:
Addidit ætatem: nec cognoſcenda relinquit
Ora mihi: Cretenque diu dubitauit habendam
Traderet an Delon: Delo Cretaque relictis
Hic poſuit: nomenque ſimul quod poſſit equorum
Admonuiſſe iubet deponere: quique fuiſti
Hyppolitus dixit: nunc idem Virbius eſto.
Hoc nemus inde colo: de diiſque minoribus unus
Numine ſub dominæ lateo: atque aſſentior illi.

Fabula .xlvi.

Aegeria nympha numæ Pompilii cõiunx proditur: quæ poſt uiri interitum cum ſe in nemus aricinum cõtulis ſet: ibi queſtu aſſiduo defleт caſum uiri fatigans Dianam eius regionis incolam aſſiduo fletu. Nouiſſime lachymæ eius ab eadem dea tranſmutatæ ſunt in fõtem qui ex eius nomine nuncupatur ægeria.

Non tamen ægeriæ luctus aliena leuare
Damna ualent: montiſque iacens radicibus imis
Liquitur in lachrymas: donec pietate dolentis
Mota ſoror Phœbi gelidum de corpore fontem
Fecit: & æternas artus tenuauit in undas.

Fabula .xlvii.

Cum in Tyrrhenia: quæ etiam thuſcia dicta eſt: quidam arator iuſtum opus in dies redderet: preſſo uomere glebam opinione ſua ponderoſiorem excitauit cuius dum miratione premeretur: animaduertit eam in figuram pueri eſſe trãſmutatã: qui etruſcorum lingua Tages poſtea nomine futurorum ſcientiam inueniret

At nymphas tetigit noua res: & amazone natus
Haud aliter ſtipuit: quam quum tyrrhenus arator
Fatalem glebam motis aſpexit in aruis
Sponte ſua primum nulloque agitante moueri:
Sumere mox hominis: terræque amittere formam:
Oraque uenturis aperire recentia fatis:
Indignæ dixere tagen: qui primus etruſcam
Edocuit gentem caſuſque aperire futuros.

Fabula .xlviii.

Romulus Martis & iliæ filius cum uenaretur ex monte Auentino perſequens aprum fugientem iaculum fe/cit. quod protinus ĩ collæ Palatino hæſerit locus eius montis ſcaletete. cuius ima pars ſpecu adeo depreſſa terræ eſt & comprehenſa radicibus. Effectum ẽ nouiſſime: ut in arborem cornũ in cremento cõuerſa ſit

Vtque palatinis hærentem collibus olim
Cum ſubito uidit frondeſcere Romulus haſtam:
Quæ radice noua non ferro ſtabat adacto:

Et iam non telū̄:ſed lenti uiminis arbor
Non expectatas dabat admirantibus umbras:

Fabula .xlviiii.

Cippus. Genitius ab hoſte uictor reuertens priuſquā̄ triumphans portam intraret:animaduertit cornua ſibi in temporibus enata:quo prodigio exterritus haruſpices cum conſuluiſſet: Reſponſum eſt:eum ſi in urbem intraret: regnaturum. quo ille aduerſatus patribus conuocatis indicauit. Ac cum perſtitiſſet nunquam ſe tyrannum futurum:decretum eſt ei uniuerſorum conſilio tantum agri:quantum uno die aratro poſſet circumdare: portaque qua intraturus fuiſſet. ‍i ſignis gratia ut æneis cardinibus aptaretur. in qua ad memoriam poſteriorum cornutum caput eius exculperetur.

Aut ſua fluminea quum uidit Cippus in unda
Cornua:uidit enim:falſamque in imagine credens
Eſſe fidem:digitis ad frontem ſæpe relatiſ
Quæ uidit:tetigit nec iam ſua lumina damnans.
Reſtitit:ut uictor domino ueniebat ab hoſte:
Ad cœlumque oculos:& eodem cornua tollens
Quicquid agit ſuperi monſtro portenditur iſto:
Seu lætum eſt:patriæ lætum populoque Quirini:
Siue minax mihi ſit:uiridique ex ceſpite factas
Placat odoratis herboſas ignibus aras:
Vinaque dat pateris:mactatarumque bidentum.
Quid ſibi ſignificent trepidantia conſulis exta.
Quæ ſimul aſpexit tyrrhenæ gentis aruſpex
Magna quidem rerum molimina uidit in illiſ
Non maniſeſta tamen.cum uero ſuſtilit acre
A pecudis fibris ab Cippi cornua lumen:
Rex ait o ſalue:tibi enim tibi Cippe tuiſque
Hic locus & latiæ parebunt cornibus arces:
Tu modo rumpe moram:portaſque intrare patentes
Ad propera ſic fata iubent.namque urbe receptus
Rex eris:& ſceptro tutus potiere perenni.
Rettulit ille pedem:toruamque a menibus urbis
Auertens faciem:procul o procul omnia dixit
Talia dii pellant:multoque ego iuſtius æuum
Exul agam:q̄ me uideant capitolia regem.
Dixit.& ex templo populumque grauemque ſenatum
Conuocat:ante tamen capitis noua cornua fronde
Velat.& aggeribus factis a milite forti
Inſiſtit priſcoque deos e more precatus
Eſt ait hic unus quem uos niſi pellitis urbe
Rex erit:is qui ſit ſigno non nomine dicam:
Cornua fronte gerit:quem uobis indicat augur:
Si romam intrarit:famularia iura daturum.
Ille quidem potuit portas irrumpere apertas:
Sed nos obſtitimus:q̄uis coniunctior illo
Nemo mihi eſt. uos urbe uirum prohibete quirites:
Vel ſi dignus erit:grauibus uincite catenis:
Aut finite metum fatalis morte tyranni

Qualia ſuccinctis ubi trux inſibilat eurus
Murmura pinetis fiunt:aut qualia fluctus
Aequorei faciunt:ſi quis procul audiat illos:
Talis ſonat populus:ſed per confuſa trementis
Verba tamen uulgi uox eminet una.quis ille eſt?
Et ſpectant fontes:prædictaque cornua quærunt.
Rurſus ad hos Cippus?quem poſcitis inquit habetis:
Et dempta capiti populo prohibente corona
Exhibuit gemino præſignia tempora cornu.
Demiſere oculos omnes:gemitumque dedere:
Atque illud meritis clarum:quis credere poſſit?
Inuiti uidere caput:nec honore carere
Vlterius paſſi feſtam impoſuere coronam.
At proceres quoniam muros intrare uetaris:
Ruris honorati tantum tibi Cippe dedere:
Quantum depreſſo ſubiectis bubus aratro
Complecti poſſes ad finem lucis ab ortu:
Cornuaque auratis miram referentia formam
Poſtibus inſculpunt longum manſura peræuum

Fabula .L.

Grauis peſtilantia Romanis cum incidiſſet: & maxima trepidatio urbe terreret.per legatos oraculum Apollinis conſultum eſt.ex quo reſponſum: ut Aſclepium Epidauro accerſirent: nobiliſſimique legati cum ſimulacrum dei petitum ad Epidauros miſiſſent:ſtupētibus admiratione deus in draconem uerſus per medium Epidaurum lapſus nauen legatorum:conſcendit:cum quibus uectus Romam nt delatus eſt inſula Thyberis ingreſſus eſt: ibique ſe uirgultis occuluit: qui locus draconis uocatur.

Pandite nunc muſæ præſentia numina uatum
Scitis enim:nec uos fallit ſpatioſa uetuſtas:
Vnde Curoniden circunflua Thybridis alti
Inſula romuleæ ſacris adiecerit urbis.
Dira lues quondam latias uitiauerat auras:
Pallidaque exangui ſqualebant corpora morbo:
Funeribus feſſi poſtq̄ mortalia cernunt
Tentamenta nihil:nihil artes poſſe medentum:
Auxilium cæleſte petunt:mediamque tenentis
Orbis humum delphos adeunt oracula phœbi:
Vtque ſalutifera miſeris ſuccurrere rebus
Sorte uelit:tantæque urbis mala finiat:orant.
Et locus & laurus:& quas habet ipſe pharetras
Intremuere ſimul.cortinaque reddidit imo
Hanc adyto uocem:pāuefactaque corpota mouit:
Quod petis hinc propiore loco romane petiſſes
Et pete nunc propiore loco nec Apolline uobis:
Qui minuat luctus opus eſt:ſed Apolline nato.
Ite bonis auibus:prolēmque accerſite noſtram.
Iuſſa dei prudens poſtq̄ accepere ſenatus:
Quam colat explorat iuuenis phœbœius urbem
Quique petant uentis Epidauria littora mittunt:
Quæ ſimul incurua miſſi tetigere carina:

Conſilium graioſque patres adiere: darentque
Orauere deum qui præſens funera gentis
Finiat auſoniæ: certant adiicere ſortes.
Dixiſſet: & uariat ſententia: parſque negandum
Non putat auxilium multi retinere: ſuamque
Non emittere opem: nec numina tradere ſuadent.
Dum dubitant ſeram pepulere crepuſcula lucem:
Vmbraque telluris tenebras induxerat orbi
Quum deus in ſomnis opifer conſiſtere uiſus
Ante tuum romane torum: ſed qualis in æde
Eſſe ſolet: baculumque tenens agreſte ſiniſtra
Cæſariem longæ dextra deducere barbæ.
Et placido tales emittere pectore uoces:
Pone metum: ueniam: ſimulacraque noſtra relinquam:
Hunc modo ſerpentem baculum qui nexibus ambit
Perſpice: & uſque nota: uiſum ut cognoſcere poſſis.
Vertar in hunc: ſed maior ero: tantuſque uidebor:
In quantum uerti cæleſtia corpora debent:
Ex templo cum uoce deus: cum uoce deoque
Somnus abit: ſomnique fugam lux alma ſecuta eſt.
Poſtera ſydereos aurora fugauerat ignes:
Incerti quid agant proceres ad templa petiti
Conueniunt operoſa dei quaque ipſa morari
Sede uelit ſignis cæleſtibus indicet: orant:
Vix bene deſierant: cum criſtis aureus altis
In ſerpente deus prænuncia ſibila mouit:
Aduentuque ſuo ſignumque araſque foreſque:
Marmoreumque ſolum faſtigiaque aurea mouit:
Pectoribuſque tenus media ſublimis in æde
Conſtitit: atque oculos circuntulit igne micantes
Territa turba pauet. cognouit numina caſtus
Euinctus uita crines albente ſacerdos.
En deus eſt: deus. animis linguiſque fauete:
Quiſquis adeſt dixit: ſis o pulcherrime uiſus
Vtiliter: populoſque iuues tua ſacra colentes.
Quiſquis adeſt: uiſum uenerantur numen: & omnes
Verba ſacerdotis referunt geminata: piumque
Aeneadæ præſtant & uoce & mente fauorem.
Annuit his motibuſque deus rata pignora criſtiſ.
Et repetita dedit uibrata ſibila lingua:
Tum gradibus nitidis elabitur: oraque retro
Flectit: & antiquas abiturus reſpicit aras
Aſſuetaſque domos. habitataque templa ſalutat:
Inde per iniectis adopertam floribus ingens
Serpit humũ: flectitque ſinus: mediamque per urbem
Tendit: & incuruo munitos aggere portus
Reſtitit hic agmenque ſuum turbæque ſequentis
Officium placido uiſus dimittere uultu
Corpus in auſonia poſuit rate. numinis illa
Senſit onus: præſſaque dei grauitate carina
Aeneade gaudent: cæſoque in littore tauro
Torta coronatæ ſoluunt retinacula nauis.
Impulerat leuis aura ratem: deus eminet altæ:

Impoſitaque premens puppim ceruice recuruam
Cæruleas deſpectat aquas:modicíſque per æquor
Ionium zephyris ſextæ Palantidos ortu
Italiam tenuit:præterque lacinia templa
Nobilitata dea:ſcylleaque littora fertur.
Liquit Iapygiam:leuibus Amphiſia remis
Sa xa fugit:dextra prærupta celennia parte
Romechiumqne legit:Caulonaque naritiamque.
Euincitque fretum:ſiculique auguſta Pelori
Hippotadæque domos regis Themeſſeſque metalla
Leucoſiamque petit:tepidique roſaria pæſti:
Inde legit capreas:promontoriumque Mineruæ:
Et Surrhentinos generoſo palmite colles:
Herculeamque urbem:ſtabiaſque:& in otia natam
Parthenopen:& ab hac Cnmææ templa Sibyllæ.
Hinc calidi fontes lentiſciferumque tenetur
Linternum:multamque trahens ſub gurgite harenam
Vulturnus niueiſque frequens Sinueſſa colubris.
Minturnæque graues:& quam tumulauit alumnus
Anthipatæque domus:tracaſque obſeſſa palude:
Et tellus circæa:& ſpiſſi littoris Ancum
Huc ubi uelíferam nautæ aduertere carinam:
Aſper enim iam puntus erat:deus explicat orbes:
Perque ſinus crebro:& magna uolumina labens:
Templa parentis init flauum tangentia littus:
Aequore placato patrias epidaurius aras
Linquit:& hoſpitio iucti ſibi numinis uſus
Littoream tractu ſquamæ crepitantis harenam
Sulcat & innixus moderamine nauis in alta
Puppe caput poſuit:donec caſtrumque ſacraſque
Lauini ſedes:tyberinaque ad hoſtia uenit:
Huc omnes populi paſſim matrumque patrumque
Obuia turba ruit:quæque ignes troica ſeruat
Veſta tuos.lætoque deum clamore ſalutant
Quaque per aduerſas nauis cita ducitur undas
Thura ſuper ripas aris ex oroine factis
Parte ab utraque ſonant:& odorant aera fumis.
Ictaque coniectos incalfacit hoſtia cultros:
Iamque caput rerum romanam intrauerat urbem
Erigitur ſerpens ſummoque accliuia malo
Colla mouet:ſedeſque ſibi circunſpicit aptas
Scinditur in geminas partes circumfluus amnis:
Inſula nomen habet.laterumque a parte duorum
Porrigit æquales media tellure lacertos.
Huc ſe delata pinu phœbeius anguis
Contulit.& finem ſpecie cæleſte reſumpta
Luctibus impoſuit:nenitque ſaluti fer nobi

Fabula .I.i.

Ouidius opere peracto docet ſe a Chaos pricipiũ cœpiſſe:& ad Cæſarẽ deduxiſſe: quem gentibus orbis deuictis Venus ab inimicorum iſidiis auertit. Inq; filiũ eius quod epigramma conpeteret a nobis tale compoſitum eſt.

Epigramma.

Bacchus & Alcides Cæſar per geſta deorum
Nomina habent iuncta: ſed ſua facta magis.
Hic tamen acceſſit delubris aduena noſtris.
Cæſar in urbe ſua deus eſt: quem marte togaque
Præcipuum non bella magis finita triumphis
Reſque domi geſtæ: properataque gloria rerum
Inſidiis uertere nouum: ſtellamque comantem:
Quam ſua progenies: nec enim de cæſaris actis
Vllum maius opus: q̃ quod pater extitit huius
Scilicet æquoreos plus eſt domuiſſe britannos:
Perque papiriferi ſeptemflua flumina nili
Victrices egiſſe rates: numidaſque rebelles:
Cyniphiumque iubam: mitridateiſque tumentem
Nominibus poptum pooulo adieciſſe Quirini:
Et multos meruiſſe: aliquos egiſſe triumphos
Quam tantum genuiſſe uirum: quo præſide rerum
Humano generi ſuperi fauiſtis abuude.
Ni foret hic igitur mortali ſemine natus:
Ille deus faciendus erat. quod ut aurea uidit
Aeneæ genitrix: uidit quoque triſte parari
Pontifici lethum: & coniurata arma moueri:
Palluit: & cunctis ut cuique erat obuia diuis
Aſpice: dicebat quanta mihi molle parentur
Inſidiæ: quantaque caput cum fraude petatur:
Quod de dardanio ſolum mihi reſtat Iulo.
Sola ne ſemper ero iniuſti exercita curis?
Quam modo Tytidæ calidonia uulneret haſta:
Nunc male defenſæ confundant mænia troiæ:
Quæ uideam natum longis erroribus actum
Iactarique freto: ſedeſque intrare ſilentum
Belaque cum Turno gerere: aut ſi uera fatemur:
Cum Iunone magis. quid nunc antiqua recordor
Damna mei generis? timor hic meminiſſe priorum
Non ſinit: in me a cui ſceleratos cernitis enſes:
Quos prohibere precor. facinuſque repellite: neue
Cæde ſacerdotis flammas extinguite ueſtæ:
Talia nequicq̃ toto Venus anxia cælo
Verba iacit: ſuperoſque mouet: qui rumpere q̃quam
Ferrea non poſſunt ueterum decreta ſororum:
Signa tamen luctus dant aut incerta futuri.
Arma feru ut inter nigras crepitantia nubes
Terribileſque tubas: auditaque cornua cœlo
Præmonuiſſe nefas. ſolis quoque triſtis imago
Lurida ſolicitis præbebat lumina terris:
Sæpe faces uiſæ mediis ardere ſub aſtris:
Sæpe inter nimbos guttæ cecidere cruentæ.
Cerulus & uultum ferrugine lucifer atra
Sparſus erat. ſparſa lunares ſanguine currus
Triſtia mille locis ſtygius dedit omnia bubo
Mille locis lachrymauit ebur: cantuſque feruntur
Auditi: ſanctis & uerba numantia lucis
Victia nulla litat: maguoſque inſtare tumultus

Fibra monet:cæſumque caput reperitur in extis:
Inque foro circumque deos:& templa deorum
Nocturnos ululaſſe canes:umbraſque ſilentum
Erraiſſe ferunt:motamque tremoribus urbem:
Non tamen inſidias:uenturaque uincere fata
Præmonitus potuere deum:ſtrictique feruntur
Imtemplum gladii.nec enim locus ullus in urbe
Ad facinus diramque placet niſi curia cædem.
Tum uero cytherea manu percuſſit utraque
Pectus:& æitherea molitur condere nube:
Qua prius infeſto paris eſt ereptus Atridæ:
Et diomedæos Aeneas fugerat enſes.
Talibus hanc genitor:ſola inſuperabile fatum
Nata mouere paras intres licet ipſa ſororum
Tecta trium:cærnes illic molimine uaſto
Ex aere & ſolido rerum tabularia ferro:
Quæ neque concuſſum cœli:neque fulminis iram:
Nec metuunt ullas tuta atque æterna ruinas:
Inuenies illic inciſa adamante perenni
Fata tui generis.legi ipſe animoque notaui:
Et referam.ne ſis etiam num ignara futuri
Hic ſua compleuit pro quo cytherea laboras
Tempora perfectis quos terræ debuit amnis.
Vt deus accedat cœlo:templiſque colatur:
Tu facies natuſque ſuus:qui nominis hæres
Impoſitum feret unus onus.cæſique parentis
Nos in bella ſuos fortiſſimus ultor habebit.
Illius auſpiciis obſeſſæ mœnia pacem
Victa petent Mutinæ:pharſalia ſentiet illum.
Aemathiique iterum madeſcent cæde Philippi:
Et magnum ſiculis nomen ſuperabitur undis
Romanique ducis coniunx ægyptia tædæ
Non bene fixa cadet:fruſtraque erit illa minata
Seruitura ſuo capitolia noſtra canopo.
Quid tibi barbariam:genteſque ab utraque iacentes
Oceano numerem? quodcunque habitabile tellus
Suſtinet:huius erit pontus quoque ſeruiet illi.
Pace data terris animum ad ciuilia uertet
Iura ſuum:legeſque feret iuſtiſſimus auctor:
Exemploque ſuo mores reget:inque futuri
Temporis ætatem:uenturorumque nepotum
Proſpiciens prolem ſancta de uirgine natam
Ferre ſimul nomenque ſuum curasque iubebit.
Nec niſi cum ſenior ſimiles æquauerit annos
Aetherias ſedes cognataque ſydera tanget:
Hanc animam interea ceſo de corpore raptam
Fac iubar:ut ſemper capitolia noſtra forumque
Diuus ab excelſa proſpectet iulius æde:
Vix ea fatus erat:media cum ſede ſenatus
Conſtitit alma Venus nulli cernenda ſuique
Cæſaris eripuit membris:nec in aera ſolui
Paſſa recentem animam cæleſtibus intulit aſtris
Dumque tulit numen capere atque igneſcere ſenſit:

Emiſitque ſimul. ſimul euolat altius illa
Flammiferumque trahens ſpatioſo limite crinem
Stella micat natique uidens benefacta fatetur
Eſſe ſuis maiora:& uinci gaudet ab illo.
Hic ſua præferri quanq̃ uetat acta paternis:
Libera fama tamen nulliſque obnoxia iuſſis
Inuitum præfert:unaque in parte repugnat.
Sic magnis cedit titulis agamemnonis Atreus:
Aegea ſic Theſeus:ſic pellea uincit Achilles
Denique ut exemplis ipſos æquantibus utar:
Sic & Saturnus minor eſt Ioue:Iuppiter arces
Temperat ætherias:& mundi regna triformis.
Terra ſub Auguſto:pater eſt & rector uterque.
Dii præcor Aeneæ comites:quibus enſis & ignis
Ceſſerunt:diique indigetes:genitorque Quirine
Vrbis & inuicti genitor gradiue Quirini:
Veſtaque cæſareos inter ſacrata penates:
Et cum cæſarea tu phœbe domeſtice ueſta:
Quique tenes altus tarpeias Iuppiter arces:
Quoſque alioſ uati fas appellare:piumque eſt:
Tarda ſit illa dies:& noſtro ſænior æuo:
Qua caput auguſtum:quem temperat orbe relicto
Accedat cœlo.faueatque precantibus abſens.

IAmque opus exegi:quod nec
Iouis ira nec ignes
Nec poterit ferrum:nec edax
abolere uetuſtas.
Quum uolet illa dies:quæ
nil niſi corporis huius
Ius habet:incerti ſpatium mihi finiat æui:
Parte tamen.meliore mei ſuper alta perennis
Aſtra ferar:nomenque erit indelebile noſtrum:
Quaque patet domitis romana potentia terris:
Ore legar:populi:perque omnia ſæcula fama:
Si quid habent ueri uatum præſagia:uiuam.

FINIS.

Impreſſum uenetiis per

Bernardinum de Nouaria.

.M.cccc. Lxxx vi Die

xiii. Ianuarii

Examen uoluminis. Quaterni ſunt ſignati. ABCDEF
GHIKLMNOPQR. Quinternus uero S.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
w Poznaniu
Uniw. im. A. Mickiewicza

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 197 4°
INKUNABUŁY